Bundel - Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026

Agenda bijlagen
- Beantwoording technische Vragen Begroting 2027, aangevuld met beantwoording vraag 12
- Beantwoording technische vragen commissie BFO 12 november

01 Opening, vaststellen agenda
- Conceptagenda commissie BFO 12 november 2026
- Oproepbrief commissie BFO 12 november 2026

02 Toezeggingenlijst commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
- Toezeggingen commissie BFO 12 november 2026
- Acties en toezeggingen commissie BFO 2 juli 2026

03 Mededelingen

03.a Terugkoppeling Unie Commissies

04 Ingekomen stukken

04.01 Evaluatie THH project 'Aanvullende aanpak waterkwaliteit'
- Evaluatie Project Aanvullende Aanpak Waterkwaliteit

04.02 Toezicht en handhavingsstrategie
- Toezicht- en Handhavingsstrategie
- Bijlage 1: Toezicht- en Handhavingsstrategie

04.03 Tweede tussentijdse rapportage THH 2026
- De tweede tussentijdse rapportage 2026 Toezicht en Handhaving

04.04 Actualisatie Lange Termijn Planning VV juni 2026
- Langetermijnplanning juni 2026
- Bijlage 1: Actualisatie Lange Termijn Planning VV juni 2026

04.05 Langetermijnplanning VV 4e kwartaal 2026
- Lange Termijn Planning VV oktober 2026
- Bijlage: Actualisatie Lange Termijn Planning VV oktober 2026

04.06 Plan van aanpak project Verkiezingen 2027
- Plan van Aanpak project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027
- Bijlage: Plan van aanpak project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027

04.07 Onderzoeksopzet Rekenkameronderzoek beheersing grote investeringsprojecten
- Memo rekenkamer - projectbeheersing
- Bijlage: Onderzoeksopzet rekenkameronderzoek beheersing grote investeringsprojecten

04.08 Ledenbrief UvW over (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
- Ledenbrief UvW (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
- Bijlage 1: Begeleidende brief bij Handreiking voor AB waterschap en hoogheemraadschap
- Bijlage 2: (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap handreiking visualisatie
- Bijlage 3: (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap handreiking juli 2026

04.09 Ledenbrief UvW over Provinciale Statenverkiezingen 2027
- Ledenbrief UvW Provinciale Statenverkiezingen 2027
- Bijlage: Ledenbrief Rompbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027

04.10 Ledenbrief UvW over Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten

Ledenbrief UvW over Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten

04.11 AQUON Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031
AQUON Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

04.12 Vastgestelde Begroting Regionale Belasting Groep 2027
Begroting Regionale Belasting Groep 2027 vastgesteld

05.B Bespreekstukken

05.B.01 2e Begrotingswijziging 2026
Voorstel: Tweede begrotingswijziging 2026
Bijlage 1: Tweede begrotingswijziging 2026 (DMS 2552543)

05.B.02 Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031
Voorstel: Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031
Bijlage 1: Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 (DMS 2552141)
Bijlage 2: Projectenoverzicht Waterkeringen begroting 2027 (DMS 2552142)
Bijlage 3: Projectenoverzicht watersysteem begroting 2027 (DMS 2552143)

05.B.03 Verordening watersysteemheffing 2027
Voorstel: Verordening watersysteemheffing Delfland 2027
Bijlage 1: Verordening watersysteemheffing 2027 (DMS 2553973)

05.B.04 Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2027
Voorstel: Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027
Bijlage 1: Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027 (DMS 2553974)

05.B.05 Legesverordening Delfland 2027
Voorstel: Legesverordening Delfland 2027
Bijlage 1: Legesverordening Delfland 2027 (DMS 2531784)
Bijlage 2: Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2027 (DMS 2531949)
Bijlage 3: Wijzigingen Legesverordening Delfland 2027 t.o.v. 2026 (DMS 2555940)

05.B.06 Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie
Voorstel: Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2026
Bijlage 1: Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie 2026 (DMS 2551797)

05.B.07 Participatieverordening Delfland 2026
Voorstel: Participatieverordening Delfland 2026
Bijlage 1: Participatieverordening Delfland 2026 (DMS 2555397)
Bijlage 2: Toelichting op de Participatieverordening Delfland 2026 (DMS 2555402)
Bijlage 3: Vergelijking inspraakverordening en participatieverordening (DMS 2555404)

05.B.08 Evaluatie van verbonden partijen
Voorstel: Evaluatie verbonden partijen
Bijlage: Format Evaluatie verbonden partijen (DMS 2552557)

05.H Hamerstukken

05.H.01 Bestuurlijke P&C kalender 2027
Voorstel: Bestuurlijke P&C-kalender 2027
Bijlage 1: Bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS 2551792)
Bijlage 2: Toelichting bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS 2551793)

05.H.02 Normenkader rechtmatigheid 2026

Voorstel: Normenkader financiële rechtmatigheid 2026
Bijlage 1: Normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2026

05.H.03 Vaststelling gunningsadvies accountantsdiensten

06 Rondvraag en sluiting

nr	Vraagsteller: fractie	Bladzijde: cijfer	Onderwerp (paragraaf)	Vraag:	Antwoord:
1	Natuur terreinen	31 e.v.	Paragraaf 3.3.1 Programmalijn Waterkwantiteit	De bestuurlijke Evaluatie Droogte 2026 heeft geleid tot 10 prioriteiten voor een (volgende) zomer. Die prioriteiten sluiten aan op de uitvoeringsagenda voor de middellange termijn van de zoetwaterstrategie. Zijn de benodigde capaciteit en (financiële) middelen ook al meegenomen in de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 of komt dat pas aan de orde in de BURAP 2027, nadat besluitvorming over de Strategie Zoetwater heeft plaatsgevonden of.....?	De benodigde capaciteit en (financiële) middelen zijn inderdaad nog niet meegenomen in de begroting 2027. Enerzijds omdat de strategie nog niet is vastgesteld. Anderzijds is in de strategie een eerste grove inschatting gemaakt. Gaandeweg 2027 zal hierop meer duidelijkheid komen, waar nodig wordt hierover in de P&C Cyclus van 2027 gerapporteerd. Eventuele investeringsvoorstellen worden separaat aan de VV voorgelegd.
2	CDA en CU/SGP		projectenoverzicht	Wij missen de projectenoverzichten van waterkwaliteit en zuiveringen. Komen deze nog?	Nee. Bij de begroting 2027 zijn alleen projectenoverzichten opgenomen voor de verzamelkredieten waarvoor ophoging of verlaging van de investeringsplannen en kredieten van toepassing is. Bij Waterkwaliteit en Waterketen was dit niet van toepassing.
3	CDA en CU/SGP	90		Hoeveel fte heeft Delfland nu? Er wordt geschreven dat het aantal fte toeneemt door administratieve correcties. Wat houdt dit in?	Het aantal fte bedraagt uit de begroting 2027 bedraagt 699,6 exclusief bestuur. Bij de implementatie van de nieuwe software applicatie voor de personeelsadministratie begin 2026 is abusievelijk een lagere formatiestand verwerkt. In de Kadernota 2027 is hiervoor een bijstelling opgenomen. De stand van de formatie is hierdoor administratief op het juiste niveau gebracht. De toename in de formatie betreft dus niet een toename van personeel, maar een administratieve correctie.
4	Water Natuurlijk	20	3.1.1.	In de meerjarenraming nemen de exploitatielasten voor waterkeringen met een flinke sprong toe van 38,5 miljoen in 2029 naar 54,9 miljoen in 2030. Wat is hiervoor de verklaring?	In 2024 zijn het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Unie van Waterschappen en Programmadirectie HWBP gestart met de herijking van het HWBP. Directe aanleiding van de herijking was de toename van de totale versterkingsopgave die volgde uit het Landelijk Veiligheidsbeeld en Globale Kosteninschatting uit 2023. Daarnaast bleek na tien jaar HWBP dat de kosten voor de uitvoering van het programma stijgen en het tempo van de uitvoering achter blijft op planning. Deze drie ontwikkelingen zetten het realiseren van het programmadoel onder druk en gaven in 2024 de inschatting dat de bijdragen aan het HWBP onvoldoende zijn om met de huidige kaders de doelstelling te bereiken. Daarnaast waren de Waterwet en de subsidieregeling HWBP in 2024 toe aan hun wettelijk vastgelegde evaluatie. Tijdens de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd om € 1,25 miljard extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het HWBP voor de periode 2030-2036. Voor Delfland betekent dat we vanaf 2030 € 12 miljoen per jaar extra gaan bijdragen aan het HWBP. Zie ook "Herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma", VV van 27 november 2025.
5	Water Natuurlijk	56	3.6.4.	Er wordt gesproken over besparingen op "niet kritische monumenten". Welke zijn dit, wat betekenen deze besparing voor de instandhouding van het cultureel erfgoed en is het betreffende bevoegd gezag (voor gemeentelijke of rijksmonumenten) betrokken bij deze afweging.	De eenmalige extra kosten die zijn gemaakt in 2026 voor grootonderhoud van 2 molens, hadden incidenteel karakter en komen in 2027 niet terug. Waar nodig wordt in toekomstige jaren nieuwe eenmalig budget aangevraagd indien er sprake is van grootonderhoud met een incidenteel karakter. Regulier onderhoud vindt structureel plaats vanuit regulier budget.

nr	Vraagsteller: fractie	Bladzijde: cijfer	Onderwerp (paragraaf)	Vraag:	Antwoord:
6	AWP			Procedurele vraag: Volgens de agenda stellen we eerst de begroting vast en pas daarna de tarieven Watersysteemheffing en Zuiveringsheffing. Theoretisch zou de VV na het vaststellen van de begroting nog kunnen kiezen voor andere tarieven waardoor de input van de begroting niet meer klopt. Waarom deze volgorde van agendering?	Met het vaststellen van de begroting worden ook de tarieven voor de heffingen vastgesteld. De in de belastingverordeningen opgenomen tarieven zijn een gevolg van eerdere besluitvorming. In het bestuursvoorstel verordening watersysteemheffing wordt dat onder 15) Toelichting beschreven: *a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2027 nodig heeft;* *b. Uit de vastgestelde kostentoedelingsverordening volgt op welke wijze de belastingen over de verschillende categorieën worden verdeeld;* *c. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.* *De tarieven in de Verordening watersysteemheffing Delfland 2027, vloeien dus voort uit eerdere besluiten.* Voor de zuiveringsheffing geldt hetzelfde behalve dat de zuiveringsheffing geen kostentoedelingsverordening kent (punt b. van bovenstaande opsomming).
7	AWP	9	1.2	Voor de toe te rekenen rente aan de diverse programmalijnen hanteren wij een omslag van 3,62%. Vraag: Op welk moment is deze verwachting tot stand gekomen? Is het financieel-technisch mogelijk (de wenselijkheid is een politieke vraag) om nu al rentes vast te leggen voor later af te nemen leningen?	De 3,62% is de interne rekenrente. Dat is de uitkomst van een rekenkundige exercitie: de verwachte rentelasten van onze leningen worden toegerekend aan onze in gebruik zijnde activa en investeringen die in ontwikkeling zijn (het zogenoemde onderhanden werk) naar rato van de waarde van de activa en het OHW. De rekenrente van 3,62% is geen marktrente. Op het moment van schrijven ligt de marktrente voor een 20 tot 30 jaar langlopende lening rond de 3,8%. Het rentepercentage voor dergelijke leningen lag een tijdje op of zelfs boven de 4%, maar de laatste weken dalen de percentages weer. Wij houden dat in de gaten. Tegelijkertijd zijn we met een externe adviseur onze strategie aan het bepalen. Het nu vastleggen van rentes voor later af te nemen leningen is ook besproken en kan onderdeel zijn van die strategie.
8	AWP	13	2.1	Bij b: a. Wie heeft er geld beschikbaar gesteld voor de jaren 2026 en 2027? Op pag 25 lijkt dat Delfland te zijn voor een bedrag van 2,7 mln, klopt dat? B. Waarop baseert Delfland de aanname dat de kosten vanaf 2028 volledig door het Rijk vergoed zullen worden? Om welke jaarlijkse bedragen gaat het dan in 2028 en 2029?	Na een aantal jaar pilots te hebben uitgevoerd, hebben we binnen onze begrotingen voor de jaren 2026 en 2027 extra middelen beschikbaar gesteld voor grootschalige afvang van rivierkreeften. Vanaf 2027 start de driejarige periode van grootschalige afvang en bescherming van 59 km NEZ gebied. Deze periode van drie jaar is conform vastgesteld beleid. Voor 2028 en 2029 wordt het afvang van de kreeften dus voortgezet. Delfland zet in, via rijksbeinvloeding en een juridisch traject, op het bekostigen van het afvangen door het Rijk vanaf het jaar 2028. Dat traject loopt, maar is onzeker. Het ministerie van LVVN en I&W hebben de Tweede Kamer middels een Kamerbrief laten weten dat zij geen financiële middelen aan derden beschikbaar stellen voor het bestrijden van de Amerikaanse rivierkreeft. Delfland en ook de Unie van waterschappen delen dit standpunt van het Rijk niet en zetten in op juridische stappen om het afvangen van rivierkreeften volledig gefinancierd te krijgen vanuit het Rijk.
9	AWP	51	3.6.2	De informatievoorziening van het bedrijfsleven blijft kwetsbaar, zie de AH-hack en de kwetsbaarheid in PHP. Een hack valt nooit volledig uit te sluiten. Vraag: **a**. In hoeverre zijn de systemen van Delfland hardwarematig beveiligd? (voorbeeld: met een fysieke terugslagklep kun je niet voorkomen dat de pomp van een gehackt gemaal de andere kant op gaat draaien maar wel de gevolgen beheersen). **b**. Hoe kwetsbaar is de waterveilgheid bij langdurige stroomuitval (gehackte energiecentrale van derden)? **c**. Zijn er waterveiligheidsrisico's bijvoorbeeld bij sluizen?	Deze vraag wordt vertrouwelijk beantwoord door de portefeuillehouders vanwege de potentiële gevoeligheid van het onderwerp.

nr	Vraagsteller: fractie	Bladzijde: cijfer	Onderwerp (paragraaf)	Vraag:	Antwoord:
10	AWP	18	2.2	De NSQ komt in 2031 boven de norm van 250%. Welke maatregelen staan klaar als het zover komt (fasering, scopebeperking, extra opslagen)?	In paragraaf 2.2 Duurzaam evenwichtige financiën van de begroting 2027 is beschreven welke (lange termijn) ontwikkelingen wij momenteel in beeld hebben. Deze verwerken wij in ons lange termijn model. De gevolgen voor onze liquiditeitsbehoefte, zuiveringstarief en nettoschuldquote (NSQ) worden hiermee in beeld gebracht. Wij streven naar een gelijkmatige ontwikkeling van het zuiveringstarief en een NSQ die niet of beperkt de norm van 250% overschrijdt (conform het coalitieakkoord). Om dat te bereiken passen we sinds de begroting 2024 extra opslagen toe op het zuiveringstarief en met ingang van 2026 ook op de tarieven binnen de watersysteemheffing. Dat de NSQ beperkt boven de norm uitkomt, komt door de maatregelen die wij reeds hebben genomen. Hiermee voldoen wij aan de randvoorwaarden zoals hierboven genoemd,. Wij zien momenteel geen reden om verdere maatregelen te nemen.
11	AWP	13	2.1	Hoe gaat het college de taakstelling van € 7,5 mln voor SGBP4 invullen, en wanneer komt de dekking? Gaat het om ombuigingen of om hogere heffingen?	Dit is een politieke vraag.
12	AWP	Zie gevraagd besluit 4		Hoe realistisch is de ophoging van de investeringsplannen met € 5,3 mln en € 12,5 mln, gezien de achterblijvende realisatie in 2026?	Het ophogen van de verzamelkredieten voor het watersysteem (€ 5,3 mln) en de waterkeringen (€ 12,5 mln) is zowel noodzakelijk als realistisch. Voor het behalen van onze doelen voor ons watersysteem en onze waterkeringen is het noodzakelijk dat we in 2027 nieuwe projecten opstarten. Dit betekent niet dat deze bedragen direct in 2027 worden uitgegeven. Zoals in de projectenoverzichten is toegelicht baseren we de aanvraag op de verwachte uitgaven in de komende drie jaar. Over de voortgang van de uitgaven rapporteren we zowel bij de bestuursrapportages als de jaarrekening. Deze ophoging is ondanks de achterblijvende realisatie in 2026 ook realistisch. Ieder project is uniek. In 2026 hadden we met name bij de waterkeringen tegenvallers door bezwaar en beroep bij vergunningen en het feit dat het verkrijgen van de benodigde toestemming van de perceeleigenaren (N468) meer tijd vraagt. Ook de aanbesteding van het bouwteam voor het project Katwijkerlaan waarvan de gemeente Pijnacker-Nootdorp de trekker is, vroeg meer tijd. Het is standaard dat bij ieder project wordt geëvalueerd. Wat ging goed en wat moet beter. Daarnaast hebben we vanwege de tegenvallende resultaten in 2026 bij de waterkeringen ook het ramen van de investeringsuitgaven voor het uitvoeringsprogramma als geheel geëvalueerd en aangescherpt. We houden nu o.a. meer dan in het verleden rekening met tegenvallers wat het realiteitsgehalte verhoogd.
13	BBB			In het coalitieakkoord 2023-2027 is afgesproken dat bij de dekking van kosten eerst wordt gekeken naar ombuigingen ("nieuw voor oud", temporiseren, externe inkomsten, leges), vervolgens naar anders werken (innovatie, efficiency en samenwerking) en pas daarna naar het bijstellen van heffingen. Deze systematiek was ook expliciet opgenomen in de begroting 2024. Kan het college inzichtelijk maken welke besparingen via het principe "nieuw voor oud", efficiencymaatregelen, innovatie, samenwerking, temporisering van activiteiten en het vergroten van externe inkomsten zijn onderzocht en gerealiseerd bij het opstellen van de begroting 2027? Indien deze afweging wel heeft plaatsgevonden, waarom wordt deze niet expliciet in de begroting weergegeven?	In de begroting 2027 zijn geen nieuwe activiteiten opgenomen waarvoor dekking is gevonden in nieuwe efficiencymaatregelen of het stoppen van activiteiten die in 2026 nog worden uitgevoerd. De maatregelen die in 2025 en 2026 zijn ingezet, lopen meerjarig door.

nr	Vraagsteller: fractie	Bladzijde: cijfer	Onderwerp (paragraaf)	Vraag:	Antwoord:
14	BBB			Wij zien het belang van het behalen van de waterkwaliteitsdoelen uit SGBP4, maar constateert tegelijkertijd dat voor de uitvoering vanaf 2028 structureel € 7,5 miljoen per jaar extra benodigd is, terwijl hiervoor nog geen structurele dekking is gevonden. Daarnaast blijkt in de praktijk dat het ook nu al lastig is om voldoende middelen weg te zetten voor de uitvoering van water- en natuurmaatregelen. Kan het college aangeven: 1. Welke maatregelen binnen SGBP4 verantwoordelijk zijn voor de geraamde meerkosten van € 7,5 miljoen per jaar? 2. Welke prioritering wordt aangebracht indien niet alle maatregelen gelijktijdig financieel uitvoerbaar blijken? 3. Hoe realistisch het is om nieuwe ambities en verplichtingen toe te voegen wanneer het waterschap op dit moment al niet in staat lijkt om voor alle bestaande water- en natuuropgaven voldoende financiële ruimte vrij te maken.	In het ontwerp-SGBP4 maatregelpakket voor Delfland is een set aan ruim 20 maatregelen opgenomen. Daarbij wordt in de vierde planperiode van de KRW de omslag gemaakt van investeren naar beheren en onderhouden. Waar investeringen vaak meerdere jaren voorbereidingstijd vergen en uitvoeringstijd (grotere doorlooptijden) hebben de geplande beheer en onderhoudsmaatregelen een kortere doorlooptijd. Samenvattend bestaat de gehele set aan maatregelen uit de volgende prioriteiten 1) baggeren en saneren - waarmee we op veel plekken in het gebied oude verontreinigingen gaan opruimen en watergangen beter geschikt maken voor plantengroei 2) inzetten op emissiereductie vanuit het stedelijk gebied en de industrie 3) impuls geven aan de ecologische kwaliteit van de assets die we afgelopen 20 jaar hebben aangelegd 4) stimuleren dat Delfland en gemeenten samen in het overige water aanvullende waterkwaliteitsmaatregelen nemen. Vanuit de raming voor het Ontwerp-SGBP4 maatregelpakket naar de begroting is reeds een slag gemaakt op efficiente uitvoering en koppeling met capaciteit en werk dat al in uitvoering is. Een belangrijk deel van de maatregelen voor SGBP 4 zijn al in voorbereiding, zoals werken aan de waterbodem en het ecologisch onderhoud. De uitgave van de 7,5 miljoen zijn realistisch. In 2027 wordt een uitvoeringsplan waterkwaliteit en SGBP4 opgesteld waarin de planning en benodigde capaciteit en kosten voor 2028 concreet zijn uitgewerkt. Dit zal gereed zijn voorafgaand aan het opstellen van de begroting 2028 en MJR.

Agenda commissie BFO 12 november 2026

Ingekomen stukken
04.01 Evaluatie THH project 'Aanvullende aanpak waterkwaliteit' Geen vragen ingediend.
04.02 Toezicht en handhavingsstrategie Geen vragen ingediend.
04.03 Tweede tussentijdse rapportage THH 2026 Geen vragen ingediend.
04.04 Actualisatie Lange Termijn Planning VV juni 2026 Geen vragen ingediend.
04.05 Langetermijnplanning VV 4e kwartaal 2026 Geen vragen ingediend.
PvdA **04.06 Plan van aanpak project Verkiezingen 2027** Vraag 1: In het stuk staat dat Delfland aansluit bij het bereiken van de doelgroepen van de landelijke campagne. Wij zouden daar graag meer over weten. En dan zijn we met name ook benieuwd hoe mensen die vaak niet gaan stemmen, worden gemotiveerd om wel te gaan stemmen. Die vallen wellicht onder de groep stedelingen en mensen met een lange sociaal-economische status en ook jongeren. Graag horen we concreter hoe hier invulling aan wordt gegeven. Antwoord: De landelijke campagne van de Unie en de regionale campagne van Delfland richten zich vanzelfsprekend op alle stemgerechtigden in het gebied. Daarnaast richt de campagne zich specifiek op jongeren en stedelingen / inwoners met lagere sociaal-economische positie (SEP). Hiervoor worden aanvullende middelen en activiteiten ontwikkeld om ze te bereiken. Bijvoorbeeld door een Comedy night te organiseren (voor jongeren), extra in te zetten op abri's in steden (om stedelingen te bereiken) en samen te werken met wijkbibliotheken en buurthuizen (om inwoners lagere SEP te bereiken). Bij de waterschappen is de groep die mag stemmen breder dan bij de provinciale verkiezingen. Hoe gaan we specifiek die groep kiezers bereiken? Antwoord: Voor de waterschapsverkiezingen mogen zowel volwassenen met de Nederlandse nationaliteit, EU-burgers als niet-Nederlanders met een geldige verblijfsvergunning (onafhankelijk van de duur van hun verblijf in Nederland) stemmen. Onze campagne richt zich vanzelfsprekend op álle stemgerechtigden in onze regio. In de landelijke campagne van de Unie en de regionale campagne van Delfland worden aanvullende activiteiten gedaan voor specifieke doelgroepen waarvan uit onderzoek blijkt dat die nu vaak niet stemmen maar wel aangeven de intentie hiervoor te hebben (zie antwoord hierboven). Nationaliteit wordt hierin niet meegenomen. Dit vertaalt zich bijvoorbeeld ook in de voertaal voor de campagne. Deze is -zowel landelijk als regionaal- Nederlands; ook hierin wordt geen onderscheid gemaakt naar nationaliteit.

AWP
04.06 Plan van aanpak project Verkiezingen 2027

Betreft: Onderzoek naar een campagnebudget voor deelnemende partijen (initiatiefvoorstel "Beter in beeld bij de kiezer", Waterschap Vallei en Veluwe) in relatie tot het Plan van aanpak Verkiezingen 17 maart 2027 (DMS 2530499)

Het initiatiefvoorstel van Vallei en Veluwe (AB 16 mei 2022) stelt een vrij besteedbaar campagnebudget voor van maximaal € 5.000 per deelnemende partij, met een plafond van € 50.000 in totaal. Het plan van aanpak stelt dat Delfland geen campagnebudget voor partijen kan bieden.

Vraag 1: **Juridische grondslag:** Kan een dergelijke regeling worden vormgegeven als subsidieregeling, en wat is daarvoor nodig (bijvoorbeeld een subsidieverordening of besluit van het AB)? Op grond waarvan stelt het plan van aanpak dat Delfland dit niet kan ondersteunen?
Antwoord: Op grond van artikel 1.4 van de Algemene subsidieverordening Delfland 2026 kan het college een subsidieregeling opstellen. Omdat er geen subsidieregeling is gericht op subsidie voor politieke partijen die deelnemen aan de verkiezingen is er nu geen mogelijkheid voor ondersteuning van politieke partijen.

Vraag 2: **Kosten:** Hoeveel partijen namen in 2023 deel, en wat zou een regeling van € 5.000 per partij (met een plafond) kosten bij dat aantal en bij een hoger aantal?
Antwoord: In 2023 namen 12 partijen deel aan de verkiezingen. Bij een regeling van 5.000 euro per partij zou dat uitkomen op 60.000 euro. Bij meer partijen zoveel keer 5.000 euro erbij.

Vraag 3: **Dekking:** Welke ruimte is er binnen het verkiezingsbudget van € 755.216 plus de voorgestelde verhoging van € 40.000, met name binnen de communicatiepost van € 226.720? Wat is het effect op de beoogde communicatie-inzet?
Antwoord: Het totale budget voor de verkiezingen is verhoogd vanwege de hogere vergoedingen voor gemeenten voor de uitvoer van de verkiezingen en de hogere vergoeding aan de Unie van Waterschappen. Het budget voor communicatie is opgesteld op basis van de kosten bij de vorige verkiezingen. Als daar 60.000 euro vanaf wordt gehaald, dan heeft dat impact op de algemene communicatie. Deze is minder effectief omdat er dan geschrapt moet worden in activiteiten, zoals minder online zichtbaarheid, minder activiteiten om specifieke doelgroepen (jongeren / lage SEP / expats) te bereiken of schrappen van het verkiezingsdebat. Dit leidt tot minder zichtbaarheid en minder bereik.

Vraag 4: **Planning:** Kan een regeling tijdig worden vastgesteld en gepubliceerd, in elk geval vóór de registratiedeadline van 21 december 2026 en de kandidaatstelling op 1 februari 2027?
Antwoord: De uitwerking van een subsidieregeling kost tijd, omdat de procedure en voorwaarden waaronder een subsidie verleend kan worden nog moeten worden bedacht. Zo nodig zullen wij daartoe moeten prioriteren ten koste van andere werkzaamheden.

Echter, de vraag of een subsidieregeling al dan niet gewenst is vraagt een politieke afweging door het AB.

AWP

04.07 Onderzoeksopzet Rekenkameronderzoek beheersing grote investeringsprojecten

Vraag: Worden de vertragingen bij N468 meegenomen in dit onderzoek?

Antwoord:

De vertragingen worden niet specifiek meegenomen. De N468 is geen casus binnen de onderzoeksopzet, maar zal wel worden meegenomen in de documentstudie en interviews vanwege de financiële omvang en complexiteit van het project. De samenwerking met de provincie kan immers gevolgen hebben voor de bestuurlijke dynamiek en de positie van de VV en die invalshoek wil de rekenkamer graag meenemen in dit onderzoek.

04.08 Ledenbrief UvW over (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen

Let op: dit is een brief van een derde partij

Geen vragen ingediend.

04.09 Ledenbrief UvW over Provinciale Statenverkiezingen 2027

Let op: dit is een brief van een derde partij

Geen vragen ingediend.

04.10 Ledenbrief UvW over Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten

Let op: dit is een brief van een derde partij

Geen vragen ingediend.

04.11 AQUON Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028 – 2031

Let op: dit is een brief van een derde partij

Geen vragen ingediend.

04.12 Vastgestelde Begroting Regionale Belasting Groep 2027

Let op: dit is een brief van een derde partij

Geen vragen ingediend.

Bespreekpunten

AWP

05.B.01 Tweede begrotingswijziging 2026

Vraag 1: Hoe groot wordt de beëindigingsvergoeding naar verwachting, en uit welke reserve wordt die betaald? Wat betekent dat voor de tarieven?

Antwoord: De hoogte van de beëindigingsvergoeding is nog niet bekend. De uiteindelijke hoogte van de beëindigingsvergoeding hangt af van het onderhandelingsresultaat met Delfluent BV en van de staat van de assets bij overdracht aan Delfland. Door deze onzekerheid is in de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 het volgende opgenomen: “De financiële gevolgen van de beëindiging van het contract met Delfluent zijn niet in de begroting 2027 opgenomen. In de 2e begrotingswijzing 2026 zijn alleen de kosten van transitie en afwikkeling opgenomen. “ De zuiveringsheffing voor 2027 blijft daarom in lijn met eerdere besluitvorming.

Vraag 2: Waarom gaat € 3,9 mln van een grotendeels incidentele meevaller naar de algemene reserve vrij besteedbaar? De nota Reserves schrijft voor dat deze reserve binnen vijf jaar teruggaat naar de belastingbetaler. Is die € 3,9 mln verwerkt in de openingsstand van de reserves in de begroting 2027? Daar staat een saldo van € 11,7 mln per eind 2026, gebaseerd op de Burap. Dat lijkt de bijstelling niet te bevatten.

Antwoord: Om met het laatste te beginnen: de begroting 2027 wordt vergeleken met de begroting 2026 inclusief de burap. In de cijfers 2026 zitten dus niet de wijzigingen uit de tweede begrotingswijziging (2e BGW). Met andere woorden: het saldo van € 11,7 miljoen per eind 2026 is exclusief de toevoeging uit de 2e BGW.

Wat betreft de eerste vraag staat het volgende in de nota Reserves en voorzieningen:
Deze reserves (lees: algemene reserves) kunnen gevoed worden door:
1. een opslag op het belastingtarief voor het vormen van een weerstandsvermogen;
2. efficiency resultaten die uit analyse van het jaarrekeningresultaat voortkomen.

Efficiency-resultaten bestaan uit hogere opbrengsten dan primair begroot als gevolg van:
- areaal-uitbreiding (meer huishoudens en/of bedrijven);
- sterkere stijging woz-waarde (watersysteemheffing);
- hoger aantal ve's (zuiveringsheffing);
- minder kwijtscheldingen en oninbaar;
- verder is de tabel met incidentele baten en lasten uit de jaarstukken het uitgangspunt om efficiency-voordelen te identificeren.

De € 3,9 miljoen die wordt toegevoegd aan de algemene reserve bestaat uit extra belastingopbrengsten, ontvangen rente en vastgoedtransacties en vallen onder de noemer "efficiency-resultaat".
De algemene reserve wordt inderdaad binnen vijf jaar ingezet. Omdat de begroting 2027 de wijzigingen vanuit de 2e BGW niet meeneemt, is het eerste moment waarop deze € 3,9 miljoen kan worden ingezet bij de bestemming van het jaarresultaat 2026 (het dekken van een eventueel tekort).

Vraag 3: Bij circa 75% van de projecten is de investeringsprognose achteruitgegaan, en N468 schuift € 3,3 mln door naar 2028/2029. Waarom was de inschatting zo optimistisch en welke les trekt het college?
Antwoord: De neerwaartse bijstelling van de prognoses wordt voornamelijk veroorzaakt door externe factoren die van invloed zijn op de planning, zoals benodigde toestemmingen van grondeigenaren, bezwaarprocedures, vergunningstrajecten en de aanwezigheid van beschermde soorten. Daar staat tegenover dat een deel van de lagere uitgaven het gevolg is van gunstige aanbestedingsresultaten, waardoor kosten lager uitvallen dan vooraf geraamd.

Vraag 4: De beginstand van de investeringstabel wijkt € 0,6 mln af, omdat in de Burap een mutatie ten onrecht niet was meegeteld. Is dat een eenmalige fout, en wat betekent het voor de rechtmatigheidsverantwoording?
Antwoord: De afwijking van € 0,6 mln is het gevolg van een omissie in de totaaltabel 3.4.1.1 van de Burap 2026. De mutatie voor de zonneweide Kapittelland was wel correct opgenomen en toegelicht in tabel 1.4.3.4 (Onder Energie- en klimaatneutraal), maar is per abuis niet meegenomen in de opstelling van de totaaltabel.
Het gaat om een kennelijke schrijffout en niet om een onrechtmatige investering of uitgave. De mutatie is wel in de Burap toegelicht (in tabel 1.4.3.4); alleen de verwerking in de totaaltabel (tabel 3.4.1.1) was onvolledig.

05.B.03 Verordening watersysteem 2027
Geen vragen ingediend.

05.B.04 Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2027
Geen vragen ingediend.

05.B.05 Legesverordening Delfland 2027
Geen vragen ingediend.

AWP

05.B.06 Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie
Vraag: Wat zijn de belangrijkste wijzigingen in deze verordening?
Antwoord: Afgezien van het jaartal 2026 is er één wijziging doorgevoerd in de verordening: in artikel 12, tweede lid, van de verordening is de verantwoordingsgrens verhoogd van 1% naar 2%.

AWP

05.B.07 Participatieverordening Delfland 2026

Door gebruik te maken van het 'uitdaagrecht' kunnen derden bepaalde taken van Delfland overnemen.

Vraag 1: Is er een afweegkader? Zo ja, hoe weegt Delfland dat?

Antwoord: Nee, er zijn wel indieningsvereisten en uitsluitingsgronden opgenomen in de participatieverordening.

Wat betreft de beoordeling van een verzoek is in de participatieverordening aangegeven dat onder andere doelmatigheid en (kosten)efficiëntie worden meegenomen. De aanvraag zelf dient daarbij informatie te bevatten om een afweging mogelijk te maken, zoals informatie over kennis, ervaring, draagvlak, kwaliteitswaarborging, planning, beoogde wijze van samenwerking.

Vraag 2: Zo nee, kunnen derden middelen (geld of diensten) van Delfland ontvangen i.v.m. bespaarde kosten?

Antwoord: Nee, de eventueel bespaarde kosten kunnen niet worden ontvangen in geld of andere middelen door derden.

Vraag 3: Zou Delfland ook meer geld kunnen inzetten?

Antwoord: Nee, een van de zaken die mee wordt genomen bij de afweging of het uitdaagrecht wordt toegepast is (kosten)efficiëntie. Zie artikel 6, lid 3, sub a: ''*Bij de afweging of het uitdaagrecht wordt toegepast worden onder andere meegenomen: a. doelmatigheid en (kosten)efficiëntie. Dit geldt zowel voor de inhoud van het verzoek zelf, als voor de inpassing van het verzoek in het geheel van bestaande en voorziene werkzaamheden van Delfland.*''

AWP

05.B.08 Evaluatie van verbonden partijen

Vraag 1: Waarom worden alleen Nationaal Park Hollandse Duinen en Alliantie Waterkracht geëvalueerd?

Antwoord: De keuze voor de te evalueren partijen is gebaseerd op de partijen die niet reeds in een informatieve VV zijn gepresenteerd. Verder is voor een aantal overige verbonden partijen en samenwerkingsverbanden, die nog niet in een informatieve VV zijn gepresenteerd, de overweging gemaakt om deze niet te evalueren vanwege contractbeëindiging, uittreding en opheffing van de verbonden partij. Dit betreft respectievelijk Delfluent, ONW en de Centrale Salarisadministratie en functioneel beheer (CSF). Daarnaast zijn in de overweging ook samenwerkingsverbanden in de bedrijfsvoering uitgesloten, omdat evaluatie hier een onderdeel is van de reguliere operationele afstemming.

Vraag 2: Welke criteria hanteert het format?

Antwoord: In het format zijn drie vragen opgenomen die zijn gebaseerd op de criteria die bij het aangaan van de verbonden partij of samenwerkingsverband aan de orde zijn geweest.

1. De doelstellingen van Delfland onderliggend bij aangaan van de samenwerking;
2. De voordelen en verwachte meerwaarde bij de samenwerking;

3. Het risicoprofiel van de verbonden partij/samenwerkingsverband. Vraag 3: Wanneer komen de uitkomsten in het AB? Antwoord: We verwachten de uitkomsten in februari 2027 in een informatieve brief naar het AB te sturen.
Hamerstukken
05.H.01 Bestuurlijke P&C-kalender 2027 Geen vragen ingediend.
05.H.02 Normenkader rechtmatigheid 2026 Geen vragen ingediend.
05.H.03 Vaststelling gunningsadvies accountantsdiensten (*vertrouwelijk*) Geen vragen ingediend.

Concept Agenda Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie

Datum	12-11-2026
Tijd	19:30 - 22:00
Locatie	GLH: 0.05
Voorzitter	Daan Siskens VV
Secretaris	Jesper Kraakman

Punt	Onderwerp
01	**Opening, vaststellen agenda**
02	**Toezeggingenlijst commissie Bestuur, Financiën en Organisatie**
03	**Mededelingen**
03.a	**Terugkoppeling Unie Commissies**
04	**Ingekomen stukken** *De ingekomen stukken worden niet besproken tenzij er (dringende) politieke vragen zijn aan de portefeuillehouder.*
04.01	Evaluatie THH project 'Aanvullende aanpak waterkwaliteit'
04.02	Toezicht en handhavingsstrategie
04.03	Tweede tussentijdse rapportage THH 2026
04.04	Actualisatie Lange Termijn Planning VV juni 2026
04.05	Langetermijnplanning VV 4e kwartaal 2026
04.06	Plan van aanpak project Verkiezingen 2027
04.07	Onderzoeksopzet Rekenkameronderzoek beheersing grote investeringsprojecten
04.08	Ledenbrief UvW over (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
04.09	Ledenbrief UvW over Provinciale Statenverkiezingen 2027
04.10	Ledenbrief UvW over Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten
04.11	AQUON Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

04.12 Vastgestelde Begroting Regionale Belasting Groep 2027

05.B Bespreekstukken

05.B.01 2e Begrotingswijziging 2026

05.B.02 Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

05.B.03 Verordening watersysteemheffing 2027

05.B.04 Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2027

05.B.05 Legesverordening Delfland 2027

05.B.06 Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie

05.B.07 Participatieverordening Delfland 2026

05.B.08 Evaluatie van verbonden partijen

05.H Hamerstukken

05.H.01 Bestuurlijke P&C kalender 2027

05.H.02 Normenkader rechtmatigheid 2026

05.H.03 Vaststelling gunningsadvies accountantsdiensten

06 Rondvraag en sluiting

Hoogheemraadschap van Delfland

Aan de leden van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie

DELFT
27 oktober 2026

ONDERWERP
Oproepbrief commissie Bestuur, Financiën en Organisatie

Geachte leden,

Namens de voorzitter roep ik u op voor de eerstvolgende vergadering van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie. Deze vindt plaats op **donderdag 12 november 2026** om **19.00 uur** in het Gemeenlandshuis, Phoenixstraat 32 te Delft.

De concept-agenda en bijbehorende stukken zijn in de loop van 17 juni te raadplegen op uw iPad en gepubliceerd op internet.

De verenigde vergadering vindt plaats op **donderdag 26 november 2026** om **9.00 uur**.

Als u verhinderd bent aan commissievergadering deel te nemen, verzoek ik u vriendelijk daarvan kennis te geven aan Linda Leemborg 06 – 3164 5060.
U kunt uw bericht ook sturen naar: verenigdevergadering@hhdelfland.nl.

Met vriendelijke groet,
de Secretaris van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie,

J. Kraakman

Agendapunt	Titel	Toezegging	Portefeuillehouder	Deadline	Stand van zaken	Afgedaan
Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie 02-07-2026 04.01. Voortgang Informatiebeveiliging 2026	Informeren voortgang doorlopen ARDA-modules door bestuurders	Portefeuillehouder Daverveldt zegt toe de commissie te informeren over de voortgang van het doorlopen van de ARDA-modules door de bestuurders.	Daverveldt, P.H.W.M.			Nee

Lijst van toezeggingen en acties in de openbare vergadering van commissie BFO op 2 juli 2026

Aanwezig: P. Kiela (voorzitter), J. Kraakman (secretaris), P.H.W.M. Daverveldt (Dijkgraaf), P. Ouwendijk (Hoogheemraad), M.E.H. Koop, S.C.P van Boxmeer en N.J. Dijkshoorn – van Dijk

Commissieleden: J. Ritsema - de Jong (VVD), C.G. Abels (Natuurterreinen), J.W. Jannink (Natuurterreinen), J.A. Heijboer (AWP voor water, klimaat en natuur), R. Drigpal-Nagesar (CDA), M.H.P. Jansen (CDA), H. Roeten (ChristenUnie-SGP), J. van den Berg (Ongebouwd), L. Zandstra (PvdA), B.P. den Butter(Partij voor de Dieren), M. P. Wessels (PvdD), L.D. Verheij (BBB), A.A.M. Roholl (Water Natuurlijk), M. Vissers (Water Natuurlijk).

Link naar beluisteren van de commissie: Agenda Delfland - Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie donderdag 2 juli 2026 19:30 - 22:00 - iBabs Publieksportaal

Agenda punt	Onderwerp	Terugkoppeling en acties	Toezeggingen (+ termijn)	Bespreekstuk of hamerstuk?
01	Opening, vaststellen agenda:	De voorzitter opent de vergadering om 19:30 uur. Dhr. van Kasteren (AWP) heeft zich afgemeld.		
02	Toezeggingenlijst: commissie Bestuur, Financien en Organisatie			
03	Mededelingen			
03.a	Terugkoppeling Unie Commissies			
04.B	Ingekomen stukken			
04.01	Voortgang Informatiebeveiliging 2026		Portefeuillehouder Daverveldt zegt toe de commissie te informeren over de voortgang van het doorlopen van de ARDA-modules door de bestuurders.	
04.02	Eerste tussentijdse rapportage Toezicht en Handhaving 2026			

04.03	Jaarverslag Innovatiefonds 2025			
04.04	Jaarverslag Rekenkamer 2025 - 2026			
04.05	Brief van PZH Gedeputeerde Staten over Financieel toezicht begroting 2026			
04.06	UvW Ledenbrief vacature portefeuille internationaal en innovatie			
04.07	Brief van Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over Informatie over werving- en selectieprocedure kandidaatleden Algemene besturen waterschappen			
04.08	Ledenbrief UvW over Modelverordening zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing 2027			
04.09	Vaststelling jaarrekening 2025 RBG			
05.B	Hamerstukken			
05.B.01	Bestuursrapportage 2026	Dhr. Jansen (CDA) geeft namens de auditcommissie een positief advies. Portefeuillehouder Van Boxmeer heeft de actie dat bij de prestatie-indicator Zwemwater, net als bij de prestatie-indicator Waterkwaliteit, 'n.v.t.' wordt opgenomen zolang de indicator nog niet bekend is.		Hamerstuk

		Portefeuillehouder Ouwendijk heeft de actie dat zodra de cijfers van de RBG beschikbaar zijn, hierover een mededeling wordt gedaan. Portefeuillehouder Koop geeft aan om er in het vervolg rekening mee te houden dat de vlaggetjes in de rapportage ook voor kleurenblinde personen goed onderscheidbaar zijn.		
05.B.02	Landscheidingen Delfland, Rijnland en HHSK	Portefeuillehouder Daverveldt heeft de actie om in de toelichting op de Legger van Delfland het begrip 'landscheidingen' inclusief uitleg op te nemen.		Hamerstuk
05.B.03	Informatieve brief inzake toezegging evaluatie verbonden partijen		Portefeuillehouder Ouwendijk zegt toe om met een voorstel te komen voor de evaluatie van de verbonden partijen.	
Hamerstuk				
05.H	Hamerstukken			
06	Rondvraag en sluiting	De voorzitter sluit de vergadering 21:02 uur.		

Hoogheemraadschap van Delfland

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
DMS 2544700

DATUM D&H VERGADERING
15 oktober 2026

ONDERWERP
Evaluatie Aanvullende Aanpak Waterkwaliteit

Geachte leden,
Uit meetresultaten blijkt dat Delfland de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) zonder extra inzet niet zal halen. Vooral in glastuinbouwgebieden staat de waterkwaliteit onder druk, omdat de sector de waterkwaliteit sterk beïnvloedt. Daarom startte Delfland begin 2025 met de Aanvullende Aanpak Waterkwaliteit. Het doel van deze aanpak was om te onderzoeken of Delfland juridische en handhavingsinstrumenten intensiever kan inzetten binnen de glastuinbouw. Binnen deze aanpak werkte Delfland vijf onderdelen uit: (1) zorgplichthandhaving, (2) uitbreiding van de kring van overtreders, (3) verhoging van bestuursrechtelijke dwangsommen, (4) externe communicatie en (5) intensivering van de samenwerking met ketenpartners.
Het project is inmiddels afgerond. Delfland heeft de aanpak geëvalueerd. De evaluatie geeft inzicht in wat is gedaan, wat dit heeft opgeleverd en welke bestuurlijke keuze voorligt voor het vervolg.

Belangrijkste resultaten
De evaluatie laat per onderdeel het volgende beeld zien (in de bijlage is een overzicht van resultaten en opbrengst per onderdeel opgenomen):

<u>Uitbreiding van de kring van overtreders</u>
Bij dit onderdeel gaat het om de vraag of Delfland bij overtredingen niet alleen de onderneming, maar ook bestuurders, verhuurders of andere betrokken natuurlijke personen kan aanspreken. Tot nu toe heeft één casus zich hiervoor geleend. In die casus is een last onder dwangsom opgelegd aan een natuurlijke persoon. Omdat deze last niet is nageleefd, heeft Delfland een invorderingsbesluit genomen. Deze casus laat zien dat deze route in passende gevallen kan worden toegepast. Omdat het om één casus gaat, kunnen wij hieraan nog geen algemene conclusies verbinden.

<u>Verhoging van bestuursrechtelijke dwangsommen</u>
Delfland heeft in vier dossiers hogere bestuursrechtelijke dwangsommen toegepast dan daarvoor gebruikelijk was. Waar eerder meestal dwangsommen tot maximaal € 5.000 werden opgelegd, zijn binnen de aanpak dwangsommen opgelegd tot maximaal € 100.000. Het effect op naleefgedrag verschilt per casus. Op basis van deze dossiers kan Delfland nog niet vaststellen wat het structurele effect op naleefgedrag is.

<u>Zorgplichthandhaving</u>
Delfland heeft de beleidsregel zorgplicht bij lozingsactiviteiten glastuinbouw vastgesteld. Deze beleidsregel beschrijft wat de zorgplicht voor glastuinbouwbedrijven in de praktijk inhoudt en waar Delfland bij toezicht en

handhaving op let. Delfland heeft de zorgplicht strafrechtelijk toegepast in negen zaken. In zeven zaken heeft dit geleid tot strafbeschikkingen van € 2.000. Bestuursrechtelijk is in vier waarschuwingen verwezen naar de beleidsregel zorgplicht. Omdat deze zaken nog lopen, kan nog niet worden vastgesteld wat zorgplichthandhaving bestuursrechtelijk concreet heeft opgeleverd.

Externe communicatie
In 2025 en 2026 communiceerde Delfland structureel over toezicht en handhaving binnen de glastuinbouw. Op de website van Delfland zijn hierover 49 berichten gepubliceerd. Met deze communicatie informeerde Delfland de sector over regels, toezicht, samenwerking met ketenpartners en de inzet van Delfland. Tegelijkertijd maakte wij duidelijk dat ernstige of structurele overtredingen steviger worden aangepakt. De berichtgeving werd opgepakt door diverse media. Ook gaven samenwerkingspartners aan dat Delfland nadrukkelijker zichtbaar was in het toezicht op de sector.

Intensivering van de samenwerking met ketenpartners
Delfland droeg bij aan kennisuitwisseling en verdere beleidsontwikkeling. Samen met Waterschap Hollandse Delta organiseerde Delfland een landelijk congres over waterkwaliteit en handhaving. Delfland was ook vertegenwoordigd bij het bestuurlijk symposium ‘Waterkwaliteit: oplossingen in de keten’. Daarnaast verzorgde Delfland voor het ministerie van Justitie en Veiligheid een seminar over waterkwaliteit en strafrecht.

Conclusie en vervolg
Met de Aanvullende Aanpak Waterkwaliteit heeft Delfland verkend hoe het bestaande handhavingsinstrumentarium binnen de glastuinbouw gerichter en steviger kan worden ingezet. Binnen de aanpak zijn verschillende instrumenten in de praktijk toegepast of verder onderzocht. Deze activiteiten droegen bij aan kennisuitwisseling, verdere beleidsontwikkeling en de verkenning van strafrechtelijke instrumenten, waaronder het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Een direct effect van de aanpak op naleefgedrag of waterkwaliteit is op basis van deze evaluatie niet aantoonbaar. Naleefgedrag en waterkwaliteit worden door meerdere factoren beïnvloed en controles geven slechts een momentopname.

Delfland borgt onderdelen die in de praktijk goed toepasbaar zijn en waarvan voldoende aanleiding bestaat om aan te nemen dat zij kunnen werken. Daarbij weegt mee of de benodigde inspanning in verhouding staat tot het verwachte resultaat. Deze onderdelen krijgen een plek in de reguliere toezicht- en handhavingspraktijk binnen de glastuinbouw

Het gaat om het toepassen van hogere dwangsommen, het aanspreken van natuurlijke personen in passende casussen, externe communicatie, samenwerking met ketenpartners en het casusgericht toepassen van zorgplichthandhaving.

Zorgplichthandhaving wordt daarbij geleidelijk verder ingebed. Delfland past dit instrument via het strafrechtelijke spoor toe en benut de vastgestelde beleidsregel casusgericht binnen het bestuursrechtelijke spoor. Andere juridisch complexere onderdelen, zoals de aanpak richting verhuurders, worden alleen verder opgepakt als zich daarvoor een passende casus voordoet. Delfland weegt daarbij steeds de juridische mogelijkheden, de uitvoerbaarheid en de beschikbare capaciteit mee.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,
de secretaris, de dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bijlage 1: Overzicht van resultaten en opbrengsten per onderdeel

Onderdeel	Resultaat	Toelichting
Zorgplicht (strafrecht)	**7 zaken**	De zorgplicht uit artikel 2.11 Bal is strafrechtelijk toegepast. Dit leidde tot strafbeschikkingen van € 2.000.
Zorgplicht (Waterschapsverordening)	**2 zaken**	Artikel 7.1 van de Waterschapsverordening is strafrechtelijk toegepast.
Zorgplicht (bestuursrecht)	**4 waarschuwingen**	In vier waarschuwingen is verwezen naar de beleidsregel zorgplicht. De zaken lopen nog.
Natuurlijke persoon aanspreken	**1 casus**	In één casus is een last onder dwangsom opgelegd aan een natuurlijke persoon. De dwangsom is verbeurd, waarna een invorderingsbesluit is genomen.[1]
Hogere dwangsommen	**4 dossiers**	Delfland heeft in vier dossiers hogere dwangsommen opgelegd dan daarvoor gebruikelijk was.
Niet verbeurd	**3 dossiers**	In deze dossiers zijn dwangsommen tot maximaal € 30.000 niet verbeurd.
Wel verbeurd	**1 dossier**	In dit dossier is een last onder dwangsom opgelegd met een dwangsom van € 100.000. De dwangsom is verbeurd, waarna een invorderingsbesluit is genomen.[2]

[1] De invordering is voortgezet via de deurwaarder, waarna het bedrag is ontvangen.
[2] De invordering is voortgezet via de deurwaarder. Het bedrag is nog niet ontvangen.

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
DMS 2552751

DATUM D&H VERGADERING
15 oktober 2026

ONDERWERP
Toezicht- en Handhavingsstrategie

Geachte leden,
Het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna Delfland) is verantwoordelijk voor veilig, voldoende en schoon water in zijn beheergebied. Op grond van de Waterschapswet en de Omgevingswet houdt Delfland toezicht op de naleving van regels die de fysieke leefomgeving beschermen. Daarbij werkt Delfland samen met andere handhavingspartners.

De bijgevoegde toezicht- en handhavingsstrategie beschrijft hoe Delfland toezicht houdt en handhavend optreedt. De strategie geeft richting aan de keuzes die Delfland maakt in de uitvoering van toezicht en handhaving. Het doel is om naleving te bevorderen en risico's voor het watersysteem, de waterkwaliteit en de fysieke leefomgeving te beheersen. De strategie vraagt om duidelijke keuzes in prioriteit, inzet en optreden. Hieronder lichten wij de belangrijkste strategische keuzes toe. Deze keuzes helpen Delfland om toezicht en handhaving risicogericht, effectief en toekomstbestendig uit te voeren.

Strategische keuzes
Delfland kiest bewust voor een zichtbare, risicogerichte en resultaatgerichte werkwijze.
- We richten capaciteit primair op activiteiten en gebieden met de grootste risico's voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid.
- We zetten steviger in op naleving waar maatschappelijke opgaven daarom vragen, waaronder de KRW-opgave.
- We treden harder op bij herhaling, calculerend gedrag en structurele overtredingen.
- We investeren in innovatie, gegevens gestuurd werken en nieuwe toezichtmethoden om de effectiviteit van toezicht te vergroten.

Het Omgevingsbesluit verplicht bestuursorganen met uitvoerings- en handhavingstaken om een toezicht- en handhavingsstrategie vast te stellen. Delfland gebruikt deze strategie vanaf 1 januari 2027 als meerjarig kaderdocument, na vaststelling door Dijkgraaf en Hoogheemraden.

Vanuit de samenwerking delen wij deze brief ook met de omgevingsdiensten en andere samenwerkingspartners.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,
de secretaris, de dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bijlage: Toezicht- en Handhavingsstrategie

Toezicht- en Handhavingsstrategie

Hoogheemraadschap van
Delfland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Doelen 3
1.2 Strategische opgaven en keuzen 3
1.2.1 Waterkwaliteit 3
1.2.2 Waterkwantiteit 4
1.2.3 Waterveiligheid 4
1.2.4 Strategische keuzen 4
1.2.5 Prioriteiten voor de komende jaren 4
1.3 Nalevingsstrategie 4
1.4 Juridisch kader 5
1.4.1 Toezicht op regels en voorschriften 5
1.4.2 Legger als toetsingskader 5
1.4.3 Zorgplicht 5
1.4.4 Zorgvuldige motivering 5
2. Toezichtstrategie 5
2.1 Instrumentarium 6
2.2 Uitvoering van controles 6
2.3 Keuze van controletype 7
2.4 Vastlegging 7
2.5 Samenwerking en vernieuwing 7
3. Handhavingsstrategie 8
3.1 Toepassing van de LHSO 8
3.2 Instrumentkeuze 8
3.2.1 Uitgangspunten voor hersteltermijnen en sancties 9
3.3 Meerdere overtredingen en herhaling 10
4. Gedogen, overheden en borging 10
4.1 Gedogen: uitzondering en tijdelijk 10
4.2 Andere overheden en de eigen organisatie 10
4.3 Borging en verantwoording 10

De toezicht- en handhavingsstrategie is vastgesteld door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland op 15 oktober 2026 onder DMS-nummer 2552750 en vervangt de voorgaande toezicht- en handhavingsstrategie (DMS-nummer 1506301).

1. Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna Delfland) is verantwoordelijk voor veilig, voldoende en schoon water in zijn beheergebied. Op grond van de Waterschapswet, de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht houdt Delfland toezicht op de naleving van regels die de fysieke leefomgeving beschermen. Daarbij werkt Delfland samen met andere handhavingspartners.

Deze toezicht- en handhavingsstrategie beschrijft hoe Delfland toezicht houdt en handhavend optreedt. De strategie geeft richting aan de keuzes die Delfland maakt in de uitvoering van toezicht en handhaving. Het doel is om naleving te bevorderen en risico's voor het watersysteem, de waterkwaliteit en de fysieke leefomgeving te beheersen.

Het Omgevingsbesluit verplicht bestuursorganen met uitvoerings- en handhavingstaken om een toezicht- en handhavingsstrategie vast te stellen.
De strategie vormt vanaf 1 januari 2027 het meerjarig kaderdocument voor toezicht en handhaving en bouwt voort op eerdere strategieën van Delfland.

Kern van de strategie: Delfland werkt risicogestuurd, zichtbaar en informatiegestuurd. We voorkomen overtredingen waar dat kan en grijpen snel, proportioneel en consequent in waar dat nodig is. Bij ernstige risico's, calculerend gedrag of herhaling treden we harder op.

1.1 Doelen

Delfland streeft met toezicht en handhaving de volgende doelen na:

- Beschermen van waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid en waterstaatswerken.
  - Verhogen van de naleving door burgers, bedrijven, overheden en de eigen organisatie.
  - Vroegtijdig signaleren en beperken van risico's voor het watersysteem, de waterkwaliteit en de fysieke leefomgeving.
- Bijdragen aan het bereiken van geldende waterkwaliteitsdoelen, waaronder de Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen.
- Zorgen voor uniforme, uitlegbare en juridisch houdbare uitvoering van toezicht en handhaving.

Delfland werkt deze doelen jaarlijks uit in het Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving. De prioriteiten en inzet volgen uit de probleemanalyse. Daarin weegt Delfland de kans op overtredingen, de mogelijke gevolgen voor het watersysteem, het naleefgedrag, meldingen, toezichtgegevens en actuele ontwikkelingen per doelgroep of gebied. Zo wordt capaciteit ingezet waar toezicht en handhaving naar verwachting het meeste effect hebben. Ook sluit de aanpak aan op de Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA-cyclus): Delfland plant op basis van de probleemanalyse, voert uit volgens het uitvoeringsprogramma, monitort met de tussentijdse rapportages en stuurt jaarlijks bij waar dat nodig is met de verantwoordingsrapportage.

1.2 Strategische opgaven en keuzen

De inzet van toezicht en handhaving richt zich op de volgende strategische opgaven en keuzen.

1.2.1 Waterkwaliteit

Delfland zet toezicht en handhaving in om verslechtering van de waterkwaliteit te voorkomen en bij te dragen aan het behalen van de geldende waterkwaliteitsdoelen, waaronder de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Daarbij sluit Delfland aan bij het eigen KRW-programma, het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) en de opgaven voor overig water. De inzet richt zich op activiteiten die een risico vormen voor de chemische en ecologische waterkwaliteit. Daarbij besteedt Delfland extra aandacht aan emissies naar oppervlaktewater, lozingen, glastuinbouw, diffuse verontreinigingen en situaties waarin de waterkwaliteit onder druk staat. De Risicogestuurde Aanpak Waterkwaliteit vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt voor de prioritering van toezicht- en handhavingsinzet op het gebied van waterkwaliteit.

Toezicht en handhaving dragen hieraan bij door risico's vroegtijdig te signaleren, emissies terug te dringen, naleving van regels te bevorderen en overtredingen die de waterkwaliteit

aantasten snel te beëindigen. Bij toezicht en handhaving in de glastuinbouw hanteert Delfland de geldende wet- en regelgeving, vergunningen en beleidskaders. De Beleidsregel zorgplicht lozingsactiviteiten glastuinbouw ondersteunt daarbij de toepassing van de zorgplicht.[1]

1.2.2 Waterkwantiteit

Delfland zet toezicht en handhaving in om een goed functionerend watersysteem te behouden. De inzet richt zich op activiteiten die invloed hebben op het peilbeheer, de wateraanvoer, waterafvoer, grondwater en de bergingscapaciteit van het watersysteem. Daarbij besteedt Delfland bijzondere aandacht aan werkzaamheden, objecten en activiteiten die de doorstroming of waterberging kunnen beperken.
Toezicht en handhaving dragen hieraan bij door belemmeringen in het watersysteem tijdig te signaleren en te laten opheffen, naleving van vergunningen en regels te bevorderen en ongewenste situaties die de werking van het watersysteem kunnen verstoren te voorkomen of te (laten) beëindigen.

1.2.3 Waterveiligheid

Delfland zet toezicht en handhaving in om de veiligheid van waterkeringen en andere waterstaatswerken te waarborgen. De inzet richt zich op activiteiten die de stabiliteit, sterkte of functie van waterkeringen, kunstwerken en andere waterstaatswerken kunnen beïnvloeden. Overtredingen die risico's opleveren voor de waterveiligheid hebben een hoge prioriteit en kunnen aanleiding geven tot direct optreden.
Toezicht en handhaving dragen hieraan bij door risico's voor waterkeringen en waterstaatswerken vroegtijdig te signaleren, naleving van regels en vergunningvoorschriften af te dwingen en bij ernstige risico's direct en doeltreffend op te treden om schade of veiligheidsrisico's te voorkomen.

1.2.4 Strategische keuzes

Delfland kiest bewust voor een zichtbare, risicogerichte en resultaatgerichte werkwijze.

- We richten capaciteit primair op activiteiten en gebieden met de grootste risico's voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid.
- We zetten steviger in op naleving waar maatschappelijke opgaven daarom vragen, waaronder de KRW-opgave.
- We treden harder op bij herhaling, calculerend gedrag en structurele overtredingen.
- We investeren in innovatie, gegevens gestuurd werken en nieuwe toezichtmethoden om de effectiviteit van toezicht te vergroten.

1.2.5 Prioriteiten voor de komende jaren

De komende jaren ligt de nadruk op toezicht en handhaving die aantoonbaar bijdragen aan de KRW-opgave, het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit en het beschermen van Delflandse assets. Prioriteit krijgen controles in de glastuinbouw, toezicht op directe en indirecte lozingen, toezicht op en handhaving van het naleven van de zorgplicht en maatwerkvoorschriften, toezicht op de naleving van waterkwaliteitsvergunningen en grondwateronttrekkingen. Delfland blijft investeren in de samenwerking met gemeenten, omgevingsdiensten, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, politie, het Openbaar Ministerie en sector- en brancheorganisaties. Delfland stemt waar nodig toezicht- en handhavingsactiviteiten af met deze partners, deelt informatie en expertise en voert waar mogelijk gezamenlijk controles en interventies uit. Wanneer de prioriteiten de komende jaren veranderen, worden deze meegenomen in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.

1.3 Nalevingsstrategie

Delfland bevordert naleving met een samenhangende inzet van communicatie, stimulering, toezicht en handhaving. Communicatie en stimulering zijn gericht op het voorkomen van overtredingen en het vergroten van vrijwillige naleving. Toezicht controleert de naleving van regels en signaleert risico's. Handhaving beëindigt overtredingen, herstelt de rechtmatige situatie en voorkomt herhaling. Delfland kiest per doelgroep, activiteit en situatie de instrumenten die naar verwachting het meest effectief zijn.

---

[1] Beleidsregel zorgplicht lozingsactiviteiten glastuinbouw, te raadplegen via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR749601

De inzet van communicatie wordt uitgewerkt in de communicatiestrategie Toezicht en Handhaving (DMS-nummer: 2423964). Waar dat passend en toegestaan is, publiceert Delfland handhavingsbesluiten (DMS-nummer: 2503830). Handhavingsbesluiten worden gepubliceerd wanneer er sprake is van overtredingen in de categorieën B4, C3, C4, D2, D3 en D4 (basisinterventiematrix, zie par. 3.1). Dit gaat om situaties waarin het risico op schade aanzienlijk is, of waarin sprake is van onverschillig, calculerend of notoir gedrag. In deze gevallen kan de publicatie van de sanctie en de bedrijfsnaam bijdragen aan transparantie, preventie en gedragsbeïnvloeding.

1.4 Juridisch kader

Delfland houdt toezicht en treedt handhavend op binnen de wettelijke kaders voor waterbeheer en de fysieke leefomgeving. De belangrijkste kaders zijn de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit, de Omgevingsregeling, het Besluit activiteiten leefomgeving, Waterschapswet, de Algemene wet bestuursrecht, de Waterschapsverordening Delfland en de Legger Delfland.

1.4.1 Toezicht op regels en voorschriften

Deze kaders bepalen waarop Delfland toezicht houdt en wanneer handhavend optreden mogelijk is. Het gaat onder meer om algemene regels, vergunningvoorschriften, maatwerkvoorschriften, onderhoudsverplichtingen en zorgplichten. Bij overtredingen sluit Delfland aan bij de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO).

1.4.2 Legger als toetsingskader

De Legger Delfland (bestaand uit de leggertekst en de leggerkaart) is een belangrijk toetsingskader voor toezicht en handhaving. Daarin zijn onder meer de ligging, afmetingen en onderhoudsverplichtingen van waterstaatswerken vastgelegd. De Legger helpt daarmee om te bepalen welke verplichtingen gelden en waarop toezicht wordt gehouden.

1.4.3 Zorgplichten

Specifieke zorgplichten vormen een basisnorm voor lozingsactiviteiten. Zij dragen eraan bij dat nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit worden voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt. Deze zorgplichten zijn opgenomen in artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en artikel 7.1 van de Waterschapsverordening Delfland (Wsv).

De specifieke zorgplichten gelden naast algemene regels en vergunningvoorschriften en kunnen ook betekenis hebben in situaties die niet volledig in concrete voorschriften zijn uitgewerkt. Daarmee bieden zij ruimte om in te spelen op situaties die niet vooraf volledig in regelgeving kunnen worden voorzien.

Omdat specifieke zorgplichten algemeen zijn geformuleerd, kan Delfland de toepassing daarvan verduidelijken in beleidsregels. Voor lozingsactiviteiten in de glastuinbouw heeft Delfland hiervoor de Beleidsregel zorgplicht lozingsactiviteiten glastuinbouw vastgesteld.

1.4.4 Zorgvuldige motivering

Handhavend optreden vraagt om een zorgvuldige onderbouwing. Delfland legt dan vast welke risico’s of gevolgen zijn geconstateerd, welke maatregelen redelijkerwijs mochten worden verwacht en waarom het handelen of nalaten onvoldoende was.

2. Toezichtstrategie

Toezicht is gericht op het voorkomen en vroeg signaleren van overtredingen. Controles blijven noodzakelijk om overtredingen te kunnen constateren. Delfland combineert controles met communicatie en stimulering en kiest de intensiteit op basis van risico en naleefgedrag.

Strategische lijn
Delfland beschikt over een breed scala aan toezichtinstrumenten en weegt steeds af welk instrument en welk type controle het meest passend is. Daarbij stemt Delfland de vorm, intensiteit en frequentie van het toezicht af op de risico's, het naleefgerag en de beschikbare informatie. Bij ernstige risico's, eerdere overtredingen, onvoldoende medewerking of signalen van structurele niet-naleving intensiveert Delfland het toezicht en zet het waar nodig aanvullende controlemethoden in.

2.1 Instrumentarium

Delfland beschikt over de volgende toezichtinstrumenten.

Tabel 1 Toezichtsinstrumenten

Instrument	Doel	Voorbeelden
Communicatie	Regels en belangen begrijpelijk maken.	Gerichte informatie, gesprekken, voorlichting en samenwerking met branches.
Stimulering	Naleving bevorderen voordat een overtreding is vastgesteld.	Waarschuwende communicatie, aankondiging van controles en praktische uitleg.
Controle	Naleving toetsen en risico's signaleren.	Reguliere, quick-scan-, diepte-, ad-hoc-, projectmatige, integrale en opleveringscontroles; surveillance over land, water en vanuit de lucht.
Risicogestuurd toezicht	Capaciteit richten op plekken en activiteiten met de grootste risico's.	Gerichte inzet van toezichtgegevens, metingen en samenwerking, onder meer in de glastuinbouw.

2.2 Uitvoering van controles

Delfland voert controles risicogestuurd en volgens een vaste basiswerkwijze uit. De jaarlijkse uitwerking vindt plaats in het Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De vorm, frequentie en reikwijdte van de controle hangen af van het risico, de aard en omgeving van de activiteit, het naleefgedrag, eerdere overtredingen, signalen en de gestelde prioriteiten. Periodieke controles worden gepland; incidentele controles volgen onder meer op meldingen, incidenten, calamiteiten en handhavingsverzoeken.
- Op een handhavingsverzoek van een belanghebbende neemt Delfland een besluit overeenkomstig de geldende wettelijke procedures.
- Controles zijn in beginsel onaangekondigd en waar passend integraal. Delfland kan een controle aankondigen als dit nodig is om de controle doelmatig uit te voeren.
- Administratief toezicht omvat waar nodig de controle van vergunningen, meldingen, rapportages, meetgegevens, logboeken, certificaten en andere verplichte registraties. Delfland beoordeelt daarbij volledigheid, juistheid, samenhang en naleving van voorschriften en kwaliteitsnormen.
- Delfland verifieert waar nodig de controle-, meet- en onderzoeksgegevens die een vergunninghouder, melder of andere verantwoordelijke zelf moet aanleveren. Dit kan door dossieronderzoek, vergelijking met eerdere gegevens, een steekproef, eigen metingen of een fysieke controle.
- Tijdens het toezicht geeft Delfland waar nodig uitleg over geldende voorschriften en de maatregelen die nodig zijn om overtredingen te voorkomen of te beëindigen. Deze voorlichting vervangt handhavend optreden niet.
- Toezichthouders zijn herkenbaar en leggen aanleiding, reikwijdte, bevindingen, beoordeling, afspraken, hersteltermijnen en vervolgacties zorgvuldig en controleerbaar vast. De omvang van de rapportage sluit aan op de aard en reikwijdte van de controle.

2.3 Keuze van controletype

Delfland kiest het controletype dat past bij het doel van het toezicht, de aard van de activiteit, de beschikbare informatie en de risico's voor het watersysteem. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste controletypen en het doel daarvan.

Tabel 2 Controletypen

Controletype	Doel
Reguliere controle	Planmatig beoordelen of een activiteit aan de geldende regels voldoet, bijvoorbeeld bij vergunningplichtige activiteiten.
Quick-scan	Snel en gericht inzicht krijgen in de naleving van geselecteerde onderdelen, bijvoorbeeld naar aanleiding van signalen of meetresultaten.
Dieptecontrole	Een specifiek risico, voorschrift of nalevingsvraagstuk grondig onderzoeken, bijvoorbeeld bij vermoedens van een overtreding.
Ad-hoc controle	Reageren op een melding, incident, calamiteit, klacht, handhavingsverzoek of ander signaal.
Projectmatige controle	Toezicht houden op een afgebakend thema, gebied of doelgroep, bijvoorbeeld binnen de Risicogestuurde Aanpak Waterkwaliteit.
Integrale of gecoördineerde controle	Samenhangende risico's beoordelen en het toezicht met andere instanties afstemmen, bijvoorbeeld grote infrastructurele projecten.
Surveillance	Overtredingen en risico's in een gebied vroeg signaleren en de zichtbaarheid van toezicht vergroten, bijvoorbeeld via vaar-, lucht- of veldsurveillance.
Opleveringscontrole	Beoordelen of uitgevoerde werkzaamheden of een in gebruik genomen activiteit aan de geldende voorschriften voldoen.
Hercontrole	Vaststellen of een overtreding binnen de gestelde termijn is beëindigd.

Delfland kan kiezen voor een ander of aanvullend controletype wanneer:

- De mogelijke gevolgen voor waterkwaliteit, waterveiligheid, waterkwantiteit of waterstaatswerken groter zijn;
- Eerdere overtredingen of herhaling zijn vastgesteld;
- Gegevens ontbreken, onderling afwijken of onvoldoende betrouwbaar zijn;
- De gecontroleerde onvoldoende medewerking verleent;
- Signalen wijzen op een bredere of structurele overtreding;
- Verificatie door metingen, monsterneming of aanvullend dossieronderzoek nodig is.

2.4 Vastlegging

In het controlerapport legt Delfland vast:

- Welk controletype is toegepast;
- Wat het doel en de reikwijdte van de controle waren;
- Welke voorschriften, documenten en activiteiten zijn beoordeeld;
- Welke onderzoekshandelingen zijn uitgevoerd;
- Waarom van het geplande controletype is afgeweken;
- Welke bevindingen, overtredingen en vervolgacties daaruit volgen.

2.5 Vernieuwing en samenwerking

Delfland blijft de uitvoering van toezicht en handhaving verder ontwikkelen. Daarbij worden gegevens, metingen, gebiedsgerichte inzet en nieuwe toezichtvormen doelgericht ingezet om risico's beter in beeld te brengen en de effectiviteit van toezicht en handhaving te vergroten.

Ook benut Delfland onderdelen uit eerdere aanpakken waarvoor voldoende aanleiding bestaat om deze voort te zetten, zoals hogere dwangsommen, het aanspreken van natuurlijke personen waar dat juridisch passend is en het gerichter toepassen van de zorgplicht. Vernieuwing is daarbij geen doel op zich; de bijdrage aan naleving en de bescherming van het watersysteem is leidend.

Delfland werkt waar nodig samen met omgevingsdiensten, politie, het Openbaar Ministerie, sector- en brancheorganisaties en andere bevoegde instanties. Ook werkt Delfland samen met de omringende waterschappen. Delfland stemt toezicht- en handhavingsactiviteiten waar nodig af met deze partners, wisselt informatie uit en voert waar mogelijk gezamenlijk controles uit. Bij ernstige overtredingen of mogelijke strafrechtelijke handhaving vindt afstemming plaats met politie en Openbaar Ministerie.

3. Handhavingsstrategie

Bij een geconstateerde overtreding geldt de beginselplicht tot handhaving. Dit betekent dat Delfland in de regel handhavend optreedt. Alleen bij bijzondere omstandigheden, zoals concreet zicht op legalisatie of wanneer handhaving onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen, kan daarvan worden afgezien. Delfland reageert op overtredingen, stuurt op snel herstel en voorkomt herhaling.

Strategische lijn
Delfland beschikt over een breed palet aan handhavingsinterventies en weegt altijd af wat de meest passende interventie is. Delfland schaalt op wanneer herstel uitblijft of de omstandigheden daarom vragen. Bij ernstige gevolgen, recidive, calculerend of crimineel gedrag of financieel voordeel kan Delfland direct een stevigere interventie inzetten, zo nodig in combinatie met bestuursrecht en strafrecht.

3.1 Toepassing van de LHSO

Bij handhavend optreden volgt Delfland de LHSO, een landelijk vastgesteld kader dat zorgt voor een uniforme, voorspelbare en proportionele aanpak van overtredingen. De LHSO beschrijft in een aantal stappen hoe handhavend wordt opgetreden bij overtredingen.[2] Delfland past deze stappen toe om per situatie te bepalen welke interventie passend en effectief is.

1. Positioneren: Beoordeel de gevolgen voor het watersysteem en het gedrag van de overtreder. Plaats de bevinding in de basisinterventiematrix.
2. Verzwaren of verzachten: Betrek onder meer recidive, financieel voordeel, samenhang met andere strafbare feiten, facilitators, waarheidsvinding en normbevestiging.
3. Interveniëren: Kies een passende interventie. Gedragsvoorschriften gelden direct; hersteltermijnen zijn zo kort als redelijk en uitvoerbaar.
4. Afstemmen: Stem bij ernstige overtredingen of een mogelijke strafrechtelijke aanpak af met politie en Openbaar Ministerie.
5. Vastleggen: Leg feiten, afwegingen, afspraken, termijnen en besluiten controleerbaar en juridisch houdbaar vast.

3.2 Instrumentkeuze

Delfland kiest per overtreding de maatregel die passend en effectief is. Daarbij kijkt Delfland naar de ernst van de overtreding, de gevolgen voor het watersysteem, het gedrag van de overtreder, eerdere overtredingen, het behaalde voordeel en de kans op herhaling. Waar nodig combineert Delfland bestuursrechtelijk, strafrechtelijk en privaatrechtelijk optreden. Daarbij zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

- **Waarschuwing:** naar aanleiding van een controle kan Delfland, afhankelijk van het gedrag van de overtreder en de ernst van de overtreding, een waarschuwingsbrief verzenden. Daarin wordt de overtreder geïnformeerd over de constatering, de overtreden regel, het belang dat met die regel wordt beschermd en de te nemen herstelmaatregelen.

[2] De volledige LHSO, inclusief de basisinterventiematrix, is te raadplegen via: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR709021/1#bijlage_1

- **Voornemen (art. 4:8 Awb):** voordat Delfland een herstelsanctie oplegt, worden belanghebbenden in beginsel in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op het voorgenomen besluit. In spoedeisende situaties kan hiervan worden afgeweken.
- **Last onder bestuursdwang (art. 5:21 Awb):** het doel van een last onder bestuursdwang is om de overtreder te bewegen de overtreding ongedaan te maken. Als dat niet gebeurt, kan Delfland de overtreding of de gevolgen daarvan zelf ongedaan maken op kosten van de overtreder.
- **Last onder dwangsom (art. 5:31d Awb):** het doel van een last onder dwangsom is om de overtreder te bewegen de overtreding ongedaan te maken. Als dat niet gebeurt, is de overtreder verplicht tot betaling van een geldsom. De hoogte en vorm van de dwangsom moeten een reële prikkel vormen en evenredig zijn.
- **(Zeer) spoedeisende bestuursdwang (art. 5:31 Awb):** bij acuut gevaar of ernstige risico's voor het watersysteem kan Delfland direct ingrijpen zonder begunstigingstermijn. Bij spoedeisende bestuursdwang wordt eerst een besluit genomen, maar zonder begunstigingstermijn. Bij zeer spoedeisende bestuursdwang kan direct worden opgetreden zonder voorafgaand besluit;
- **Intrekken van een vergunning of ontheffing (art. 5:40, tweede lid, Ow; art. 18.10 Ow en art. 3.4 Wsv):** wanneer de overtreding bestaat uit het niet naleven van voorschriften die aan een vergunning of ontheffing zijn verbonden, kan volledige of gedeeltelijke intrekking volgen als de wettelijke grondslag en de omstandigheden dat rechtvaardigen.
- **Strafrechtelijk optreden:** strafrechtelijke sancties kunnen gepast zijn wanneer het doel van de sanctie niet is gericht op beëindiging van een onwenselijke situatie, maar op bestraffing of normbevestiging. In sommige gevallen kan naast het opleggen van een sanctie ook wederrechtelijk verkregen economisch voordeel worden ontnomen. Bij het vaststellen van een strafbaar feit maakt een buitengewoon opsporingsambtenaar (Boa) een proces-verbaal op. Bij eenvoudige feiten, zoals snelheidsovertredingen bij varen, kan een politiestrafbeschikking worden opgemaakt. In overige gevallen wordt een uitgebreider proces-verbaal opgesteld en overgedragen aan het Openbaar Ministerie.
- **Privaatrechtelijk optreden:** Delfland is een publiekrechtelijke rechtspersoon als bedoeld in artikel 2:1 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek en kan daardoor ook deelnemen aan het privaatrecht. Privaatrechtelijk optreden kan aanvullend worden ingezet wanneer Delfland bijvoorbeeld als eigenaar, contractpartij, verhuurder, bruikleengever kan handelen of wordt geschaad. Ook als een overtreding leidt tot beschadiging van eigendommen van Delfland kan hij optreden. Dit staat naast bestuursrechtelijke of strafrechtelijke handhaving. Hierover vindt intern afstemming plaats.

Een last onder bestuursdwang en een last onder dwangsom zijn herstelsancties. Deze besluiten zijn gericht op het beëindigen van een overtreding, het herstellen van de rechtmatige situatie of het voorkomen van herhaling. Tegen een handhavingsbesluit staan bezwaar en beroep open volgens de regels van de Algemene wet bestuursrecht.

3.2.1 Uitgangspunten voor hersteltermijnen en sancties

Delfland stemt hersteltermijnen af op de aard, ernst en gevolgen van de overtreding. Uitgangspunt is dat overtredingen zo snel mogelijk worden beëindigd. Bij acuut gevaar, ernstige risico’s voor het watersysteem of onomkeerbare gevolgen kan direct worden ingegrepen zonder hersteltermijn middels (zeer) spoedeisende bestuursdwang.
Voordat Delfland een herstelsanctie oplegt, worden belanghebbenden in beginsel in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op het voorgenomen besluit (voornemen). Delfland kiest per situatie het handhavingsinstrument dat het meest effectief en evenredig is om de overtreding te beëindigen, herhaling te voorkomen en de beschermde belangen te waarborgen.
Wanneer een overtreding niet binnen de gestelde termijn wordt beëindigd, kiest Delfland in beginsel voor een zwaardere of aanvullende interventie. Daarbij wordt aangesloten bij de LHSO. De zwaarte van de sanctie hangt af van de ernst van de overtreding, het gedrag van de overtreder, eventuele recidive, het behaalde voordeel en de risico’s voor het watersysteem.

3.3 Meerdere overtredingen en herhaling
Bij meerdere gelijktijdige overtredingen wordt de aanpak afgestemd op de overtreding met de zwaarste passende sanctie. Herhaling is een verzwarende omstandigheid. Wanneer eerdere interventies onvoldoende effect hadden, kiest Delfland een zwaardere of aanvullende interventie.

4. Gedogen, overheden en borging

4.1 Gedogen: uitzondering en tijdelijk
Delfland heeft in beginsel de plicht om tegen overtredingen op te treden. Alleen onder bijzondere omstandigheden kan Delfland tijdelijk van handhavend optreden afzien, bijvoorbeeld wanneer sprake is van concreet zicht op legalisatie, overmacht of wanneer handhaving in het concrete geval onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen. Delfland motiveert deze afweging zorgvuldig en legt haar schriftelijk vast. Gedogen legaliseert de overtreding niet en schept geen recht op voortzetting.

Gedogen geldt voor een zo kort mogelijke, duidelijk begrensde periode en kan worden verbonden aan voorwaarden die de beschermde belangen waarborgen. Delfland houdt toezicht op de naleving daarvan.

Gedogen kan alleen als	Gedogen is niet mogelijk bij
• Sprake is van bijzondere omstandigheden, zoals concreet zicht op legalisatie of onevenredigheid van handhaving in het concrete geval; • De situatie tijdelijk en duidelijk begrensd is; • De belangen van waterveiligheid, waterkwaliteit en het watersysteem voldoende zijn beschermd; • De voorwaarden uitvoerbaar en controleerbaar zijn.	• Acuut of dreigend gevaar; • Onomkeerbare of onaanvaardbare gevolgen voor de beschermde belangen; • Een overtreding die niet tijdelijk kan worden beëindigd of gelegaliseerd; • Niet-naleving van de voorwaarden waaronder wordt gedoogd.

Bij niet-naleving van de voorwaarden heroverweegt Delfland het gedogen en treedt het in beginsel handhavend op.

4.2 Andere overheden en de eigen organisatie
Voor andere bestuursorganen geldt dezelfde strategie als voor bedrijven en inwoners. Overheden hebben een voorbeeldfunctie. Consistent optreden is daarom belangrijk voor de geloofwaardigheid van Delfland als normerende overheid en voor het vertrouwen dat regels gelijk worden toegepast. Andere bestuursorganen worden bij overtredingen bestuursrechtelijk op dezelfde wijze behandeld, voor zover wettelijke voorschriften niet tot een andere maatregel leiden.

Ook op projectbesluiten en vergunningen van de eigen organisatie houdt Delfland toezicht. Een overtreding wordt direct gemeld aan de verantwoordelijke collega en het afdelingshoofd van die collega. De overtreding wordt gerapporteerd aan de portefeuillehouder Toezicht en Handhaving en zo nodig besproken in het portefeuillehoudersoverleg. Management of bestuur zorgt voor beëindiging en voorkoming van herhaling van de overtreding en zo nodig herstel van schade.

4.3 Borging en verantwoording
Delfland borgt een zorgvuldige uitvoering van toezicht en handhaving en legt verantwoording af volgens de volgende uitgangspunten:
- Besluiten zijn zorgvuldig, gemotiveerd, transparant en controleerbaar.
- De uitvoering van toezicht en handhaving volgt geldende administratieve procedures en werkinstructies.
- De resultaten worden tussentijds en jaarlijks gerapporteerd.

- De probleemanalyse, prioriteiten en strategie worden periodiek herijkt op basis van resultaten en ontwikkelingen.

Hiermee blijft de strategie actueel en kan Delfland tijdig bijsturen wanneer risico's, naleefgedrag of maatschappelijke opgaven veranderen.

Hoogheemraadschap van Delfland

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
DMS 2552504

DATUM D&H VERGADERING
15 oktober 2026

ONDERWERP
Tweede tussentijdse rapportage 2026 Toezicht en Handhaving

Geachte leden,
Toezicht en Handhaving van Delfland is op veel terreinen actief. Handhavers controleren bijvoorbeeld tuinders op illegale lozingen, vergunningen en het onderhoud van dijken en sloten. Ook houden we toezicht op grondwateronttrekkingen. Delfland brengt elk jaar tussentijds een rapport uit over dit werk. Met deze tweede tussentijdse rapportage 2026 informeren wij u over de uitvoering van de toezicht- en handhavingstaken in de periode mei tot en met augustus 2026. De rapportage laat zien welke werkzaamheden zijn uitgevoerd, welke resultaten zijn bereikt en welke aandachtspunten er zijn binnen Toezicht en Handhaving. De focus ligt daarbinnen op waterkwaliteit, waterveiligheid en waterkwantiteit en het op naleven van wet- en regelgeving.

Droogte
De droogte vroeg in deze verslagperiode om extra inzet. Delfland controleerde van 5 tot en met 20 augustus 2026 intensief op het verbod om oppervlaktewater te onttrekken. In totaal controleerde Delfland 145 sportaccommodaties, 68 glastuinbouwbedrijven en 34 verdachte locaties. Bij zeven overtredingen die op heterdaad zijn geconstateerd, is een last onder dwangsom opgelegd. Deze inzet was nodig om de kwetsbare zoetwatersituatie te beschermen en had gevolgen voor de uitvoering en prioritering van reguliere toezichtstaken.

Tijdelijke bijgestelde prioritering
Toezicht en Handhaving heeft daarnaast te maken met een capaciteitstekort door langdurige uitval en openstaande vacatures. Ook de droogte vroeg om extra inzet van toezichthouders. Hierdoor was een tijdelijke herprioritering noodzakelijk. Delfland heeft daarbij gekozen om de beschikbare capaciteit vooral in te zetten op werkzaamheden met de grootste risico’s voor het watersysteem. Taken met een lager risicoprofiel zijn tijdelijk afgeschaald. De opgedane ervaringen en lessen gebruiken we bij het uitvoeringsprogramma en de prioritering van werkzaamheden voor 2027.

Waterkwaliteit
Het verbeteren van de waterkwaliteit is een speerpunt in het coalitieakkoord 2023–2027. In deze verslagperiode voerden we toezicht uit in de glastuinbouw via de Risicogestuurde Aanpak en regulier toezicht.

In de periode mei tot en met augustus 2026 voerden we 140 controles (50 risicogestuurd en 90 regulier) uit in glastuinbouwgebieden. Bij overtredingen traden we handhavend op. In deze verslagperiode is binnen de glastuinbouw één

keer strafrechtelijk opgetreden. Daarnaast zijn acht lasten onder dwangsom opgelegd en is vier keer overgegaan tot invordering van een last onder dwangsom. De nadruk lag vooral op bestuursrechtelijke opvolging en de afhandeling van lopende handhavingstrajecten. Tabel 1 geeft inzicht in het strafrechtelijk en bestuursrechtelijk optreden in de glastuinbouw, inclusief het subtotaal over januari tot en met augustus 2026.

Tabel 1. Strafrechtelijk en bestuursrechtelijk optreden glastuinbouw

Soorten optreden	Subtotaal jan-aug 2026	Aantal jan-apr 2026	Aantal mei-aug 2026	Aantal 2025	Aantal 2024	Aantal 2023
Aantal keer strafrecht toegepast	9	8	1	30	17	11
Last onder dwangsom (LOD)	10	2	8	21	34	3
Innen LOD	6	2	4	4	3	7

Het subtotaal over januari tot en met augustus 2026 laat vooral bij het strafrechtelijk optreden een lager aantal zien dan in 2025. In 2025 is 30 keer strafrechtelijk opgetreden; tot en met augustus 2026 is dat negen keer noodzakelijk gebleken en hebben we opgetreden.

Waterveiligheid
Met toezicht en handhaving op waterveiligheid zorgen wij ervoor dat waterkeringen en daaraan gerelateerde objecten veilig blijven werken. In de periode mei tot en met augustus 2026 pakten we vijf meldingen over niet-waterkerende objecten op. Daarnaast hield Delfland toezicht in het kust- en duingebied en bij meerdere complexe infrastructurele projecten. Uit de controles blijkt dat het grootste deel van de activiteiten en werkzaamheden volgens de vergunningvoorschriften wordt uitgevoerd. Waar we aandachtspunten zagen, hebben we deze opgepakt.

Waterkwantiteit
Met toezicht en handhaving op waterkwantiteit zorgt Delfland ervoor dat grondwateronttrekkingen en onderhoudsplichten verantwoord plaatsvinden binnen het beheergebied. De uitvraag van onttrekkingsgegevens over 2024 is grotendeels afgerond. Voor tien locaties ontbreken nog gegevens. De uitvraag over 2025 is gestart; 166 van de 289 aangeschreven glastuinbouwbedrijven hebben inmiddels gereageerd. De overige bedrijven ontvangen een tweede aanschrijving. De uitvragen en controles geven ons zicht op de naleving van de afspraken en in mogelijke risico’s voor het watersysteem. Waar gegevens ontbreken of afspraken niet worden nagekomen, volgen gerichte vervolgacties.

De zomerschouw is uitgevoerd. Op basis van een risico-inschatting is besloten om de bevindingen dit jaar niet verder op te volgen. Ook de snoeischouw en diepteschouw worden in 2026 niet uitgevoerd. Door het capaciteitstekort zetten we de beschikbare capaciteit in op werkzaamheden met de grootste risico’s voor het watersysteem. De waterkeringenschouw en najaarsschouw vinden later in het jaar plaats.

Samenwerking
Delfland werkte in deze verslagperiode samen met verschillende ketenpartners. Samen met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onderzochten we verhoogde waarden in de waterkwaliteitsmonitoring. Daarnaast voerde Delfland overleg met het Functioneel Parket over de strafrechtelijke opvolging van handhavingsdossiers. Het doel is om dossiers rondom waterkwaliteit sterker op te bouwen. Daarnaast willen Delfland en het Functioneel Parket de handhaving op basis van de zorgplicht verder ontwikkelen.

Vanuit de samenwerking delen wij deze brief ook met de omgevingsdiensten en andere samenwerkingspartners.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,

de secretaris,	de dijkgraaf,
ir. P.C. Janssen	dr. P.H.W.M. Daverveldt

Hoogheemraadschap van Delfland

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
2529216

DATUM D&H VERGADERING
30 juni 2026

ONDERWERP
Informatieve brief Langetermijnplanning juni 2026

Geachte leden,

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u de actualisatie van de Lange Termijn Planning VV aan. Deze is geactualiseerd in juni 2026. Op deze planning zijn de bestuursvoorstellen die ter besluitvorming aan u zullen worden voorgelegd, alsmede informatieve brieven opgenomen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,
de secretaris, de dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bijlage: Actualisatie Lange Termijn Planning VV juni 2026 (DMS 2530821)

Lange Termijn Planning VV - Bespreekstukken

Juni 2026

VV	16-07-26	08-10-26	26-11-26	11-2-2027	20-5-2027	17-6-2027	15-7-2027	14-10-2027	Toelichting
Commissies	**30jun-2jul**	**22-24 sep**	**10-12 nov**	**25-28 jan**	**20-22 april**	**1-3 juni**	**29 -1 juli**	**28-30 sept**	
Waterveiligheid - Peter Ouwendijk									
Beoordeling Primaire waterkering traject									
Uitgangspunten Legger Zeewering Delfland									
Waterketen - Nieske Dijkshoorn - van Dijk									
Waterzuivering Vergulde Hand investeringsbeslissing									
Waterkwaliteit - Stijn van Boxmeer									
Nota beleid gemotoriseerd varen									Vertraagd in verband met de zorgvuldige participatie en terinzagelegging.
SGBP4: besluit KRW-programma 2028-2033									
Waterkwantiteit - Manita Koop									
Actualisatie nota baggeren									
Vaststellen Beleidsnota Beperken en voorkomen Wateroverlast									
Vaststelling Cluster Peilbesluiten 2026									
Technische actualisatie Beleidsnota Peilbeheer									
Vaststelling Strategie Zoetwater									
Financiën - Peter Ouwendijk									
Bestuursrapportage 2026									
2e begrotingswijziging 2026									
Begroting 2027 en Meerjarenraming									
Verordening zuiverings- en Verontreinigingsheffing 2027									
Verordening Watersysteem-heffing 2027									
Bestuurlijke P&C Jaarkalender 2027									
Toestemming wijzigen GR n.a.v. mogelijke toetreder GR Aquon									
Organisatie en Bedrijfsvoering - Piet-Hein Daverveldt									
Governancemodel Waterketen Delfland									
Risicobereidheidsverklaring									
Vaststelling WBP7									

Ingepland

Lange Termijn Planning VV - Informatieve brieven

Juni 2026

VV	16-07-26	08-10-26	26-11-26	11-2-2027	20-5-2027	17-6-2027	15-7-2027	14-10-2027	Toelichting
Commissies	**30jun-2jul**	**22-24 sep**	**10-12 nov**	**25-28 jan**	**20-22 april**	**1-3 juni**	**29 -1 juli**	**28-30 sept**	
Waterveiligheid - Peter Ouwendijk									
Veiligheidsrapportage regionale waterkeringen									
Veiligheidsrapportage zorgplicht primaire waterkeringen									
Waterketen - Nieske Dijkshoorn - van Dijk									
Evaluatie strategie Transitie Waterketen									
Nota Reikwijdte en Detail "Toekomst Waterketen Rotterdam"									
Waterkwaliteit - Stijn van Boxmeer									
Informatieve brief Voortgangsrapportage Waterkwaliteit 2025-2026									
Informatieve brief Voortgangsrapportage Biodiversiteit									
Informatieve brief Voortgangsrapportage Waterkwaliteit 2026-2027									
Waterkwantiteit - Manita Koop									
Financiën - Peter Ouwendijk									
Organisatie en Bedrijfsvoering - Piet-Hein Daverveldt									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 1e tertiaal 2026									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 2e tertiaal 2026									
Informatieve brief Verantwoordingsrapportage THH 2026									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 1e tertiaal 2027									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 2e tertiaal 2027									

s

Ingepland

Hoogheemraadschap van Delfland

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
2551277

DATUM D&H VERGADERING
15 oktober 2026

ONDERWERP

Langetermijnplanning oktober 2026

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u de actualisatie van de Lange Termijn Planning VV aan. Deze is geactualiseerd in oktober 2026. Op deze planning zijn de bestuursvoorstellen die ter besluitvorming aan u zullen worden voorgelegd, alsmede informatieve brieven opgenomen. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,
de secretaris, de dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bijlage: Actualisatie Lange Termijn Planning VV oktober 2026 (DMS 2551620)

Lange Termijn Planning VV - Bespreekstukken

Oktober 2026

VV	08-10-26	26-11-26	11-2-2027	20-5-2027	17-6-2027	15-7-2027	14-10-2027	25-11-2027	Toelichting
Commissies	**22-24 sep**	**10-12 nov**	**25-28 jan**	**20-22 april**	**1-3 juni**	**29 -1 juli**	**28-30 sept**	**9-11 nov**	
Waterveiligheid - Peter Ouwendijk									
Uitgangspunten Legger Zeewering Delfland									
Waterketen - Nieske Dijkshoorn - van Dijk									
Waterkwaliteit - Stijn van Boxmeer									
Nota beleid gemotoriseerd varen									
Besluit KRW-programma 2028-2033									
Waterkwantiteit - Manita Koop									
Vaststelling Cluster Peilbesluiten 2026									
Technische actualisatie Beleidsnota Peilbeheer									
Vaststelling Strategie Zoetwater									
Actualisatie beleidsregels voor Grondwater-onttrekking en infiltratie									
Actualisatie Beleidsnota Buitengewoon Onderhoud Wateren (baggeren)									
Investeringsvoorstel alternatief bemaling Delfshaven									Later in te plannen
Financiën - Peter Ouwendijk									
2e begrotingswijziging 2026									
Begroting 2027 en Meerjarenraming									
Verordening zuiverings- en Verontreinigingsheffing 2027									
Verordening Watersysteem-heffing 2027									
Bestuurlijke P&C Jaarkalender 2027									
Normenkader rechtmatigheid 2026									
Auditstatuut 2026									
Organisatie en Bedrijfsvoering - Piet-Hein Daverveldt									
Governancemodel Waterketen Delfland									
Risicobereidheidsverklaring									
Legesverordening									
Participatieverordening									
Actualisatie Waterschapsverordening H7 - lozingen									Later in te plannen
Vaststelling WBP7									

Ingepland

Lange Termijn Planning VV - Informatieve brieven

Oktober 2026

VV	08-10-26	26-11-26	11-2-2027	20-5-2027	17-6-2027	15-7-2027	14-10-2027	25-11-2027	Toelichting
Commissies	**22-24 sep**	**10-12 nov**	**25-28 jan**	**20-22 april**	**1-3 juni**	**29 -1 juli**	**28-30 sept**	**9-11 nov**	
Waterveiligheid - Peter Ouwendijk									
Beoordeling Primaire waterkering traject									
Waterketen - Nieske Dijkshoorn - van Dijk									
Evaluatie strategie Transitie Waterketen									
Informatieve brief Waterharmonica									
Nota Reikwijdte en Detail "Toekomst Waterketen Rotterdam"									
Waterkwaliteit - Stijn van Boxmeer									
Informatieve brief Voortgangsrapportage Biodiversiteit									
Informatieve brief stand van zaken rivierkreeften									
Informatieve brief Voortgangsrapportage Waterkwaliteit 2026-2027									
Waterkwantiteit - Manita Koop									
Informatieve brief Grootschalige waterbergingsgebieden									
Financiën - Peter Ouwendijk									
Organisatie en Bedrijfsvoering - Piet-Hein Daverveldt									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 2e tertiaal 2026									
Informatieve brief Evaluatie aanvullende aanpak									
Informatieve brief Toezicht- en handhavingsstrategie									
Informatieve brief Evaluatie droogte 2026									
Informatieve brief Verantwoordingsrapportage THH 2026									
Informatieve brief Uitvoeringsprogramma TTH 2027									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 1e tertiaal 2027									
Informatieve brief Tussentijdse rapportage THH 2e tertiaal 2027									2028
Informatieve brief Prioritering TTH									

Ingepland

Hoogheemraadschap van Delfland

aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
2530498

DATUM D&H VERGADERING
14 juli 2026

ONDERWERP

Informatieve brief over Plan van Aanpak verkiezingen 2027

Geachte leden,

Op 17 maart 2027 zijn de gelijktijdige verkiezingen van waterschapsbesturen en Provinciale Staten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van zowel de Staten- als de waterschapsverkiezingen. De waterschappen organiseren het zogenaamde passieve deel van de verkiezingen. Daar valt onder de registratie van de organisaties die mee willen doen, het vaststellen van de kandidatenlijsten, de nummering van de lijsten en het vaststellen van de uitslag.

Om dit te organiseren is het project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027 gestart. Onder het project valt naast de organisatie van het passieve deel van de verkiezingen ook het ontwikkelen van een regionale communicatiecampagne van Delfland om het belang van de verkiezingen bij inwoners onder de aandacht te brengen. Daarnaast maakt het voorbereiden en organiseren van het traject na de verkiezingen (benoemen en toelaten VV-leden) ook onderdeel uit van het project.

Voor het project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027 is een plan van aanpak opgesteld dat wij u hierbij ter kennisname aanbieden.

Hoogachtend,
Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland,
de secretaris, de dijkgraaf,

ir. P.C. Janssen dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bijlage: Plan van aanpak project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027

PLAN VAN AANPAK

VERKIEZINGEN 17 MAART 2027

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND

Projectgroep Verkiezingen Delfland

Datum: 16 juni 2026
Versie: definitief

DMS 2530499

Inhoudsopgave

1. Inleiding
1.1 Aanleiding en doel 3
1.2 Leerpunten evaluatie verkiezingen 2023 3

2. Verantwoordelijkheden en projectorganisaties
2.1 Verdeling taken gemeenten - waterschappen 4
2.2 Projectorganisaties 4

3. Proces en planning
3.1. Het verkiezingsproces 6

4. Communicatie verkiezingen 2027 10

5. Financiën Project Verkiezingen 12

6. Bijlagen
6.1 Leerpunten Delfland Verkiezingen 2023 14
6.2 Afbakening werkzaamheden projectgroep 17

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Op 17 maart 2027 zijn de gelijktijdige verkiezingen van waterschapsbesturen en Provinciale Staten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van zowel de Staten- als de waterschapsverkiezingen. De waterschappen organiseren het zogenaamde passieve deel van de verkiezingen.

De doelen van het project 'Verkiezingen Delfland 17 maart 2027' zijn:

- Het voorbereiden en organiseren van het zogenaamde passieve deel van de verkiezingen. Daar valt onder de registratie van de organisaties die mee willen doen, het vaststellen van de kandidatenlijsten, de nummering van de lijsten en het vaststellen en publiceren van de verkiezingsuitslag.
- Het ontwikkelen van een Delflandse communicatiecampagne.
- Afscheid zittende AB- en DB-leden en benoeming van nieuwe AB-leden.

Om deze doelen te bereiken is dit plan van aanpak opgesteld.

1.2 Leerpunten evaluatie verkiezingen 2023

In maart 2023 waren de vorige verkiezingen van waterschapsbesturen. De opgedane ervaringen tijdens de voorbereiding en het verloop van de verkiezingen zijn verwerkt in het verslag verkiezingen Delfland 2023. In bijlage 6.1 is een overzicht van de leerpunten opgenomen en is aangegeven op welke manier punten daaruit worden meegenomen bij het organiseren van de verkiezingen van 2027.

2. Verantwoordelijkheden en projectorganisaties

2.1 Verdeling taken gemeenten - waterschappen

Inwoners

De organisatie van de waterschapsverkiezingen voor inwoners is, net zoals de organisatie van alle andere verkiezingen, ondergebracht bij de gemeenten. De waterschappen hebben zoals gezegd de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het passieve deel van de verkiezingen. De gemeenten zorgen ervoor dat iedereen kan stemmen en dat de uitgebrachte stemmen worden geteld. Het vaststellen van de verkiezingsuitslag is tenslotte weer een verantwoordelijkheid van de waterschappen.

Geborgde zetels

De procedure voor de benoeming van de geborgde zetels is verankerd in artikel 14 van de Waterschapswet. De aanwijzende instanties (LTO Noord en de VBNE) verzorgen de benoemingen van de geborgde zetels. Genoemde instanties stellen tijdig een regeling op over de selectie en de benoeming van de vertegenwoordigers. Deze regelingen worden vervolgens ter kennisneming aan het waterschapsbestuur gezonden, die de reglementen bekendmaakt. De gemeenten hebben met deze procedure geen bemoeienis.

2.2 Projectorganisaties

Projectorganisatie Unie van Waterschappen

De centrale organisatie van de verkiezingen door de Unie van Waterschappen is opnieuw gericht op het houden van "rechtsgeldige en rechtmatige verkiezingen". Een afgeleide doelstelling is: "het faciliteren van landelijke, centrale activiteiten ten behoeve van de waterschapsverkiezingen". De projectorganisatie faciliteert de onderdelen waarbij een landelijke aanpak leidt tot meer efficiëntie en effect, in plaats van individuele voorbereiding door ieder waterschap.

De onderdelen van de centrale activiteiten zijn:
1. Het aanleveren van een landelijke campagne, communicatiestrategie en een toolbox met communicatiemiddelen voor de regionale communicatie;
2. Het beschikbaar stellen van een digitale stemhulp voor alle waterschappen en coördineren van de realisatie ervan;
3. Aanbieden van de cursus 'Actief voor het waterschap';
4. Het aanleveren van juridische documenten rondom de verkiezingen zoals een kaart met waterschaps-grenzen en draaiboeken.

Om de centrale activiteiten te faciliteren is een projectorganisatie geformeerd die de voortgang van de activiteiten monitort.

Projectorganisatie Delfland

De door Delfland te ondernemen activiteiten voorafgaand en na de verkiezingen zijn samengebracht in het project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027.

Betrokkenen

Bestuurlijk opdrachtgever: dijkgraaf Piet-Hein Daverveldt.
Ambtelijk opdrachtgever: secretaris-directeur, Pieter Janssen.
Ambtelijk opdrachtnemer: afdelingsmanager bestuurlijke en juridische zaken (BJZ), Bianca van Knippenberg – Vaanholt.

De ambtelijk opdrachtnemer wordt ondersteund door een projectgroep met de projectleider, projectsecretaris, secretariële en facilitaire ondersteuning, communicatie-adviseur(s) en een juridisch adviseur.

De opdrachtnemer (of in haar opdracht de projectleider) informeert op gezette tijden de ambtelijk opdrachtgever. De ambtelijk opdrachtgever (of in zijn opdracht de ambtelijk opdrachtnemer en/of de projectleider) informeert de bestuurlijk opdrachtgever over de bestuurlijk relevante issues.

De projectgroep hanteert dit plan van aanpak als uitgangspunt bij de uitvoering van de activiteiten. De activiteiten zullen deels een bestuurlijk karakter hebben, deels gericht zijn op communicatie en voor het overige van organisatorische aard zijn. De projectleider draagt zorg voor het monitoren van de acties en escaleert zo nodig richting opdrachtnemer en opdrachtgevers.

Activiteiten van de projectgroep

De activiteiten van de projectgroep zijn het voorbereiden en organiseren van het passieve deel van de verkiezingen zoals het registreren van groeperingen, het beoordelen van de geldigheid van de kandidatenlijsten, het vaststellen van de verkiezingsuitslag en anderzijds het traject ná de verkiezingen (de benoeming van het bestuur en het organiseren van het afscheid van de vertrekkende bestuursleden). Binnen het project valt ook het opstellen van een communicatiecampagne.

Het opstellen van overdrachtsdossiers, de ondersteuning van de coalitiebesprekingen en opstellen van het coalitieakkoord en het organiseren van het inwerktraject van het nieuwe algemeen en dagelijks bestuur valt niet binnen de scope van dit project en moet worden belegd binnen de reguliere organisatie.

Voor een afbakening van de werkzaamheden van de projectgroep zie bijlage 6.2.

Voortgangsrapportages

De projectleider rapporteert als het noodzakelijk is aan de opdrachtnemer en de bestuurlijke en ambtelijke opdrachtgever over de voortgang van het project. Het betreft hier korte voortgangsrapportages met actiepunten. Deze rapportages worden geagendeerd voor het PFO van de bestuurlijk opdrachtgever. De VV wordt ook regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het project.

3. Proces en planning

3.1 Het verkiezingsproces

Het verkiezingsproces bestaat organisatorisch gezien uit vier fasen:

1. Voorbereiding (januari 2026 t/m september 2026)
2. Registratie, vaststelling kandidatenlijsten, communicatiecampagne (september 2026 t/m 17 maart 2027)
3. Verkiezingsdag (17 maart 2027)
4. Nieuw bestuur, afscheid, evaluatie (maart 2027 t/m juni 2027)

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de communicatieve aspecten van het verkiezingsproces.

Fase 1. Voorbereiding

Tijdens de voorbereidingsfase zal in ieder geval aandacht worden besteed aan de volgende onderwerpen:

Introductiecursus geïnteresseerden bestuurlijke functie

Het Hoogheemraadschap van Delfland organiseert in het eerste en tweede kwartaal van 2026 tweemaal een gratis introductiecursus voor mensen die interesse hebben in een bestuurlijke functie bij het Hoogheemraadschap. De cursus is ontwikkeld door ProDemos ('Actief voor het waterschap') in samenwerking met de Unie van Waterschappen.
De avonden zijn georganiseerd vanaf begin februari tot en met mei. De timing van de cursus is afgestemd met de fracties in de VV, zodat geïnteresseerden voldoende gelegenheid hebben om kennis te maken met politieke partijen en op een kandidatenlijst te worden opgenomen. Tijdens de cursusavonden zijn de positie van het waterschap, de rol van het algemeen bestuur en het thema effectief vergaderen via actieve debattraining aan de orde gekomen. De cursus is afgerond met een bezoek aan een commissie.

Wie mogen er mee doen aan de verkiezingen?

Aan de verkiezingen kan worden deelgenomen door belangen- en politieke groeperingen die een vereniging of stichting zijn. De groeperingen hoeven geen aanwijsbaar belang te hebben bij de taakuitoefening van het waterschap. De belangen- en politieke groeperingen die met een naam/aanduiding boven de kandidatenlijst willen staan, moeten zich uiterlijk op 21 december 2026 registreren. Als een groepering niet is geregistreerd, wordt het een zgn. blanco kandidatenlijst (zie hierna, fase 2).

Samenwerking met gemeenten, provincie en andere waterschappen (bestuurlijk en ambtelijk)

Gemeenten:

De uitvoering van de verkiezingen zelf ligt in handen van de gemeenten. Om een goed en rechtmatig verloop van de verkiezingen te kunnen waarborgen en verantwoordelijkheden helder te hebben, zal overleg met alle gemeenten (14) in het beheergebied worden gevoerd. In tegenstelling tot eerdere verkiezingen organiseert de Kiesraad bijeenkomsten voor projectleiders van provincies, gemeenten en waterschappen per provincie. Voor de provincie Zuid-Holland is de bijeenkomst eind september gepland. Bij de bijeenkomst zal worden ingegaan op de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe de verschillende overheden elkaar kunnen helpen.
Daarnaast zal met elke projectleider individueel gesproken worden. Tijdens dat gesprek zal besproken worden op welke manier gemeenten bestuurlijk kunnen helpen bij het voor het voetlicht brengen van het belang van het werk van de waterschappen (en daarmee de waterschapsverkiezingen).

Daarnaast moeten ook de volgende organisatorische zaken per gemeente worden doorgenomen:

- De mogelijkheid tot het aanbieden van Delfland-informatie bij de verspreiding door de gemeente van de oproepkaarten en kandidatenlijsten;
- Het 'plak'beleid voor verkiezingsposters;
- De bezetting van de stembureaus;
- Assistentie bij het telproces;
- Communicatie over de voorlopige uitslag;
- De definitieve uitslag.

Provincie Zuid-Holland:
Gelijktijdig met de waterschapsverkiezingen worden de verkiezingen voor Provinciale Staten gehouden.

Voorbereidingen van formele aard
Door Delfland moeten in deze fase in ieder geval de volgende acties worden ondernomen:

- Benoemen van (plaatsvervangend) leden centraal stembureau door D&H. Dit is al uitgevoerd (D&H 3 februari 2026).
- Aanwijzen van een geschikte ruimte voor de zittingen van het centraal stembureau door D&H. Dit is al uitgevoerd (D&H 3 februari 2026).
- Openen en/of aanwijzen van een rekening waar de waarborgsommen voor de registratie van groeperingen gestort kunnen worden (juni/juli 2026).

Fase 2. Registratie en kandidaatstelling
De registratie- en kandidaatstellingsfase geschiedt onder verantwoordelijkheid van Delfland, het centraal stembureau. Partijen die zich willen registreren, doen dit bij het centraal stembureau van Delfland. De waarborgsom voor het registreren bedraagt €225,-.

Registratie: uiterlijk 21 december 2026
Wanneer een groepering zijn naam/aanduiding boven de kandidatenlijst wil plaatsen, zal zij geregistreerd moeten zijn.
De registratie voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer bij de Kiesraad werkt door naar de waterschapsverkiezingen. Dat wil zeggen dat als een partij voor deze verkiezing is geregistreerd, een aparte registratie voor de waterschapsverkiezingen niet meer nodig is. Voor niet bij de Kiesraad geregistreerde groeperingen is registratie bij het centraal stembureau van het waterschap noodzakelijk.
Partijen, die bij de verkiezing in 2023 waren geregistreerd én een kandidatenlijst hebben ingediend, zijn nog steeds geregistreerd en hoeven zich niet opnieuw te registreren.

Als een groepering niet is geregistreerd, maar wel een geldige kandidatenlijst heeft ingeleverd, kan zij niet met haar eigen naam op het stembiljet komen. Het wordt dan een zgn. blanco lijst.

Kandidaatstelling: 1 februari 2027
Het inleveren van de kandidatenlijsten geschiedt op de *dag van de kandidaatstelling*, 1 februari 2027 (tussen 9:00 en 17:00 uur). Per kandidatenlijst moeten 30 ondersteuningsverklaringen worden ingeleverd. Voor de overige bepalingen betreffende kandidaatstelling en benodigde terinzageleggingen wordt verwezen naar de Kieswet (hoofdstuk H).

Fase 3. De verkiezingsdag, telling en verkiezingsuitslag.
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de verkiezingen zelf.
Hieronder valt:

- Het versturen van de stempassen (stempassen waterschappen en provinciale staten hebben een verschillende kleur).
- Het verspreiden van de kandidatenlijsten.
- Het uitgeven van vervangende stempassen.
- Het uitgeven van kiezerspassen.
- Het drukken van stembiljetten.
- Het bijhouden van registers van vervallen stempassen.
- Het bemensen van de stembureaus.
- Het huren van de stemlocaties.
- Het plaatsen van de stembussen.
- Het plaatsen van verkiezingsborden.
- Het tellen van de stemmen.
- Het invoeren van de gegevens van de waterschappen in Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV).

Na het sluiten van de stembureaus zullen de stemmen van Delfland worden geteld, aansluitend aan het tellen van de stemmen voor Provinciale Staten. Gemeenten kunnen ervoor kiezen de stemmen direct na het sluiten van de stembureaus volledig te tellen (op partij en kandidaat) of direct na het sluiten van de stembureaus alleen de stemmen op partijniveau te tellen en de dag erna op een centrale locatie de stemmen per kandidaat (centraal tellen). De gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor een eventuele hertelling. De Unie van Waterschappen stelt een draaiboek op voor een hertelling. Deze wordt vertaald naar de Delflandse situatie.
De uitslag van de verkiezingen wordt vastgelegd in de processen-verbaal van de stembureaus en worden door de gemeenten ingevoerd in Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV). Vervolgens moeten deze gegevens naar het centraal stembureau van Delfland worden gebracht. Dit mag via het Diginetwerk. Maar de originele (papieren) exemplaren van de processen-verbaal van de stembureaus zijn leidend.

Met de gemeenten zal worden besproken hoe en op welk moment Delfland kan beschikken over de voorlopige uitslagen. Afhankelijk daarvan zal Delfland bepalen welke (communicatieve) activiteiten, vooruitlopend op de definitieve uitslag, zullen plaatsvinden.

Zo snel mogelijk, maar niet eerder dan donderdag 25 maart 2027 stelt het centraal stembureau van Delfland tijdens een openbare zitting de verkiezingsuitslag vast en zendt het proces-verbaal aan het algemeen bestuur. Dit proces-verbaal wordt gepubliceerd.

Fase 4. Nieuw bestuur, afscheid en evaluatie
Wanneer treedt het nieuwe bestuur aan?
Op grond van artikel C4 van de Kieswet treden de leden van de VV af op dinsdag 30 maart 2027. Installatie van het nieuwe bestuur vindt plaats op woensdag 31 maart 2027.

Benodigde acties in deze fase:

Verzending/uitreiking kennisgeving benoeming/gekozen zijn
Aanvaarden benoeming
Onderzoek geloofsbrieven en nevenfuncties VV-leden
Afscheidsvergadering VV
Afscheid VV-leden
Eerste vergadering nieuw bestuur (eed/belofte, besluiten: benoeming VV-leden in commissies) Evaluatie van het project

5. Communicatie verkiezingen 2027

Voor de communicatie rondom de waterschapsverkiezingen zijn verschillende partijen betrokken die elk een eigen deel van de communicatie oppakt.

Communicatie Rijksoverheid: opkomstbevordering

Het ministerie van Binnenlandse Zaken verzorgt een deel van de publiekscommunicatie over de waterschapsverkiezingen. De doelstelling van deze publiekscommunicatie is:

- landelijk kiesgerechtigden attenderen op de datum van de verkiezingen;
- hen informeren over het belang van stemmen bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten en voor de Waterschappen;
- hen motiveren te gaan stemmen.

Deze communicatie richt zich op alle Nederlandse kiesgerechtigden van 18 jaar en ouder.

Communicatie Unie van Waterschappen: bewustzijn en stemintentie vergroten

Net als voorgaande jaren, ontwikkelt de Unie van Waterschappen samen met de aangesloten waterschappen een brede, landelijke campagne rondom de waterschapsverkiezingen. Hier wordt momenteel aan gewerkt; de planning is dat eind juni 2026 het concept verkiezingscampagne en PR- en mediaplan definitief is.

Met deze landelijke campagne wil de Unie de volgende doelen realiseren:

1. Verkiezingsbewustzijn vergroten: meer kiezers weten dat er op 17 maart 2027 waterschapsverkiezingen plaatsvinden.
2. Relevantie en invloed vergroten: meer kiezers beseffen dat actuele uitdagingen, zoals extremer weer, droogte, vervuiling, politieke keuzes vragen en dat zij via hun stem invloed kunnen uitoefenen op die keuzes.
3. Positieve stemintentie vergroten: de intentie om te gaan stemmen bij de waterschapsverkiezingen neemt aantoonbaar toe.

De landelijke campagne richt zich op de volgende doelgroepen:

- De vier publieksgroepen (gebaseerd op de Ons Water Leefstijlvinder) die openstaan voor verandering maar (nog) niet altijd vanzelf tot actie overgaan:
  d) de betrokken idealisten;
  d) de pragmatische idealisten;
  d) de behulpzame betrokkenen;
  d) de gematigde steuners.
- Stedelingen en mensen met een lage sociaal-economische status (ses).
  - Hiervoor komen aanvullende, doelgroepspecifieke middelen in de hoofdcampagne van de Unie. Bijvoorbeeld in de fotografie.
  - Hiervoor wordt meer media ingezet. Bijvoorbeeld meer abri's in de (grote) steden.
- Jongeren (die voor het eerst kunnen stemmen, 16 – 24 jaar).
  - De benadering van deze doelgroep vraagt om een afgeleide campagne (een 'zusje') van de hoofdcampagne van de Unie. Dus met een eigen kernboodschap, eigen middelen en eigen mediamix. De Unie maakt hier voorstellen voor.
  - Daarnaast wordt de samenwerking gezocht met het netwerk Educatie van de Unie voor de aansluiting op het onderwijs. Hiervoor wordt onder meer de democratiegame ingezet. Ook wordt een stageopdracht uitgezet bij de Hogeschool Utrecht voor een onderbouwd communicatieadvies en de rol van de jongeren als ambassadeur en geeft de Unie een opdracht aan het jongerenpanel van waterschap Noorderzijlvest.

Deze doelgroepen zijn bestuurlijk vastgesteld door de Unie.

Communicatie Delfland: doorvertaling landelijk concept naar lokale context
De afdeling Communicatie en Servicepunt (CSP) is vervolgens verantwoordelijk voor de communicatie over de waterschapsverkiezingen binnen het gebied van Delfland. Hiervoor wordt een communicatieplan gemaakt die de landelijke campagne doorvertaalt naar de lokale context van Delfland.

Het uitgangspunt is dat we aansluiten bij het bereiken van de doelgroepen van de landelijke campagne (zie hierboven). Ook sluiten we zoveel mogelijk aan bij de communicatiemiddelen die landelijk worden ontwikkeld. Daarom zetten we in ieder geval in op:

- Offline media (zoals abri's, advertenties in huis-aan-huis-bladen, radiocommercials, etc.). De inzet van offline media draagt in belangrijke mate bij aan zichtbaarheid en bewustzijn, één van de hoofddoelen van de landelijke campagne.
- Online media (zoals social media-advertenties). De inzet van online media is essentieel voor het bereiken van jongeren.
- Een verkiezingsdebat bij Omroep West. In 2023 had de uitzending van het debat een groot bereik: 250.000 kijkers. Bovendien is het een goede manier te laten zien wat er te kiezen valt bij de Waterschapsverkiezingen. Ook sluit het aan bij het communicatiedoel 'relevantie en invloed' van de landelijke campagne.

Communicatie vanuit de politieke partijen
Natuurlijk is het ook aan de politieke partijen zelf om over de waterschapsverkiezingen te communiceren. Delfland kan hierin zeer beperkt ondersteunen omdat het al snel politiek wordt.

Wat gebeurt er al?

- Cursus ProDemos: wordt door het hoogheemraadschap betaald. Doel: belangstellenden informeren over het waterschapsbestuur.
- Digitale stemhulp, wordt betaald uit landelijk budget van de verkiezingen. Regie: Unie van Waterschappen.
- Verkiezingsborden met de politieke partijen die deelnemen: worden geplaatst door gemeenten. Gemeenten zullen het plakken van posters op diverse wijze organiseren.

Hoe kan Delfland ondersteunen?

- Het verkiezingsdebat van Omroep West.
- De ondersteuning vanuit Delfland beperkt zich door communicatie over de kandidaatstelling en de registratie van partijen en de belangrijkste momenten in het stemproces. Hiervoor zetten we onze regulieren communicatiekanalen in (website, social media, etc.).
- Verkiezingspagina op de website van Delfland waarop links staan naar programma's en kandidaten.

Wat kan Delfland niet ondersteunen?

- Campagnebudget voor de partijen.
- Organiseren van campagneactiviteiten of ondersteuning hierbij door ambtenaren.
- Schrijven van verkiezingsprogramma's.
- Ondersteunen en profileren van bestuurders over partij politieke standpunten of behaalde resultaten.

6. Financiën Project Verkiezingen

	Verwachte kosten 2026 (incl btw)	Verwachte kosten 2027 (incl btw)	**Verwachte kosten totaal**
ProDemos Actief voor het Waterschap Kosten voor het afnemen van twee cursussen (à 7.986 euro per cursus).	€ 15.972,-	Geen	€ 15.972
Kosten Delfland voor de organisatie verkiezingen Kosten Delfland voor de organisatie verkiezingen	€ 2.500,-	€ 2.500,-	€ 5.000,-
Kosten Delfland voor communicatie* Strategie/concept regionale campagne, vormgeving regionale middelen, interne en externe kick-off campagne, media-inkoop advies offline, online en socials, radiospot, verkiezingsdebat en verkiezingswebsite.	€ 30.855,-	€ 195.415,-	€ 226.270,-**
Unie van Waterschappen Strategie/concept landelijke campagne, PR- en mediaplan, kick-off verkiezingen, ontwikkelen toolbox, radiospots en verkiezingswebsite.	€ 46.017,-	€ 46.017,-	€ 92.034,-
Subtotaal	**€ 95.344,-**	**€ 243.932,-**	**€ 339.276,-**
Vergoeding Gemeentefonds (ministerie van BZK) Waterschappen zijn een vergoeding verschuldigd voor de kosten van gemeenten die zijn verbonden met de organisatie van de verkiezingen.	€ 227.608,-	€ 227.608,-	€ 455.216,-
Totaal	**€ 322.952,-**	**€ 471.540,-**	**€ 794.492,-**

* *Deze kostenindicatie is onder voorbehoud en oa afhankelijk van de landelijke campagne van de Unie.*

** *Een nadere kostenuitwerking is op de volgende pagina te vinden.*

Toelichting:

- Opgenomen in begroting 2026: € 327.608,-
- Opgenomen in begroting 2027: € 427.608,-
- Totaal opgenomen in de begroting voor de verkiezingen: € 755.216,-

Voor het project Verkiezingen Delfland 17 maart 2027 is op dit moment in totaal € 755.216 begroot. Dit is, naast de eigen kosten van Delfland met betrekking tot de verkiezingen, ook de jaarlijkse bijdrage aan het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en de tweejarige bijdrage aan de Unie van Waterschappen (UvW).
Het betreft € 327.608 binnen de begroting 2026 en € 427.608 binnen de meerjarenraming 2027. Dat bedrag is hetzelfde als het totaalbedrag dat beschikbaar was voor de waterschapsverkiezingen van 2023.

Vanwege een aantal ontwikkelingen, zoals stijgende prijspeilen van diverse producten, stijging bijdrage aan BZK voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen én een verhoging van de bijdrage aan de UvW voor hun werkzaamheden rondom de verkiezingen is dit geraamde budget niet langer voldoende.

Een deel van de stijgende kosten is opgevangen binnen het huidige verkiezingsbudget door efficiënter te werken en met interne medewerkers te werken, maar dat lukt niet met alles. We willen zoveel mogelijk dezelfde inzet van communicatiemiddelen als bij de verkiezingen van 2023 handhaven om niet in te boeten op zichtbaarheid rondom de waterschapsverkiezingen. Daarom wordt voorgesteld om het totale budget van de verkiezingen op te hogen met €40.000. Dit zal verwerkt worden in de begroting voor 2027. Daarnaast is in de Bestuursrapportage 2026 ook een budgetverhoging voor het lopende jaar aangevraagd.

Conceptbegroting communicatie waterschapsverkiezingen Delfland 2027

	2026 (incl btw)	**2027 (incl. btw)**	**Totaal (incl. btw)**
Cursus Actief voor het waterschap			**€ 1.210,-**
Advertenties social media	€ 1.210,-		
Offline media (incl verkiezingsdebat)		€ 150.645,-	**€ 150.645,-**
Online media	€ 3.630,-	€ 20.570,-	**€ 24.200,-**
Overig			**€ 50.215,-**
Aanvullende communicatiemiddelen, vormgeving diverse on- en offline uitingen, tekstredactie, uitbesteden werk etc.	€ 26.015,-	€ 24.200,-	
Totaal verwachte kosten (incl. btw)	***€ 30.855,-***	***€ 195.415,-***	***€ 226.270,-***

7. Bijlagen

6.1
Aanbevelingen uit de evaluatie Verkiezingen Delfland 2023:

Leerpunt	**Status**
Stel vooraf (een jaar) een plan van aanpak op, waarin de doelstelling, projectinrichting, reikwijdte, fasering, begroting, verantwoordelijkheden en wijze van rapporteren wordt beschreven. Dit geeft houvast gedurende het project. Bedenk dat met het oog op een realistische begroting vroegtijdig moet worden gestart met het ontwikkelen van een opkomst-bevorderende campagne. Indien nodig is het ook aan te raden om tijdig te starten met de werving van een communicatieadviseur.	In uitvoering
Richt vooraf (jaar) opnieuw een soortgelijke projectorganisatie in met duidelijke afgebakende verantwoordelijkheden en korte lijnen. Zorg daarbij tijdig (vanaf medio augustus) voor een projectleider die minimaal 24 uur per week beschikbaar is.	In uitvoering
Maak heel scherp wat de verantwoordelijkheden zijn in de aansturing van de communicatieadviseur en de verantwoordelijkheid voor de opgeleverde communicatie-producten.	In uitvoering
Gebruik de draaiboeken die door de Unie van Waterschappen zijn/worden ontwikkeld als basis en vul deze waar nodig aan op de specifieke situatie voor Delfland. Gebruik niet meer de Delflandse bestanden met de naam 'procedures'.	In uitvoering
Houd er rekening mee dat de eerste formele besluiten in het kader van het verkiezingsproces al in de zomer van 2026 moeten worden genomen (leden centraal stembureau).	In uitvoering
Neem niet opnieuw een besluit over de vestigingsgemeente van het centraal stembureau. In 2018 is dat wel gedaan, maar de Kiesraad heeft geadviseerd dat dat niet opnieuw hoeft te gebeuren als er geen aanleiding is dat de vestigingsgemeente is gewijzigd.	Gedaan
Organiseer opnieuw bijeenkomsten met politieke partijen en vertegenwoordigers van de geborgde zetels. Betrek ze tijdig bij het verkiezingstraject en maak duidelijk wanneer wat van hen wordt verwacht. Heb daarbij ook aandacht voor de procedure op grond van de Waterschapswet bij de organisaties van de geborgden.	Najaar 2026
Maak al kort na de zomer van 2026 een aparte verkiezingenpagina op de website waarin aandacht wordt gegeven aan alle formele procedures en stappen. Heb daarbij aandacht voor verplichte publicaties in het Waterschapsblad en/of de website en verplichte aankondigingen van zittingen van het centraal stembureau.	Juli/augustus 2026
Beantwoord vragen altijd schriftelijk (e-mail) om misverstanden te voorkomen. Raadpleeg vanwege het specifieke karakter van de wetgeving daarbij de Kieswet en zo nodig de Kiesraad, zodat juiste beantwoording is geborgd.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Pas waar nodig het vier-ogen-principe toe, zeker gedurende de voorcontroles van de kandidatenlijsten.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Pas zoveel mogelijk afvinklijsten toe bij controles.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Stop alles wat is gecontroleerd en goedgekeurd tijdens de voorcontroles in een verzegelde enveloppe, zodat dit niet opnieuw gecontroleerd hoeft te worden.	Wordt meegenomen in de werkwijze

Regel live-streams van de belangrijke zittingen van het centraal stembureau.	Wordt niet overgenomen. *Meerwaarde is niet duidelijk*
Zet ruim van tevoren alle data van de zittingen van het centraal stembureau in de agenda's van de leden van het centraal stembureau. Ook in het geval van eventuele zittingen of uitloopdata.	In uitvoering
Neem tijdens iedere projectteamvergadering de planning en het draaiboek door.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Zorg voor ruime bezetting tijdens de (voor-)controles en het moment van inleveren van de processen verbaal.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Zorg tijdig voor toegang tot de basisregistratie voor het controleren van NAW-gegevens van kandidaten.	Najaar 2026
Ga al in de fase van plan van aanpak in gesprek met de Functionaris Gegevensbescherming of de verwerking van persoonsgegevens in het project.	Najaar 2026
Het is aan te raden om de kandidaten die nog niet lid zijn van het algemeen bestuur er vroegtijdig op te wijzen dat zij bij het aanvaarden van hun benoeming een uittreksel BRP moeten aanleveren voor het geloofsbrievenonderzoek. Op dat uittreksel moet expliciet worden vermeld dat iemand niet is ontzet uit het kiesrecht. Als er problemen worden ondervonden om dit op het uittreksel te krijgen is het handig om hier direct ondersteuning bij te verlenen. De ervaring leert dat dit vooral de twee grote gemeenten zijn: Den Haag en Rotterdam. Het speelt in mindere mate bij Delft en Westland. Een aanbeveling is dat de UvW (nogmaals) met de VNG hierover contact opneemt en voorafgaand aan de verkiezingen alle gemeenten informeert dat dit er aan komt en dat gemeenten zich moeten voorbereiden.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Cursus actief voor het waterschap van ProDemos: er was veel no-show van inschrijvers bij de cursus (een derde tot de helft van de inschrijvers). Het verdient aanbeveling om inschrijfgeld te vragen (bijvoorbeeld €50 voor de vijf bijeenkomsten) dat wordt terugbetaald wanneer deelnemers alle vijf bijeenkomsten hebben bijgewoond. Daarnaast blijkt dat de deelnemers aan alle vijf bijeenkomsten vooral de personen zijn die zich inschrijven bij een partij.	Wordt niet overgenomen *Prodemos wil geen drempel voor deelname opwerpen.*
De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer treedt naar alle waarschijnlijkheid pas in 2024 in werking. Het is verstandig dat het centraal stembureau tegen de tijd dat de wet in werking treedt een besluit neemt over op welke wijze welke berichten elektronisch aan het centraal stembureau verzonden kunnen worden. Dit kan nu al worden voorbereid.	Wordt voorbereid
Maak inzichtelijk wat het stemgedrag was in de afgelopen vier jaar of, als de functionaliteit al bestaat, maak een duidelijke verwijzing hiernaar op de (verkiezings-)website.	Uitgevoerd
Organiseer al in een vroeg stadium een of meerdere bijeenkomsten met gemeenten in het beheergebied van Delfland. Vraag specifieke aandacht de taak van de gemeenten bij het ondertekenen van ondersteuningsverklaringen.	Wordt niet overgenomen. *De Kiesraad organiseert dit keer bijeenkomsten. Wel kennismaking per gemeente.*
Houd rekening met het tijdpad van gemeenten. Zij maken al in een vroeg stadium afspraken met drukkerijen en moet zeer vroeg in het proces producten aanleveren.	Wordt meegenomen in de werkwijze

Gezamenlijkheid, één gezicht, professionaliteit, herkenbaarheid samen met de andere waterschappen.	Wordt meegenomen in de werkwijze
Groot bereik en goed kunnen laden van eigen boodschap door middel van PR.	Nadere uitwerking plan van aanpak communicatie – najaar 2026
Inzet waterambassadeurs op de social media.	Nadere uitwerking plan van aanpak communicatie – najaar 2026
Debat met alle deelnemende partijen of ander middel om de kandidaten en hun standpunten duidelijk te maken. Er valt wat te kiezen nog meer lading geven en dichter bij de inwoners brengen.	Nadere uitwerking plan van aanpak communicatie – najaar 2026
De stemhulp is een krachtig middel om mensen te informeren, maar viel in de praktijk tegen omdat velen niet goed begrepen waar de vragen over gaan of te ver afstaan van de kiezers.	Winter 2026/2027
Neem de Rijksheffing jaarlijks op in de begroting.	Uitgevoerd
Begrens de financiële omvang van het project verkiezingen tot en met de vaststelling van de verkiezingsuitslag.	Uitgevoerd
Bedenk op welke manier in het Plan van Aanpak al een betere schatting gemaakt kan worden van de kosten van een opkomst-bevorderende campagne.	Uitgevoerd

6.2
Afbakening werkzaamheden projectgroep

Onder verantwoordelijkheid en coördinatie van de Projectgroep Verkiezingen Delfland worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- ontwikkelen en uitvoeren regionale communicatiecampagne
- actief voorlichten belangengroepen / kandidaten om zich verkiesbaar te stellen
- informeren bestuur, medewerkers
- functioneren centraal stembureau
- registratie belangengroepen
- registratie kandidaten
- controleren en autorisatie kiezersbestand
- benoeming kandidaten geborgde zetels
- vaststellen en bekendmaken verkiezingsuitslag
- start nieuw bestuur, benoeming, beëdiging,
- afscheid zittend bestuur
- evaluatie verkiezingsproces

Onder dit project valt niet:

- het maken van stempassen
- het versturen van oproepkaarten, stempassen en eventueel door waterschap aangeleverde informatiefolder
- verstrekken kiezerspassen
- verstrekken volmachten
- opstellen register ingetrokken stempassen
- instructie stembureauleden
- verkiezingsborden plaatsen
- advertenties verplichte aankondigingen
- het drukken van stembiljetten
- het verspreiden van stembiljetten naar stembureau
- huur locaties
- aanschaffen stembussen
- maken van digitale registers ingetrokken stempassen
- bemensen stembureaus
- catering op stembureaus
- tellen van de stemmen
- inzetten extra tellers
- opstellen processen-verbaal voor waterschappen
- landelijke communicatiecampagne / pers / informatienummer / kieswijzer
- opstellen overdrachtsdossiers
- coalitieonderhandelingen/coalitieakkoord
- inwerktraject nieuw bestuur

REKENKAMER DELFLAND

Aan : VV
Van : Rekenkamer Delfland
Onderwerp : Beheersing grote investeringsprojecten
Datum : 3 augustus 2026
Nummer :

Geachte leden van de VV,

Bijgevoegd treft u ter kennisname de opzet aan van het nieuwe onderzoek van de Rekenkamer Delfland naar de beheersing van grote investeringsprojecten.

Met vriendelijke groet,

namens de rekenkamer van het hoogheemraadschap van Delfland

Voorzitter van de rekenkamer

B. IJsselmuiden

Bijlage(n)
Contact Marc Suters| **T** (06) 55425838 | **E** msuters@hhdelfland.nl
Postadres Postbus 3061, 2601 DB Delft | **website** www.hhdelfland.nl

Beheersing grote investeringsprojecten

Offerte voor Rekenkameronderzoek Hoogheemraadschap Delfland

2 juli 2026

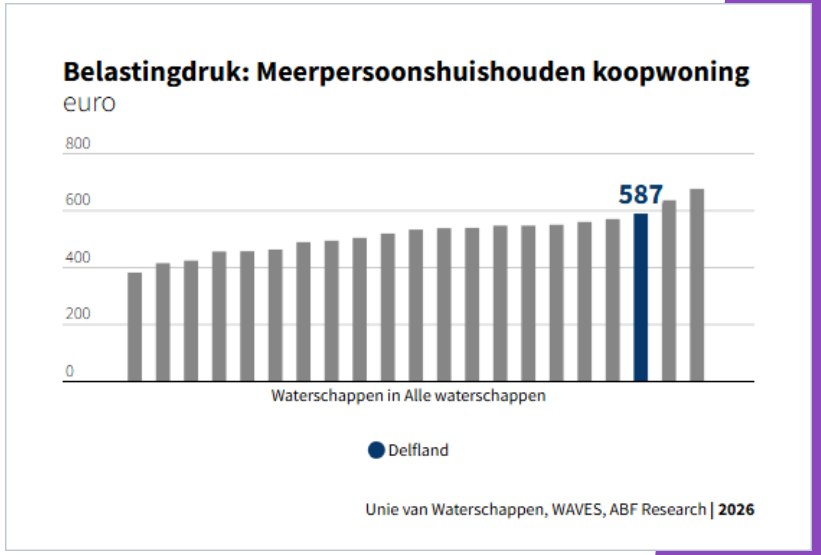
Inhoud

1. Reflectie op het onderzoeksvraagstuk
2. Onderzoeksvragen
3. Plan van aanpak
4. Team

1.1 Reflectie: context Delfland

- Delfland is een dichtbevolkt, stedelijk en laaggelegen waterschap. Dat vraagt een hoge betrouwbaarheid van (water)infrastructuur en een flink investeringsvolume en dus een intensieve assetsturing.
- De investeringsopgave werkt rechtstreeks door in de heffingen en omslagen: zo stijgt in 2026 de belastingopbrengst voor zuiveringsbeheer mede door extra opslagen voor investeringen in De Vergulde Hand en Europese afvalwatereisen. Daarmee zijn investeringsbesluiten niet alleen technisch-financieel, maar ook politiek-bestuurlijk relevant. Het waterschap berekent de lasten via de waterschapsheffingen door aan inwoners en bedrijven.
- Investeringen werken direct door in tarieven en financiële ruimte. De tarieven zijn bestuurlijk gevoelig en relatief hoog in vergelijking met andere waterschappen.

1.2 Reflectie: (bestuurlijke) sturing op investeringen

- Juist omdat investeringen langjarig doorwerken in kapitaallasten, schuldpositie en waterschapsbelastingen, moet de Verenigde Vergadering (VV) goed kunnen sturen op geld, tijd, kwaliteit, risico's en resultaten. Goede informatievoorziening aan de VV is daarom essentieel.
- Voor de VV is het belangrijk te weten welke bestuurlijke ruimte er is om inhoudelijke en financiële afwegingen te kunnen maken.
- Grote projecten vragen grotere betrokkenheid van de VV dan kleine projecten, zo blijkt ook uit onze ervaringen in gemeenten en andere waterschappen/hoogheemraadschappen.

2. Centrale onderzoeksvraag

Wij hanteren de volgende centrale onderzoeksvraag:

In hoeverre is de Verenigde Vergadering in de positie om haar kaderstellende en controlerende rol bij grote investeringsprojecten effectief te vervullen, en welke aanbevelingen zijn mogelijk om deze positie te versterken?

Op de volgende bladzijden werken we deze hoofdvraag uit in deelvragen.

2.1 Onderzoeksvragen: deelvragen 1 t/m 4

1. Welke kaders heeft het bestuur vastgesteld voor de voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en verantwoording van grote investeringsprojecten? Wordt daarbij onderscheid gemaakt naar aard, omvang, risico of financieel belang van projecten?
2. In hoeverre ontvangt de VV bij de start van grote investeringsprojecten voldoende informatie om een onderbouwd besluit te nemen en kaders te stellen?
3. Welke informatie ontvangt de VV tijdens de uitvoering over voortgang, risico's en afwijkingen, en is deze informatie tijdig, volledig en bruikbaar voor controle en bijsturing? Wordt daarbij onderscheid gemaakt naar aard, omvang, risico of financieel belang van projecten?
4. In hoeverre worden de vastgestelde kaders en afspraken over informatievoorziening in de praktijk consequent toegepast?

2.2 Onderzoeksvragen: deelvragen 5 t/m 10

5. In hoeverre dragen de kaders en informatievoorziening bij aan beheersing van grote investeringsprojecten op geld, tijd, kwaliteit en risico's?

6. Hoe beoordeelt de VV haar huidige en gewenste rol bij de kaderstelling, controle en bijsturing van grote investeringsprojecten?

7. Hoe verhoudt de wijze waarop de ambtelijke organisatie en het DB van Delfland de VV informeren over grote investeringsprojecten zich tot de werkwijze van andere waterschappen, met name ten aanzien van rapportage over geld, tijd, kwaliteit, risico's en effecten op kapitaallasten en heffingen?

8. Welke eventuele aanbevelingen zijn mogelijk om de kaderstellende en controlerende rol van de VV bij grote investeringsprojecten te versterken?

9. In hoeverre legt het DB verantwoording af bij de afsluiting van grote investeringsprojecten?

10. In hoeverre evalueert de VV haar eigen rol na afronding van grote investeringsprojecten?

3. Plan van aanpak: in een oogopslag

Opstarten

Half september

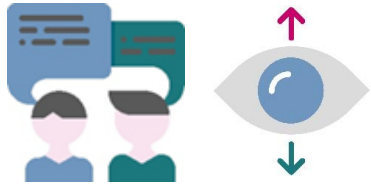
- Startbijeenkomst met rekenkamer en ambtelijke organisatie om afspraken te maken over de opdrachtuitvoering

Documentenstudie

oktober

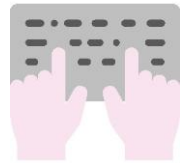
- Documentanalyse: generieke documenten en projectdocumentatie

Interviews en analyse

oktober-november

- Interviews
- Vergelijking andere waterschappen
- Analyse rode draden bespreken met rekenkamer

Rapportage

november-december

- Nota van bevindingen (conceptoplevering medio november)
- Ambtelijk wederhoor versturen eind november

Wederhoor en afronding

Q1 2027

- Bestuurlijke nota opstellen
- Bestuurlijk wederhoor
- Definitief rapport
- Evt. presentatie AB

3.1 Stap 1: Startgesprek half september

We beginnen met een startbijeenkomst met de rekenkamer en ambtelijke organisatie om de praktische afspraken te maken over de opdrachtuitvoering. Ook halen we hierin suggesties op voor de groslijst van de casuïstiek.

In deze stap leggen we ook de praktische randvoorwaarden vast: afspraken over documenten/dossiervorming, het inplannen van interviews, privacy/AVG, afstemming tussen rekenkamer en onderzoekers gedurende het onderzoek, en over de werkplanning (incl. contactmomenten).

Resultaten stap 1

- Vastgestelde onderzoeksaanpak en werkplanning (incl. contactmomenten met de rekenkamer)
- Werkafspraken met de rekenkamer en ambtelijke organisatie (incl. dossier/AVG/communicatie)
- Documenten om te bestuderen
- Lijst met te interviewen personen.

3.2 Stap 2: Documentanalyse oktober

We voeren een gerichte documentanalyse uit aan de hand van de deelvragen.

We brengen in kaart welke doelen en kwaliteitsambities zijn vastgesteld, hoe uitvoering en prioritering plaatsvinden, hoe instrumenten worden ingezet en hoe de informatievoorziening richting VV is ingericht. We brengen de feitelijke situatie in kaart en halen daarmee veel informatie op voor de deelvragen 1 t/m 4.

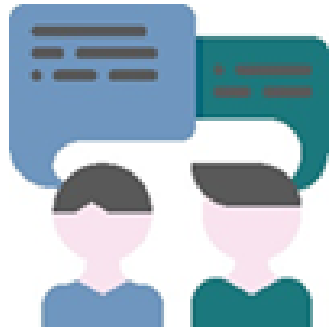
Daarnaast zoomen we in op drie casussen. Op basis van de groslijst en documenten selecteren we in afstemming met de rekenkamer twee casussen naast de Vergulde Hand. Daaronder valt bij voorkeur ook casuïstiek m.b.t. waterveiligheid en waterhuishouding.

We denken in elk geval aan de volgende documenten die relevant zijn voor het onderzoek: generieke kaderstellende documenten, P&C-documenten, projectdocumenten en voortgangsrapportages.

Resultaten stap 2

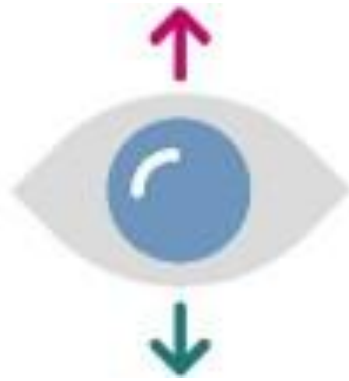
- Een onderbouwd beeld van beleid, uitvoering, prestaties/kwaliteit, middelen en informatievoorziening op hoofdlijnen per deelvraag.
- Selectie van drie casussen (in afstemming met de rekenkamer op basis van een groslijst vanuit de organisatie), die op basis van documentatie in beeld zijn gebracht

3.3 Stap 3: Interviews en analyse okt-nov

Vervolgens nemen we interviews af om de documentanalyse te duiden, ontbrekende informatie op te halen en inzicht te krijgen in de werking van sturing en uitvoering in de praktijk. Hiertoe sturen we gesprekspartners voorafgaand aan het interview een memo met de te bespreken vragen. De verslagen zijn werkmateriaal en niet openbaar, maar leggen we ter goedkeuring voor aan de geïnterviewden, conform het onderzoeksprotocol. We denken op dit moment in elk geval aan de volgende gesprekspartners, maar bespreken dit uiteraard nog met u: portefeuillehouder(s), afvaardiging van het AB, betrokken ambtenaren, projectleider De Vergulde Hand, twee andere projectleiders, directeur projecten. We gaan uit van tien interviews en een gesprek met de VV.

In deze stap plannen we ook een groepsgesprek in met drie andere waterschappen, samen met één of twee medewerkers van het Hoogheemraadschap Delfland, om te kunnen vergelijken, maar ook om van elkaar te kunnen leren.

Vermoedelijk geven de interviews een goed beeld voor de beantwoording van de vragen 5 t/m 9 en zorgen ze voor meer kleuring en duiding bij vragen 1 t/m 4. Aan het einde van de interviewfase bespreken we de rode draden uit de documentanalyse en interviews met de rekenkamer.

Resultaten stap 3

- Een verdiept beeld van beleid, uitvoering, prestaties/kwaliteit, middelen en informatievoorziening op hoofdlijnen per deelvraag
- Duiding bij casuïstiek
- Analyse van rode draden

3.4 Stap 4: Rapportage november-december

We werken toe naar heldere bevindingen per deelvraag en formuleren op basis daarvan een conceptnota van bevindingen. Deze bespreken we met de rekenkamer, waarna we eventuele aanpassingen en aanvullingen doen.

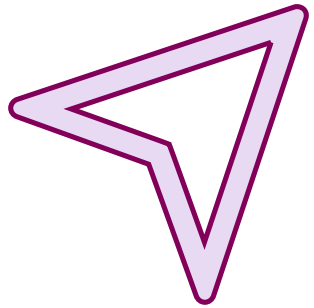
Resultaat stap 4

- Conceptnota van bevindingen gereed voor ambtelijk wederhoor.

3.5 Stap 5: Afronden eerste kwartaal 2027

We verwerken feitelijke correcties vanuit het ambtelijk wederhoor in een definitieve nota van bevindingen, en beschrijven in een nota van beantwoording op welke wijze we het ambtelijk wederhoor hebben verwerkt. Vervolgens bespreken we met de rekenkamer de verwerking van het ambtelijk wederhoor, waarna de rekenkamer de definitieve nota van bevindingen vaststelt. In dezelfde bijeenkomst bespreken we de conclusies en aanbevelingen. Hiervoor maken wij een eerste voorzet; na de vergadering werken wij deze definitief uit voor de bestuurlijke nota. Voor het bestuurlijk wederhoor is zes weken de tijd. Daarna stellen wij de eindrapportage op.

Resultaat stap 5

- Eindrapportage (nota van bevindingen, bestuurlijke nota en de bijgevoegde bestuurlijke reactie)

4. Team

Yoram Poot treedt op als projectleider en onderzoeker. De afgelopen jaren voerde Yoram rekenkamer- en raadsonderzoek uit naar grote ruimtelijke en specifiek infrastructurele projecten in de gemeenten Moerdijk, Sint-Michielsgestel en Schouwen-Duiveland en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Door deze ervaringen is Yoram goed thuis in de inhoud en processen (ambtelijk, bestuurlijk, stakeholders) die komen kijken bij grote ruimtelijke projecten. Hij werkt veelvuldig als projectleider en onderzoeker met een scherpe pen en goede presentatievaardigheden. Yoram is tevens promovendus in regionale ontwikkeling aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Eva Hillen werkt als senior onderzoeker mee aan dit onderzoek. Zij combineert verschillende vakdisciplines en benadert complexe vraagstukken vanuit meerdere invalshoeken. Zij werkt zorgvuldig en resultaatgericht. Voor Lysias voerde zij diverse onderzoeken uit, waaronder recent een rekenkameronderzoek voor de gemeente Woerden naar openbaar groen.
Door haar opdrachten voor uiteenlopende opdrachtgevers, waaronder waterschappen, en haar eerdere werk bij de VNG in samenwerking met de Unie van Waterschappen, kent zij het speelveld van het openbaar bestuur goed.

Janne Peters werkt als junior onderzoeker mee aan dit onderzoek. Zij heeft ervaring met zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden en weet bevindingen helder te vertalen naar bruikbare inzichten voor besluitvorming. Als adviseur deed zij ervaring op in onderzoeks- en adviestrajecten binnen het openbaar bestuur, onder meer door het analyseren van informatie, het uitvoeren en uitwerken van interviews en het ondersteunen bij projectsturing. Hierdoor is zij goed vertrouwd met de opzet en uitvoering van (rekenkamer)onderzoek en de bestuurlijke en financiële afwegingen die daarbij een rol spelen.

Jan Jaap de Graeff is associé bij Lysias Advies en treedt op als supervisor. Hij bewaakt de kwaliteit van de opdrachtuitvoering. Voor Lysias voerde hij de evaluatie van de Omgevingsvisie van Flevoland uit en de evaluatie van de Omgevingsvisie 1.0 van de gemeente Súdwest-Fryslân. Eerder was Jan Jaap onder meer dijkgraaf van het Hoogheemraadschap Schieland, voorzitter van de Unie van Waterschappen, algemeen directeur van de Vereniging Natuurmonumenten en voorzitter van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli).

Bijlage: Referentieprojecten

Lysias doet regelmatig rekenkameronderzoeken. We lichten onderstaande onderzoeken uit:

- Rekenkameronderzoek naar sturing van grote projecten voor Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (2020)
- Wetterskip Fryslân: organisatieonderzoek en onderzoek naar de mogelijke ontwikkelscenario's van Wetterskip Fryslân (2021)
- Zuiderzeeland: een geobjectiveerde organisatieanalyse van de ontwikkeling van de kwalitatieve en kwantitatieve opbouw van de formatie (2023)
- Meerdere raads- en rekenkameronderzoeken naar grote projecten bij gemeenten: Schouwen-Duiveland (2020), Sint-Michielsgestel (2022), Moerdijk (2024)

WETTERSKIP FRYSLÂN

Zuiderzeeland WATERSCHAP

Voor meer informatie: kijk op www.lysiasadvies.nl
of mail of bel met Yoram Poot (yorampoot@lysiasadvies.nl / 06 15005694)
of mail of bel met Eva Hillen (evahillen@lysiasadvies.nl / 06 58799899)

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
7 juli 2026	124.577/mdr	E. Arnts
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Handreiking (her)benoemings-procedure voorzitter waterschap	-	earnts@uvw.nl

Geachte leden,

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft op 6 juli 2026 de 'Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap' (hierna: handreiking) naar de waterschappen verstuurd (kenmerk brief ministerie IenW IENW/BSK-2026/84959). Deze handreiking biedt een helder en zorgvuldig ingericht proces voor benoemingen, herbenoemingen en de ambtstermijn van een voorzitter, passend binnen het huidige wettelijke kader. De handreiking bevat ook elementen die bijdragen aan een helder en zorgvuldig ingericht proces, maar die niet wettelijk verplicht zijn. Zo introduceert de handreiking een nieuwe, informele rol voor de commissaris van de Koning (CdK). De handreiking beschrijft hoe deze rol kan bijdragen aan een professionele en consistente uitvoering van het proces.

Advies minister van Infrastructuur en Waterstaat
Deze handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Unie van Waterschappen, de Kring Voorzitters van Waterschappen en de Kring van Commissarissen van de Koning.

De minister van IenW adviseert nadrukkelijk om de handreiking volledig, consequent en consistent toe te passen. Hij acht het wenselijk dat waterschappen tijdig bepalen of zij de CdK een rol geven in de procedure, of dat zij kiezen voor een werkwijze zonder betrokkenheid van de CdK. Het verdient aanbeveling deze keuze op korte termijn te maken, zodat het proces vanaf de start consistent kan worden ingericht. Het kan daarbij behulpzaam zijn om tijdig contact op te nemen met de CdK, zodat de gekozen werkwijze goed kan worden afgestemd.

Advies Uniebestuur
Het Uniebestuur onderschrijft de inhoud en strekking van de handreiking en adviseert de waterschappen de handreiking met een belangrijke rol voor de CdK zo snel mogelijk te gaan gebruiken en dat eenduidigheid in de (her)benoeming van een voorzitter, de waterschappen helpt om kwetsbaarheden in deze procedure te verminderen.

Behandeling handreiking binnen waterschap/hoogheemraadschap en de vereniging
De behandeling van de handreiking binnen de vereniging is gericht op afronding van de bespreking voor de Waterschapsverkiezingen 2027 zodat een zorgvuldig traject kan worden doorlopen. De bespreking van de handreiking vindt als volgt plaats:

1. De handreiking wordt beeldvormend besproken in een extra vergadering van de Uniecommissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF). Dit is de commissie die besluiten neemt of adviezen geeft over o.a. bestuurszaken (begin september 2026);
2. Waterschappen bespreken hierna de handreiking in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt een besluit of zij kiezen voor een werkwijze zónder betrokkenheid van de CdK of een werkwijze mét betrokkenheid van de CdK. Het algemeen bestuur heeft immers een belangrijke rol in de (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn van een voorzitter van een waterschap (augustus – oktober 2026);
3. De overwegingen en het besluit worden meegegeven aan de vertegenwoordiger van het waterschap in de CBDF;
4. De CBDF bespreekt (oordeelvormend) de overwegingen en de besluiten van de waterschappen en brengt een advies uit aan de Ledenvergadering (20 november 2026);
5. De Ledenvergadering bespreekt (besluitvormend) de handreiking met de voorzitters in hun rol als voorzitters van dagelijks en algemeen bestuur en weegt daarbij het advies van de CBDF (18 december 2026).

Wij verzoeken de waterschappen hun interne proces af te stemmen op de bespreking binnen de vereniging.

Achtergrond
Het ministerie IenW heeft samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Unie van Waterschappen, de Kring Voorzitters van Waterschappen en de Kring van Commissarissen van de Koning (CdK's), onderzoek gedaan naar de (her)benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen. Dit naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten in de praktijk. De toenmalige minister van IenW heeft naar aanleiding van het adviesrapport aangegeven dat zijn gedachten nauw aansluiten bij het adviesrapport en vervolgens ingestemd met het opstellen van een handreiking, te gebruiken bij een (her)benoemingsprocedure van een voorzitter.

Over het adviesrapport en de opvolging daarvan is eerder gecommuniceerd in onze ledenbrieven van 7 oktober 2024, 15 januari 2025 en 28 juli 2025.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met Eric Arnts (earnts@uvw.nl).

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit en Grote Wateren
Grote Wateren en Bestuur

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
waterschappen@minienw.nl

Onze referentie
IENW/BSK-2026/84958

Kopie aan
Kring van Commissarissen van de Koning

Datum 6 juli 2026
Betreft Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Geacht algemeen bestuur,

Met deze brief ontvangt u de "*Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap*". Deze handreiking biedt een helder en zorgvuldig ingericht proces voor benoemingen, herbenoemingen en de ambtstermijn, passend binnen het huidige wettelijke kader. De handreiking ondersteunt een uniforme en professionele werkwijze, waarmee bestuurlijke kwetsbaarheden kunnen worden voorkomen en de transparantie van het proces wordt versterkt. Het gebruik van de handreiking wordt dan ook nadrukkelijk aanbevolen. De handreiking is per 6 juli 2026 van kracht; met de inwerkingtreding ervan vervalt de huidige "Circulaire benoeming voorzitters van waterschappen 2019".

De wettelijke onderdelen van de procedure – waaronder de aanbeveling door het algemeen bestuur, de doorgeleiding via Gedeputeerde Staten, de voordracht door de minister en de benoeming bij koninklijk besluit – blijven ongewijzigd. Daarnaast bevat de handreiking elementen die bijdragen aan een zorgvuldige procesinrichting, maar die niet wettelijk verplicht zijn. In dat kader introduceert de handreiking een nieuwe en daarmee informele rol voor de commissaris van de Koning. De handreiking beschrijft hoe deze rol kan bijdragen aan een professionele en consistente uitvoering van het proces. De handreiking is tot stand gekomen in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het nadrukkelijke advies is om de handreiking volledig, consequent en consistent toe te passen. Het is wenselijk dat waterschappen tijdig bepalen of zij de commissaris van de Koning een rol geven in de procedure, of dat zij kiezen voor een werkwijze zonder betrokkenheid van de commissaris van de Koning. Het verdient aanbeveling deze keuze op korte termijn na ontvangst van de handreiking te maken, zodat het proces vanaf de start consistent kan worden ingericht. Het kan daarbij behulpzaam zijn om tijdig contact op te nemen met de commissaris van de Koning, zodat de gekozen werkwijze goed kan worden afgestemd.

Over drie jaar vindt een evaluatie van de (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn plaats, waarbij onder andere wordt gekeken in hoeverre de handreiking wordt gebruikt, op welke wijze en hoe deze in de praktijk

Directie Waterkwaliteit en Grote Wateren

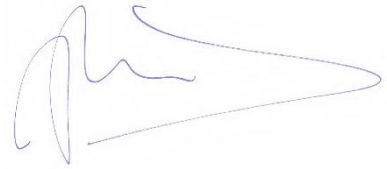
Onze referentie
IENW/BSK-2026/84958

functioneert. Daarna zal de handreiking wettelijk worden verankerd, met de evaluatie als basis voor een zorgvuldige uitwerking.

Ik vertrouw erop dat deze handreiking bijdraagt aan een transparante, zorgvuldige en toekomstbestendige uitvoering van uw verantwoordelijkheid.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Vincent Karremans

De fases van de (her)benoemings-procedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Deze visualisatie biedt een vereenvoudigde weergave van het benoemingsproces. De volledige procedure, rolverdeling en juridische grondslagen staan beschreven in de handreiking.

1 Voorafgaand aan benoemingsprocedure

De benoemingsprocedure moet tijdig worden opgestart; de doorlooptijd bedraagt minimaal acht maanden.

2 Instellen vertrouwens-commissie

Zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt, wordt de vertrouwenscommissie ingesteld.

3 Profielschets opstellen

Elk waterschap is uniek en zoekt een voorzitter die daarbij past. De profielschets beschrijft onder andere waar het waterschap nu staat, welke koers het in de toekomst wil varen en de profielschets van de voorzitter.

4 Kandidatenselectie

De kandidaten richten hun sollicitatiebrieven aan het algemeen bestuur en sturen deze naar de commissaris van de Koning. De vertrouwenscommissie bepaalt, na het advies van de commissaris van de Koning, met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd.

5 Advies vertrouwens-commissie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de vertrouwenscommissie aan het algemeen bestuur. Hierin staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat in relatie tot de profielschets.

6 Besluit en aanbeveling Algemeen Bestuur

In de vergadering van het algemeen bestuur worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie besproken. Leden kunnen vragen stellen aan de vertrouwens commissie. Aansluitend vindt een schriftelijke, geheime stemming plaats over de conceptaanbeveling.

7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

De beschouwing door gedeputeerde staten betreft een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling. De beschouwing is geen alternatieve voordracht en heropent de selectieprocedure niet.

8 Screening en voordracht door IenW

Na ontvangst van de stukken, controleert IenW of deze volledig zijn. Voordat een voordracht aan de Koning wordt gedaan, vindt er een screening plaats om te beoordelen of de kandidaat benoembaar is.

9 Koninklijk besluit

Het koninklijk besluit wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend door de minister van IenW. Vanaf de in het besluit opgenomen ingangsdatum is de voorzitter formeel in functie, ook wanneer de beëdiging nog moet plaatsvinden.

10 Beëdiging

De beëdiging en installatie van de voorzitter vinden plaats tijdens een openbare vergadering, de. De commissaris van de Koning beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

11 Ambtstermijn

Na de benoeming start de ambtstermijn.

12 Einde ambtstermijn

De ambtstermijn eindigt wanneer de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd of de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De voorzitter kan er ook voor kiezen tussentijds terug te treden; in dat geval volgt (eervol) ontslag.

13 Herbenoeming

De voorzitter is herbenoembaar. Herbenoeming vindt plaats bij koninklijk besluit. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden; herbenoeming is mogelijk tot de leeftijd van zeventig jaar.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap.

Handreiking

Inleiding

De (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap* is een kroonbenoeming, waarbij het algemeen bestuur van een waterschap, Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie(s), de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de commissaris van de Koning en de Koning een rol hebben. De (her)benoemingsprocedure is vastgelegd in de Waterschapswet (artikel 46). In deze handreiking worden de wettelijk verplichte processen rondom de (her)benoemingsprocedure en de ambtstermijn nader toegelicht. Omdat de (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap een kroonbenoeming betreft en voor het algemeen bestuur geen dagelijkse procedure is, bevat deze handreiking proceswaarborgen om zorgvuldigheid en transparantie te borgen.
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat acht het wenselijk om in deze handreiking de commissaris van de Koning een rol te geven in de (her)benoemingprocedure en de ambtstermijn. De commissaris van de Koning is immers zelf kroonbenoemd, draagt verantwoordelijkheid voor goed en zorgvuldig bestuur en beschikt over ervaring met (politieke) vraagstukken, waarmee ook voorzitters van waterschappen worden geconfronteerd.

Het nadrukkelijke advies is om de commissaris van de Koning te betrekken. De rol van de commissaris van de Koning in deze procedure is niet wettelijk vastgelegd (uitgezonderd van de afname van de eed); de handreiking beschrijft de voorkeurswerkwijze zoals het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het graag ziet. Sommige onderdelen van de procedure zijn wettelijk verplicht, zoals de aanbeveling van het algemeen bestuur, de doorzending via Gedeputeerde Staten, de voordracht door de minister en de benoeming bij koninklijk besluit. Voor de andere onderdelen geldt expliciet dat waterschappen binnen de kaders van de wet en de bestuurlijke praktijk kunnen beslissen of de commissaris van de Koning wordt betrokken. Deze handreiking vormt daarmee een adviesinstrument en geen algemeen verbindend voorschrift.

In de handreiking wordt met dit symbool aangegeven dat er voor deze stap in de (her)benoemingsprocedure iets is bepaald in de Waterschapswet of het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Daarnaast specifieert de handreiking de rol en taken van alle partijen in het proces, inclusief wat daarvoor nodig is.

Doel van de handreiking

De handreiking beoogt niet de wettelijk verplichte processen te vervangen of te ondermijnen, maar draagt bij aan goed bestuur en het versterken van de rol en positie van waterschappen in Nederland.

De handreiking biedt alle betrokkenen een praktisch en goed te volgen stappenplan, zowel voor de benoeming als voor de herbenoeming van de voorzitter. Daarnaast wordt de handelswijze geboden voor de tussenliggende ambtstermijn, waarin met klankbord- en voortgangsgesprekken over en weer wordt gereflecteerd op het functioneren. De handreiking biedt houvast, zowel in situaties waarin de samenwerking soepel verloopt als wanneer de bestuurlijke verhoudingen onder druk staan. In die gevallen kan de handreiking fungeren als objectief referentiepunt en procesmatige leidraad.

* Waar in deze handreiking wordt gesproken over waterschap of waterschappen, wordt tevens hoogheemraadschap en hoogheemraadschappen bedoeld.

Leeswijzer

In de handreiking worden de volgende dertien fases toegelicht:

1. Voorafgaand aan de benoemingsprocedure
2. Instellen vertrouwenscommissie
3. Profiel en vacature opstellen
4. Kandidatenselectie
5. Advies vertrouwenscommissie
6. Besluit en aanbeveling algemeen bestuur
7. Beschouwing Gedeputeerde Staten Screening en voordracht door ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
8. Koninklijk Besluit
9. Beëdiging
10. Ambtstermijn
11. Einde ambtstermijn
12. Herbenoeming

Fase 2 tot en met 10 gaan over de benoeming, fase 11 en 12 over de ambtstermijn en het einde daarvan en fase 13 gaat over de herbenoeming.

Alle fases worden in de volgende hoofdstukken beschreven. Om de handreiking in één oogopslag inzichtelijk te maken, is er ook een visualisatie van de dertien fases gemaakt. De handreiking bevat naast de visualisatie nog andere diverse bijlagen die behoren bij de verschillende fases.

De handreiking kent verschillende doelgroepen:

- de algemene besturen van waterschappen;
- de dagelijkse besturen van waterschappen;
- bestuursondersteuning van waterschappen;
- secretaris-directeuren van waterschappen;
- de vertrouwenscommissies van waterschappen;
- sollicitanten voor de vacature van voorzitter van een waterschap;
- zittende voorzitters van waterschappen;
- plaatsvervangende voorzitters van waterschappen;
- waarnemende voorzitters van waterschappen;
- de commissarissen van de Koning;
- de kabinetschefs van provincies;
- de Gedeputeerde Staten;
- beleidsmedewerkers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

De handreiking en visualisatie zijn opgesteld door IenW. Met de inwerkingtreding ervan vervalt de huidige ‘Circulaire benoeming voorzitters van waterschappen 2019’. De handreiking wordt na uiterlijk drie jaar geëvalueerd.

Contact en informatie

Voor vragen, informatie en afstemming kan contact worden opgenomen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat op het volgende emailadres: waterschappen@minienw.nl

Gebruikte afkortingen

AB	Algemeen bestuur
AVG	Algemene verordening gegevenbescherming
Awb	Algemene wet bestuursrecht
DB	Dagelijks bestuur
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
cvdK	Commissaris van de Koning
GS	Gedeputeerde Staten
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
KB	Koninklijk Besluit
Sd	Secretaris-directeur
Sr	Wetboek van Strafrecht
RPB	Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers UvW Unie van Waterschappen
VC	Vertrouwenscommissie
Wschw	Waterschapswet

Inhoud

Fase 1: Voorafgaand aan benoemingsprocedure 7
1.1 Introductie 8
1.2 Tijdpad van de totale procedure 8

Fase 2: Instellen vertrouwenscommissie 9
2.1 Introductie 10
2.2 Verordening 10
2.3 Vertrouwenscommissie 10
2.4 Geheimhouding 11
2.5 Externe ondersteuning 12

Fase 3: Profielschets opstellen 13
3.1 Introductie 14
3.2 Context van het waterschap 14
3.3 Takenpakket van de voorzitter 14
3.4 Type voorzitter 14
3.5 Procedure en arbeidsvoorwaarden 15

Fase 4: Kandidatenselectie 16
4.1 Introductie 17
4.2 Eerste selectie 17
4.3 Eerste gespreksronde 17
4.4 Tweede gespreksronde 17
4.5 Assessment 18
4.6 Einde sollicitatieproces 18

Fase 5: Advies vertrouwenscommissie 19
5.1 Introductie 20
5.2 Conceptaanbeveling 20

Fase 6: Besluit en aanbeveling algemeen bestuur 21
6.1 Introductie 22
6.2 Enkelvoudige en meervoudige voordracht 23

Fase 7: Beschouwing Gedeputeerde Staten 24
7.1 Introductie 25
7.2 Verzending aanbeveling en beschouwing Gedeputeerde Staten 25
7.3 Procedureverslag 26

Fase 8: Screening en voordracht door IenW 27
8.1 Introductie 28
8.2 Voordracht 28

Fase 9: Koninklijk besluit 29

Fase 10: Beëdiging 31
10.1 Introductie 32
10.2 Installatievergadering 32

Fase 11: Ambtstermijn 34
11.1 Introductie 35
11.2 Klankbordgesprekken 35
11.3 Voortgangsgesprekken 36
11.4 Modelverordening ambtstermijn 36
11.5 Plaatsvervangend voorzitter 37
11.6 Schorsing 37

Fase 12: Einde ambtstermijn 38
12.1 Introductie 39
12.2 Verstoorde verhoudingen 39

Fase 13: Herbenoeming 41
13.1 Introductie 42
13.2 Opstarten van de herbenoemingsprocedure 42
13.3 Opstellen van de verordening VC 43
13.4 Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek 43
13.5 Voeren herbenoemingsgesprek met voorzitter en opstellen conceptaanbeveling 44
13.6 Vaststellen aanbeveling 44
13.7 Beschouwing Gedeputeerde Staten 45
13.8 Toezending aanbeveling aan IenW 45
13.9 Voordracht door IenW 45
13.10 Beëdiging 45

Bijlagen

Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap 47

Bijlage 2: Benodigde stukken per orgaan 48

Bijlage 3: Adressering voor verzending stukken per post naar IenW 49

Bijlage 4: Format aanleveren persoonsgegevens aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 50

4.1. Benoeming 50

4.2. Herbenoeming 50

Bijlage 5: Template planning (her)benoemingsprocedure 51

Bijlage 6: Opzet voor een profielschets 52

1. Inleiding 52
2. Rol en positie van de voorzitter 52
3. Algemene vereisten 52
4. Gewenste competenties 52
5. Specifieke accenten voor dit waterschap en hoogheemraadschap 52
6. Procedurele informatie 52
7. Slot 52

Bijlage 7: Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap 53

1. Instelling en taak van de commissie 53
2. Samenstelling commissie 53
3. Bijstand (secretaris en ondersteuning) 53
4. Werkwijze commissie 53
5. Geheimhouding 54
6. Verslag 54
7. Ontbinding vertrouwenscommissie 54
8. Archivering 54
9. Slotbepaling 54
10. Inwerkingtreding 54

Bijlage 8: Verordening ambtstermijn 55

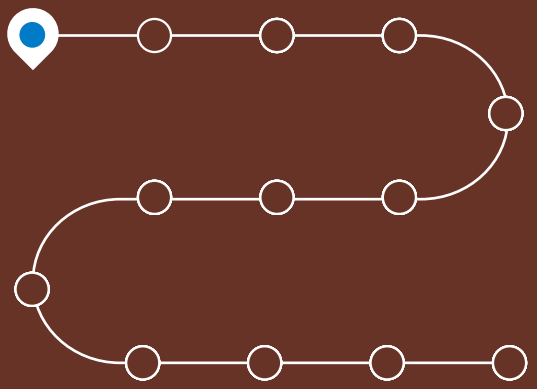
Bijlage 9: Verslag vertrouwenscommissie 57

Visualisatie 58

Fase 1

Voorafgaand aan benoemings-procedure

Proces

Betrokkenen

- Het algemeen bestuur
- Het dagelijks bestuur
- De fractievoorzitters
- De secretaris-directeur
- De juridische afdeling van het waterschap
- De commissaris van de Koning

1.1 Introductie

Artikel 10 Wschw bepaalt dat elk bestuur van een waterschap een voorzitter moet hebben. De benoeming is geregeld in artikel 46 Wschw. Uit het eerste en tweede lid van dit artikel volgt dat de voorzitter van een waterschap voor de duur van zes jaar wordt benoemd bij KB.

De rol van de cvdK is tweeledig: de cvdK is als voorzitter van GS (als provinciaal orgaan) medeverantwoordelijk voor de beschouwingen van GS over de door het AB aanbevolen kandidaat. Daarnaast waarborgt de cvdK het ordentelijke verloop van het proces. De cvdK is zich bij elke fase bewust van zijn eigen rol. Het borgen van de rollenscheiding is aan de cvdK. Wanneer de cvdK optreedt, ligt de nadruk op de procedurele ondersteuning van het proces.

1.2 Tijdpad van de totale procedure

De benoemingsprocedure voor een Kroonbenoeming neemt minimaal acht maanden in beslag. Dit is gerekend vanaf de aankondiging van het afscheid van de zittende voorzitter van een waterschap tot en met de installatie van de nieuwe voorzitter van een waterschap. Wanneer de procedure in de zomerperiode valt of er andere bijzondere omstandigheden zijn, neemt de benoemingsprocedure meer dan acht maanden in beslag. Het exacte tijdpad is afhankelijk van de situatie. Een herbenoemingsprocedure voor een Kroonbenoeming neemt veelal minder dan acht maanden in beslag. Het is raadzaam om toch minimaal acht maanden aan te houden. In Bijlage 5 is een voorbeeld opgenomen van doorlooptijden, tijdpaden en planningen.

Zodra duidelijk is dat er een benoemingsprocedure wordt opgestart, legt de cvdK* contact met het AB. De cvdK stemt met IenW af hoeveel tijd nodig is voor dit deel van de procedure. Gemiddeld genomen is IenW acht weken kwijt aan de procedure, maar dit kan variëren tijdens de zomer- en kerstrecessen. IenW heeft geen invloed op de agenda van de minister van IenW en de Koning en het moment waarop het KB wordt getekend.

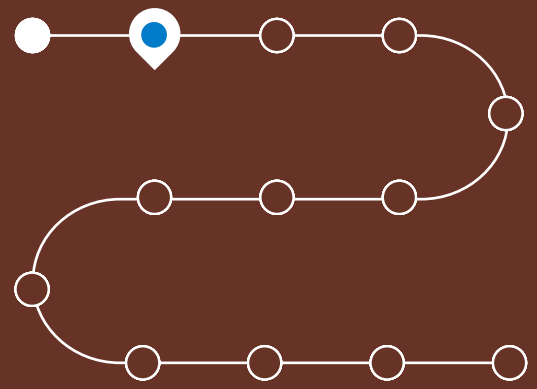
Op basis hiervan stelt de (kabinetschef van de) cvdK een concept-tijdsplanning op, die vervolgens wordt besproken met de Sd. In dit gesprek worden ook alle stappen van de procedure doorgenomen. Het waterschap levert hiervoor de benodigde informatie aan, zoals vergaderdata van het AB. De cvdK bewaakt gedurende het hele traject het ordentelijk verloop van de procedure.

* Indien het beheergebied van het waterschap zich uitstrekt over meerdere provincies, vervult de cvdK van de provincie waarin het grootste deel van het beheergebied ligt de coördinerende rol, evenals het betreffende college van GS. Zie "Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap"

Fase 2

Instellen vertrouwens-commissie

Proces

Betrokkenen

Het algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur

De fractievoorzitters

De secretaris-directeur

De juridische afdeling van het waterschap

De commissaris van de Koning

2.1 Introductie

De VC wordt ingesteld zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt. Dit kan bijvoorbeeld zijn als de voorzitter niet in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming, bij pensionering of bij een tussentijds vertrek van de voorzitter. De Wschw bevat geen specifieke regeling voor een VC bij de (her)benoeming van de voorzitter. Artikelen 59 en 78 Wschw bieden wel de mogelijkheid voor een waterschap om een verordening vast te stellen. Het AB kan op grond van de algemene verordenende bevoegdheid besluiten een VC in te stellen ter voorbereiding van de aanbeveling en nadere regels stellen over de taak, samenstelling en werkwijze, voor zover dit past binnen het kader van de wet. De verordening geeft de VC een wettelijke basis en legt verplichtingen en bevoegdheden formeel vast. Zowel de verordening als de benoeming van de leden van de VC worden met een AB-besluit vastgesteld. Dit kan tijdens een AB-vergadering. De maandelijkse toelage voor de leden van de VC is geregeld in artikel 4.1.2, eerste lid, RPB.

2.2 Verordening

Ter voorbereiding op het opstarten van de procedure tot benoeming wordt onder de verantwoordelijkheid van het AB een verordening vastgesteld. Het DB bespreekt de conceptverordening en legt deze ter besluitvorming voor aan het AB. Wanneer het AB akkoord gaat met de conceptverordening, benoemt het AB meteen de VC. Het is raadzaam om de leden van de VC op naam te benoemen, zodat er geen onduidelijkheid over kan bestaan wie onderdeel zijn van de VC. Zowel de verordening als de benoeming van de VC worden vastgelegd in een AB-besluit. De verordening wordt vervolgens vastgelegd en opgenomen in de besluitenlijst en officieel gepubliceerd in het Waterschapsblad. Sommige waterschappen hebben een doorlopende verordening, waardoor deze niet opnieuw opgesteld en vastgesteld hoeft te worden (zie Bijlage 6). Het is raadzaam om een doorlopende verordening vast te stellen zodat dit niet iedere keer hoeft.

De verordening bevat onder meer bepalingen over:

- samenstelling van de VC (aantal leden, voorzitter, eventueel secretaris);
- taken van de leden van de VC;
- ambtelijke ondersteuning van de VC;
- adviseur van de VC;
- vergaderingen;
- gesprekken met kandidaten;
- manier van besluitvorming (unanimiteit of meerderheid);
- klankbordgesprekken;
- inwerkingtreding en ontbinding van de VC (werkzame duur);
- archivering van de stukken; geheimhouding.

2.3 Vertrouwenscommissie

De leden van de VC bestaan uit leden van het AB. Het is raadzaam om de vertegenwoordiging van de VC een brede afspiegeling van de fracties in het AB te laten zijn, om de legitimiteit en representativiteit van de procedure te waarborgen. Dit betekent dat idealiter alle fracties in een VC vertegenwoordigd zijn.
Tegelijkertijd kan een grote VC complex zijn bij het organiseren van gesprekken en besluitvorming. Het is van belang dat alle fracties vertegenwoordigd zijn in de VC. Dit kan op twee manieren in de verordening van het waterschap worden opgenomen:

1. Directe vertegenwoordiging: elke fractie levert één fractielid.
2. Indirecte vertegenwoordiging: een fractie kan zich laten vertegenwoordigen door een lid van een andere fractie.

Op deze manier wordt de brede politieke legitimiteit gewaarborgd, terwijl de praktische uitvoerbaarheid van de VC behouden blijft, ook bij grote VC's.

Het blijft aan het AB van het waterschap zelf om af te wegen hoe de VC wordt samengesteld, mits de representatieve afspiegeling zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Het niet volledig meenemen van alle fracties kan later leiden tot vragen over legitimiteit of draagvlak door bijvoorbeeld een volgend AB.

Ieder lid heeft één stem in de VC, ongeacht de zetelverdeling in het AB. Daarnaast verdient het aanbeveling om bij de samenstelling van de VC aandacht te besteden aan ervaring in het AB, genderbalans, diversiteit en culturele achtergronden, zodat er een evenwichtige vertegenwoordiging ontstaat. Van de leden van de VC wordt verwacht dat zij zich realiseren dat de rol een aanzienlijke tijdsinvestering vergt.

De werkzaamheden voor de VC vinden plaats naast de gebruikelijke bestuurlijke activiteiten. Op basis van artikel 4.1.2, eerste lid, RPB krijgen de leden van de VC voor de duur van de activiteiten van de VC een maandelijkse toelage.

In de verordening kan het volgende worden bepaald (zie Bijlage 6):
- Het aantal leden van de VC is niet aan wettelijke grenzen gebonden. Het aantal leden van de VC varieert per waterschap.
- In ieder geval wordt één van de leden voorzitter van de VC.
- De Sd wordt als secretaris van de VC aangewezen. Deze maakt geen onderdeel uit van de VC.

Het advies, zie Bijlage 6, is om de VC te ontbinden met ingang van de dag volgend op de dag van bekendmaking van het KB.

De VC heeft onder meer de volgende taken:
- opstellen van een profielschets;
- voeren van gesprekken met sollicitanten voor de functie van voorzitter;
- opstellen van een aanbeveling aan het AB over de meest geschikte kandidaat.

2.4 Geheimhouding

Er kan op basis van artikel 55b Wschw geheimhouding worden opgelegd voor de werkzaamheden van de VC en de werkzaamheden die het DB en AB verrichten. Indien geheimhouding is opgelegd, geldt deze geheimhouding op grond van artikel 55d Wschw voor allen die kennisnemen van de betreffende informatie.

Het wordt ten sterkste aangeraden om geheimhouding op te leggen. Het AB regelt de geheimhouding middels een verordening. Wanneer hiervoor de ‘Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap’ wordt gebruikt, is dit direct geregeld. De geheimhouding is van toepassing op alle mondelinge en schriftelijke informatie en correspondentie die door de VC en de cvdK worden behandeld. Indien geheimhouding overeenkomstig de Wschw is opgelegd, blijft deze van kracht totdat het bevoegde orgaan besluit de geheimhouding op te heffen. De ontbinding van de VC verandert hier niets aan. In verband met de privacy van de kandidaten, die doorgaans al een publieke functie bekleden, wordt er gevraagd extra zorgvuldig met de gegevens van de kandidaten om te gaan. De VC en de cvdK dienen dan ook bewust om te gaan met de aan hen ter beschikking gestelde stukken (sollicitatiebrieven en cv’s) en persoonlijke aantekeningen. Zo wordt voorkomen dat deze documenten buiten de VC en de cvdK toegankelijk zijn.

Indien er geheimhouding is opgelegd en er toch informatie naar buiten komt, kan daar aangifte van worden gedaan.

Schending van de geheimhoudingsplicht kan leiden tot bestuurlijke en strafrechtelijke gevolgen. De strafbaarstelling is neergelegd in artikel 272 Sr. Als strafmaat geldt daarbij een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van de vierde categorie.

Wanneer de VC zich laat ondersteunen door een extern bureau, dan kan de aanbesteding of opdrachtbevestiging expliciet aandacht besteden aan geheimhouding en naleving van de AVG.

2.5 Externe ondersteuning

Een benoemingsprocedure is geen alledaagse aangelegenheid. Ter ondersteuning kan externe ondersteuning worden ingeschakeld. De VC bepaalt zelf in hoeverre er behoefte bestaat aan externe ondersteuning, met inachtneming van de geldende wettelijke kaders.

Externe ondersteuning kan nodig zijn op bijvoorbeeld de volgende stappen/onderdelen:
- advies en ondersteuning bij het opstellen van de profielschets;
- advies en training over selecteren zonder vooroordelen en het voeren van sollicitatiegesprekken met kandidaten;
- uitvoeren van een specifiek assessment door een geaccrediteerd psychologisch bureau.

Bij de inzet van een extern bureau worden vooraf duidelijke afspraken gemaakt over:
- de borging van vertrouwelijkheid;
- de reikwijdte van de werkzaamheden;
- het ontbreken van toegang tot selectie-informatie, tenzij dit expliciet en zorgvuldig is begrensd;
- het voorkomen van een aanvullende selectiestap buiten de formele procedure.

2.5.1 Actieve werving

De VC maakt een vacature openbaar via social media of andere passende wervingskanalen. De minister van IenW publiceert de vacature in de Staatscourant. Het waterschap moet afspraken maken met IenW over wanneer IenW de vacaturetekst ontvangt. Het waterschap dient daarbij rekening te houden met een verwerkingstijd van minimaal tien werkdagen tussen aanlevering bij IenW en publicatie in de Staatscourant. Daarnaast kan het waterschap in afstemming met de cvdK actief kandidaten benaderen. Dit kan bijdragen aan het bereiken van een brede en diverse kandidatenpool.

Daarbij kan er een extern bureau worden ingezet voor search-activiteiten. Het externe bureau kan het bereik van kandidaten vergroten door potentiële kandidaten actief te attenderen op de vacature. Er zijn echter grenzen aan de rol van een extern bureau.

Het externe bureau mag wel:
- actief potentiële kandidaten benaderen en wijzen op de vacature;
- het bereik en de diversiteit van de kandidatenpool vergroten.

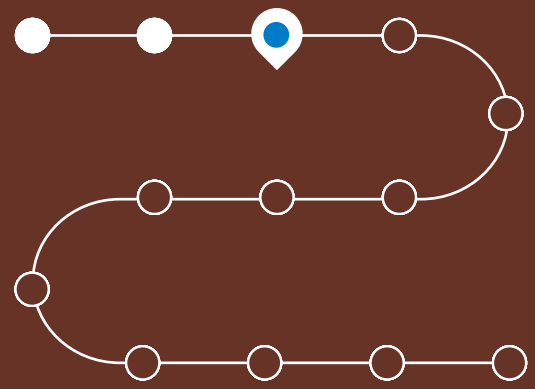
Maar een extern bureau mag niet:
- een inhoudelijke voorselectie uitvoeren;
- een getrapte selectie creëren;
- een zelfstandige rol vervullen in de beoordeling of selectie van kandidaten;
- optreden als intermediair in de formele sollicitatieprocedure.

Ongeacht de wijze waarop kandidaten zijn benaderd of van de vacature kennis hebben genomen, dienen zij zich formeel en rechtstreeks te wenden tot het waterschap. Hiermee wordt gewaarborgd dat de procedure transparant blijft en dat de VC alle sollicitaties via één kanaal ontvangt.

Fase 3

Profielschets opstellen

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

Het algemeen bestuur

De commissaris van de Koning

3.1 Introductie

Een goede profielschets stimuleert mogelijk geschikte kandidaten om te solliciteren en biedt anderen juist redenen om bewust niet te solliciteren. Ook maakt een goede profielschets duidelijk wat er van de toekomstige voorzitter van het waterschap wordt verwacht en dwingt het AB om keuzes te maken in wat het zoekt in een voorzitter.

Een profielschets bevat vaak de volgende onderdelen, die hierna per onderdeel nader worden toegelicht (zie Bijlage 6):

- de context van het waterschap;
- het takenpakket van de voorzitter;
- het type voorzitter;
- de procedure en arbeidsvoorwaarden.

De VC kan de cvdK vragen om mee te lezen met de profielschets en advies te geven.

3.2 Context van het waterschap

Elk waterschap is uniek en zoekt een eigen bijpassende voorzitter. De profielschets maakt duidelijk waar het waterschap nu staat en waar het in de toekomst wil staan. Het bevat een reflectie op ontwikkelingen die raken aan het desbetreffende waterschap.

Daarnaast is het voor de profielschets belangrijk dat er niet alleen feiten over het waterschap staan, maar ook het politiek-bestuurlijke klimaat van het waterschap wordt geschetst. Er kan daarbij worden verwezen naar toekomstvisiedocumenten, waterbeheerprogramma's, deelvisies en coalitieakkoorden van het desbetreffende waterschap.

3.3 Takenpakket van de voorzitter

Het takenpakket en de bevoegdheden van de voorzitter van een waterschap vloeien voort uit de artikelen 94-97 Wschw:

- de vertegenwoordiging van het waterschap;
- het bevorderen van een goede behartiging van de taken van het waterschap;
- het bevorderen van de bestuurlijke integriteit van het waterschap;
- het voorzitten van het AB, met daarbij een raadgevende stem;
- het voorzitten van het DB, met stemrecht;
- het ondertekenen van alle stukken die van het AB en DB uitgaan.

De wijze waarop een voorzitter omgaat met en inhoud geeft aan de taken is niet wettelijk verankerd.

3.4 Type voorzitter

Iedere profielschets bevat een weergave van het type voorzitter dat door het waterschap wordt gevraagd. Om scherp te hebben naar wat voor soort voorzitter het waterschap op zoek is, is het nuttig om te bepalen welke waarden het waterschap terug wil zien in een voorzitter. Het ene waterschap hecht immers meer waarde aan een bepaalde waarde dan het andere. Naast deze waarden kunnen in de profielschets ook algemene benoemingsvereisten (de zogenaamde basiscondities) worden opgenomen: integer, herkenbaar (het gedrag aanpassen aan de context), onafhankelijk, verbindend en stressbestendig.

Daarnaast is het nuttig om specifieke bestuursvaardigheden en competenties te benoemen die relevant zijn voor de functie van voorzitter, zoals strategisch inzicht, samenwerkingsvaardigheden, communicatieve vaardigheden en besluitvaardigheid. Afhankelijk van het gezochte type voorzitter kan hierin een keuze worden gemaakt. Dit biedt handvatten voor de selectie van geschikte kandidaten en het te voeren gesprek door de VC.

In de profielschets staat ook duidelijk welke functie- en competentie-eisen het waterschap aan de voorzitter stelt. Het Tabletboek 'Toekomstbestendig decentraal bestuur' kan hierbij helpen.

3.5 Procedure en arbeidsvoorwaarden

In de vacature wordt, naast de profielschets, ook stilgestaan bij de procedure. Sollicitanten moeten duidelijk weten waar en tot wanneer ze kunnen solliciteren, wanneer de mogelijke oriënterende en sollicitatiegesprekken plaatsvinden, en wanneer het definitieve besluit wordt verwacht. Indien het waterschap ervoor heeft gekozen conform de handreiking te werken, worden de brieven gericht aan het AB en gestuurd aan de (coördinerend) cvdK. Dit moet expliciet in de vacaturetekst worden vermeld. Ook is het handig dat de sollicitanten weten dat wanneer de kandidaat door de selectie komt, er een screening door de Belastingdienst en AIVD wordt uitgevoerd en de kandidaat een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG Natuurlijke Personen; screeningsprofiel Politieke ambtsdragers) moet aanleveren.

Daarnaast kan er nog aandacht worden besteed aan het volgende:

- assessment als onderdeel van het sollicitatieproces;
- inwinnen van referenties als onderdeel van het sollicitatieproces;
- de verwachting dat de voorzitter ten minste één ambtstermijn aan het waterschap verbonden is, zodat aan het profiel van de voorzitter een langetermijnperspectief wordt gekoppeld;
- hoe het waterschap tegenover nevenfuncties staat.

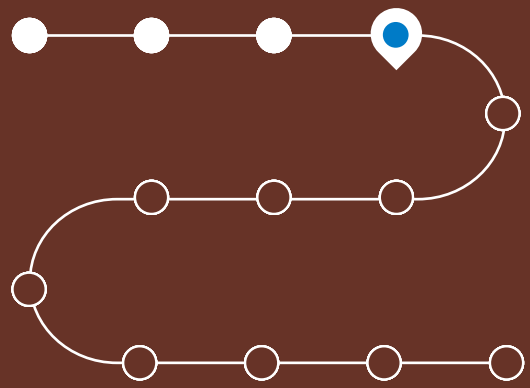
Wat betreft salariëring is voor de functie van voorzitter van een waterschap een salariëring op basis van het RPB van toepassing. Daarnaast gelden marktconforme arbeidsvoorwaarden, waaronder een eindejaarsuitkering en een ambtstoelage. Ook kan er stil worden gestaan bij de voorkeur dat de voorzitter van het waterschap woonachtig is in het beheergebied van het desbetreffende waterschap.

De VC stuurt de concept-profielschets een week voor de vaststelling in het AB naar de cvdK om mee te lezen en advies te geven. Vervolgens kan het AB in aanwezigheid van de cvdK de profielschets vaststellen en de cvdK de profielschets overhandigen. Het AB mag afwijken van zowel het advies van de VC als het advies van de cvdK.

Fase 4

Kandidatenselectie

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

De commissaris van de Koning

4.1 Introductie

Om te waarborgen dat de kandidaatselectie goed verloopt, moet de VC voorafgaand werkafspraken maken. Het is raadzaam om de volgende onderdelen vast te leggen in de werkafspraken:

- de standaardvragen op basis van de profielschets en vacaturetekst;
- de inrichting en opstelling van de zaal waar het gesprek en/of gesprekken plaatsvinden;
- de indeling van het gesprek (tijdsduur, pauzes en gespreksindeling);
- de onderlinge taak en rolverdeling binnen de VC tijdens de eerste en tweede gespreksronde;
- de oordeelsvorming/beoordelingssystematiek.

4.2 Eerste selectie

Indien het waterschap conform de handreiking werkt, richten de kandidaten hun sollicitatiebrief aan het AB en sturen deze aan de cvdK. Hierover worden de kandidaten in de vacaturetekst geïnformeerd. Als de cvdK wordt betrokken, spreekt de cvdK met de kandidaten, voert de cvdK een open bronnenonderzoek uit en maakt de cvdK een advies over welke kandidaten geschikt worden geacht voor het ambt van voorzitter. Daarbij wordt rekening gehouden met de in de profielschets omschreven eisen. De cvdK kan inlichtingen verzamelen bij collega-cvdK's over kandidaten en kan eventueel referenties inwinnen. Vervolgens legt de cvdK een advies voor aan de VC, waarbij de leden van de VC beschikken over alle brieven en cv's van de kandidaten. De VC kiest met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd. De VC neemt dan ook een zelfstandig besluit over welke kandidaten geselecteerd worden. Nadat de VC een besluit heeft genomen, geeft de VC de cvdK een terugkoppeling, zodat de cvdK zicht houdt op het proces en om zo de rol als procedurebegeleider adequaat in te vullen.

4.3 Eerste gespreksronde

De VC voert de gesprekken met de geselecteerde kandidaten. Om de kandidaten zo goed mogelijk met elkaar te vergelijken, is het van belang dat tijdens de eerste gespreksronde vergelijkbare informatie wordt verzameld. Dit betekent dat de opzet van de gesprekken hetzelfde moet zijn. Zo wordt vooringenomenheid voorkomen. In een eerste gespreksronde wordt er doorgaans een aantal vaste vragen aan de kandidaten gesteld. Daarnaast moet er ruimte zijn om echt in gesprek te raken en een kandidaat te leren kennen. Na afloop van de eerste ronde moeten de kandidaten onderling vergeleken worden. De VC heeft de taak om na de gesprekken met elkaar tot een collectief oordeel te komen over de vraag welke kandidaten doorgaan naar de tweede gespreksronde. Het is verstandig om met ten minste twee of drie kandidaten een tweede gesprek te voeren. Dit omdat een kandidaat in elk stadium de sollicitatie in kan trekken. Nadat de VC de eerste gespreksronde heeft gevoerd, geeft de VC de cvdK een terugkoppeling, zodat de cvdK zicht houdt op het proces en om zo de rol als procedurebegeleider adequaat in te vullen.

4.4 Tweede gespreksronde

Het doel van de tweede gespreksronde is verdieping van de kennismaking. De verdieping vindt in ieder geval plaats op aspecten waarover de VC meer informatie wil. Het is van belang om de kanten van de kandidaat te zien die nog niet aan bod zijn gekomen.

Na afloop van de eerste ronde en de tweede ronde worden de afgevallen kandidaten gebeld, met een inhoudelijke toelichting.

Na afloop van de tweede gespreksronde volgt een definitieve beoordeling van de kandidaten. De VC stelt op basis van de beoordeling een conceptaanbeveling op. In de conceptaanbeveling staat de gewenste volgorde van voordracht van de kandidaten. Aan de kandidaten wordt voorafgaand aan de aanbevelingsvergadering medegedeeld dat zij op de aanbeveling staan, maar nog niet op welke plek. Dat is namelijk zeer onwenselijk voor het geval dat nog wijzigt. Het is raadzaam om voorafgaand

aan de besloten AB-vergadering bij de kandidaten te polsen of zij hun kandidatuur nog willen voortzetten, zonder te vermelden hoe de conceptaanbeveling eruitziet. Het kan namelijk voorkomen dat, indien kandidaten zich terugtrekken, de conceptaanbeveling aangepast wordt. De kandidaten worden na afloop van de besloten AB-vergadering op de hoogte gesteld. Opgemerkt wordt dat het hier om de conceptaanbeveling van de VC aan het AB gaat en dus niet om de conceptaanbeveling van het AB aan de minister van IenW.

4.5 Assessment

Een assessment kan na de tweede gespreksronde, maar vóór de aanbeveling plaatsvinden. Dat moment is van belang, omdat de VC zelf een keuze maakt voor een kandidaat en dat vervolgens laat toetsen door een assessment. In geval de VC wil dat een assessment onderdeel kan zijn van de sollicitatieprocedure, staat er in de vacature dat een assessment onderdeel kan zijn van de sollicitatieprocedure.

Een assessment is een verzameling van onderzoeks- en beoordelingsinstrumenten die wordt ingezet om te beoordelen of een kandidaat beschikt over de kwaliteiten en eigenschappen die in een profielschets zijn weergegeven. Het doel van een assessment is aanvullende informatie vergaren over de kandidaten.

De onderzoeksvraag wordt door de VC opgesteld en kan worden afgestemd met de kabinetschef van de cvdK. De uitkomsten geven de VC een beeld over ontwikkelde punten of ontwikkelpunten van de kandidaat. Het is raadzaam dat een erkend psychologisch bureau dat ervaring heeft met voorzitters van een waterschap, het assessment uitvoert. Een assessment is een hulpmiddel voor de VC om een objectief beeld te krijgen van de kandidaat.

4.6 Einde sollicitatieproces

4.6.1 Informeren van de kandidaten

De VC belt na elke gespreksronde de kandidaten en geeft aan of zij vooralsnog door zijn naar een volgende ronde. Een inhoudelijke terugkoppeling kan het beste worden gegeven na afloop van de procedure. Dit laat ruimte een kandidaat zo nodig later alsnog uit te nodigen. De kandidaten op de aanbeveling worden direct na de besloten AB-vergadering geïnformeerd, voordat de openbare AB-vergadering van start gaat.

4.6.2 Geen geschikte kandidaten

Indien de VC van oordeel is dat er geen geschikte kandidaten zijn voor de functie van voorzitter, kan er voorafgaand aan een besluit tot herstart van de procedure overleg plaatsvinden met de cvdK.

Tijdens dit overleg bespreekt de cvdK het oordeel van de VC en geeft de cvdK zo nodig aanvullende inzichten over kandidaten die mogelijk passend worden geacht. Indien de cvdK van oordeel is dat bepaalde kandidaten geschikt zijn, motiveert de VC schriftelijk en inhoudelijk waarom deze kandidaten naar het oordeel van de VC niet geschikt zijn.

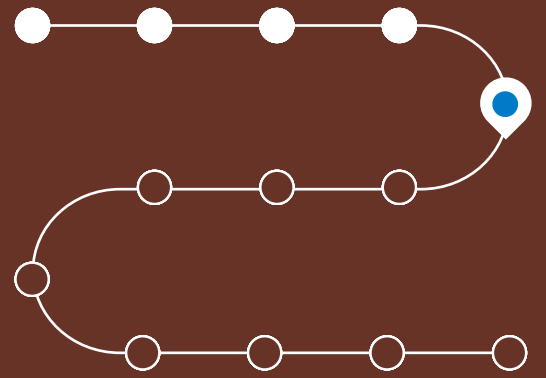
Indien na dit overleg wordt vastgesteld dat geen geschikte kandidaten beschikbaar zijn, wordt de procedure heropend. De VC informeert het AB hierover.

Twijfels over de geschiktheid van kandidaten dienen zo vroeg mogelijk in de procedure te worden gesignaleerd, bij voorkeur reeds bij de eerste selectie. Hiermee wordt voorkomen dat pas na afronding van de gespreksrondes wordt geconcludeerd dat geen benoembare kandidaat beschikbaar is.

Fase 5

Advies vertrouwens-commissie

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

5.1 Introductie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de VC aan het AB. In de conceptaanbeveling staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat ten opzichte van de profielschets.

Naast de conceptaanbeveling stelt de VC een verslag van bevindingen op, waar de conceptaanbeveling onderdeel van is. Het doel is om transparant vast te leggen hoe de procedure is verlopen en op welke gronden de aanbeveling tot stand is gekomen. Onder het proces valt ook het benoemen van de samenstelling van de VC en de taken en werkzaamheden van de commissie. Daarnaast is het belangrijk om de gebeurtenissen en contactmomenten te vermelden die de VC met elkaar en met de kandidaten heeft gehad.

Het verslag wordt in een besloten AB-vergadering besproken. De VC geeft mondeling toelichting en beantwoordt eventuele vragen. Het AB gebruikt de conceptaanbeveling als basis om een definitieve aanbeveling op te stellen. Het AB krijgt alleen de naam/namen van de kandidaat/kandidaten op de aanbeveling te horen en niet van de andere kandidaten.

5.2 Conceptaanbeveling

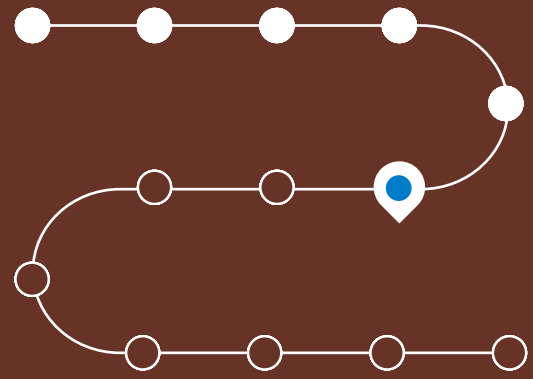
Een aantal kenmerken van een conceptaanbeveling zijn het geheime karakter, de neutrale toon en de objectieve criteria. De conceptaanbeveling is gericht op de essentie van de selectie. Persoonlijke en subjectieve details horen niet thuis in een conceptaanbeveling. De onderbouwing wordt gekoppeld aan de profielschets en de uitkomsten van de gespreksronden.

Het streven is om als VC unaniem te zijn over de conceptaanbeveling. Wanneer er verschillen van inzicht bestaan over de aan te bevelen kandidaten, is het raadzaam om te achterhalen waar deze verschillen vandaan komen. Het is goed om deze als VC met elkaar door te spreken alvorens de commissie de conceptaanbeveling vaststelt. Wanneer er verschillen van inzicht blijven bestaan, kan indien nodig worden gestemd. Leden van de VC kunnen een minderheidsstandpunt laten opnemen in het verslag van bevindingen.

Fase 6

Besluit en aanbeveling algemeen bestuur

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

Het algemeen bestuur

6.1 Introductie

Op grond van artikel 46, derde lid, Wschw stelt het AB de aanbeveling vast. Alleen de leden van het AB en de VC mogen bij de vergadering aanwezig zijn. Uit de Wschw volgt niet dat de vergadering besloten is of dat een algemene, blijvende geheimhoudingsplicht geldt; uitsluitend een eventuele stemming is geheim.

Onder een geheime stemming wordt verstaan dat:
- de uitgebrachte stemmen niet tot individuele leden herleidbaar zijn;
- niet wordt vastgelegd welk lid welke stem heeft uitgebracht;
- de stembriefjes of digitale stemgegevens zodanig worden verwerkt en bewaard (of vernietigd) dat herleidbaarheid is uitgesloten;
- uitsluitend de uitslag (aantal stemmen vóór, tegen en eventueel blanco) wordt bekendgemaakt. De geheimhouding ziet op de individuele stemkeuze van de leden. Zij laat onverlet dat de uitslag van de stemming wordt vastgesteld en bekendgemaakt overeenkomstig artikel 46 van de Wschw.

Het AB kan zijn advies over de voordracht van de voorzitter bespreken in een besloten vergadering. Dit is toegestaan op basis van de Wschw, maar niet verplicht. De besloten vergadering kan weliswaar openbaar worden aangekondigd, maar niet openbaar worden gehouden.

In de AB-vergadering worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie van de VC besproken en kunnen er aan de VC vragen worden gesteld. Het is raadzaam dat deze vergadering besloten is. Aansluitend zal een schriftelijke, geheime stemming plaatsvinden over de conceptaanbeveling van de VC, opdat de leden van het AB volledig vrij kunnen stemmen, zonder enige druk van buitenaf. Deze stemming vindt plaats op dezelfde wijze als in het waterschap altijd over personen wordt gestemd. Het is van belang dat het tijdens de vergadering, maar wel voorafgaand aan de stemming, helder is over hoe en wat er wordt gestemd. Bij de aanbeveling zijn de naar het oordeel van het AB van belang zijnde overwegingen gevoegd. De kandidaten die op de aanbeveling staan, worden na afloop van de besloten AB-vergadering op de hoogte gesteld van de definitieve aanbeveling. Het informeren van deze kandidaten wordt door de voorzitter van de VC telefonisch gedaan. Het is raadzaam om in een openbare vergadering alleen de naam van de kandidaat die wordt voorgedragen als de nieuwe voorzitter van het waterschap bekend te maken.

Na afloop van de vergadering en het informeren van de kandidaten wordt vaak een persbericht uitgestuurd met de aanbeveling van het AB, waarin alleen de naam van de kandidaat wordt genoemd. Er bestaat een risico bij het bekendmaken van de naam voordat het KB is afgerond. Officieel is de kandidaat nog niet benoemd als voorzitter van een waterschap. Er worden nog een aantal fasen, te weten 7, 8 en 9, doorlopen waaruit kan volgen dat er niet over wordt gegaan tot benoeming van de kandidaat. Dit heeft gevolgen voor de kandidaat. Het is belangrijk om dit vooraf aan de kandidaat aan te geven.

Vervolgens stuurt de voorzitter van het AB de benodigde stukken naar het college van GS. Het gaat om het college van de provincie(s) waar het waterschap zetelt. De exacte stukken die naar het college moeten worden gestuurd, hangen af van het reglement van de provincie, maar doorgaans zal het college vragen om:
- het verslag van de VC;
- het vertrouwelijke verslag van de besloten vergadering waarin het AB de aanbeveling vaststelt;
- het verslag van de openbare vergadering;
- de aanbeveling van het AB;
- de profielschets voor de nieuwe voorzitter van een waterschap;
- het CV van de aanbevolen kandidaat;
- de VOG van de kandidaat;
- het formulier persoonsgegevens.

De stukken voor benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan GS in een dichtgeplakte envelop, voorzien

van de naam en het adres van de ontvanger en onder vermelding van “vertrouwelijk”. Daarnaast moet het AB per e-mail een bericht sturen naar de contactpersoon bij GS om te melden dat er vertrouwelijke post onderweg is, zonder de stukken digitaal mee te sturen.

6.2 Enkelvoudige en meervoudige voordracht

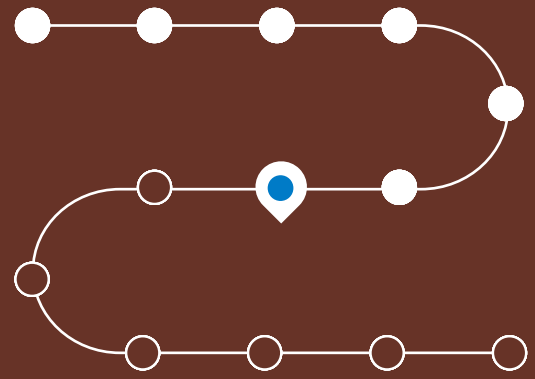
Sinds de wetswijziging van de Wschw in 1999 is een enkelvoudige voordracht voor de benoeming van de voorzitter van een waterschap de standaardprocedure. Deze wijziging had tot doel de benoemingsprocedure duidelijker, transparanter en efficiënter te maken. Een meervoudige voordracht kan alleen worden gedaan indien het AB dit expliciet wenst. Bij een meervoudige voordracht worden de kandidaten in voorkeursvolgorde vermeld, zodat duidelijk is welke kandidaat de voorkeur geniet van het AB. De minister van IenW kan hiervan afwijken.

In zowel een enkelvoudige als een meervoudige voordracht staat het de minister van IenW, op grond van artikel 46, vierde lid, Wschw, vrij om een nieuwe aanbeveling te verzoeken.

Fase 7

Beschouwing Gedeputeerde Staten

Proces

Betrokkenen

Het algemeen bestuur

Gedeputeerde Staten

De commissaris van de Koning
(als voorzitter van GS)

7.1 Introductie

Op grond van artikel 46 van de Wschw stelt het AB van het waterschap een aanbeveling vast voor de benoeming van de voorzitter. GS zenden deze aanbeveling, voorzien van hun beschouwingen, aan de minister van IenW.

7.1.1 Aard van de beschouwing

De wet en de toelichting daarop bevatten geen nadere inhoudelijke voorschriften voor de beschouwingen van GS. De beschouwing is daarmee vormvrij. Dit betekent dat geen limitatieve lijst van onderwerpen is voorgeschreven. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de minister van IenW bij zijn oordeel mede kan beschikken over de beschouwingen van het provinciaal bestuur.
De beschouwing kan derhalve betekenis hebben voor de beoordeling van de aanbeveling. Deze kan onder meer betrekking hebben op:

1. de zorgvuldigheid van de gevolgde procedure;
2. de bestuurlijke context;
3. de geschiktheid van de aanbevolen kandidaat in algemene zin;
4. eventuele bredere bestuurlijke aandachtspunten.

De beschouwing strekt niet tot het doen van een alternatieve voordracht en vormt geen heropening van de selectieprocedure door het AB. De beschouwing is te beschouwen als een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling.

De wet verplicht niet tot het voeren van een gesprek tussen GS en de aanbevolen kandidaat. Indien GS besluiten een dergelijk gesprek te voeren, maakt dit onderdeel uit van hun voorbereiding van de beschouwing. Vooraf dient te worden aangegeven wat de aard en het doel van het gesprek zijn, bijvoorbeeld een kennismakingsgesprek. GS heeft niet de bevoegdheid om het waterschap te verplichten een nieuwe kandidaat aan te dragen als ze het niet eens zijn met de aanbevolen kandidaat.

Indien het beheergebied van het waterschap zich uit strekt over meerdere provincies, vervult de cvdK van de provincie waarin het grootste deel van het beheergebied ligt de coördinerende rol, evenals het betreffende collega van GS (zie Bijlage 1).

Indien GS een gesprek met de kandidaat wensen, heeft het de sterke voorkeur dat dit gesprek wordt gevoerd door de coördinerend cvdK. Indien meerdere GS'en met de kandidaat willen spreken, vindt dit bij voorkeur plaats middels één gezamenlijk gesprek met een duidelijke insteek. Een dergelijk (gezamenlijk) gesprek mag geen vertraging in het proces veroorzaken.

7.2 Verzending aanbeveling en beschouwing Gedeputeerde Staten

Er zijn twee opties om de stukken voor de benoeming te verzenden aan IenW. De eerste optie is het fysiek verzenden van de stukken. De stukken dienen verzonden te worden aan de minister van IenW in een dichtgeplakte envelop, voorzien van gegevens van de ontvanger en onder vermelding van "vertrouwelijk" (zie Bijlage 3).
Het is aan te raden om GS een e-mail te laten sturen naar waterschappen@minienw.nl met de melding dat er vertrouwelijke stukken onderweg zijn.

De voorkeursoptie is alles per beveiligde e-mail sturen. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van SecureTransfer. Er dient dan een e-mail te worden gestuurd naar waterschappen@minienw.nl met de aankondiging dat de stukken gereed zijn voor verzending. De medewerker bij IenW zal via e-mail een verzoek sturen tot het uploaden van de stukken via SecureTransfer. In de e-mail staat een link naar een pagina. Op deze pagina zijn de gegevens van de medewerker van IenW en van GS al ingevuld. GS moet alleen nog de gegevens controleren, eventueel een begeleidende tekst bijvoegen, de documenten toevoegen en vervolgens op verzenden klikken.

7.2.1 Stukken

De volgende stukken dienen naar IenW te worden gezonden:

- het verzoek van (gezamenlijke) GS tot benoeming;
- de beschouwing van (gezamenlijke) GS;
- het procedureverslag;
- de aanbeveling van het waterschap;
- de gewenste datum van benoeming;
- het formulier persoonsgegevens (zie Bijlage 4.1)

Alle andere informatie die IenW per post dan wel per e-mail ontvangt, zal worden vernietigd op grond van de AVG.

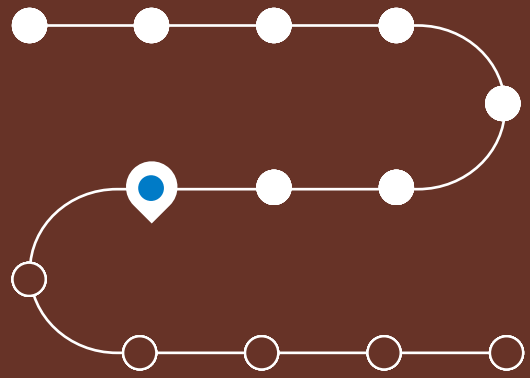
7.3 Procedureverslag

De cvdK brengt bij elke procedure eigenstandig een procedureverslag uit aan de minister van IenW, waarin wordt ingegaan op de gehele procedure, de in de selectie genoemde kandidaten en de uiteindelijke totstandkoming van de aanbeveling. Indien een AB of VC naar het oordeel van de cvdK onvoldoende zorg heeft besteed aan de borging van een zorgvuldige procedure, bijvoorbeeld rond de geheimhouding, dan informeert de cvdK de minister van IenW over de eigen bevindingen. Het procedureverslag wordt meegestuurd met de rest van de stukken die aan het ministerie worden gestuurd.

Fase 8

Screening en voordracht door IenW

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

De Belastingdienst

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

8.1 Introductie

Nadat IenW de stukken heeft ontvangen, toetst het of het de juiste stukken heeft ontvangen. Alvorens over te gaan tot een voordracht aan de Koning, vindt er een screening van de kandidaat plaats. Deze screening is bedoeld om te toetsen of de kandidaat benoembaar is. Vanaf het moment dat de stukken door IenW zijn ontvangen, duurt de procedure nog minimaal acht weken. Het screeningsverzoek wordt gedaan namens de minister van IenW aan het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en aan BZK, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Het screeningsverzoek bestaat uit:

- naslag bestanden (artikel 6 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017) door AIVD;
- fiscaal onderzoek (inzake bestuurlijke boeten als bedoeld in hoofdstuk VIIIA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en inzake strafbeschik- kingen als bedoeld in artikel 76 van die wet en artikel 46, zesde lid, Wschw) door de Belastingdienst.

Er vindt geen screening plaats wanneer het om een herbenoeming van een voorzitter van een waterschap gaat of wanneer een waarnemend voorzitter wordt aangewezen. Een waarnemend voorzitter, zowel van binnen als van buiten het waterschap, wordt immers niet door de Kroon benoemd. Wanneer er geen bijzonderheden uit het screeningsonderzoek komen, kan de kandidaat worden voorgedragen. Wanneer er wel bijzonderheden uit het screeningsonderzoek komen, wordt dit bij het AIVD-onderzoek doorgegeven aan de Directeur-Generaal Water en Bodem van het IenW en bij het fiscale onderzoek doorgegeven aan de directeur Waterkwaliteit en Grote Wateren van IenW. Dit sluit aan bij de specifieke bestuurlijke en operationele verantwoordelijkheden binnen het IenW.

8.2 Voordracht

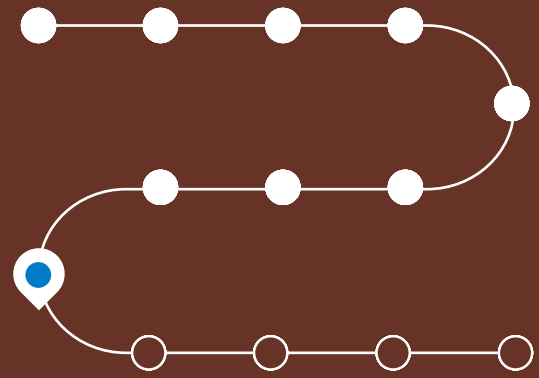
In het geval dat de kandidaat kan worden voorgedragen heeft de minister van IenW twee opties (zie hiervoor artikel 46, vierde lid, Wschw):

- Geen bezwaar tegen de voordracht: als de minister van IenW van oordeel is dat er geen bezwaren zijn die de voordracht in de weg staan, draagt de minister van IenW de kandidaat voor aan de Koning.
- Bezwaar tegen de voordracht: als de minister van IenW van oordeel is dat de op de aanbeveling voorgestelde kandidaat ongeschikt is, verzoekt de minister van IenW het AB van het waterschap een nieuwe aanbeveling te doen. Het waterschap (ter attentie van de Sd) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de cvdK) worden hiervan in kennis gesteld door IenW.

Fase 9

Koninklijk besluit

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

De Belastingdienst

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

De minister van IenW draagt de kandidaat voor bij de Koning ter benoeming op basis van de Wschw. De minister van IenW doet dit middels het voorbereiden van het KB. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW.
Pas nadat het KB is ondertekend en bekendgemaakt (artikel 3:40 Awb), is de benoeming rechtsgeldig.
Het KB is het juridisch sluitstuk van de benoemingsprocedure: zonder KB is er geen benoeming.

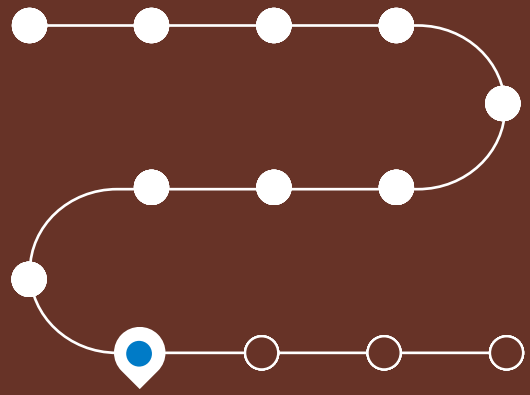
In het KB staat ook een ingangsdatum van de benoeming. Met ingang van de ingangsdatum is de voorzitter van een waterschap in functie, ook als de beëdiging nog niet heeft plaatsgevonden.

Wanneer het KB is ondertekend, wordt er via de e-mail een beveiligd afschrift gestuurd naar het betreffende waterschap. In de e-mail wordt aangegeven dat de desbetreffende partijen (kandidaat, GS'en) door het waterschap op de hoogte gebracht dienen te worden. Vervolgens wordt er een afschrift van het KB per post door IenW verzonden aan de kandidaat, het desbetreffende waterschap (ter attentie van de Sd) en GS'en waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning). Op het afschrift, dat zowel per e-mail als per post wordt verzonden, staan geen handtekeningen. Op het afschrift staan wel de data van ondertekening.

Fase 10

Beëdiging

Proces

Betrokkenen

De voorzitter van het waterschap

Het waterschap

De commissaris van de Koning

10.1 Introductie

Na het KB volgt de formele beëdiging van de voorzitter, waarmee de benoeming wordt afgerond en de functie kan worden uitgeoefend. De beëdiging en installatie van de voorzitter vindt plaats tijdens een openbare vergadering, ook wel installatievergadering genoemd. De cvdK beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

10.2 Installatievergadering

De beëdiging vindt plaats tijdens de installatievergadering. De installatievergadering is een gelegenheid waarbij de nieuwe voorzitter officieel wordt voorgesteld aan het bestuur van het waterschap en eventueel andere partijen. Vaak is er een programma met toespraken en andere ceremoniële elementen. De installatievergadering vindt doorgaans plaats bij het desbetreffende waterschap. Tijdens de installatievergadering legt de voorzitter de eed of belofte af.

Volgens artikel 50 van de Wschw legt de voorzitter de eed in handen van de cvdK af. De tekst van de eed of belofte is volgens artikel 50 Wschw als volgt:

Eed Nederlands:
"Ik zweer dat ik, om tot voorzitter benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik trouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als voorzitter naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God almachtig."

Eed Fries:
"Ik swar dat ik, om ta foarsitter beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik swar dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch smidlik hokker geskink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

Ik swar dat ik trou wêze sil oan 'e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as foarsitter yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Sa wier helpe my God Almachtich!"

Belofte Nederlands:
"Ik verklaar dat ik, om tot voorzitter benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik trouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als voorzitter naar eer en geweten zal vervullen.

Dat verklaar en beloof ik."

Belofte Fries:
“Ik ferklearje dat ik, om ta foarsitter beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik ferklearje en ûnthjit dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch midlik hokker geskink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

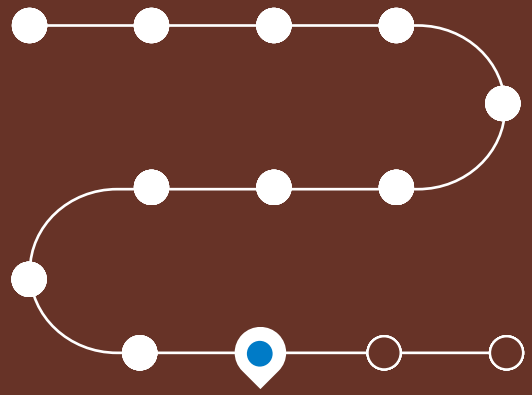
Ik ûnthjit dat ik trou wêze sil oan ’e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as foarsitter yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Dat ferklearje en ûnthjit ik!”

Fase 11

Ambtstermijn

Proces

Betrokkenen

De voorzitter van een waterschap

Het algemeen bestuur

De commissaris van de Koning

11.1 Introductie

Na de benoeming begint het echte werk. Het is raadzaam om tijdens de ambtstermijn blijvend gesprekken te laten plaatsvinden met verschillende doelen en deelnemers, zie modelverordening uit paragraaf 11.4:

- klankbordgesprekken: tussen de voorzitter van het waterschap en (een delegatie van) het AB;
- voortgangsgesprekken: tussen de voorzitter van het waterschap en de cvdK.

Net als in een 'normale' functie is het belangrijk om in gesprek te blijven over verwachtingen, ambities en (persoonlijke) uitdagingen. Dat geldt ook voor de voorzitter van het waterschap en het AB. De gesprekken kunnen dienen voor het volgende:

- terugblik op gemaakte afspraken uit het voorgaande gesprek;
- reflectie op profielschets/rollen van de voorzitter van een waterschap;
- reflectie, zowel door de commissie als door de voorzitter, op de rollen van het AB;
- toekomstverkenning van het waterschap en de voorzitter;
- ontwikkelingen in het waterschap;
- gevolgen van ontwikkelingen voor de invulling van het ambt;
- loopbaanontwikkeling van de voorzitter;
- nevenfuncties;
- de politieke en bestuurlijke uitdagingen waar een voorzitter van een waterschap mee te maken heeft;
- het verkennen of de voorzitter van een waterschap openstaat voor een herbenoeming;
- integriteit en weerbaarheid; afspraken.

Het is de bedoeling dat over en weer zaken worden besproken die goed gaan, zaken die beter kunnen of moeten, maar ook zaken die niet goed gaan. Er worden tijdens de ambtstermijn voortgangsgesprekken en klankbordgesprekken gevoerd. Daarnaast vindt er jaarlijks een gesprek met de minister van IenW en alle voorzitters van een waterschap plaats. Dat is ook het moment voor nieuwe voorzitters van waterschappen om kennis te maken met de minister van IenW.

11.2 Klankbordgesprekken

De klankbordgesprekken worden gevoerd tussen de voorzitter van het waterschap en (een delegatie van) het AB. Het gaat om een wederkerig gesprek over wederzijds functioneren. Het is goed om daar in de eerste weken na de beëdiging van de voorzitter afspraken over te maken. Hoewel er geen wettelijke verplichtingen zitten aan de vorm of frequentie van de klankbordgesprekken, geldt als norm om in ieder geval eens per jaar een klankbordgesprek te voeren. Deze afspraken over de gesprekken kunnen worden vastgelegd in een verordening (eventueel in combinatie met de verordening voor de VC, zie paragraaf 2.1). Er moeten afspraken worden gemaakt over:

- de inhoud van het klankbordgesprek;
- de deelnemers aan de verschillende klankbordgesprekken;
- de frequentie van de klankbordgesprekken;
- de voorbereiding van de klankbordgesprekken;
- verslaglegging van de klankbordgesprekken.

11.2.1 Inhoud

De profielschets geldt als basis voor de klankbordgesprekken. Dat is immers de vacature waarop de voorzitter geworven is. Daarnaast is het belangrijk dat eventuele signalen van minder goed functioneren tijdig worden besproken.

11.2.2 Deelnemers

Een klankbordgesprek is een gesprek tussen de voorzitter en het AB. In de praktijk betekent dat een gesprek tussen de voorzitter en een afvaardiging van het AB. Dit is een wederkerig gesprek over het wederzijds functioneren van de voorzitter en het AB. Welke en hoeveel AB-leden worden afgevaardigd, ligt nergens vast. Er zijn dan ook verschillende invullingen, zowel in aantal als in persoon. Bij voorkeur is er een brede afspiegeling van de fracties van het AB betrokken bij de klankbordgesprekken.
Een afvaardiging van drie tot vijf leden is een goed

uitgangspunt. Ook is het raadzaam om de bezetting van deze groep hetzelfde te houden gedurende de ambtstermijn. Hierbij moet wel worden nagedacht over de manier waarop de rest van het AB input kan aandragen voor het gesprek.

11.2.3 Frequentie

Om een cultuur van reflectie te laten ontstaan, is structuur en regelmaat belangrijk. Bij voorkeur vindt daarom jaarlijks een formeel klankbordgesprek plaats. Agenda's lopen snel vol. Daarom is het goed om de jaarlijkse klankbordgesprekken ruim op tijd een vaste plek te geven in de jaarplanning.

11.2.4 Voorbereiding

Leden van het AB zien niet altijd het volledig functioneren van de voorzitter omdat veel werk zich buiten hun blikveld afspeelt. Daarom is het belangrijk dat het AB zich laat informeren over de andere rollen van de voorzitter. Dat kan bijvoorbeeld door leden van het DB, de Sd, collega-bestuurders of andere nauwe collega's van de voorzitter te raadplegen. Bij het inwinnen van informatie bij externen is het belangrijk om de vertrouwelijkheid te waarborgen. Het is niet de bedoeling dat informanten hun input breed gaan verspreiden.

11.2.5 Verslaglegging en archivering

De Sd draagt zorg voor het verslag van het klankbordgesprek. Daarbij is het verstandig aan het begin van het gesprek afspraken te maken over de wijze waarop het verslag wordt gestructureerd. Het is belangrijk dat alle aanwezigen bij het gesprek zich kunnen vinden in het verslag. Daarom is het raadzaam om het verslag te laten ondertekenen door alle aanwezigen. Het verslag wordt gearchiveerd op dezelfde wijze als gebruikelijk bij geheime stukken. Omdat de cvdK voortgangsgesprekken met de voorzitter voert, is het wenselijk dat de verslagen met de cvdK gedeeld worden.

11.3 Voortgangsgesprekken

Naast de gesprekken tussen de voorzitter van het waterschap en het AB, voert ook de cvdK gesprekken met de voorzitter van het waterschap. Dit zijn voortgangsgesprekken. Deze gesprekken zijn gericht op advisering, sparring en reflectie, en zijn geen klankbordgesprekken. Voorgesteld wordt dat de cvdK gedurende de ambtstermijn ten minste drie voortgangsgesprekken met de voorzitter voert. Tijdens deze voortgangsgesprekken worden onder andere de verwachtingen en uitdagingen van het ambt en functioneren, maar ook de loopbaanontwikkeling van de voorzitter, besproken. De cvdK kan daarin als sparringpartner fungeren. Het is raadzaam om de planning van de klankbordgesprekken en de voortgangsgesprekken op elkaar af te stemmen.

11.3.1 Verslaglegging en archivering

Van de voortgangsgesprekken kunnen verslagen worden opgesteld om de continuïteit en kwaliteit te borgen en waar nodig de opvolging en acties te monitoren.

11.4 Modelverordening ambtstermijn

Om de continuïteit, kwaliteit en transparantie van het functioneren van de voorzitter te waarborgen, kan het waterschap een verordening vaststellen voor de ambtstermijn. In de handreiking is daarom de modelverordening voor de ambtstermijn wat betreft klankbordgesprekken opgenomen (zie Bijlage 8). Deze verordening richt zich op de periode gedurende de ambtsperiode, na de formele benoeming van de voorzitter. De verordening beschrijft dat:

- het gaat om klankbordgesprekken met een representatieve delegatie uit het AB, waarin reflectie en feedback op het functioneren van de bestuurder centraal staan;
- de klankbordgesprekken een ondersteunend en adviserend karakter hebben, zonder directe invloed op de beslissing over herbenoeming;
- het aan te bevelen is het aantal deelnemers beperkt te houden, bijvoorbeeld een afvaardiging van drie tot vijf personen, om de gesprekken overzichtelijk en effectief te houden;

- de gesprekken adviserend en reflectief zijn, de formele bevoegdheden voor (her)benoeming onverlet.

Tot slot biedt de verordening duidelijke procedurele kaders, voorkomt zij ad-hoc-afspraken en versterkt zij de kwaliteit van de bestuurspraktijk gedurende de ambtsperiode.

11.5 Plaatsvervangend voorzitter

Wanneer de voorzitter tijdens de ambtstermijn is verhinderd om het ambt verder uit te oefenen, moet er worden gekeken naar het reglement van het desbetreffende waterschap. Hierin staat wie door het DB als plaatsvervangend voorzitter kan worden aangewezen. Elk waterschap moet dit vastleggen in het reglement.

De Wschw regelt alleen de plaatsvervangend voorzitter in de situatie waarin er geen dagelijks bestuur meer is. Op grond van artikel 51a, tweede lid, Wschw kunnen de volgende personen als plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen:

- het oudste lid in jaren van het AB, tenzij het AB een ander lid met de waarneming belast.

Als het AB en DB zijn afgetreden, kunnen, op grond van artikel 51a, derde lid, Wschw, de volgende personen worden aangewezen als plaatsvervangend voorzitter:

- afgetreden lid van het DB, welke door het afgetreden DB wordt aangewezen;
- het oudste afgetreden lid in jaren van het AB, bij ontstentenis van alle afgetreden leden van het DB.

11.6 Schorsing

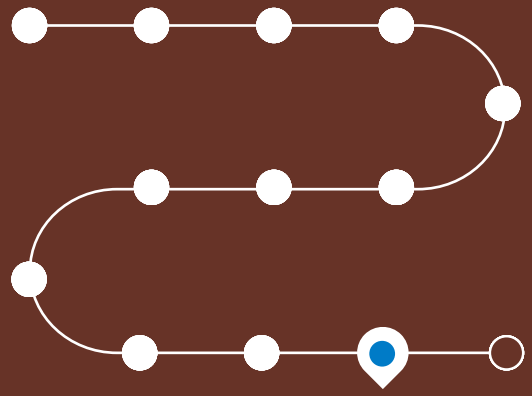
Volgens artikel 46 Wschw kan een voorzitter van een waterschap bij KB worden geschorst. De schorsing kan plaatsvinden in het belang van een goede uitoefening van het ambt. Het KB moet op basis van artikel RPB ten minste de volgende elementen bevatten:

- het tijdstip waarop de schorsing ingaat;
- een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de duur van de schorsing;
- het motief van de schorsing.

Fase 12

Einde ambtstermijn

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

Het algemeen bestuur

De voorzitter van een waterschap

De Koning

12.1 Introductie

In het vijfde jaar van een ambtstermijn vraagt de cvdK aan de voorzitter van het waterschap of de voorzitter in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming. Daarnaast stuurt IenW een jaar voorafgaand aan het aflopen van de ambtstermijn een bericht naar het waterschap over de aflopende ambtstermijn. Indien de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd, dan loopt de ambtstermijn af. Voorzitters kunnen er uiteraard ook voor kiezen tijdens hun ambtstermijn te vertrekken. In dat geval volgt ontslag.

De voorzitter van een waterschap kan alleen bij KB worden ontslagen. Zie artikel 46, eerste lid, Wsch. Ontslag gebeurt dan ook door de Kroon. IenW speelt hierin een centrale rol. IenW stelt, net zoals bij een benoeming, een besluit op, in dit geval een ontslagbesluit. Vervolgens doet IenW de voordracht tot ontslag bij de Koning. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW.

Uit artikel 4.2.19 RPB volgt in principe dat wordt uitgegaan van eervol ontslag, tenzij de minister van IenW vindt dat er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken, en dat ontslag op basis van de volgende redenen kan plaatsvinden:

- op eigen verzoek;
- pensioengerechtigde leeftijd (70 jaar). Op de dag dat de voorzitter 70 jaar wordt, zal het ontslag plaatsvinden, ongeacht of het waterschap dan al een nieuwe voorzitter heeft geregeld;
- ongeschiktheid voor het vervullen van het ambt wegens ziekte of gebreken. Ontslag op basis van ziekte of gebreken kan pas plaatsvinden wanneer er sprake is van ongeschiktheid tot het vervullen van het ambt wegens ziekte of gebreken gedurende een ononderbroken periode van zes maanden en herstel niet binnen een periode van zes maanden na de eerste ononderbroken periode van zes maanden te verwachten is;
- opheffing van het waterschap;
- een aanbeveling van het AB tot ontslag wegens een verstoorde verhouding tussen de voorzitter en het AB;
- andere gronden.

Het waterschap dient IenW op de hoogte te brengen wanneer er sprake is van een van de genoemde redenen.

12.2 Verstoorde verhoudingen

Het is mogelijk dat er gedurende de ambtsperiode problemen ontstaan in de samenwerkingsrelatie tussen de voorzitter van het waterschap en het AB of DB. Indien het AB van oordeel is dat de situatie onwerkbaar is en er geen mogelijkheden meer zijn om verbetering te realiseren, kan het AB op grond van artikel 4.2.19, derde lid, onderdeel d, RPB een aanbeveling tot ontslag doen wegens een verstoorde verhouding tussen de voorzitter en het AB. Het AB kan de voorzitter van een waterschap echter niet zelfstandig ontslaan. Het is nodig dat het AB motiveert waarin de verstoring is gelegen en waarom het AB over wil gaan tot ontslag. De motivering is nodig omdat de minister van IenW bij voordracht aan de Koning moet kunnen onderbouwen dat van een verstoorde verhouding sprake is. Aangezien de voorzitter belanghebbende bij het verzoek tot ontslag is, wordt de voorzitter op grond van artikel 4.8. van de Awb in de gelegenheid gebracht om een zienswijze te geven. De motivering van het AB en de zienswijze van de voorzitter worden vervolgens tegen elkaar afgewogen. Er is geen expliciete beslistermijn. Op grond van artikel 4.1.3 van de Awb wordt in beginsel uitgegaan van een redelijk termijn van acht weken.

Het AB kan signalen afgeven of een motie van wantrouwen uitspreken over de voorzitter van het waterschap richting de minister van IenW. Voorafgaand aan een dergelijke stap wordt verondersteld dat gesprekken zijn gevoerd met de voorzitter van het waterschap en het AB.

12.2.1 Rol commissaris van de Koning

Vanuit de rol als vertegenwoordiger van de kroon en toezichthouder op goed bestuur kan de cvdK in dergelijke situaties:

- gesprekken voeren met de voorzitter van het waterschap en het AB of DB om de problemen in kaart te brengen;
- procesbemiddelend optreden om de samenwerking te herstellen en oplossingsrichtingen te verkennen;
- interventiemogelijkheden beschrijven, zodat het AB of DB en de minister van IenW inzicht hebben in mogelijke stappen.

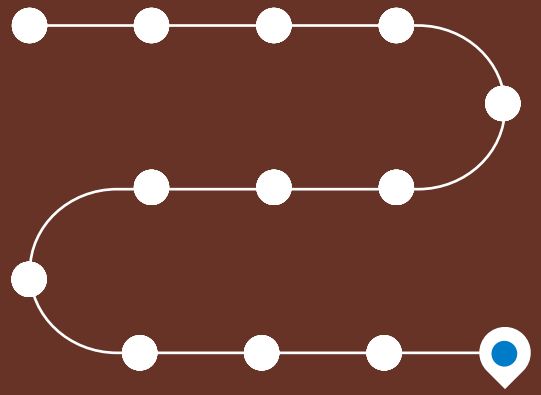

De cvdK kan niet zelfstandig besluiten nemen over het beëindigen van het ambt of het wijzigen van aanbevelingen; de bevoegdheid tot het voordragen voor ontslag ligt op grond van artikel 46 Wschw bij de minister van IenW.

Fase 13

Herbenoeming

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

Het algemeen bestuur

De voorzitter van een waterschap

De Koning

De commissaris van de Koning

13.1 Introductie

Op basis van artikel 46 Wswch is de voorzitter van een waterschap herbenoembaar. De herbenoeming vindt plaats bij het KB. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden. Een voorzitter kan tot het zeventigste levensjaar onbeperkt worden herbenoemd.

Het AB en de VC dienen de pensioengerechtigde leeftijd in de gaten te houden. Wordt een voorzitter op 69-jarige leeftijd herbenoemd, dan moet na beëdiging direct een nieuwe benoemingsprocedure opgestart worden en het waterschap doorloopt daardoor twee jaar achter elkaar een benoemingsprocedure. Het is daarom raadzaam om hierover openlijk in gesprek te gaan met de zittende voorzitter.

De zittende voorzitter weegt af of die voor herbenoeming in aanmerking wil komen en, zo ja, onder welke condities, in lijn met het addendum (zie paragraaf 13.4.1). Het AB formuleert een oordeel over het functioneren van de voorzitter inzake de herbenoeming. De voorzitter mag nooit worden verrast met een niet-herbenoeming. Als er twijfels zijn bij het functioneren van de voorzitter, moet dit eerder aan de orde zijn gekomen. Het uitgangspunt is “herbenoeming, tenzij”. De cvdK kan toezien op de kwaliteit van het herbenoemingsproces en kan overleg plegen met betrokkenen.

Het beoordelingskader voor de herbenoeming is de destijds opgestelde profielschets met addendum. Dat is immers het document waarin de eisen en kenmerken zijn geschetst op grond waarvan de voorzitter werd geselecteerd. In de herbenoemingsprocedure gaat het echter niet alleen om een terugblik op het eerdere functioneren van de voorzitter van een waterschap. Het gaat ook over de vraag of er wensen zijn ten aanzien van het functioneren van de voorzitter in de nieuwe ambtstermijn, zowel inhoudelijk als voor de samenwerkingsrelatie die de voorzitter onderhoudt of stimuleert. In de herbenoemingsprocedure moet ruimte zijn om dergelijke aanvullende wensen en verwachtingen te formuleren, zowel door de voorzitter van een waterschap zelf als door het AB. Dit kan via het voeren van bijvoorbeeld klankbordgesprekken al naar voren zijn gekomen.

Een herbenoeming geldt opnieuw voor zes jaar. Het herbenoemingsproces bestaat uit acht processtappen:

1. Opstarten van de herbenoemingsprocedure.
2. Opstellen van de verordening op de vertrouwenscommissie die de aanbeveling voorbereidt.
3. Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek.
4. Voeren van het herbenoemingsgesprek met de voorzitter en opstellen van de conceptaanbeveling.
5. Vaststellen van de aanbeveling in besloten vergadering.
6. Beschouwing door de GS.
7. Toezending van de aanbeveling aan de minister van IenW.
8. Voordracht door de minister van IenW en herbenoeming bij het KB.

13.2 Opstarten van de herbenoemingsprocedure

In het vijfde jaar van een ambtstermijn vraagt het AB of de cvdK aan de voorzitter van het waterschap of die in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming. Het gesprek vindt ongeveer tien maanden voordat de ambtstermijn afloopt plaats. Als de voorzitter aangeeft in aanmerking te willen komen voor herbenoeming, dan wordt de herbenoemingsprocedure gestart. Is herbenoeming niet aan de orde, dan wordt er een benoemingsprocedure opgestart.

Vervolgens kan de cvdK met (de fractievoorzitters uit) het AB de procedure voor herbenoeming bespreken. Ook zal de cvdK dan toelichten wat er van het AB verwacht wordt in deze procedure. Een van de vragen van de cvdK zal dan zijn of naar de inschatting van het AB sprake zal zijn van een inhoudelijk soepele procedure.

13.3 Opstellen van de verordening VC

De voorbereiding van de aanbeveling tot herbenoeming van de voorzitter wordt gedaan door de VC. Het AB regelt in een verordening de taak, samenstelling en werkwijze van de VC. Als er een doorlopende verordening ligt die ook toeziet op de herbenoemingsprocedure, is het opstellen van een nieuwe verordening niet nodig.

Het AB stelt uit zijn midden een VC in. Om de legitimiteit en representativiteit van de procedure te waarborgen, wordt een brede afspiegeling van fracties in de VC als uitgangspunt gehanteerd. Dit betekent dat idealiter alle fracties in een commissie vertegenwoordigd zijn.

Tegelijkertijd kan een grote VC complex zijn bij het organiseren van gesprekken en besluitvorming. Het is van belang dat alle fracties vertegenwoordigd zijn in de VC. Dit kan op twee manieren in de verordening van het waterschap worden opgenomen:

1. Directe vertegenwoordiging: elke fractie levert één fractielid.
2. Indirecte vertegenwoordiging: een fractie kan zich laten vertegenwoordigen door een lid van een andere fractie. Op deze manier wordt de brede politieke legitimiteit gewaarborgd, terwijl de praktische uitvoerbaarheid van de commissie behouden blijft, ook bij grote VC's. Een extern bureau kan ondersteuning bieden bij de organisatie en inrichting van de gesprekken.

Het blijft aan het waterschap zelf om af te wegen hoe de VC wordt samengesteld, mits de representatieve afspiegeling zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Het niet volledig meenemen van alle fracties kan later leiden tot vragen over legitimiteit of draagvlak.

13.4 Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek

Voor het herbenoemingsgesprek met de voorzitter is het belangrijk om goede informatie in te winnen bij mensen die de voorzitter feitelijk en in volledige taakuitoefening zien functioneren. Tegelijk moet de geheimhouding rondom de herbenoeming gewaarborgd blijven. Het is daarom verstandig de groep van mensen die geraadpleegd wordt niet groter te maken dan noodzakelijk.
De VC mag niet extern informatie verstrekken over het precieze verloop en zeker niet over de (voorlopige) uitkomsten van de herbenoemingsprocedure.
De VC bepaalt:

- of de VC aanvullend op de profielschets en bijbehorende addendum wil aangeven welke specifieke beoordelingscriteria bij de herbenoeming worden meegewogen, en dus welke beoordelingscriteria er zijn;
- welke zaken extra aanvullende aandacht nodig hebben;
- het gesprek met de huidige voorzitter waarin de beoordelingscriteria en zaken die extra aandacht nodig hebben terugkomen;
- de gesprekken met externe partners over ervaring met de huidige voorzitter van een waterschap. Dit kan gaan om gesprekken met het DB, het AB en externe partners om een beeld te vormen. De VC maakt een verslag van hetgeen met de externe partners is besproken en legt dit verslag voor aan de externe partners. Zo zorgt dit ervoor dat de VC en de externe partners dezelfde afdronk van het gesprek hebben.

Mede op basis van de verkregen informatie formuleert de VC een oordeel over het functioneren van de voorzitter. Dit wordt verwerkt in een conceptverslag waarin wordt beoordeeld in welke mate de voorzitter voldoet aan het profiel dat is opgesteld. Van de beraadslagingen wordt door de secretaris een verslag gemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Het conceptverslag is de basis voor het herbenoemingsgesprek dat de VC voert met de voorzitter.

13.4.1 Addendum opstellen

De context waarin waterschappen opereren verandert voortdurend. Maatschappelijke opgaven, bestuurlijke verhoudingen en strategische keuzes vragen om andere accenten in het voorzitterschap dan bij de oorspronkelijke benoeming. Het addendum maakt het mogelijk deze veranderingen zorgvuldig te betrekken bij de herbenoeming,

zonder de suggestie te wekken dat de functie fundamenteel wijzigt. Door het addendum voorafgaand aan de herbenoeming vast te stellen en dit met de zittende voorzitter te bespreken, wordt geborgd dat geen sprake is van onverwachte of plotseling gewijzigde eisen. Dit versterkt de rechtszekerheid en transparantie van het proces. Deze werkwijze biedt het waterschap voldoende ruimte om te beoordelen of de zittende voorzitter past bij de actuele situatie en toekomstvisie, terwijl tegelijkertijd aansluiting wordt gehouden bij bestaande praktijk en eerdere bestuurlijke afspraken. Vanaf het laatste jaar van de ambtstermijn stelt het AB een addendum vast bij de profielschets.

13.5 Voeren herbenoemingsgesprek met voorzitter en opstellen conceptaanbeveling

De VC bespreekt de bevindingen met de voorzitter, nog voordat de VC verslag uitbrengt aan het AB en de cvdK. Net als bij het klankbordgesprek is het intermenselijke aspect van het herbenoemingsgesprek belangrijk: het doel zou van beide zijden moeten zijn om een goed gesprek te voeren over het ervaren functioneren van de voorzitter. Een goede voorbereiding van het gesprek en een goede gesprekstechniek zijn daarom ook hier van belang. De VC stelt na het herbenoemingsgesprek een verslag van bevindingen en op basis daarvan een conceptaanbeveling op.

Het streven is om als VC unaniem te zijn over de conceptaanbeveling. Wanneer er verschillen van inzicht bestaan over de aan te bevelen kandidaat, is het raadzaam om te achterhalen waar deze verschillen vandaan komen. Het is goed om deze als VC met elkaar door te spreken alvorens de VC de conceptaanbeveling vaststelt. Wanneer er verschillen van inzicht blijven bestaan, kan indien nodig worden gestemd. Leden van de commissie kunnen een minderheidsstandpunt laten opnemen in het verslag van bevindingen.

De inhoud en vorm van het verslag van bevindingen staan vrij. Het is wel van belang er zorg voor te dragen dat het verslag voldoende onderbouwing bevat van de visie van de VC, omdat het AB op basis van het verslag van bevindingen besluit over de aanbeveling.

13.6 Vaststellen aanbeveling

In de AB-vergadering worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie van de VC besproken en kunnen er vragen worden gesteld aan de VC. Het is raadzaam dat deze vergadering besloten is. Aansluitend zal een schriftelijke, geheime stemming plaatsvinden over de conceptaanbeveling van de VC, opdat de leden van het AB volledig vrij kunnen stemmen, zonder enige druk van buitenaf. Deze stemming vindt plaats op dezelfde wijze als in het waterschap altijd over personen wordt gestemd. Het is van belang dat het tijdens de vergadering, maar wel voorafgaand aan de stemming, helder is over hoe en wat er wordt gestemd. Bij de aanbeveling zijn de naar het oordeel van het AB van belang zijnde overwegingen gevoegd.

13.6.1 Uitzondering: aanbeveling tot niet-herbenoeming

Het AB kan tot het oordeel komen dat er geen sprake kan zijn van herbenoeming van de voorzitter. Indien een situatie van (niet-)herbenoeming zich voordoet, kan het AB inhoudelijk advies van de minister van IenW en cvdK vragen. Een aanbeveling om niet tot herbenoeming over te gaan, moet gebaseerd zijn op een afgewogen oordeel na regelmatig gevoerde klankbordgesprekken, goede verslagen daarvan en voldoende mogelijkheden voor de voorzitter om het functioneren te verbeteren. Een aanbeveling tot niet-herbenoeming zonder dat eerder signalen zijn gegeven en ontvangen dat het niet goed zou gaan (met andere woorden: zonder ‘dossier’) wordt doorgaans minder snel opgevolgd.

13.7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

Op grond van artikel 46, derde lid, Wschw dient het college van GS een eigen beschouwing toe te voegen aan de aanbeveling van het AB. Hierbij neemt GS de bestuurlijke situatie, het profiel en het functioneren van de voorzitter mee. Ook kan er een gesprek worden ingepland tussen GS, of de portefeuillehouder Water binnen het college, en de kandidaat.

Wanneer het waterschap in meerdere provincies ligt, moet door de coördinerende provincie worden gewaarborgd dat de beschouwing is opgesteld mede namens de andere provincie(s). Het college van GS draagt er zorg voor dat de stukken, vergezeld van hun oordeel, zo snel mogelijk worden verzonden aan de minister van IenW.

De volgende stukken dienen naar IenW te worden gezonden:
- verzoek van de (gezamenlijke) GS tot benoeming;
- beschouwing van de (gezamenlijke) GS;
- aanbeveling van het waterschap;
- datum van benoeming;
- formulier persoonsgegevens (zie Bijlage 4.2);
- procedureverslag.

13.8 Toezending aanbeveling aan IenW

Bij een herbenoeming wordt er geen screeningsverzoek gedaan namens de minister van IenW aan het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en aan BZK, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. Door IenW worden wel de ontvangen stukken getoetst of het de juiste stukken zijn.

De minister van IenW blijft, ongeacht dat er geen screening plaatsvindt, twee opties houden:
- geen bezwaar tegen de voordracht;
- bezwaar tegen de voordracht.

13.9 Voordracht door IenW

Op basis van artikel 46 Wschw draagt de minister van IenW de kandidaat voor bij de Koning ter herbenoeming. De minister van IenW doet dit middels het voorbereiden van het KB. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW. Pas nadat het KB is ondertekend en bekendgemaakt, is de herbenoeming rechtsgeldig.

13.10 Beëdiging

Op basis van artikel 50 Wschw moet de voorzitter bij een herbenoeming opnieuw de ambtseed afleggen in handen van de cvdK.

De beëdiging kan ook openbaar worden gedaan, maar is vaak korter en minder ceremonieel dan bij de benoeming. Dit vraagt wel om tijdige afstemming met het kabinet van de commissaris van de Koning.

Bijlagen

Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap

Waterschap en hoogheemraadschap	Provincie(s) binnen beheergebied	Verantwoordelijke provincie
Waterschap	Provincie(s) binnen beheergebied	
Aa en Maas	Noord-Brabant	Noord-Brabant
Amstel, Gooi en Vecht	Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland	Noord-Holland
Brabantse Delta	Noord-Brabant en Zeeland	Noord-Brabant
De Dommel	Noord-Brabant	Noord-Brabant
Delfland	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Drents Overijsselse Delta	Drenthe en Overijssel	Drenthe
Hollands Noorderkwartier	Noord-Holland	Noord-Holland
Hollandse Delta	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Hunze en Aa's	Drenthe en Groningen	Drenthe
Limburg	Limburg	Limburg
Noorderzijlvest	Drenthe, Fryslân en Groningen	Groningen
Rijn en IJssel	Gelderland en Overijssel	Gelderland
Rijnland	Noord-Holland en Zuid-Holland	Zuid-Holland
Rivierenland	Gelderland, Noord-Brabant, Utrecht en Zuid-Holland	Gelderland
Scheldestromen	Noord-Brabant en Zeeland	Zeeland
Schieland en de Krimpenerwaard	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Stichtse Rijnlanden	Utrecht en Zuid-Holland	Utrecht
Vallei en Veluwe	Gelderland, Overijssel en Utrecht	Gelderland
Vechtstromen	Drenthe, Gelderland en Overijssel	Overijssel
Wetterskip Fryslân	Fryslân en Groningen	Fryslân
Zuiderzeeland	Flevoland, Fryslân en Overijssel	Flevoland

Bijlage 2: Benodigde stukken per orgaan

Orgaan	Stukken
VC	• CV • motivatiebrief
AB	• het verslag (conceptaanbeveling is hier onderdeel van) van de VC • andere relevante informatie van de VC
GS	• het verslag van de VC • het vertrouwelijke verslag van de besloten vergadering waarin het AB de aanbeveling vaststelt • het verslag van de openbare vergadering • de aanbeveling van het AB • de profielschets voor de nieuwe voorzitter van een waterschap • uittreksel algemeen bestuur besluitenlijst • het CV van de aanbevolen kandidaat • VOG van de kandidaat • formulier persoonsgegevens
Ministerie	• verzoek van de (gezamenlijke) GS tot benoeming • beschouwing van de (gezamenlijke) GS • procedureverslag • aanbeveling van het AB • datum van benoeming • formulier persoonsgegevens

Bijlage 3: Adressering voor verzending stukken per post naar IenW

Team Bestuur
DGWB, WGW, GWB*
2090, Rijnstraat 8
2500 EX Den Haag

Betreft: (her)benoeming voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap

* In de aanhef wordt gebruikgemaakt van verschillende afkortingen. De afkortingen staan voor het volgende: DGWB: Directoraat-generaal Water en Bodem, WGW: Directie Waterkwaliteit en Grote Wateren, GWB: Afdeling Grote Wateren en Bestuur

Bijlage 4: Format aanleveren persoonsgegevens aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

4.1. Benoeming

Titel
(indien van toepassing)

Volledig naam, inclusief voorletters
(naam zoals in legitimatiebewijs)

Roepnaam

Geboortedatum

Geboorteplaats

Woonadres

Burgerservicenummer

NB: Geen kopieën van legitimatiebewijs. Alleen aanleveren wat er in de tabel wordt gevraagd. AVG technisch wil het ministerie van IenW zo min mogelijk persoonsgegevens ontvangen. Indien er meer wordt aangeleverd dan gevraagd, wordt dit onherstelbaar vernietigd.

4.2. Herbenoeming

Titel
(indien van toepassing)

Volledig naam, inclusief voorletters
(naam zoals in legitimatiebewijs)

Roepnaam

Woonadres

NB: Geen kopieën van legitimatiebewijs. Alleen aanleveren wat er in de tabel wordt gevraagd. Om te voldoen aan de AVG wil het ministerie van IenW zo min mogelijk persoonsgegevens ontvangen. Indien er meer wordt aangeleverd dan gevraagd, wordt dit per direct onherstelbaar vernietigd.

Bijlage 5: Template planning (her)benoemingsprocedure

Fase	Periode (indicatief)	Onderwerp / Actie
1. Voorbereiding	Week 1 - 8 (ca. 2 maanden)	• Overleg fractievoorzitters • Voorbereiden benoemingsprocedure • Bespreken omvang/samenstelling vertrouwenscommissie • Eventueel externe ondersteuning • CvdK maakt een planning
2. Instellen commissie	Week 9 - 12 (ca. 1 maand)	• Voorstel aan AB • Benoemen leden vertrouwenscommissie • Vaststellen verordening vertrouwenscommissie • Offertes aanvragen • Presentaties bureaus • Keuze bureau door vertrouwenscommissie
3. Selectie bureau	Week 13 - 20 (ca. 2 maanden)	• Offertes aanvragen • Presentaties bureaus • Keuze bureau door vertrouwenscommissie
4. Profielschets	Eén avondvergadering	• Vaststelling profielschets door AB in aanwezigheid van de cvdK • Profielschets wordt aangeboden aan de cvdK • Benoemen leden vertrouwenscommissie door AB • Vaststellen verordening door vertrouwenscommissie door AB

Fase	Periode (indicatief)	Onderwerp / Actie
4. Openstelling vacature	Drie weken	• Vacature staat drie weken open (indien tijdens een vakantie wordt vaak deze periode meegerekend)
5. Vacature en sollicitaties	Week 25 - 28 (ca. 1 maand)	• Vacature bekendmaken • Ontvangst en selectie kandidaten
6. Gesprekken en beoordeling	Week 29 - 36 (ca. 2 maanden)	• Training commissieleden • Presentatie kandidaten • 1e en 2e ronde gesprekken • Eventueel assessment
7. Aanbeveling	Week 37 - 40 (ca. 1 maand)	• Adviescommissie stelt concept-aanbeveling en verslag van bevindingen op • Besluitvorming door AB • Doorsturen stukken naar GS
8. Beschouwing	Week 40-44 (ca. 1 maand)	• Beschouwing door GS • Doorsturen aanbeveling en GS naar IenW
8. Ministeriële fase	Week 44-51 (ca. 2 maanden)	• GS stuurt stukken naar minister van IenW • Integriteitsonderzoek • Minister van IenW bereidt Koninklijk Besluit voor • Ondertekening KB
9. Installatie	Week 54 - 56 (ca. 1 maand)	• Beëdiging door commissaris van de Koning • Installatie in vergadering AB

Opzet voor een profielschets

1. **Inleiding**
   - Waterschap en hoogheemraadschap: [Naam waterschap en hoogheemraadschap], [omvang gebied], [aantal inwoners/bedrijven], [belangrijkste uitdagingen zoals waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie].
   - Context: Waarom er een nieuwe voorzitter gezocht wordt (bijvoorbeeld einde ambtstermijn, herbenoeming, vacature).

2. **Rol en positie van de voorzitter**
   1. Voorzitter van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
   2. Vertegenwoordiger van het waterschap naar buiten toe (regionaal, nationaal, internationaal).
   3. Verantwoordelijk voor het functioneren van het bestuur en het onderhouden van relaties met partners (gemeenten, provincies, ministeries, maatschappelijke organisaties).

3. **Algemene vereisten**
   1. Integer en onafhankelijk.
   2. Bestuurlijk ervaren en gezaghebbend.
   3. Communicatief sterk en verbindend.
   4. Stressbestendig en besluitvaardig.

4. **Gewenste competenties**
   1. Bestuurlijke stijl: [bijv. verbindend, transparant, daadkrachtig].
   2. Samenwerking: [bijv. vermogen om bruggen te slaan tussen bestuur, inwoners en externe partners].
   3. Visie: [bijv. strategisch inzicht in waterbeheer, duurzaamheid en adaptatie].
   4. Leiderschap: [bijv. inspirerend richting bestuur en organisatie].

5. **Specifieke accenten voor dit waterschap en hoogheemraadschap**
   1. [Bijv. nadruk op innovatie in waterbeheer].
   2. [Bijv. versterken relatie met agrarische sector].
   3. [Bijv. vergroten zichtbaarheid van het waterschap bij inwoners].

6. **Procedurele informatie**
   1. Benoeming door de Kroon (Koninklijk Besluit).
   2. Voorbereiding en advies door het algemeen bestuur en de commissaris van de Koning van de verantwoordelijke provincie.
   3. Ambtstermijn: zes jaar, herbenoembaar zonder maximum aantal termijnen.

7. **Slot**
   1. Samenvatting: Het algemeen bestuur zoekt een voorzitter die [kernkwaliteiten invullen].
   2. Uitnodiging: Kandidaten worden uitgenodigd om te reageren en hun motivatie en ervaring te delen.

Bijlage 6: Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap

Registratie nr.: xx
Het algemeen bestuur van waterschap/hoogheemraadschap xx; gelet op het advies van het fractievoorzittersoverleg d.d. xx;
en
gelet op artikelen 46 en 78 van de Waterschapswet en de artikelen xxx van het Reglement voor waterschap/hoogheemraadschap xx;

Besluit
Vast te stellen de Verordening vertrouwenscommissie benoeming voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap xx

1. Instelling en taak van de commissie

1. De vertrouwenscommissie heeft tot taak het algemeen bestuur te adviseren over de op te stellen aanbeveling inzake de benoeming/herbenoeming van de voorzitter van het waterschap/hoogheemraadschap xx.
2. De vertrouwenscommissie stelt daartoe onder meer de profielschets voor de voorzitter van het waterschap/hoogheemraadschap xx op en legt deze ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur en voert de gesprekken met de kandidaten/met de voorzitter.

2. Samenstelling commissie

1. De vertrouwenscommissie bestaat uit een brede afspiegeling van de fracties.
2. De vertrouwenscommissie wijst uit haar midden een voorzitter aan.

3. Bijstand (secretaris en ondersteuning)
De secretaris-directeur is secretaris van de commissie en draagt zorg voor de ambtelijke ondersteuning van de commissie. De vertrouwenscommissie wordt in de werkzaamheden bijgestaan door xx

4. Werkwijze commissie

1. De vertrouwenscommissie vergadert zo dikwijls als de voorzitter of ten minste twee leden dit noodzakelijk acht(en).
2. De vergaderingen van de vertrouwenscommissie vinden uitsluitend plaats op een externe locatie buiten het kantoorgebouw van het waterschap.
3. De vertrouwenscommissie vergadert uitsluitend, indien tenminste de helft van het aantal leden aanwezig is.
4. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. De vertrouwenscommissie streeft naar unanimiteit van besluitvorming.
5. Ieder lid heeft één stem.
6. Indien de stemmen staken, wordt het nemen van een beslissing uitgesteld tot een volgende vergadering. Als uitstel van de beslissing niet mogelijk is of als de stemmen ook in de volgende vergadering staken, wordt van de minderheidsstemmen aantekening gemaakt.

5. Geheimhouding

1. Het AB legt, conform art. 55b Wschw, geheimhouding op alle mondelinge en schriftelijke correspondentie in deze (her)benoemingsprocedure.
2. De vergaderingen van de vertrouwenscommissie zijn besloten.
3. In de besloten vergadering van het algemeen bestuur licht de voorzitter van de vertrouwenscommissie het advies toe.
4. De geheimhouding, als bedoeld in dit artikel, geldt zowel tijdens het bestaan van de vertrouwenscommissie, als na de ontbinding.
5. Op de stukken die onder de vertrouwenscommissie zijn en die van de vertrouwenscommissie uitgaan wordt 'geheim' vermeld.

6. Verslag

De vertrouwenscommissie brengt over het advies een schriftelijk en vertrouwelijk verslag uit aan het algemeen bestuur. Het advies geldt als een concept-aanbeveling voor het algemeen bestuur.

7. Ontbinding vertrouwenscommissie

De vertrouwenscommissie wordt geacht te zijn ontbonden met ingang van de dag volgend op de dag van bekendmaking van het Koninklijk Besluit op basis van de aanbeveling van het algemeen bestuur.

8. Archivering

1. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat op het tijdstip bedoeld in artikel 7 alle archiefbescheiden onverwijld in een verzegelde envelop en gerubriceerd als "geheim" worden overgebracht naar de op grond van artikel 36 van de Archiefwet door het algemeen bestuur aangewezen archiefbewaarplaats.
2. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat van de in het eerste lid bedoelde overbrenging een verklaring van overbrenging als bedoeld in artikel 9 van het Archiefbesluit 1995 wordt opgemaakt. In deze verklaring wordt melding gemaakt van de met toepassing van artikel 15, eerste lid, onderdelen a en c, van de Archiefwet 1995 gestelde beperkingen aan de openbaarheid, geldende voor een periode van 75 jaar.
3. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat alle overige bescheiden en alle kopieën van de in dit artikel bedoelde bescheiden onmiddellijk worden vernietigd.
4. De overgelegde stukken van de kandidaten worden aangetekend aan hen geretourneerd.

9. Slotbepaling

In alle gevallen waarin deze verordening niet voorziet beslist de vertrouwenscommissie.

10. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Waterschapsblad waarin deze wordt geplaatst.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het waterschap/ hoogheemraadschap xxx in zijn openbare vergadering van xx-xx-20xx,

Het algemeen bestuur,

De secretaris,

De voorzitter,

Bijlage 7: Verordening ambtstermijn

Registratie nr.: xx
Het algemeen bestuur van waterschap/hoogheemraadschap xx; gelet op het advies van het fractievoorzittersoverleg d.d. xx;
en
gelet op artikelen 46 en 78 van de Waterschapswet en de artikelen xxx van het Reglement voor waterschap/hoogheemraadschap xx;

Besluit
Vast te stellen de Verordening ambtstermijn voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap xx

1. Begripsbepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. voorzitter: de voorzitter van het waterschap als bedoeld in de Waterschapswet;
b. algemeen bestuur: het algemeen bestuur van het waterschap;
c. commissie: de klankbordcommissie als bedoeld in artikel 2;
d. cvdK: de Commissaris van de Koning in de provincie waarin het waterschap is gelegen;
e. ambtsperiode: de periode waarvoor de voorzitter is benoemd.

2. Doel van de verordening
Deze verordening strekt tot bevordering van de continuïteit, kwaliteit en transparantie van het functioneren van de voorzitter gedurende de ambtsperiode.

De verordening voorziet in periodieke klankbordgesprekken. De gesprekken hebben een ondersteunend en adviserend karakter en laten de formele bevoegdheden inzake (her)benoeming onverlet.

3. Instelling en samenstelling klankbordcommissie
1. Het algemeen bestuur stelt uit zijn midden een representatieve klankbordcommissie in.
2. De commissie weerspiegelt zoveel mogelijk de bestuurlijke verhoudingen binnen het algemeen bestuur.
3. Het algemeen bestuur wijst de voorzitter van de commissie aan.
4. De commissie wordt ondersteund door een secretaris.

4. Klankbordgesprekken
De commissie voert ten minste eenmaal per twee jaar een klankbordgesprek met de voorzitter.
Indien daartoe aanleiding bestaat, kan de commissie besluiten tot een extra gesprek.
In het gesprek wordt gereflecteerd op het functioneren van de voorzitter, mede in relatie tot:
a. de rol als voorzitter van het algemeen en dagelijks bestuur;
b. de bestuurlijke samenwerking binnen en buiten het waterschap;
c. integriteit, voorbeeldgedrag en leiderschap;
d. relevante ontwikkelingen binnen het waterschapsbestuur.

Het gesprek heeft een ontwikkelgericht karakter en is niet gericht op het innemen van een standpunt over herbenoeming.

5. Verslaglegging klankbordgesprekken
1. Van het gesprek wordt een beknopt, vertrouwelijk verslag opgesteld.
2. Het verslag wordt vastgesteld door de commissie en ter kennis gebracht van de voorzitter.
3. Het verslag wordt niet openbaar gemaakt.

6. Vertrouwelijkheid

- De gesprekken als bedoeld in deze verordening vinden plaats in beslotenheid.
- De leden van de commissie en overige betrokkenen zijn gehouden tot geheimhouding van hetgeen in de gesprekken aan de orde komt, voor zover het vertrouwelijke of persoonsgebonden informatie betreft.
- De geheimhouding laat wettelijke verplichtingen tot informatieverstrekking onverlet.

7. Relatie tot herbenoeming

- De klankbordgesprekken en het voortgangsgesprek vormen geen formele voordracht, aanbeveling of besluit inzake herbenoeming.
- De procedure tot herbenoeming vindt plaats overeenkomstig de toepasselijke wettelijke bepalingen.

8. Inwerkingtreding

- Deze verordening treedt in werking op de dag na vaststelling door het algemeen bestuur.
- Korte toelichting.
- Deze verordening beoogt te voorkomen dat het functioneren van de voorzitter uitsluitend aan het einde van de ambtsperiode wordt beoordeeld. Door periodieke reflectie wordt de bestuurspraktijk versterkt en wordt tijdig bijgestuurd waar nodig. De regeling laat de formele (her)benoemingsprocedure onverlet.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het waterschap/hoogheemraadschap xxx in zijn openbare vergadering van xx-xx-20xx,

Het algemeen bestuur,

De secretaris,

De voorzitter,

Bijlage 8: Verslag vertrouwenscommissie

Onderdeel	Nieuwe benoeming voorzitter	Herbenoeming voorzitter
Inleiding	Datum, waterschap, samenstelling commissie, doel: aanbeveling voor benoeming nieuwe voorzitter.	Datum, waterschap, samenstelling commissie, doel: advies over herbenoeming van zittende voorzitter.
Werkwijze	Gesprekken met sollicitanten, bureau, evt. externe adviseurs. Beschrijving selectieprocedure (rondes, assessments).	Gesprekken met voorzitter, AB, evt. externe partners. Evaluatie van functioneren afgelopen termijn.
Beoordeling	Kandidaten beoordeeld aan de hand van profielschets. Bevindingen per kandidaat (vertrouwelijk). Motivering voor kandidaat.	Terugblik: functioneren, bestuursstijl, samenwerking, resultaten. Vooruitblik: wensen en verwachtingen voor nieuwe termijn.
Advies / Aanbeveling	Concept-aanbeveling aan AB.	Advies aan AB: herbenoeming wel/niet aanbevelen.
Slot / Verslaglegging	Verslag is vertrouwelijk, ondertekend door voorzitter en secretaris, uitsluitend voor AB en cvdK.	Verslag is vertrouwelijk, ondertekend door voorzitter en secretaris van de VC, uitsluitend voor AB en cvdK.

De fases van de (her)benoemings-procedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Deze visualisatie biedt een vereenvoudigde weergave van het benoemingsproces. De volledige procedure, rolverdeling en juridische grondslagen staan beschreven in de handreiking.

1 Voorafgaand aan benoemingsprocedure

De benoemingsprocedure moet tijdig worden opgestart; de doorlooptijd bedraagt minimaal acht maanden.

2 Instellen vertrouwens-commissie

Zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt, wordt de vertrouwenscommissie ingesteld.

3 Profielschets opstellen

Elk waterschap is uniek en zoekt een voorzitter die daarbij past. De profielschets beschrijft onder andere waar het waterschap nu staat, welke koers het in de toekomst wil varen en de profielschets van de voorzitter.

4 Kandidatenselectie

De kandidaten richten hun sollicitatiebrieven aan het algemeen bestuur en sturen deze naar de commissaris van de Koning. De vertrouwenscommissie bepaalt, na het advies van de commissaris van de Koning, met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd.

5 Advies vertrouwens-commissie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de vertrouwenscommissie aan het algemeen bestuur. Hierin staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat in relatie tot de profielschets.

6 Besluit en aanbeveling Algemeen Bestuur

In de vergadering van het algemeen bestuur worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie besproken. Leden kunnen vragen stellen aan de vertrouwens commissie. Aansluitend vindt een schriftelijke, geheime stemming plaats over de conceptaanbeveling.

7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

De beschouwing door gedeputeerde staten betreft een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling. De beschouwing is geen alternatieve voordracht en heropent de selectieprocedure niet.

8 Screening en voordracht door IenW

Na ontvangst van de stukken, controleert IenW of deze volledig zijn. Voordat een voordracht aan de Koning wordt gedaan, vindt er een screening plaats om te beoordelen of de kandidaat benoembaar is.

9 Koninklijk besluit

Het koninklijk besluit wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend door de minister van IenW. Vanaf de in het besluit opgenomen ingangsdatum is de voorzitter formeel in functie, ook wanneer de beëdiging nog moet plaatsvinden.

10 Beëdiging

De beëdiging en installatie van de voorzitter vinden plaats tijdens een openbare vergadering, de. De commissaris van de Koning beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

11 Ambtstermijn

Na de benoeming start de ambtstermijn.

12 Einde ambtstermijn

De ambtstermijn eindigt wanneer de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd of de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De voorzitter kan er ook voor kiezen tussentijds terug te treden; in dat geval volgt (eervol) ontslag.

13 Herbenoeming

De voorzitter is herbenoembaar. Herbenoeming vindt plaats bij koninklijk besluit. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden; herbenoeming is mogelijk tot de leeftijd van zeventig jaar.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

De leden-waterschappen
t.a.v. de voorzitters en secretaris-directeuren

datum	ons kenmerk	contactpersoon
09-07-2026	124.582/MDR	Roald van der Mark
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Provinciale Statenverkiezingen 2027	-	rmark@uvw.nl

Geachte leden,

Op woensdag 17 maart 2027 vinden, naast de Waterschapsverkiezingen, de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Deze verkiezingen zijn van groot belang voor de waterschappen; de provincies spelen een centrale rol in ruimtelijke ordening, vergunningverlening en het landelijk gebied.

Op verzoek van enkele waterschappen is er vanuit de Unie gewerkt aan ondersteuning richting de Provinciale Statenverkiezingen. Met deze ledenbrief informeren wij u over de inzet richting deze verkiezingen en bieden wij u handvatten om in uw eigen provincie het gesprek aan te gaan met politieke partijen bij de totstandkoming van hun verkiezingsprogramma's.

Belang van vroege betrokkenheid
De komende periode stellen politieke partijen hun verkiezingsprogramma's op. Dit is het moment om als waterschappen aandacht te vragen voor de opgaven waar wij gezamenlijk voor staan. Door input te leveren aan de programmacommissies worden de kansen vergroot dat waterbeleid een stevige positie krijgt in de verkiezingsprogramma's, en daarmee in provinciaal beleid.

De Unie ondersteunt u hierbij met een inhoudelijke basis, die u indien gewenst kunt gebruiken en waar nodig kunt aanvullen met regionale accenten.

Gezamenlijke opgaven van waterschappen en provincies
De brief gaat uit van gezamenlijke opgaven van waterschappen en provincies. Daarbij is er een aantal belangrijke thema's genoemd die in vrijwel alle provincies spelen;

- Een gezamenlijke inspanning leveren om de waterkwaliteit te verbeteren en te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water;
- Werken aan een transitie in het landelijk gebied, waarbij we de natuur herstellen en de waterkwaliteit verbeteren;
- Water en Bodem sturend maken voor ruimtelijke plannen voor landelijk en stedelijk gebied;

Gebruik van de handreiking
Wij roepen u op om de aangereikte tekst en kernboodschappen actief te benutten in uw contacten met de provinciale politiek. Indien gewenst kunt u deze:

- Rechtstreeks delen met de betreffende programmacommissies;
- Gebruiken als basis voor gesprekken en werkbezoeken;
- Aanvullen met waterschap specifieke opgaven en voorbeelden uit uw gebied.

Vervolg en ondersteuning
De Unie blijft de ontwikkelingen rond de verkiezingen volgen en zal waar nodig en gewenst aanvullende ondersteuning kan bieden, bijvoorbeeld via verdere duiding of gezamenlijke boodschappen richting provinciaal niveau.
Wij horen het graag als u vragen heeft of behoefte aan ondersteuning bij uw inzet richting de verkiezingen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Input voor uw verkiezingsprogramma

Beste programmacommissie [politieke partij] ,

Op woensdag 17 maart 2027 vinden de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Vanuit [voeg waterschap in] brengen wij graag aandachtspunten bij u onder de aandacht. Wij zien er naar uit de komende jaren weer met u te werken aan onze gemeenschappelijke uitdagingen.

[NAAM WATERSCHAP] :

Kent u waterschap […] al? Elke dag werken wij aan de bescherming van […..] tegen water. Dat doen wij door veilige dijken aan te leggen, te onderhouden én te versterken. Bovendien zorgen wij voor voldoende en schoon oppervlaktewater en grondwater en voor veilige vaarwegen. Ook zuiveren we het rioolwater met [aantal rwzi's] rioolzuiveringen in de provincie […].

ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE UITDAGINGEN ZIJN:

- Een gezamenlijke inspanning leveren om de waterkwaliteit te verbeteren en te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water;
- Werken aan een transitie in het landelijk gebied, waarbij we de natuur herstellen en de waterkwaliteit verbeteren;
- Water en Bodem sturend maken voor ruimtelijke plannen voor landelijk en stedelijk gebied;
- [Eventuele specifieke uitdaging per waterschap]

Waterkwaliteit en de Kaderrichtlijn Water

Schoon water is cruciaal voor onze gezondheid en de natuur, maar ook voor de landbouw, economie en industrie. Ondanks dat er veel maatregelen zijn genomen, ligt Nederland nog niet op schema om te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) eind 2027. Waterschappen nemen daarvoor maatregelen zoals het zuiveren van rioolwater, het herinrichten van beken en herstel van natuurlijke grondwaterstromen. Maar ook de landbouw, industrie en de provincies hebben daarin een rol.

De provincie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de doelen en de maatregelen voor de KRW, op basis van een inhoudelijke onderbouwing door het waterschap. Het gaat dan bijvoorbeeld om;

- De inzet van **ruimtelijke ordening instrumenten** om de belasting met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken;
- Een hoogwaardige invulling door de provincie (gedelegeerd aan de omgevingsdiensten) van de **vergunningverlening, toezicht en handhaving** lozingen door industrie;

- De **samenwerking tussen natuurbeleid en waterbeleid.** Waterkwantiteit (droogte) en waterkwaliteit zijn van belang voor de instandhouding van de natuur en andersom kunnen natuurgebieden een rol vervullen als buffer voor het vasthouden van water.

Transitie van het landelijk gebied

De Rijksoverheid heeft haar plannen voor het landelijk gebied in een samenhangende aanpak gepresenteerd. Met dit maatregelenpakket wil de minister boeren duidelijkheid geven, de natuur herstellen, woningbouw op gang helpen en vergunningverlening lostrekken.

Ook de provincie heeft een belangrijke rol om te zorgen dat deze opgaven op provinciaal niveau worden ingevuld. Voor de waterschappen is het belangrijk dat bij de transitie van het landelijk gebied:

- Maatregelen worden genomen die **de waterkwaliteit verbeteren** in het hele landelijk gebied, zodat de doelen van de Nitraatrichtlijn en de KRW in 2027 worden gehaald;
- **Water en bodem sturend** wordt in ruimtelijke keuzes;
- Er **samenhang bestaat tussen de verschillende opgaven** (het verbeteren van de waterkwaliteit, het reduceren van stikstof, verduurzamen en het klimaatbestendig inrichten van uw provincie)

Water en bodem sturend in plannen voor landelijk en stedelijk gebied

Op veel plaatsen zijn de grenzen van het water-bodemsysteem bereikt of overschreden, met als gevolg een slechte waterkwaliteit en kwetsbaarheid voor droogte en wateroverlast, verzilting en bodemdaling: gevolgen van een veranderend klimaat. Als waterschap trekken wij graag met u op:

- Wij willen graag vroegtijdig met u in gesprek bij de **totstandkoming van ruimtelijke plannen** om zo samen te kunnen zorgen voor een toekomstbestendige inrichting van onze leefomgeving. Het is belangrijk dat water en bodem sturend zijn in ruimtelijke plannen en ontwikkeling om kosten voor toekomstige generaties door schade en herstel te voorkomen. Dit betekent bijvoorbeeld dat er gebouwd wordt op plekken die niet gevoelig zijn voor overstroming of bodemdaling;
- Daarnaast moet er **voldoende ruimte zijn voor waterberging**, zowel in landelijk als in stedelijk gebied;
- En **toekomstbestendig te bouwen**, op plekken die geschikt zijn voor bebouwing of aangepast te bouwen bijvoorbeeld door stevige funderingseisen in veenweidegebied en maatregelen nemen om extra water vast te houden op zandgronden, zodat we verdroging kunnen tegengaan. De landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving kan hierbij benut worden.

Kortom, het gaat over drie fases: locatiekeuze, klimaatbestendige inrichting en passende bouwwijze.

[voeg naar wens eigen waterschapsgerelateerde opgave in]

Wij kijken er naar uit om u te ontmoeten in onze mooie provincie en samen te werken aan onze gezamenlijke opgaven. Als bovenstaande onderwerpen vragen bij u oproepen of u behoefte heeft aan nadere uitleg, neem dan gerust contact met ons op via [mail] of [telefoonnummer].

[Ondertekening namens dijk- of watergraaf]

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
21 juli 2026	124.590/ah	Nathan Habers
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten	-	nhabers@uvw.nl

Geachte leden,

Onder verwijzing naar de ledenbrief van 22 juli 2025 met kenmerk 124.091/mdr informeren we u hierbij over de voortgang van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Deze ledenbrief behandelt primair de Wwke, die is gericht op aanbieders van essentiële diensten in het fysieke domein.

Op 7 juli 2026 heeft de Eerste Kamer de Wwke en de Cbw aangenomen. Deze nationale implementatie van Europese regelgeving - respectievelijk de Critical Entities Resilience (CER) Directive en de Network and Information Security (NIS2) Directive - zal naar verwachting op 15 augustus 2026 worden gepubliceerd in het Staatsblad en daarmee direct in werking treden. De Wwke wordt primair behandeld in de Themagroep Fysieke en Digitale Veiligheid en tevens besproken in de Themagroep Weerbaarheid. In deze ledenbrief informeren we u over de eerstvolgende processtappen inzake de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

Tijdlijn implementatieproces Wwke

Aanwijzing: In het geval van de waterschappen wordende aanwijzingen voor de sectoren ‘keren en beheren’, ‘afvalwater’ en in sommige gevallen ‘wegbeheer’ **binnen één maand na inwerkingtreding** gedaan door de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Risicobeoordeling: Het waterschap voert als kritieke entiteit **binnen negen maanden** na aanwijzing een risicobeoordeling uit op basis van de relevante informatie uit de risicobeoordeling van de bevoegde autoriteit en andere relevante informatiebronnen. De kritieke entiteit beoordeelt in dat kader alle relevante door de natuur en door de mens veroorzaakte risico’s die de verlening van haar essentiële dienst of diensten kunnen verstoren.

Zorgplicht: Het waterschap neemt als kritieke entiteit **binnen tien maanden** na aanwijzing door de minister passende en evenredige technische, beveiligings- en organisatorische maatregelen om voor haar weerbaarheid te zorgen.

Meldplicht
Het waterschap meldt als kritieke entiteit zonder onnodige vertraging een incident dat de verlening van haar essentiële dienst aanzienlijk verstoort of kan verstoren bij de bevoegde autoriteit. De kritieke entiteit doet die melding binnen 24 uur nadat zij kennis heeft genomen van dat incident. Indien dat operationeel niet mogelijk is, doet zij de melding zo snel mogelijk nadat zij kennis heeft genomen van dat incident.

Toezichthouder(s)
Voor de sectoren keren en beheren en afvalwater is de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) belast met de toezichthoudende taken om te beoordelen of de kritieke entiteit voldoet aan de vigerende wet- en regelgeving. Een kritieke entiteit kan echter onder meerdere sectoren vallen. Daardoor kunnen meerdere toezichthouders betrokken zijn. De toezichthouders werken dan samen om dat slim te doen.

Landelijk beeld
Om de waterschappen zo tijdig mogelijk te informeren, heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de Unie geïnformeerd om nog vóór inwerkingtreding een informeel voornemen tot aanwijzing te versturen aan de voorzitters van de waterschappen. Mogelijk heeft uw voorzitter deze brief reeds ontvangen of anders volgt deze naar verwachting op zeer korte termijn.

Omdat het ministerie niet met anderen mag delen welke kritieke entiteiten worden aangewezen, verzoekt de Unie van Waterschappen uw bestuur om de Unie op de hoogte te stellen van een (voornemen tot) aanwijzing. Op deze manier is een landelijk overzicht van kritieke entiteiten in alle waterschappen geborgd bij de Unie, onder andere om samen te werken waar mogelijk en wenselijk in de relevante themagroepen, werkgroepen en commissies.

Met inachtneming van het vertrouwelijke karakter van de aanwijzing door de minister, zal de Unie vanzelfsprekend geen overzicht van kritieke entiteiten binnen de waterschappen extern beschikbaar stellen, tenzij daar nadrukkelijk instemming voor is verleend door de betreffende kritieke entiteiten.

Gevraagde actie: verzoek aan de leden om de Unie van Waterschappen te informeren over ontvangst van zowel voornemens tot aanwijzing als formele aanwijzingen als kritieke entiteit door de desbetreffende minister.

Informatiebijeenkomst waterschapsmedewerkers op 6 oktober 2026
De Unie van Waterschappen organiseert op dinsdag 6 oktober 2026 een informatiebijeenkomst over de Wwke voor alle leden. Waterschapmedewerkers die verantwoordelijk zijn voor de Wwke, of erbij zijn betrokken, zijn daarbij de primaire doelgroep. Tijdens deze 1-daagse bijeenkomst wordt u bijgepraat over de wetgeving en bijhorende tijdlijn. Daarnaast zoomen we samen met het beleidsteam van het ministerie van IenW in op vragen, dilemma's en knelpunten. Ook wisselen we *best practises* uit en kijken naar de risicobeoordeling vanuit het perspectief van de ILT als toezichthouder. De uitnodiging met programma wordt z.s.m. verstuurd.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met beleidsadviseur weerbaarheid Nathan Habers via nhabers@uvw.nl of 06 8204 9245.

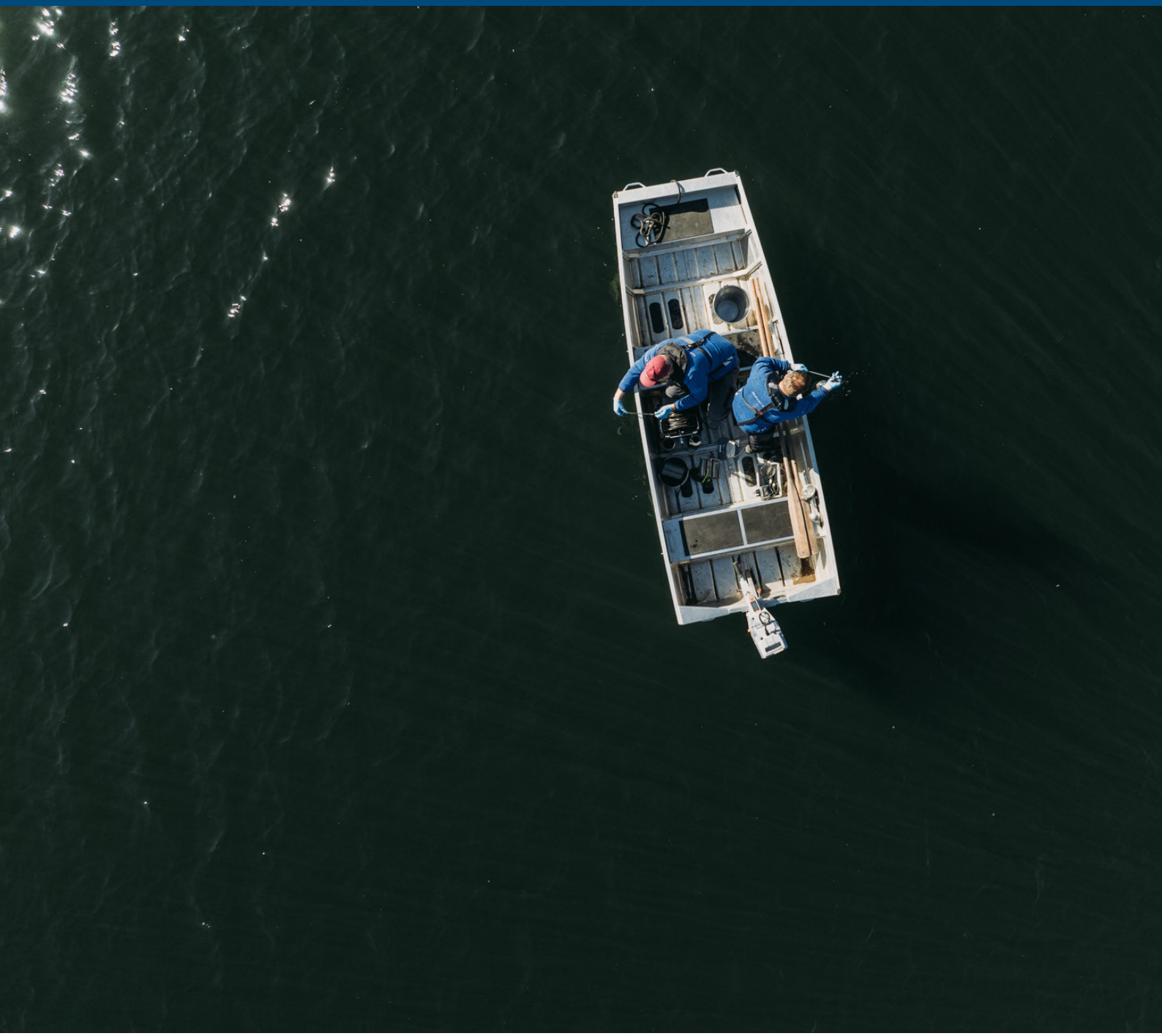
Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Wateronderzoek en advies

PROGRAMMABEGROTING 2027

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

Datum rapportage: 20 maart 2026
Versie: 3.0
Opgesteld door: Michel van den Hoek,
Chantal van Heuven

Het betreffende waterschap of hoogheemraadschap
T.a.v. College van Dijkgraaf en Hoogheemraden

Hoofdlocatie
Brede Hoon 16
3991 CW Houten

T. 088 0302500
E. info@aquon.nl
I. www.aquon

IBAN NL84NWAB0636751902
BTW NL823338848B01
KvK 52811751

Datum : 29 juni 2026
Betreft : Programmabegroting 2027 AQUON incl. meerjarenraming 2028-2031
Deze aanbiedingsbrief wordt integraal onderdeel van en opgenomen in de programmabegroting
Ons kenmerk : U26.033
Behandeld door : J. Bouma

Geacht college,

Met genoegen bieden wij u hierbij de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2031 van uw gemeenschappelijke regeling AQUON aan. Wij danken u voor de constructieve inbreng en de aandachtspunten die u met ons heeft gedeeld. Op grond van de ontvangen zienswijzen heeft het Algemeen Bestuur van AQUON de begroting, welke als realistisch en evenwichtig wordt beoordeeld, vastgesteld en gaan wij in deze aanbiedingsbrief graag in op de belangrijkste signalen in de zienswijzen vanuit de eigenaren.

Wij waarderen het uitgesproken vertrouwen in AQUON en uw tevredenheid over de voorziene structurele versterking van de efficiency vanaf 2027, mede in het licht van de beoogde toetreding van Waterschap Limburg. In het kader van deze voorgenomen toetreding is inmiddels een traject gestart gericht op de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling. Na afronding van dit traject zal begin 2027 een geactualiseerde begroting(swijziging), waarin de deelname van Waterschap Limburg is verwerkt, ter vaststelling worden voorgelegd aan de dan tien deelnemende partijen.

De gehanteerde uitgangspunten worden als aanvaardbaar beoordeeld en sluiten aan bij de uitgangspunten van uw eigen organisaties. Daarbij blijft het van belang dat blijvend wordt ingezet op het identificeren en realiseren van optimalisatiemogelijkheden, teneinde kostenontwikkelingen zo veel mogelijk te beheersen en (gedeeltelijk) te mitigeren.

Met betrekking tot de geïdentificeerde risico's constateert u dat deze in voldoende mate in beeld zijn gebracht. Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de borging van een adequate risicobeheersing door middel van effectieve en aantoonbare beheersmaatregelen. AQUON erkent het belang van aqduate beheersing van risico's en zal u in de geëigende bestuurlijke gremia actief informeren over de wijze waarop wij de risico's monitoren en beheersen.

Wij nemen uw suggestie voor specifiekere formulering van de ontwikkelingen in 2027 serieus. In de verdere uitwerking van deze organisatorische ontwikkelingen zullen wij streven naar meer transparente specifieke doelen, zodat de beter inzichtelijk wordt wat AQUON wil bereiken en hoe AQUON zich organisatorisch wil ontwikkelen.

Het bestuur van AQUON dankt u voor uw betrokkenheid en kijkt uit naar een constructieve voortzetting van de prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,
Namens het Algemeen Bestuur van AQUON,

Piet Hein Daverveldt	Jeen Bouma
Voorzitter	Secretaris-Directeur

WIJ ZIJN AQUON

AQUON is de ideale partner voor watergerelateerd onderzoek en advies. We zijn een innovatieve fullservice partner voor negen waterschappen en hoogheemraadschappen in Midden- en Zuid-Nederland. Ook gemeenten, overheid en bedrijven schakelen ons steeds vaker in voor professioneel wateronderzoek, deskundige voorlichting en betrouwbaar advies. Ons onderzoek geeft inzicht in de waterkwaliteit en vormt daarmee de basis voor gezond en duurzaam waterbeheer.

KERNWAARDEN

Water is belangrijk voor iedereen. Voor leven, gezondheid en recreatie. Wij dragen hieraan bij vanuit onze kernwaarden: Samen, verantwoordelijk en professioneel.

MISSIE

AQUON realiseert gedegen inzicht in waterkwaliteit. Hiermee dragen wij als geïntegreerd ketenpartner van de waterschappen bij aan een gezond en duurzaam watersysteem. Samen werken we aan een gezond leefgebied voor flora en fauna, veilig zwemwater en schoon oppervlaktewater voor mens en dier. Want goed water is goed leven.

VISIE

AQUON is net als water altijd in beweging. Een heldere organisatie, met kennis en innovatie als drijvende kracht. Als expert op het gebied van wateronderzoek leveren wij kwalitatief uitstekende data en verstrekken we informatie die noodzakelijk is voor degelijk waterbeheer door de waterschappen. Nu en in de toekomst.
Om expert te blijven op het gebied van wateronderzoek, geven we prioriteit aan kennisbehoud, samenwerking en innovatie. Hiervoor zoeken we verbinding met de waterschappen en andere deskundige partijen.
Werken bij AQUON betekent flexibiliteit, deskundigheid en verantwoordelijkheid. AQUON biedt haar medewerkers een inspirerende omgeving met ruimte om professioneel te werken en hun talent optimaal te ontwikkelen.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting van directie en bestuur			**4**
1	**Inleiding**		**5**
	1.1	Tijdspad en activiteiten	5
	1.2	Leeswijzer begroting 2027	5
2	**AQUON & haar waterschappen**		**7**
	2.1	Missie & visie AQUON	7
	2.2	Algemene ontwikkelingen in de omgeving	7
	2.3	Algemene ontwikkelingen AQUON-organisatie	9
3	**Ontwikkelingen in het jaar 2027**		**11**
	3.1	Focus op heden en toekomst	11
	3.2	Planning & control cyclus	**12**
4	**Begroting in één oogopslag**		**13**
5	**Meetvraag productie 2027-2031**		**14**
	5.1	Meetvraag 2027	14
	5.2	Meetvraag 2027-2031	15
	5.3	Effect van de productieverwachtingen	16
6	**Paragrafen**		**17**
	6.1	Uiteenzetting van de financiële positie	17
	6.2	Paragraaf assetmanagement	19
	6.3	Paragraaf bedrijfsvoering	19
	6.4	Paragraaf verbonden partijen	20
	6.5	Wet normering topinkomens	20
7	**Financiële begroting AQUON**		**21**
	7.1	Inleiding	21
	7.2	Gehanteerde uitgangspunten en normen	21
	7.3	Begroting 2027 voor programma 1: laboratorium	22
	7.4	Toelichting op de begroting 2027 laboratorium activiteiten	23
	7.5	Financiële begroting 2027 voor programma 2: eigenaren gr aquon	25
	7.6	Toelichting op de begroting 2027 eigenaren gr AQUON	26
	7.7	Meerjaren exploitatieraming	27
	7.8	Voorgenomen investeringen	28
	7.9	Geprognosticeerde balans	28
8	**Kostentoerekening en bijdrageregeling**		**29**
	8.1	Jaarlijkse exploitatiekosten laboratorium (programma 1)	29
	8.2	Kosten eigenaren (programma 2)	29
9	**Risicomanagement**		**30**
Bijlagen:			**34**
Bijlage I: Bijdrageregeling en kostenverdeling			35

SAMENVATTING VAN DIRECTIE EN BESTUUR

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van AQUON, inclusief meerjarenraming 2028 – 2031.

TERUGBLIK 2025

2025 was het eerste volledige boekjaar, dat AQUON vanuit Houten opereerde. Vorig jaar meldden wij u al dat de nieuwbouw binnen projectbegroting en tijdsplanning was gerealiseerd. Nu kunnen wij u ook melden dat de gerealiseerde bedrijfsefficiency ter financiering van de nieuwbouw ongeveer twee keer zo groot is als de gestelde 5%. Daarmee beschouwen wij de nieuwbouw als afgerond.

ACTUEEL 2026

In 2026 bereiden wij de voorziene toetreding van Waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling AQUON voor. De governance-inrichting wordt verstevigd op het gebied van informatieveiligheid, kwaliteit en communicatie. De meetvraag lijkt boven de waterschapsopgave uit de programmabegroting 2025 uit te komen. Ons valt op dat een aantal waterschappen extra inspanningen levert om KRW doelstellingen zo veel mogelijk te halen. En wij treffen voorbereidingen voor de implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater in 2028. De vernieuwingen en innovaties worden gefinancierd vanuit programma Laboratorium van AQUON.

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

De strategie 2020 – 2030 is halverwege de periode zowel ambtelijk en bestuurlijk geëvalueerd. Voor 2027 is deze succesvolle strategie van groei, innovatie, efficiency en ketenregie vertaald naar de begroting 2027. De waterschappen verwachten na 2028 een geleidelijke afname van de werkomvang na een laatste groeispurt in het kader van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. De weerslag hiervan vindt u in de meerjarenbegroting.

In 2026 zullen wij ons oriënteren op de aannames achter de lange termijn voorspellingen van de waterschappen voor de werkomvang van AQUON. Op grond hiervan zullen langere termijn keuzes bepaald worden, die daarmee samenhangen voor de organisatorische inrichting van AQUON.

De (technisch) voorzitter

P.H.W.M. Daverveldt

De directeur

J.K. Bouma

1 INLEIDING

Deze programmabegroting 2027 geeft planvorming en een financiële uitwerking van de programma's van AQUON weer. De kaders voor het programmajaar 2027 zijn vastgelegd in de Kaderbrief 2027, die in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 2 december 2025 werd besproken en vastgesteld.

Wat verstaat AQUON onder:
Programmabegroting 2027:
De programmabegroting 2027 bevat de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031

Begroting 2027:
De begroting 2027 geeft de financiële verwachtingen van het boekjaar 2027 weer. Deze begroting is opgedeeld in twee programma's: het programma laboratorium en het programma eigenaren.

Meerjarenraming 2028-2031:
De meerjarenraming 2028-2031 is een overzicht van de financiële middelen voor de langere termijn.

1.1 TIJDSPAD EN ACTIVITEITEN

De begrotingsbehandeling 2027 loopt volgens een bekend tijdspad en is weergegeven in onderstaande tabel:

BESTUURLIJKE PLANNING	
Behandeling concept programmabegroting 2027 in controllersoverleg	februari 2026
Behandeling concept programmabegroting 2027 in platform eigenaren en het Dagelijks Bestuur	maart 2026
Zienswijzeperiode waterschappen	april-juni 2026
Ontwerpbegroting en reactienota in adviesorgaan platform eigenaren en het Dagelijks Bestuur	juni 2026
Vaststellen door het Algemeen Bestuur	29 juni 2026

1.2 LEESWIJZER BEGROTING 2027

Gelijk aan het begrotingsjaar 2026 heeft AQUON haar begroting voor 2027 in twee programma's ondergebracht, te weten het laboratoriumdeel en het eigenaarsdeel.

Het programmaonderdeel, 'Laboratorium AQUON', omvat de AQUON-hoofdprocessen. Hierin zijn de reguliere laboratoriumactiviteiten opgenomen. De kostenstructuur is een afgeleide van de werkprocessen van AQUON.

Het programmaonderdeel, Eigenaar GR AQUON, omvat de kosten die samenhangen met specifieke kosten, die AQUON maakt omdat zij onderdeel is van waterschappen en die niet eenduidig gerelateerd zijn aan de laboratorium-activiteiten. Op dit moment betreffen dit alleen kosten gerelateerd aan de nieuwbouw in en centralisatie van AQUON naar Houten. Daarmee kan het programma ook in de toekomst behouden worden, indien AQUON daar goede redenen voor heeft.

Het eigenaarsdeel heeft een tijdelijk karakter. In het kader van transparantie is ervoor gekozen dit programma te blijven opnemen zolang de financiële afwikkeling nog loopt. De deelnemers hebben in de jaren 2021 tot en met 2025 de bijdragen conform businesscase centralisatie geleverd, en er is conform afspraak een bestemmingsreserve gevormd voor de financiële afwikkeling in de toekomst. Vanaf het begrotingsjaar 2026 worden de uitgaven gedekt uit de bestemmingsreserve en wordt geen bijdrage meer ontvangen van de deelnemers.

In de hoofdstukken 2 en 3 wordt een toelichting gegeven op de verwachte ontwikkelingen in de omgeving en bij AQUON. In hoofdstuk 4 wordt een samenvatting van de begroting in één oogopslag gegeven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de ontwikkeling van de meetvraag van de afgelopen jaren en de meerjarenverwachting beschreven. In hoofdstuk 6 zijn de verplichte paragrafen opgenomen. In hoofdstuk 7 wordt de financiële begroting van AQUON in detail uiteengezet en toegelicht, waarna de kostentoerekening en bijdrageregeling aan de waterschappen in hoofdstuk 8 worden weergegeven. Tenslotte volgt in hoofdstuk 9 een uiteenzetting van de onderkende risico's en bijbehorende beheersingsmaatregelen.

In bijlage I is de berekening van de bijdrageregeling per waterschap voor de jaren 2027 tot en met 2031 opgenomen.

2 AQUON & HAAR WATERSCHAPPEN

AQUON heeft op 7 november 2019 de strategienota 2020-2030 opgesteld. Deze strategie is opgenomen in het rapport 'Strategie 2020-2030 & businesscase Centralisatie AQUON, versie 1.1'. Uitgangspunten in deze strategie zijn de missie en visie van AQUON enerzijds en relevante omgevingsontwikkelingen anderzijds. Naast inspelen op deze ontwikkelingen ligt de focus voor AQUON op het borgen van de behaalde resultaten uit het verleden en het verhogen van de klantgerichtheid. Op basis van de strategie 2020-2030 kan AQUON invulling geven aan het takenpakket zoals verwoord is in de GR AQUON.

2.1 MISSIE & VISIE AQUON

AQUON realiseert inzicht in waterkwaliteit. Hiermee draagt AQUON, als geïntegreerd ketenpartner van de waterschappen, bij aan een gezond en duurzaam watersysteem. Samen werken we aan een gezond leefgebied voor flora en fauna, veilig zwemwater en schoon oppervlaktewater voor mens en dier. Want goed water is goed leven. AQUON is net als water altijd in beweging. Een heldere organisatie, met kennis en innovatie als drijvende kracht. Als expert op het gebied van wateronderzoek levert AQUON kwalitatief uitstekende data en verstrekt zij de informatie die noodzakelijk is voor duurzaam waterbeheer door de waterschappen. Nu en in de toekomst.
Om expert te blijven op het gebied van wateronderzoek geeft AQUON prioriteit aan kennisontwikkeling, kennisbehoud, samenwerking en innovatie. Hiervoor investeert AQUON in de ontwikkeling van haar medewerkers en processen en zoekt AQUON actief de verbinding met de waterschappen en andere deskundige partijen.

Werken bij AQUON betekent flexibiliteit, deskundigheid en verantwoordelijkheid. AQUON biedt haar medewerkers een inspirerende omgeving met ruimte om professioneel te werken en hun talent optimaal te ontwikkelen.

2.2 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN IN DE OMGEVING

De omgevingsontwikkelingen zijn een belangrijk uitgangspunt voor de tienjaarsstrategie van AQUON. De toenemende aandacht (maatschappelijk, politiek en vanuit de media) voor natuur, milieu en biodiversiteit maakt dat er meer inzicht in de waterkwaliteit wordt gevraagd en dat er steeds hogere eisen aan de kwaliteit van analyseresultaten worden gesteld. De ontwikkelingen waarvan AQUON verwacht dat zij de grootste invloed hebben op de meetvraag, blijven de toename van en onderzoek naar milieuvreemde stoffen, klimaatverandering, de wetgeving (en normering) en de innovaties.

De behoefte aan informatie uit het riool- en zuiveringswater in verband met volksgezondheid leiden tot (nationale) samenwerkingsmogelijkheden en bieden kansen in het kader van de nationale rioolwater-surveillance (NRS). De positie van de zuiveringen in de afvalwaterketen is een onmisbare schakel bij dergelijke vraagstukken. De COVID-bemonsteringen zijn sinds begin 2024 ingezet op een 'waakvlam'-niveau om te kunnen opschalen als dat nodig is. Vanaf 2024 is de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS) gestart als opvolger van de COVID- bemonsteringen. Het is nog onduidelijk of de voorgenomen bezuinigingen op de pandemische paraatheid voor de komende jaren worden doorgezet.

Bij het RIVM lopen diverse onderzoekprogramma's in het kader van pandemische paraatheid, waarbij de waterlaboratoria in de uitvoering een belangrijke rol vervullen. De verwachting is dat in 2027 op advies van het RIVM het aantal bemonsteringen verder wordt verlaagd van 1,4 bemonsteringen per RWZI per week naar 1 bemonstering per week op ongeveer de helft van het aantal RWZI's (gemiddeld 0,5 bemonsteringen per RWZI per week).

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) zal medio 2027 zijn vastgelegd in Nederlandse wetgeving, die dan in 2028 in werking treedt. Deze wetgeving heeft als doel om de gezondheid van mens, dier en milieu te beschermen, de kwaliteit van afvalwater te verhogen en het water efficiënter te behandelen. De omvang van deze ontwikkeling zal significant zijn, maar wordt in absolute termen pas in 2028 concreet. AQUON anticipeert op deze ontwikkeling door samen met haar waterschappen de omvang van de monitoring in dit kader vast te stellen en door te bepalen welke extra complexe analyses en aanvullende monitoring benodigd zullen zijn. Zo is reeds ingezet op het ontwikkelen van een monstername en analysemethode voor microplastics. In de meerjaren verwachting is de verwachte meetvraag als gevolg van ERSA vanaf 2028 meegenomen in de meetvraag en het kostenpatroon.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen (politiek debat en media-aandacht) die meer kwalitatief zijn te beschouwen of pas invloed hebben als ze optreden (milieu-incidenten en calamiteiten). Daarnaast vinden in 2027 de waterschapsverkiezingen plaats. AQUON begrijpt de rol die de waterschappen spelen in het publieke debat over duurzaamheid, natuur en milieu en welke rol AQUON heeft in het adviseren en van informatie voorzien van de waterschappen. In een wereld waarin steeds meer aandacht is voor natuur en milieu en milieu-incidenten steeds prominenter worden uitgemeten, is het van belang dat onderzoeksresultaten door AQUON volledig, betrouwbaar en tijdig worden opgeleverd. De veranderingen in het politieke speelveld (landelijk en op waterschapsniveau) maakt een aantal ontwikkelingen echter ook onzeker, zoals bijvoorbeeld (landelijke) bezuinigingen op pandemische paraatheid en de wijze waarop waterschappen anticiperen op KRW maatregelen na 2027 (omdat de KRW doelstellingen in 2027 niet zullen zijn gehaald).

In het kader van het einde van de huidige KRW periode (2027) is naar voren gekomen dat de verwachte resultaten uitblijven. Belangrijke vaststelling is dat het niet eenvoudig is om verantwoording af te leggen over de bereikte resultaten van de gedane inspanningen. Naast de toestandsmeting (beleidsmonitoring) is er nu door de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) een Ecologisch Beoordelingssysteem Oppervlaktewater (EBEO 2.0) ontwikkeld. Het beoordelingssysteem omvat naast een toestandsmeting (nul-meting) ook diagnostische monitoring en effectmonitoring. Hiermee wordt meer inzicht gekregen in de oorzaken en knelpunten en kunnen de waterschappen gerichter maatregelen nemen en beheer aanpassen om tot een betere waterkwaliteit te komen. Het meten van het effect biedt daarna een betere basis voor verantwoording.

Door verdere ontwikkeling en uitbreiding van de knelpuntenanalyse wordt meer inzicht verkregen en ontstaat een beter handelingsperspectief. De huidige KRW periode loopt 2027 af. Afhankelijk van de aanpassingen in een vervolg kan ook de monitoring vraag veranderen. Bij de ontwikkeling van het EBEO wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de monitoring voor de KRW zodat alle monitoringsgegevens optimaal gebruikt worden.

Het herstel van de ecologische kwaliteit vordert onvoldoende. Er wordt steeds meer bekend over de schadelijke impact van stoffen in het oppervlaktewater. Belangrijk is ook dat er heel veel schadelijke stoffen in het watersysteem komen en slechts een deel ervan gemeten wordt. Er is weinig bekend over het stapeleffect van de stoffen gezamenlijk en veel stoffen zijn al bij zeer lage concentraties schadelijk/toxisch. AQUON ziet de volgende ontwikkelingen in de komende jaren:

- Het meten van Lage waarden van toxische stoffen zal waarschijnlijk toenemen en er zullen stoffen bijkomen
- Bioassays om het effect van toxische stoffen op het biologisch leven te bepalen zullen wellicht toenemen. Nu worden deze nog beperkt gebruikt.
- De verwachting is dat het kunnen meten van toxines in een zekere vorm opgenomen gaat worden in het zwemwaterprotocol van 2027. De ILOW laboratoria hebben hier reeds op geanticipeerd en hebben (bijna allemaal) een dergelijke directe toxine meting voor zwemwater beschikbaar.

Samen met onderzoeksinstituten en de praktijk van de monitoring (ILOW) zal er de komende jaren verder gewerkt worden aan methodes die inzicht geven op de vragen m.b.t. toxiciteit.

AQUON opereert als kennis- en netwerkorganisatie om inzicht te geven in de waterkwaliteit. De kennis en capaciteit op het gebied van het waterkwaliteit zit bij een diversiteit aan organisaties, zoals (rijks) instituten, universiteiten, waterschappen, collega waterschapslaboratoria en (commerciële) marktpartijen. Kennisontwikkeling en research & development vindt op vele plaatsen en in diverse samenwerkingsverbanden plaats. AQUON voegt bij onderzoeken samen met deze instellingen de praktijkervaring en productie expertise toe binnen de onderzoeksprogrammering.

Waterschap Limburg heeft op basis van de door AQUON ontwikkelde toetredingsstrategie eind 2025 het besluit genomen om per 1 januari 2027 te willen toetreden tot de GR AQUON. In deze programmabegroting is uitgegaan van 9 deelnemers. De toetreding van Limburg is verwerkt in een addendum. Dit is de basis voor de begrotingswijziging na toetreding van Limburg in januari 2027. Ook waterschap Scheldestromen is de wens voor toetreding tot de GR AQUON aan het onderzoeken. Het proces is erop gericht om toetreding per 1 januari 2029 mogelijk te maken.

2.3 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN AQUON ORGANISATIE

AQUON is geaccrediteerd, wat betekent dat de resultaten voldoen aan alle wettelijke eisen en kwaliteit en gegarandeerd betrouwbaar zijn. Op deze manier is AQUON in staat om onderzoeksresultaten volledig, betrouwbaar en tijdig te kunnen leveren. Daarnaast heeft AQUON als enige waterlaboratorium een calamiteitendienst. Dit betekent dat het laboratorium voor specifieke calamiteiten analyses 24/7 kan worden geopend, dus ook in het weekend en buiten reguliere (kantoor)uren.

Innovatie

AQUON omarmt de kansen die innovatie biedt. Inzicht in en beheersing van de waterkwaliteit vergen, vooral in het licht van de toenemende hoeveelheid milieuvreemde stoffen, steeds meer en betere gegevens. AQUON heeft in afstemming met de waterschappen een verandering in de focus aangebracht op de verwachte innovaties. Sinds begin 2024 is de focus van de ontwikkelingen gericht op de bijzondere monitoring zoals bijvoorbeeld Zeer Zorgwekkende Stoffen, toxische stoffen, Passive Sampling en analyses met lage Rapportage Grenzen. Daarnaast blijven de andere twee hoofdlijnen eDNA/qPCR onderzoek (sinds 2022 opgenomen in de standaard dienstverlening van AQUON) en (big) data. De digitale transformatie (data, databeheer en datamanagement) krijgt in samenspraak met de waterschappen meer en meer vorm, waarbij de (digitale) ketenprocessen steeds meer en beter op elkaar worden afgestemd.

Verder wordt in goede afstemming met de waterschappen ingezet op andere innovatieve ontwikkelingen op het gebied van bioassays, microverontreinigingen (waaronder ook microplastics) en meer effectgericht onderzoek. Het door ontwikkelen van deze innovatieve ontwikkelingen tot reguliere dienstverlening en het implementeren in de werkprocessen vraagt aandacht en tijd, mede ook omdat de ontwikkelingen zich verder zullen verdiepen en verbreden.

AQUON financiert haar innovaties binnen het programma laboratorium vanuit de operationele processen. Dit is reeds jaren zeer succesvol gebleken, en zorgt voor een hoog niveau van innovatie en vernieuwing.

Capaciteit

Op basis van de vastgestelde ‘Make, Buy, Ally’ - strategie (2019 en herijkt in 2022) maakt AQUON keuzes om een deel van het werk zelf te doen, zowel op basis van bedrijfseconomische afwegingen als op basis van kennisbehoud en -ontwikkeling. AQUON beschikt over kennis en vaktechnisch inzicht om zodoende te beoordelen of de geleverde producten en diensten bij uitbesteding voldoen aan de gewenste kwaliteit.

Personeel

AQUON staat voor een groei in meerdere afdelingen van de organisatie, met name bij de afdeling Chemie. Dit zal leiden tot meer werving, onboarding, casemanagement en adviesvragen. Om de groeiende afdelingen goed te kunnen blijven ondersteunen, moet ook de ondersteunende bedrijfsvoering meegroeien. De organisatie heeft stevige ambities zoals het versterken van het leiderschap en het behalen van het ISO 27001 certificaat Informatiebeveiliging. Groei van de organisatie vraagt ook het blijvend investeren in onze kwaliteit. Deze ambities vragen extra capaciteit én kennis van de ondersteunende bedrijfsvoering, met name bij de disciplines HR en ICT. team meegroeien. Tegelijkertijd heeft de organisatie stevige ambities op HR-gebied: het versterken van het leiderschap, het professionaliseren van de ondersteuning als strategische HR projecten vertragen. Door te investeren in de groei van het HR team blijft AQUON in staat haar ontwikkeling duurzaam te ondersteunen en in te spelen op een veranderende toekomst.

Ontwikkeling kennis

AQUON zet actief in op de ontwikkeling van haar organisatie en medewerkers. Hiermee verzekert AQUON dat voor elke proces de kennis in huis aanwezig is om als professioneel ketenpartner én als opdrachtgever te kunnen functioneren. Om up-to-date te blijven zoekt AQUON de samenwerking met deelnemende waterschappen en externe partijen zoals kennisinstituten en/of marktpartijen. Ook participeert AQUON in nationale subsidie- en innovatieprojecten om zo bij te dragen aan de (eigen) kennisontwikkeling en kennisbehoud.

Informatieveiligheid

Binnen AQUON is aandacht voor informatieveiligheid een continu proces. AQUON heeft structureel de nodige veiligheidsvoorzieningen gerealiseerd om de continuïteit en veiligheid te waarborgen. AQUON is in 2024 het proces gestart om tot een certificeerbaar ISMS (conform ISO 27001) te komen, waarbij het doel is om eind 2026 conform ISO 27001 gecertificeerd te zijn. Op deze manier hebben alle beveiligingsmaatregelen eind 2027 het minimale BIO-Basisbeveiligheidsniveau (BBN). De vervolgstap is om vanaf 2028 informatiebeveiliging pro-actief en risico-gebaseerd aan te kunnen pakken, zodat de beschikbaarheid en integriteit van onze informatie gegarandeerd is.

Herijking Producten Diensten Catalogus (PDC)

De herijking van de PDC heeft plaatsgevonden in 2024 en 2025 en leidt conform de uitgangspunten en besluiten in de diverse gremia in 2025 per 1-1-2027 tot aanpassingen in het aantal verkooppunten bij hydrobiologische analyses (verhoging) en enkele chemische analyses (verlaging). De totale omvang van de meetvraag per waterschap zal door deze aanpassingen nauwelijks beïnvloed worden, maar binnen een waterschap wel kunnen leiden tot een (kleine) verschuiving tussen disciplines.

3 ONTWIKKELINGEN IN HET JAAR 2027

3.1 FOCUS OP HEDEN EN TOEKOMST

AQUON levert een essentiële bijdrage door inzicht te verschaffen in de waterkwaliteit. De noodzaak voor verdergaande ketensamenwerking van de waterschappen en AQUON vormde de basis voor AQUON2.0. Dit heeft geresulteerd in een aantal ambities die de waterschappen hebben vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling AQUON en het formuleren van een heldere missie en visie van AQUON. De ervaringen uit recente jaren en de externe ontwikkelingen leidden vervolgens tot een aangescherpte focus:

Innovatie

Bij innovatie kijkt AQUON naar de optimalisatie van alle processen en investeert AQUON in nieuwe technologie en kennis. Door het verbreden, verdiepen en verbeteren van de AQUON inwinnings- en laboratoriumprocessen kan beschikbare data optimaal worden opgeslagen en uitgewisseld. Een eenmalige opslag van data voor meervoudig gebruik is daarbij het uitgangspunt. De digitale transformatie is de leidraad voor de komende jaren om daar invulling aan te geven. AQUON zal hierbij nauw aansluiten bij de ontwikkelingen en de concrete wensen van haar partners zodat hiermee in de keten optimaal voordeel kan worden behaald. Bijzondere monitoring (zie ook hoofdstuk 2) en (big) data zijn daarbij de hoofdlijnen, maar ook nieuwe ontwikkelingen op het gebied van toxiteitsmetingen, bioassays, microverontreinigingen (waaronder ook microplastics) en meer effectgericht en diagnostisch onderzoek spelen daarbij een rol.

Performance

AQUON wil het huidige hoge kwaliteitsniveau van de monitoring van waterkwaliteit handhaven en daarbij voortzetten van de ontwikkelingen op de bestaande dienstverlening en het verstevigen van de unieke positie van AQUON als inwinner van data. Sensormonitoring en het gebruik van DNA-technologie (eDNA/ qPCR) maken inmiddels onderdeel uit van de dienstverlening.

AQUON en haar medewerkers

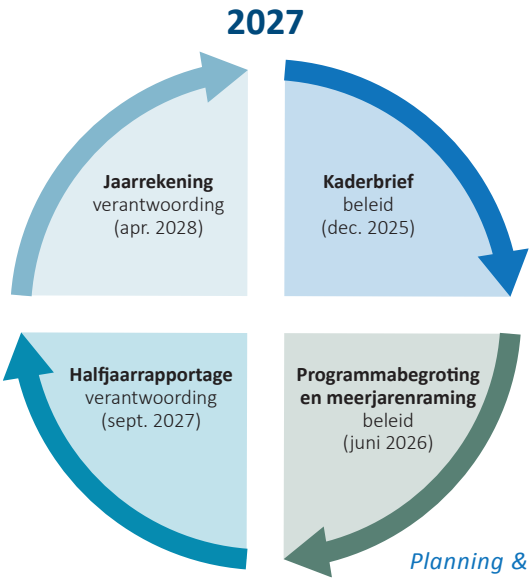
De medewerkers zijn de kracht van AQUON. AQUON streeft ernaar om te komen tot een sterke formatie van medewerkers door hen de kans te geven hun talenten te ontwikkelen. De ontwikkeling van medewerkers betekent ontegenzeggelijk ook de ontwikkeling van AQUON als organisatie. De sterke betrokkenheid van medewerkers en hun wens om bij AQUON te werken verdienen waardering. Daarbij speelt de ontwikkeling van de interne cultuur een belangrijke rol.

Samenwerking

Als (keten)partner wil AQUON de samenwerking en verbinding met deelnemende waterschappen blijvend verdiepen en hierbij intensief afstemmen over het opzetten van nieuwe analysepakketten. AQUON wil in de rol van regievoerder een gelijkmatige planning van de opdrachten realiseren om stappen te kunnen zetten op het gebied van efficiency bij zowel AQUON als bij haar deelnemende waterschappen.

3.2 PLANNING & CONTROL CYCLUS

In de Planning & Control cyclus (P&C cyclus) wordt inhoud gegeven aan het proces van richting geven en op koers houden van de organisatie. Door middel van deze documentatie geven we vorm aan de programma's en bewaken we de voortgang. De Planning & Control cyclus ziet er als volgt uit:

Planning & control cyclus.

Conform de presentatie van de jaarcijfers in de afgegeven jaarrekeningen kent AQUON een adequate beheersing van haar financiële middelen en geven de cijfers een getrouw beeld van de werkelijkheid. In deze programmabegroting wordt een verwachting weergegeven van de ontwikkeling in het jaar 2027. Aangezien AQUON zich volop ontwikkelt, is het mogelijk dat gedurende het jaar 2026 AQUON zich door nieuwe inzichten en/of omgevingsfactoren dient aan te passen. Mocht er aanleiding zijn op basis van een veranderde omgeving de programmabegroting aan te passen, dan zal AQUON dit door middel van een begrotingswijziging kenbaar maken bij het Algemeen Bestuur.

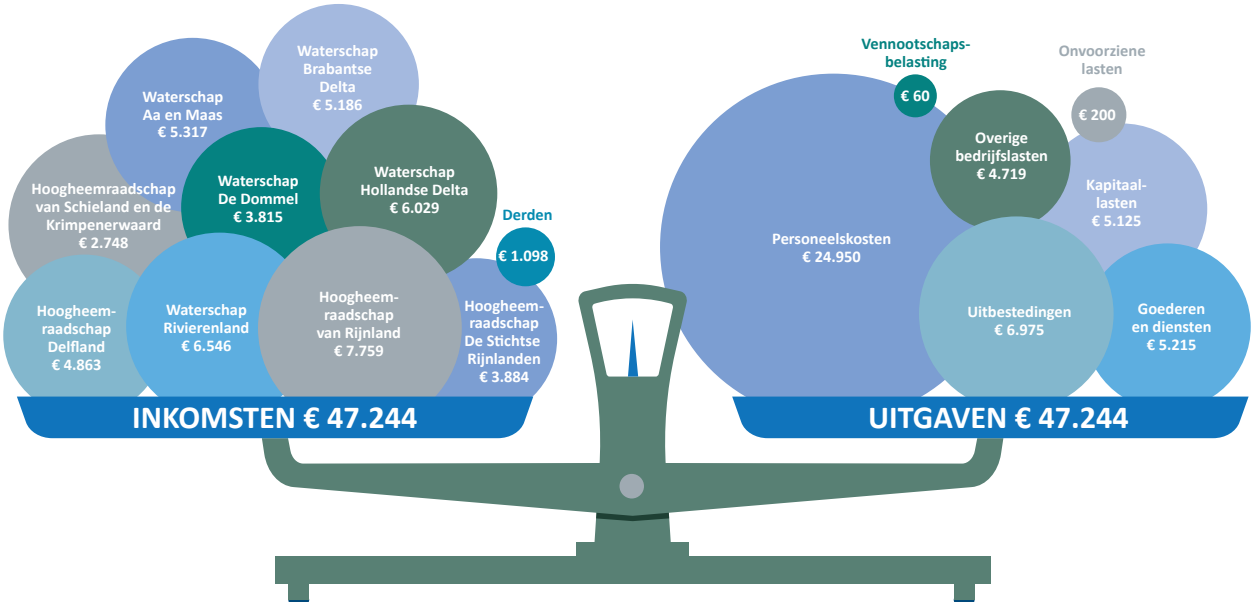
De toetreding van Waterschap Limburg gaat een aanzienlijke impact hebben op de begroting. Deze impact is in het addendum 'Wijziging programmabegroting 2027' uitgewerkt. Deze gewijzigde programmabegroting 2027 wordt tegelijk met het verzoek tot toetreding voor zienswijzen in routing gebracht bij de waterschappen, zodat zodra eind 2026 het positieve besluit tot toetreding van Waterschap Limburg is genomen, begin 2027 ook een besluit door het Algemeen Bestuur (dan met 10 deelnemers) kan worden genomen over deze begrotingswijziging.

Op basis van de P&C cyclus stuurt AQUON met name op enkele prestatie-indicatoren, productieoutput en acceptabele kosten. Dit vraagt een goede beoordeling van de resultaten om zo aan te kunnen geven waar bijsturingsmogelijkheden aanwezig zijn. Dit geeft het management een stuur, een houvast om haar dienstverlening te kunnen uitvoeren. Het Laboratorium Informatie Management Systeem (LIMS), de urenverantwoording en het financiële systeem leveren rapportages, maandelijks worden deze op bedrijfsvoering niveau met het management doorgesproken en periodiek worden de resultaten tussen de directie en de betreffende manager in het P&C gesprek besproken.

Sturing wordt door het management mede vormgegeven door het realiseren van de productievraag van de deelnemende waterschappen op basis van het beschikbare budget. In 2027 worden het platform Eigenaren en het Algemeen Bestuur met het halfjaarrapport geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat tijdige bijsturing deels mogelijk wordt gemaakt.

4 BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG

4.1 INKOMSTEN EN UITGAVEN IN 2027

Afbeelding 2: Begroting in één oogopslag (bedragen x €1.000).

4.2 FINANCIËLE INFORMATIE 2025-2031 OP HOOFDLIJNEN

LABORATORIUM bedragen X €1.000			BEGROTING EN RAMINGEN TIJDREEKS 2027-2031				
	2025 gerealiseerd	2026 begroot	2027 begroot	2028 geraamd	2029 geraamd	2030 geraamd	2031 geraamd
Personeelskosten	21.220	22.990	24.950	26.897	27.776	28.759	29.722
Overige bedrijfslasten	3.923	4.240	4.719	5.359	5.555	5.722	5.893
Goederen en diensten	5.161	4.635	5.215	5.655	5.767	5.940	6.118
Uitbestedingen	6.824	6.400	6.975	7.750	7.800	8.000	8.100
Kapitaallasten	4.608	5.210	5.125	6.004	6.543	6.982	7.220
Onvoorziene lasten	-36	200	200	200	200	200	200
Vennootschapsbelasting	88	20	60	60	60	60	60
Totale kosten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**
Bijdrage derden	879	600	1.098	1.125	1.170	1.193	1.215
Bijdragen waterschappen	40.909	43.095	46.146	50.800	52.531	54.470	56.098
Totale inkomsten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

Samenvatting realisatie 2025, begroting 2026, begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 programma laboratorium.

5 MEETVRAAG PRODUCTIE 2027-2031

De opdrachtgevers van de waterschappen hebben hun verwachte meetvraag op hoofdlijnen tot en met 2031 opgegeven. Op basis hiervan heeft AQUON een beeld van de te verrichten werkzaamheden in de komende jaren en op welke wijze zij haar bedrijfsvoering kan inrichten.

5.1 MEETVRAAG 2027

PRODUCTIE/ MEETVRAAG	Werkelijke productie						Meetvraag	
	2014	2021	2022	2023	2024	2025	2026*	2027**
Aa en Maas	794.197	1.986.993	1.821.055	1.866.996	2.024.942	2.117.222	2.159.000	2.147.000
Brabantse Delta	1.481.131	1.533.784	1.708.102	1.830.106	1.989.895	1.969.767	1.909.224	2.067.993
De Dommel	1.007.880	1.345.369	1.424.361	1.289.096	1.438.896	1.521.860	1.557.961	1.594.900
Delfland	754.853	1.301.466	1.288.948	1.667.007	1.774.636	2.197.686	1.790.982	1.811.224
Hollandse Delta	1.550.417	2.659.575	2.115.638	2.537.828	2.056.764	2.193.085	2.820.500	2.341.500
Rijnland	1.925.326	2.504.511	2.760.659	2.577.581	2.817.364	3.246.035	2.910.000	3.170.000
Rivierenland	1.894.387	2.638.354	2.226.052	2.527.277	2.316.127	2.323.399	2.501.590	2.740.256
Schieland en Kr'waard	551.809	985.975	1.114.580	1.210.818	963.796	779.553	867.500	1.230.500
Stichtse Rijnlanden	784.590	1.262.025	1.333.073	1.320.876	1.316.144	1.743.743	1.608.270	1.474.208
Subtotaal	**10.744.590**	**16.218.052**	**15.792.468**	**16.827.585**	**16.698.564**	**18.092.350**	**18.125.027**	**18.577.581**
Indexcijfer jaar 2014 = 100	*100*	*143*	*151*	*147*	*157*	*155*	*169*	*173*
NRS-bemonsteringen		1.524.568	1.958.202	1.762.971	571.281	574.956	560.000	297.596
Totaal	**10.744.590**	**17.742.620**	**17.750.670**	**18.590.556**	**17.269.845**	**18.667.306**	**18.685.027**	**18.875.177**

* Opgave van de waterschappen in september-oktober 2025

** Aanname: vanaf 2027 worden 97 van de 130 RWZI's 1 keer per week bemonsterd (2026: 1,4 bemonsteringen per RWZI (130) per week)

De ontwikkeling in de meetvraag van 2021-2027 t.o.v. 2014.

Ontwikkeling meetvraag

De opgegeven meetvraag van de deelnemers voor 2027 is met 18,9 miljoen verkooppunten (VP) licht hoger dan de hernieuwde opgave voor 2026 (18,7 miljoen VP) . Op basis van de uitvraag baseert AQUON haar productieniveau voor haar begrotingsperspectief inclusief NRS-bemonsteringen in 2027 op 18,9 miljoen verkooppunten voor deelnemende waterschappen. Echter, constateert AQUON dat de meetvraag ieder jaar hoger uitvalt in zowel de hernieuwde opgave als in de meerjarenverwachting. Dit betekent dat AQUON haar organisatie op korte termijn dient aan te passen.

Nationale Rioolwater Surveillance

De Unie van Waterschappen (UvW) heeft afspraken gemaakt met het ministerie van VWS en het RIVM over een vijfjarige samenwerking op het gebied van afvalwatersurveillance. Ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting wordt nog overleg gevoerd tussen de genoemde ministeries, het RIVM en de waterschappen over de bemonsteringsfrequenties in 2027 en verder. Diverse scenario's van het RIVM worden beoordeeld. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de bemonstering wordt afgeschaald naar gemiddeld slechts 0,5 bemonsteringen per rwzi per week.

Het bestuursakkoord voor de COVID monitoring besloeg de jaren 2021 tot en met 2025. In 2027 wordt de waakvlam monitoring voortgezet, waarvoor nieuwe afspraken worden gemaakt. Voor 2027 is een meetvraag van circa 0,3 miljoen verkooppunten voor de bemonsteringen in het kader van de Nationaal Rioolwater Surveillance (NRS) opgenomen. Zolang nog geen sprake is van structurele financiering vanuit de waterschappen wordt de omvang van de NRS-bemonsteringen in de tabellen in een aparte regel weergegeven.

5.2 MEETVRAAG 2027-2031

Het meerjarig perspectief op de verwachte productie van de individuele deelnemende waterschappen wordt in onderstaande tabel weergegeven.

PRODUCTIE/ MEETVRAAG	Hernieuwde opgave	Programma begroting	Meerjarenraming			
	2026*	2027**	2028	2029	2030	2031
Aa en Maas	2.159.000	2.147.000	2.326.911	2.326.911	2.406.911	2.321.911
Brabantse Delta	1.909.224	2.067.993	2.091.367	2.091.367	2.091.367	2.091.367
De Dommel	1.557.961	1.594.900	1.701.460	1.695.460	1.762.660	1.707.560
Delfland	1.790.982	1.811.224	1.875.866	1.875.866	1.875.866	1.875.866
Hollandse Delta	2.820.500	2.341.500	2.869.867	2.732.367	2.559.867	2.642.367
Rijnland	2.910.000	3.170.000	3.560.986	3.600.986	3.590.986	3.600.986
Rivierenland	2.501.590	2.740.256	2.862.846	2.864.046	2.865.646	2.819.246
Schieland en Kr'waard	867.500	1.230.500	1.279.016	1.279.016	1.279.016	1.279.016
Stichtse Rijnlanden	1.608.270	1.474.208	1.518.088	1.518.088	1.518.088	1.518.088
Subtotaal	**18.125.027**	**18.577.581**	**20.086.407**	**19.984.107**	**19.950.407**	**19.856.407**
Indexcijfer jaar 2014=100	*169*	*173*	*187*	*186*	*186*	*185*
NRS-bemonsteringen	560.000	297.596	297.596	297.596	297.596	297.596
Totaal inclusief NRS	**18.685.027**	**18.875.177**	**20.384.003**	**20.281.703**	**20.248.003**	**20.154.003**

* Opgave van de waterschappen in oktober 2025

** Aanname: vanaf 2027 worden 97 van de 130 RWZI's 1 keer per week bemonsterd (2026: 1,4 bemonsteringen per RWZI (130) per week)

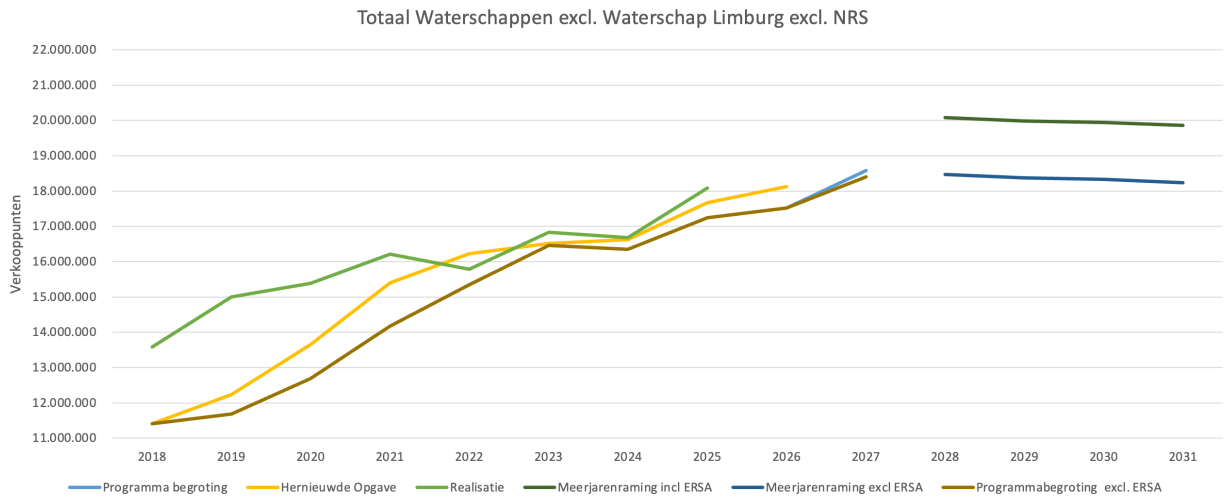
De opgave van de verwachte meetvraag 2026-2031 inclusief verwachte meetvraag stedelijk afvalwater.

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater is vastgesteld op 5 november 2024 en zal in 2028 in werking treden. In de opgave van de meetvraag 2027 is door een beperkt aantal deelnemers geanticipeerd op de verwachte ontwikkelingen van de monitoring voor stedelijk afvalwater. In samenwerking met de expertgroep en platform opdrachtgevers heeft een nadere verificatie van de meerjarenopgave 2028-2031 plaatsgevonden. Voor de programmabegroting 2027 zal de meetvraag voor Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater minimaal zijn.

In de meetvraag is nog geen rekening gehouden met de toetreding van waterschap Limburg per 1-1-2027. Verwerking van de effecten van deze toetreding gaat een plaats krijgen in het addendum programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031.

5.3 EFFECT VAN DE PRODUCTIEVERWACHTINGEN

De opdrachtgevers/waterschappen zijn zelf verantwoordelijk voor hun opgegeven meetvraag voor de komende jaren. Deze productieverwachting is een belangrijk gegeven voor de bedrijfsvoering van AQUON. AQUON heeft de productieverwachting vooraf doorgesproken met haar opdrachtgevers.

Meetvraag ontwikkeling in de tijd.

Op basis van de opgegeven meetvraag kan geconcludeerd worden dat de productie na de impuls van de Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater in 2028 op de lange termijn licht daalt. Deze stijging is in de afgelopen jaren hoger geweest dan de jaarlijkse opgave van de opdrachtgevers. AQUON is van mening dat dat de opgegeven meetvraag te laag is. AQUON zal met ingang van 2028 de meetvraag ophogen met een nog vast te stellen percentage onvoorzien.

In de meetvraag is een ingeschat aandeel onderzoeken opgenomen waartoe AQUON zelf (nog) niet is uitgerust en/of wat boven de bezettingsgraad uit zal komen. Deze onderzoeken worden door AQUON uitbesteed aan partners. AQUON constateert dat de vraag naar specialistische analyses stijgt. Er is een toename in de diversiteit van de te onderzoeken stoffen in de afgelopen jaren te zien. Op verzoek van de opdrachtgevers worden ook de (voor)onderzoeken ten behoeve van waterbodemonderzoek in toenemende mate in eigen huis uitgevoerd. Verder ervaart AQUON dat de markt uitbestedingen in toenemende mate niet kan invullen in het bijzonder de innovatieve meetvraag, maar ook de klassieke hydrobiologie.

Op basis van de opgegeven productiewaarden ontvangen de opdrachtgevers viermaal per jaar een voorschotfactuur gebaseerd op de begrote kosten en de begrote productiewaarden. De werkelijke jaarkosten worden door AQUON op basis van de werkelijke productiewaarden volgens de vastgestelde bijdrageregeling afgerekend. In bijlage 1 is de berekening voor het jaar 2027 (en verdere jaren) nader uitgewerkt.

6. PARAGRAFEN

WETTELIJKE PARAGRAFEN

Overeenkomstig het waterschapbesluit zijn in de programmabegroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 de paragrafen opgenomen welke verplicht zijn te vermelden. Met deze paragrafen wordt bereikt dat de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het (nieuwe) beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, evenals de financiële gevolgen van dat beleid worden verankerd.

6.1 UITEENZETTING VAN DE FINANCIËLE POSITIE

Financiering

AQUON heeft twaalf langlopende leningen. Deze langlopende leningen, inclusief kortlopende faciliteiten, leiden niet tot een herziening van de leningenportefeuille voor het begrotingsjaar 2027. Verwacht wordt dat de reguliere financieringsbehoefte in het jaar 2027 geheel in het huidige financieringsarrangement met de bankinstellingen past.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

AQUON kent geen (algemene) reserves. Voor wat betreft de financiële risico's geldt dat de deelnemers van de GR AQUON aansprakelijk zijn voor de niet afgedekte risico's.

In het begrotingsjaar 2027 en in de meerjarenraming 2028-2031 is op de mogelijke financiële risico's zo adequaat mogelijk geanticipeerd. AQUON heeft vanuit een kwantitatieve risicoanalyse vastgesteld dat er inderdaad risico's met een financieel effect zijn. In de risicoparagraaf wordt uitgebreid stil gestaan bij deze en andere risico's. Voor eventuele andere risico's is een begrotingspost onvoorzien opgenomen.

Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen

Aan het eind van het jaar 2027 heeft AQUON een bestemmingsreserve ten behoeve van de het restant van de eenmalige kosten in verband met de centralisatie. In de programmabegroting Eigenaren wordt deze kostenpost verder geduid. Daarnaast is een voorziening inzake RVU verplichting en een voorziening Jubilieumuitkeringen opgenomen.

Waterschapsbelasting

AQUON int geen belastingen, derhalve is deze paragraaf niet van toepassing.

Kengetallen

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat een gemeenschappelijk regeling een basisset van vijf kengetallen moet opnemen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kader stellende rol van het bestuur. In de tabel zijn de kengetallen weergegeven die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen. Een toelichting wordt bij de kengetallen weergegeven.

KENGETALLEN AQUON	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Weerstandsvermogen	Niet van toepassing				
Netto schuldquote	103%	94%	89%	83%	78%
EMU saldo	-665.000	225.000	825.000	1.325.000	1.600.000
Wendbaarheid van de begroting	11%	12%	12%	13%	12%
Lastendruk	Niet van toepassing				

TOELICHTING KENGETALLEN

1 Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is een ratio die aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele calamiteiten financieel kan opvangen. Het is de verhouding tussen de beschikbare financiële reserves die bedoeld zijn voor risico's die zich voordoen (de weerstandcapaciteit) en de waarde van alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. AQUON heeft naast de bestemmingsreserve in verband met de centralisatie, geen eigen vermogen. In de begroting is jaarlijks een bedrag van 200.000 euro opgenomen voor onvoorziene lasten. Daarnaast staan de deelnemers garant voor eventuele tekorten in de exploitatie.

2 Netto schuldquote

Het kengetal geeft de verhouding weer tussen de omvang van de netto schuld (schuldpositie) en de totale opbrengsten. In de periode 2027 t/m 2031 neemt de netto schuldquote af en verschuift deze van categorie neutraal naar gezond. Signaleringswaarde GTK 2020: <90% = gezond | 90-130% = neutraal | >130% is risicovol.

3 EMU-saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economisch en Monetaire Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het overheidstekort. Binnen de overheid van Nederland is het aanvaardbaar het tekort te verdelen over het Rijk en de decentrale overheden. In principe zal het exploitatietekort van AQUON elk jaar 0 zijn, omdat alle netto kosten worden doorberekend aan de deelnemers. Het EMU-saldo kan hoger of lager zijn dan 0, door investeringen, afschrijvingen en de invloed van reserves en voorzieningen. AQUON rapporteert het EMU-saldo, dat op landelijk niveau samengevoegd wordt en aan de norm wordt getoetst. De opbouw van het

EMU-saldo bij AQUON bestaat voornamelijk uit het verschil tussen de bruto investeringsuitgaven en de afschrijvingen.

4 Wendbaarheid van de begroting

Het kengetal wendbaarheid van de begroting geeft de verhouding tussen de totale kapitaalslasten en de totale bruto exploitatiekosten weer. Dit biedt een indicatie van de financiële flexibiliteit van de begroting. Hoe groter de omvang van de gepleegde en nog te plegen investeringen en de daaruit voortvloeiende financiering, des te meer kapitaallasten voor langere periode vastliggen. De wendbaarheid van AQUON wordt in de planperiode licht kleiner doordat het aandeel van de kapitaallasten stijgt.

5 Lastendruk n.v.t.

Het kengetal 'lastendruk' geeft de hoogte van de lastendruk weer van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde. AQUON heft geen belasting, derhalve is dit kengetal niet van toepassing.

6.2 PARAGRAAF ASSETMANAGEMENT

AQUON is met haar specifieke apparatuur een kapitaalintensieve organisatie en wenst efficiëntie door te voeren en continuïteit te borgen in haar operationele processen. Hiervoor dient AQUON voortdurend te investeren in haar reguliere bedrijfsvoering. Verouderde laboratoriumapparatuur wordt vervangen om het gewenste kwaliteitsniveau te behouden. Robotisering en vergaande automatisering zijn nodig om de efficiëntieverbeteringen en slimmere processen en methoden te ondersteunen. Nieuwe technologieën vervangen (deels) de bestaande methoden, waarmee een toekomstbestendig AQUON wordt gerealiseerd.

De beheeractiviteiten vinden op verschillende momenten door het jaar heen plaats. Onder het beheer op korte termijn vallen het jaarlijks terugkerende onderhoud en (kleine) noodzakelijke reparaties. Voor het reguliere onderhoud op de bestaande apparatuur zijn onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers. Voor het bedrijfspand in Houten is een meerjaren onderhoudsplan aanwezig, op basis waarvan de kosten zijn opgenomen in de programmabegroting. In 2026 zal aanbesteding van het onderhoud voor het pand plaatsvinden.

6.3 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

In deze paragraaf geeft AQUON inzicht in de stand van zaken en relevante ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering.

Onder bedrijfsvoering verstaan wij alle interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen van AQUON. Hieronder vallen zaken zoals de algemene aansturing van de organisatie, personeel & organisatie, kwaliteits-, arbo- & milieuzorg, inkoop en financiën, informatisering en automatisering, communicatie en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting). Deze processen zijn essentieel om de primaire processen goed te laten verlopen, en ook om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitgevoerde activiteiten te waarborgen. Onder invloed van economische en wettelijke ontwikkelingen krijgen sturen en afleggen van verantwoording een meer prominente plaats.

Financiële rechtmatigheid

Met ingang van 2025 rapporteert het Dagelijks Bestuur in de jaarrekening over de rechtmatigheid. Hiertoe wordt in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen, waarbij het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen van de organisatie. Het betreft hier de zuivere financiële rechtmatigheid.

AQUON borgt de financiële rechtmatigheid door een solide inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing. Alle financiële handelingen worden uitgevoerd binnen de kaders van de Waterschapswet, de vastgestelde begroting en de interne verordeningen. AQUON werkt met het vier-ogenprincipe voor alle verplichtingen en uitgaven, zodat rechtmatigheid en controleerbaarheid worden gewaarborgd. De interne controle ten aanzien van inkooprechtmatigheid richt zich op naleving van de Aanbestedingswet en het inkoopbeleid.

Deze controles worden uitgevoerd in afstemming met de accountant om zo een efficiënte interne controle te kunnen uitvoeren, waarbij de accountant bij haar werkzaamheden ook gebruik kan maken van de uitgevoerde interne controles. Het algemeen bestuur stelt de verantwoordingsgrens vast waarboven geconstateerde afwijkingen worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast stelt het algemeen bestuur de rapporteringtolerantie vast, waarboven individuele afwijkingen worden gerapporteerd.

6.4 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen

AQUON kent geen verbonden partijen. Deze paragraaf is niet van toepassing.

6.5 WET NORMERING TOPINKOMENS

Onderstaand is een overzicht met actuele informatie van de samenstelling van het bestuur en directie opgenomen. In 2027 vinden waterschapsverkiezingen plaats, wat gevolg zal hebben voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur.

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Dhr. J.K. Bouma	Directeur
Dhr. P.H. Daverveldt	Onafhankelijk voorzitter
Mevr. N.M. van Zoelen	Bestuurder
Dhr. H. Schouffoer	Bestuurder
Mevr. S. de Zoeten	Bestuurder
Dhr. A. Mollema	Bestuurder
Dhr. F. Tijhof	Bestuurder
Mevr. M. Boons	Bestuurder
Dhr. P. Ouwendijk	Bestuurder
Dhr. J. Verdoold	Bestuurder
Mevr. A. Hagenaars	Bestuurder

Overzicht actuele informatie in kader van Wet Normering Topinkomens.

7 FINANCIËLE BEGROTING AQUON

7.1 INLEIDING

In de nieuwe verslaggevingsvoorschriften is nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen een beleidsbegroting, zoals uitgewerkt in de voorgaande hoofdstukken, en een financiële begroting + meerjarenraming, die zijn uitgewerkt in hoofdstuk 7. Om dubbelingen zoveel mogelijk te voorkomen, is in dit hoofdstuk soms verwezen naar andere delen van dit document. In dit hoofdstuk zijn de gehanteerde uitgangspunten opgenomen, evenals de kosten en opbrengsten voor 2027 met een toelichting op de verschillen ten opzichte van de begroting 2026, gevolgd door de meerjaren exploitatieraming voor de jaren 2028-2031, de investeringsplanning en de geprognotiseerde balans.

7.2 GEHANTEERDE UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

In de opzet van de begroting 2027 is geen structurele verandering in de opzet van begroten doorgevoerd. AQUON kent twee programmabegrotingen. De eerste programmabegroting wordt ‘Laboratorium AQUON’ genoemd en het tweede programma ‘Eigenaar GR AQUON’. In deze begroting 2027 wordt ook de meerjarenraming 2028-2031 in beeld gebracht. In het programma Laboratorium zijn de reguliere laboratoriumacitviteiten opgenomen en in het programma Eigenaren wordt de uitnutting van de frictiekosten opgenomen, waaronder de uitwerking van het akkoord met de vakbonden.

De uitgangspunten zoals vermeld in de kaderbrief 2027 (welke op 2 december 2025 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld) zijn leidend geweest bij het opstellen van de begroting 2027.

Op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) is de verwachte prijsindex voor 2027 2,2 procent. Bij het berekenen van de out of pocket kosten wordt derhalve rekening gehouden met deze inflatiecorrectie ten opzichte van het prijsniveau eind 2026 op desbetreffende kostencategorieën. Voor salarisontwikkeling is zoals opgenomen in de kaderbrief 2027 gerekend met 3,8 procent CAO-verhoging en 1,5 procent voor individuele periodieken ten opzichte van het salarisniveau per 1 januari 2026. Voor de salarisstijging 2026 is een stijging van 3,3% voorzien ten opzichte van het salarisniveau eind 2025.

AQUON zal de kostenontwikkeling nauwlettend blijven volgen en heeft hierbij blijvend aandacht voor mogelijke optimalisaties binnen de make-buy-ally strategie om scherp te kunnen zijn op de kostenbeheersing.

7.3 BEGROTING 2027 VOOR PROGRAMMA 1: LABORATORIUM

PROGRAMMA 1 LABORATORIUM	Begroting 2027	Begroting 2026	Realisatie 2025
Salarissen	17.600.000	15.600.000	13.503.678
Sociale lasten	4.700.000	4.150.000	3.652.838
Overige personeelslasten	1.100.000	1.000.000	1.010.343
Personeel van derden	1.550.000	2.240.000	3.053.194
PERSONEELSLASTEN	24.950.000	22.990.000	21.220.053
Diensten van derden	1.312.000	1.377.000	1.066.558
Huren en rechten	210.000	200.000	189.704
Leaseauto's	1.400.000	1.150.000	1.074.929
Verzekeringen	70.000	90.000	72.410
Belastingen	280.000	250.000	237.531
Onderhoud door derden	1.447.000	1.173.000	1.281.782
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	4.719.000	4.240.000	3.922.914
Ge- en verbruiksgoederen	4.600.000	3.955.000	4.469.626
Duurzame gebruiksgoederen	205.000	270.000	295.208
Energie	410.000	410.000	396.432
GOEDEREN EN DIENSTEN	5.215.000	4.635.000	5.161.266
Externe analyses	6.975.000	6.400.000	6.823.815
UITBESTEDINGEN	6.975.000	6.400.000	6.823.815
Afschrijvingen	4.010.000	4.010.000	3.480.269
Rentelasten	1.115.000	1.200.000	1.127.269
KAPITAALSLASTEN	5.125.000	5.210.000	4.607.538
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	46.984.000	43.475.000	41.735.586
ONVOORZIEN	200.000	200.000	-36.017
TOTAAL LASTEN	47.184.000	43.675.000	41.699.568
Bijdrage derden	-1.098.000	-600.000	-878.716
TOTALE KOSTEN	46.086.000	43.075.000	40.820.852
Vennootschapsbelasting	60.000	20.000	88.491
Bijdrage waterschappen	46.146.000	43.095.000	40.909.343

Begroting programma 1: Laboratorium activiteiten.

7.4 TOELICHTING OP DE BEGROTING 2027 LABORATORIUM ACTIVITEITEN

Het kostenpatroon zoals opgenomen is passend bij de door de waterschappen opgegeven meetvraag voor 2027. Er is gerekend met de kaders zoals opgenomen in de kaderbrief. Een toelichting op de kostencategorieën die hiervan, of ten opzichte van de begroting 2026, afwijken wordt onderstaand weergegeven. Hierbij is het van belang te beseffen dat het kostenpatroon van de begroting 2026 gebaseerd is op 18.088.965 verkooppunten, terwijl het kostenpatroon voor 2027 berekend is op een ruim 4,3% hogere meetvraag van 18.875.177 verkooppunten. De gemiddelde kosten per verkooppunt voor de deelnemers ligt op het niveau wat gesteld is voor 2027 in de meerjarenraming bij de programmabegroting 2026, zijnde 2,45.

Personeelskosten
De personeelsformatie voor de invulling voor de operationele begroting 2026 is de basis voor de opgenomen salariskosten. Hierbij is rekening gehouden met de toenemende (complexe) productie waarbij enerzijds extra functies benodigd zijn en waarbij anderzijds rekening wordt gehouden met efficiency-voordelen in de productie-omgeving (opschaling/robotisering). De ambitie in informatieveiligheid en de groeiende vraag in datastromen zorgen voor extra formatie.

Samengevat kan de stijging ten opzichte van de programmabegroting als volgt worden toegelicht:
- Stijging meetvraag 2027 ten opzichte van 2026 uit programmabegroting 2026
- Verwachte CAO stijging (3,8%)
- Aanname personeel als gevolg van stijgende meetvraag. De kosten stijgen extra als gevolg van doorontwikkeling ICT.

Overige bedrijfslasten
Leaseauto’s
In 2025 is de aanbesteding voor leaseauto’s afgerond. In 2026 wordt gestart met het vernieuwen van het wagenpark. AQUON heeft een duurzaamheidsambitie ten aanzien van het wagenpark en heeft een externe adviseur onderzoek laten doen naar de gevolgen van mogelijke elektrificatie van het wagenpark. De invulling hiervan is een complex vraagstuk, omdat de vernieuwing ook praktisch uitvoerbaar moet zijn, waarbij rekening wordt gehouden met actieradius en maximaal trekgewicht van elektrische auto’s, maar ook het productiviteitsverlies als gevolg van laden tijdens de werkdag in het totaalplaatje moet worden meegenomen. Begin 2026 zal een verdiepingsslag op dit onderzoek plaatsvinden en zullen scenario’s en bijbehorende kosten worden uitgewerkt. De vernieuwing van het wagenpark start eind 2026.Voor de programmabegroting 2027 is gerekend met een stijging van de leasekosten van 22% ten opzichte van de begroting 2026, hierbij is ook het effect van het afschaffen van het BPM-voordeel meegenomen.

Onderhoud door derden
Door de aanschaf van technisch geavanceerde machines voor haar analyses zijn (dure) onderhoudscontracten afgesloten. Na afloop van de garantieperiode wordt voor machines jaarlijks onderhoud gepleegd. In 2027 zullen de robots uit de garantie lopen, derhalve is een extra kostenpost opgenomen voor onderhoud. Voor het pand wordt een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. In 2026 wordt de aanbesteding voor onderhoud aan het pand gestart.

Goederen en diensten
De stijging binnen goederen en diensten heeft voornamelijk betrekking op de stijging van de ge- en verbruiksgoederen als gevolg van de stijging van de meetvraag en daarmee de eigen productie.

Uitbestedingen
De kosten voor uitbestedingen liggen hoger dan de begroting 2026. De kosten zijn gebaseerd op de meetvraag zoals opgenomen in de programmabegroting.

Onvoorziene lasten
AQUON heeft in de reguliere begroting een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen van 200.000 euro. Gezien het feit dat AQUON niet beschikt over reserves om onvoorziene zaken op te vangen, zal de post onvoorzien in 2027 in overeenstemming met 2026 op 200.000 gesteld worden. Met deze begrotingspost kunnen risico's, beschreven in de risicoparagraaf, worden gefinancierd.

Heffing vennootschapsbelasting
Vanaf het jaar 2017 valt AQUON onder de reguliere vennootschapsbelasting. In de begroting 2027 worden een winstberekening en afdracht vennootschapsbelasting gemaakt voor de omzet voor derden. De activiteiten vanuit het samenwerkingsverband (ten behoeve van de deelnemende waterschappen) zijn vrijgesteld van deze belasting.

7.5 FINANCIËLE BEGROTING 2027 VOOR PROGRAMMA 2: EIGENAREN GR AQUON

PROGRAMMA 2 EIGENAARSDEEL	Begroting 2027	Begroting 2028 ev	Begroting 2026	Realisatie 2021-2024	Realisatie 2025	Totaal (verwachte) besteding
Salarissen	800.000	80.000	610.000	477.491	294.536	2.262.027
Sociale lasten	200.000	20.000	182.000	122.172	1.892	526.064
Overige personeelslasten	175.000	211.000	600.000	442.867	82.329	1.511.196
Inhuur personeel derden	-		0	282.058	0	282.058
PERSONEELSLASTEN	1.175.000	311.000	1.392.000	1.324.588	378.757	4.581.345
Diensten van derden	125.000	118.633	50.000	478.420	-1.737	770.316
Belastingen	-		-	-	86.522	86.522
Onderhoud door derden	-		-	-	5.686	5.686
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	125.000	118.633	50.000	478.420	90.471	862.524
Ge- en verbruiksgoederen	-		-	45.001	5.642	50.643
Energie	-		-	-	60.000	60.000
GOEDEREN EN DIENSTEN	-		-	-	65.642	110.643
Afschrijvingen	-		-	-	52.832	52.832
KAPITAALSLASTEN	-		-	-	52.832	52.832
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	1.300.000	429.633	1.442.000	1.803.008	587.702	5.607.344
ONVOORZIEN			694.338	-	-107.682	586.656
TOTAAL LASTEN	1.300.000	429.633	2.136.338	1.803.008	480.020	6.194.000
Mutatie bestemmingsreserve	-1.300.000	-429.633	-2.136.338	-1.803.008	-480.020	-6.194.000
TOTALE KOSTEN	-	-	-	-	-	7.205.000
Bijdrage waterschappen	-			5.360.000	1.845.000	7.205.000

7.6 TOELICHTING OP DE BEGROTING 2027 EIGENAREN GR AQUON

AQUON werkt op verzoek van de waterschappen met een bestemmingsreserve voor de te maken eenmalige kosten tijdens de nieuwbouw en ten aanzien van mogelijke afvloeiing van personeel. De totale eenmalige kosten zijn in de businesscase begroot op 7,2 miljoen euro. De bestemmingsreserve is in de periode 2021 tot en met 2025 gevoed door het saldo van een vaste bijdrage van de deelnemende waterschappen op basis van de businesscase en de gemaakte kosten in het betreffende jaar. De frictiekosten zijn geboekt als onttrekking uit de bestemmingsreserve. In de periode 2021 tot en met 2025 zijn de kosten in het eigenarenprogramma aanzienlijk lager uitgevallen dan begroot.

Begin 2026 is op basis van het document afronding centralisatie AQUON door het Algemeen Bestuur besloten de bestemmingsreserve aan te houden ten behoeve van de lopende verplichtingen en de kosten in de komende jaren als gevolg van de centralisatie. Onderstaande tabel toont het eindoverzicht zoals opgenomen in het document afronding centralisatie AQUON. In 2026 worden nog enkele onderwerpen die direct gelieerd zijn aan de centralsatie van AQUON nader gekwantificeerd. Hierover zal door het Algemeen Bestuur een besluit worden genomen, waarna het overtollig deel zal terugvloeien naar de deelnemers.

Overzicht eenmalige kosten	Geraamd businesscase	Besteed t/m 2025	Bestemmings-reserve 31-12-2025	Verwacht nog benodigd	Tekort/ overschot
Compensatie reistijd (Sociaal Statuut)	645	240	405	656	-251
Change programma AQUON organisatie	700	608	92		92
Boekwaarde verliezen	767	-107	874		874
Verhuizen en installeren	400	235	165		165
Onvoorzien	1.400	911	489	60	429
Frictiekosten door herplaatsing personeel	3.293	441	2.852	1.500	1.352
Totaal eenmalige kosten	**7.205**	**2.328**	**4.877**	**2.216**	**2.661**

Overzicht eenmalige kosten	Bestemmings-reserve 31-12-2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028 en verder
Compensatie reistijd (Sociaal Statuut)	656	270	175	211
Onvoorzien (laden WKO Bornd)	60	60	-	-
Frictiekosten door herplaatsing personeel	1.500	750	650	100
Onvoorzien *	2.661	1.056	475	119
Totaal eenmalige kosten	**4.877**	**2.136**	**1.300**	**430**

** Nadere uitwerking in 2026 zal uitwijzen welk bedrag benodigd is en terugvloeit naar de deelnemers*

7.7 MEERJAREN EXPLOITATIERAMING

Programma Laboratorium

In de meerjarenraming is vanaf 2028 een kostenpatroon berekend dat passend is bij door de waterschappen opgegeven meetvraag, waarbij een deel van de productie uitbesteed zal worden.

Voor het extra meetvraag in het kader van het stedelijk afvalwater zal extra personeel aangetrokken worden. De stijging van kapitaalslasten betreft afschrijving en rente als gevolg van het verwachte (vervangings) investeringsniveau.

Voor een stijging in de salarissen is vanaf 2028 met een verhoging van 3 procent per jaar gerekend waarbij eveneens rekening is gehouden met een stijging in de personeelsbezetting. Voor out of pocket kosten wordt ook gerekend met een prijsindexcijfer van 3 procent. Onderstaand zijn de verwachte exploitatiekosten en bijdragen voor de jaren 2025 tot en met 2031 weergegeven.

LABORATORIUM bedragen X €1.000			BEGROTING EN RAMINGEN TIJDREEKS 2027-2031				
	2025 gerealiseerd	2026 begroot	2027 begroot	2028 geraamd	2029 geraamd	2030 geraamd	2031 geraamd
Personeelskosten	21.220	22.990	24.950	26.897	27.776	28.759	29.722
Overige bedrijfslasten	3.923	4.240	4.719	5.359	5.555	5.722	5.893
Goederen en diensten	5.161	4.635	5.215	5.655	5.767	5.940	6.118
Uitbestedingen	6.824	6.400	6.975	7.750	7.800	8.000	8.100
Kapitaallasten	4.608	5.210	5.125	6.004	6.543	6.982	7.220
Onvoorziene lasten	-36	200	200	200	200	200	200
Vennootschapsbelasting	88	20	60	60	60	60	60
Totale kosten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

Bijdrage derden	879	600	1.098	1.125	1.170	1.193	1.215
Bijdragen waterschappen	40.909	43.095	46.146	50.800	52.531	54.470	56.098
Totale inkomsten	**41.788**	**43.695**	**47.244**	**51.925**	**53.701**	**55.663**	**57.313**

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Begrote prijs per VP	**2,26**	**2,38**	**2,44**	**2,49**	**2,59**	**2,69**	**2,78**
Gerealiseerde prijs per VP	**2,19**						

Samenvatting realisatie 2025, begroting 2026, begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 programma laboratorium.

Programma Eigenarendeel

De meerjaren uitgaven voor het eigenarendeel zullen geheel gedekt worden door de mutatie uit de bestemmingsreserve, derhalve is een meerjarenraming niet aan de orde.

7.8 VOORGENOMEN INVESTERINGEN

Het benodigd investeringsniveau 2027 tot en met 2029 ten behoeve van de operationele activiteiten wordt op 7,5 miljoen euro per drie begrotingsjaren voorzien. Een investering vergt veel onderzoek vooraf, veroorzaakt door sterke verbeteringen in technologie. Hierdoor is het complex te voorspellen in welk begrotingsjaar een investering valt. Voor sensoring inclusief ICT ondersteuning wordt een bedrag van 3,6 miljoen euro per drie begrotingsjaren voorzien. Daarnaast is er naar verwachting per drie jaar 3 miljoen euro investeringsruimte nodig voor facilitaire en ICT-ontwikkelingen. De effecten van de investeringen voor de deelnemers zijn enkel de kapitaalslasten.

INVESTERINGEN LABORATORIUM	
Doorontwikkeling ICT	3.000.000 euro per drie jaar
(Vervangings-)investeringen apparatuur	7.500.000 euro per drie jaar
Sensoring inclusief ICT-ondersteuning	3.600.000 euro per drie jaar

AQUON kent geen investeringsstatuut, aangezien zij regulier een beperkte mate van investeringen kent. Een vervanging van een laboratoriuminstrument betekent veelal een project waar een langere doorlooptijd mee is gemoeid. Voorafgaand aan vervanging wordt een operationele businesscase uitgewerkt, de vermelde ontwikkelingen geven daarbij richting.

7.9 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

De geprognosticeerde balans is een middel om het bestuurlijk inzicht te verbeteren in de ontwikkeling van de financiële positie van AQUON. Om inzicht te geven in de effecten van de meerjarenramingen van exploitatie en investeringen op de ontwikkeling van de balans is onderstaand de geprognosticeerde balans voor de komende vijf jaren opgenomen, gebaseerd op de actuele exploitatie en investeringsramingen en liquiditeitsprognose.

	ACTIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE ACTIVA					
I	Immateriële vaste activa	1.163	1.363	1.483	1.621	1.701
II	Materiële vaste activa	47.835	47.535	46.515	44.877	43.197
III	Financiële vaste activa	51	51	51	51	51
	VLOTTENDE ACTIVA					
IV	Voorraden	400	400	400	400	400
V	Kortlopende vorderingen	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
VI	Liquide middelen	15	15	15	15	15
VII	Overlopende activa	750	750	750	750	750
	TOTAAL ACTIVA	52.114	52.014	51.114	49.614	48.014

	PASSIVA	2027	2028	2029	2030	2031
	VASTE PASSIVA					
VIII	Eigen vermogen	430	164	100	80	60
IX	Voorzieningen	375	400	425	450	450
X	Vaste schulden	42.109	41.850	40.989	39.284	37.704
	VLOTTENDE PASSIVA					
XI	Kortlopende schulden	4.600	4.800	4.800	4.900	4.900
XII	Overlopende passiva	4.600	4.800	4.800	4.900	4.900
	TOTAAL PASSIVA	**52.114**	**52.014**	**51.114**	**49.614**	**48.014**

Geprognosticeerde balans 2027-2031 (bedragen x € 1.000)

8 KOSTENTOEREKENING EN BIJDRAGEREGELING

8.1 JAARLIJKSE EXPLOITATIEKOSTEN LABORATORIUM (PROGRAMMA 1)

Algemeen
De reguliere exploitatiekosten worden ingedeeld naar vaste kosten en variabele kosten in het betreffende jaar. Deze vaste en variabele kosten hebben een eigen basisberekening in de bijdrageregeling. De bijdrage van een individueel waterschap bestaat daarmee uit een aandeel in de vaste kosten en een aandeel in de variabele kosten. De opbrengsten door derden wordt in mindering gebracht op de jaarlijkse reguliere exploitatiekosten. Het geheel van de resterende reguliere bedrijfskosten in het jaar wordt vervolgens geheel door de (negen) deelnemende waterschappen bijgedragen.

De kostenverdeling
De vaste kosten zijn de kosten van de bedrijfsinrichting en deze kostencategorie wordt verondersteld 75 procent van de normale reguliere exploitatiekosten van het jaar te zijn. In tegenstelling tot de vaste kosten bewegen de variabele kosten mee met de jaarlijkse productie en deze worden verondersteld 25 procent van de reguliere exploitatiekosten van het jaar te zijn.

Consequenties voor een individueel waterschap
Elk waterschap draagt een percentage van de vaste kosten bij. Het percentage aan vaste kosten dat een individueel waterschap bijdraagt, is afhankelijk van de gemiddelde afgenomen productie in de drie afgesloten jaren voorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar. Het verhoudingscijfer van deze drie jaren productie ten opzichte van de totale productie in hetzelfde tijdvak (opgenomen in de meest recente jaarrekening) geeft het relatieve kostenaandeel van een individueel waterschap.
De variabele kosten worden in verhouding van de werkelijke afgenomen productie in het desbetreffende verslagjaar toegerekend aan een individueel deelnemend waterschap.

8.2 KOSTEN EIGENAREN (PROGRAMMA 2)
De eenmalige frictiekosten naar aanleiding van de centralisatie van AQUON zijn in het programma Eigenaren GR opgenomen. Deze kosten, die over een aantal jaren zijn geëgaliseerd, zijn in de jaren tot en met 2025 reeds doorberekend aan de deelnemers.

Het saldo per jaar wordt toegevoegd danwel onttrokken aan de bestemmingsreserve centralisatie. Mocht de bestemmingsreserve niet afdoende zijn dan betaalt ieder waterschap relatief hetzelfde deel bij (conform dezelfde verdeelsleutel). Andersom werkt het hetzelfde: mocht de bestemmingsreserve na de realisatie een overschot bevatten, dan wordt dit surplus terugbetaald aan de desbetreffende waterschappen.

9 RISICOMANAGEMENT

AQUON opereert in een dynamisch bestuurlijk en technisch werkveld, waarbij continuïteit, kwaliteit en kostenefficiëntie van laboratoriumdiensten essentieel zijn voor de deelnemende waterschappen. In 2027 wordt het risicobeeld beïnvloed door ontwikkelingen op personeel, organisatie, ICT, wet- en regelgeving en bestuurlijke omgeving. Dit hoofdstuk geeft een compact overzicht van de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen.

RISICO'S - BESTUURLIJKE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Continuïteit AQUON in gevaar door uittreden van deelnemende waterschappen	• In de Gemeenschappelijke Regeling is een uittreedregeling opgenomen die continuïteit AQUON borgt
Negen waterschappen niet op één lijn	• Heldere governance structuur binnen AQUON met tijdige besluitvormingsprocessen transparante rapportages • Door middel van periodieke werksessies en thema-bijeenkomsten vindt toetsing en herijking van de integrale strategie plaats zodat een gezamenlijke visie op de toekomst blijft bestaan. • In 2025 is ambtelijk en bestuurlijk een start gemaakt met de evaluatie en de verdere herijking van de strategie 2020-2030. Dit zal een continu proces zijn en indien er aanleiding voor is, zal de strategie bijgesteld worden.
Wijzigingen in landelijke of Europese regelgeving (Kaderrichtlijn Water, PFAS, medicijnresten) waardoor analysecapaciteit of methodiekontwikkeling onverwacht moet worden opgeschaald	• Continue monitoring van wet- en regelgeving en vroegtijdige impactanalyse op capaciteit en budget
Politieke en bestuurlijke wijzigingen als gevolg van de Waterschapsverkiezingen in 2027	• Proactieve bestuurlijke communicatie, tijdige informatievoorziening aan nieuwe AB leden • Goede governance afspraken binnen de GR zodat strategische continuïteit gewaarborgd blijft.

Risicio's - bestuurlijke aspecten.

RISICO'S - ORGANISATORISCHE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Werkmethodes en/of werkpakketten wijzigen, en/of verbreding van analysepakket (andere stoffen, geïntegreerd onderzoek ontwikkelt verder)	• Frequent contact en overleg met waterbeheerders (klant) en in het platform opdrachtgevers zorgt dat AQUON hier tijdig op kan inspelen. • Invulling van de rol innovatiemanager binnen AQUON • AQUON heeft frequent overleg met strategische kennis- en uitvoeringspartners om snel te kunnen inspelen op ontwikkelingen.
Accreditatie verlies	• Actief kwaliteitsmanagementprogramma voor monitoring van accreditatie-eisen en tijdige aanpassingen. Kwaliteitscoördinatoren binnen AQUON signaleren afwijkingen en maken deze zichtbaar in evaluaties. • AQUON schakelt de RvA in om de kwaliteitsnormen te blijven behalen.
Kwaliteitsverschil strategische operationele partners	• Voor een groot deel van de uitbestedingen zijn contracten op basis van dual sourcing aangegaan. • AQUON beoordeelt de kwaliteit van de opgeleverde analyses door de leveranciers conform de door haar geldende kwaliteitseisen.
Capaciteitsrisico bij te hoge productiedaling en/ of productiestijging	• AQUON kan flexibel op- of afschalen door continu een afweging tussen make-buy or ally te maken. • Verdere automatisering van routine-analyses (robotisering) om kwetsbaarheid te verminderen. • AQUON stelt separaat een interne werkbegroting op op basis van de herziene meetvraag inventarisatie bij aanvang van een bepaald jaar.
Financieel risico van een productiedaling en/of productiestijging	• Het kosten-verrekensysteem voor de deelnemende waterschappen geeft antwoord op een individuele productieverandering. Een deelnemend waterschap staat voor drie jaar borg voor het relatieve aandeel in de vaste kosten.
Innovatiekracht neemt af door druk op prijs per verkooppunt	• AQUON financiert haar innovaties binnen het programma laboratorium met de huidige operatie. Bij een mogelijke stagnatie van de meetvraag en/ of te hoge stijging van de prijzen staat dit onder druk omdat innovaties dan teveel op de prijs per VP drukken. Om het gewenste niveau van innovatie te blijven vasthouden is stabiliteit en groei van de meetvraag een voorwaarde.

Risico's - organisatorische aspecten.

RISICO'S - PERSONELE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Personeelsverloop: Kennis en productieverlies	• Interne kennisborging via standaardisatie, werkvoorschriften en digitale kennisbanken: Vooral voor specialistische en hydrobiologische onderzoeken is het van belang dat kennis wordt behouden. • Strategische personeelsplanning gericht op kritieke functies en opvolgingsvraagstukken
Veranderende meetvraag: Afhankelijkheid van schaarse expertise medewerkers	• Beschikbaar stellen van opleidingsbudget voor de medewerkers • Intern medewerkers opleiden om op een hoger ervaringsniveau te kunnen functioneren.
Uitvalrisico expertrollen als gevolg van te grote span of control door groei (managementlaag). De inrichting van de managementlaag is met de sterke groei nagenoeg niet meegegroeid, het managen van de huidige innovatieve organisatie is aanzienlijk complexer dan het managen van de oude, meer uitvoeringsgerichte organisatie.	• Binnen het managementteam is er voor de korte termijn uitval een horizontale vervanging afgesproken. • AQUON gaat een herijking van de managementlaag uitvoeren en brengt hierbij de hiervoor benodigde investering in beeld met als doel om de managementlaag structureel op niveau te brengen. Hierbij wordt ook onderzocht of het managementpotentieel van binnenuit de eigen organisatie gerealiseerd kan worden middels opleidingstrajecten en coaching.
Kostenverhoging als gevolg van elektrificatie van wagenpark. Indien een (gedeeltelijke) elektrificatie van het wagenpark wordt doorgevoerd, zal dit mogelijk extra kosten met zich meebrengen als gevolg van productiviteitsverlies, extra reiskosten en reistijdvergoeding.	• AQUON heeft een externe adviseur aangetrokken die onderzoek heeft gedaan naar de gevolgen van mogelijke elektrificatie. De uitkomsten hiervan zullen met directie en het managementteam besproken worden en mogelijke oplossingsrichtingen nader worden uitgewerkt.
Risico van het functiewaarderings-systeem om passend management te werven en te behouden bij de omvang, complexiteit en groei van de organisatie	• AQUON biedt leidinggevenden een onderscheidende bedrijfscultuur, die voor bepaalde leidinggevende personen mogelijk meer invloed heeft dan beloningshoogte

Risico's - personele aspecten.

RISICO'S - ASPECTEN INFORMATIEBEVEILIGING

RISICO	BEHEERSINGSMAATREGEL
Niet behalen van het ISO 27001-certificaat eind 2026	• Strakke voortgangssturing op het project, tijdige afronding van maatregelen, interne audits managementreviews en inzet van aanvullende capaciteit indien nodig.
Datalekken of verlies van vertrouwelijke informatie	• Versterken van autorisatiebeheer, dataclassificatie en bewustwording; implementatie en borging van de ISO 27001-maaatregelen
Cyberaanvallen (o.a. ransomeware, Phishing, DDoS) en systeemuitval	• Doorontwikkeling monitoring & detectie (SOC), periodieke pentesten en actualiseren/ oefenen van incident- en crisisrespons.
Afhankelijkheid en kwetsbaarheid in de keten (leveranciersrisico's)	• Aanscherpen conractuele beveiligingseisen, leveranciersbeoordelingen en ketenrisicomanagement.
Niet voldoen aan wet- en regelgeving (BIO, NIS2)	• Meerjaren verbeterprogramma informatiebeveiliging, periodieke audits en versterking governance en compliance processen.
Onvoldoende kwaliteit en betrouwbaarheid van informatie en data	• Verbeteren datakwaliteit, invoeren dagagovernance en monitoring van informatieprocessen

Risico's - aspecten informatiebeveiliging.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: BIJDRAGE PER WATERSCHAP IN DE JAREN 2027-2031

In deze bijdrageregeling is rekening gehouden met de wijzigingen in de meetvraag als gevolg van de aanpassing in de PDC, op basis van de simulatie uit 2025 bij de afstemming in de platformen en het besluit in november 2025 in het DB. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn de bijdrage 2025 en de begrote bijdrage 2026 (uit Programmabegroting 2026) toegevoegd.

2025	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 39.557					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.445	2.117.222	11,7%	1.156	4.602	75	4.676
Brabantse Delta	10,4%	3.079	1.969.767	10,9%	1.076	4.155	163	4.318
De Dommel	8,3%	2.464	1.521.860	8,4%	831	3.295	76	3.371
Delfland	8,7%	2.585	2.197.686	12,1%	1.200	3.785	47	3.832
Hollandse Delta	15,0%	4.439	2.193.085	12,1%	1.198	5.637	210	5.848
Rijnland	16,1%	4.761	3.246.035	17,9%	1.773	6.534	190	6.724
Rivierenland	15,1%	4.487	2.323.399	12,8%	1.269	5.756	276	6.033
Schieland en de Kr	6,8%	2.010	779.553	4,3%	426	2.436	80	2.516
Stichtse Rijnlanden	8,0%	2.377	1.743.743	9,6%	952	3.330	147	3.477
Totaal	100,0%	29.648	18.092.350	100,0%	9.883	39.530	1.264	40.795

2026	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 41.832					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.634	1.967.000	11,2%	1.174	4.808	75	4.883
Brabantse Delta	11,2%	3.517	1.776.727	10,1%	1.060	4.577	157	4.734
De Dommel	8,4%	2.641	1.509.300	8,6%	901	3.542	75	3.617
Delfland	9,6%	3.009	1.608.982	9,2%	960	3.969	48	4.017
Hollandse Delta	13,6%	4.269	2.627.000	15,0%	1.568	5.836	191	6.027
Rijnland	16,5%	5.188	2.950.000	16,8%	1.760	6.948	198	7.146
Rivierenland	14,3%	4.497	2.501.590	14,3%	1.493	5.990	287	6.277
Schieland en de Kr	6,7%	2.092	1.152.500	6,6%	688	2.780	82	2.862
Stichtse Rijnlanden	8,0%	2.526	1.433.208	8,2%	855	3.381	150	3.531
Totaal	100,0%	31.374	17.526.307	100,0%	10.458	41.832	1.263	43.095

2027	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 45.441					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	3.967	2.138.412	11,5%	1.308	5.275	42	5.317
Brabantse Delta	11,2%	3.823	2.080.401	11,2%	1.272	5.095	91	5.186
De Dommel	8,2%	2.806	1.580.546	8,5%	966	3.772	42	3.815
Delfland	10,9%	3.723	1.820.280	9,8%	1.113	4.836	26	4.863
Hollandse Delta	13,1%	4.482	2.339.159	12,6%	1.430	5.912	117	6.029
Rijnland	16,7%	5.705	3.185.850	17,1%	1.948	7.653	106	7.759
Rivierenland	13,9%	4.732	2.715.594	14,6%	1.661	6.392	154	6.546
Schieland en de Kr	5,7%	1.950	1.230.500	6,6%	752	2.703	45	2.748
Stichtse Rijnlanden	8,5%	2.892	1.487.476	8,0%	910	3.802	82	3.884

Totaal	100,0%	34.081	18.578.217	100,0%	11.360	45.441	705	46.146

2028	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 50.078					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,9%	4.472	2.317.603	11,5%	1.444	5.917	43	5.960
Brabantse Delta	11,1%	4.166	2.103.915	10,5%	1.311	5.477	93	5.570
De Dommel	8,5%	3.207	1.686.147	8,4%	1.051	4.258	43	4.301
Delfland	10,9%	4.091	1.885.245	9,4%	1.175	5.266	27	5.293
Hollandse Delta	13,4%	5.018	2.866.997	14,3%	1.787	6.805	120	6.925
Rijnland	17,0%	6.369	3.578.791	17,8%	2.231	8.600	108	8.708
Rivierenland	13,5%	5.069	2.837.080	14,1%	1.768	6.837	158	6.995
Schieland en de Kr	4,9%	1.853	1.279.016	6,4%	797	2.650	46	2.696
Stichtse Rijnlanden	8,8%	3.313	1.531.751	7,6%	955	4.268	84	4.352
Totaal	100,0%	37.558	20.086.546	100,0%	12.519	50.078	722	50.800

2029	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 51.790					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,7%	4.547	2.317.603	11,6%	1.502	6.049	44	6.093
Brabantse Delta	10,9%	4.224	2.103.915	10,5%	1.363	5.588	96	5.683
De Dommel	8,5%	3.304	1.680.201	8,4%	1.089	4.392	44	4.437
Delfland	10,6%	4.118	1.885.245	9,4%	1.221	5.339	28	5.367
Hollandse Delta	13,4%	5.212	2.729.635	13,7%	1.768	6.981	123	7.104
Rijnland	17,0%	6.622	3.618.991	18,1%	2.345	8.967	111	9.078
Rivierenland	13,8%	5.345	2.838.270	14,2%	1.839	7.184	162	7.346
Schieland en de Kr	5,3%	2.040	1.279.016	6,4%	829	2.868	47	2.916
Stichtse Rijnlanden	8,8%	3.431	1.531.751	7,7%	992	4.423	86	4.509
Totaal	100,0%	38.843	19.984.627	100,0%	12.948	51.790	741	52.532

2030	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 53.711					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,6%	4.692	2.397.283	12,0%	1.614	6.306	45	6.351
Brabantse Delta	10,7%	4.322	2.103.915	10,5%	1.416	5.738	98	5.836
De Dommel	8,5%	3.422	1.746.796	8,8%	1.176	4.598	45	4.643
Delfland	9,7%	3.899	1.885.245	9,4%	1.269	5.168	28	5.196
Hollandse Delta	14,1%	5.694	2.557.307	12,8%	1.721	7.415	126	7.541
Rijnland	17,0%	6.863	3.608.941	18,1%	2.429	9.292	114	9.405
Rivierenland	14,2%	5.713	2.839.855	14,2%	1.911	7.625	166	7.790
Schieland en de Kr	5,9%	2.395	1.279.016	6,4%	861	3.256	48	3.305
Stichtse Rijnlanden	8,1%	3.282	1.531.751	7,7%	1.031	4.313	88	4.402
Totaal	100,0%	40.283	19.950.110	100,0%	13.428	53.711	759	54.470

2031	Totale kosten in dit programma excl. NRS-bemonsteringen: 55.320					NRS		
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten	Afrekening	Totale
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag	excl. NRS	NRS	kosten
Aa en Maas	11,5%	4.792	2.312.623	11,6%	1.611	6.403	46	6.449
Brabantse Delta	10,7%	4.448	2.103.915	10,6%	1.465	5.914	100	6.014
De Dommel	8,4%	3.500	1.692.192	8,5%	1.179	4.678	47	4.725
Delfland	9,5%	3.955	1.885.245	9,5%	1.313	5.268	29	5.297
Hollandse Delta	13,5%	5.614	2.639.725	13,3%	1.838	7.452	129	7.582
Rijnland	17,7%	7.346	3.618.991	18,2%	2.521	9.866	117	9.983
Rivierenland	14,3%	5.936	2.793.873	14,1%	1.946	7.882	170	8.052
Schieland en de Kr	6,5%	2.680	1.279.016	6,4%	891	3.571	50	3.620
Stichtse Rijnlanden	7,8%	3.219	1.531.751	7,7%	1.067	4.286	90	4.377
Totaal	100,0%	41.490	19.857.331	100,0%	13.830	55.320	778	56.098

PROGRAMMABEGROTING 2027

BEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2031

Februari 2026

Wateronderzoek en advies

REGIONALE
BELASTING
GROEP

Begroting

2027

Regionale Belasting Groep
Spoorstraat 7
Postbus 4083
3102 GB Schiedam

Inhoudsopgave

			Inleiding	**2**
1.			**Beleidsbegroting**	**3**
	1.1.		Algemeen	4
	1.2.		Ontwikkelingen	5
		1.2.1.	Ontwikkelingen deelnemers en Rijksoverheid	5
		1.2.2.	Actuele ontwikkelingen verwerkt in de nieuwe meerjarenraming	7
		1.2.3.	Ontwikkelingen die op een later moment van invloed kunnen zijn op de meerjarenbegroting 2027-2031	9
		1.2.4.	Ontwikkelingen te bekostigen uit de bestaande begroting	11
2.			**Paragrafen**	**16**
	2.1.		Inleiding	16
	2.2.		Weerstandsvermogen en risicobeheersing	16
	2.3.		Financiering	19
	2.4.		Bedrijfsvoering	20
	2.5.		Verbonden partijen	21
3.			**Financiële begroting**	**24**
	3.1.		Financiële kaders	24
	3.2.		Reserves	25
	3.3.		Financiële mutaties	26
	3.4.		Staat van baten en lasten programma heffen en invorderen	30
	3.5.		Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	31
	3.6.		Geprognosticeerde balans	32
4.			**Meerjarenperspectief 2027-2031**	**33**
5.			**Verdeelsleutel en bijdragen deelnemers**	**34**
	5.1.		Verdeelsleutel	34
	5.2.		Bijdragen deelnemers	36
	5.3.		BTW Compensatie	36
6.			**Vaststelling**	**37**
Bijlagen:				**38**
	I.		Overzicht baten en lasten per taakveld	39
	II.		Kerngegevens en prestatie-indicatoren	41
		II.a.	Kerngegevens	41
		II.b..	Prestatie-indicatoren	42

Inleiding

De voorliggende begroting 2027 RBG is opgebouwd vanuit de jaarschijf 2027 van de meerjarenbegroting 2026-2030, zoals vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur op 11 september 2025.

Tot en met 2024 volgde de RBG met goedkeuring van de provincie voor de opmaak van de financiële stukken, de zogenaamde Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Dit omdat de oorsprong van de RBG bij de waterschappen ligt. De RBG volgt met ingang van de begroting 2025 het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Volgens de begrotingsprocedure uit de gemeenschappelijke regeling moet het algemeen bestuur van de RBG vóór 15 september 2026 de begroting 2027 vaststellen. Om de deelnemers in de gelegenheid te stellen hun zienswijze op de begroting kenbaar te maken, moet de ontwerpbegroting twaalf weken voor vaststelling aan hen worden toegezonden. Na vaststelling in het AB wordt de begroting naar de deelnemers en naar de provincie gestuurd.

In deze begroting 2027, zijn de ontwikkelingen (hoofdstuk 1) bij onze deelnemers en de Rijksoverheid en alle overige ontwikkelingen verwerkt in de jaarschijf 2027 en ook in het meerjarenperspectief 2027-2031. In deze begroting 2027 is rekening gehouden met de uitgangspunten van de Kaderbrief 2027, zoals deze is vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van 9 maart 2026 en ook met de uitkomsten van de jaarrekening 2025. Diverse onderzoeken die met gemeenten zijn besproken in het kader van mogelijke kostenreducties of opbrengstverbeteringen, moeten nog worden afgerond. De nu doorgevoerde wijzigingen op de jaarschijf 2027 worden in deze begroting nader toegelicht.

Hoofdstuk 2 (de paragrafen) is een verplicht onderdeel van het BBV. In hoofdstuk 3 is de financiële begroting van het programma heffen en invorderen van belastingen nader beschreven volgens de BBV en inclusief een (verplichte) geprognosticeerde balans. De hoofdstukken 4 en 5 betreffen de meerjarenbegroting 2027-2031 en de toelichting op de verdeelsleutels van de netto kosten over de deelnemers.

1 Beleidsbegroting 2027

1.1. Algemeen

Wat zijn de missie en de visie van de RBG?

Missie
De RBG maakt het mogelijk om het heffen en innen van de lokale belastingen en waardering van objecten op een **kwalitatief goede, klantgerichte en doelmatige wijze** uit te voeren. De medewerkers van de RBG leveren kwaliteit en hebben oog voor vernieuwing. We hebben aandacht voor maatschappelijke vraagstukken. **We doen wat telt en we doen het goed**!.

Met deze missie zorgen we ervoor dat er meer maatschappelijk geld overblijft voor onder meer schoon drinkwater, veilige dijken, het ophalen van grofvuil en het aanleggen van fietspaden. Hiermee draagt RBG bij aan een mooiere, schonere en gezondere leefomgeving van inwoners van de regio.

Visie
De RBG is continu in ontwikkeling. We willen onderscheidend blijven op het gebied van heffen en innen van lokale belastingen. **Samen maken we mogelijk wat onmisbaar is!**
Dat betekent:

- Wij sturen op kwaliteit en zijn klantgericht.
- Wij willen op een maatschappelijk verantwoorde, eigentijdse en pragmatische wijze onze taak uitvoeren.
- Wij hebben vakkundige, oplossingsgerichte en toegewijde medewerkers.
- Wij zijn een lerende en wendbare organisatie, met een zakelijke familiecultuur en een warm werkgeverschap waarbij medewerkers kansen krijgen om zich te ontwikkelen in het kader van persoonlijke en organisatorische groei.
- Wij optimaliseren de schaalvoordelen van de organisatie door samenwerking met andere belastingsamenwerkingen en stimuleren groei vanuit maatschappelijk oogpunt.

We werken met betrouwbare systemen en werken toe naar foutloze data. Het voorkomen van fouten is de meest effectieve manier om kwaliteit te leveren. Door faalkosten te vermijden, realiseren we volledige belastingopbrengsten, verminderen we onnodige klantcontacten, bezwaren en klachten en kunnen we onze middelen doelmatig inzetten.

De RBG wil data gedreven werken om kennis te behouden en beslissingen op feiten te baseren. Data is leidend in onze aanpak, wat zorgt voor gerichte en foutloze acties en efficiënte oplossingen voor onze klanten. Dit draagt bij aan een snellere en betrouwbaardere dienstverlening.

Wat telt bij de RBG is altijd de mens, of het nu gaat om een ondernemer die hulp nodig heeft of een burger die ondersteuning zoekt, de menselijke maat bepaalt hun handelen. Elke klant verdient de juiste aandacht voor een oplossing van de opgelegde aanslag. Dit kan betaling zijn, een regeling, automatische incasso, of (gedeeltelijke) kwijtschelding.

Onze klanten vormen geen uniforme groep. De een leest alles digitaal, de ander reageert alleen op papier, weer anderen raken sneller in (betaling)problemen en hebben baat bij hulp, een regeling, schuldrust of vroegsignalering. Door onze communicatie af te stemmen op klantgroepen, niet alleen bij invordering, maar ook bij het heffen, het afhandelen van bezwaren en het verstrekken van WOZ-

informatie, zorgen we dat informatie aankomt, begrepen wordt en leidt tot de juiste actie. Dit doen we door het inzetten van verschillende communicatiemiddelen en in de “tone of voice”.
Een passende toon, juiste timing en het juiste middel maken ons klantvriendelijker en effectiever.

Een inclusieve organisatie maakt zo goed mogelijk gebruik van de diverse talenten en vermogens op de arbeidsmarkt. In een inclusieve werkomgeving komen alle (toekomstige) werknemers tot hun recht, ongeacht hun leeftijd, levensfase, functieverblijfsduur, geslacht of herkomst. De RBG zet zich in om binnen haar personeelsformatie een afspiegeling van de maatschappij te zijn. Binnen de organisatie is sprake van een natuurlijke diversiteit. Kwaliteit blijft de belangrijkste reden om nieuwe medewerkers aan te trekken.

De RBG streeft er naar om een wendbare en lerende organisatie te zijn, met duurzame inzetbaarheid en een sociaal gezicht.

De RBG heeft zich altijd sterk ingezet voor een benadering die bekend staat als warm werkgeverschap en warm incasseren. Deze benadering is gericht op het creëren van een mensgerichte en empathische werkomgeving zowel intern voor medewerkers als extern voor onze klanten. We willen een werkomgeving waarin medewerkers worden gewaardeerd, ondersteund en zich gemotiveerd voelen. De RBG begrijpt dat tevreden en bevlogen medewerkers essentieel zijn voor het leveren van hoogwaardige dienstverlening.

Warm incasseren is een benadering, waarbij de RBG zich richt op klanten die met respect en begrip worden behandeld en waar oprecht naar wordt geluisterd. Dit vooral wanneer zij in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te komen. Door warm werkgeverschap en warm incasseren te omarmen, streeft de RBG naar een positieve impact op zowel haar medewerkers als de klant.

1.2. Ontwikkelingen

1.2.1. Ontwikkelingen deelnemers en Rijksoverheid

Dit zijn ontwikkelingen van het belastingbeleid van een deelnemer of de Rijksoverheid, die van invloed kunnen zijn op de uitvoeringskosten van de RBG.

Landelijke ontwikkelingen Informatiebeheer en privacy
De toenemende digitalisering, groeiende datastromen en intensieve koppeling van systemen brengen nieuwe risico's met zich mee. Daarnaast neemt de dreiging van cybercriminelen verder toe. Het waarborgen van de veiligheid en integriteit van gegevens van inwoners en bedrijven is daarom een kerntaak voor overheidsorganisaties.

De Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) geeft richting aan een veilige en toekomstbestendige overheid met prioriteit voor:

- Inzet van soevereine cloud technologie;
- Verantwoord datagebruik;
- Benutten van de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie (AI);
- Burgers en ondernemers centraal stellen;
- Versterken van de digitale weerbaarheid van de overheid;
- Verbeteren van de digitale vaardigheden van overheidsmedewerkers.

Door geopolitieke spanningen wordt een soevereine cloud steeds belangrijker. Dit betekent dat:

- Data fysiek in Nederland wordt opgeslagen;
- Alleen partijen die onder lokale wetgeving vallen toegang hebben;
- De Cloud provider voldoet aan nationale en Europese privacyregels;
- Buitenlandse overheden geen toegang kunnen opeisen tot de data.

NIS2-richtlijn en Cyberbeveiligingswet
Nederland implementeert NIS2 via de Cyberbeveiligingswet (verwacht medio 2026). Tot dat moment blijft de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) van toepassing. NIS2 introduceert onder meer een zorgplicht, meldplicht bij significante incidenten, registratieverplichtingen en aangescherpt toezicht. Deze verplichtingen gelden voor zowel essentiële als belangrijke entiteiten.

BIO 2.0 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid)
De vernieuwde BIO 2.0 sluit aan op internationale normen en wordt juridisch verankerd in de Cyberbeveiligingswet. Organisaties moeten werken met een risico gebaseerde benadering en een Information Security Management System (ISMS). Hiermee wordt de aansluiting op NIS2 versterkt en wordt invulling gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor informatiebeveiliging.

Rol van RBG
De RBG is aangewezen en aangemeld bij het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) als "essentiële entiteit" en zal vanaf 2026-2027 gaan voldoen aan de aanvullende eisen van de Cyberbeveiligingswet, waaronder risicobeheersing, incidentmelding en aantoonbare naleving van beveiligingsnormen.

De RBG maakt voor de beveiliging en privacy gebruik van de diensten van de informatiebeveiligingsdienst Nederlandse gemeenten (IBD), de Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Daarnaast werken we nauw samen met andere belastingkantoren. De RBG houdt samen met haar leveranciers de digitale weerbaarheid op peil.

Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag

Dit wetsvoorstel regelt dat de gegevensuitwisseling tussen partijen die beslag leggen of verrekenen, wordt verbeterd. Hierdoor kan de beslagvrije voet en daarmee het bestaansminimum voor de burger in deze situatie beter worden geborgd. Om deze gegevensuitwisseling mogelijk te maken stelt het wetsvoorstel onder andere een elektronische voorziening in en beschrijft op hoofdlijnen wat de bevoegdheden en plichten zijn van beslagleggende- en verrekenende partijen. De voorziening zal gelijktijdig met het wetgevingsproces samen met alle relevante uitvoerende partijen nader worden uitgewerkt en ontwikkeld. Een ander doel van dit wetsvoorstel is om burgers meer inzicht te bieden in hun financiële situatie. Hiervoor bevat dit wetsvoorstel een grondslag om ook een digitale voorziening in te stellen waarmee burgers en gemeentelijke schuldhulpverleners inzage kunnen krijgen in de lopende beslagen en verrekeningen. Het wetsvoorstel geldt zowel voor de private sector als voor overheden en is eind december 2025 in openbare consultatie gegaan. Na de consultatie zal de Raad van State om advies worden gevraagd en naar verwachting in 2026 een wetsvoorstel worden ingediend. Inwerkingtreding is vanaf 2027 te verwachten. Eventuele kosten voor de RBG zijn nog niet in de begroting 2027 verwerkt.

Gegevenslevering door waterbedrijven

Gegevens mogen alleen worden verwerkt als daarvoor een in artikel 6 AVG genoemde grondslag van toepassing is. In het Besluit gegevenslevering gemeentelijke belastingen en het Waterschapsbesluit is voor onder meer waterbedrijven de verplichting opgenomen om voor een aantal belastingen verbruiksgegevens te verstrekken aan gemeenten en waterschappen. Een van de waterbedrijven is van mening dat dit Besluit onvoldoende grondslag biedt om NAW gegevens van hun klanten te mogen verstrekken.

De voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland heeft in februari 2026 in kort geding beslist dat drinkwaterbedrijf PWN deze gegevens alsnog moet verstrekken op straffe van een dwangsom. PWN kan nog hoger beroep aantekenen tegen deze uitspraak.

De RBG krijgt deze gegevens voor de zuiveringsheffing en de rioolheffing van de waterbedrijven Oasen, Evides en Dunea, waarvoor de RBG een vergoeding betaald. De RBG ervaart geen problemen met de levering van de gegevens.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijke verkeer (WMEBV)

De Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer is in mei 2023 aangenomen door de Eerste Kamer en voegt bepalingen toe aan de Algemene wet bestuursrecht. Na meerdere keren te zijn uitgesteld is de wet op 1 januari 2026 deels in werking getreden (voor de verplichte notificaties aan de burger wordt dit 1 januari 2027). De wet regelt het digitale verkeer tussen burgers voor formele berichten. De wet geeft burgers het recht om digitaal met ons te communiceren. Het recht om per post te communiceren blijft nadrukkelijk bestaan: de burger kiest. De RBG voldoet aan alle eisen van de 1^{e} tranche van deze wet. In 2027 zal de RBG ook aan de eis van notificaties voldoen.

Wetsvoorstel “versterking waarborgfunctie Awb”

Het Kabinet heeft in 2023 besloten tot wijziging van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
De voorgenomen wijzigingen hebben tot doel de Awb meer “mensgericht” te maken voor de burger door het opnemen van een wettelijke plicht voor de overheid om zich klantgericht op te stellen, de hoor- en motiveringsplicht aan te scherpen, betalingsregelingen te stimuleren en meer ruimte te bieden voor verschoonbare overschrijding door de burger van bezwaar- en beroepstermijnen.

Bij verschillende internetconsultaties kwamen veel reacties binnen van onder meer de rechterlijke macht en (juridische) beroepsgroepen die met de Awb te maken hebben. Over diverse deelonderwerpen zijn meerdere reacties verschenen, onder meer van de rechtspraak en verschillende (juridische) beroepsgroepen. In het regeerakkoord “Aan de slag” heeft het kabinet aangegeven het

aangepaste wetsvoorstel weer op te pakken. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment niet in te schatten.

Mijn Betaaloverzicht
De rijksoverheid heeft al langer de wens voor de burger inzichtelijk te maken waar welke publiekrechtelijke vorderingen open staan. Het CJIB heeft hiervoor een app ontwikkeld, “Mijn betaaloverzicht”, waarin een burger via DigID een overzicht kan krijgen van alle op zijn naam openstaande vorderingen bij o.a. CJIB, Duo, UWV, SVB etc.

In 2026 wordt Mijn Betaaloverzicht daadwerkelijk in handen van burgers gegeven. Eerst met een gelimiteerde testgroep, later gevolgd door een gefaseerde landelijke uitrol. In 2027 sluiten de Belastingdienst en de dienst Toeslagen aan. Intussen neemt de projectgroep in fases contact op met lokale overheden om aan te sluiten. Hiervoor is het CJIB al in overleg met onze softwareleverancier Centric om de koppeling met de app te realiseren.
Er wordt niets centraal opgeslagen: zodra ingelogd wordt, worden de openstaande vorderingen van de deelnemende overheden real time opgevraagd en in de app getoond. Het is dus volledig AVG proof. De burger kan een overzicht (pdf) downloaden. Gemeenten, waterschappen en samenwerkingsverbanden besluiten zelf of ze deelnemen aan de app. Uiteindelijk wordt het project losgekoppeld van het CJIB en bij een van de ministeries ondergebracht. Mijn Betaaloverzicht wordt ook ingebouwd in MijnOverheid. Momenteel is nog niet bekend welke kosten aan deelname door (lokale) overheden verbonden zijn.

1.2.2. Actuele ontwikkelingen verwerkt in nieuwe meerjarenbegroting 2027-2031

Verdeling bijdrage kosten uitvoering WOZ en LV-WOZ over waterschappen.
Alle waterschappen betalen net als het Rijk en de gemeenten een bijdrage in de kosten voor de uitvoering van de Wet WOZ voor de waardering van gebouwde objecten. De kosten worden gedragen door de gemeenten (45 %), de waterschappen (15 %) en de Belastingdienst (40 %). De bijdrage van Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard maakt onderdeel uit van de begroting van de RBG.

De wettelijke bijdragen van de waterschappen aan de uitvoeringskosten WOZ bedragen € 21,8 miljoen per jaar. Tot en met 2025 werd hierop door het Rijk een korting verleend van € 10 miljoen per jaar. De Unie van Waterschappen pleit bij het Rijk voor een kostenverdeling die in overeenstemming is met het sterk toenemende bredere gebruik van de WOZ (dus niet alleen gebruik voor het vaststellen van de heffingsmaatstaf). Voorlopig is er dus nog geen sprake van een nieuwe korting. De hogere bijdrage (zonder korting) was al eerder verwerkt in de meerjarenbegroting 2026-2030.

Nieuwbouw LV-WOZ
Het Kadaster is van plan de LV-WOZ in 2027 ter herbouwen, omdat de huidige voorziening in 2028 “end of life” raakt. Hiervoor werkt het Kadaster samen met de gemeenten, waterschappen en Belastingdienst. Daarbij stappen zowel bronhouders als afnemers over op modernere koppelvlakken en een informatievoorziening die past bij de huidige, gemeenschappelijke standaarden. Voor de herbouw van de LV WOZ schat het Kadaster € 7 miljoen nodig te hebben. Deze kosten zullen hoofdzakelijk in de periode 2027 en 2028 worden gemaakt (met voorbereiding in 2026).

De Unie van Waterschappen heeft samen met VNG, de Belastingdienst en het ministerie van Financiën overleg over de kostenverdeling van de herbouw. Bij het opstellen van de begroting 2027 was er geen inzicht in de financiële gevolgen.

Wijziging beroepsprocedure kwijtschelding

Tegen een besluit op een verzoek om kwijtschelding is nu alleen administratief beroep bij de RBG mogelijk. In de Fiscale Vereenvoudigingswet 2017 is bepaald dat tegen besluiten op verzoeken om kwijtschelding en uitstel van betaling voortaan de bezwaarprocedure van de AWB opengesteld wordt. Dit betekent dat tegen deze besluiten ook beroep, hoger beroep en cassatie bij de rechter mogelijk is. Het Kabinet heeft besloten dat invoering voor de Rijksbelastingdienst per 2027 plaats zal vinden. Daarna vindt evaluatie plaats of invoering voor de lokale overheden ook gewenst is. Invoering voor lokale overheden zal dus na 2028 plaats kunnen vinden. De wijziging in de invorderingswet brengt - naast een wettelijke behandeltermijn (artikel 236 lid 2 Gemeentewet) van 6 weken - extra kosten van behandeling van bezwaar- en beroepschriften met zich mee.

In de meerjarenbegroting 2026-2030 was gerekend met kosten (€ 300.000) vanaf 2027. In de nieuwe meerjarenbegroting 2027-2031 is dit bedrag vanaf 2029 opgenomen.

Opbrengst dwanginvordering

De Kostenwet invordering rijksbelastingen is door de bijstellingsregeling directie belastingen gewijzigd. De aan de klant op te leggen kosten van aanmaningen, dwangbevelen en hernieuwde bevelen zijn net als in 2025 ook per 1 januari 2026 gestegen.

Toetreding gemeente Maassluis

Eind 2025 hebben de RBG en de gemeente Maassluis een intentieverklaring getekend voor toetreding tot de RBG. Eind 2025 en begin 2026 is onderzocht of toetreding wenselijk en mogelijk is. De toetreding zal niet vóór 1 januari 2028 plaatsvinden. Zowel voor de gemeente Maassluis als voor de deelnemers van de RBG is uit onderzoek gebleken dat zowel qua dienstverlening als vanuit financieel oogpunt een voordeel te behalen is. Een mogelijk verzoek tot toetreding zal uiterlijk in februari 2027 door de gemeenteraad van Maassluis worden genomen.

1.2.3. Ontwikkelingen die op een later moment van invloed kunnen zijn op de meerjarenbegroting 2027-2031

Invordering

Kosteloze betalingsherinnering

De RBG overweegt om een kosteloze betalingsherinnering als vast onderdeel van het invorderingsproces op te nemen. Deze overweging volgt uit een in 2022 aangenomen motie van de Tweede Kamer, waarin het Kabinet werd verzocht overheden op te roepen vóór het versturen van een aanmaning eerst een kosteloze herinnering te sturen en te onderzoeken of dit wettelijk verplicht kan worden. Het Ministerie van BZK heeft overheden vervolgens opgeroepen vrijwillig een dergelijke kosteloze herinnering in te voeren of de mogelijkheden daartoe te onderzoeken.

In 2026 zal de RBG een uitgebreide pilot uitvoeren, waarbij een kosteloze betalingsherinnering wordt gecombineerd met de aanmaning. Klanten die niet op tijd betalen, krijgen twee weken extra om alsnog zonder kosten te betalen. Pas bij betaling ná deze termijn worden aanmaningskosten in rekening gebracht. De resultaten van eerdere pilots in 2025 laten zien dat dit zelfs leidt tot beter betaalgedrag. Daarnaast sluit het aan bij het streven van de RBG om invorderingskosten voor klanten zoveel mogelijk te beperken. Deze werkwijze leidt tot een daling van de opbrengst invorderingskosten van ± € 300.000, maar dit past binnen de visie van maatschappelijk verantwoord invorderen. Als na de pilot 2026 besloten wordt de kosteloze betalingsherinnering in het invorderingsproces in te voegen zullen wij dit in de Leidraad Invordering RBG en de begroting na 2027 verwerken.

Voorgenomen wijziging Kostenwet invordering Rijksbelastingen

Eind december 2025 heeft de Staatssecretaris van Financiën ingestemd met een wijziging van de *Kostenwet invordering rijksbelastingen*, die per 1 januari 2028 in werking moet treden. Gedacht wordt aan het vaststellen van de kosten voor het betekenen van een dwangbevel op 10% van de gevorderde som, in plaats van de huidige kostensystematiek. Bij een vordering van € 400 bedragen de dwangbevelkosten nu € 88; na invoering van de nieuwe regeling zou dit € 40 worden — een daling van ruim 55%. Deze aanpassing zal een aanzienlijke daling geven van de opbrengst dwanginvordering van de RBG. Een eerste voorlopige inschatting laat een daling zien tussen de € 1,2 – 1,5 miljoen.

De UvW en VNG hebben het Ministerie van I&W verzocht om een *uitvoeringstoets decentrale overheden (UDO)*, omdat de effecten voor decentrale overheden veel groter zijn dan voor de Rijksbelastingdienst. Een mogelijke uitkomst is het invoeren van een eigen kostenwet of kostenregime voor decentrale overheden. Vanwege het grote financiële belang volgen wij deze ontwikkelingen nauwgezet en informeren wij u tijdig.

Lokale belastingen

Leegstandsheffing

Met ingang van 1 januari 2026 is in de gemeentewet de mogelijkheid voor gemeenten opgenomen om een leegstandsbelasting in te voeren. Hiermee kan een belasting opgelegd worden aan eigenaren van woningen die langer dan een jaar leeg staan. De in Vlaanderen al langer bestaande leegstandsbelasting heeft hiervoor model gestaan en dient als instrument om leegstand van woonruimten tegen te gaan door eigenaren van leegstaande woonruimten te stimuleren deze te verhuren of te verkopen. Per Koninklijk Besluit is inmiddels bepaald dat een Leegstandsbelasting per 1 januari 2027 kan worden ingevoerd. Dit betekent dat – als een gemeente besluit de belasting in te voeren – deze pas vanaf 1 januari 2028 opgelegd kan worden. Als een of meer deelnemende gemeenten de heffing invoeren betekent dit voor de RBG een uitbreiding van de heffings- en invorderingswerkzaamheden. De kosten voor het heffen en innen van leegstandsbelasting zijn niet in deze begroting 2027 opgenomen.

Bij de Tweede Kamer is daarnaast een wijziging van de Leegstandswet in behandeling. Daarin worden bestuurlijke instrumenten voorgesteld om leegstand tegen te gaan voor zowel woonruimten als bedrijfsruimten. De werking daarvan is ruimer dan de leegstandsheffing in de Gemeentewet, die alleen voor woonruimten geldt. Als gemeenten besluiten om te kiezen voor leegstandsbestrijding via de Leegstandswet heeft dit geen gevolgen voor de RBG.

Stijging lokale belastingen

De verwachting is dat de lokale belastingen de komende jaren verder zullen stijgen. Dit komt onder meer door de korting op de uitkeringen uit het gemeentefonds en de toenemende kosten bij waterschappen.

De Waterschappen worden geconfronteerd met taakverzwaringen als gevolg van klimaatverandering en strengere eisen voor de zuivering van afvalwater.

Voor Gemeenten geldt in het bijzonder dat de kosten voor de afvalstoffenheffing zullen stijgen. Het Rijk is namelijk voornemens de afvalstoffenbelasting die afvalverwerkers betalen fors te verhogen: van € 40,85 per ton verbrand afval in 2026 naar € 90,21 per ton in 2028 en uiteindelijk € 113,81 per ton in 2035. Deze verhogingen zullen naar verwachting leiden tot hogere tarieven voor inwoners.

Een mogelijke consequentie van deze stijgende lokale lasten is dat meer huishoudens moeite krijgen met het tijdig betalen van hun belastingen. Dit kan leiden tot een toename van kwijtschelding, betalingsachterstanden en dus tot extra invorderingswerkzaamheden voor de RBG.

De RBG volgt de ontwikkelingen over betaalgedrag van onze klanten nauwgezet en zetten in op begeleid betalen en vermijden van cumulatie van vorderingen. Wij blijven u hierover informeren via de prestatiecontracten.

Gegevensbeheer en WOZ

Areaaluitbreiding Schiedam en Zuidplas

Door grote nieuwbouwprojecten in de gemeenten Schiedam (o.a. Schieveste en De Glasfabriek) en Zuidplas (Cortelande) verwacht de RBG een toename van de werkzaamheden. Deze groei van het areaal betekent immers een stijging van het aantal objecten dat in beheer komt. Dit betekent onder andere meer waarderings-, taxatie- en controlewerkzaamheden, een toename van de klantcontacten en bezwaar- en beroepszaken en een zwaardere druk op gegevensbeheer (inclusief BAG) en kwaliteitsborging. Dit kan een uitbreiding van de formatie en heroverweging van processen noodzakelijk maken. Vooralsnog zien we geen aanleiding om de formatie aan te passen.

Met name de eerste jaren na oplevering van nieuwbouwwoningen is de mutatiefrequentie hoog, wat betekent dat zowel taxateurs als administratief medewerkers structureel meer werk te verwerken krijgen. Bovendien vraagt waardering van moderne, energiezuinige of innovatieve bouwvormen om specialistische deskundigheid en toegang tot actuele markt- en bouwkostgegevens.

Het uitgangspunt is dat de RBG beschikt over voldoende en deskundige medewerkers om de groei kwalitatief te verwerken zonder afbreuk te doen aan rechtmatigheid, datakwaliteit of dienstverlening. Om onze dienstverlening betrouwbaar, tijdig en rechtmatig te blijven uitvoeren, is het noodzakelijk tijdig te anticiperen op deze groei. Daardoor kan de RBG de continuïteit van haar dienstverlening waarborgen, voldoen aan wettelijke verplichtingen én voorbereid zijn op de veranderende omvang en complexiteit van het werkgebied.

De verdeling van de totale kosten van de RBG over de 6 deelnemers is gebaseerd op de paragraaf “Verdeelsleutel en bijdrage per deelnemer” uit het Bedrijfsplan RBG 2025. Deze verdeelsleutels

worden in principe gehanteerd tot er nieuwe deelnemers toetreden tot de gemeenschappelijke regeling of als er significante wijzigingen optreden qua dienstverlening bijvoorbeeld door significante groei van WOZ-objecten.

1.2.4. Ontwikkelingen te bekostigen uit bestaande begroting

Algemeen

De RBG is een organisatie die continu bezig is om efficiency te realiseren. Procesoptimalisatie is een onderwerp waar nadrukkelijk op gestuurd wordt. We zijn ook met onze leveranciers op zoek naar nieuwe methoden en technieken die onze uitvoering kan verbeteren. Zo worden diverse nieuwe activiteiten uitgevoerd, zonder dat wij daarvoor extra budget vragen. Dit betekent dat de kosten die hiervoor worden gemaakt, niet met een ophoging van de begroting worden geraamd.

Invordering

Maatschappelijk verantwoord invorderen

Een problematische schuldsituatie is de situatie waarin van een natuurlijk persoon redelijkerwijs is te voorzien dat een klant zijn schulden niet zal kunnen betalen of waarin de klant heeft opgehouden te betalen.

We streven naar een klantgerichte benadering, waarbij we niet alleen bureaucratische processen vermijden, maar ook zorgen voor eenvoudige en toegankelijke oplossingen voor onze klanten. We blijven de ontwikkelingen op het gebied van schuldenproblematiek volgen en passen onze strategieën en procedures daarop aan.

Hiervoor zijn inmiddels de volgende maatregelen genomen:

- In 2024-2025 is de RBG gestart met het houden van “spreekuren” op geselecteerde locaties in Den Haag, Delft, Vlaardingen en Schiedam. Daarbij moet gedacht worden aan wijkcentra, bibliotheken, kerken, voedselbanken enz. Hiermee willen we een laagdrempelige contactmogelijkheid voor onze klanten bieden, en ook vrijwilligers ter plaatse motiveren en instrueren contact met ons op te nemen voor klanten met hulpvragen. Deze werkwijze zal ook in 2026 en 2027 worden voortgezet en uitgebreid in Zuidplas en Rotterdam. We zijn nog steeds in contact met partijen en het aanbod van locaties wisselt ieder jaar;
- Onze klanten krijgen een mail vóórdat de aanslag wordt bezorgd, waarin ze er op gewezen worden dat zij binnenkort een aanslag ontvangen van ons. Klanten zonder bekend mailadres krijgen een ansichtkaart in de brievenbus. Ook proberen wij in onder meer lokale kranten, in bussen en op stations onze klanten hiervan bewust te maken.
- Wij willen klanten vroegtijdig bereiken door te bellen, gerichte e-mails te sturen en waar nodig huisbezoeken af te leggen. Op deze manier kunnen we betalingsproblemen in een vroeg stadium signaleren, passende oplossingen bieden en verdere invorderingskosten of maatregelen beperken.

Keurmerk Geldzorgenbewuste organisatie

In september 2025 heeft RBG het keurmerk *Geldzorgenbewuste organisatie* behaald. Dit keurmerk bevestigt dat wij klanten (en medewerkers) met financiële zorgen tijdig herkennen en zorgvuldig ondersteunen. Voor de invordering van belastingaanslagen betekent dit dat we nog meer inzetten op een mensgerichte aanpak. We combineren tijdige ondersteuning met duidelijke communicatie, zodat onze klanten niet onnodig in financiële problemen kunnen komen. In 2027 zetten we deze lijn door met vroegsignalering, maatwerkoplossingen en beter toegankelijke informatie. Tegelijkertijd blijven we

zorgvuldig invorderen wat nodig is voor de uitvoering van onze publieke taken. Door oog te hebben voor zowel draagkracht als betalingsgedrag, voorkomen we escalatie en onnodige kosten. Zo werken we aan een toekomstbestendig, sociaal en effectief invorderingsbeleid.

Een tweede onderdeel van het keurmerk is het 'Warm werkgeverschap'. We hebben hierbij aandacht voor de geldzorgen en de tijdige herkenning hiervan bij onze medewerkers. Ook hier is een zorgvuldige ondersteuning van de medewerker van belang.

Vroegsignalering

Het doel van vroegsignalering is om burgers met (mogelijk) problematische schulden tijdig in beeld te krijgen bij (schuld)hulpverlenende instanties. Na afronding van een pilotproject met verschillende schuldeisers zal het kabinet op een later moment besluiten of de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kan worden uitgebreid met lokale belastingschulden ten behoeve van vroegsignalering. Wanneer deze uitbreiding wordt doorgevoerd, kan de RBG zonder voorafgaande toestemming van de klantgegevens delen met gemeentelijke schuldhulporganisaties.

In afwachting van deze wetgeving overlegt de RBG reeds intensief met de deelnemende gemeenten over de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling rondom klanten met (mogelijk) problematische schulden, uiteraard binnen de geldende wettelijke kaders. Daarnaast vindt met de gemeente Den Haag overleg plaats over samenwerking op het gebied van kwijtschelding voor inwoners van het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Het kabinet heeft verder aangegeven te onderzoeken of een algemene wettelijke grondslag kan worden gecreëerd die gegevensuitwisseling tussen overheden breder mogelijk maakt. Een dergelijke grondslag zou onder meer de uitvoering van vroegsignalering aanzienlijk kunnen versterken en vereenvoudigen.

WOZ ontwikkelingen

AI-ondersteunde modelmatige waardebepaling

Voor de komende jaren ontwikkelt de WOZ-keten zich richting sterkere inzet van data gedreven waarderingsprocessen. Een belangrijke ontwikkeling is het toepassen van kunstmatige intelligentie (AI) als ondersteuning binnen de modelmatige waardebepaling. De inzet van AI biedt kansen om zowel de kwaliteit als de efficiëntie van het waarderingsproces verder te verbeteren. AI-modellen kunnen worden ingezet als extra controlelaag op de bestaande modelmatige waardebepaling. Hierdoor kunnen afwijkingen eerder worden gesignaleerd en waardes nauwkeuriger worden onderbouwd. AI vervult hierbij uitdrukkelijk een ondersteunende rol: de menselijke taxateur blijft verantwoordelijk voor de uiteindelijke waardevaststelling en de beoordeling van de kwaliteit.

AI kan onder meer bijdragen aan:
- Betere risicoselectie, doordat AI vroegtijdig objecten herkent waar de kans op foutieve waardes groter is.
- Snellere herwaarderingen, omdat veel objectgegevens automatisch kunnen worden verwerkt.
- Meer consistente waarderingen, omdat AI patronen in de markt en objectkenmerken nauwkeuriger herkent.
- Een sterkere onderbouwing, doordat AI duidelijk laat zien welke factoren de waarde beïnvloeden.

- Tegelijkertijd geldt dat de inzet van AI nooit mag leiden tot een vermindering van de kwaliteit of een niet-transparante werkwijze. Daarom wordt de komende periode ingezet op gecontroleerde experimenten, validatieonderzoek, en het ontwikkelen van duidelijke kaders voor transparantie, uitlegbaarheid en ethisch gebruik van AI binnen de WOZ-waardering. Deze voorbereidingen zijn noodzakelijk om AI op een verantwoorde, uitlegbare en toekomstbestendige manier te integreren in het waarderingsproces.

Dienstverlening

Klantgerichte en servicegerichte dienstverlening

Het KCC is de centrale schakel tussen organisatie en klant. Het is het kloppend hart van de klantcommunicatie van de RBG, waar de contacten met onze klanten zoveel mogelijk op één centrale plek worden afgehandeld.

Contact met onze klanten is van grote waarde. Klanten verwachten niet alleen een kwalitatief hoogwaardig product of dienst, maar ook een uitstekende service, snelle responstijden en effectieve oplossingen voor hun vragen en problemen. Het KCC speelt een cruciale rol in dit proces.

De rol van technologie in onze klantcommunicatie

In dit steeds meer digitale tijdperk is het integreren van technologie in klantcommunicatie niet langer een luxe, maar een noodzaak. Met behulp van CRM-systemen kunnen onze medewerkers snel toegang krijgen tot klantgegevens, eerdere interacties met en voorkeuren van klanten. Dit stelt de medewerkers van de RBG in staat om gepersonaliseerde service te bieden en de klantbeleving te verbeteren. Bovendien kunnen geavanceerde analyses en rapportagetools inzicht geven in belangrijke prestatie-indicatoren (KPI's), zoals gemiddelde wachttijden, oplossingen bij het eerste contact en de klanttevredenheidsscores.

Project "Inwinning Secundaire Objectkenmerken"

Het landelijke project Het nieuwe waarderen (gestart in december 2023) richt zich op het verbeteren en uniformeren van het WOZ-proces. Door woningeigenaren eerder en actief te betrekken bij de waardebepaling moet het aantal WOZ-bezwaren afnemen. Vooral de secundaire objectkenmerken blijken hierbij een belangrijke oorzaak van bezwaren.

Met "Check je woning" kunnen woningeigenaren zelf gegevens aanleveren over de staat en kwaliteit van hun woning. Dit levert actuelere en betrouwbaardere informatie op voor de jaarlijkse herwaardering. De pilotfase is inmiddels afgerond; de methode is nu een vaste stap in het WOZ-proces en wordt vooral ingezet in wijken waar weinig betrouwbare gegevens beschikbaar zijn.

De eerste resultaten tonen hogere datakwaliteit, betere aansluiting bij de feitelijke staat van de woningvoorraad en meer transparantie richting woningeigenaren. Dit draagt bij aan begrip voor de WOZ-waarde en vermindering van bezwaren.

In 2026 wordt Check je woning verder ontwikkeld, met aandacht voor:

- verbetering van het online portaal voor eenvoudiger aanleveren van gegevens;
- gerichtere inzet in wijken met veel mutaties of lage datakwaliteit;
- monitoring van de betrouwbaarheid van aangeleverde gegevens;
- betere communicatie en ondersteuning voor woningeigenaren.

Deze aanpak ondersteunt een toekomstbestendig, transparant en uniform WOZ-proces waarin woningeigenaren een actieve rol hebben.

Robotisering (RPA) en kunstmatige intelligentie (AI)

Om de dienstverlening naar onze klanten nog verder te verbreden, zetten we in 2027 in op de doorontwikkeling van het gebruik kunstmatige intelligente (AI) en data science. We onderzoeken momenteel de inzet van data science binnen de processen van bezwaar en kwijtschelding met als doel de verhoging van efficiëntie. De RBG neemt daarbij de wet- en regelgeving op dit gebied in acht en werkt binnen de interne richtlijnen vastgelegd in het document “Beleid procesdigitalisatie”. In 2026 starten we met de implementatie van een Robotic Proces Automation (RPA) platform en de bouw van de eerste robots. 2027 staat in het teken van uitbereiding van het aantal robots. Mogelijk is hiervoor extra formatieruimte nodig.

Klantcommunicatie

We willen in 2026 starten met de marktanalyse en aanbesteding van onze telefonie oplossing. Hierin willen we zeker de inzet van AI uitvragen om real time verslag te doen van het gesprek waarin het sentiment en eventuele actiepunten worden meegenomen. Zo kunnen we de wrap-up tijd aanzienlijk verkorten en is de verslaglegging meer uniform. Dat helpt weer bij het analyseren van de diverse gesprekken.

Overige toepassingen

RPA is in te zetten voor het uitvoeren van gestandaardiseerde, repeterende taken zoals bestandscontroles en bulkmutaties. AI is daarnaast een tool die trends kan analyseren en voorspellen, zoals bijvoorbeeld betaalgedrag, maar ook kan ondersteunen en adviseren bij beslissingen in en controleren van het belastingproces.

Wendbare organisatie en strategische personeelsvoorziening

Een wendbare organisatie kan tijdig inspelen op veranderende omstandigheden, toenemende complexiteit en wisselende werkdruk. Dit vraagt om een toekomstbestendig personeelsbestand met voldoende capaciteit en de juiste deskundigheid.

Het behouden van kwaliteit begint bij het binden en boeien van bestaande medewerkers. Dit vraagt om gerichte aandacht voor ontwikkeling, loopbaanmogelijkheden, vakmanschap en een gezonde werkcultuur. Tegelijkertijd is het onvermijdelijk dat medewerkers uitstromen door pensionering, mobiliteit of veranderende loopbaanwensen. Continuïteit vraagt daarom om tijdige opvolging en gerichte werving van nieuwe talentvolle medewerkers, afgestemd op de competenties die de RBG nodig heeft.

De inzet van nieuwe technologieën, waaronder AI, kan processen ondersteunen en efficiënter maken, maar leidt niet automatisch tot een kleinere formatie. AI kan routinematige werkzaamheden verlichten, maar cruciale keuzes en oordelen blijven mensenwerk. Medewerkers blijven nodig om besluiten te nemen, afwegingen te maken, maatwerk te leveren en toezicht te houden op de kwaliteit en betrouwbaarheid van geautomatiseerde uitkomsten.

Wendbaarheid betekent dat niet de bestaande formatie leidend is, maar de strategische opgaven waar de RBG voor staat. Dit vraagt om een periodieke analyse van:

- de benodigde capaciteit (kwantitatief en kwalitatief);
- toekomstige opgaven en veranderende werkzaamheden;
- interne mobiliteit en doorgroeimogelijkheden;
- de inzet van opleiding, ontwikkeling en arbeidsmarktcommunicatie;
- mogelijkheden voor flexibele inzet (tijdelijk, projectmatig).

Met deze aanpak zorgt de RBG voor een organisatie die blijvend kan inspelen op ontwikkelingen en haar publieke taken betrouwbaar en efficiënt kan uitvoeren. Een concrete invulling van deze strategische personeelsvoorziening is het eind 2025 opgezette ‘specialistenplan’. Hierbij wordt kennis geborgd door per team één of meerdere specialisten aan te stellen.

Nieuwe Archiefwet

Al enige tijd is er een nieuwe Archiefwet in voorbereiding. Deze nieuwe Archiefwet wordt naar verwachting op 1 januari 2027 ingevoerd, mits de Eerste Kamer het wetsvoorstel tijdig behandelt en de lagere regelgeving op tijd wordt afgerond.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding hebben wij intensief overleg gevoerd om de verplichte archiveringsfunctie bij het gemeentearchief van Schiedam onder te brengen en aan te wijzen als officiële archiefbewaarplaats. Medio 2026 zal de archivaris van de gemeente Schiedam aangewezen worden als archivaris. Tot op heden werd deze rol vervuld door het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

Kwaliteits- en contractmanagement

Eind 2025 is besloten om een kwaliteitsimpuls te geven aan onze systemen voor kwaliteits- en contractmanagement. Wij implementeren in de loop van 2026 een systeem om het proces van het beheren van procesbeschrijvingen, werkinstructies en het beheer van het interne controleplan verder te professionaliseren.

Gelijktijdig wordt in dit systeem een professionaliseringsslag gemaakt voor het contractmanagement van de RBG.

2. Paragrafen

2.1. Inleiding

Artikel 26 BBV schrijft voor dat in de begroting dezelfde paragrafen moeten worden opgenomen als in het jaarverslag. Volgens artikel 9 BBV zijn paragrafen verplicht, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is. Dit laatste geldt voor de RBG voor de paragrafen grondbeleid, onderhoud kapitaalgoederen en lokale heffingen. De verplichte paragrafen zijn in de paragrafen 2.2. tot en met 2.5. opgenomen. Deze verplicht paragrafen zijn ook in de financiële verordening RBG 2025 opgesomd.

2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

De RBG houdt geen weerstandsvermogen aan. Dit onderwerp is meerdere keren aan de orde geweest in de bestuursvergaderingen. Overschotten in de jaarrekening worden altijd teruggestort naar onze deelnemers.

Volgens artikel 31 lid 4 van de Gemeenschappelijke regeling RBG zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de RBG altijd beschikt over voldoende middelen om aan al zijn verplichtingen richting derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken. Het is daarom van groot belang om risico's goed te beheersen. Binnen de begroting is een post onvoorzien opgenomen van € 250.000 die gebruikt kan worden om niet begrote kosten te dekken.

Risicomanagement

De RBG streeft ernaar de risico's in de processen in hoge mate te vermijden en/of beheersen. We willen voorkomen dat er te laat, onvolledig of onjuist wordt opgelegd of beschikt, om zo te voorkomen dat de klanten in financiële problemen komen of ons imago een flinke deuk oploopt.

De RBG is bekend met de risico's (bijvoorbeeld financiële of imago) die gelopen worden bij de uitvoering van de werkprocessen. Op een groot aantal onderdelen zijn maatregelen getroffen om deze risico's tot een minimum te beperken. Dat is vooral gebeurd waar de risico's het grootst (kans en impact) zijn. Op basis van een risico-inventarisatie wordt per jaar een top vijf van processen nader onderzocht om verdere verfijning van beheersmaatregelen door te voeren om de risico's verder af te dekken.

Vanaf 2025 is het tevens van belang om de rechtmatigheidsverantwoording voor dat jaar te waarborgen, waarbij de verantwoordelijkheid hiervoor bij het dagelijks bestuur komt te liggen.
Om de risico's te beheersen, maken we gebruik van het zogenaamde Three Lines of Defense-model. Primair verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstelling en beheersing van risico's van het proces is het lijnmanagement (eerste lijn). Een ander onderdeel van het model is het (intern) uitvoeren van verbijzonderde interne controles (VIC's) en audits. Dit zijn respectievelijk de tweede en derde lijn. Toezichthouders zoals de accountant en de Waarderingskamer kunnen gezien worden als vierde (externe) lijn.

Risicoposten in de begroting

De ontwikkelingen en doelen benoemd in het programma heffen en invorderen van belastingen kennen op onderdelen financiële onzekerheden. Het gaat daarbij om de volgende posten:

1. Gevolgen van de oorlogen in de Wereld en de gespannen geopolitieke verhoudingen

De Russische inval en oorlog in de Oekraïne is nog steeds gaande. Ook de oorlog in het Midden-Oosten zorgen voor internationale spanningen en onzekerheid. De indirecte effecten van deze oorlog zorgen voor stijgende (energie)prijzen en een beperkte beschikbaarheid van energiebronnen.

2. Opbrengst dwanginvordering

De opbrengst voor de dwanginvordering is een belangrijk dekkingsmiddel voor de uitgaven van de RBG. De invorderingsopbrengst blijft naast onze eigen tijdige incassoactiviteiten sterk afhankelijk van het betaalgedrag van de klanten en externe ontwikkelingen, zoals het economisch klimaat of wijzigingen in het belastingstelsel. De hoogte van de opbrengst is daardoor ongewis. Daarnaast bestaat het risico dat deze opbrengst niet volledig wordt gerealiseerd (betaald) in 2027. Om dit risico op te vangen wordt jaarlijks bij de jaarrekening de stand van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. Ook zijn er wijzigingen doorgevoerd in wet- en regelgeving met betrekking tot maatschappelijk invorderen en is het kabinet aan het onderzoek of kosten van invorderingsdocumenten verlaagd kunnen worden. Deze wijzigingen kunnen ook van invloed zijn op de hoogte van de opbrengst dwanginvordering.

3. Loon, prijs- en rentestijgingen

In 2025 is een tweejarige CAO voor de waterschappen afgesloten. In de CAO 2025-2026 zijn loonafspraken gemaakt. O.a. de wens tot behoud van koopkracht door aansluiting bij de consumentenprijsindex (CPI). Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2027-2031 is rekening gehouden met een stijging van de jaarlijkse loonkosten van 3,3% vanaf 2027. Voor de prijsontwikkelingen van goederen en diensten is gerekend met een stijging van 2,3%. De post onvoorzien van € 250.000 kan als dekkingsmiddel worden aangewend voor hogere kosten ten opzichte van de geraamde mutaties.

4. Uitbesteding van niet-kernactiviteiten

Niet-kernactiviteiten zijn waar mogelijk uitbesteed. Het risico is dat afspraken niet, of niet tijdig worden nagekomen, of dat de kwaliteit van dienstverlening onvoldoende is. Door middel van algemene leveringsvoorwaarden, contracten, dienstverleningsovereenkomsten, stuurinformatie en controlemaatregelen houdt de RBG grip op de dienstverlening die is uitbesteed. Via het afsluiten van verwerkersovereenkomsten wordt ook rekening gehouden met bijvoorbeeld bescherming persoonsgegevens.

5. Vervuiling van en/of incomplete gegevensbestanden

Correctiewerkzaamheden als gevolg van foutieve aanslagen hebben extra kosten tot gevolg. In het kader van het uitvoeringsprotocol zijn goede afspraken met deelnemers gemaakt maken over beheer, verantwoordelijkheid, gebruik en uitwisseling van gegevens. Door middel van een stelsel van periodieke verbandcontroles worden de juistheid en volledigheid van de administraties geborgd. Foutieve en/of onvolledige gegevens van derden worden volgens protocol terug gemeld aan de bronhouder van de betreffende (landelijke) basisregistraties.

6. Fraude

Onder frauderisico verstaan we: het risico dat met opzet handelingen worden verricht, door eigen personeel of derden, waardoor de RBG en daarmee de deelnemers financiële schade oplopen.
Er zijn grofweg een tweetal onderdelen in de RBG-organisatie waar fraude aan de orde zou kunnen zijn: het belastingproces en de financiële administratie.
De RBG heeft mogelijke situaties waarin fraude zich voor zou kunnen doen geïnventariseerd en maatregelen beschreven om de risico's op fraude tot een minimum te beperken. De frauderisico-analyse is onderdeel geworden van het risicomanagement.

7. Integriteit

De RBG besteedt nadrukkelijk aandacht aan het thema integriteit. De (her)invoering van de ambtseed heeft vanaf 2015 plaatsgevonden en maakt vast onderdeel uit van het integriteitsprogramma. Alle medewerkers doen jaarlijks mee aan workshops of e-learning waar diverse dilemma's worden besproken en de medewerkers worden geconfronteerd met fraudegevoelige situaties. Voor nieuwe medewerkers wordt elk jaar de eed of belofte afgelegd.

8. *Claims van derden*

De RBG is verzekerd tegen aansprakelijkheid door derden. Daarnaast kunnen in bepaalde gevallen ook claims door derden worden ingediend die niet onder de aansprakelijkheidsverzekering vallen. Claims van derden kunnen betrekking hebben op claims wegens aansprakelijkheid door onzorgvuldig handelen.

9. *Informatiebeveiliging en privacy*

Vanwege de grote afhankelijkheid van een goed functionerende ICT-infrastructuur en de eisen (ook door derden) die aan de betrouwbaarheid daarvan worden gesteld, heeft de RBG het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld, die periodiek wordt geactualiseerd. In dit plan zijn maatregelen opgenomen die noodzakelijk zijn (en soms ook wettelijk verplicht) om een betrouwbare werking van onze informatiesystemen zoveel mogelijk te garanderen. In het plan komen onderwerpen aan de orde zoals: beveiliging van de toegang, privacy persoonsgegevens, DigiD- beveiligingscertificaat en certificering van onze leveranciers.
In het privacybeleid is rekening gehouden met de bepalingen uit de Wet Meldplicht Datalekken en de Europese Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

2.3. Financiering

De RBG heeft geen lopende leningen en uitgangspunt is dat vervangingsinvesteringen vanuit de eigen liquide middelen gefinancierd worden. De rentelasten zijn nihil en het renteresultaat is positief vanwege de rentebaten op het bankieren.

Kasgeldlimiet
Op grond van de Wet FIDO is bepaald hoeveel maximaal met kort geld gefinancierd mag worden. De norm voor gemeenschappelijke regelingen is vastgesteld op 8,5% van het totaal van de bruto kosten van de begroting. Voor het begrotingsjaar 2027 is dit: 8,5% van € 23.258.000 = € 1.977.000 (afgerond).

Renterisiconorm
De renterisiconorm bindt de looptijd van leningen aan een minimum. De Wet FIDO omschrijft deze norm als maximale herfinanciering van bestaande leningen van 20% per jaar voor gemeenschappelijke regelingen. Er is geen sprake van een renterisiconorm.

Liquiditeit
De exploitatiekosten worden voor een belangrijk deel gefinancierd uit de bijdragen van de deelnemers. Deze bijdragen worden per kwartaal ontvangen van de deelnemers. In paragraaf 5.2. is de liquiditeitsbegroting 2027 weergeven. Van de deelnemers wordt in 2027 een totaalbedrag van € 17.044.000 ontvangen.

EMU-saldo
De RBG is niet gehouden aan de EMU-regels. De effecten van de RBG behoren tot uitdrukking te komen via de individuele bijdragen aan de RBG in de begrotingen van de deelnemers.

Schatkistbankieren
Eind 2013 is de Wet houdbare overheidsfinanciën in werking getreden. Deze wet voorziet in een wettelijk instrument voor het bereiken en vasthouden van houdbare overheidsfinanciën. Onderdeel van de wet vormt het verplicht schatkistbankieren, waarbij de saldi van de bankrekeningen van lagere overheden, onder bepaalde voorwaarden, verplicht aan de schatkist moeten worden gestort. Met de deelnemers zijn afspraken gemaakt om die verplichte afstorting tot een minimum te beperken.

Belastingopbrengsten van de deelnemers
De RBG ontvangt belastingopbrengsten voor haar deelnemers. Deze gelden komen binnen op de inningsrekeningen van de RBG. De gelden worden dagelijks afgedragen aan de deelnemers.

Treasurybeheer en beleid
De financieringsfunctie van de RBG is gericht op de ondersteuning van haar publieke taak. Het beheer heeft uitsluitend een voorzichtig en risicomijdend karakter. De uitvoering daarvan vindt plaats binnen de kaders van de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido, onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) en het eigen treasurystatuut. Zoals voorgeschreven heeft de RBG een treasurystatuut. In het Treasurystatuut zijn de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden weergegeven van de verschillende functionarissen binnen de RBG, die een rol hebben in het treasury beheer.

Verplichte kengetallen

Volgens het BBV dienen in de begroting en jaarstukken enkele verplichte kengetallen te worden opgenomen. De kengetallen zijn gebaseerd op geprognosticeerde balansgegevens. De geprognosticeerde balans is opgenomen in paragraaf 3.6. van deze begroting.
De kengetallen maken inzichtelijk hoeveel financiële ruimte er aanwezig is om de structurele en incidentele lasten te kunnen dekken. De kengetallen geven daarmee inzicht in de financiële weerbaarheid van de RBG.

Kengetallen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Solvabiliteit	65%	35%	26%	19%	19%	19%	19%
Netto schuldquote	-9%	-13%	-9%	-7%	-7%	-7%	-6%
Structurele exploitatie ruimte	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin een organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de organisatie. Omdat de algemene reserve van de RBG gelimiteerd is en overschotten in de jaarrekening altijd teruggestort worden naar de deelnemers, is deze ratio relatief laag (zie ook paragraaf 2.2. Weerstandvermogen).

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Er moet een onderscheid gemaakt worden door het kengetal zowel inclusief als exclusief de verstrekte leningen te berekenen. Van verstrekte leningen is bij de RBG geen sprake, zodat beide kengetallen aan elkaar gelijk zijn. Als de netto schuldquote negatief is betekent dit dat het eigen vermogen hoger is dan de boekwaarde van de investeringen.

Bij structurele exploitatieruimte betekent een positief percentage dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang om te weten welke structurele ruimte een organisatie heeft om de eigen lasten te dragen. De jaarrekening 2025 sloot met een positief resultaat van € 1.651.300. Hierdoor wordt voor 2025 een percentage van 7% berekend. De begrotingen van de RBG worden altijd volledig sluitend opgesteld, zodat voor de jaren 2026 tot en met 2031 een percentage van 0 wordt berekend.

2.4. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat het geheel van activiteiten die ondersteunend zijn aan de primaire taak heffen en invorderen van belastingen. In deze paragraaf zijn diverse ontwikkelingen ten aanzien van de bedrijfsvoering opgenomen en wordt ingegaan op de toetsing van de financiële rechtmatigheid met ingang van 2025.

Dienstverlening

Wij sturen op kwaliteit en zijn altijd klantgericht. Omdat onze klantgegevens op orde zijn met betrouwbare data, kunnen onze klanten goed worden bediend. We verdiepen ons in de klant en betrekken hem proactief bij wat we doen. Een pragmatische aanpak staat hierbij voorop. We moeten het niet ingewikkeld maken voor onze klanten. We zetten in op online gebruikersgemak voor onze klant. Onze website is een toegankelijke, gebruiksvriendelijke en veilige omgeving, waarbij we zelfservice stimuleren. Wij blijven ons innoveren op basis van de klantbehoefte. Verdere ontwikkelingen zullen we uit eigen middelen bekostigen. Onze website voldoet aan de eisen van de Europese verordening inzake “Single Digital Gateway”.

Heldere overheidscommunicatie

Het Rijk wil dat overheden duidelijke en begrijpelijke teksten schrijven. Het doel hiervan is dat meer mensen kunnen meedoen en weten wat er van ze verwacht wordt. De landelijke campagne Direct Duidelijk van Het Ministerie van BiZa en de Taalunie ondersteunt overheidsorganisaties bij het verbeteren van hun communicatie.
De RBG heeft in 2023 de Direct Duidelijk Deal ondertekend. Hiermee heeft de RBG verklaard stapsgewijs te transformeren naar een overheidsorganisatie die duidelijk en begrijpelijk communiceert. Onze medewerkers hebben een training gevolgd om op taalniveau B1 te schrijven. Daarnaast heeft de RBG taalcoaches die medewerkers continu coachen. De communicatie naar klanten wordt stapsgewijs aangepast (brieven, e-mails, de website, brochures en invorderingsstukken). B1 is inmiddels geborgd binnen de organisatie. In 2026 wordt het project afgerond door de herschreven output te toetsen bij de verschillende doelgroepen.

Informatiebeheer en privacy

Door de toenemende datastromen, koppeling van systemen en digitale dreiging van cybercriminelen en statelijke actoren, is het zorgvuldig omgaan en beveiligen van de gegevens van inwoners en bedrijven essentieel.
De NIS2-richtlijn is sinds 17 oktober 2024 van kracht in de Europese Unie. In Nederland is de implementatie van de NIS2-richtlijn echter vertraagd. De verwachting is dat de nationale wetgeving, de Cyberbeveiligingswet, in het derde kwartaal van 2025 in werking zal treden. In de NIS2 worden onder andere de keten- en bestuurlijke aansprakelijkheid vastgelegd. De BIO 2.0 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) zal worden geharmoniseerd met de NIS2 richtlijnen.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Het belangrijkste verschil tussen de Woo en de huidige Wob is de actieve openbaarmaking. De Woo verplicht overheden zo veel mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief (ongevraagd) openbaar te maken. Voor passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) volgt de Woo vrijwel geheel de Wob.

Het wetsartikel in de Woo dat per categorie aangeeft welke gegevens verplicht actief openbaar moeten worden gemaakt is nog niet in werking getreden. Dit zal op een nog te bepalen moment en in fasen via koninklijke besluiten gebeuren. Het gaat daarbij om de volgende categorieën:

1. Wet- en regelgeving;
2. Organisatiegegevens;
3. Vergaderstukken en verslagen;
4. Bestuursstukken;
5. Stukken van adviescolleges;
6. Convenanten;
7. Jaarplannen en -verslagen;
8. Wob/Woo-verzoeken;
9. Onderzoeken;
10. Beschikkingen;
11. Klachten.

De voor de RBG van toepassing zijnde informatiecategorieën van de eerste tranche van de Woo namelijk de informatiecategorieën 1, 2, 3, 4, 7, 8 en 11 worden al (actief) openbaar gemaakt (3 en 4 alleen voor zover het betreft de agenda, stukken en verslagen van het AB). De overige nog niet verplichte categorieën worden op een later, nog niet bekend tijdstip bij Koninklijke Besluiten gefaseerd verplicht gesteld en vooruitlopend daarop door de RBG -voor zover van toepassing- openbaar gemaakt.

Koepelvrijstelling

De inperking van de koepelvrijstelling, die de dienstverlening van samenwerkingsverbanden aan hun deelnemers vrijstelt van BTW, is opgeschort. De inperking was in eerste instantie per 1 januari 2019 aangekondigd, als direct gevolg van arresten van het Europese Hof. Het kabinet heeft zich ingespannen voor reparatie via Europese regelgeving.

Als de koepelvrijstelling verdwijnt, dan wordt de RBG Btw-plichtig en zullen wij BTW in rekening moeten brengen op de deelnemersbijdrage. De impact hangt af van de deelnemer. Gemeenten kunnen, zolang er ruimte is in het btw-compensatiefonds, de extra BTW verrekenen. De waterschappen hebben deze mogelijkheid niet. Het gaat hierbij alleen om de ‘extra’ BTW druk die ontstaat op met name personeelskosten, aangezien de huidige deelnemersbijdrage al een (compensabele) BTW component bevat. Dit betreft de BTW op de ingekochte diensten en producten. De koepelvrijstelling wordt vooralsnog gedoogd.

Planning- en controlcyclus

Op basis van de afspraken uit het prestatiecontract met de deelnemers en op basis van de financiële verordening van de RBG is de planning & control cyclus 2025/2026 als volgt:

Onderwerp	AB/DB
Eindrapportage prestatiecontract 2026	Uiterlijk 31 januari 2027
Specifieke belasting-verantwoording 2026 inclusief accountantsverklaring	Eind februari 2027
Kaderbrief begroting 2028	Eind maart 2027
1e Kwartaalrapportage 2027 prestatiecontract	Uiterlijk 30 april 2027
Jaarrekening 2026 RBG	Concept cijfers voor 30 april 2027 Vaststelling voor 15 juli 2027
Raming 2027 belastbare eenheden	Uiterlijk 1 juni 2027
2e Kwartaalrapportage 2027 prestatiecontract	Uiterlijk 31 juli 2027
Begroting 2028 RBG	Vaststelling voor 15 september 2027
3e Kwartaalrapportage 2027 prestatiecontract	Uiterlijk 30 oktober 2027
Managementrapportage t/m september 2027, alleen financieel	Uiterlijk eind oktober 2027
Eindrapportage prestatiecontract 2027	Uiterlijk 31 januari 2028

Financiële rechtmatigheid

De toetsing van financiële rechtmatigheid wordt geborgd binnen het intern controleplan van de RBG. Met ingang van 2025 wordt over de financiële rechtmatigheid door het dagelijks bestuur verantwoording afgelegd aan het algemeen bestuur. In het jaarverslag 2025 wordt in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting gegeven over de financiële rechtmatigheidstoetsing.

2.5. Verbonden partijen

Vanuit het publiek belang kunnen banden worden aangegaan met derden, de zogenaamde verbonden partijen. De RBG heeft hierbij een bestuurlijk en/of een financieel belang.

De RBG is sinds januari 2019 lid van de werkgeversvereniging waterschappen om de CAO voor waterschappen van toepassing te kunnen verklaren. Lid worden van de werkgeversvereniging is een keuze van elk waterschap en elke sectorvolger (de RBG is een sectorvolger). Een vereniging wordt gevormd door leden die ambitie en doelstellingen delen en verwachten deze gezamenlijk beter te kunnen realiseren dan ieder voor zich. De vereniging heeft tot taak te verbinden, draagvlak onder haar leden te verwerven en zo het samen sterker staan te realiseren.

3. Financiële begroting

3.1. Financiële kaders

Inleiding
De financiële overzichten in dit hoofdstuk zijn opgemaakt volgens de BBV-regelgeving. De financiële begroting heeft een aantal doelen. Door de vaststelling geeft het bestuur goedkeuring aan het doen van de uitgaven binnen de gestelde kaders (autorisatie). Tevens maakt de financiële begroting duidelijk voor welke werkzaamheden de middelen worden ingezet (allocatie) en wordt ook inzicht verschaft in de financiële positie op langere termijn (meerjarenbegroting en geprognosticeerde balans).

Onderstaande uitgangspunten zijn gebaseerd op de vastgestelde kaderbrief 2027.

Uitgangspunt lonen
Het aantal formatieplaatsen is per 1 januari 2027 116,7.

In 2025 is een tweejarige CAO voor de waterschappen afgesloten. In de CAO 2025-2026 zijn loonafspraken gemaakt. O.a. de wens tot behoud van koopkracht door aansluiting bij de consumentenprijsindex (CPI). Per 1 januari 2026 is een stijging van 1% afgesproken en per 1 maart 2026 is een inflatiecorrectie toegepast op basis van het CPI 2025 van +3,3%.

In 2025 hadden wij abusievelijk de personeelskostenstijging te hoog geraamd. In de nieuwe meerjarenbegroting 2027-2031 hebben wij dit structurele voordeel gecorrigeerd.

Voor de jaren vanaf 2028 calculeren we in de meerjarenbegroting 2027-2031 jaarlijks een stijgingspercentage van 3,3%.

Uitgangspunt prijzen
De indexering is een algemeen vertrekpunt voor de ramingen van de deelnemersbijdrage aan de GR. De indexering is gebaseerd op de in de macro economische verkenning 2026 (MEV 2026) van september 2025 van het Centraal Planbureau opgenomen indexcijfers. De verwachting is dat de inflatie in 2026 daalt naar 2,4% en in 2027 naar 2,3% (bron: DNB).

Voor 2027 en verder corrigeren we de prijsinflatie van 2,7% naar 2,3% (gelijk aan het geraamde prijsindexcijfer).

3.2. Reserves

De RBG verdeelt jaarlijks alle lasten over de deelnemers aan de GR en vormt geen extra eigen vermogen door overschotten in de jaarrekening toe te voegen aan de algemene reserve. Er zijn wel door het algemeen bestuur diverse bestemmingsreserves gevormd.

De bestemmingsreserves die door het algemeen bestuur zijn ingesteld en waarvan wordt verwacht dat deze per 1-1-2026 nog een saldo hebben, zijn de volgende reserves:

Uitbreiding samenwerking gemeenschappelijke regeling
In de begroting 2026 en 2027 is nog geen rekening gehouden met een onttrekking uit deze bestemmingsreserve. De mogelijkheid bestaat dat de gemeente Maassluis begin 2027 een toetredingsverzoek zal doen. Eventuele implementatiekosten zullen ten laste van deze reserve worden gebracht. De stand van de reserve op 1 januari 2026 bedraagt € 144.500.

Bedrijfsvoering
Deze reserve is ingesteld om kleinschalige projecten te kunnen uitvoeren. De RBG stelt de klant centraal en hanteert daarbij het principe, digitaal waar het kan en persoonlijk waar nodig. De gedachte is het klantvriendelijker en efficiënter plannen en innen van de aanslagen. Een project als Arbeidsmarktcommunicatie is uit deze reserve bekostigd. De jaarlijkse toevoeging aan de in de meerjarenbegroting 2027-2031 geraamde reserve bedraagt € 100.000. De geraamde stand van de reserve bedraagt per 1-1-2026 € 17.300.

Uit te keren jubilea
Het betreft een reserve voor de in de toekomst uit te keren ambts- en RBG-jubileumuitkeringen aan het personeel. De geraamde stand van deze reserve per 1 januari 2026 bedraagt € 258.900.

Matchingskosten
Het betreft een reserve m.b.t. de vervolgacties van vooral dwangbevelopbrengsten die in een toekomstig belastingjaar plaatsvinden: het zogenaamde „matching-principe”. In de tariefstelling van de kosten (waaronder die van het dwangbevel per post) is hier rekening mee gehouden. Het versturen van het dwangbevel is eenvoudig administratief te realiseren. Vanuit deze opbrengst moet ook het werk ter voorbereiding en uitvoering van een hernieuwde betekeningsronde gedekt worden. Jaarlijks wordt € 550.000 aan deze reserve toegevoegd om deze werkzaamheden te bekostigen. In de begrotingen 2026-2027 is de toevoeging verlaagd naar € 400.000. De geraamde stand van de reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 1.044.100 (zie vanaf blz. 27 de toelichting bij financiële mutaties).

Uitvoeringskosten hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
De RBG heeft tot en met eind 2025 in totaal € 1.422.300 als compensatie ontvangen voor de uitvoeringskosten op basis van het aantal toegewezen gedupeerden bij de deelnemende gemeenten en waterschappen. In de jaarrekening 2023 is hierdoor een bestemmingsreserve Uitvoeringskosten hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire ingesteld om de jaarlast van kosten en compensatie over de periode 2023-2027 te spreiden. In de jaren 2026 en 2027 valt jaarlijks € 364.150 uit deze reserve vrij aan de exploitatie. De geraamde stand van de reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 728.300.

Bestandsoptimalisatie
Het betreft een om de voorraad leegstand niet-woningen te onderzoeken en aan te passen in onze belastingadministratie. Daarnaast wordt de nieuwe werkwijze tabelbedrijven (nieuwe toepassing tabel afvalwatercoëfficiënten) vastgelegd in het belastingsysteem. De geraamde stand van de reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 146.300 en zal vermoedelijk in 2027 worden beëindigd.

3.3. Financiële mutaties

De begroting 2027 is in totaliteit verlaagd met € 1.375.300 ten opzichte van de jaarschijf 2027 van de meerjarenbegroting 2026-2030. De volgende wijzigingen hebben wij verwerkt.

Aanpassingen voor bijdragen van alle deelnemers	Toename	Afname
Rente en afschrijving De rente en afschrijving voor vervanging van de bedrijfslaptops in 2025 zijn in de jaarrekening 2025 ten laste van de post onvoorzien gedekt. In de (meerjaren-)begroting 2026-2030 was de post rente en afschrijving nog niet geraamd. Vanaf deze begroting 2027 zijn de kosten van rente en afschrijving van € 44.000 opgenomen.	€ 44.000	
Personeelslasten vaste formatie In 2025 hadden wij bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2025-2029 de personeelskostenstijging als gevolg van de CAO-aanpassingen te hoog geraamd. In de nieuwe meerjarenbegroting 2027-2031 hebben wij dit structurele voordeel gecorrigeerd.		€ 221.000
Personeel van derden De RBG heeft in de afgelopen jaren de nodige nieuwe activiteiten uitgevoerd zonder dat daarvoor extra kosten werden opgenomen in de begrotingen. Wij kunnen dit doorvoeren omdat we er steeds in slagen om efficiencyverbeteringen te realiseren. Wij blijven constant werken aan het efficiënter werken in de komende jaren. De aandacht voor efficiency heeft o.a. in de jaren 2022 t/m 2025 geleid tot een verlaging van de formatie met 4 fte in ondersteunende functies. Voor het begrotingsjaar 2027 willen we onze continue aandacht voor efficiency vertalen in een eenmalige verlaging van het inhuurbudget van € 978.000 naar € 850.000.		€ 128.000
Druk- en printkosten Ook de komende jaren zullen we als RBG meer uitingen doen aan onze klanten om problematische schulden te voorkomen, zoals de kosten van een combi-aanmaning. De kosten zullen licht toenemen.	€ 25.000	
Onderhoud derden In 2025 is de upgrade naar een Cloudversie van ons financieel systeem afgerond. De jaarlijkse kostenstijging met € 15.000 was nog niet onze ramingen opgenomen.	€ 15.000	
Kantoorautomatisering en telefonie De implementatie van onze nieuwe werkplekdienstverlening heeft technisch gezien langer geduurd dan gepland. De vertraging zat vooral in het verder verbeteren/terugdringen van de complexiteit van besturingssystemen (aanpassingen en afbouw van een Citrix-omgeving). Dat heeft enerzijds geleid tot efficiency in het beheer en anderzijds in een structurele verlaging van kosten met € 50.000.		€ 90.000

In de oorspronkelijke raming was gerekend met rente en afschrijving voor de implementatie kosten voor de nieuwe werkplekdienstverlening. In werkelijkheid zijn deze implementatiekosten in 2024 al ten laste van de bestemmingsreserve aanbestedingen (structureel voordeel € 40.000) geboekt.		
Portokosten Naast de kosten voor het versturen van extra brieven heeft PostNL de tarieven fors verhoogd in 2025. De structurele kostenverhoging ramen we op € 25.000.	€ 25.000	
Gegevensverstrekking De kosten voor de staffels van het BRP berichtenverkeer en het abonnement Kwijtschelding van het Inlichtingenbureau zijn in 2025 ongeveer € 70.000 hoger dan in 2024. Oorzaken hiervoor zijn extra investeringen voor het realiseren van het nieuwe doelplatform en IT Service Organisatie en het upgraden van de bestaande verouderde systemen. In de vorige meerjarenbegroting was met deze stijging deels al gerekend. Een extra verhoging van € 25.000 is nodig om de extra kosten structureel te dekken.	€ 25.000	
Onvoorzien Tegen een besluit op een verzoek om kwijtschelding is nu alleen nog administratief beroep bij de RBG mogelijk. In de Fiscale Vereenvoudigingswet 2017 is bepaald dat tegen besluiten op verzoeken om kwijtschelding en uitstel van betaling voortaan de bezwaarprocedure van de AWB opengesteld wordt. Het Kabinet heeft besloten dat invoering voor de Rijksbelastingdienst per 2027 plaats zal vinden. Daarna vindt evaluatie plaats of invoering voor de lokale overheden ook gewenst is. Invoering voor lokale overheden is inmiddels een aantal keren uitgesteld en mogelijk zal invoering nu na 2028 plaats kunnen vinden. De wijziging in de invorderingswet brengt - naast een wettelijke behandeltermijn (artikel 236 lid 2 Gemeentewet) van 6 weken - extra kosten van behandeling van bezwaar- en beroepschriften met zich mee. In de huidige meerjarenbegroting 2026-2030 waren de kosten van deze wijziging (€ 300.000) vanaf 2027 verwerkt. In de nieuwe meerjarenbegroting 2027-2031 zal dit bedrag vanaf 2029 worden opgenomen.		€ 300.000
Overige diensten en klanteninformatie Onder de BBVW én de BBV dienen tegenover geraamde onttrekkingen aan reserves ook kosten worden geraamd. Dit vindt plaats onder deze begrotingspost. De kosten zijn geactualiseerd en worden € 168.800 lager geraamd.		€ 168.800
Bewaking balie Schiedam - project kwijtschelding waterschappen Per oktober 2025 is de klantenbalie van de RBG alleen via afspraak te bezoeken. We constateren de afgelopen periode dat directe bewaking aan de balie niet nodig blijkt te zijn. Onze balie is wel van een alarmknop voorzien. Door het stoppen met externe bewaking aan de balie dalen de kosten van het project tot € 210.000. Deze besparing van € 50.000 valt vrij aan de waterschappen.		€ 50.000

Rentebaten NWB Op ons banksaldo wordt rente ontvangen. In 2024 ontvingen we (gemiddeld 3,9 % rente). De rente is inmiddels aanmerkelijk lager. De rentebaten worden neerwaarts bijgesteld € 123.000 naar € 60.000. Een structureel nadeel van € 63.000.	€ 63.000	
Invorderingsopbrengsten De Kostenwet invordering rijksbelastingen is door de bijstellingsregeling directie belastingen gewijzigd. De aan de klant op te leggen kosten van aanmaningen, dwangbevelen en hernieuwde bevelen zijn net als in 2025 ook per 1 januari 2026 gestegen. Wij hebben in de huidige meerjarenbegroting 2026-2030 nog geen rekening kunnen houden met de verhoogde kosten van vervolging per 1-1-2026. Wij ramen een structurele stijging van de opbrengst dwanginvordering door de verhoogde kosten van € 300.000 (bruto-opbrengst wordt € 5.540.000).		€ 300.000

Onttrekking aan reserve uitvoeringskosten kinderopvangtoeslagaffaire De ontvangen vergoedingen van het Rijk voor de uitvoering van de KOTA bij de RBG worden door middel van een gemiddelde onttrekking aan de bestemmingsreserve jaarlijks ten gunste van de begroting gebracht. De ontvangen compensatie over het jaar 2025 zal aan de reserve worden toegevoegd na besluitvorming bij de vaststelling van de jaarrekening 2025. De gemiddelde onttrekking voor de jaren 2026 en 2027 (verhoging van de opbrengsten) zal dan met € 64.500 toenemen. In 2027zal het laatste deel van de compensatie uitvoeringskosten vrijvallen.		€ 64.500
Reserve bestandsoptimalisatie De volledige onttrekking aan de reserve bestandsoptimalisatie was eerder gepland in 2026. Door enige vertraging in de werkzaamheden zal het laatste deel van de onttrekking in 2027 plaatsvinden.		€ 100.000
Reserve matching invordering Het betreft een reserve m.b.t. de vervolgacties van vooral dwangbevelopbrengsten die in een toekomstig belastingjaar plaatsvinden: het zogenaamde „matching-principe". In de tariefstelling van de kosten (waaronder die van het dwangbevel per post) is hier rekening mee gehouden. Immers, het versturen van het dwangbevel is eenvoudig administratief te realiseren. Vanuit deze opbrengst moet ook het werk ter voorbereiding en uitvoering van een hernieuwde betekeningsronde gedekt worden. In de meerjarenbegroting is structureel een toevoeging van € 550.000 en een onttrekking uit de reserve matching invordering opgenomen. Ons doel is om uiteindelijk de heffing en inning van enig belastingjaar binnen een kalenderjaar af te ronden. Dat zal fasegewijs leiden tot minder incasso-activiteiten. Voor het begrotingsjaar 2026 en 2027 hadden we in de vorige meerjarenbegroting de bedragen verlaagd naar € 400.000. In het begrotingjaar 2027 ramen we een hogere onttrekking van € 550.000. Of de incasso-activiteiten ook daadwerkelijk zullen afnemen is mede afhankelijk van de kabinetsplannen. In het hoofdlijnen akkoord staat nadrukkelijk dat de kosten van aanmaning en incasso van de overheid fors omlaag moeten gaan. Als RBG zullen we dit, naast onze eigen doelstelling, nadrukkelijk volgen en over rapporteren. Afhankelijk van het voorgaande zal worden bezien welke toevoegingen langjarig benodigd zijn. Vooralsnog is vanaf 2028 de toevoeging ongewijzigd op € 550.000 geraamd.		€ 150.000
TOTAAL netto mutaties		**€ 1.375.300**

3.4. Staat van baten en lasten programma heffen en invorderen belastingen

Dit overzicht is een verplicht onderdeel van de begroting op grond van artikel 17 van het BBV. Volgens artikel 4 van de financiële verordening luidt het programma van de RBG: heffen en invorderen belastingen. Het resultaat na mutaties in de reserves van € 614.000 wordt geraamd op nihil.

	Begroting 2027			Begroting 2026			Jaarrekening 2025		
Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Omschrijving programma:									
Heffen in Invorderen belastingen *	22.644	23.258	-614	22.570	23.020	-450	22.536	20.704	1.832
Subtotaal programma's	***22.644***	***23.258***	***-614***	***22.570***	***23.020***	***-450***	***22.536***	***20.704***	***1.832***
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:									
Algemene dekkingsmiddelen									
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen									
Gerealiseerde kosten Overhead									
Vennootschapsbelasting									
Saldo van baten en lasten	***22.644***	***23.258***	***-614***	***22.570***	***23.020***	***-450***	***22.536***	***20.704***	***1.832***
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Mutaties in reserves	1.114	500	614	950	500	450	219	400	-181
Subtotaal mutaties reserves	***1.114***	***500***	***614***	***950***	***500***	***450***	***219***	***400***	***-181***
Gerealiseerd resultaat	**23.758**	**23.758**	**0**	**23.520**	**23.520**	**0**	**22.755**	**21.104**	**1.651**

* Inclusief kosten overhead ad. € 3.348.000 (zie bijlage I: taakveld overhead)

De geraamde mutaties in de reserves (zie ook paragraaf 3.2.) voor het jaar 2027 zijn een:
- toevoeging en onttrekking aan de bestemmingsreserve bedrijfsvoering ad € 100.000. Dit betreft een reserve voor de uitvoering van diverse kleine projecten binnen de bedrijfsvoering.
- gesaldeerde onttrekking aan de bestemmingsreserve matching invorderingsopbrengst ad € 150.000. Dit betreft een reserve voor vervolgacties van vooral dwangbevelopbrengsten.
- onttrekking aan de reserve uitvoeringskosten kinderopvangtoeslag affaire ad € 364.000. Dit betreft een ontvangen compensatie van het rijk voor de uitvoering van de hersteloperatie
- onttrekking aan de reserve bestandsoptimalisatie ad € 100.000.

Het totaal resultaat na bestemming is nihil met een totaal van baten en lasten inclusief onttrekkingen en toevoegingen van de reserves van € 23.758.000.

Incidentele baten en lasten

Voor het jaar 2027 verwachten we mogelijk nog incidentele lasten en baten die betrekking hebben op de nog te ontvangen compensatie van het Rijk in het kader van de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire. Door de vertraagde afwikkeling door de belastingdienst van de dossiers is de omvang lasten en baten in de jaren 2026-2027 nog niet te bepalen.

3.5. Begroting naar kosten en opbrengstensoorten

Lasten *(bedragen x € 1.000)*	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Rente en afschrijvingen	€ 44	€ -	€ 11
Personeelslasten			
Lonen, premies en overgie personeeslasten	€ 10.816	€ 10.770	€ 8.982
Reiskostenvergoeding	€ 220	€ 213	€ 215
Opleidingen	€ 243	€ 235	€ 181
Personeel van derden	€ 850	€ 952	€ 1.752
Subtotaal: Personeelslasten	*€ 12.128*	*€ 12.170*	*€ 11.130*
Goederen en diensten van derden			
Druk- en printkosten	€ 306	€ 275	€ 281
Onderhoud derden	€ 1.492	€ 1.444	€ 1.433
Huur-, service- en facilitare kosten	€ 946	€ 925	€ 894
Kantoorautomatisering en telefonie	€ 740	€ 811	€ 548
Portokosten	€ 584	€ 546	€ 555
Woz-kosten	€ 2.315	€ 2.263	€ 1.236
Bankkosten	€ 654	€ 639	€ 615
Gegevensverstrekking	€ 636	€ 597	€ 617
Overige diensten en klantinformatie	€ 2.053	€ 1.940	€ 1.705
Subtotaal: Goederen en diensten van derden	*€ 9.726*	*€ 9.440*	*€ 7.883*
Bijdrage aan derden	€ -	€ -	€ -
Incidentele lasten	€ -	€ -	€ 9
Onvoorzien en toevoegingen voorzieningen			
Onvoorzien	€ 250	€ 250	€ -
Toevoeging aan voorzieningen	€ 900	€ 900	€ 1.387
Subtotaal: Onvoorzien en toevoeging aan voorzieningen	*€ 1.150*	*€ 1.150*	*€ 1.387*
Project kwijtschelding HHD + HHSK	€ 210	€ 260	€ 283
Totale lasten	***€ 23.258***	***€ 23.020***	***€ 20.704***

Baten *(bedragen x € 1.000)*	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Financiële baten	€ 60	€ 123	€ 59
Opbrengsten dwanginvordering	€ 5.540	€ 5.240	€ 5.939
Bijdrage deelnemers	€ 17.044	€ 17.207	€ 16.352
Incidentele baten	€ -	€ -	€ 186
Totale baten	***€ 22.644***	***€ 22.570***	***€ 22.536***
Saldo van baten en lasten	***€ -614***	***€ -450***	***€ 1.832***
Toevoeging / Ontrekking aan bestemmingsreserve(s)			
-toevoeging aan bestemmingsreserves	€ 500	€ 500	€ 400
- onttrekking aan bestemmingsreserves	€ 1.114	€ 950	€ 219
	€ 614	€ 450	€ -181
Resultaat	***€ -***	***€ -***	***€ 1.651***

3.6. Geprognosticeerde balans

Op basis van artikel 20, lid 1, letter b BBV is in deze paragraaf de geprognosticeerde balans opgenomen.

ACTIVA	31-dec-25	31-dec-26	31-dec-27	31-dec-28	31-dec-29	31-dec-30	31-dec-31
Materiële vaste activa	**208.700**	**164.700**	**120.700**	**76.700**	**32.700**	**0**	**0**
- Investeringen met economisch nut	208.700	164.700	120.700	76.700	32.700	0	0
Totaal Vaste activa	***208.700***	***164.700***	***120.700***	***76.700***	***32.700***	***0***	***0***
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	**3.490.600**	**4.000.000**	**4.000.000**	**4.000.000**	**4.000.000**	**4.000.000**	**4.000.000**
- Vorderingen op openbare lichamen							
- Uitzettingen in 's-Rijks Schatkist							
- Overige vorderingen	3.490.600	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Liquide middelen/banksaldi	**2.703.800**	**3.140.700**	**2.265.950**	**1.695.800**	**1.739.800**	**1.772.500**	**1.772.500**
Overlopende activa							
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	**422.300**	**275.000**	**275.000**	**275.000**	**275.000**	**275.000**	**275.000**
Totaal Vlottende activa	***6.616.700***	***7.415.700***	***6.540.950***	***5.970.800***	***6.014.800***	***6.047.500***	***6.047.500***
Totaal-generaal	**6.825.400**	**7.580.400**	**6.661.650**	**6.047.500**	**6.047.500**	**6.047.500**	**6.047.500**

PASSIVA	31-dec-25	31-dec-26	31-dec-27	31-dec-28	31-dec-29	31-dec-30	31-dec-31
Eigen vermogen							
- Algemene reserve	0	0	0	0	0	0	0
- Bestemmingsreserves	2.339.400	2.680.400	1.761.650	1.147.500	1.147.500	1.147.500	1.147.500
- Gerealiseerd resultaat	2.072.800	0	0	0	0	0	0
Totaal eigen vermogen	**4.412.200**	**2.680.400**	**1.761.650**	**1.147.500**	**1.147.500**	**1.147.500**	**1.147.500**
Voorzieningen							
- Voorzieningen ter egalisatie van kosten	503.900	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van langer dan 1 jaar							
- Onderhandse leningen binnelandse banken en overige	0	0	0	0	0	0	0
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**909.200**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**
- Overige schulden	909.200	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Overlopende passiva	**1.000.100**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**
- Vooruitontvangen bedragen die ten bate van een volgend begrotingsjaar komen	1.000.100	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000	2.800.000
Vlottende passiva	***1.909.300***	***4.400.000***	***4.400.000***	***4.400.000***	***4.400.000***	***4.400.000***	***4.400.000***
Totaal-generaal	**6.825.400**	**7.580.400**	**6.661.650**	**6.047.500**	**6.047.500**	**6.047.500**	**6.047.500**

Bestemmingsreserves
De werkelijke standen van de hierboven geprognosticeerde bestemmingsreserves in de jaren 2026 tot en met 2031 zullen veranderen, omdat onttrekkingen ook via de resultaatbepaling van de jaarrekening plaats vinden.

Voorzieningen
Medewerkers kunnen onder de cao waterschappen bovenwettelijke vakantie uren sparen (IKB-verlofsparen) die zij later kunnen inzetten op een manier die aansluit bij hun carrièreplanning en vitaliteitsbeeld. Voor deze arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en afbouw kennen moet conform het BBV een voorziening worden gevormd.

4. Meerjarenperspectief 2027-2031

In dit hoofdstuk is een doorrekening gemaakt van de opgestelde exploitatiebegroting in meerjarenperspectief. Hierin is een jaarlijkse doorrekening van 3,3% voor de personele- en 2,3% voor de materiële kosten opgenomen (zie ook paragraaf 3.1).

Lasten *(bedragen x € 1.000)*	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**	**Begroting 2031**
Rente en afschrijving	**€ 44**	**€ 44**	**€ 44**	**€ 33**	**€ -**
Personeelslasten					
Lonen, premies en overgie personeeslasten	€ 10.816	€ 11.172	€ 11.541	€ 11.922	€ 12.315
Reiskostenvergoeding	€ 220	€ 227	€ 235	€ 243	€ 251
Opleidingen	€ 243	€ 248	€ 254	€ 260	€ 266
Personeel van derden	€ 850	€ 870	€ 890	€ 910	€ 931
Subtotaal: Personeelslasten	***€ 12.128***	***€ 12.518***	***€ 12.920***	***€ 13.334***	***€ 13.763***
Goederen en diensten van derden					
Druk- en printkosten	€ 306	€ 313	€ 321	€ 328	€ 335
Onderhoud derden	€ 1.492	€ 1.527	€ 1.562	€ 1.598	€ 1.634
Huur-, service- en facilitare kosten	€ 946	€ 968	€ 990	€ 1.013	€ 1.036
Kantoorautomatisering en telefonie	€ 740	€ 757	€ 774	€ 792	€ 810
Portokosten	€ 584	€ 597	€ 611	€ 625	€ 639
Woz-kosten	€ 2.315	€ 2.368	€ 2.423	€ 2.478	€ 2.535
Bankkosten	€ 654	€ 669	€ 684	€ 700	€ 716
Gegevensverstrekking	€ 636	€ 650	€ 665	€ 681	€ 696
Overige diensten en klantinformatie	€ 2.053	€ 1.983	€ 2.014	€ 2.060	€ 2.107
Subtotaal: Goederen en diensten van derden	***€ 9.726***	***€ 9.832***	***€ 10.043***	***€ 10.274***	***€ 10.511***
Onvoorzien en toevoegingen voorzieningen					
Onvoorzien	€ 250	€ 250	€ 550	€ 550	€ 550
Toevoeging aan voorzieningen	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900
Subtotaal: Onvoorzien en toevoeging aan voorzieningen	***€ 1.150***	***€ 1.150***	***€ 1.450***	***€ 1.450***	***€ 1.450***
Project kwijtschelding HHD + HHSK	€ 210	€ 210	€ 210	€ 210	€ 210
Totale lasten	***€ 23.258***	***€ 23.754***	***€ 24.667***	***€ 25.302***	***€ 25.933***

Baten *(bedragen x € 1.000)*	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**	**Begroting 2031**
Financiële baten	€ 60	€ 60	€ 60	€ 60	€ 60
Opbrengsten dwanginvordering	€ 5.540	€ 5.540	€ 5.540	€ 5.540	€ 5.540
Bijdrage deelnemers	€ 17.044	€ 18.154	€ 19.067	€ 19.702	€ 20.333
Totale baten	***€ 22.644***	***€ 23.754***	***€ 24.667***	***€ 25.302***	***€ 25.933***
Saldo van baten en lasten	***€ -614***	***€ -***	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Toevoeging / Ontrekking aan bestemmingsreserve(s)					
- toevoeging aan bestemmingsreserves +/+	€ 500	€ 650	€ 650	€ 650	€ 650
- onttrekking aan bestemmingsreserves -/-	€ 1.114	€ 650	€ 650	€ 650	€ 650
	€ 614	€ -	€ -	€ -	€ -
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In beginsel is het uitgangspunt dat deelnemersbijdragen bij gelijkblijvende taken een constante lijn laten zien met uitzondering van de doorrekening van de loon- en prijsontwikkelingen. De eerdergenoemde voorgestelde mutaties in de begroting 2027 hebben gevolgen voor de berekende deelnemersbijdragen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026-2030. Zie ook paragraaf 5.1. Verdeelsleutel.

5. Verdeelsleutel en bijdragen deelnemers

5.1 Verdeelsleutel

De financiële consequenties voor de deelnemers worden in deze paragraaf benoemd.

Inleiding
De verdeling van de totale kosten van de RBG over de 6 deelnemers is gebaseerd op de paragraaf "Verdeelsleutel en bijdrage per deelnemer" uit het Bedrijfsplan RBG 2025. De vaststelling van dit bedrijfsplan heeft plaatsgevonden in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 mei 2025. In dit bedrijfsplan zijn de effecten van de toetreding door de gemeente Zuidplas per 1 januari 2026 toegelicht. Deze verdeelsleutels worden in principe gehanteerd tot er nieuwe deelnemers toetreden tot de gemeenschappelijke regeling of als er significante wijzigingen optreden qua dienstverlening bijvoorbeeld door groei van gemeenten.

Volgens de verdeelsleutelmethodiek uit het bedrijfsplan 2025 worden de volgende nieuwe verdeelsleutels gehanteerd:

Verdeelsleutel 2027 in %	
Hoogheemraadschap van Delfland	43,9%
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	22,0%
Gemeente Delft	12,5%
Gemeente Vlaardingen	8,2%
Gemeente Schiedam	8,6%
Gemeente Zuidplas	4,8%

Voor de gemeenten geldt dat de meerkosten van de salarisgarantie van enkele medewerkers, die zijn overgegaan naar de RBG specifiek worden doorberekend aan de betreffende gemeente.
Deze meerkosten worden jaarlijks in de begroting en de jaarrekening getoetst en op basis van vertrek/pensionering aangepast. Alleen aan de gemeente Vlaardingen worden in de begroting 2027 nog meerkosten van salarisgarantie toegerekend.

Daarnaast worden in de begroting 2027 ook de specifieke kosten voor het gewijzigd kwijtscheldingsbeleid (afschaffing kwijtschelding zuiveringsheffing) van in totaal € 210.000 toegerekend aan de waterschappen Delfland (€ 140.000) en Schieland en de Krimpenerwaard (€ 70.000). De kosten van de waterschappen voor het verkrijgen van de WOZ waarden van de gemeenten worden in de begroting 2027 net als in de voorgaande jaren ook rechtstreeks aan de waterschappen toegerekend.

Op basis van deze exploitatiebegroting 2027 van de RBG wordt de bijdrage per deelnemer aan de RBG als volgt geraamd:

	2027	2028	2029	2030	2031
Totale netto-kosten RBG x € 1.000	17.044	18.154	19.067	19.702	20.333
Bijdragen deelnemers					
HHDelfland	7.521	8.009	8.410	8.689	8.967
HHSchieland en de Krimpenerwaard	3.761	4.004	4.205	4.344	4.484
Gemeente Delft	2.100	2.239	2.353	2.432	2.510
Gemeente Vlaardingen	1.410	1.501	1.577	1.629	1.681
Gemeente Schiedam	1.445	1.540	1.619	1.673	1.727
Gemeente Zuidplas	806	860	904	934	964
	17.044	18.154	19.067	19.702	20.333
Bijdragen deelnemers was in mjb 2026-2030					
HHDelfland	8.137	8.524	8.786	9.056	
HHSchieland en de Krimpenerwaard	4.068	4.262	4.393	4.528	
Gemeente Delft	2.266	2.376	2.450	2.526	
Gemeente Vlaardingen	1.519	1.591	1.640	1.691	
Gemeente Schiedam	1.559	1.635	1.686	1.738	
Gemeente Zuidplas	870	912	941	970	
	18.419	19.300	19.897	20.509	-
Mutaties ten opzichte van de meerjarenbegroting 2026-2030					
	2027	**2028**	**2029**	**2030**	
HHDelfland	-616	-515	-376	-368	
HHSchieland en de Krimpenerwaard	-308	-258	-188	-184	
Gemeente Delft	-166	-137	-97	-94	
Gemeente Vlaardingen	-109	-90	-64	-62	
Gemeente Schiedam	-114	-94	-67	-64	
Gemeente Zuidplas	-64	-53	-37	-36	
	-1.375	-1.147	-830	-807	0

5.2. Bijdragen deelnemers

De exploitatiekosten van de RBG worden grotendeels gefinancierd door de twee Hoogheemraadschappen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard en de gemeenten Delft, Vlaardingen, Schiedam en vanaf 1-1-2026 door de gemeente Zuidplas. De deelnemers betalen jaarlijks in 4 kwartaal-voorschotten hun bijdrage overeenkomstig het prestatiecontract. De voorschotten 2027 worden afgeleid uit de liquiditeitsprognose van de RBG, zoals hieronder is weergegeven. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2027 wordt de definitieve bijdrage per deelnemer bepaald.

Liquiditeitsprognose	**Raming x € 1.000**	**Kwartaal**			
		1	**2**	**3**	**4**
personeelslasten	12.128	3.011	3.023	3.015	3.079
goederen en diensten van derden	7.846	1.962	1.962	1.962	1.962
WOZ-bijdrage	2.315			2.315	
Onvoorzien	250	63	63	63	61
Rente en afschrijving	44	11	11	11	11
uitgaven	***22.584***	***5.047***	***5.058***	***7.366***	***5.113***
Invorderingsopbrengst	5.540	554	1.662	1.662	1.662
inkomsten	***5.540***	***554***	***1.662***	***1.662***	***1.662***
Saldo liquide middelen	-17.044	-4.493	-7.889	-13.593	-17.044
Bijdragen van deelnemers	17.044	4.493	3.396	5.704	3.451
Overschot/tekort liquide middelen		**0**	**0**	**0**	**0**

De piek van de jaarlijkse uitgaven ligt in het 3e kwartaal van enig jaar, omdat de bijdrage in de WOZ-kosten van ongeveer € 2,2 miljoen in juli in één termijn moet worden betaald aan het Ministerie van Financiën. In de kwartaalbijdrage van de deelnemers wordt hiermee rekening gehouden.

5.3. BTW Compensatie

Bovenstaande bijdragen betreffen de kosten inclusief btw. Voor de deelnemende gemeenten schuift de RBG jaarlijks, op basis van de btw-transparantiemethode, de btw die is betaald ter uitvoering van werkzaamheden voor de gemeentelijke deelnemers door naar de gemeenten. De gemeenten compenseren deze doorgeschoven btw vervolgens bij het btw-compensatiefonds.

De jaarlijkse vast te stellen procentuele omvang van de door te schuiven btw is gelijk aan het procentuele aandeel in de kosten per deelnemer. Gemiddeld kan de gemeente Delft per jaar € 130.000 BTW compenseren, de gemeente Vlaardingen € 89.000, de gemeente Schiedam € 91.000 en de gemeente Zuidplas € 63.000. In 2025 bedroeg de compensabele BTW € 158.600 voor Delft, € 105.800 voor Vlaardingen en € 109.400 voor Schiedam. Door deze compensatie zijn de werkelijke kosten in de RBG voor de gemeenten lager dan bovengenoemde bijdragen.

6. Vaststelling

Ingevolge artikel 31 van de Gemeenschappelijke Regeling RBG, artikel 186 Gemeenwet en artikelen 5 en 6, eerste lid, van de financiële verordening RBG 2025, opgemaakt door het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep.

Schiedam, 23 april 2026,

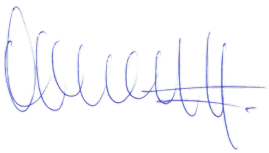
Het dagelijks bestuur van de Regionale Belasting Groep,

Directeur	Voorzitter
	
J.F. Kooistra	P. Ouwendijk

Vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Regionale Belasting Groep/

Schiedam, 10 september 2026,

Het algemeen bestuur van de Regionale Belasting Groep,

Directeur	Voorzitter
	
J.F. Kooistra	P. Ouwendijk

BIJLAGEN

I. Overzicht baten en lasten per taakveld

IIa. Kerngegevens

IIb. Prestatie-indicatoren

Bijlage I: overzicht baten en lasten per taakveld

De kosten van overhead zijn volgens de richtlijnen van de BBV toegerekend aan het taakveld 04: Overhead. Dit betreft de kostenplaatsen Middelen, Advies en Ondersteuning, MT/Directie en ICT/Telefonie. De taakvelden 03 Beheer gebouwen en 010 Mutaties reserves zijn eveneens direct toegerekend van kostenplaatsen bij de RBG. De post onvoorzien is opgenomen in taakveld 0.8. overige baten en lasten.

Voor het verbijzonderen van de overige begrotingsposten naar de verplichte taakvelden zijn verdeelsleutels toegepast, die zijn gebaseerd op de belastingverantwoording in de jaarrekening 2025. De taakvelden 061 OZB-woningen, 062 OZB niet-woningen, 3.4. Economische promotie, 7.2. Riolering en 7.3. Afval zijn toegerekend op basis van de verantwoorde belastinginkomsten voor de drie gemeenten bij de RBG. De totale inkomsten 2025 voor de drie gemeenten bedroegen respectievelijk OZB woningen € 41,4 miljoen, OZB niet-woningen € 40,7 miljoen, toeristenbelasting € 3,0 miljoen, rioolheffing € 35,0 miljoen en afvalstoffenheffing € 48,8 miljoen.

Het taakveld 064 Overige belastingen is afgeleid van de verantwoording van de overige belastinginkomsten bij de drie gemeenten van totaal € 5,6 miljoen en ook de (volledige) belastinginkomsten van de twee waterschappen van totaal € 452,0 miljoen (jaarrekening 2025).

Overzicht baten en lasten per taakveld:

	Categorie	Lasten	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Taakveld 0		**BESTUUR EN ONDERSTEUNING**			
	0.1	Bestuur			
	0.3	Beheer gebouwen	€ 1.062	€ 1.051	€ 956
	0.4	Overhead	€ 3.348	€ 3.313	€ 3.013
	0.5	Treasury			
	0.61	OZB -woningen	€ 1.205	€ 1.192	€ 1.084
	0.62	OZB -niet woningen	€ 1.105	€ 1.094	€ 995
	0.64	Belastingen overig	€ 13.732	€ 13.590	€ 12.356
	0.8	Overige baten en lasten	€ 250	€ 250	€ -
	0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)			
	0.10	Mutaties reserves	€ 500	€ 500	€ 400
	0.11	Resultaat van de rekening baten en lasten			
Taakveld 3		**ECONOMIE**			
	3.4	Economische promotie	€ 97	€ 96	€ 88
Taakveld 7		**VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU**			
	7.2	Riolering	€ 1.009	€ 998	€ 908
	7.3	Afval (incl. reiniging)	€ 1.451	€ 1.436	€ 1.306
		Totaal lasten	**€ 23.758**	**€ 23.521**	**€ 21.104**

	Categorie	Baten	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Taakveld 0		**BESTUUR EN ONDERSTEUNING**			
	0.1	Bestuur			
	0.3	Beheer gebouwen	€ 1.062	€ 1.051	€ 1.044
	0.4	Overhead	€ 3.348	€ 3.313	€ 3.290
	0.5	Treasury			
	0.61	OZB -woningen	€ 1.165	€ 1.163	€ 1.197
	0.62	OZB -niet woningen	€ 1.069	€ 1.067	€ 1.098
	0.64	Belastingen overig	€ 13.278	€ 13.258	€ 13.641
	0.8	Overige baten en lasten	€ 250	€ 250	€ -
	0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)			
	0.10	Mutaties reserves	€ 1.114	€ 950	€ 219
	0.11	Resultaat van de rekening baten en lasten			
Taakveld 3		**ECONOMIE**			
	3.4	Economische promotie	€ 94	€ 94	€ 97
Taakveld 7		**VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU**			
	7.2	Riolering	€ 975	€ 974	€ 1.002
	7.3	Afval (incl. reiniging)	€ 1.403	€ 1.401	€ 1.441
		Totaal Baten	**€ 23.758**	**€ 23.521**	**€ 23.029**
		Resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ 1.925**

Bijlage II Kerngegevens en prestatie-indicatoren

Bijlage IIa Kerngegevens Regionale Belasting Groep	
Deelnemende waterschappen in 2026	Hoogheemraadschap van Delfland Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Deelnemende gemeenten in 2026	Delft Schiedam Vlaardingen Zuidplas
Grootte van het beheersgebied	80.747 Ha kadastrale oppervlakte
Aantal inwoners in het beheersgebied	Circa 1,8 miljoen
Verzonden aanslagbiljetten in 2025	Circa 1,06 miljoen
Verzoeken om kwijtschelding in 2025	Circa 83.000
Te verzenden WOZ beschikkingen	Circa 165.000
Totaal Begrote netto-opbrengst (begroting 2026) Waterschappen Gemeenten	Circa € 671 miljoen Circa € 466 miljoen Circa € 205 miljoen
Aantal medewerkers 1-1-2026 in f.t.e.	116,7 fte

Bijlage IIb: Prestatie indicatoren

Belastingheffing
Het proces belastingheffing betreft het opleggen van aanslagen gemeentelijke- en waterschapsbelastingen, waaronder zuiverings-, watersysteem- en wegenheffing, OZB-heffing en afvalstoffenheffing, rioolrechten, leges en precariobelasting. Daarnaast behoort ook de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken tot dit product, en ook het verwerken van verzoek- en bezwaarschriften en het voeren van beroepsprocedures.

De belangrijkste taken in dit proces zijn:
- Verwerking kadastrale informatie, WOZ en BRP;
- Verwerking overige basisregistraties en inkomende data;
- Opleggen waterschaps- en gemeentebelastingen;
- Bepalen en beschikken van WOZ-waarden;
- Accountmanagement en contractbeheer;
- Buitendienst controle;
- Data-analyse, uitvoeren van verbandcontroles;
- Systeemanalyse en functioneel applicatiebeheer.

Invordering
Het proces invordering betreft het innen van de belastinggelden bij de klanten en het afhandelen van kwijtscheldingsverzoeken.

De belangrijkste taken in dit proces zijn:
- Bijhouden belastingdebiteurenadministratie;
- Bijhouden financiële administratie/betalingsverwerking en vervullen kasfunctie;
- Verzenden van aanmaningen, loon- en overheidsvorderingen;
- Betekenen van dwangbevelen;
- Beslagleggen en executoriale verkopen;
- Behandeling van verzoeken, bezwaar- en beroepschriften kwijtschelding;
- Beoordelen invorderbaarheid en het doen van voorstellen t.b.v. oninbaar verklaring.

Categorie	Prestatie indicatoren
Heffen: algemeen	Het percentage onbestelbaar retour aanslagbiljetten particulieren bedraagt maximaal 0,5 procent
	Het percentage onbestelbaar retour aanslagbiljetten bedrijven bedraagt maximaal 2,0 procent
	Binnen de wettelijke termijn (3 jaar) na het ontstaan van de belastingplicht of het einde van het tijdvak zijn alle nog ontbrekende aanslagen definitief opgelegd
	98% van alle aanslagen wordt in het heffingsjaar opgelegd
Heffen: WOZ	Het oordeel van de Waarderingskamer over de uitvoering van de WOZ is minimaal voldoende
	Het aantal gegronde WOZ-bezwaren is maximaal 0,5% van de WOZ-beschikkingen
	Het aantal gegronde bezwaren (plicht) is maximaal 1% van het aantal aanslagen
	Het aantal gegronde WOZ-bezwaren is maximaal 0,5% van de WOZ-beschikkingen
Heffen: bezwaar	99% van alle overige binnengekomen volledige bezwaarschriften tegen de belastingplicht wordt 12 weken na dagtekening van de aanslag afgedaan, met een mogelijkheid van 6 weken verdaging
	95% van alle overige binnengekomen volledige bezwaarschriften tegen de heffingsmaatstaf wordt afgedaan vóór 31 december van het jaar waarin deze zijn ingediend, met een mogelijkheid van 6 weken verdaging
	Verzoeken om vermindering worden afgedaan binnen 8 weken na binnenkomst, met een mogelijkheid van 6 weken verdaging.
	Het aantal gegronde bezwaren (plicht) is maximaal 1% van het aantal aanslagen
Invordering: kwijtschelding	De binnengekomen kwijtscheldingsaanvragen worden binnen 8 weken na ontvangst afgedaan, als de aanvraag volledig is
	De beroepschriften tegen de afwijzing kwijtschelding worden binnen een termijn van 16 weken na ontvangst afgedaan
	Het toewijzingspercentage naar aanleiding van de beroepschriften kwijtschelding is minder dan 2% van alle kwijtscheldingsverzoeken. Hierbij worden niet de toewijzingen meegerekend, die ontstaan doordat bij eerdere behandeling geen, of onvoldoende informatie is verstrekt door de klant

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Tweede begrotingswijziging 2026
Versienummer	0.1
Dossiernummer	3855
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De tweede begrotingswijziging 2026 (DMS2552543) vast te stellen.
2. De begroting 2026 bij te stellen op basis van de tweede begrotingswijziging 2026, met:
a. € 1,8 miljoen aan hogere lasten;
b. € 5,5 miljoen aan hogere baten;
c. € 7,4 miljoen aan lagere investeringsuitgaven.
3. Om tot een sluitende begroting per taak te komen, te besluiten tot:
a. een toevoeging van € 2,0 miljoen aan de reserve baggerwerkzaamheden;
b. een onttrekking van € 1,9 miljoen aan de tariefdempingsreserve watersysteem;
c. een onttrekking van € 0,3 miljoen aan de tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer;
d. een toevoeging van € 3,9 miljoen aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

2) Aanleiding

De tweede begrotingswijziging (2e BGW) 2026 heeft tot doel de verenigde vergadering te informeren over en goedkeuring te vragen voor financiële mutaties die zich na vaststelling van de tweede begrotingswijziging 2026 (Burap 2026) hebben voorgedaan. De Burap 2026 fungeert als eerste begrotingswijziging van het jaar en is vastgesteld in de VV van 16 juli jl.

In tegenstelling tot de Burap 2026 bevat deze 2e BGW 2026 uitsluitend financiële mutaties die bestuurlijke besluitvorming vereisen of gemeld moeten worden om onrechtmatigheden te voorkomen. De invoering van de 2e BGW hangt samen met de verplichting om vanaf verslagjaar 2025 een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Dit is de tweede keer dat Delfland een afzonderlijke tweede begrotingswijziging opstelt.

3) Beoogd effect

De begroting 2026 wordt bijgesteld op basis van de actuele prognoses van het exploitatieresultaat en de investeringen voor het boekjaar 2026. Dit waarborgt rechtmatigheid en een zorgvuldig financieel beheer.

4) Kernboodschap

De 2e BGW 2026 geeft een actueel en rechtmatig financieel beeld. Hiermee proberen we de begroting aan te laten sluiten op de verwachte realisatie 2026.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De verenigde vergadering heeft de begroting 2026 vastgesteld op 27 november 2025 en de bestuursrapportage 2026 op 16 juli 2026.

6) Regelgeving en Beleid

In de tweede begrotingswijziging wordt gerapporteerd over afwijkingen tussen de bijgestelde begroting (bestuursrapportage) en de verwachte realisatie conform de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Delfland.

7) Financiën

In deze tweede begrotingswijziging stellen we de exploitatiebegroting bij conform de prognose per 31 augustus 2026 van de verwachte lasten en baten. Hieronder presenteren we:
1. Verdeling naar programma's;
2. Verdeling naar taken inclusief reservemutaties;
3. Investeringen.

1. Verdeling naar programma's
In de 2e BGW 2026 wordt verdeling van het totaal van het verwachte exploitatieresultaat over de programma's weergegeven in paragraaf 3.2 'Baten en lasten per programma'. In hoofdstuk 1 Programmaplan gaan we per programma in op de mutaties. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Het verwachte jaarresultaat is € 3,7 miljoen positief voor bestemming. De lasten nemen toe met € 1,8 miljoen en de baten nemen toe met € 5,5 miljoen. Om u een indruk te geven van de belangrijkste oorzaken van deze mutaties zijn hieronder enkele voorbeelden opgenomen. Een volledige toelichting op de mutaties per programma is opgenomen in de tweede begrotingswijziging.

- Waterkeringen: € 0,5 miljoen toename lasten door structurele verhoging bijdrage HWPB (Hoogwaterbeschermingsprogramma) en € 0,5 miljoen afname van de opbrengsten uit het HWBP.
- Waterkwaliteit: € 0,7 miljoen stijging lasten voor externe inhuur in verband met de inzet van extra capaciteit voor de focuspunten Glastuinbouw, Stad en Industrie, de Staat van Ons Water en de uitwerking van SGBP4 binnen Delfland. € 0,3 miljoen meer baten uit subsidies.
- Waterkwantiteit: € 0,6 miljoen afname lasten doordat de in 2026 ontvangen afrekening van uitgevoerde baggerwerkzaamheden in 2025 lager is uitgevallen dan verwacht. € 1,4 miljoen meer baten uit doorbelaste baggerwerkzaamheden waarvan € 0,4 miljoen betrekking heeft op in 2026 doorbelaste kosten uit 2025 en € 1,0 miljoen op verwachte opbrengsten uit in 2026 uitgevoerde baggerwerkzaamheden.
- Waterketen: € 0,9 miljoen minder lasten voor het transporteren en zuiveren van afvalwater in verband met de droogte.
- Financiën: € 4,5 miljoen toename van opbrengsten, waarvan € 2,6 miljoen aan belastingopbrengsten, € 1,0 miljoen aan renteopbrengsten en € 1,0 aan opbrengsten uit vastgoedtransacties.
- Organisatie en bedrijfsvoering: € 1,4 miljoen toename van de lasten die samenhangen met het afwikkelen van het contract met Delfluent. Daartegenover staat een afname van de lasten met € 0,5 miljoen door het in eigendom komen van de hardware voor het project 'Staas/ Baas', waardoor de kosten ten laste van de investeringen komen.

2. Verdeling naar taken en reservemutaties
Gekeken naar taak is de bijstelling van de begroting voor het watersysteem € 1,0 miljoen positief en voor het zuiveringsbeheer € 2,7 miljoen positief. Per saldo € 3,7 miljoen positief. Conform de nota Reserves en voorzieningen is het resultaat per taak geanalyseerd. Efficiencyresultaten (dit zijn bijvoorbeeld extra belastingopbrengsten en incidentele opbrengsten die we niet hadden voorzien) worden toegevoegd aan de algemene reserve. Niet-efficiency resultaten (bijvoorbeeld niet uitgevoerde activiteiten) komen ten gunste of ten laste van de twee tariefdempingsreserves, tenzij het baggerwerkzaamheden betreft. Dan komt de reserve baggerwerkzaamheden als eerste in aanmerking om overschotten toe te voegen of tekorten aan te vullen. Hierbij kijken we naar de voorwaarde dat de omvang van de reserve niet meer mag bedragen dan 50% van een jaarbudget. Het initiële jaarbudget 2026 bedroeg € 13,9 miljoen; 50% is € 6,95 miljoen. Momenteel bevat de reserve baggerwerkzaamheden € 3,8 miljoen. Met onderstaand voorstel komt dat uit op € 5,8 miljoen. Dit bedrag ligt onder de norm.

Het voorstel is om het resultaat van het watersysteem als volgt te bestemmen:
- € 2,0 miljoen toe te voegen aan de reserve baggerwerkzaamheden en
- € 0,9 miljoen aan efficiencyvoordelen toe te voegen aan de algemene reserve
- € 1,9 miljoen te onttrekken aan de tariefdempingsreserve watersysteem.

Verder is het voorstel om het resultaat van het zuiveringsbeheer als volgt te bestemmen
Dossiernummer: 3855

- € 0,3 miljoen te onttrekken aan de tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer en
- € 3,0 miljoen aan efficiencyvoordelen toe te voegen aan de algemene reserve

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2026 wordt besloten over de definitieve bestemming van dit resultaat.

3. Investeringsuitgaven

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkeringen	15.000	-4.730	10.270
Waterkwaliteit	4.961	-312	4.649
Waterkwantiteit	6.500	0	6.500
Waterketen	17.432	-2.384	15.048
Organisatie en bedrijfsvoering	1.035	0	1.035
Totaal	44.928	-7.426	37.502

De verwachte omvang van de investeringen is € 37,5 miljoen. Dat is € 7,4 miljoen minder dan de stand van de Burap 2026. De grootste afwijking zit bij programma Waterkeringen, grotendeels vanwege de vertraging bij het project N468 (- € 3,3 miljoen); een deel van de investeringen schuift door van 2026/2027 naar 2028/2029. Het algemeen bestuur is onlangs hierover met een brief geïnformeerd (DMS 2531665). De overige mutaties staan per programma toegelicht in hoofdstuk 1 'Programmaplan' van de tweede begrotingswijziging (bijlage 1).

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9) Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

10) OR

De ondernemingsraad (OR) wordt via het reguliere WOR-overleg geïnformeerd over de tweede begrotingswijziging.

11) Risico's en beheersmaatregelen

In hoofdstuk 2.1 van de voorliggende tweede begrotingswijziging 2026 zijn de belangrijkste en meest waarschijnlijke financiële risico's opgenomen die van invloed kunnen zijn op het resultaat van de jaarrekening 2026.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

De interne organisatie wordt via een bericht op intranet geïnformeerd over de bijstelling van de begroting. Ook wordt de tweede begrotingswijziging 2026 na vaststelling gepubliceerd op het P&C-portaal van Delfland.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14) Bevoegd orgaan

In het kader van het budgetrecht, zoals vastgelegd artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet, is de verenigde vergadering het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de in de tweede begrotingswijziging 2026 genoemde begrotingsbijstelling waaronder het storten en onttrekken aan reserves.

Dossiernummer: 3855

15) Toelichting

Niet van toepassing

16) Bijlagen

Tweede begrotingswijziging 2026 (DMS2552543)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Tweede begrotingswijziging 2026
Dossiernummer	3855

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3855;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026.

Overwegende dat:
a. de tweede begrotingswijziging 2026 (DMS2552543) een onderdeel is van de vastgestelde planning- en control kalender 2026;
b. begrotingsbijstellingen worden voorgesteld die betrekking hebben op de realisatie van het lopende boekjaar 2026;
c. in de jaarlijkse controle op de jaarstukken wordt getoetst op de rechtmatige realisatie van de of de gerealiseerde baten en lasten 2026 passen binnen de door de verenigde vergadering vastgestelde begroting van baten en lasten 2026.

Gelet op:
1. artikel 77 van de Waterschapswet

Besluit:

1. De tweede begrotingswijziging 2026 (DMS2552543) vast te stellen.
2. De begroting 2026 bij te stellen op basis van de tweede begrotingswijziging 2026, met:
a. € 1,8 miljoen aan hogere lasten;
b. € 5,5 miljoen aan hogere baten;
c. € 7,4 miljoen aan lagere investeringsuitgaven.
3. Om tot een sluitende begroting per taak te komen te besluiten tot:
a. een toevoeging van € 2,0 miljoen aan de reserve baggerwerkzaamheden;
b. een onttrekking van € 1,9 miljoen aan de tariefdempingsreserve watersysteem;
c. een onttrekking van € 0,3 miljoen aan de tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer;
d. een toevoeging van € 3,9 miljoen aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3855

Hoogheemraadschap van
Delfland

Tweede begrotingswijziging 2026

Colofon
Tweede begrotingswijziging 2026

Samenstelling
Hoogheemraadschap van Delfland

Delft, 26 november 2026

Hoogheemraadschap van Delfland
Postbus 3061
2601 DB DELFT
Tel:015-2608108
www.hhdelfland.nl

Inhoud

Inleiding 5
Leeswijzer 6
Managementsamenvatting 7
1 Programmaplan 8
1.1 Waterkeringen 8
1.1.1 Programmalijn: Waterkeringen 8
1.1.2 Programmalijn: Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) 9
1.2 Waterkwaliteit 10
1.2.1 Programmalijn: Waterkwaliteit 10
1.2.2 Programmalijn: Biodiversiteit 11
1.2.3 Programmalijn: Recreatief medegebruik 11
1.2.4 Programmalijn: Verbinding met partners 12
1.3 Waterkwantiteit 13
1.3.1 Programmalijn: Waterkwantiteit 13
1.3.2 Programmalijn: Klimaatadaptatie 14
1.3.3 Programmalijn: Bodem en grondwater 14
1.4 Waterketen 15
1.4.1 Programmalijn: Waterketen 15
1.4.2 Programmalijn: Transitie waterketen 17
1.4.3 Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal 17
1.4.4 Programmalijn: Circulaire economie 17
1.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen 19
1.5.1 Programmalijn: Financiën 19
1.5.2 Programmalijn: Algemene dekkingsmiddelen 19
1.5.3 Dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 21
1.6 Organisatie en bedrijfsvoering 22
1.6.1 Programmalijn: Organisatie 22
1.6.2 Programmalijn: Informatievoorziening 22
1.6.3 Programmalijn: Regulering en dienstverlening 23
1.6.4 Programmalijn: Interne dienstverlening en bestuursondersteuning 23
1.6.5 Programmalijn: Communicatie 24
1.6.6 Programmalijn: Personeel 24
1.6.7 Programmalijn: Digitale transformatie 25
1.6.8 Programmalijn: Innovatie 25
2 Financiële risico's 26
2.1 Financiële risico's 26

3 Financiën 27
3.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten 27
3.2 Baten en lasten per programma 31
3.3 Naar Waterschapstaken 32
3.4 Investeringen 34
4 Bijlage 35
4.1 Verklarende woordenlijst inclusief afkortingen 35

Inleiding

De tweede begrotingswijziging (2e BGW) 2026 heeft tot doel de verenigde vergadering (VV) te informeren over en goedkeuring te vragen voor financiële mutaties die zich na vaststelling van de bestuursrapportage 2026 (Burap 2026) hebben voorgedaan. De Burap 2026 fungeert als eerste begrotingswijziging van het jaar en is vastgesteld in de VV van 16 juli jl.

In tegenstelling tot de Burap 2026 bevat deze 2e BGW 2026 uitsluitend financiële mutaties die bestuurlijke besluitvorming vereisen of gemeld moeten worden om onrechtmatigheden te voorkomen. De invoering van de 2e BGW hangt samen met de verplichting om vanaf verslagjaar 2025 een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Dit is de tweede keer dat Delfland een afzonderlijke tweede begrotingswijziging opstelt.

Leeswijzer

De opmaak van de tweede begrotingswijziging 2026 volgt in hoofdlijnen de structuur van de vastgestelde begroting 2026 en de bestuursrapportage 2026 (Burap 2026) en dient in samenhang hiermee gelezen te worden. Alle bedragen zijn uitgedrukt in duizenden euro's tenzij anders vermeld.

Na de leeswijzer volgt de managementsamenvatting met hierin op hoofdlijnen de belangrijkste resultaten met betrekking de exploitatiekosten en de investeringen.

In hoofdstuk 1 Programmaplan worden de zes programma's behandeld. Alleen mutaties die leiden tot een over- of onderschrijding van lasten en baten per programma worden hierin opgenomen. Afwijkingen ten opzichte van de Burap 2026 groter dan € 0,1 miljoen lichten we expliciet toe. De gepresenteerde tabellen (met betrekking tot de exploitatie en, indien van toepassing, de investeringen), geven inzicht in de financiële ontwikkelingen per programma voor het begrotingsjaar 2026.

Beschrijving van de kolommen:
- Burap 2026: de bijgestelde begroting na vaststelling van de Burap 2026 door de VV
- Mutaties 2026: de financiële mutaties die worden voorgelegd ter besluitvorming
- 2e BGW 2026: de bijgewerkte begroting inclusief de voorgelegde financiële mutaties

In dit document worden de baten en lasten als volgt gepresenteerd: een toename van de lasten is positief (+), en een afname is negatief (-). Omgekeerd is een toename van de baten negatief (-), terwijl een afname van de baten positief (+) is.

In hoofdstuk 2 wordt het onderwerp financiële risico's behandeld, met als doel de VV te informeren over potentiële financiële risico's met impact op het resultaat in de jaarrekening over 2026.

Hoofdstuk 3 behandelt de financiële aspecten. Dit hoofdstuk bevat onder meer een overzicht van de kosten- en opbrengstsoorten, de baten en lasten per programma, de verdeling naar de waterschapstaken en een totaaloverzicht van de mutaties in de investeringen.

Als bijlage is een verklarende woordenlijst inclusief afkortingen toegevoegd.

Managementsamenvatting

De tweede begrotingswijziging 2026 bevat uitsluitend financiële mutaties na de Burap 2026 waarvoor bestuurlijke besluitvorming vereist is of nodig zijn om onrechtmatigheden te voorkomen.

Per saldo wordt de begroting met deze financiële mutaties met € 3,7 miljoen verlaagd. Dit komt door een stijging van de baten met € 5,5 miljoen en een stijging van de lasten met € 1,8 miljoen. Bij de programma's is een wisselend beeld te zien: hogere nettolasten bij programma's Waterkeringen (€ 1,2 miljoen), Waterkwaliteit (€ 0,7 miljoen) en Organisatie en bedrijfsvoering (€ 0,5 miljoen) worden gedeeltelijk gecompenseerd door lagere nettolasten bij programma Waterkwantiteit (- € 2,0 miljoen), Waterketen (- € 0,2 miljoen) en Financiën (- € 3,8 miljoen).

De belangrijkste oorzaken voor de stijging van de baten zijn bijgestelde belasting- en renteopbrengsten, en opbrengsten uit vastgoedtransacties.

De stijging van de lasten heeft met name te maken met de beëindiging van het DBFO-contract met Delfluent B.V.: Delfland heeft besloten de lopende overeenkomst met Delfluent, die een einddatum had van december 2033, voortijdig te beëindigen. Het in eigen beheer nemen van de zuiveringen van Harnaschpolder en Houtrust biedt een financieel voordeel. Rekening houdend met een transitieperiode van 3 maanden, worden in december 2026 alle activiteiten door Delfland overgenomen van Delfluent. Delfland heeft een transitieteam ingericht om de transitie uit te kunnen voeren. In deze 2^{e} begrotingswijziging zijn de extra middelen opgenomen die nodig zijn voor de transitie (€ 2,3 miljoen). Deze bestaan zowel uit de kosten van de technische voorbereiding (ICT en Procesautomatisering), juridische en financiële expertise, als inzet van middelen op communicatievlak en bedrijfsvoering. Met deze extra middelen, bedraagt het totale transitiebudget € 3,3 miljoen. Eerder was er een budget voor de transitie opgenomen van € 1,0 miljoen onder programma Financiën. De kosten voor ICT en procesautomatisering leiden tot een verhoging van de lasten onder programma Organisatie en Bedrijfsvoering. De extra lasten voor de financiële en juridische expertise en de voorbereidingen op het gebied van communicatie en bedrijfsvoering zijn opgenomen onder programmalijn Financiën. De kosten zijn verwerkt bij de programma’s waar deze werkzaamheden en budgetten zijn ondergebracht, niet bij het programma Waterketen.

Bij de investeringen dalen de uitgaven in 2026 met € 7,4 miljoen ten opzichte van de Burap 2026. Dit komt vooral door verschuivingen in de planning, met name bij Waterkeringen (€ 4,7 miljoen) en Waterketen (€ 2,4 miljoen).

In de volgende paragrafen worden de mutaties op de begroting verder toegelicht.

1 Programmaplan

1.1 Waterkeringen

1.1.1 Programmalijn: Waterkeringen

Exploitatie

1.1.1.1 Tabel: Exploitatie

Waterkeringen	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	34.590	648	35.238
Baten	-1.224	510	-714
Nettolasten	33.366	1.158	34.524

De nettolasten nemen toe met € 1,2 miljoen. Enerzijds worden de lasten met ruim € 0,6 miljoen naar boven bijgesteld, terwijl de baten afnemen met € 0,5 miljoen.

Lasten

De solidariteitsbijdrage HWBP (hoogwaterbeschermingsprogramma) wordt structureel verhoogd met € 0,5 miljoen per jaar.	0,5
Vanwege de langdurige droogte zijn aanvullende werkzaamheden uitgevoerd aan regionale keringen, waaronder schadeherstel en extra maaien ten behoeve van droogte-inspecties.	0,2
De droogte heeft schade veroorzaakt aan de kadevakken van onze regionale keringen. Het is noodzakelijk om de schades die als matig tot zeer slecht zijn beoordeeld, zo snel mogelijk te herstellen. De kosten komen boven op het reguliere herstelwerk.	0,2
Deze begrotingswijziging betreft een administratieve correctie van formatie. Deze correctie heeft ook betrekking op de programma's Waterkwaliteit, Waterkwantiteit en Waterketen.	0,2
We ontwikkelen een nieuwe rekenmethode voor de sterkte van de Delflandsedijk. In 2026 is hiervoor grondonderzoek uitgevoerd en is gestart met grootschalige laboratoriumproeven. Nu de proeven met bestorting in de kleine goot uitgevoerd zijn, kunnen de proeven in de grote goot worden uitgevoerd. Door een logistiek knelpunt bij een van de ingehuurde partijen is een vertraging opgetreden van ongeveer drie maanden. Hierdoor verschuiven de werkzaamheden van 2026 naar 2027.	-0,5
Totaal	**0,6**

Tegenover de kosten van de nieuwe rekenmethode voor de sterkte van de Delflandsedijk staan opbrengsten van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Deze dalen eveneens met € 0,5 miljoen.

Investeringen

1.1.1.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkeringen	15.000	-4.730	10.270
Totaal	15.000	-4.730	10.270

De huidige prognose bedraagt € 10,3 miljoen. De afname van € 4,7 miljoen kent een aantal oorzaken:

Vertraging bij het project N468. In deeltraject 3 (Gaagweg) zorgen onder andere het afhandelen van grondzaken, vergunningsprocedures, bezwaren en opstellen verweerschriften ervoor dat de huidige planning uitloopt. Een deel van de investeringen schuift daardoor van 2026/2027 naar 2028/2029.	-3,3
Een te optimistische inschatting van de uitgaven in de definitie- en opstartfase van nieuwe projecten. Deze methode is geëvalueerd en zal aangepast worden.	-0,6
Te positief inschatten van de uitgaven op projectniveau. Bij circa 75% van de projecten zien we een achteruitgang in de prognose. In deze projecten doen zich issues voor en/of treden risico's op zoals bezwaar op vergunningen en het niet kunnen uitvoeren van onderzoeken.	-0,7
Vertraging bij het project Dijken van Morgen als gevolg van weerstand vanuit de bewoners.	-0,1
Totaal	**-4,7**

1.1.2 Programmalijn: Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Exploitatie

1.1.2.1 Tabel: Exploitatie

Nationaal Programma Landelijk gebied	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	189	0	189
Nettolasten	189	0	189

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.2 Waterkwaliteit

1.2.1 Programmalijn: Waterkwaliteit

Exploitatie

1.2.1.1 Tabel: Exploitatie

Waterkwaliteit	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	15.788	1.181	16.969
Baten	-100	-289	-389
Nettolasten	15.688	892	16.579

De nettolasten nemen toe met € 0,9 miljoen. Enerzijds worden de lasten met ruim € 1,2 miljoen naar boven bijgesteld, daarnaast nemen de baten toe met € 0,3 miljoen.

Lasten

De lasten stijgen door extra inzet van externe inhuur voor de focuspunten Glastuinbouw, Stad en Industrie, de Staat van Ons Water, de uitwerking van het maatregelenpakket en de uitvoering van gebiedsprocessen en het implementatieplan voor de borging van SGBP4 binnen Delfland.	0,7
Deze begrotingswijziging gaat om een administratieve correctie van formatie. Deze correctie heeft ook betrekking op de programma's Waterkeringen, Waterkwantiteit en Waterketen.	0,2
Door de extreme droogte is via de KWA-DKW (Klimaatbestendige Water Aanvoer) meer water aangevoerd. De kosten hiervan vallen hoger uit dan begroot.	0,1
Meer budget nodig ten behoeve van hoeveelheden vrijkomend materiaal uit waterberging Wollebrand (Natte Ecologische Zone) dat niet betaald kan worden uit regulier onderhoudsbudget.	0,1
De kosten stijgen doordat we de tweede pilot voor het meten op slootniveau in glastuinbouwpolders tegelijk met de eerste pilot uitvoeren in plaats van erna.	0,1
Totaal	**1,2**

Baten

De stijging heeft met name betrekking op een tweetal subsidies die dit jaar zijn ontvangen voor:

Pilot 'Risicogestuurde aanpak industrie'	- 0,2
Deltaplan Agrarische waterbeheer	- 0,1
Totaal	**- 0,3**

Investeringen

1.2.1.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkwaliteit	4.961	-312	4.649
Totaal	4.961	-312	4.649

Het investeringsvolume is 0,3 miljoen gedaald, dit kent de volgende oorzaken:

(deel) verschuiving project Vlaardingervaart naar 2027	- 0,5
Goedkoper uitvallen van NEZ Poelzone	-0,3
Hogere investeringsuitgaven i.v.m. prijsstijgingen voor projecten:	
> NEZ de Rel	0,2
> NEZ Nieuwe Water	0,2
> NEZ Drijvende oevers Holle Watering	0,1
Totaal	**- 0,3**

1.2.2 Programmalijn: Biodiversiteit

Exploitatie

1.2.2.1 Tabel: Exploitatie

Biodiversiteit	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	328	40	368
Nettolasten	328	40	368

De toename van de lasten heeft betrekking op het terugdraaien van een verlaging van het budget voor advieskosten in de Burap 2026. Deze middelen worden alsnog benut.

1.2.3 Programmalijn: Recreatief medegebruik

Exploitatie

1.2.3.1 Tabel: Exploitatie

Recreatief medegebruik	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	637	0	637
Nettolasten	637	0	637

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.2.4 Programmalijn: Verbinding met partners

Exploitatie

1.2.4.1 Tabel: Exploitatie

Verbinding met partners	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	1.161	-200	961
Nettolasten	1.161	-200	961

De lasten nemen af met € 0,2 miljoen; dit heeft betrekking op de verlaging op de personele inzet voor de projecten op deze programmalijn. Doordat niet alle vacatures zijn of worden ingevuld, dalen de doorbelaste kosten.

1.3 Waterkwantiteit

1.3.1 Programmalijn: Waterkwantiteit

Exploitatie

1.3.1.1 Tabel: Exploitatie

Waterkwantiteit	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	52.212	-437	51.775
Baten	-1.854	-1.385	-3.239
Nettolasten	50.358	-1.822	48.536

De nettolasten nemen af met € 1,8 miljoen. Enerzijds worden de lasten met € 0,4 miljoen naar beneden bijgesteld, daarnaast nemen de baten toe met € 1,4 miljoen.

Lasten

De in 2026 ontvangen afrekening van de door derden uitgevoerde baggerwerkzaamheden in 2025 zijn lager uitgevallen dan verwacht. De verlaging wordt verwerkt in de realisatie van 2026; met deze mutatie sluiten we aan op de realisatie.	-0,6
Verlaging op de personele inzet voor planvorming en verkenningen waterkwantiteit. Doordat niet alle vacatures zijn of worden ingevuld, dalen de doorbelaste kosten.	-0,2
Deze begrotingswijziging gaat om een administratieve correctie van formatie. Deze correctie heeft ook betrekking op de programma's Waterkeringen, Waterkwaliteit en Waterketen.	0,2
In verband met een noodreparatie en noodbemaling Hoefpolder na een lekkage, en het herstel kathodische bescherming (soort corrosiebestrijding) Brielsemeerleiding stijgen de kosten.	0,1
Vanwege de extreme droogte hebben we meer calamiteitenbestrijdingsmiddelen ingezet vanuit de waakvlamovereenkomst, waardoor de kosten op deze post zijn opgelopen.	0,1
Totaal	-0,4

Baten

De hogere baten van € 1,4 miljoen betreffen opbrengsten uit het doorbelasten van baggerwerkzaamheden. Hiervan heeft € 0,4 miljoen betrekking op in 2026 doorbelaste kosten uit 2025. Hoewel de nagekomen baggerkosten lager zijn uitgevallen dan verwacht (zie tabel lasten) kon een groter deel van de werkzaamheden worden doorbelast dan eerder was voorzien.

Daarnaast zijn de verwachte opbrengsten uit baggerwerkzaamheden in 2026 met € 1,0 miljoen verhoogd. Deze bijstelling is gebaseerd op een voorlopige inschatting van de opbrengsten uit baggerwerkzaamheden voor gemeenten. Omdat de definitieve hoeveelheden pas eind 2026 bekend zijn, betreft dit een grove en voorzichtige raming.

Investeringen

1.3.1.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkwantiteit	6.500	0	6.500
Totaal	6.500	0	6.500

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.3.2 Programmalijn: Klimaatadaptatie

Exploitatie

1.3.2.1 Tabel: Exploitatie

Klimaatadaptatie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	1.521	-200	1.321
Nettolasten	1.521	-200	1.321

De lasten nemen af met € 0,2 miljoen, met name omdat de geplande pilot voor projecten bij gemeenten later wordt uitgevoerd dan gepland. In de begroting 2027 is voldoende financiële ruimte om deze projecten te dekken.

1.3.3 Programmalijn: Bodem en grondwater

Exploitatie

1.3.3.1 Tabel: Exploitatie

Bodem en grondwater	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	179	0	179
Nettolasten	179	0	179

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.4 Waterketen

1.4.1 Programmalijn: Waterketen

Exploitatie

1.4.1.1 Tabel: Exploitatie

Waterketen	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	147.825	-413	147.411
Baten	-23.108	189	-22.919
Nettolasten	124.716	-224	124.492

De nettolasten dalen met € 0,2 miljoen ten opzichte van de Burap 2026, door lagere lasten van € 0,4 miljoen en lagere baten van € 0,2 miljoen. Binnen de waterketen spelen zowel indexcijfers als weersomstandigheden een grote rol in de uiteindelijke kosten.

De kosten voor de beëindiging van het DBFO-contract zijn opgenomen bij de programma's Organisatie en Bedrijfsvoering en Financiën. Dit komt doordat veel van de benodigde werkzaamheden betrekking hebben op ondersteunende taken, zoals ICT, procesautomatisering, communicatie, juridische zaken en bedrijfsvoering. De kosten zijn daarom verwerkt bij de programma's waar deze werkzaamheden en budgetten zijn ondergebracht, en niet bij het programma Waterketen.

Lasten

Door met name de droogte valt de meest recente prognose voor het volume van het te transporteren en zuiveren afvalwater lager uit. Dit leidt tot verlaging van de begroting voor de PPS-dienstverleningsvergoeding.	- 0,9
De in de Burap 2026 verhoogde kosten voor de slibverwerking nemen verder toe. Dit is het gevolg van bijgestelde tarieven van HVC, de financiële gevolgen van de eerder opgetreden vertraging van de slibdroger in Alkmaar en de meest actuele prognoses voor slibhoeveelheden.	1,5
Delfland draagt bij aan het benodigd groot onderhoud van rioolgemaal Heemraadsplein en vernieuwing van persleiding naar Dokhaven (uitgevoerd door gemeente Rotterdam) en het groot onderhoud aan rioolgemaal Zuidplantsoen (uitgevoerd door de gemeente Delft). Door marktwerking, complexiteit, hogere kosten en aangepaste planning schuiven de bijdragen voor het gemaal Heemraadsplein en de persleiding Heemraadsplein van € 0,9 miljoen door naar 2027/2028. Daarnaast vallen de kosten voor het gemaal Zuidplantsoen Delft hoger uit dan geraamd. Per saldo is het verschil ten opzichte van de Burap 2026 € 0,5 miljoen lager.	- 0,5
Er zijn minder kosten gemaakt voor het beheer van zuiverings- en transportinstallaties in de Zuidelijke regio. De oorzaken zijn droogte en procesoptimalisatie.	- 0,4
Door herprioritering wordt het verwijderen van niet meer in gebruik zijnde objecten op de zuiveringen uitgesteld. Daarnaast is het instellen van een bijdrageregeling voor het verwijderen van IBA's door aansluiting op de riolering vertraagd. Beide oorzaken leiden tot lagere kosten.	-0,3
Deze begrotingswijziging betreft een administratieve correctie van formatie. Deze correctie heeft ook betrekking op de programma's Waterkeringen, Waterkwaliteit en Waterkwantiteit.	- 0,2

Vanwege nieuwe contracten voor procesautomatisering voor de rioolgemalen en rioolwaterzuiveringen wordt de begroting naar boven bijgesteld.	0,2
Diverse geringe budgetwijzigingen.	0,2
Totaal	**-0,4**

Baten

Vanuit het project De Vergulde Hand zijn minder uren besteed ten behoeve van de Nieuwbouw en Renovatie Waterketen. Hierdoor is administratief minder dekking vanuit het projectbudget beschikbaar.	0,2
Totaal	**0,2**

Investeringen

1.4.1.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterketen	7.332	-1.064	6.268
De Vergulde Hand	7.600	-1.200	6.400
Demonstratieproject Torwash	200	0	200
Totaal	15.132	-2.264	12.868

Waterketen
De verlaging van € 1,1 miljoen worden veroorzaakt door de volgende aanpassingen:

Door vertraging. Over het algemeen komt dit doordat er meer voorbereidingstijd nodig is voor een goed ontwerp en doordat bij de aanleg van persleidingen in Zuid medewerking van een grondeigenaar uitblijft.	- 1,3
Door een project dat goedkoper uitgevallen is.	- 0,5
Voor nieuwe projecten.	0,3
Voor projecten die duurder zijn uitgevallen onder meer door de stijgende kosten voor procesautomatisering.	0,4
Totaal	**- 1,1**

De Vergulde Hand
Op 16 juli jl. heeft de verenigde vergadering ingestemd met de investeringsbeslissing voor de nieuwe AWZI Vergulde Hand. Tegelijkertijd is kritisch gekeken, rekening houdend met een zorgvuldig aanbestedingstraject in 2027, hoe de huidige werkzaamheden op het project efficiënt gepland kunnen worden in de periode tot aan april 2027. Dit heeft geleid tot een lagere geprognotiseerde uitgave in deze projectfase in 2026.

1.4.2 Programmalijn: Transitie waterketen

Exploitatie

1.4.2.1 Tabel: Exploitatie

Transitie waterketen	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	607	0	607
Nettolasten	607	0	607

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.4.3 Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal

Exploitatie

1.4.3.1 Tabel: Exploitatie

Energie- en klimaatneutraal	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	266	0	266
Nettolasten	266	0	266

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

Investeringen

1.4.3.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Energie- en klimaatneutraal	600	-120	480
Totaal	600	-120	480

De verlaging van € 0,1 miljoen wordt veroorzaakt door een meevaller bij de realisatie van zonneweide Kapittelland.

1.4.4 Programmalijn: Circulaire economie

Exploitatie

1.4.4.1 Tabel: Exploitatie

Circulaire economie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	739	0	739
Nettolasten	739	0	739

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

Investeringen

1.4.4.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Circulaire economie	1.700	0	1.700
Totaal	1.700	0	1.700

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.5 Financiën, algemene dekkingsmiddelen

1.5.1 Programmalijn: Financiën

Exploitatie

1.5.1.1 Tabel: Exploitatie

Financiën	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	14.723	680	15.403
Baten	-3.490	-1.015	-4.505
Nettolasten	11.232	-335	10.898

De netto lasten nemen af met € 0,3 miljoen: toename lasten met € 0,7 miljoen en toename baten met € 1,0 miljoen.

Lasten

De lasten nemen toe door kosten die samenhangen met de ontvlechting van Delfluent waaronder juridische kosten.	0,9
De afrekening 2025 van de Regionale Belasting Groep (RBG) is € 0,1 miljoen positiever uitgevallen dan waar we in de jaarrekening 2025 rekening mee hebben gehouden. Dit bedrag komt ten gunste van 2026. Daarnaast verwacht de RBG voor dit jaar eveneens minder kosten te maken. Voor Delfland betekent dat een verlaging van de bijdrage met € 0,1 miljoen.	- 0,2
Totaal	**0,7**

Baten
De verwachte opbrengst wordt bijgesteld met € 1,0 miljoen door vastgoedtransacties, zoals verkoop onroerend goed en afkoop erfpacht, die niet in de begroting waren voorzien.

1.5.2 Programmalijn: Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie

1.5.2.1 Tabel: Exploitatie

Dekkingsmiddelen	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	255	0	255
Baten	-321.545	-3.503	-325.048
Nettolasten	-321.289	-3.503	-324.793

De baten worden met € 3,5 miljoen naar boven bijgesteld.

Baten

In 2026 hebben we tot en met augustus belastingen ontvangen van voorgaande jaren. In de oorspronkelijke begroting houden we geen rekening met voorgaande jaren, omdat daarvan de omvang moeilijk is in te schatten.	- 1,9
Doordat we een hoger (positief) saldo hebben in de schatkist dan waar wij in de begroting rekening mee hebben gehouden, hebben we rentebaten in 2026.	- 1,0

Dat het saldo in de schatkist hoger is dan begroot, komt onder andere door lagere investeringsuitgaven.	
In juli hebben we van de RBG een herziene raming van de grondslagen ontvangen. Hieruit blijkt dat de opbrengsten uit de watersysteemheffing € 0,2 miljoen hoger uitvallen (met name minder oninbaar ingezetenen) en die van de zuiveringsheffing € 0,5 miljoen hoger uitvallen (minder oninbaar huishoudens en meer vervuilingseenheden bedrijven).	- 0,7
Het dividend dat wij van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) in enig jaar ontvangen gaat altijd over het jaar daarvoor. In de aandeelhoudersvergadering van de NWB is besloten om de uitkering over 2025 lager vast te stellen dan gebruikelijk.	0,1
Totaal	**- 3,5**

1.5.3 Dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Dekkingsmiddelen

1.5.3.1 Tabel: Dekkingsmiddelen

Dekkingsmiddelen	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Zuiveringsheffing	-173.664	-2.340	-176.004
Watersysteemheffing	-145.898	-260	-146.158
Verontreinigingsheffing	-46	0	-46
Totaal belastingopbrengsten	-319.608	-2.600	-322.208
Dividenden	-827	97	-730
Saldo van de financieringsfunctie			
Overige algemene opbrengsten	-32.064	-2.990	-35.054
Totaal dekkingsmiddelen	**-352.499**	**-5.493**	**-357.992**

Het totaal aan dekkingsmiddelen zoals in deze paragraaf opgenomen, is opgebouwd uit:

- de algemene dekkingsmiddelen, deze is verhoogd met € 2,6 miljoen en bestaat vooral uit belastingopbrengsten (zie paragraaf 1.5.2); plus
- de overige algemene opbrengsten, deze zijn verhoogd met € 3,0 miljoen. In de programma's zijn deze baten reeds toegelicht:
  - Waterkeringen: - € 0,5 miljoen
  - Waterkwaliteit: € 0,3 miljoen
  - Waterkwantiteit: € 1,4 miljoen
  - Waterketen: - € 0,2 miljoen
  - Algemene dekkingsmiddelen: € 2,0 miljoen

1.6 Organisatie en bedrijfsvoering

1.6.1 Programmalijn: Organisatie

Exploitatie

1.6.1.1 Tabel: Exploitatie

Organisatie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	12.961	-210	12.751
Baten	-680	0	-680
Nettolasten	12.282	-210	12.072

De lasten nemen af met € 0,2 miljoen; dit heeft betrekking op de verlaging op de personele inzet voor deze programmalijn. Doordat niet alle vacatures zijn of worden ingevuld, dalen de doorbelaste kosten. Daarnaast is € 0,1 miljoen aan budget voor advieskosten overgeheveld vanuit de programmalijn Informatievoorziening. Deze mutatie wordt volledig gecompenseerd door een verlaging van € 0,1 miljoen van het budget voor strategische adviezen, omdat dit budget te hoog was geraamd.

1.6.2 Programmalijn: Informatievoorziening

Exploitatie

1.6.2.1 Tabel: Exploitatie

Informatievoorziening	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	20.144	729	20.873
Nettolasten	20.144	729	20.873

De lasten nemen toe met € 0,7 miljoen.

Lasten

De lasten nemen toe door ICT-kosten die samenhangen met de ontvlechting van Delfluent en de overdracht van de bedrijfsvoering van de afvalwaterzuiveringen Houtrust en Harnaschpolder, waaronder de aanschaf van software en hardware.	1,4
Wijziging op de personele inzet voor deze programmalijn.	0,1
De hardware die benodigd is voor hardwareproject 'Staas/ Baas' (Storage as a Service/ Back-up as a Service) komt in eigendom van Delfland. De kosten hiervoor komen daardoor ten laste van de investeringen en niet meer van het exploitatiebudget waardoor deze wordt verlaagd.	- 0,5
De kosten voor externe inhuur vallen lager uit.	- 0,1
Besparing op de kosten voor mobiele telefoonverbindingen als gevolg van kritisch contractmanagement.	- 0,1
Verschuiving van budget ICT-advieskosten naar programmalijn Organisatie ter dekking van extra overige advieskosten.	- 0,1
Totaal	**0,7**

Investeringen

1.6.2.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Organisatie en bedrijfsvoering	600	0	600
Totaal	600	0	600

Geen mutaties ten opzichte van de Burap 2026.

1.6.3 Programmalijn: Regulering en dienstverlening

Exploitatie

1.6.3.1 Tabel: Exploitatie

Regulering en handhaving	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	11.634	-412	11.222
Baten	-5	0	-5
Nettolasten	11.629	-412	11.217

De lasten nemen af met € 0,4 miljoen; dit heeft betrekking op de verlaging op de personele inzet voor deze programmalijn. Doordat niet alle vacatures zijn of worden ingevuld, dalen de doorbelaste kosten.

1.6.4 Programmalijn: Interne dienstverlening en bestuursondersteuning

Exploitatie

1.6.4.1 Tabel: Exploitatie

interne dienstverlening en bestuursondersteuning	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	11.874	330	12.204
Nettolasten	11.874	330	12.204

De lasten nemen toe met € 0,3 miljoen.

Lasten

Stijging kosten voor wagenpark door contractuele verplichtingen.	0,2
Extra inzet externe capaciteit in verband met toename werkvoorraad en onderbezetting. De onderbezetting wordt veroorzaakt door hoge piekbelasting bij Vastgoed en daarnaast uitval als gevolg van ziekte.	0,1
Totaal	**0,3**

Investeringen

1.6.4.2 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	435	0	435
Totaal	435	0	435

Geen wijziging ten opzichte van de Burap 2026.

1.6.5 Programmalijn: Communicatie

Exploitatie

1.6.5.1 Tabel: Exploitatie

Communicatie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	2.783	0	2.783
Baten	-302	0	-302
Nettolasten	2.481	0	2.481

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.6.6 Programmalijn: Personeel

Exploitatie

1.6.6.1 Tabel: Exploitatie

Personeel	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	2.584	0	2.584
Baten	-190	0	-190
Nettolasten	2.394	0	2.394

Geen wijzigingen ten opzichte van de Burap 2026.

1.6.7 Programmalijn: Digitale transformatie

Exploitatie

1.6.7.1 Tabel: Exploitatie

Digitale transformatie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	754	118	872
Nettolasten	754	118	872

De lasten stijgen met € 0,1 miljoen als gevolg van een tijdelijke overbezetting ten behoeve van de herinrichting van de IV-keten en een dakpanconstructie in verband met een aanstaande pensionering.

1.6.8 Programmalijn: Innovatie

Exploitatie

1.6.8.1 Tabel: Exploitatie

Innovatie	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Lasten	2.945	-50	2.895
Nettolasten	2.945	-50	2.895

De lasten dalen door een verlaging van het budget voor het Innovatiefonds. Het aantal aanvragen is iets lager uitgekomen dan verwacht, waardoor het budget naar beneden is bijgesteld.

2 Financiële risico's

2.1 Financiële risico's

De tweede begrotingswijziging biedt de gelegenheid om de VV te informeren over de belangrijkste en meest waarschijnlijke financiële risico's die van invloed kunnen zijn op het resultaat van de jaarrekening 2026. Onderstaand zijn de risico's opgenomen waarvan op dit moment wordt verwacht dat zij de grootste financiële impact kunnen hebben. Dit overzicht is niet limitatief; gedurende de rest het jaar kunnen zich aanvullende risico's of ontwikkelingen voordoen.

Financiële impact beëindiging contract Delfluent B.V.
Delfland heeft besloten de lopende overeenkomst met Delfluent, die een einddatum had van december 2033, voortijdig te beëindigen. Conform het besluit worden de kosten van de beëindigingsvergoeding verwerkt in de jaarrekening 2026. Deze kosten, alsmede de eventuele dekking uit de reserves, zijn niet opgenomen in deze aangepaste begroting. Dit omdat het simpelweg nog te vroeg is om een goede inschatting te maken. In de tweede begrotingswijziging zijn wel de extra middelen opgenomen die nodig zijn voor de transitieperiode (€ 2,3 miljoen). Deze bestaan zowel uit de kosten van de technische voorbereiding (ICT en procesautomatisering), juridische en financiële expertise, als inzet van middelen op communicatievlak en bedrijfsvoering. Deze kosten zijn gebaseerd op een prognose. De voordelen van de beëindiging van de overeenkomst zullen vanaf 2027 zichtbaar worden doordat Delfland lagere operationele kosten zal hebben voor het beheer en onderhoud van de zuiveringen Harnaschpolder en Houtrust.

Extra solidariteitsbijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma
Jaarlijks wordt in het laatste kwartaal de solidariteitsbijdrage van de waterschappen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) opnieuw vastgesteld op basis van de meest actuele inzichten uit de Rijksbegroting (Deltafonds). Het HWBP is het landelijke programma waarin Rijk en waterschappen gezamenlijk investeren in de versterking van primaire waterkeringen om Nederland te beschermen tegen overstromingen. Op basis van de laatst ontvangen prognose (juni 2026) wordt verwacht dat de solidariteitsbijdrage voor 2026 circa € 0,5 miljoen hoger uitvalt dan begroot. De officiële bijdrage wordt nog door het HWBP vastgesteld en kan daarom nog afwijken van deze inschatting.

Doorbelaste personeelskosten
Aan de hand van door medewerkers geschreven uren worden de afdelingskosten, zoals personeelslasten, kosten van inhuur en baten uit detachering, toegerekend aan de programmalijnen. Een volledige en juiste urenverantwoording is daarbij essentieel. Wanneer niet alle uren via tijdschrijven worden verantwoord, wordt bij de jaarafsluiting een nacalculatie uitgevoerd op basis van de geschreven en ontbrekende uren. Op basis hiervan wordt een correctieboeking gemaakt, zodat uiteindelijk alle afdelingskosten aan de programmalijnen worden toegerekend. Deze systematiek kan ertoe leiden dat op programmalijnniveau afwijkingen ontstaan die niet rechtstreeks samenhangen met de feitelijk uitgevoerde activiteiten. Per saldo worden er echter niet meer kosten doorbelast dan de daadwerkelijk gemaakte kosten. De gehanteerde methodiek is ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

3 Financiën

3.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten

Kostensoorten

3.1.1 Tabel: Kostensoorten

Kostensoorten	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Rente en afschrijvingen			
Externe rentelasten	24.174	0	24.174
Afschrijvingen van activa	44.093	0	44.093
Personeelslasten			
Salarissen huidig personeel en bestuurders	60.526	-48	60.478
Sociale premies	16.726	-19	16.707
Overige personeelslasten	3.646	119	3.765
Personeel van derden	5.687	1.109	6.795
Goederen en diensten van derden			
Duurzame gebruiksgoederen	7.548	977	8.525
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	185	0	185
Energie	6.337	-208	6.129
Huren en rechten	81	0	81
Leasebetalingen operational lease	57.472	-941	56.530
Pachten en erfpachten	4	0	4
Verzekeringen	435	0	435
Belastingen	2.043	-100	1.943
Onderhoud door derden	28.969	310	29.279
Overige diensten door derden	59.548	480	60.028
Bijdragen aan derden			
Bijdragen aan bedrijven	528	0	528
Bijdragen aan het Rijk	11.900	500	12.400
Bijdragen aan openbare lichamen	6.309	-374	5.935
Bijdragen aan overigen	271	0	271
Toevoegingen aan reserves en voorzieningen			
Onvoorzien	218	0	218
Totaal kostensoorten	336.697	1.804	338.501

** afrondingsverschillen zijn mogelijk*

Toelichting
In hoofdstuk 1 'Programmaplan' zijn alle toe- en afnames in de lasten voor alle programma's toegelicht. In tabel 3.1.1. zijn dezelfde mutaties opgenomen, maar dan op kostensoort. Hieronder worden alle afwijkingen groter dan of gelijk aan € 0,1 miljoen toegelicht.

Personeelslasten
De overige personeelslasten worden met € 0,1 miljoen verhoogd ten behoeve van de dekking van een coachingstraject voor het projectteam Vergulde Hand om beter voorbereid te zijn op de volgende projectfase. Daarnaast stijgen de kosten licht door een budgetneutrale overheveling vanuit een andere kostensoort (overige diensten derden), waardoor de kosten op de juiste kostensoort worden verantwoord en beter aansluiten bij de realisatie. De stijging van de kosten voor personeel van derden met € 1,1 miljoen betreft onder meer extra externe

inhuur in verband met het afwikkelen van het Design Build Finance Operate (DFBO)-contract met Delfluent (€ 0,6 miljoen) en inhuur van extra capaciteit om extra inspanning te kunnen plegen op de focuspunten van het bestuur voor Glastuinbouw, Stad en industrie en Staat van ons Water (€ 0,5 miljoen).

Goederen en diensten van derden
De stijging van € 1,0 miljoen onder duurzame gebruiksgoederen heeft betrekking op extra kosten voor hardware en software in verband met het afwikkelen van het DFBO-contract met Delfluent (€ 0,6 miljoen), de stijging van de kosten voor het wagenpark met € 0,2 miljoen door contractuele verplichtingen, en een budgetneutrale overheveling van € 0,1 miljoen vanuit een andere kostensoort (overige diensten derden), waardoor de kosten op de juiste kostensoort worden verantwoord en beter aansluiten bij de realisatie. Het restant van € 0,1 miljoen betreft diverse kleine aanpassingen voor softwarekosten. De verlaging van de kosten voor energie met € 0,2 miljoen heeft te maken met onder meer procesoptimalisatie en minder werkzaamheden door droogte bij het beheer van zuiverings- en transportinstallaties in de Zuidelijke regio.

De kosten voor leasebetalingen *operational lease* hebben betrekking op de PPS-service fee. Het budget is neerwaarts met € 0,9 miljoen bijgesteld door lagere verwachte volumes, met name als gevolg van de droogte. De verlaging van het budget voor belastingen is het gevolg van de uitspraak van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om de opgelegde aanslag verontreinigingsheffing Rijkswateren met € 0,1 miljoen te verminderen.

De bijstelling van onderhoud door derden met € 0,3 miljoen komt deels door extra werkzaamheden als gevolg van droogte, zoals schadeherstel en extra maaien ten behoeve van droogte inspecties, en noodreparaties en noodbemaling (€ 0,9 miljoen). Dit wordt deels (€ 0,6 miljoen) gedekt doordat de in 2026 ontvangen afrekeningen van in 2025 uitgevoerde baggerwerkzaamheden, lager zijn uitgevallen dan was opgenomen in de jaarrekening 2025, wat een positief effect heeft op de realisatie van 2026.

De kosten voor overige diensten door derden stijgen per saldo met € 0,5 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door € 1,3 miljoen aan extra kosten voor ICT-advies en overige transitiekosten in verband met het afwikkelen van het DFBO-contract met Delfluent. Daartegenover staat een verlaging van € 0,8 miljoen; hiervan heeft € 0,3 miljoen betrekking op budgetoverhevelingen naar andere kostensoorten, zodat de begroting beter aansluit op de aard van de uitgaven en de realisatie. Daarnaast is de hardware voor het project Staas/Baas in eigendom gekomen van Delfland. De hiermee samenhangende kosten worden voortaan als investering verantwoord in plaats van via de exploitatie, waardoor het exploitatiebudget met € 0,5 miljoen afneemt.

Bijdragen aan derden
Onder bijdragen aan het Rijk is de verhoging van de solidariteitsbijdrage HWBP van € 0,5 miljoen opgenomen, deze is gebaseerd op de laatst bekende prognose uit juni 2026. De verlaging van de bijdragen aan openbare lichamen van € 0,4 miljoen kent als oorzaak een verschuiving van de werkzaamheden naar 2027-2028 aan het gemaal Heemraadsplein en de persleiding Heemraadsplein als gevolg van complexiteit, marktwerking en een gewijzigde planning.

Opbrengstensoorten

3.1.2 Tabel: Opbrengstensoorten

Opbrengstensoorten	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Financiële baten			
Dividenden en bonusuitkeringen	-827	97	-730
Externe rentebaten	0	-1.000	-1.000
Personeelsbaten			
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	-390	0	-390
Uitlening van personeel	-288	0	-288
Goederen en diensten aan derden			
Diensten voor derden	-18.526	-3.083	-21.609
Huuropbrengst uit overige eigendommen	-180	0	-180
Opbrengst uit grond en water	-330	0	-330
Verkoop van grond	-200	-1.015	-1.215
Verkoop van overige goederen	-5.832	0	-5.832
Bijdragen van derden			
Bijdragen van het Rijk	-3.499	1.946	-1.554
Bijdragen van overige openbare lichamen	-77	0	-77
Bijdragen van provincies	0	-27	-27
Waterschapsbelastingen			
Kwijtscheldingen	6.078	250	6.328
Oninbaarverklaringen	4.268	-450	3.818
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-329.953	-2.400	-332.353
Interne verrekeningen			
Geactiveerde lasten	-2.742	189	-2.553
Totaal opbrengstensoorten	-352.499	-5.493	-357.992

** afrondingsverschillen zijn mogelijk*

Toelichting
Binnen de verschillende programma's zijn eveneens alle toe- en afnames in de baten (opbrengsten) toegelicht. In tabel 3.1.2. zijn deze mutaties opgenomen op opbrengstensoort. Hieronder worden alle afwijkingen groter dan of gelijk aan € 0,1 miljoen toegelicht.

Financiële baten
Doordat het saldo in de schatkist hoger is dan waarmee in de primaire begroting rekening is gehouden, worden er in 2026 rentebaten gerealiseerd. Het hogere saldo wordt onder andere veroorzaakt door lagere investeringsuitgaven dan begroot.

Goederen en diensten aan derden
De stijging van € 3,1 miljoen voor opbrengsten uit diensten voor derden betreft volledig een budgetneutrale overheveling vanuit de opbrengstensoort *Bijdragen van het Rijk*. Hierdoor worden de opbrengsten op de juiste wijze verantwoord en sluit de begroting beter aan op de realisatie. De verwachte opbrengst voor verkoop van grond stijgt met € 1,0 miljoen door onvoorziene vastgoedtransacties waaronder afkoop erfpacht.

Bijdragen van derden
De bijdragen van het Rijk worden per saldo met € 1,9 miljoen naar beneden bijgesteld: hiervan heeft € 3,1 miljoen betrekking op de budgetneutrale overheveling naar *diensten voor derden* (zie voorgaande toelichting) en € 0,2 miljoen op een lagere subsidiebijdrage (onder

andere als gevolg van vertraging in de uitvoering van werkzaamheden). Daartegenover staat een verwachte stijging van € 1,4 miljoen aan baten voor doorbelaste baggerwerkzaamheden, waarvan € 0,4 miljoen betrekking heeft op werkzaamheden die in 2025 zijn uitgevoerd.

Waterschapsbelastingen
De kwijtscheldingen nemen toe met € 0,3 miljoen; dit heeft betrekking op gerealiseerde belastingopbrengsten uit voorgaande jaren. Op basis van de meest recente raming van de RBG nemen de oninbaarverklaringen voor 2026 met € 0,5 miljoen af.

De waterschapsbelastingen-opbrengsten stijgen met € 2,4 miljoen waarvan € 2,1 miljoen betrekking heeft op gerealiseerde belastingopbrengsten uit voorgaande jaren en € 0,3 miljoen de aanpassing is van de belastingopbrengsten voor 2026 op basis van de meest recente raming van de RBG (juli 2026).

Interne verrekeningen
Dit betreft een verlaging van de geactiveerde lasten (uren) voor project de Vergulde Hand, zie ook paragraaf 1.4.1.

3.2 Baten en lasten per programma

In de volgende tabel zijn de baten en lasten per programma en resultaatsbestemming opgenomen. Een nadere toelichting op de resultaatsbestemming is opgenomen in paragraaf 3.3 'Naar Waterschapstaken'.

3.2.1 Tabel: Baten en lasten per programma

Programma	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkeringen			
- Lasten	34.779	648	35.427
- Baten	-1.224	510	-714
Nettolasten	33.555	1.158	34.713
Waterkwaliteit			
- Lasten	17.913	1.021	18.934
- Baten	-100	-289	-389
Nettolasten	17.813	732	18.545
Waterkwantiteit			
- Lasten	53.912	-637	53.275
- Baten	-1.854	-1.385	-3.239
Nettolasten	52.057	-2.022	50.035
Waterketen			
- Lasten	149.437	-413	149.023
- Baten	-23.108	189	-22.919
Nettolasten	126.328	-224	126.104
Financiën, algemene dekkingsmiddelen			
- Lasten	14.978	680	15.659
- Baten	-325.035	-4.518	-329.553
Nettolasten	-310.057	-3.838	-313.895
Organisatie en bedrijfsvoering			
- Lasten	65.679	505	66.184
- Baten	-1.177	0	-1.177
Nettolasten	64.502	505	65.007
Totaal lasten en baten voor bestemming			
Lasten	336.697	1.804	338.501
Baten	-352.499	-5.493	-357.992
Resultaat voor bestemming	-15.802	-3.689	-19.491
Onttrekking reserves (pro)	-10.803	-2.139	-12.942
toevoegingen aan reserves	26.605	5.828	32.433
Resultaat na bestemming	0	0	0

3.3 Naar Waterschapstaken

Delfland heeft twee taken: de watersysteemtaak en de zuiveringstaak. Dit zijn gesloten systemen; dat betekent dat we de kosten die voor één van de twee taken worden gemaakt, aan die taak moeten toerekenen. Hetzelfde geldt voor eventuele opbrengsten (bijvoorbeeld opbrengsten uit de verkoop van groen gas).

3.3.*1 Tabel: Watersysteembeheer*

Watersysteembeheer	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Totaal kosten	152.945	1.424	154.369
Belastingopbrengsten	-153.383	-360	-153.743
Kwijtscheldingen	6.078	250	6.328
Oninbaarverklaringen	1.361	-150	1.211
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-5.619	-2.123	-7.742
Totaal opbrengsten	-151.563	-2.383	-153.946
Resultaat vóór bestemming	1.383	-959	424
Mutaties reserves watersysteembeheer	-1.383	959	-424
Resultaat na bestemming	0	0	0

Het positieve resultaat op watersysteembeheer van € 1,0 miljoen is als volgt bestemd:

Toevoeging van efficiencyvoordelen uit resultaat aan de algemene reserve	0,9
Toevoeging overschot op reserve baggerwerkzaamheden	2,0
Onttrekking aan tariefdempingsreserve watersysteem	- 1,9
Totaal	**1,0**

3.3.*2 Tabel: Zuiveringsbeheer*

Zuiveringsbeheer	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Totaal kosten	183.752	380	184.132
Belastingopbrengsten	-176.570	-2.040	-178.610
Kwijtscheldingen	0	0	0
Oninbaarverklaringen	2.906	-300	2.606
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-27.273	-770	-28.043
Totaal opbrengsten	-200.937	-3.110	-204.047
Resultaat vóór bestemming	-17.184	-2.730	-19.914
Mutaties reserves zuiveringsbeheer	17.184	2.730	19.914
Resultaat na bestemming	0	0	0

Het positieve resultaat op zuiveringsbeheer van € 2,7 miljoen is als volgt bestemd:

Toevoeging efficiencyvoordelen uit resultaat aan de algemene reserve	3,0
Onttrekking aan tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer	- 0,3
Totaal	**2,7**

3.4 Investeringen

In onderstaande tabel zijn de mutaties met betrekking tot de investeringsuitgaven voor alle programma's opgenomen. In de paragrafen onder hoofdstuk 1 Programmaplan is de toelichting op deze mutaties per programma(lijn) opgenomen.

3.4.1 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Burap 2026	Mutatie 2026	2e BGW 2026
Waterkeringen	15.000	-4.730	10.270
Waterkwaliteit	4.961	-312	4.649
Waterkwantiteit	6.500	0	6.500
Waterketen	17.432	-2.384	15.048
Organisatie en bedrijfsvoering	1.035	0	1.035
Totaal	44.928	-7.426	37.502

De beginstand in de kolom Burap 2026 wijkt € 0,6 miljoen af van de totaaltabel zoals deze in paragraaf 3.4.1 van de Burap 2026 was opgenomen. Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat in de Burap 2026 ten onrechte de mutatie op de programmalijn Energie- en klimaatneutraal (onder Waterketen) niet in de optelling was meegenomen.

4 Bijlage

4.1 Verklarende woordenlijst inclusief afkortingen

Afkorting/begrip	Toelichting
Activa	Overzicht van bezittingen en vorderingen op de balans
Afschrijving	Het jaarlijks in de boekhouding opnemen van de waardedaling van onze activa. De kosten van waardevermindering door de tijd en gebruik van onze activa worden zo over de verwachte levensduur verdeeld.
Aquon	Het gezamenlijke onderzoeksinstituut voor waterkwaliteit van negen waterschappen, waaronder Delfland
AI	Artificial Intelligence (kunstmatige intelligentie)
API	Application Programming Interface; een geformaliseerde manier om gegevens uit te wisselen
Areaal	(ook: belastingareaal) het aantal huishoudens en bedrijven in het beheergebied dat belastingplichtig is
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie
Balans	Overzicht van bezittingen en vorderingen (activa) en vermogen en schulden (passiva)
BBVW	Het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen bevat de comptabiliteitsvoorschriften voor waterschappen. Hierin staat aan welke voorwaarden begrotingen en verantwoordingen moeten voldoen. Doel is het voorleggen van eenduidige financiële stukken.
Begroting	Het overzicht van geraamde (verwachte) kosten en opbrengsten in een bepaald jaar, opgezet volgens de begrotingsvoorschriften (BBVW). De verenigde vergadering (VV) stelt jaarlijks de begroting in november vast. Dit wordt de primitieve begroting genoemd. In de loop van het begrotingsjaar stelt de VV hierin wijzigingen vast. Daarom wijkt de uiteindelijke begroting per 31 december af van de primitieve begroting. De begroting wordt ingedeeld in een aantal programma's waarbinnen de doelstellingen zijn geformuleerd die veelal voortvloeien uit het coalitieakkoord.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van ramingen in de begroting gedurende het jaar waarin de begroting in uitvoering is. De verenigde vergadering (VV) stelt de begrotingswijzigingen vast.
Burap	Bestuursrapportage
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CIO	Chief Information Officer
D&H	dijkgraaf en hoogheemraden, dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland

Delfluent	Delfluent Services, de PubliekPrivatesamenwerkings-partner van Delfland bij twee afvalwaterzuiveringsinstallaties
DGL	De Groote Lucht
Digitale transformatie	Het bieden van maatschappelijke meerwaarde door de verandering van producten, diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek.
DFBO	Design, Finance, Build, Operate
DKW	Doorvoer Krimpenerwaard
Dotatie	Toevoeging aan een reserve of voorziening
E.V.	Eigen vermogen. Dat deel van het vermogen dat in eigen bezit is. Op de balans zijn dat aan de passiefzijde de algemene reserve, de bestemmingsreserves en een eventueel voordelig exploitatieresultaat.
Egalisatiereserve	Een aangehouden reserve voor het opvangen van schommelingen in de bedrijfsvoering of tarieven
EMU-saldo	De optelsom van alle inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid en de decentrale overheden. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie.
ERSA	Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater
ESF	Ecologische sleutelfactoren zijn een methode om te beoordelen waarom een watersysteem ecologisch wel of niet goed functioneert.
FE	Financiële Eenheid, onze gemeenschappelijke administratie met de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland
Financiering	Financiering is het regelen van geld en kapitaal om bedrijfsuitgaven en investeringen te betalen. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten en tekorten ontstaan.
GR	Gemeenschappelijke Regeling. Een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tussen verschillende overheden. Het is een vorm van een zogeheten verbonden partij.
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater. Dit is afvalwater afkomstig uit het gebied van Delfland dat door een ander waterschap wordt gezuiverd en vice versa. Delfland betaalt of ontvangt hier een vergoeding voor op basis van de afspraken in de overeenkomsten die hiervoor zijn afgesloten.
GWW	Grond, Weg- en Waterbouw

Handback	Op dit moment beheert Delfluent de assets van de zuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaschpolder. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de prestaties van het zuiveren conform het DBFO-contract. De handback is het moment waarbij aan het einde van de contractperiode de assets inclusief personeel, de bijbehorende kwaliteitssystemen en de afgesproken staat van onderhoud weer aan Delfland worden overgedragen.
HVC	Huisvuilcentrale Noord-Holland
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
iBabs	Applicatie voor papierloos vergaderen; ook gebruikt voor de Woo
IBA's	Individuele behandeling afvalwater; zuivert lokaal huishoudelijk afvalwater (uit wc, douche en wasmachine) van woningen die niet zijn aangesloten op het gemeentelijke riool.
Investeringsplanning	Het overzicht van alle investeringen die in de begroting zijn opgenomen en die door middel van een krediet worden gefinancierd.
IV	Informatievoorziening
Kapitaallasten	Lasten voor afschrijving en rente op activa
Kredieten	Het beschikbaar stellen van financiële middelen door de verenigde vergadering om een investering te doen. Aan de lening wordt rente toegekend. Samen met de afschrijvingslasten vormen deze de kapitaallasten.
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water
KWA	Klimaatbestendige Wateraanvoer
NAD	Netwerk Waterketen Delfland
NEZ	Natte Ecologische Zone
NIS2	Richtlijn voor Network and Information Security
NPHD	Nationaal Park Hollandse Duinen
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NSQ	Netto schuldquote. Indicator voor de omvang van de netto schulden ten opzichte van de belastingopbrengsten (netto schuldpositie/opbrengst).
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
Onttrekking	Verlaging van een reserve of voorziening
PACAS	Powdered Activated Carbon in Sludge. Met dit actieve poederkool halen we medicijnresten uit afvalwater.
Passiva	Overzicht op de balans met eigen en vreemd vermogen

PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen, de verzamelnaam voor meer dan 6000 slecht afbreekbare stoffen
P&C-cyclus	Planning & control-cyclus. Het proces waarbij aansturing van de organisatie plaatsvindt door doelen te formuleren, termijnen aan te geven, middelen beschikbaar te stellen, verantwoordelijken aan te wijzen, de uitvoering te volgen, de gewenste effecten te normeren, resultaten te meten en alle betrokkenen te informeren. De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten in het kader van de begrotingscyclus.
PI	Prestatie-indicator
PPS	Publiek-private samenwerking. Hierbij werkt de overheid samen met marktpartijen om iets te realiseren, waarvoor bepaalde samenwerkingsvormen worden bedacht. Een voorbeeld binnen Delfland is het beheer en onderhoud van de zuiveringsinstallatie in de Harnaschpolder en de Houtrust.
PZH	Provincie Zuid-Holland
RBG	Regionale Belasting Groep. Deze gemeenschappelijke regeling is belast met de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen.
RES	Regionale Energie Strategie
SAMP	Strategische Asset Management Plan
SGBP3	Derde Stroomgebiedsbeheerplan (2022-2027)
SGBP4	Vierde Stroomgebiedsbeheerplan (2028-2033)
SOC	Security Operation Center
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, het kenniscentrum van de Nederlandse waterschappen en provincies
Subsidie	Een bijdrage van een derde om een bepaalde activiteit te ondersteunen. De verstrekker ervan stelt meestal voorwaarden aan de besteding en verantwoording van de subsidiegelden.
Treasury	Het beheer van geldstromen, zoals het aantrekken of (tijdelijk) wegzetten van gelden.
TRCF	Total Recordable Case Frequency, het aantal meldingsplichtige ongelukken per 1 miljoen gewerkte uren
TWP	Toekomstgerichte Wateroverlastplannen
URL	URL staat voor 'uniform resource locator'. Een url is een uniek internetadres voor een website, specifieke webpagina of een bestand dat op internet staat.
Ve	Vervuilingseenheid

VO	Voorlopig Ontwerp
VTH	Vergunningen, Toezicht & Handhaving
V.V.	Vreemd vermogen. Dat deel van het vermogen dat niet tot het eigen vermogen behoort. Dit bestaat uit schulden en andere financiële verplichtingen aan derden, zoals voorzieningen, leningen en openstaande crediteuren.
VV	Verenigde vergadering, het algemeen bestuur van een waterschap
Weerstandsvermogen	Het vermogen om ook in ongunstige tijden activiteiten te kunnen voortzetten
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
WVH	Waterzuivering De Vergulde Hand. Project om in Vlaardingen een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie te bouwen ter vervanging van de huidige afvalwaterzuiveringsinstallatie De Groote Lucht
ZH-PLG	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031
Versienummer	1
Dossiernummer	3819
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De begroting 2027 (DMS 2552141), zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2028-2031, als onderdeel van het begrotingsdocument programmabegroting 2027 zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS 2552141);
3. Het investeringsplan en het verzamelkrediet Waterkwantiteit (702077) met € 5,3 miljoen op te hogen;
4. Het investeringsplan en het verzamelkrediet Waterkeringen (702084) op te hogen met een bedrag van € 12,5 miljoen;
5. De verzamelkredieten Mitigerende maatregelen (702107) en Waternatuur (702108) samen te voegen tot één verzamelkrediet Mitigerende maatregelen en Waternatuur (702108) met ingang van 1 januari 2027;
6. Kennis te nemen van de projectenoverzichten waterkeringen (DMS 2552142), bijlage 2 en watersystemen (DMS 2552143), bijlage 3.

2) Aanleiding

De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 worden conform de Bestuurlijke P&C-kalender 2026 ter vaststelling respectievelijk ter kennisname aan de VV aangeboden.

3) Beoogd effect

Met de begroting 2027 vertalen we de ambities uit het coalitieakkoord 2023-2027 in concrete doelen, resultaten en middelen voor het jaar 2027. De meerjarenraming 2028-2031 is ter kennisname.

4) Kernboodschap

Inwoners en bedrijven moeten kunnen rekenen op schoon en voldoende water, veilige dijken en een leefomgeving die bestand is tegen weersextremen en andere veranderingen. Met de begroting 2027 vertaalt Delfland deze opgaven in concrete maatregelen en investeringen voor het komende jaar. Tegelijkertijd kijken we verder vooruit, omdat ook na 2027 grote investeringen nodig zijn om het waterbeheer toekomstbestendig te houden. Door stijgende prijzen en lonen nemen de kosten toe. We beperken de gevolgen daarvan voor inwoners en bedrijven zoveel mogelijk en reserveren nu al middelen voor uitgaven die later plaatsvinden. Zo voorkomen we grote schommelingen en kunnen de waterschapslasten zich over meerdere jaren zo beheerst en voorspelbaar mogelijk ontwikkelen.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 zijn tot stand gekomen op basis van het coalitieakkoord 2023-2027 ‘Water voor Mens en Natuur; een trendbreuk in waterbeheer’, het WBP 6, de kadernota 2027 en de structurele mutaties uit de bestuursrapportage 2026.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet, artikelen 99 tot en met 102. Waterwet, artikelen 4.6 en 4.7.

Het Waterschapsbesluit schrijft voor wat ten minste in de begroting en meerjarenraming opgenomen moet worden.

7) Financiën

Met het vaststellen van de begroting 2027 worden de financiële consequenties voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord voor het begrotingsjaar 2027 bekrachtigd. De meerjarenraming 2028-2031 wordt niet vastgesteld en is ter kennisname.

In het begrotingsdocument wordt ingegaan op het resultaat, het meerjarenperspectief, de financiële positie en de ontwikkeling van de balans en de reserves.

De financiële gevolgen van de beëindiging van het contract met Delfluent zijn niet in de begroting 2027 opgenomen. In de 2e begrotingswijzing 2026 zijn de kosten van transitie en afwikkeling opgenomen. Aanvullend daarop wordt in de jaarstukken 2026 de beëindigingsvergoeding verwerkt en wordt voorgesteld deze in 2026 te dekken uit de reserves.
De mate waarin de operationele kosten in 2027 zullen dalen, door het in eigen beheer nemen van de zuiveringen Houtrust en Harnaschpolder, zal blijken uit het onderhandelingsresultaat met Delfluent en de staat van de assets bij de overdracht van Delfluent aan Delfland.
Door deze onzekerheden wordt voorgesteld om het voordeel van de lagere kosten in 2027 volledig ten gunste te laten komen van de reserves en daarmee de ontwikkeling van het zuiveringstarief in lijn te laten zijn met eerdere besluitvorming.
Op het moment dat er meer zicht is op de werkelijke hoogte van de besparingen, kan de reserve vrijvallen. De lagere exploitatielasten en de opbouw van de reserves in 2027 zijn niet meegenomen in deze begroting.

8) Duurzaamheid

In de begroting 2027 is rekening gehouden met het beleid van Delfland inzake duurzaamheid. Specifiek wordt hier aandacht aan besteed via de programmalijnen energie en klimaatneutraal en circulaire economie binnen het programma waterketen en circulariteit.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

De OR wordt geïnformeerd over de aan de VV voorgelegde begroting 2027.

11) Risico's en beheersmaatregelen

In de begroting 2027 is als bijlage de paragraaf Risico's opgenomen. Met ons risicobeleid voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om de risico’s in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico’s af te dekken.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Communicatie over de begroting 2027, inclusief de meerjarenraming 2028-2031 vindt plaats na het D&H-besluit. De communicatie over de tarieven opgenomen in de begroting 2027 vindt plaats rond de besluitvorming in de Verenigde Vergadering op 26 november 2026.

Medewerkers worden over het besluit van D&H onder meer geïnformeerd via het samenwerkingsportaal (intranet) en het publiek via de website (nieuwsbericht), social media, de pers en een advertentie in huis-aan-huisbladen. We verspreiden een persbericht aan regionale media en in de D&H-nieuwsbrief plaatsen we een bericht over het besluit en het vervolgproces van de begroting.

Nadat de Verenigde Vergadering op 26 november 2026 de begroting en de daarin opgenomen tarieven heeft vastgesteld verspreiden we een persbericht over de tarieven. Van het besluit met betrekking tot de tarieven voor 2027 wordt de Regionale Belasting Groep zo spoedig

mogelijk na vaststelling in kennis gesteld. Eveneens verschijnt dan conform eerdere jaren de begroting 2027 in een digitale versie op onze website (LIAS).

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Het ontwerp van de begroting 2076 wordt, zodra het college dit aan de VV heeft voorgelegd, voor iedereen ter inzage gelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. De terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling worden openbaar kennisgegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de begroting 2027 niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving (artikel 100 lid 3 van de Waterschapswet). De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet zijn van toepassing.

14) Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 101, lid 1, van de Waterschapswet is de VV het bevoegd orgaan tot het vaststellen van de programmabegroting 2026.

15) Toelichting

Ten aanzien van gevraagd besluit 5:
Bij de Burap 2026 is een deel van het budget van verzamelkrediet Waternatuur naar verzamelkrediet Mitigerende maatregelen verschoven beiden een onderdeel van de programmalijn Waterkwaliteit. Aangezien de projecten integraal worden aangestuurd is het efficiënter deze twee verzamelkredieten samen te voegen. Dat betekent ook één projectenoverzicht bij de bestuursrapportages en de jaarverslagen waarin alle projecten worden uitgelicht, voor zowel de nieuwe aanleg van waternatuur als de mitigerende maatregelen. Voorgesteld wordt de samenvoeging met ingang van 2027 door te voeren.

Ten aanzien van gevraagd besluit 6:
Bij de begroting 2027 zijn alleen projectenoverzichten opgenomen voor de verzamelkredieten waarvoor ophoging of verlaging van de investeringsplannen en kredieten van toepassing is.

In het begrotingsdocument zijn voor enkele programma's wijzigingen ten aanzien van de prestatie-indicatoren (PI) opgenomen:

- Binnen het programma Waterkwaliteit is een nieuwe PI toegevoegd.
- Binnen het programma Organisatie en bedrijfsvoering zijn twee PI 's komen te vervallen en zijn twee nieuwe PI 's opgenomen. Zie hiervoor paragraaf 1.3 Ontwikkelingen van 2026 naar 2027.

Ontwikkeling heffingen:
Gelijkmatige ontwikkeling heffingen (belastingtarieven) en NSQ
Wij maken berekeningen die verder reiken dan de jaren van de meerjarenraming. Zo brengen we de impact van bovenstaande onderwerpen op de lange termijn in beeld. Dit geeft ons een beeld van mogelijke gevolgen voor onder andere de liquiditeitsbehoefte en de ontwikkelingen van de heffingen.

Extra opslagen voor duurzaam evenwichtige financiën
Onder andere door de investeringsopgaven neemt de financieringsbehoefte toe. Met ombuigingen en efficiënter werken proberen we de stijging van de lasten en daarmee van de heffingen te beperken. Daarnaast zetten we onze reserves in om de lasten te drukken. De nota Reserves en voorzieningen schrijft voor dat we de algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdempingsreserves binnen vijf jaar moeten inzetten. Deze reserves zijn namelijk gevoed met jaarresultaten (lees: niet uitgegeven belastinggeld). Door ze binnen vijf jaar in te zetten, zorgen we ervoor dat de middelen terugvloeien naar de belastingbetalers.

In 2024 en 2026 is besloten om bovenop de reguliere heffingen een extra opslag te leggen. Deze zijn bedoeld om:
- extra belastinggeld op te halen zodat we investeringen deels zelf kunnen financieren, zodat we minder hoeven te lenen en daardoor minder rentelasten hebben;
- de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer te voeden om de toekomstige kapitaallasten te dekken;
- de heffingen gelijkmatig te laten ontwikkelen;
Dossiernummer: 3819

- de NSQ niet of beperkt boven de norm van 250% te laten uitkomen.
In onderstaande tabel zijn de opslagen onder elkaar gezet.

2.2.1 Tabel: extra opslagen heffingen inclusief financieel effect

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Opslagen per jaar									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%		
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	1,0%	1,0%	1,0%	
Opslagen per jaar cumulatief									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	4,0%	6,1%	8,2%	10,4%	10,4%	10,4%
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	6,1%	9,3%	11,5%	13,7%	14,8%	16,0%	17,1%	17,1%

De middelen die we ophalen met de opslag van 0,5% worden deels gebruikt om de begroting sluitend te krijgen.
Het restant binnen het watersysteem wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve watersysteem. De extra middelen door de opslagen binnen de zuiveringsheffing worden toegevoegd aan de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer.
De onttrekkingen aan beide reserves gaan plaatsvinden vanaf het moment dat de betreffende kosten in de exploitatie terechtkomen (bijvoorbeeld bij het in gebruik nemen van de WVH in 2034).

Reserves
Naast de mutaties in de algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdempingsreserves vinden nog andere mutaties op de reserves plaats.

De algemene reserves dienen vooral om eventueel toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen. Delfland onderscheidt de algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem en de algemene reserve weerstandsvermogen zuivering.

Aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder voegen we jaarlijks € 8,5 miljoen toe. Deze is bedoeld om de hogere lasten die wij in 2031 tot en met 2033 gaan krijgen voor onderhoud aan de zuiveringsinstallaties Harnaschpolder en Houtrust te kunnen compenseren. In 2030 vindt de laatste toevoeging aan de reserve plaats. In 2031-2033 wordt aan de reserve onttrokken.

In 2025 hebben wij de reserve baggerwerkzaamheden ingesteld. Deze is bedoeld om de schommelingen in de baggerwerkzaamheden, onder andere veroorzaakt doordat de baggerseizoenen jaar overstijgend zijn, te dempen. In 2027 onttrekken we € 1,8 miljoen aan de reserve. Hiermee zorgen we voor een gelijkmatige spreiding van de kosten in de tijd. Hiermee resteert een saldo van € 2,0 miljoen in de reserve.

Met de reserves ter dekking van de toekomstige investeringen watersysteem en zuiveringsbeheer dekken wij de kapitaallasten van de toekomstige investeringen voor de twee taken. De toevoegingen aan de reserve kapitaallasten investeringen watersysteem zijn

standaard € 1 miljoen per jaar. Deze reserve is bedoeld om eventuele extra afschrijvingen te dekken of voor speciale bijdragen aan investeringen in activa die niet in ons bezit zijn.
De toevoegingen aan de reserve kapitaallasten investeringen zuivering fluctueren jaarlijks. In de begroting 2027 is de mutatie voor het zuiveringsbeheer € 25,2 miljoen.

De overige reserves muteren niet of worden nu niet gebruikt. De mutaties leiden tot het volgende totaal overzicht.

Reserve	Saldo 31-12-2026	Mutaties	Saldo 31-12-2031
Algemene reserves			
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27.600.000	-	27.600.000
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7.400.000	-	7.400.000
Algemene reserve vrij inzetbaar	11.696.288	-11.690.000	6.288
Totaal algemene reserves	46.696.288	-11.690.000	35.006.288
Egalisatiereserves		-	
Kostenegalisatiereserve Watersysteem	-	-	-
Kostenegalisatiereserve Zuiveringssysteem	-	-	-
Tariefdempingreserve Watersysteem	5.265.631	-5.260.000	5.631
Tariefdempingreserve Zuiveringssysteem	4.863.425	-4.860.000	3.425
Tariefegalisatiereserve Watersysteem	450.000	27.000.000	27.450.000
Tariefegalisatiereserve Zuiveringssysteem	450.000	-450.000	-
Totaal egalisatiereserves	11.029.056	16.430.000	27.459.056
Bestemmingsreserves		-	
Reserve zoetwaterfabriek	1.197.000	-	1.197.000
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	59.970.008	130.000	60.100.008
Reserve baggerwerkzaamheden	3.750.000	-1.800.000	1.950.000
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	24.748.437	5.000.000	29.748.437
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem	78.113.636	199.900.000	278.013.636
Totaal bestemmingsreserves	167.779.080	203.230.000	371.009.080
Totaal reserves	225.504.424	207.970.000	433.474.424

16) Bijlagen

1. Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 (DMS 2552141)
2. Projectenoverzicht Waterkeringen begroting 2027 (DMS 2552142)
3. Projectenoverzicht watersysteem begroting 2027 (DMS 2552143)

Dossiernummer: 3819

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031
Dossiernummer	3819

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3819;

gelezen het positieve advies van de commissie BFO van donderdag 12 november 2026.

Overwegende dat:
1. Het ontwerp van de begroting 2027 ingevolge artikel 100, tweede en derde lid, van de Waterschapswet gedurende twee weken voor eenieder ter inzage wordt aangeboden;
2. hiertegen geen bedenkingen ingediend worden.

Gelet op:
De artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet.

Besluit:
1. De begroting 2027 (DMS 2552141), zoals opgenomen in bijlage 1, vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2028-2031, als onderdeel van het begrotingsdocument programmabegroting 2027 zoals opgenomen in bijlage 1 (DMS 2552141);
3. Het investeringsplan en het verzamelkrediet Waterkwantiteit (702077) met € 5,3 miljoen op te hogen;
4. Het investeringsplan en het verzamelkrediet Waterkeringen (702084) op te hogen met een bedrag van € 12,5 miljoen;
5. De verzamelkredieten Mitigerende maatregelen (702107) en Waternatuur (702108) samen te voegen tot één verzamelkrediet Mitigerende maatregelen en Waternatuur (702108) met ingang van 1 januari 2027;
6. Kennis te nemen van de projectenoverzichten waterkeringen (DMS 2552142), bijlage 2 en watersystemen (DMS 2552143), bijlage 3.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3819

BEGROTING 2027 &
MEERJARENRAMING 2028 – 2031

Foto: Nieuwlandse molen met poldergemaal in Hoek van Holland

Leeswijzer

Voor u liggen de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 van het Hoogheemraadschap van Delfland. Hierin laten wij zien hoe ons waterschap omgaat met de inkomsten en uitgaven.

In het eerste hoofdstuk bespreken wij enkele ontwikkelingen en onze ambities. We benoemen de uitgangspunten en normen, en geven een algemeen beeld van onze financiën. In hoofdstuk 2 geven we het meerjarenperspectief. Ook staan wij uitgebreid stil bij duurzaam evenwichtige financiën.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de programma's, inclusief de overkoepelende thema's, die als afzonderlijke programmalijnen zijn opgenomen.
In hoofdstuk 4 behandelen wij de verplichte paragrafen en in de hoofdstukken 5 brengen wij achtereenvolgens de exploitatierekening en de balans en investeringen in beeld.

In de bijlagen vindt u een lijst van begrippen en afkortingen, Delfland in kengetallen, een toelichting op verbonden partijen, een overzicht van risico's en beheersmaatregelen, een volledig overzicht van de prestatie-indicatoren en de portefeuilleverdeling.

Inhoud

Algemeen ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
Leeswijzer 2
Inhoud 3
1 Inleiding 5
1.1 Inhoudelijke samenvatting 5
1.2 Uitgangspunten, normen en kostentoedeling 8
1.3 Ontwikkelingen van 2026 naar 2027 10
2 Meerjarenperspectief 13
2.1 Exploitatie 13
2.2 Duurzaam evenwichtige financiën 14
3 Programmaplan 19
3.1 Waterkeringen 19
3.1.1 Programmalijn Waterkeringen 19
3.1.2 Programmalijn Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) 21
3.1.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 22
3.1.4 Geraamde baten en lasten programma Waterkeringen 22
3.1.5 Investeringen programma Waterkeringen 22
3.2 Waterkwaliteit 23
3.2.1 Programmalijn Waterkwaliteit 23
3.2.2 Programmalijn Biodiversiteit 27
3.2.3 Programmalijn Recreatief medegebruik 28
3.2.4 Programmalijn Verbinding met partners 29
3.2.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 30
3.2.6 Geraamde baten en lasten programma Waterkwaliteit 30
3.2.7 Investeringen programma Waterkwaliteit 30
3.3 Waterkwantiteit 31
3.3.1 Programmalijn Waterkwantiteit 31
3.3.2 Programmalijn Klimaatadaptatie 33
3.3.3 Programmalijn Bodem en grondwater 34
3.3.4 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 35
3.3.5 Geraamde baten en lasten programma Waterkwantiteit 35
3.3.6 Investeringen programma Waterkwantiteit 35
3.4 Waterketen 36
3.4.1 Programmalijn Waterketen 36
3.4.2 Programmalijn Transitie waterketen 39
3.4.3 Programmalijn Energie- en klimaatneutraal 40
3.4.4 Programmalijn Circulaire economie 42
3.4.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 43
3.4.6 Geraamde baten en lasten programma Waterketen 44
3.4.7 Investeringen programma Waterketen 44
3.5 Financiën; algemene dekkingsmiddelen 45
3.5.1 Programmalijn Financiën 45
3.5.2 Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen 47
3.5.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 48
3.5.4 Dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 48
3.5.5 Geraamde baten en lasten programma Financiën, algemene dekkingsmiddelen 49
3.6 Organisatie en bedrijfsvoering 50
3.6.1 Programmalijn Organisatie 50
3.6.2 Programmalijn Informatievoorziening 51
3.6.3 Programmalijn Regulering en Handhaving 54

3.6.4 Programmalijn Interne dienstverlening en bestuursondersteuning 56
3.6.5 Programmalijn Communicatie 57
3.6.6 Programmalijn Personeel 58
3.6.7 Programmalijn Digitale transformatie 59
3.6.8 Programmalijn Innovatie 61
3.6.9 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen 62
3.6.10 Geraamde baten en lasten programma Organisatie en bestuur 62
3.6.11 Investeringen programma Organisatie en bestuur 63
4 Paragrafen 64
4.1 Uiteenzetting van de financiële positie 64
4.1.1 Financiering 64
4.1.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen 68
4.1.3 Reserves en voorzieningen 73
4.2 Waterschapsbelastingen 77
4.3 Assetmanagement 83
4.4 Bedrijfsvoering 85
4.5 Openbaarheid 86
4.6 Verbonden Partijen 88
5 Financiën 89
5.1 Exploitatierekening 89
5.1.1 Exploitatierekening naar kosten-en opbrengstensoorten 89
5.1.2 Baten en lasten per programma meerjarenraming 2026-2029 94
5.1.3 Incidentele baten en lasten 95
5.1.4 Netto kosten naar beleidsproducten 97
5.2 Balans en reserves 98
5.2.1 Geprognosticeerde balans 2027 en meerjarige ontwikkeling 98
5.2.2 Reserves meerjarig 100
5.3 Investeringen 102
6 Bijlagen 103
6.1 Lijst van begrippen en afkortingen 103
6.2 Delfland in kengetallen 107
6.3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden 109
6.4 Risico's Delfland 114
6.5 Overzicht prestatie-indicatoren 2025-2031 118
6.6 Portefeuilles dijkgraaf en hoogheemraden Delfland 120

1 Inleiding

1.1 Inhoudelijke samenvatting

Hoofdstuk 3 geeft per programma een overzicht van de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen. In deze paragraaf vatten we deze ontwikkelingen samen op hoofdlijnen.

Waterkeringen

Naast het reguliere onderhoud voeren we in 2027 projecten uit om waterkeringen te versterken. De belangrijkste op een rij: N468 (Midden-Delfland), Katwijkerlaan en Dijken van Morgen (Pijnacker-Nootdorp), Vaartweg Zuid (Vlaardingen) en Dijken op Orde (meerdere gemeenten). Verder ontwikkelen we een nieuwe rekenmethode om de sterkte van de Delflandsedijk te kunnen berekenen. Dit wordt gefinancierd vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2027 gaan we door met het onderhoud aan bomen op onze waterkeringen en zetten we de verdere professionalisering van de Delflandse dijkwacht voort. Ook geven we verder invulling aan de bestuurlijke samenwerking met de provincie en de waterschappen in Zuid-Holland, op de beleidsthema's van het Zuid-Hollands Programma Landelijke Gebied (ZH-PLG).

Waterkwaliteit

Bij het terugdringen van vervuilingen van het water in sloten en vaarten (emissies) leggen we in 2027 de verantwoordelijkheid nadrukkelijker bij de veroorzakers van die vervuilingen. Daarbij hoort een gerichte bronaanpak voor emissies. Verder gaan we bestaande waternatuur behouden en samen met gemeenten nieuwe waternatuur aanbrengen. Ook werken we aan het KRW-proof maken van onze regels en vergunningen, om zo de doelen en maatregelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) nog beter te borgen. In 2027 maken we bestuurlijke afspraken met gemeenten, provincie en omgevingsdiensten over het verbeteren van de waterkwaliteit in dit gebied; concrete afspraken over wie wat doet, met een meerjarige programmering per gemeente (Staat van ons Water). Verder voeren we in 2027 nog maatregelen door uit het SGBP3 (stroomgebiedsbeheerplan) en wordt het definitieve SGBP4-pakket vastgesteld. In de meerjarenraming 2028 -2031 zijn de verwachte meerkosten voor de uitvoering van het maatregelenpakket SGBP4 opgenomen. Verder zetten we stappen om het in 2026 geactualiseerde vaarbeleid te implementeren en monitoren we de kwaliteit van onze 12 zwemwaterlocaties. De extra kosten voor het wegvangen van rivierkreeften zijn in de meerjarenraming in 2028 en 2029 opgenomen. Hierbij zijn we vooralsnog uitgegaan van de financiering van deze kosten door het Rijk.

Waterkwantiteit

Met onderhoud, vervanging en nieuwbouw van gemalen en stuwen houden we ons watersysteem in goede staat. Naast het dagelijks beheren van de waterpeilen, voeren we in 2027 projecten uit die de kans dat hevige regenbuien zorgen voor een overstroming verder verkleinen. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat we voldoende zoetwater kunnen inlaten in perioden van droogte.

We gaan in 2027 door met de uitwerking en implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast 'Wapenen tegen extreme neerslag'. Voor het functionerend houden van de boezem (stelsel van vaarten en kanalen) bij extreme neerslag ligt de focus op het uitwerken van de bergingslocaties Klaas Engelbrecht- en Woudsepolder en op andere maatregelen om water vast te kunnen houden. Voor een goede doorstroming van water in sloten en vaarten baggeren we onze watergangen; dat doen we niet alleen voor de waterkwantiteit maar ook voor de waterkwaliteit. In 2027 gaan we in gesprek met gemeenten over het tegen betaling overnemen van hun baggertaken. Dat is efficiënt en daarmee besparen we kosten voor de

inwoners en bedrijven.

Waterketen en circulariteit
Op de zuiveringsinstallaties zuivert Delfland al het afvalwater van huishoudens en bedrijven in dit gebied. In 2027 houden we de zuiveringsprestaties en lozingseisen op niveau. We brengen en houden de bestaande assets (zuiveringsinstallaties en rioolgemalen) op orde en zetten concrete stappen in de realisatie van Waterzuivering Vergulde Hand in Vlaardingen. In 2027 starten we met voorbereidend werk en de groene omlijsting van deze nieuwe AWZI. Na selectie van de aannemer starten we met de uitwerking van het definitief ontwerp van de nieuwe zuiveringsinstallatie en maken we de definitieve planning. Door strengere Europese regels voor stedelijk afvalwater (ERSA) en de groei van de regio moeten we rioolwaterzuiveringsinstallaties aanpassen en uitbreiden. Hiervoor brengen we de waterketenopgave, inclusief ERSA, scherper in beeld. We voldoen aan onze afnameafspraken met de gemeenten en actualiseren deze. We blijven in 2027 energieneutraliteit monitoren en verkennen verdere handhaving van energieneutraliteit in de toekomst.
Op 10 september 2026 heeft de VV besloten het contract met Delfluent B.V. voor de afvalwaterzuiveringen Harnaschpolder en Houtrust te beëindigen. Onderzoek laat zien dat Delfland hiermee kosten kan besparen en meer ruimte krijgt om de zuiveringen aan te passen aan toekomstige ontwikkelingen. In 2027 werkt Delfland aan een zorgvuldige overgang.

Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Met het vaststellen van de begroting 2027 worden de financiële consequenties voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord voor het begrotingsjaar 2027 bekrachtigd. In lijn met de kadernota 2027 ligt, in het laatste jaar van deze collegeperiode, de focus op de doelstellingen uit het coalitieakkoord 2023-2027, zoals een toekomstbestendig financieel beleid.

In de begroting 2027 hebben we te maken met stijgende prijzen en stijgende lonen, met name als gevolg van de inflatie. We dekken de extra kosten en reserveringen voor toekomstige investeringen via onze heffingen. De belastingheffingen stijgen in 2027 ten opzichte van 2026 met ongeveer 4,5%.
Naast de stijgende prijzen en lonen en de grote uitgaven in de nabije toekomst, kijken we ook verder vooruit dan de periode 2028-2031. Door te kijken naar lange termijn ontwikkelingen na 2031 met impact op onze financiële huishouding brengen we onze meerjarige financieringsbehoefte goed in kaart.

De belangrijkste ontwikkelingen waarmee we nu al rekening houden in onze meerjarenramingen zorgen voor een toename in onze heffingen. De extra middelen die we uit de verhoging van de heffingen ontvangen, worden gereserveerd en in de toekomst ingezet wanneer de investeringen plaatsvinden. Hiermee kunnen we de heffingen en de lastenprofielen meerjarig stabiel laten ontwikkelen.

De financiële gevolgen van de beëindiging van het contract met Delfluent zijn niet in de begroting 2027 opgenomen. In de 2^{e} begrotingswijzing 2026 zijn de kosten van transitie en afwikkeling opgenomen. Aanvullend daarop wordt in de jaarstukken 2026 de beëindigingsvergoeding verwerkt en wordt voorgesteld deze in 2026 te dekken uit de reserves.

De mate waarin de operationele kosten in 2027 zullen dalen, door het in eigen beheer nemen van de zuiveringen Houtrust en Harnaschpolder, zal blijken uit het onderhandelingsresultaat met Delfluent en de staat van de assets bij de overdracht van Delfluent aan Delfland. Door deze onzekerheden wordt voorgesteld om het voordeel van de lagere kosten in 2027 volledig

ten gunste te laten komen van de reserves en daarmee de ontwikkeling van het zuiveringstarief in lijn te laten zijn met eerdere besluitvorming. Op het moment dat er meer zicht is op de werkelijke hoogte van de besparingen, kan de reserve vrijvallen. De lagere exploitatielasten en de opbouw van de reserves in 2027 zijn niet meegenomen in deze begroting.

Organisatie en bedrijfsvoering
In 2027 versterken we de weerbaarheid van onze organisatie door de kans op verstoringen (zoals stroomstoring, hack) en dreigingen te verkleinen. Zo voeren we maatregelen en verbeteringen door om tijdig te voldoen aan de vereisten vanuit de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten. We versterken onze bedrijfscontinuïteitsplannen. Daarnaast houden we onze crisisorganisatie op orde zodat we voorbereid zijn op verstoringen en kunnen blijven functioneren als het erop aankomt. Verder versterkt Delfland de sturing binnen de organisatie, door heldere opdrachten met meetbare doelen te formuleren, eigenaarschap te stimuleren en prioriteiten te stellen.
In 2027 gebruiken we de in 2026 vastgestelde Risicobereidheidsverklaring als afwegingskader bij besluitvorming en prioritering. Zo kunnen we expliciet keuzes maken in samenhang met doelen, middelen en risico's. Ook zet Delfland verdere stappen in de ontwikkeling van een betrouwbare, veilige en toekomstgerichte informatievoorziening die bijdraagt aan de effectieve uitvoering van zowel primaire als ondersteunende processen. Samen met andere waterschappen en het Waterschapshuis wordt gekeken hoe meer kan worden samengewerkt om de juiste dienst voor de juiste prijs te kunnen selecteren en welke sectorale standaardisering daarvoor nodig is. Dit versterkt het kostenbewustzijn en verbetert de positie van Delfland bij de inkoop van producten en diensten.

1.2 Uitgangspunten, normen en kostentoedeling

In deze begroting 2027 laat Delfland zien wat we het komend jaar gaan doen en hoe dit de totale kosten beïnvloedt. We streven daarbij naar een goede balans tussen inkomsten en uitgaven. Hierbij maken we zorgvuldige afwegingen over investeren, besparen en optimaliseren.

De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 zijn gebaseerd op:

- coalitieakkoord 2023-2027 *'Water voor Mens en Natuur'*;
- waterbeheerprogramma 2022-2027;
- kadernota 2027;
- begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030; en
- structurele mutaties uit de bestuursrapportage (Burap) 2026.

Voor het opstellen van deze begroting en meerjarenraming hanteren wij de volgende onderstaande (financiële) uitgangspunten en normen en kostentoedeling.

Kostenverdeling	De in 2022 vastgestelde nota Systematiek Kostenverdeling vormt de basis voor de begroting 2027 voor wat betreft de toerekening van kosten aan de twee wettelijke taken.
Kostentoedeling	Voor de toerekening van de kosten voor de watersysteem taak aan de verschillende categorieën belastingplichtigen hanteren wij de verdeling conform de door de VV vastgestelde kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2026.
Inflatie*	Wij gaan uit van een indexering van de kosten van 2,3% in 2027, en 2,0% voor 2028 en de jaren daarna. Deze percentages zijn gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Planbureau. In de begroting 2026 en MJR 27-30 hebben we 2,6% voor 2026 2,5% voor 2027 en 2% voor de jaren daarna gebruikt.
Loonkosten	In de begroting 2027 en 2028 en verder gaan wij uit van 3,0% cao-verhoging. Hierin is 1% automatische prijscorrectie opgenomen (APC). In de begroting 2026 en MJR 27-30 waren de percentages 3,6% voor 2026 en 3% voor de jaren daarna.
Onvoorzien	In de begroting 2027 en meerjarenraming hebben wij € 0,1 miljoen voor onvoorziene kosten (wettelijk onvoorzien) opgenomen.
Groei heffingseenheden	Voor de groei van het areaal aan ingezetenen gaan wij voor 2027 en meerjarig uit van ca. 0,7%. Het groeipercentage waarmee we rekenen voor woningen en bedrijven is in 2027 binnen de zuiveringsheffing 0,5%. Meerjarig gaan wij voor groei woningen uit van 0,5% en voor bedrijven dat er na 2028 geen groei plaatsvindt. Voor de WOZ-waarde woningen hebben wij gerekend met een groeipercentage van 4,8% en voor niet-woningen van 6,4%. Meerjarig is dat respectievelijk 5% en 1%. Het aandeel kwijtschelding huishoudens blijft net als in 2026 in 2027 en de jaren erna 8,0%. Het percentage oninbaar huishoudens is 1,6% voor 2027 en verder. Het percentage oninbaar bedrijven is 1,0% voor 2027 en verder.

Heffingen	De totale belastingenopbrengsten stijgen met 6,5% in 2027 ten opzichte van 2026. Binnen de watersysteem taak is de toename 4,8%, voor de zuivering taak 7,9%. Van de stijging is ongeveer 2 procentpunt toe te rekenen aan de uitbreiding van het areaal. De jaarlijkse toename van de heffingen, exclusief de uitbreiding van het areaal, van 2028 tot en met 2031 is respectievelijk per jaar 5,0%, 4,8%, 4,3% en 2,7%.
Afschrijvingen	De afschrijvingen in de begroting baseren wij op de projecten die tot en met 31 december 2026 zijn geactiveerd en de actualisatie van de nog te activeren projecten tot en met 2031.
Vergelijkende begrotingscijfers	In de tabellen staan ter vergelijking de realisatie jaarrekening 2025 en de bijgestelde begroting 2026 (primaire begroting inclusief de begrotingswijzigingen uit de bestuursrapportage 2026). Waar in de kop van de tabellen begroting 2026 staat, is dit de bijgestelde begroting. De toelichting gaat in op verschillen tussen de begroting 2027 en de bijgestelde begroting 2026 Bedragen in tabellen zijn * € 1.000, tenzij anders aangegeven.
Leningenportefeuille	Op nieuwe af te sluiten leningen gaan wij jaarlijks aflossen. De huidige leningenportefeuille lossen wij af conform het aflossingsschema. Voor de toe te rekenen rente aan de diverse programmalijnen hanteren wij een omslag van 3,62%. Dit percentage is gebaseerd op de verwachte rente na de geplande aflossingen van onze langlopende leningenportefeuille.
Reserves	Voor grote investeringen vinden extra reserveringen plaats om de toekomstige kapitaallasten te kunnen dekken. In paragraaf 2.2 Duurzaam evenwichtige financiën worden de meerjarige extra reserveringen toegelicht.
Uurtarieven 2027	Voor externe subsidieaanvragen en levering van diensten aan derden gelden in 2027 de uurtarieven in de volgende tabel:

*De inflatie is door de geopolitieke omstandigheden toegenomen. Die stijging hebben wij niet verwerkt in de begroting. We houden de ontwikkelingen in de gaten. Waar nodig worden wijzigingen in de bestuursrapportage 2027 en/of de tweede begrotingswijziging doorgevoerd.

1.2.1 Tabel: loonkosten inclusief overhead

Component/schaal (in €)	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Loonkosten inclusief overhead	83	86	90	96	104	114	123	134	146	157

1.3 Ontwikkelingen van 2026 naar 2027

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkelingen in 2027 ten opzichte van 2026.

Aanpassingen in begrotingsdocument

In de begroting 2027 zijn wijzigingen in de prestatie-indicatoren (PI) doorgevoerd. Deze lichten wij hieronder toe.

Nieuwe en vervallen prestatie-indicatoren

Programma Waterkwaliteit

Binnen het programma Waterkwaliteit is een nieuwe PI opgenomen. De PI Waternatuur betreft het percentage voltooide NEZ-netwerken in kerngebieden en stapstenen ten opzichte van het totaal aantal kerngebieden en stapstenen. Deze PI geeft een beter inzicht in ontwikkelingen in de waternatuur.

Programma Organisatie en bedrijfsvoering

Binnen de programmalijnen Digitale transformatie en Informatievoorziening zijn respectievelijk de volgende twee PI 's komen te vervallen:

1. de PI die aangeeft welk percentage van de medewerkers een AI-geletterdheid training hebben gevolgd;
2. de PI die het percentage Arda gevolgd door bestuurders en medewerkers weergeeft.

Voor beide PI 's geldt dat in 2026 dit is ingebed in de processen. Hiermee zijn voldoende maatregelen genomen om deze PI 's te laten vervallen en te vervangen door extra PI 's binnen de programmalijn Informatievoorziening voor data gedreven werken.

De twee nieuwe PI 's binnen de programmalijn Informatievoorziening zijn:

1. gebruik van het dataplatform (aantal actieve afdelingen);
2. cyber weerbaarheid.

Binnen de programmalijn Regulering en handhaving zijn twee nieuwe PI 's toegevoegd:

1. het percentage gecontroleerde vergunningen dat bij de eerste controle voldoet aan wet- en regelgeving (effect toezicht);
2. het percentage overtredingen dat na handhavend optreden bij hercontrole is opgeheven (effect handhaving).

Financiële ontwikkelingen

De begroting 2027 is de uitwerking van het WBP 6 en de kadernota 2027 in concrete doelen, prestatie-indicatoren, activiteiten en financiën per programmalijn.

In lijn met de kadernota 2027 ligt, in het laatste jaar van deze collegeperiode, de focus op de doelstellingen uit het coalitieakkoord 2023-2027, zoals een toekomstbestendig financieel beleid. Om verhoging van de lasten voor de burgers zoveel mogelijk te beperken, stijgen de heffingen beheerst. In onze heffingen zitten opslagen om te reserveren voor toekomstige grote investeringen zoals voor klimaatadaptatie, Waterzuivering Vergulde Hand en voor aanpassingen aan de zuiveringen als gevolg van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater.

1.3.1 Tabel: Exploitatie

Programma	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
- Lasten	318.710	336.697	347.709
- Baten	-342.861	-352.499	-371.861
Exploitatieresultaat voor bestemming	-24.150	-15.802	-24.153
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves			
Watersysteemheffing	-4.434	-1.382	-3.470
Zuiveringsheffing	13.688	17.184	27.623
Exploitatieresultaat na bestemming	-14.896	0	0

Exploitatieresultaat
Het voordelig exploitatieresultaat voor bestemming in 2027 is € 24,2 miljoen. Dit is € 8,4 miljoen hoger ten opzichte van het exploitatieresultaat uit de begroting 2026. Het exploitatieresultaat 2027 bestaat uit € 11,0 miljoen hogere lasten en € 19,4 miljoen hogere baten.

In tabel 1.3.2 staat een samenvatting van de grootste stijgingen en dalingen in de lasten. De overige posten zijn gesaldeerd opgenomen.

1.3.2 Tabel: Samenvatting grootste afwijkingen lasten

Omschrijving	Bedragen (€ 1 miljoen)
Hogere personeelslasten met name door cao toename	3,8
Hogere PPS-fee	1,3
Incidenteel extra kosten voor wegvangen rivierkreeften	1,7
Hogere kosten voor de slibverwerking	1,7
Hogere kosten voor baggerwerkzaamheden	1,6
Toename solidariteitsbijdrage HWBP en Muskusratttenbeheer	1,0
Hogere kapitaallasten	1,3
Hogere kosten voor procesautomatisering, wagenpark en overige facilitaire zaken	0,7
Hogere lasten door prijsstijgingen voor onder andere maaionderhoud watergangen en kunstwerken.	0,4
Diverse besparingen op advies- en inhuurkosten bij algemene- en Infra ICT projecten	-0,9
Vrijmaken budget voor voorbereidingen van de ontbinding van het PPS contract	-1,0
Lagere kosten voor bijdragen aan onderhoud en renovatie van assets van derden	-1,7
Diverse overige kostenstijgingen en dalingen	1,1
Totaal toename lasten	11,0

1.3.3 Tabel: Samenvatting grootste afwijkingen baten

Omschrijving	Bedragen (€ 1 miljoen)
Toename belastingopbrengsten	20,7
Afname legesopbrengsten	-0,1
Subtotaal toename baten	20,6
Hogere opbrengst uit duurzaamheidscertificaten per GVO van groen gas	0,2
Hogere opbrengsten uit de overeenkomsten voor Grensoverschrijdend afvalwater voor de Regio Noord	0,2
Lagere bijdragen vanuit HWBP	-0,4
Lagere dividenduitkering van de NWB	-0,1
Lagere opbrengsten voor de Collectieve zuivering	-0,2
Diverse overige stijgingen en dalingen in opbrengsten	-0,9
Totale toename baten	19,4

De stijging van de baten komt grotendeels door de belastingopbrengsten. De verschillen tussen 2026 en 2027 voor zowel de kosten als de opbrengsten lichten we in dit document toe.

In hoofdstuk 3 Programmaplan lichten we de mutaties per programmalijn toe. De financiële toelichtingen in hoofdstuk 3 worden ten opzichte van de begroting 2026 beschreven.

In paragraaf 5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten geven we op het niveau van kosten en opbrengsten een toelichting.

2 Meerjarenperspectief

2.1 Exploitatie

De meerjarenraming 2028-2031 is informatief. Allereerst geldt elk jaar bij de meerjarenraming het voorbehoud dat we in het proces van kadernota en begroting definitieve voorstellen voor dat jaar doen. Voor de raming 2028-2031 gelden bovendien de volgende bijzonderheden:

a. In 2030 vindt een eerste extra bijdrage van € 12 miljoen aan het HWBP plaats. In de jaarlijkse programmering van dit programma is er in de jaren 2030-2036 met de huidige bijdragen van waterschappen en Rijk te weinig budget beschikbaar om alle geplande projectfasen te financieren. Een belangrijke achterliggende oorzaak is dat de kosten van HWBP-projecten de laatste jaren sterker stegen dan de stijging van de bijdragen van de waterschappen en het Rijk aan het HWBP. Daarom is besloten de bijdragen van zowel de waterschappen als het Rijk voor de periode 2030-2036 te verhogen.
b. Voor 2026 en 2027 is incidenteel extra budget voor voorbereiding en wegvangen van rivierkreeften beschikbaar gesteld. Ook voor 2028 en 2029 is rekening gehouden met kosten. Daarbij is de inzet dat de kosten volledig door het Rijk worden vergoed.
c. Voor de uitvoering van het maatregelenpakket SGBP4 is de verwachting dat daarvoor € 7,5 miljoen per jaar extra nodig is met ingang van 2028. Voor de uitvoering van het maatregelenpakket SGBP4 is de verwachting dat daarvoor € 7,5 miljoen per jaar extra nodig is met ingang van 2028. In de meerjarenraming vanaf 2028 is vooralsnog een bestuurlijke taakstelling opgenomen binnen programma Financiën. In 2027 wordt voor het maatregelenpakket SGBP4 structurele dekking gevonden. Zie ook de paragrafen 3.2.1 en 3.5.1.
d. Voor de baggerwerkzaamheden is in de kadernota 2026 besloten om budget-gestuurd te werken. Dat betekent dat we vanaf 2028 het budget met € 3,5 miljoen naar beneden hebben bijgesteld.
e. De toevoegingen aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder à € 8,5 miljoen per jaar lopen tot en met 2030. Vanaf 2031 onttrekken we aan de reserve om de hogere lasten te dekken. Vanaf 2031 gaat namelijk de handback van de PPS spelen. De korting die we krijgen op de service-fee aan Delfluent komt dan te vervallen. Daarnaast gaat de service-fee voor drie jaar omhoog om de staat van onderhoud van de twee zuiveringen (Harnaschpolder en Houtrust) in een zodanige conditie te krijgen dat wij na overdracht van de twee installaties de eerste vijf jaar nauwelijks onderhoudskosten gaan hebben. Voor 2031 betekent dat een stijging van de service-fee met ruim € 40 miljoen ten opzichte van 2030.
f. De rentelasten nemen toe door het aantrekken van nieuwe leningen. In paragraaf 2.2 gaan we hierop verder in.
g. Er wordt gereserveerd voor toekomstige investeringen (De Vergulde Hand en de ERSA). Ook na 2031 wordt gereserveerd om de kapitaallasten te kunnen dekken en aflossingen van (nieuwe) leningen te kunnen doen. In 2.2 gaan we hierop in.

We lichten de meerjarenraming niet per programma toe. Wel geldt voor alle programma's dat de kosten toenemen als gevolg van stijgende prijzen, cao-ontwikkelingen en de raming van de kapitaallasten op basis van de investeringsagenda. Voor de hogere kosten als gevolg van inflatie geldt dat vanaf 2028 hiervoor een extra begrotingspost is opgenomen in het programma Financiën.

2.2 Duurzaam evenwichtige financiën

Foto: Waterberging Wollebrand (Thiery Schut)

Wij streven naar duurzaam evenwichtige financiën. Daarvoor vindt een grondige analyse plaats welke ontwikkelingen er op ons afkomen en hoe op lange termijn de bedrijfsvoering van Delfland betaalbaar blijft. Het gaat onder andere om de schuldpositie en bijbehorende rentelast, de stijgende prijzen, de groter wordende opgave door klimaatverandering en grote investeringsopgaven. Zowel in het coalitieakkoord als in een motie van de VV is de oproep om ook op langere termijn, na deze bestuursperiode, een duurzame balans tussen opgaven, kosten, opbrengsten en schuldpositie te realiseren. Daarbij gaat het onder meer om een jaarlijks sluitende begroting, een houdbare schuldpositie met een netto schuldquote (NSQ) onder de 250% en een gelijkmatige ontwikkeling van de heffingen en lastenprofielen.

Ontwikkelingen

Overeenkomst met Delfluent

Delfland heeft op 10 september 2026 de overeenkomst met Delfluent voortijdig opgezegd. Onderzoek laat zien dat Delfland hiermee kosten kan besparen en meer ruimte krijgt om de zuiveringen aan te passen aan toekomstige ontwikkelingen.

De financiële gevolgen van de beëindiging van het contract met Delfluent zijn niet in de begroting 2027 opgenomen en ook nog niet in de lange termijn berekening. De mate waarin de operationele kosten in 2027 zullen dalen, door het in eigen beheer nemen van de zuiveringen Houtrust en Harnaschpolder, zal blijken uit het onderhandelingsresultaat met Delfluent en de staat van onderhoud van de assets bij de overdracht van Delfluent aan Delfland. Door deze onzekerheden wordt voorgesteld om het voordeel van de lagere kosten in 2027 volledig ten gunste te laten komen van de reserves en daarmee de ontwikkeling van het zuiveringstarief in lijn te laten zijn met eerdere besluitvorming. Ook de gevolgen van de beëindiging van de overeenkomst voor bijvoorbeeld de handback PPS (zie hieronder) zijn nog niet verwerkt in de cijfers.

Handback PPS
Delfluent beheert de assets van de AWZI's Houtrust en Harnaschpolder en zuivert hier het afvalwater volgens het dienstverleningscontract. Vanaf 2033 komt het beheer van deze assets (contractueel gezien), inclusief personeel en de bijbehorende kwaliteitssystemen terug naar Delfland. De afspraak die daarbij hoort, is dat wij de eerste vijf jaar (vrijwel) geen onderhoud hebben aan de twee zuiveringsinstallaties. De drie jaar voorafgaand aan de handback voert Delfluent nog het nodige onderhoud uit om die afspraak na te komen. Het gevolg is dat de vergoeding die wij jaarlijks betalen de laatste drie jaar fors omhooggaat. Om deze kostenstijging te dekken voegen wij tot en met 2030 jaarlijks € 8,5 miljoen toe aan de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder en Houtrust. Vervolgens wordt in de periode 2031-2033 de reserve onttrokken om de extra lasten grotendeels te dekken.

Hoogwaterbeschermingsprogramma
De verwachte noodzakelijke investeringen ten behoeve van dit programma nemen verder toe. Als gevolg daarvan is landelijk besloten dat de bijdragen van zowel de waterschappen als het Rijk voor de periode 2030-2036 hoger worden. Voor Delfland betekent dat circa € 12 miljoen extra per jaar, geïndexeerd.

Investeringsopgaven
Naast de reguliere investeringen in onze assets staat Delfland de komende 15 tot 20 jaar voor een aantal grote opgaven. Voor de zuivering zijn dat in ieder geval de bouw van de nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie De Vergulde Hand in Vlaardingen en de implementatie van de nieuwe strengere Europese richtlijn voor de zuivering van het stedelijk afvalwater (ERSA). Deze richtlijn raakt de vier AWZI's in ons gebied. Met het ontwerp en de bouw van de nieuwe AWZI houden wij hier direct rekening mee.
Binnen het watersysteem onderzoekt Delfland twee gebieden voor het ontwikkelen van grootschalige waterbergingsgebieden. Het gaat om de Klaas Engelbrechtspolder en de Woudsepolder.

Leningenportefeuille en liquiditeitsbehoefte
Per 1 januari 2027 bedraagt de bestaande langlopende geldleningenportefeuille € 476 miljoen. Deze bestaat uit leningen voor de herfinanciering van de PPS uit 2016 en leningen voor de overige eigen activa. De PPS-lening loopt tot en met 2031; hierop lossen wij elk jaar circa € 20 miljoen af. De overige leningen zijn op één na fixe-leningen (worden aan het eind van de looptijd in een keer afgelost). Eén lening lossen wij in acht termijnen af.
Onder andere door de hogere fee in 2031-2033 die wij aan Delfluent moeten betalen voordat de zuiveringsinstallaties Harnaschpolder en Houtrust overgaan in ons beheer, de aflossingen op de huidige leningen en de grote investeringsopgaven neemt de financieringsbehoefte toe. Hiervoor gaan we nieuwe leningen aan. De eerste € 50 miljoen verwachten we in 2027.
Zie paragraaf 4.2 voor een verdere toelichting.

Renteontwikkeling
De inflatie is door de geopolitieke onrust weer toegenomen. Nationale en ook de Europese banken hebben om de inflatie in te perken een renteverhoging doorgevoerd. Men verwacht dat de banken in 2026 nogmaals een renteverhoging doorvoeren.
Dat zien we ook terug in de rentestanden voor langlopende leningen. Deze lopen de laatste maanden weer op. Als gevolg daarvan hebben wij het rentepercentage waarmee wij rekenen voor nieuw af te sluiten leningen verhoogd van 3,75% naar 3,9%.
Positief is dat de rente die wij ontvangen op ons saldo in de schatkist ook (licht) is gestegen.

Gelijkmatige ontwikkeling heffingen (belastingtarieven) en NSQ
Wij maken berekeningen die verder reiken dan de jaren van de meerjarenraming. Zo brengen we de impact van bovenstaande onderwerpen op de lange termijn in beeld. Dit geeft ons een beeld van mogelijke gevolgen voor onder andere de liquiditeitsbehoefte en de ontwikkelingen van de heffingen.

Extra opslagen voor duurzaam evenwichtige financiën
Bovenstaande ontwikkelingen zorgen ervoor dat de financieringsbehoefte toeneemt. Waar mogelijk proberen we met ombuigingen en efficiënter werken de stijging van de lasten en daarmee van de heffingen te beperken. Daarnaast zetten we onze reserves in om de lasten te drukken. De nota Reserves en voorzieningen schrijft voor dat we de algemene reserve vrij besteedbaar en de twee tariefdempingsreserves binnen vijf jaar moeten inzetten. Deze reserves zijn namelijk gevoed met jaarresultaten (lees: niet uitgegeven belastinggeld). Door ze binnen vijf jaar in te zetten, zorgen we ervoor dat de middelen terugvloeien naar de belastingbetalers.

In 2024 en 2026 is besloten om bovenop de reguliere heffingen een extra opslag te leggen. Deze zijn bedoeld om:

- extra belastinggeld op te halen zodat we investeringen deels zelf kunnen financieren, minder hoeven te lenen en daardoor minder rentelasten hebben;
- de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer te voeden om de toekomstige kapitaallasten te dekken;
- de heffingen gelijkmatig te laten ontwikkelen;
- de NSQ niet of beperkt boven de norm van 250% te laten uitkomen.

In onderstaande tabel zijn de opslagen onder elkaar gezet.

2.2.1 Tabel: extra opslagen heffingen inclusief financieel effect

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Opslagen per jaar									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%		
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%		
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	1,0%	1,0%	1,0%	
Opslagen per jaar cumulatief									
Watersysteemheffingen (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (0,5%)			0,5%	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%
Zuiveringsheffing (2,0%)			2,0%	4,0%	6,1%	8,2%	10,4%	10,4%	10,4%
Zuiveringsheffing (besluit 2024)	3,0%	6,1%	9,3%	11,5%	13,7%	14,8%	16,0%	17,1%	17,1%

De middelen die we ophalen met de opslag van 0,5% worden deels gebruikt om de begroting sluitend te krijgen. Het restant binnen het watersysteem wordt toegevoegd aan de tariefegalisatiereserve watersysteem. De extra middelen door de opslagen binnen de zuiveringsheffing worden toegevoegd aan de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer. De onttrekkingen aan beide reserves gaan plaatsvinden vanaf het moment

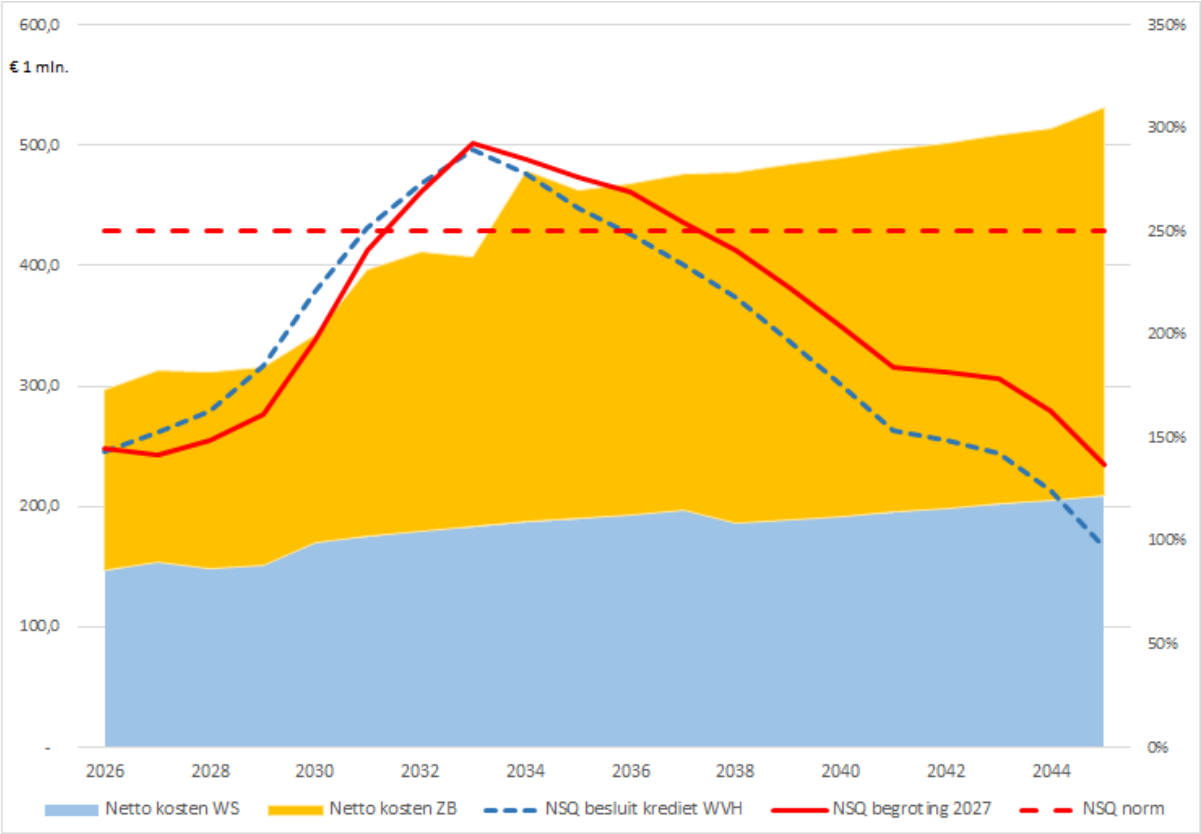
dat de betreffende kosten in de exploitatie terechtkomen (bijvoorbeeld bij het in gebruik nemen van de WVH in 2034). Zie ook paragraaf 4.2.3 en 5.2.2.

Onderstaande grafiek geeft de ontwikkelingen van de lasten per taak en van de NSQ weer, waarbij geldt:

- de lasten worden afgezet tegen de linker as van de grafiek (* € 1 miljoen);
- de NSQ wordt afgezet tegen de rechter as van de grafiek (in procenten).

De extra opslagen voor heffingen hebben wij hierin verwerkt.

2.2.2 Grafiek: Lasten per taak en NSQ

De lasten van het watersysteem (het blauwe vlak) laten een gelijkmatige groei zien. In de periode 2030-2036 liggen de lasten tijdelijk hoger door de extra bijdrage aan het HWBP om daarna de trend weer op te pakken.
De lasten van het zuiveringsbeheer (oranje vlak) laten een grilliger beeld zien. In 2031 nemen de lasten zichtbaar toe. In 2032 zijn de lasten nog iets hoger en in 2033 weer iets lager. Dit patroon komt met name door de handback van de PPS.
In 2034 schieten de lasten weer omhoog, maar dan veroorzaakt door:

- ingebruikname van de Vergulde Hand (afschrijvingen, beheer en onderhoudskosten). Dit zijn structurele lasten;
- restafschrijvingen De Groote Lucht (DGL). Deze lasten zijn eenmalig.

De extra PPS-fee en de restafschrijvingen DGL worden gedekt door de onttrekking van de daarvoor bestemde reserves. Hierdoor hebben deze kosten geen resultaatseffect. Wel leidt de extra PPS-fee tot hogere uitgaven, waardoor de financieringslasten toenemen.

De blauwe stippellijn laat de NSQ zien zoals gepresenteerd in de kredietaanvraag voor de Vergulde Hand (VV van 16 juli 2026). De NSQ kwam daarbij vijf jaar boven de norm van 250% uit met een piek van 289%. Hiervoor is het wel nodig om de 2% opslag op de zuiveringsheffing van 2026 tot en met 2030 nog drie jaar te verlengen.

De rode doorgetrokken lijn is de NSQ gebaseerd op de begroting 2027. Een paar zaken vallen op vergeleken met de blauwe lijn:

1. de NSQ daalt eerst nog en begint later op te lopen;
2. de NSQ komt in 2032 boven de norm uit. Dat is een jaar later dan afgelopen juli werd verwacht;
3. de NSQ blijft zes jaar boven de norm;
4. de piek komt met 293% hoger uit dan afgelopen juli werd verwacht.

Het verschil wordt met name veroorzaakt doordat de investeringsuitgaven van de Vergulde Hand zijn aangepast ten opzichte van juli 2026. Een deel van de investeringsuitgaven is naar achteren geschoven, waardoor de grote kas uitstroom later in de tijd plaatsvindt.

3 Programmaplan

3.1 Waterkeringen

3.1.1 Programmalijn Waterkeringen

Doel

3.1.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
De primaire, regionale en overige waterkeringen zijn veilig en toekomstbestendig, zodat mensen in het beheergebied van Delfland veilig kunnen wonen, werken en recreëren.
Nadere toelichting
Een groot deel van Delfland ligt onder de zeespiegel. Dijken, duinen en kades beschermen de inwoners van het gebied tegen het water. Landelijk is het streven dat alle primaire waterkeringen in 2050 aan de norm voldoen. Onze inzet voor regionale keringen en overige keringen is dat in 2035 respectievelijk 95% en 70% aan de norm voldoen.

Verwacht resultaat in 2027
De belangrijkste waterkeringen die ons beschermen tegen het hoge water zijn de primaire waterkeringen. Bij Delfland zijn dat de zeewering en de Delflandsedijk. De waterschappen en het Rijk versterken de primaire waterkeringen met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Op dit moment voldoet 4,5 kilometer van de Delflandsedijk niet aan de norm. We willen meer inzicht in de sterkte van deze dijk. Daarmee verwachten we dat de benodigde verbetermaatregelen beperkt kunnen blijven of zelfs niet meer nodig zijn. Binnen ons gebied beheren we 602 kilometer regionale waterkeringen en polderkaden. Ons streven is dat eind 2027 82% van de regionale waterkeringen en 56% van de polderkaden aan de norm voldoen. Met inspecties en onderhoud van onze dijken, duinen en sluizen houden we onze waterkeringen in goede staat. Daarmee zorgen we ervoor dat deze zowel tijdens natte periodes als langdurige droge periodes het gebied beschermen tegen overstromingen. Daarbij maken we dankbaar gebruik van de vrijwilligers van de Delflandse dijkwacht.

Wat gaan we daarvoor doen?
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)
We ontwikkelen een nieuwe rekenmethode voor de sterkte van de Delflandsedijk. Dit wordt gefinancierd vanuit het HWBP. In 2026 is hiervoor grondonderzoek uitgevoerd en is gestart met grootschalige laboratoriumproeven. Deze worden in 2027 afgerond en de uitkomsten worden vertaald in een rekenmethode. Met deze methode bepalen we of en zo ja welke delen van de dijk we moeten versterken en aanmelden bij het HWBP.
Groot onderhoud en dijkversterkingen
We brengen 6 kilometer regionale keringen op orde met groot onderhoud en dijkversterkingen. Op een groot deel van de nog op te knappen waterkeringen liggen wegen. Groot onderhoud aan de waterkering is dan alleen mogelijk in samenwerking met de wegbeheerder, veelal de gemeente. In 2027 starten we samen met de gemeenten met het voorbereiden van het groot onderhoud aan deze waterkeringen.
Inspecties en onderhoud
Naast de reguliere inspecties en onderhoudswerkzaamheden gaan we in 2027 door met het in 2026 getarte onderhoud aan de bomen op onze waterkeringen. De focus ligt daarbij op het onderhoud van onze knotbomen. In 2027 gaan we voort op de ingeslagen weg om de Delflandse dijkwacht verder te professionaliseren. We investeren in trainingen en oefeningen om de kennis en de vaardigheden van de dijkwacht verder te ontwikkelen.

Prestatie-indicatoren

Mate waarin primaire en regionale waterkeringen en polderkaden voldoen aan de normen die het Rijk, de provincie Zuid-Holland en Delfland hebben vastgesteld.

3.1.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Waterkeringen	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	92%	92%	92%	92%	92%	92%	92%
Regionale waterkeringen (432 kilometer)	80%	81%	82%	83%	85%	87%	88%
Polderkaden (170 kilometer)	56%	56%	56%	56%	57%	59%	60%

Exploitatie

3.1.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkeringen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	32.066	34.590	36.221	36.243	38.417	54.822	57.062
Baten	-723	-1.224	-852	-269	-150	-150	-150
Nettolasten	31.343	33.366	35.369	35.974	38.267	54.672	56.912

De netto lasten nemen met € 2,0 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. De lasten stijgen met € 1,6 miljoen, terwijl de baten met € 0,4 miljoen afnemen.

Lasten

De solidariteitsbijdrage aan het HWBP neemt toe als gevolg van te verwachten indexatie en het meest actuele HWBP-programma. Voor de periode 2030 t/m 2036 hebben de waterschappen en het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de opgave van het HWBP.	0,5
De waterschappen werken gezamenlijk aan het terugdringen van de muskusrat tot de landsgrenzen. Door de stapsgewijze verhoging van de landelijke solidariteit aan de grenswaterschappen neemt onze bijdrage toe.	0,5
De nieuwe rekenmethode die we ontwikkelen voor de sterkte van de Delflandsedijk (vervolgonderzoek zettingsvloeiing Delflandsedijk) is in 2026 gestart en wordt in 2027 afgerond. De verwachte kosten 2027 vallen lager uit dan die in 2026.	-0,4
Door het activeren van investeringsprojecten en het uitvoeren van nieuwe projecten nemen de kapitaallasten toe.	0,5
De (personeels)kosten nemen toe door de verhoging van de cao en door een administratieve correctie in de formatie.	0,4
Diverse kleine mutaties.	0,1
Totaal	1,6

Baten

Ten opzichte van 2026 vallen de baten € 0,4 miljoen lager uit. In 2026 is vanuit het HWBP € 1,1 miljoen bijdrage ontvangen voor het vervolgonderzoek zettingsvloeiing Delflandsedijk. Voor 2027 wordt een bijdrage van € 0,7 miljoen verwacht.

Investeringen

3.1.1.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkeringen	15.250	15.000	13.600	15.353	14.428	14.371	14.400

De belangrijkste investeringsprojecten in 2027 zijn:

- Dijkversterking N468 - Midden-Delfland
- Weg op Kering (WOK) Katwijkerlaan - Pijnacker-Nootdorp
- Dijkversterkingen Dijken van Morgen - Pijnacker-Nootdorp
- Vaartweg-Zuid - Vlaardingen
- Buitengewoon Onderhoud (BGO) Dijken op Orde - meerdere gemeenten

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar het Projectenoverzicht waterkeringen en de daarin opgenomen aanvraag voor het aanvullen van het verzamelkrediet.

3.1.2 Programmalijn Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Doel

3.1.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland draagt integraal bij aan een vitaal landelijk gebied.
Nadere toelichting
Het oppervlakte- en grondwater voldoet op veel plaatsen nog niet aan de kwaliteit die is afgesproken met Brussel (KRW) en die nodig is voor een vitaal landelijk gebied. Bovendien leidt klimaatverandering in toenemende mate tot overlast van zowel te veel als te weinig water. Waterschappen, agrarische ondernemers, en terreinbeherende organisaties spelen een belangrijke rol in het vinden van de juiste oplossing voor natuur, water, bodem en klimaat. Vanuit onze belangen op waterkwaliteit, wateroverlast, groenblauwe dooradering, waterbeschikbaarheid en biodiversiteit zijn we als waterbeheerder betrokken bij het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de daarbij horende gebiedsprocessen. Wij trekken hierin gezamenlijk op met de Zuid-Hollandse waterschappen, andere gebiedspartners en de provincie.

Verwacht resultaat in 2027
Delfland blijft werken aan een veerkrachtig en robuust watersysteem in het landelijk gebied. Dat doen we op basis van locatie-specifieke kennis van het water- en bodemsysteem. Wat willen we bereiken? • Veerkrachtige, toekomstbestendige inrichting van het watersysteem in het landelijk gebied • Bijdrage aan versterken van het agrarisch natuurbeheer, zodat de waterkwaliteit verbetert

Wat gaan we daarvoor doen?
Samenwerking ZH-PLG
De provincie Zuid-Holland geeft met de Ruimtelijke Koers en de Samenhangende Aanpak Natuur & Economie (SANE) invulling aan het ZH-PLG. De Zuid-Hollandse waterschappen stellen samen met de provincie teksten op over de thema's betreffende het landelijk gebied voor het provinciale omgevingsbeleid. Dit wordt jaarlijks herzien. Actief betrokken blijven bij de gebiedsprocessen ZH-PLG. Dit cyclische proces loopt komende jaren door en heeft een directe relatie met de Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof en het fonds van € 20 miljard van het Rijk.
Strategische samenwerkingsagenda

De Zuid-Hollandse waterschappen en Provincie Zuid-Holland hebben bestuurlijk ingestemd met samenwerkingsafspraken in de ZH-PLG-gebieden en met de samenwerking op inhoudelijke beleidsthema's van het ZH-PLG. Aan de bestuurlijke samenwerking tussen de provincie Zuid-Holland en de waterschappen is verder invulling gegeven.

Exploitatie

3.1.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn NPLG	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	0	189	56	50	45	45	46
Netto lasten	0	189	56	50	45	45	46

De begrote inzet lag de afgelopen jaren op circa 1,5 fte, terwijl de inspanningen ongeveer 0,5 fte bedroegen om onze resultaten te bereiken. De begroting voor 2027 en verder is hierop aangepast.

3.1.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Muskusrattenbeheer

Vanuit het samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer voorkomen we dat deze dieren schade toebrengen aan onze dijken. Dit draagt bij aan het beheer en onderhoud van de dijken zoals verwoord in de programmalijn waterkeringen. Van risico’s met een mogelijk materieel effect voor Delfland is bij deze verbonden partij geen sprake.

3.1.4 Geraamde baten en lasten programma Waterkeringen

3.1.4.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkeringen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	32.198	34.779	36.277	36.293	38.461	54.867	57.108
Baten	-723	-1.224	-852	-269	-150	-150	-150
Netto lasten	31.476	33.555	35.425	36.024	38.311	54.717	56.958

3.1.5 Investeringen programma Waterkeringen

3.1.5.1 Tabel: Investeringen

Programma lijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkeringen	15.250	15.000	13.600	15.353	14.428	14.371	14.400

3.2 Waterkwaliteit

3.2.1 Programmalijn Waterkwaliteit

Doel

3.2.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Schoon, gezond en levend water in het gebied van Delfland, dat bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
Nadere toelichting
Doelen en richtingen voor maatregelen zijn vastgelegd in het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) Rijn-West, de Uitvoeringsstrategie waterkwaliteit overig water en de Strategie microverontreinigingen. De waterkwaliteit in het gebied van Delfland voldoet niet aan alle gestelde doelen. In de Voortgangsrapportage Waterkwaliteit 2025/2026 is een breed palet aan maatregelen en interventies opgenomen voor het jaar 2027. Dit zijn maatregelen om de trendbreuk in waterkwaliteit een impuls te geven en het verbeteren van de waterkwaliteit kracht bij te zetten. Wij blijven werken aan het verminderen van emissies (uitstoot van vervuilende stoffen) naar oppervlaktewater, het realiseren van meer en betere waternatuur en beïnvloeden van medeoverheden en ketenpartners. Wat doen we in 2027 anders? - Van meten naar handelen: we leggen de verantwoordelijkheid nadrukkelijker bij de veroorzakers van emissies en benutten waar nodig instrumenten uit zorgplicht en toezicht en handhaving, inclusief wettelijke kaders. Daarbij hoort een gerichte bronaanpak voor emissies. - Van bouwen naar houden: herstel en bescherming van bestaande waternatuur én samen met gemeenten versnellen in overig water. - Bestuurlijke afspraken met gemeenten/provincie/omgevingsdiensten: expliciete afspraken over wie wat doet, met een meerjarige programmering per gemeente in De staat van ons Water. - Regels en vergunningen KRW-proof: we borgen doelen en maatregelen van de Kaderrichtlijn Water via vergunningen en/of regels.

Verwacht resultaat in 2027
De belangrijkste zijn: - Realiseren van de maatregelen uit de Voortgangsrapportage waterkwaliteit 2025/2026. - Uitgewerkte bronaanpak voor vermindering emissies vanuit Stedelijk gebied en industrie. - Het instrument De Staat van ons Water met gemeenten is doorontwikkeld. - Het NEZ-netwerk in de prioritaire gebieden (Den Haag, Delft, Rotterdam) wordt afgerond. - Transitie is gemaakt naar gezamenlijk investeren met gemeenten voor aanleg van ecologische voorzieningen in het overige watersysteem. - Beschermen van circa 52 km net aangelegde NEZ-gebieden door het afvangen van Amerikaanse rivierkreeft. - Vastgesteld KRW-maatregelpakket SGBP4 (2028-2033). - Implementatieplan voor het KRW-maatregelpakket dat in SGBP4 is opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Verminderen van emissies

Om de chemische waterkwaliteit te verbeteren, werken we aan de reductie van emissies naar het oppervlaktewater. Met gerichte monitoring weet Delfland wat de toestand is van het water en onderzoekt (samen met partners) wat de bronnen van die verontreiniging zijn. Delfland stelt de norm en waar mogelijk nemen we zelf maatregelen. Verder spreekt Delfland partijen aan op hun verantwoordelijkheid en bewaken we de ondergrens. Waar afgelopen jaren veel aandacht uitging naar de glastuinbouwsector maken we komende jaren meer werk van emissies die ontstaan vanuit het stedelijk gebied en de industrie. Dit is Delflands tweede emissiereductie-prioriteit.

Stad en industrie; we implementeren een bronaanpak voor stedelijke en industriële emissies. Vanuit risicovolle activiteiten maken we afspraken met gemeenten, omgevingsdiensten en bedrijven over maatregelen die emissies voorkomen. Zo versterken we het eigenaarschap van (keten)partijen die invloed hebben op de waterkwaliteit en stimuleren we hen om actief maatregelen te nemen. Waar nodig zetten we toezicht en handhaving in. Delfland maakt, in samenwerking met gemeenten, een start met het verwijderen van IBA's door middel van een financiële bijdrage.

Glastuinbouw; we zetten onze aanpak voor een emissieloze glastuinbouw voort. Met Meten op Slootniveau maken we knelpunten en mogelijke lekkages zichtbaar en vergroten we het eigenaarschap van ondernemers voor de waterkwaliteit rond hun bedrijf. De opstartfase Meten op Slootniveau is voorbij. Dit betekent dat emissies vanuit de kas naar oppervlaktewater stevig aangepakt worden. Waar nodig zetten we toezicht en handhaving in. Tegelijkertijd blijven we samen met overheden en ketenpartners stimuleren om emissieloos produceren als norm te hanteren.

Verbeteren van waternatuur

We versterken de waternatuur in het gebied, door deze aan te leggen, te beschermen en te onderhouden:
- Aanleggen: we realiseren meer waternatuur in de vorm van bijvoorbeeld Natte Ecologische Zones (NEZ), vispassages en mitigerende maatregelen. Het NEZ-netwerk in de lijn Den Haag, Delft en Rotterdam wordt afgerond. Daarnaast wordt de transitie gemaakt om meer waternatuur te gaan realiseren, samen met gemeenten en andere stakeholders, in het overige water.
- Beschermen: waar nodig treffen we beschermende maatregelen voor onze waternatuur tegen ganzen met wildbeheer en rivierkreeften met grootschalige afvang. In navolging op de 10 locaties die in 2026 zijn afgevangen wordt in de jaren 2027 t/m 2029 grootschalig afgevangen waardoor we instaat zijn circa 52 kilometer NEZ te beschermd tegen Amerikaanse rivierkreeft.
- Onderhoud: in 2027 werken we verder gewerkt aan de implementatie van de ecokleurenkoers voor het overige watersysteem. We intensiveren het onderhoud van waternatuur om ecologische waarden zoveel mogelijk te behouden en te verbeteren waar dit kan. Cyclisch wordt groot onderhoud uitgevoerd aan de aangelegde NEZ'en en zetten we ecologisch baggeren en het saneren van ernstige waterbodem-verontreinigingen voort.

Waterkwaliteit in transitie

Het programma waterkwaliteit zit midden in de transitie. Inhoudelijk verbreedt de focus van KRW opgave naar het gehele watersysteem en Delfland betrekt nadrukkelijker gebiedspartners die ook een verantwoordelijkheid hebben in verbetering van de waterkwaliteit. Een brede blik en brede scope op het verbeteren waterkwaliteit is ingezet. Ook in overig en lokaal water is het belangrijk de waterkwaliteit op orde te krijgen. Deze inhoudelijke beweging wordt ondersteund door het nieuwe SGBP4 maatregelpakket.

Ten aanzien van gebiedspartners en stakeholders stellen we gezamenlijke plannen op en spreken aan als voortgang uitblijft. Hiervoor moeten we op het lagere schaalniveau data verzamelen en rapportages uitwerken. Achterblijvers op het gebied van voldoen aan regelgeving worden aangesproken. Daarbij verbreden we de reikwijdte van regelgeving. Naast specifieke regelgeving verwacht Delfland dat een ieder de algemene zorgplicht voor de waterkwaliteit in acht neemt. Delfland werkt de algemene zorgplicht voor waterkwaliteit verder uit. Dit betekent dat we daarvoor regels opstellen en opvolging vragen. Daarop wordt getoetst en gehandhaafd.

Het instrument De Staat van ons Water is doorontwikkeld waarbij met alle gemeenten een top 5 aan maatregelen is afgesproken voor de korte termijn en borging heeft plaatsgevonden van de KRW-maatregelen die gemeenten, Delfland en provincie Zuid-Holland nemen.

Uitvoering Stroomgebiedbeheersplan 3 & 4

De doelen en maatregelen uit SGBP3 worden in 2027 afgerond en Delfland legt verantwoording af in een verantwoordingsdocument over de uitvoering van het SGBP3. Eind 2027 is er per waterlichaam een KRW-dossier gereed voor de verantwoording. Voor doelen en maatregelen voor het SGBP4 (2028-2033) doorlopen we in 2027 een inspraakperiode en wordt het definitieve SGBP4-pakket vastgesteld. Dit is een pakket met doelen, maatregelen en een aanpak voor de uitvoering. Parallel aan de definitieve vormgeving van het SGBP4 wordt een implementatieplan opgesteld en werkt Delfland aan de borging van de maatregelen bij andere stakeholders zoals gemeenten en provincie. Daarmee staat Delfland in 2028 gesteld om direct aan de slag te gaan met de uitvoering van het SGBP4 in 2028.

Prestatie-indicatoren

3.2.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Waterkwaliteit	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	1,93 & 1,43 mg/l	n.n.b.	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l
2) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	34,6%	50%	100%	100%	100%	100%	100%
3) Waternatuur: percentage voltooide NEZ-netwerken in kerngebieden en stapstenen t.o.v. totaal aantal kerngebieden (7) en stapstenen (12).*	73,0%	74%	91%	100%	-	-	-

* De prestatie-indicatoren voor SGBP4 worden met ingang van 2028 vastgesteld. Hieruit volgen de ramingen vanaf 2029.

Exploitatie

3.2.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkwaliteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	13.864	15.788	18.857	26.195	26.051	23.309	23.575
Baten	-435	-100	-110	-2.910	-2.910	-110	-110
Netto lasten	13.429	15.688	18.747	23.285	23.141	23.199	23.465

De netto lasten nemen met € 3,1 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt hierna verder toegelicht.

Lasten

Extra budget voor wegvangen rivierkreeften (2026: € 1,2 miljoen, 2027: € 2,9 miljoen)	1,7
Hogere personeelskosten/doorbelasting uren	0,9
Hogere kapitaallasten	0,5
Totaal	3,1

Baten

De baten blijven nagenoeg gelijk.

Vooruitblik 2028 en verder
In de raming voor 2028 nemen zowel de lasten als de baten toe ten opzichte van 2027. De stijging van de lasten met circa € 7,5 miljoen heeft betrekking op de kosten voor de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor het SGBP4. In het maatregelpakket voor het SGBP4 wordt de investeringslast voor de waterkwaliteit beperkt gehouden, maar ligt de focus op het behouden en verbeteren van het watersysteem door:

- inzet op onderhoud van bestaande assets aangelegd in de afgelopen 18 jaar;
- met baggeren, saneren, blad- en maaionderhoud de chemische en ecologische waterkwaliteit te verbeteren;
- inzetten op samenwerking met gemeenten in het overige watersysteem, met daarbij inhoudelijke en financiële bijdrage aan het verbeteren van de ecologische en chemische waterkwaliteit (sanering emissies, aanleg van natuurvriendelijke oevers (NVO's), sanering individuele behandeling afvalwater (IBA's));
- belangen waterkwaliteit borgen en aanzetten tot actie bij derden (gemeenten, andere medeoverheden, bedrijven, recreatie en specifieke doelgroepen).

Voor de uitvoering van het maatregelenpakket SGBP4 wordt in 2027 structurele dekking gevonden. In de meerjarenraming vanaf 2028 is vooralsnog een bestuurlijke taakstelling opgenomen binnen programma Financiën. In 2027 wordt voor het maatregelenpakket SGBP4 structurele dekking gevonden. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in paragraaf 3.5.1.

Binnen het maatregelpakket SGBP4 is de inzet van een deel van het budget afhankelijk van de voortgang van samenwerking en besluitvorming met gemeenten. Hierdoor kunnen uitgaven tussen jaren schommelen. In verband met deze verwachte schommelingen is het wenselijk voldoende flexibiliteit te creëren om verschuivingen in de uitvoering van maatregelen tussen begrotingsjaren budgettair op te kunnen vangen. Dit zal komende jaren uitgewerkt worden in het uitvoeringsplan voor de waterkwaliteitsopgave van het SGBP4.

Voor het wegvangen van de rivierkreeften is voor zowel 2028 als 2029 € 2,8 miljoen aan kosten begroot, waarmee grootschalig conform besluit drie jaar kan worden afgevangen. De inzet is dat de kosten volledig door het Rijk worden vergoed; daarom is aan de batenkant voor beide jaren een bijdrage van € 2,8 miljoen van het Rijk opgenomen. Het ministerie van LVVN en I&W hebben de Tweede Kamer middels een Kamerbrief laten weten dat zij geen financiële middelen aan derden beschikbaar stellen voor het bestrijden van de Amerikaanse rivierkreeft, anders dan in de Natura 2000-gebieden. Parallel hieraan loopt de rechtszaak vanuit Delfland over de bekostiging van de financiering van het afvangen van de kreeften gewoon door.

Investeringen

3.2.1.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkwaliteit	2.378	5.611	4.583	3.960	3.000	3.000	3.000

Het investeringsprogramma voor waterkwaliteit bestaat in belangrijke mate uit de aanleg van Natte Ecologische Zones in het watersysteem. Voor de planperiode van het SGBP4 (2028-2033) is de transitie gemaakt naar het goed in stand houden van alle KRW-investeringen van de afgelopen 18 jaar. De opgenomen investeringen in de meerjarenraming vanaf 2029 zijn voldoende om de investeringsmaatregelen van het SGBP4 te dekken.

3.2.2 Programmalijn Biodiversiteit

Doel

3.2.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Het herstellen en versterken van natuur in ons gebied.
Nadere toelichting
Landelijk en provinciaal beleid bevat drie strategische doelen: 1) versterken groenblauwe dooradering, 2) natuurinclusief inrichten en werken en 3) natuur(waarden) behouden en versterken. Inmiddels heeft de EU de Natuurherstelwet aangenomen. Alle lidstaten moeten in 2030 herstelmaatregelen hebben genomen in 30% van de gebieden waarin het niet goed gaat met de natuur. In 2050 is dat 90%. Het nationale Natuurherstelplan is in concept gereed en wordt in 2027 definitief vastgesteld. Voor Delfland betekent de wet geen inhoudelijke koerswijziging voor biodiversiteit, maar een versteviging van de inspanningsverplichting.

Verwacht resultaat in 2027
In 2025 hebben we een ambitiekader voor herstel van biodiversiteit vastgesteld en uitgewerkt naar een handelingsperspectief voor uitvoering. Met onze invulling van het Blauwgroene Netwerk leggen we focus bij de natuurgebieden binnen het Nationaal Park Hollandse Duinen, het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland en de verbinding daartussen. Met onze projecten binnen deze gebieden geven wij een extra impuls aan natuurontwikkeling. We vergroten het areaal ecologisch maaibeheer. In het Blauwgroene Netwerk worden begrippen Basis Kwaliteit Natuur en Rijke Natuur gebruikt. We geven invulling aan deze begrippen op basis van het concept nationale Natuurherstelplan. We geven verder invulling aan het monitoring-raamwerk biodiversiteit bij Delfland, met accent op databeheer van maatregelen en implementatie van effectmonitoring.

Wat gaan we daarvoor doen?
Implementatie van het ambitiekader Biodiversiteit
We onderzoeken de mogelijkheden om onze aanpak biodiversiteit toe te passen bij gronduitgifte (bruikleen, huur en pacht). We maken hiervan een vertaling naar de praktijk. We werken de toepassing van landschapselementen en het bijbehorende beheer en onderhoud verder uit. We zetten de ontwikkeling van onze monitoring Biodiversiteit door en verrijken daarmee de voortgangsrapportage. Voor de realisatie van het Blauwgroene Netwerk werken we proactief samen met onze partners aan de verbindingen tussen de natuurgebieden. Onder andere door vroegtijdig de planning van onze projecten te delen. We verkennen of (extra bescherming) van biodiversiteit nodig is in relatie tot recreatief medegebruik.
Landelijk Natuurherstelplan
We ronden de impactanalyse van het landelijke Natuurherstelplan naar de Delflandse context af, die verduidelijkt welke bijsturing voor Delfland nodig is om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

Exploitatie

3.2.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Biodiversiteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	391	328	636	601	583	587	597
Netto lasten	391	328	636	601	583	587	597

De lasten nemen met € 0,3 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt hierna verder toelicht.

Lasten

Toename door uitbreiding tijdelijke formatie (herstellen administratieve correctie in begroting 2026)	0,1
Hogere personeelslasten/doorbelasting van uren	0,1

Hogere lasten voor onder meer advieskosten als gevolg van een incidentele verlaging van het budget bij de Burap 2026 (in 2027 daarmee weer op het oorspronkelijke niveau)	0,1
Totaal	0,3

3.2.3 Programmalijn Recreatief medegebruik

Doel

3.2.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland faciliteert recreatief medegebruik waar mogelijk.
Nadere toelichting
Recreatiemogelijkheden dragen bij aan de kwaliteit van de leefomgeving en aan de gezondheid en het welzijn van inwoners. Delfland biedt ruimte aan recreatie in, op en langs het water waar dit kan, in duurzame samenhang met de andere functies van het watersysteem. Het onderwerp waterrecreatie valt uiteen in diverse aandachtsgebieden, waaronder varen, zwemmen, vissen en schaatsen.

Verwacht resultaat in 2027
In 2027 zetten we stappen om het in 2026 geactualiseerde vaarbeleid te implementeren. Daarnaast monitoren we de kwaliteit van onze twaalf zwemwaterlocaties. Waar nodig nemen we maatregelen, met inachtneming van het afwegingskader zwemwater.

Wat gaan we daarvoor doen?
Zwemwaterkwaliteit
We nemen maatregelen om de kwaliteit van het zwemwater te verbeteren. Als ingrijpen gewenst is, maken we maatregelplannen op grond van verantwoordelijkheden en gezamenlijke financiering met gemeenten. Samen met de gemeente Rijswijk treffen we in Plas Wilhelminapark maatregelen tegen blauwalg. Samen met de samenwerkingspartners in het kwaliteitsprogramma Nieuw Waterland treffen we maatregelen tegen blauwalg in de Krabbeplas in Vlaardingen.
Vaarbeleid
In 2027 werken we de Beleidsnota gemotoriseerd varen uit in een algemeen verkeersbesluit. Op grond van de in 2026 vast te stellen beleidsnota gemotoriseerd varen, nemen we maatregelen om de waterkwaliteit te beschermen en te verbeteren. We gaan actief communiceren over de doorwerking van varen op de waterkwaliteit.
Alternatieve zwemwaterlocaties
Samen met de provincie verkennen we de mogelijkheden voor alternatieve zwemwaterlocaties, waar het realiseren van een goede zwemwaterkwaliteit kansrijker is dan op de bestaande locaties.

Prestatie-indicatoren

3.2.3.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Recreatief medegebruik	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	4	≤3	3	3	3	3	3

Exploitatie

3.2.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Recreatief medegebruik	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	536	637	551	536	530	528	523
Netto lasten	536	637	551	536	530	528	523

De lasten dalen in 2027 per saldo met € 0,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2026. Deze afname wordt veroorzaakt door de overheveling van het budget voor informatieborden naar de programmalijn Communicatie, lagere personeelslasten als gevolg van een lagere doorbelasting van uren en lagere kapitaallasten.

3.2.4 Programmalijn Verbinding met partners

Doel

3.2.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
De belangen en opgaven van Delfland pro-actief, tijdig en effectief inbrengen in zowel de bestaande fysieke leefomgeving als in de ruimtelijke ontwikkelingen, beleid, programma's, plannen en samenwerkingsverbanden die daarin worden geïnitieerd, zodat Delfland zijn kerntaken duurzaam kan blijven uitvoeren. Daarnaast een beperkte ondersteuning van het Blue Deal-programma dat ernaar streeft om mensen wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water.
Nadere toelichting
De ruimte in ons gebied is schaars en moet in veel – soms tegenstrijdige – behoeften voorzien. Het bevoegd gezag voor de ruimtelijke ordening ligt bij gemeenten, provincie en Rijk. Het belang van die overheden voor hun leefomgeving en de kerntaken van Delfland verbinden ons. Daarom werkt Delfland nauw met deze partijen samen aan een waterveilige, klimaatadaptieve, schone en gezonde leefomgeving. Daarbij is het van belang dat water en bodem vanaf het begin worden meegenomen in plannen en ontwikkelingen en onderdeel zijn van de bestaande fysieke leefomgeving. Dit versterkt de positie van water en bodem in ruimtelijke en bestuurlijke afwegingen.

Verwacht resultaat in 2027
Focus voor 2027 zijn de nog te ontwikkelen omgevingsplannen en programma's van gemeenten. Naast de gebiedsgerichte programma's zijn voor Delfland de thematische programma's voor water, klimaat, groen en riolering relevant. Wij bespreken met gemeenten de meerwaarde van een omgevingsplan voor onze rolinvulling. Daarnaast ligt de focus op het bespreken met gemeenten van de risico's voor een toekomstbestendig watersysteem en nemen we hen vroegtijdig mee in de ontwikkeling van handelingsperspectieven in hun bestaande stedelijk gebied. Het onvoldoende handelen van onze mede-overheden kan leiden tot risico's voor een toekomstbestendig watersysteem en daarmee een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving; waterbelangen zijn niet of minder geborgd, toekomstige handelingsruimte is beperkt en het leidt tot hoge kosten of het missen van kansen. Deze risico's worden actief gesignaleerd, geprioriteerd en waar nodig vertaald naar een passende strategie. Afhankelijk van het dossier zetten wij daarbij in op samenwerking, beïnvloeding, ambtelijke en bestuurlijke agendering en/of inzet van juridische procedures. Via onze buitenlandactiviteiten behouden we de verbinding; met onze internationale partners wisselen we kennis uit en we ondersteunen hen in de zorg voor goed waterbeheer.

Wat gaan we daarvoor doen?
Gebiedsgerichte inbreng van waterbelangen
Wij voeren onze wettelijke taak rondom de Weging van het Waterbelang uit bij beleid, programma's en (complexe) ruimtelijke plannen van derden in de fysieke leefomgeving. We leveren onder andere inbreng in de omgevingsplannen voor de glastuinbouwgebieden in de gemeente Westland.
Werken in netwerken

We participeren actief in gemeentelijke, regionale en landelijke netwerken om ontwikkelingen vroegtijdig te signaleren en gezamenlijke opgaven vorm te geven. Wij maken onder andere een strategische samenwerkingsagenda met Westland en een nieuw bestuursakkoord Water en Klimaat met de Rotterdamse Alliantie Waterkracht.
Buitenlandactiviteiten
We nemen deel aan de Blue Deal-programma's in Colombia, Indonesië, Vietnam en Zuid-Afrika en we ontvangen buitenlandse delegaties.

Exploitatie

3.2.4.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Verbinding met partners	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	1.170	1.161	1.245	1.127	1.078	1.072	1.058
Netto lasten	1.170	1.161	1.245	1.127	1.078	1.072	1.058

De lasten nemen met € 0,1 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Dit heeft in zijn geheel betrekking op een lagere doorbelasting van personele lasten/uren op de begrote activiteiten.

3.2.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

AQUON

Deelname aan deze verbonden partij draagt bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek en analyse uit te voeren. AQUON is het gemeenschappelijk laboratorium van negen waterschappen.

3.2.6 Geraamde baten en lasten programma Waterkwaliteit

3.2.6.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkwaliteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	15.961	17.913	21.290	28.459	28.242	25.496	25.753
Baten	-435	-100	-110	-2.910	-2.910	-110	-110
Netto lasten	15.526	17.813	21.180	25.549	25.332	25.386	25.643

3.2.7 Investeringen programma Waterkwaliteit

3.2.7.1 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkwaliteit	2.378	5.611	4.583	3.960	3.000	3.000	3.000

3.3 Waterkwantiteit

3.3.1 Programmalijn Waterkwantiteit

Doel

3.3.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een robuust en toekomstgericht watersysteem.
Nadere toelichting
Het watersysteem blijft zodanig ingericht dat in het beheergebied mensen kunnen wonen, werken en recreëren. We verkleinen de kans op wateroverlast (water stroomt over de slootkant het land op) door hevige regenval zodanig dat deze aan de omgevingswaarden (overstroming vanuit het watersysteem) voldoet. En we zorgen voor een goede zoetwateraanvoer in perioden van droogte.

Verwacht resultaat in 2027
We gaan in 2027 door met de uitwerking en implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast 'Wapenen tegen extreme neerslag'. Hiermee maken we het watersysteem van Delfland robuuster tegen wateroverlast. Voor het functionerend houden van de boezem (stelsel van grotere vaarten) bij extreme neerslag ligt de focus bij het uitwerken van de bergingslocaties Klaas Engelbrechts- en Woudsepolder, alsmede bij het voorbereiden van andere maatregelen met hetzelfde doel. We werken verder aan maatregelen om het gebied robuuster te maken, waaronder stad en glas. Voor het baggeren van onze watergangen heeft Delfland in 2024 nieuwe beleidsvoornemens vastgesteld. In 2027 werken we verder aan de implementatie van deze beleidsvoornemens. We baggeren ook voor de waterkwaliteit en gaan in gesprek met gemeenten over het tegen betaling overnemen van hun baggertaken. Dat is efficiënt en daarmee besparen we kosten voor de inwoners en bedrijven. Met onderhoud, vervanging en nieuwbouw van gemalen en stuwen houden we ons watersysteem in goede staat. Hiermee beperken we de kans op wateroverlast en zorgen we voor een robuuste zoetwatervoorziening, nu en in de toekomst. We werken met andere overheden lessen van droogte in 2026 uit in verbeterde handelingsperspectieven (o.a. verdringingsreeks). Ook bereiden we ons voor op perioden van droogte, door verder aan de slag te gaan met de bestuurlijke kaders voor onze zoetwatervoorziening en de implementatie.

Wat gaan we daarvoor doen?
Extreme neerslag
We voeren in 2027 maatregelen uit voor locaties die niet voldoen aan de omgevingswaarden voor wateroverlast. Ook werken we de schetsontwerpen uit van de grootschalige bergingslocaties Klaas Engelbrecht- en Woudsepolder en bereiden we ook andere maatregelen voor om de boezem functionerend te houden bij extreme neerslag.
Baggerwerkzaamheden
We baggeren in 2027 circa 20 km ecologisch en pakken minimaal 6 verontreinigde waterbodemlocaties aan met het oog op de waterkwaliteit. Met gemeenten maken we afspraken over het tegen betaling overnemen van de baggertaken.
Monitoring, onderhoud en vervanging
In 2027 voeren we circa 25 projecten uit waaronder de nieuwbouw van gemaal Bergsluis, het renoveren van gemaal Dorppolder en het plaatsen van een krooshekreiniger en vispassage bij gemaal Duifpolder.
Zoetwater
In 2027 werken we verder aan de uitvoeringsagenda van de strategie zoetwater.

Prestatie-indicatoren
De prestatie-indicator is het oppervlak van het beheergebied van Delfland (totaal: 40.600 hectare), dat voldoet aan de omgevingswaarde, oftewel de normen voor inundatie zoals genoemd in de provinciale waterverordening. Hiervoor geldt een inspanningsverplichting.

3.3.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Waterkwantiteit	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	40.100	40.400	40.400	40.600	40.600	40.600	40.600
	98,9%	99,5%	99,5%	100%	100%	100%	100%

Exploitatie
3.3.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterkwantiteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	53.922	52.212	55.809	52.201	52.616	53.185	53.391
Baten	-4.139	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329	-2.329
Netto lasten	49.783	50.358	53.810	50.044	50.286	50.856	51.061

De netto lasten nemen met € 3,5 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. De lasten stijgen met € 3,6 miljoen en de baten nemen met € 0,1 miljoen toe. Hierna wordt het verschil tussen begroting 2026 en begroting 2027 verder toegelicht:

Lasten

Hogere kosten voor baggerwerkzaamheden a.g.v. toegenomen afzet- en transportkosten, elektrificeren van de uitvoering en een grote baggeropgave in moeilijk bereikbare gebieden.	1,6
Hogere personeelslasten/ doorbelasting van uren; deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet voor o.a. nieuwbouw/ renovatie watersysteem en procesautomatisering watersysteem.	1,4
Hogere lasten als gevolg van prijsstijgingen voor onder andere maaionderhoud watergangen en kunstwerken.	0,4
Hogere kapitaallasten.	0,5
Lagere lasten 2027 t.o.v. 2026 als gevolg van incidentele ophoging budget in 2026 voor onverwacht benodigde vervangingen van vaste objecten zoals duikers en sturen in de polderbergingen.	-0,3
Totaal	3,6

Baten
Ten opzichte van 2026 liggen de baten € 0,1 miljoen hoger. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere inkomsten uit de doorbelasting van de kosten voor het verwijderen en verwerken van baggerspecie.

Raming 2028 en verder
De daling van de lasten vanaf 2028 ten opzichte van 2027 heeft betrekking op de verlaging van het budget voor baggerwerkzaamheden; in de Kadernota 2026 is besloten om budget-gestuurd te werken en daarmee is het budget met € 3,5 miljoen naar beneden bijgesteld om de tariefstijging te kunnen dempen.

Investeringen

3.3.1.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkwantiteit	8.501	6.500	6.500	10.000	11.000	18.500	16.500

Met onderhoud, vervanging en nieuwbouw van gemalen en stuwen houden we ons watersysteem in goede staat, voor nu en in de toekomst. De belangrijkste projecten in 2027 zijn:

- Nieuwbouw van Gemaal Bergsluis
- Renoveren van gemaal Dorppolder
- Plaatsen van een krooshekreiniger en vispassage bij gemaal Duifpolder.

Raming 2028 en verder

De stijging van de verwachte investeringen vanaf 2028 ten opzichte van 2027 heeft betrekking op de projecten om de boezem functionerend te houden bij extreme neerslag zoals de bergingsgebieden Klaas Engelbrecht- en Woudsepolder.

3.3.2 Programmalijn Klimaatadaptatie

Doel

3.3.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
De regio Delfland is klimaatbestendig en waterrobuust in 2050 en verder.
Nadere toelichting
De regio Delfland is dichtbevolkt. Diverse ontwikkelingen, zoals woningbouwopgave, energietransitie en transitie van de landbouw, zorgen voor grote druk op de beperkt beschikbare ruimte en voor een complexe opgave. De gevolgen van klimaatverandering vergroten deze complexiteit. Aanpassingen zijn noodzakelijk om ook in de toekomst voldoende weerbaar te zijn voor extreem weer. Delfland werkt aan een klimaatbestendige en waterrobuuste regio door te focussen op drie sporen: klimaatadaptieve (locatie)keuzes, klimaatadaptief bouwen en het aanpassen van de bestaande omgeving. Intensieve samenwerking met provincie, gemeenten en andere gebiedspartners is daarbij essentieel.
Verwacht resultaat in 2027
We vergroten de sponswerking van ons gebied door samen met gemeenten concrete projecten uit te voeren, zoals de ontwikkeling van klimaatadaptieve parkeerplaatsen of wadi's (groen deel van de openbare ruimte voor wateropvang). Zo leveren we een bijdrage aan het verkleinen van de kans op wateroverlast. Belangrijk element is dat we deze projecten evalueren en de lessen vertalen naar een bredere aanpak: zo verbeteren we het opvangen en vasthouden van hemelwater en versnellen we de beperking van wateroverlast. Evenals in 2026 nemen we een regierol, waarbij we met gemeenten in gesprek gaan om opgaven van gemeenten en Delfland bij elkaar te brengen. We delen onze informatie en brengen dit tot een gezamenlijk beeld. We stippelen vervolgens samen een route richting 2050 uit, waarbij we afspraken maken over rolverdeling, activiteiten en financiering. In die gezamenlijke afspraken maken we 'werk met werk' om zo wateroverlast te beperken en ook om zoetwater vast te houden.
Wat gaan we daarvoor doen?
Toekomstgerichte wateroverlastplannen
We gaan door met het opstellen van toekomstgerichte wateroverlastplannen, op basis van systematiek die we in 2025 hebben ontwikkeld en in 2026 hebben toegepast. We vertalen deze plannen, met name in de bebouwde omgeving, naar concrete oplossingen, zoals bufferen van water, vergroenen en sponswerking.

Samenwerking gebiedspartners
In samenwerking met gemeenten en provincie stellen we binnen de werkregio van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie regionale doelen op voor het vasthouden van hemelwater in bestaand stedelijk gebied.

Exploitatie

3.3.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Klimaatadaptatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	1.314	1.521	1.295	1.214	1.072	1.026	1.024
Baten	-82	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	1.231	1.521	1.295	1.214	1.072	1.026	1.024

De (netto) lasten nemen met € 0,2 miljoen af ten opzichte van de begroting 2026. Dit heeft in zijn geheel betrekking op een lagere doorbelasting van personele lasten op de begrote activiteiten.

3.3.3 Programmalijn Bodem en grondwater

Doel

3.3.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland wil een vitale bodem met een robuust en schoon grondwatersysteem.
Nadere toelichting
De bodem en het grondwatersysteem zijn kwetsbaar. Door de vele (waaronder economische) activiteiten en autonome ontwikkelingen is bescherming noodzakelijk. De structurerende keuzes voor water en bodem geven richting voor het beleid van Delfland. Delfland stemt af met medeoverheden en maakt gezamenlijk een vertaling voor toekomstig beleid voor ons gebied.

Verwacht resultaat in 2027
Delfland wil voorkomen dat bestaande en nieuwe grondwateronttrekkingen leiden tot onbedoelde negatieve neveneffecten elders. De grondwatervoorraden willen we in balans brengen en de grondwaterkwaliteit borgen. We willen, in lijn met het provinciale beleid, de grondwateronttrekkingen en infiltraties beter reguleren. Daarom scherpen we het grondwaterbeleid aan. Vitale bodems zijn in staat voldoende water op te nemen (sponswerking), hebben een beperkte uitstoot van broeikasgassen en bevorderen de biodiversiteit. Oorzaken van bodemdaling trachten we, waar doelmatig en effectief, af te remmen. We beschouwen maatregelen om bodemdaling tegen te gaan integraal. En we willen onbedoelde neveneffecten (vervuiling oppervlaktewater, zoetwatervoorziening, functie etcetera) zoveel mogelijk voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Aanscherping grondwaterbeleid
Herziening van de beleidsnota grondwaterbeheer en de beleidsregel grondwateronttrekkingen en infiltraties. Voorbereiden aanpassing van hoofdstuk 5 van de Waterschapsverordening (wateronttrekkingsactiviteiten grondwater).
Beïnvloeding landelijk beleid
We beïnvloeden gemeentelijk, provinciaal en landelijk beleid voor bodem en grondwater, onder andere door deelname aan de werkgroep Grondwater en werkgroep Bodemdaling van de Unie van Waterschappen.

Exploitatie

3.3.3.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Bodem en grondwater	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	213	179	71	62	56	56	58
Netto lasten	213	179	71	62	56	56	58

De (netto) lasten nemen met € 0,1 miljoen af ten opzichte van de begroting 2026. Dit heeft in zijn geheel betrekking op een lagere doorbelasting van personele lasten op de begrote activiteiten.

3.3.4 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Alliantie Waterkracht Rotterdam

Deelname aan deze samenwerkingsvorm heeft als doel: het delen en ophalen van kennis, gezamenlijk onderzoek over onder andere watersysteem en klimaatadaptatie en het uitvoeren van maatregelen bevorderen. Het huidige bestuursakkoord loopt in 2026 af. De herziening wordt in 2027 voorbereid en in 2028 ter besluitvorming gebracht.

Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland cv (ONW)

De doelstelling voor deelname aan het ONW was het in de planvormingsfase vanuit samenwerking zeker stellen van het waterbelang in nieuwe (woningbouw)-projecten. Ten tijde van de oprichting in 2002 was een streefrendement van 14% en een minimumrendement van 11% voorzien op het ingelegde eigen vermogen (Delfland circa € 0,9 miljoen).

Door wereldwijde ontwikkelingen en ontwikkelingen op de woningmarkt is het eigen vermogen afgenomen en daarmee het beoogde financiële resultaat de afgelopen jaren naar beneden bijgesteld. Opzet is om deze PPS-constructie in 2027 te ontbinden. Gelet op de externe factoren die spelen is het niet mogelijk een realistische inschatting te maken van het risico en de hoogte van het eigen vermogen dat dan als participant terug ontvangen. Het financieel belang is al eerder afgewaardeerd naar € 0,4 miljoen en staat op de balans onder financiële vaste activa (zie paragraaf 5.2.1). Wij sluiten verdere afwaardering niet uit.

3.3.5 Geraamde baten en lasten programma Waterkwantiteit

3.3.5.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterkwantiteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	55.449	53.912	57.175	53.478	53.744	54.267	54.472
Baten	-4.222	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329	-2.329
Netto lasten	51.227	52.057	55.176	51.320	51.415	51.938	52.143

3.3.6 Investeringen programma Waterkwantiteit

3.3.6.1 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkwantiteit	8.501	6.500	6.500	10.000	11.000	18.500	16.500

3.4 Waterketen

3.4.1 Programmalijn Waterketen

Doel

3.4.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater, het zuiveringsproces en slibverwerking.
Nadere toelichting
Delfland transporteert en zuivert afvalwater en verwerkt adequaat het vrijkomende zuiveringsslib. Hiermee dragen we bij aan een goede volksgezondheid, een goede waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving. We doen dit zo efficiënt en duurzaam mogelijk.

Verwacht resultaat in 2027
In 2027 houden we de zuiveringsprestaties op niveau. We sturen op 82% stikstof- en 87% fosfaatverwijdering en voldoen ten minste 99% van de tijd aan de lozingseisen. We brengen en houden de bestaande assets op orde en we zetten concrete stappen in de realisatie van Waterzuivering Vergulde Hand. Door strengere Europese regels voor afvalwater en de groei van de regio moeten rioolwaterzuiveringsinstallaties worden aangepast en uitgebreid. Hiervoor brengen we de waterketenopgave, inclusief ERSA (Europese richtlijn stedelijk afvalwater), scherper in beeld. We voldoen aan onze afnameafspraken met de gemeenten en actualiseren deze.

Wat gaan we daarvoor doen?
Assets op orde
We brengen en houden de bestaande assets op orde. De focus ligt daarbij voor 2027 op maatregelen om AWZI De Groote Lucht in stand te houden. Met de nieuw op te richten BV werken we toe naar volledig inzicht in de staat van de assets in regio Noord.
Realisatie Waterzuivering Vergulde Hand
In 2027 starten we met voorbereidend werk voor en groene omlijsting van de nieuwe AWZI. Na selectie van de aannemer starten we met de uitwerking van het definitief ontwerp van de nieuwe zuiveringsinstallatie en maken we de definitieve planning.
Beheren, bedienen en onderhouden
We beheren, bedienen en onderhouden de zuiveringstechnische werken. Voor de AWZI's in regio Noord beheren we de dienstverleningsovereenkomst met de nieuw op te richten BV. Voor de eindverwerking van slib werken we samen met HVC.
Waterketenopgave
Om de waterketenopgave in beeld te brengen, werken we voor onze AWZI's de systeem- en levensduuranalyse verder uit. Voor de Rotterdamse regio werken we samen met de buurwaterschappen en betrokken gemeenten in het project Toekomst Waterketen Rotterdam.

Prestatie-indicatoren

3.4.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Waterketen	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Verwijderingsrendement stikstof %	86%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
Verwijderingsrendement fosfaat %	87%	87%	87%	87%	87%	87%	87%
Percentage naleving lozingseisen %*	-	99%	99%	98%	98%	97%	97%

*Vanuit het Besluit Activiteiten Leefomgeving en Maatwerkbesluit Lozingen AWZI's moeten we voldoen aan de lozingseisen uit de omgevingsvergunning. We streven ernaar om voor tenminste 99% aan de lozingseisen te voldoen. Gelet op de volle belasting van AWZI De Groote Lucht, richting einde levensduur, verwachten we de komende jaren een lager nalevingspercentage, dat ontwikkelt naar 97%. Deze trend zet zich voort totdat de Waterzuivering Vergulde Hand in 2033 operationeel is.

Exploitatie

3.4.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Waterketen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	135.370	147.825	151.035	153.203	155.881	164.375	214.185
Baten	-22.246	-23.108	-22.950	-23.016	-23.050	-23.109	-23.164
Netto lasten	113.125	124.716	128.084	130.186	132.830	141.266	191.021

De netto kosten nemen met € 3,4 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. De lasten stijgen met € 3,2 miljoen, terwijl de baten met € 0,2 miljoen afnemen.

Binnen de waterketen spelen zowel indexcijfers als weersomstandigheden een grote rol in de uiteindelijke kosten. Voor de begroting 2027 hebben we hier zo goed mogelijk rekening mee gehouden.

Lasten

In de Burap is de prognose voor de PPS-*service fee* naar boven bijgesteld door hogere geprognosticeerde volumes en de hogere gepubliceerde CBS-indices (producentenprijzen (PPI), consumentenprijzen (CPI), inputprijsindex en Cao-lonen), zoals contractueel afgesproken. Deze verhoging is in de begroting 2027 en meerjarenraming doorgevoerd. In de begroting 2027 is de oorspronkelijke fee aangehouden inclusief indexatie. In de Burap 2027 wordt dit bijgesteld op basis van het nieuwe (nog op te stellen) financiële model voor de nieuwe BV.	1,3
Hogere kosten voor de slibverwerking door bijgestelde tarieven van HVC, de financiële gevolgen van de eerder opgetreden vertraging van de slibdroger in Alkmaar en de meest actuele prognoses voor slibhoeveelheden.	1,7
Delfland draagt bij aan het groot onderhoud van rioolgemaal Heemraadsplein, vernieuwing van persleiding naar Dokhaven uitgevoerd door gemeente Rotterdam en het groot onderhoud aan rioolgemaal Zuidplantsoen uitgevoerd door de gemeente Delft. Doordat de bijdragen gebaseerd zijn op werkelijk uitgevoerd werk, verschillen de lasten per jaarschijf. Dit leidt in 2027 tot lagere kosten.	-0,8
Vanwege nieuwe contracten voor procesautomatisering voor de rioolgemalen en rioolwaterzuiveringen wordt de begroting naar boven bijgesteld.	0,3
Hogere kosten van personeel door de cao-afspraken.	0,2

In de Burap 2026 is de prognose GOAW voor de regio Zuid verlaagd. Door de afkoppeling van bedrijven zijn er minder ve.'s te verrekenen en daardoor lagere perceptiekosten. Verder zijn ook de tarieven geactualiseerd. Dit zorgt voor een verschil tussen de begroting 2027 en 2026.	0,5
Diverse geringe budgetbijstellingen	0,3
Lagere kosten voor met name chemicaliën voor de collectieve zuivering door geactualiseerde prognoses en prijzen. Omdat alle gemaakte kosten volledig aan de deelnemers worden doorbelast, dalen ook de opbrengsten en is het saldo van de kosten en opbrengsten budgetneutraal.	-0,2
Totaal	3,2

Baten

Hogere opbrengst uit duurzaamheidscertificaten per GVO van groen gas door een hogere marktprijs.	0,2
Hogere opbrengsten uit de overeenkomsten voor Grensoverschrijdend afvalwater voor de Regio Noord door een stijging van de CBS-indexcijfers.	0,2
Door geactualiseerde prognoses en prijzen dalen de opbrengsten voor de Collectieve zuivering. Hierbij wordt met name een lagere inzet van chemicaliën verwacht, waardoor de geraamde opbrengsten voor chemicaliën afnemen.	-0,2
Totaal	0,2

Investeringen

3.4.1.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterketen	11.475	6.127	11.500	15.500	8.500	8.000	16.110
De Vergulde hand	4.109	7.800	61.109	101.885	152.823	230.369	237.019
Totaal	15.584	13.927	72.609	117.385	161.323	238.369	253.129

Waterketen

Voor 2027 is bewust een lager investeringsvolume geraamd. Investeringsbesluiten die samenhangen met de benodigde zuiveringscapaciteit in regio Noord worden aangehouden totdat richtinggevende keuzes over de waterketenopgave zijn gemaakt. Daarmee wordt voorkomen dat investeringen vooruitlopen op de toekomstige capaciteitsbehoefte en systeeminrichting. Tegelijkertijd nadert De Groote Lucht het einde van haar gebruiksduur. Voor De Groote Lucht geldt daarom een behoudende instandhoudingsstrategie: repareren wat kan, vervangen wat moet en vernieuwen waar nodig. Wanneer vernieuwing of vervanging onvermijdelijk is, wordt vanwege de beperkte resterende levensduur ook huur nadrukkelijk als alternatief voor investeren beschouwd. Voor de komende begrotingsjaren zal in 2027 meer zicht komen op het benodigde investeringsvolume dan wel de exploitatielast.

Voor het verzamelkrediet zuiveringstechnische werken (waterketen) vragen we voor de periode 2026- 2029 geen extra krediet. Reden is dat het optimaliseren van de sliblijn in Harnaschpolder is gepauzeerd, omdat eerst de benodigde lange termijn capaciteit moet worden bepaald. In de Noordelijke regio staan we de komende jaren voor richtinggevende (systeem)keuzes om de groei in de regio met de bestaande AWZI's op te kunnen vangen. Met het vervolg van de systeem- en levensduuranalyse wordt in beeld gebracht welke capaciteit AWZI Harnaschpolder moet krijgen en daarmee ook de sliblijn. Met het pauzeren van dit project is er binnen het verzamelkrediet voldoende ruimte om de uitgaven die voor 2029 gepland staan te bekostigen. Er is dan ook geen projectenoverzicht meegeleverd.

Project Waterzuivering Vergulde Hand
Voor het Project Waterzuivering Vergulde Hand is medio 2026 de projectplanning geactualiseerd. De actualisatie heeft geleid tot een verschuiving van de start van de realisatiewerkzaamheden. In 2027 ligt de nadruk eerst op de aanbesteding van de ontwerp en realisatiefase, waarna in april 2027 wordt overgegaan naar de daadwerkelijke start met de dan gecontracteerde opdrachtnemer van deze ontwerp- en realisatiefase. Hierdoor verschuift een deel van de oorspronkelijk voor 2027 voorziene uitgaven naar latere jaren. Voor 2027 wordt als gevolg van deze actualisatie een lager investeringsvolume verwacht dan eerder was aangenomen.

De contractvorm COST+ brengt met zich mee dat na gunning van het contract met de dan gecontracteerde opdrachtnemer nadere afspraken over de uitvoeringsplanning en wijze van financiële verrekening moeten worden gemaakt. Dan ontstaat meer zekerheid over de fasering van de uitgaven.

In 2027 wordt de grond waarop de nieuwe waterzuivering wordt gebouwd van de gemeente Vlaardingen overgenomen. Dit vormt een groot deel van de verwachte uitgaven in 2027. Voor 2027 is verder uitgegaan van een beperkte omvang van de realisatie-uitgaven. Deze hebben met name betrekking op voorbereidende werkzaamheden, waaronder het bouwrijp maken van de locatie en overige activiteiten die noodzakelijk om de uitvoering beheerst te starten. De geactualiseerde prognose sluit aan bij de huidige stand van het project en de laatste inzichten in de uitvoeringsplanning.

3.4.2 Programmalijn Transitie waterketen

Doel

3.4.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Voor lange termijn (2050) een circulaire waterketen. Voor kortere termijn ligt de focus op het vergroten van inzicht en maken van strategische keuzes.
Nadere toelichting
Delfland is onderdeel van de waterketen. Een kerntaak is het transporteren en zuiveren van het afvalwater. Dit doen we duurzaam en in samenwerking met andere waterketenpartners, gemeenten en drinkwaterbedrijven. De ambitie naar circulariteit hebben wij vertaald in drie strategische doelen: 1) hergebruik van effluent voor zoetwater (Waterharmonica), 2) energie-efficiëntere waterketen op weg naar klimaatneutraliteit in 2050 en 3) terugwinning van grondstoffen.

Verwacht resultaat in 2027
Voor energie- en klimaatneutraliteit wordt deelname aan het landelijke Versnellingsprogramma lachgas voortgezet en starten we met deelname aan het landelijke Versnellingsprogramma methaan, met als doel de broeikasgas-emissies van Delfland te verminderen. De Europese richtlijn stedelijk afvalwater (ERSA) vraagt in 2028 om energieaudits voor zuiveringen groter dan 10.000 inwoner-equivalent. We verkennen welke inspanning extra nodig is ten opzichte van onze reguliere audits in het kader van de energiebesparingsplicht. Uit de systeem- en levensduuranalyse waterketen Delfland is gebleken dat inpassing van grondstofterugwinning volgt op aanpassingen die nodig zijn om te voldoen aan ERSA. Daarnaast zetten we de samenwerking met Den Haag en Vlaardingen voort voor terugwinning van warmte uit effluent (gezuiverd afvalwater).

Wat gaan we daarvoor doen?
Verminderen broeikasgas emissies

De metingen voor lachgas op AWZI Nieuwe Waterweg en Harnaschpolder worden geanalyseerd en vertaald naar een (onderzoeks)plan voor mogelijke maatregelen. Op AWZI Houtrust wordt meetapparatuur geplaatst om uitstoot van lachgas te kunnen monitoren. We werken in de regio Haaglanden aan grootschalige winning van duurzame warmte uit het effluent.
Impact waterketen op omgeving
Besluitvorming over levering van zoetwater vanuit waterzuivering Vergulde Hand aan de Waterharmonica wordt afgerond. De samenwerking met provincie Zuid-Holland en omgevingsdiensten in het convenant 'Samen grip op indirecte lozingen' om emissies te verminderen zetten we voort.

Exploitatie

3.4.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Transitie waterketen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	498	607	613	581	531	534	542
Baten	-10	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	488	607	613	581	531	534	542

De netto kosten blijven nagenoeg gelijk ten opzichte van de begroting 2026.

3.4.3 Programmalijn Energie- en klimaatneutraal

Doel

3.4.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland is energieneutraal in 2025 en klimaatneutraal in 2050 (streven naar 2035).
Nadere toelichting
We zijn klimaatneutraal wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (netto geen uitstoot van broeikasgassen). De Klimaatmonitor is het monitoringsinstrument om onze klimaatvoetafdruk te meten. De methaan- en lachgasemissies zijn deze bestuursperiode nog beperkt beïnvloedbaar, gezien de ontwikkelfase van mogelijke maatregelen. De komende jaren ligt de focus op verder beperken van de CO2-uitstoot en op onderzoek naar reductiemaatregelen voor methaan en lachgas.

Verwacht resultaat in 2027
We blijven in 2027 energieneutraliteit monitoren en we verkennen verdere handhaving van energieneutraliteit in de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?
Uitvoeringsplan energieneutraal
We zetten in op de verdere realisatie van duurzame energiebronnen, zoals zonne- en windenergie, door het uitvoeren van de nog lopende projecten uit het Uitvoeringsplan Energieneutraal. En we blijven energiebesparende kansen zoeken en benutten.
Routekaart Klimaatneutraal Delfland 2035
Organisatiebreed voeren we komende jaren maatregelen uit (zoals weergegeven in de routekaart Klimaatneutraal Delfland 2035) die bijdragen aan CO2-reductie; daarmee verwachten we in 2035 klimaatneutraal te zijn. We volgen de ontwikkelingen vanuit de Unie van Waterschappen met betrekking tot de evaluatie van de Visie op weg naar Klimaatneutraliteit en brengen mogelijke effecten daarvan voor Delfland in beeld, indien nodig herijken we de routekaart.
Netwerken Energie
We nemen actief deel aan het Ambtelijk Netwerk Energie, ambtelijk opdrachtgeversteam, het Bestuurlijk Netwerk Energie en de bestuurlijke stuurgroep van de Regionale Energie Strategie (RES).

Prestatie-indicatoren
Energieneutraal in percentage en klimaatvoetafdruk (in tonnen CO2-equivalent) inclusief methaan- en lachgasemissies (waarden conform rekenmethodiek Klimaatmonitor).

3.4.3.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Energie- en klimaatneutraal	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Energieneutraal	90,1%	91,7%	94,7%	100%	100%	100%	100%
Hoeveelheid CO2-uitstoot (in tonnen, inclusief methaan en lachgas)	44.250	44.050	40.000	36.500	31.500	29.000	27.500

De CO2-uitstoot wordt (binnen alle waterschappen) bepaald middels de rekenmethodiek vanuit het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Het IPCC heeft de rekenmethodiek aangepast aan nieuwe inzichten, daarop zijn de eerdere berekeningen van de CO2-uitstoot aangepast. Dit heeft een positief effect op de prognoses (naar schatting 13.500 minder CO2-uitstoot per jaar). De prognoses zijn daarom naar beneden bijgesteld.

Definitieve cijfers over het begrotingsjaar 2025 komen in het najaar van 2026 en de definitieve cijfers over het begrotingsjaar 2026 volgen in het najaar van 2027.

Exploitatie
3.4.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Energie- en klimaatneutraal	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	491	266	388	678	807	700	315
Netto lasten	491	266	388	678	807	700	315

De toename in de lasten betreft hogere kapitaallasten. Deze lasten zijn een gevolg van investeringen in zonneparken bij Harnaschpolder en Kapittelland. De daling vanaf 2030 is het gevolg van activa die volledig zijn afgeschreven.

Investeringen
3.4.3.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Energie- en klimaatneutraal	-59	620	30	0	0	0	0

In 2027 vindt nazorg plaats (onderhoudstermijn) van de in 2026 gerealiseerde zonneweide Kapittelland.

3.4.4 Programmalijn Circulaire economie

Doel

3.4.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Delfland draagt actief bij aan de ontwikkeling van een circulaire economie door producten, materialen en grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken.
Nadere toelichting
Delfland gebruikt in 2030 50% minder primaire grondstoffen en is in 2050 100% circulair.

Verwacht resultaat in 2027
In 2027 willen we dat minimaal 15% van ons materiaalgebruik in GWW-projecten (Grond, Weg- en Waterbouw) secundair en biobased is (gezamenlijk). Dat is een tussenstap op weg naar het doel 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030.
Wat gaan we daarvoor doen?
Kennisontwikkeling
We blijven inzetten op kennisontwikkeling ten aanzien van de circulaire economie door het benutten, verstevigen en uitbreiden van ons externe netwerk. Dit doen we bijvoorbeeld door nauwe samenwerking met Aquaminerals voor hoogwaardig hergebruik van reststoffen.
Overige circulaire toepassingen
Ons schone maaisel zetten wij nu al regionaal bij boeren af. We gaan nu ook kansen verkennen voor de afzet van nat maaisel, we onderzoeken onder andere met LTO of kleinschalige compostering bij boeren mogelijk te maken is. Verder gaan we het hout dat vrijkomt bij het snoeien van onze wilgen, inzetten als materiaal voor zogenoemde vissenbossen en als oeverbescherming.
Secundaire en biobased materialen in Grond, Weg- en Waterbouw
Ook in 2027 verkennen we de toepassing van meer secundaire en biobased materialen in onze GWW-projecten. In 2027 verwachten we op basis van eerdere impactanalyses stapsgewijs circulair uitvoeringsbeleid te ontwikkelen, toe te passen en te borgen in de werkprocessen. Dit werkt door in de projecten die we uitvoeren.

Prestatie-indicatoren

Het aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten, uitgedrukt in een percentage van de totale hoeveelheid toegepast materiaal in GWW-projecten in het te rapporteren jaar.

3.4.4.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Circulaire economie	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten	19,4%	12%	15%	20%	25%	30%	35%

Het definitieve cijfer over het jaar 2025 betrof een eenmalige positieve uitschieter, daarom zijn de prognoses hier niet op bijgesteld. Zie voor een nadere uitleg de jaarrekening 2025, paragraaf 1.2.4.4 Programmalijn Circulaire Economie.

Exploitatie

3.4.4.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Circulaire economie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	768	739	98	-440	-276	-149	-311
Netto lasten	768	739	98	-440	-276	-149	-311

Binnen het Programma Duurzaam Circulair zijn dermate stappen gezet, dat minder capaciteit (1fte) en financiële middelen nodig zijn. Daarnaast is sprake van lagere kapitaallasten.

Investeringen

3.4.4.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Circulaire Economie	1.616	1.700	600	2.000	50	1000	0

In 2027 geven we vervolg aan de fasegewijze realisatie van de Waterharmonica. Hiertoe wordt vergunning aangevraagd voor de volgende fase en de aanbesteding gestart voor de twee komende fasen met grondwerk, aanleg kunstwerken en aanplanten.

3.4.5 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Waterzuivering Delfland BV (voorheen Delfluent)

De Waterzuivering Delfland BV beheert en onderhoudt voor ons de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust en draagt daarmee bij aan het doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater, het zuiveringsproces en slibverwerking. De risico's van deze samenwerkingsvorm hebben wij in bijlage 5 *Risico's Delfland* opgenomen. Delfland is 100% aandeelhouder van deze BV.

HVC/GR Slibverwerking

Door deelname in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Slibverwerking werken de deelnemende waterschappen samen aan een doelmatige duurzame en toekomstbestendige verwerking van zuiveringsslib. De GR Slibverwerking is aandeelhouder van HVC (Huisvuilcentrale Noord-Holland) en behartigt namens de deelnemende waterschappen de belangen rondom transport en verwerking van zuiveringsslib. HVC verzorgt de inzameling, het transport en de verwerking van het slib.

Netwerk Waterketen Delfland (NAD)

Het NAD ondersteunt Delfland bij het doelmatig en toekomstbestendig uitvoeren van de waterketentaak. De samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven versterkt de aanpak van gezamenlijke opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, waterkwaliteit, circulariteit en duurzaamheid en draagt bij aan een efficiënte inzet van middelen en kennis.

In aanloop naar de nieuwe bestuursovereenkomst vanaf 2028 komt er een evaluatie van de samenwerking.

Aquaminerals

Aquaminerals onderzoekt en faciliteert bij het streven van Delfland om grondstoffen terug te winnen en duurzaam hergebruik toe te passen. Hiermee draagt dit bij aan beleidsdoelstellingen van de programmalijn Circulaire Economie.

Alliantie Waterkracht
Deelname aan deze samenwerkingsvorm heeft ten doel het delen en ophalen van kennis, gezamenlijk onderzoek inzake onder andere de waterketen.

3.4.6 Geraamde baten en lasten programma Waterketen

3.4.6.1 Tabel: Exploitatie

Programma Waterketen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	137.127	149.437	152.134	154.022	156.942	165.460	214.732
Baten	-22.256	-23.108	-22.950	-23.016	-23.050	-23.109	-23.164
Netto lasten	114.872	126.328	129.184	131.005	133.892	142.352	191.568

3.4.7 Investeringen programma Waterketen

3.4.7.1 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterketen	15.584	13.927	72.609	117.385	161.323	238.369	253.129
Energie- en klimaatneutraal	-59	620	30	0	0	0	0
Circulaire Economie	1.616	1.700	600	2.000	50	1.000	0
Totaal	17.141	16.247	73.239	119.385	161.373	239.369	253.129

3.5 Financiën; algemene dekkingsmiddelen

3.5.1 Programmalijn Financiën

De hoofdlijn van het financieel beleid van Delfland, zoals neergelegd in het coalitieakkoord, is dat we een deugdelijke financiële huishouding voeren die ook ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen. Het te voeren financieel beleid moet betaalbaar en volhoudbaar zijn en tegelijkertijd uitvoerbaar en uitlegbaar. We lossen in de komende jaren bestaande schulden af, reserveren middelen voor toekomstige investeringen en lenen om de forse investeringen in nieuwbouw van AWZI De Vergulde Hand in de komende jaren mogelijk te maken. We sturen op het bereiken van een structurele en toekomstbestendige verhouding tussen schulden en opbrengsten, ook voor een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingtarieven.

Daarnaast houden we rekening met de verwachte stijging van lonen en prijzen, waardoor onze uitgaven toe zullen nemen.

We willen de heffingen mee laten stijgen met de inflatie en de hiervoor genoemde (investering)kosten, voor zover we deze niet anders kunnen dekken.
Bij de dekking van de kosten kijken we langs drie lijnen.

1. Ombuigen: 'Nieuw voor oud' , temporiseren, externe inkomsten, leges etcetera
2. Anders werken: innovatie, efficiency, samenwerking etcetera
3. Heffingen bijstellen

Wij beheren de financiën en financiële processen van Delfland. We doen dit onder andere door het voorbereiden en opstellen van de P&C-cyclus (planning & control) en de bestuurlijke behandeling van de P&C-producten, het beheren en monitoren van budgetbenutting overeenkomstig de vastgestelde begroting en het beleid, het uitvoeren van *treasury*-beleid, het beheren van ons vastgoed en het voldoen aan het (wettelijke) inkoopbeleid.

Doel

3.5.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een duurzaam financieel evenwicht.
Nadere toelichting
Een duurzaam financieel evenwicht betekent een gezonde balans tussen (1) huidige en toekomstige opgaven, (2) de ontwikkeling van de lasten voor de belastingplichtigen en (3) de ontwikkeling van de schuldpositie. Het uitgangspunt voor het programma Financiën is het Coalitieakkoord 2023-2027, waarbij we verder kijken dan deze bestuursperiode.

Prestatie-indicatoren

3.5.1.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Financiën	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	157%	145%	144%	151%	163%	196%	239%
Kapitaallasten als % van de totale lasten	21%	20%	20%	21%	22%	22%	21%
Vrije kasstroom (in € 1 miljoen)	-55,7	-14,2	-25,3	-7,3	8,4	9,3	-27,8

Van 2027 tot en met 2031 lossen wij bijna € 240 miljoen aan bestaande leningen af. Daarnaast staan voor diezelfde periode investeringen gepland met een omvang van € 1,0 miljard. Met name deze twee acties zorgen voor een forse kasuitstroom waarvoor wij

financiering moeten aantrekken. Naar schatting ongeveer € 800 miljoen tot en met 2031. Van de andere kant leggen we een extra opslag op de watersysteemheffing en op de zuiveringsheffing. Als gevolg hiervan verwachten we dat de netto schuldquote (NSQ) eerst nog daalt, maar daarna gaat stijgen naar 239% in 2031.
De prestatie-indicator kapitaallasten als % van de totale lasten dient de flexibiliteit van onze begroting aan te geven. Dit deel van onze begroting staat min of meer vast en is dus nauwelijks beïnvloedbaar. Dit percentage blijft de komende periode rond de 21% schommelen.

3.5.1.3 Tabel: Vrije kasstroom

Bedragen * € 1 miljoen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
1 - Kasstroom uit exploitatie							
Totale opbrengsten	342,9	352,5	371,9	395,4	416,8	435,0	451,0
Totale lasten	-318,7	-336,7	-347,7	-348,8	-354,3	-379,6	-431,7
Afschrijvingen	41,5	44,1	45,4	47,8	47,7	48,5	47,7
Invloed vorderingen en schulden	-37,2	9,9	2,3	-	-	-	-
Invloed voorzieningen	0,9	-	-	-	-	-	-
Totaal kasstroom exploitatie	29,4	69,8	71,8	94,4	110,2	103,9	67,0
2 - Kasstroom uit investeringen							
Investeringen	-35,3	-44,5	-97,9	-148,7	-191,1	-275,2	-287,0
Subtotaal kasstroom voor verplichte aflossingen	-5,9	25,3	-26,1	-54,3	-80,9	-171,3	-220,0
3 - Kasstroom uit financiering							
Aflossingen PPS-leningen en overige leningen	-49,8	-39,4	-49,2	-53,0	-60,8	-69,4	-57,8
Aantrekken nieuwe leningen	-	-	50,0	100,0	150,0	250,0	250,0
Totaal kasstroom uit financiering	-49,8	-39,4	0,8	47,0	89,2	180,6	192,2
Totale vrije kasstroom	-55,7	-14,2	-25,3	-7,3	8,4	9,3	-27,8

Vrije kasstroom
De vrije kasstroom wordt uitgesplitst in drie stromen: die uit exploitatie, uit investeringen en uit financiering. De kasstroom uit exploitatie (bovenste deel van het overzicht) is positief en neemt de komende jaren toe door de extra opslagen op met name de zuiveringsheffing. Hiermee reserveren wij voor de toekomstige investeringsopgaven. De lasten daarentegen stijgen ook en met name vanaf 2030 zien we dat terug in de cijfers. Vanaf 2030 neemt de bijdrage aan het HWBP toe met ruim € 12 miljoen per jaar (geïndexeerd). Vanaf 2031 gaat de *handback* van de PPS spelen. De korting die we kregen op de *service-fee* aan Delfluent komt dan te vervallen. Daarnaast gaat de service-fee voor drie jaar omhoog om de staat van onderhoud van de twee zuiveringen (Harnaschpolder en Houtrust) op een zodanig niveau te krijgen dat wij na overdracht van de twee installaties de eerste vijf jaar nauwelijks onderhoudskosten gaan hebben.

De investeringen zorgen voor een uitgaande kasstroom. De Vergulde Hand heeft daar een groot aandeel in.

De kasstroom uit financiering bestaat enerzijds uit het aflossen van onze leningen en anderzijds het aantrekken van nieuwe leningen. Met name door de Vergulde Hand neemt de liquiditeitsbehoefte toe.
Hierbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen de inzet van eigen middelen (inclusief het gebruik van de kredietruimte bij de NWB) en het aantrekken van leningen. Hierdoor is de totale vrije kasstroom in de periode afwisselend positief en negatief.

Exploitatie

3.5.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Financiën	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	14.157	14.723	13.818	9.550	10.253	12.117	11.773
Baten	-4.533	-3.490	-3.394	-3.403	-3.402	-3.453	-3.520
Netto lasten	9.624	11.232	10.424	6.147	6.851	8.664	8.253

De netto lasten nemen met € 0,8 miljoen af ten opzichte van de begroting 2026. Zowel de lasten als de baten nemen af met € 0,9 miljoen respectievelijk € 0,1 miljoen.

Lasten

In de bestuursrapportage 2026 is € 1 miljoen budget toegekend voor onder andere juridische kosten. Dit budget was voor de voorbereiding van de ontbinding van de overeenkomst met Delfluent. In 2027 is geen budget opgenomen.	-1,0
Diverse kleine mutaties.	0,1
Totaal	-0,9

De lagere baten zit in een lagere doorbelasting van personeelsbaten ten opzichte van 2026.

Vanaf 2028 hebben met name twee posten invloed op het verloop van de lasten. Enerzijds de stelpost indexatie (kostenverhogend) en anderzijds een bestuurlijke taakstelling voor de dekking van SGBP4 (zie ook paragraaf 3.2.1 Waterkwaliteit).
De stelpost indexatie betreft de verwachte kostenstijging door inflatie voor zover deze nog niet in de programmabudgetten is verwerkt. In 2028 gaat het om ongeveer € 4 miljoen oplopend naar € 6 miljoen in 2031.
De bestuurlijke taakstelling voor de dekking van SGBP4 bedraagt € 7,5 miljoen per jaar (2028-2031). In 2027 wordt voor de uitvoering van het maatregelenpakket van SGBP4 structurele dekking gevonden.

3.5.2 Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen

Doel

3.5.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen.
Nadere toelichting
De Regionale Belasting Groep (RBG) is verantwoordelijk voor het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen.

Exploitatie

3.5.2.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Dekkingsmiddelen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	436	255	492	539	528	548	249
Baten	-308.630	-321.545	-342.059	-363.127	-384.666	-405.623	-421.489
Netto lasten	-308.195	-321.289	-341.567	-362.588	-384.138	-405.075	-421.240

Ten opzichte van 2026 nemen de lasten met € 0,2 miljoen toe en de baten met € 20,5 miljoen.

Lasten

In 2026 is het renteresultaat ruim € 0,2 miljoen. Dit is het verschil tussen de rente die wij moeten betalen over onze leningen en de rente die wij intern toerekenen aan onze activa. Het verschil tussen die twee is in deze programmalijn opgenomen. In de bestuursrapportage 2027 wordt dit verschil alsnog toegerekend aan de activa binnen de diverse programma's.

Baten

De belastingopbrengsten nemen toe door: • areaalgroei; • correctie voor inflatie en loonkosten; • reserveren voor toekomstige lasten als gevolg van investeringsopgave. In de paragraaf Waterschapsbelastingen wordt deze post verder toegelicht.	20,7
De leges 2027 zijn € 0,1 miljoen hoger dan de oorspronkelijke begroting van 2026. In de bestuursrapportage 2026 is incidenteel de opbrengst met € 0,2 miljoen verhoogd. Daardoor laat de begroting 2027 ten opzichte van de bijgestelde begroting 2026 een daling zien.	-0,1
Het dividend van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) dat wij jaarlijks ontvangen is voor het tweede jaar op rij lager dan begroot. De begroting 2027 hebben we hierop aangepast.	-0,1
Totaal	20,5

3.5.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Nederlandse Waterschapsbank en Financiële Eenheid

Binnen dit programma dragen de verbonden partijen, de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) en de Financiële eenheid (FE) bij aan de beleidsdoelstelling ‘Een duurzaam financieel evenwicht’. De FE is een gemeenschappelijke administratie, die voor Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard de financiële administratie uitvoert.

Regionale Belastinggroep

Via de Regionale Belastinggroep (RBG) dragen we met de uitvoering van het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen bij aan de financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen.
Van risico’s met materiële financiële effecten bij Delfland is geen sprake.

3.5.4 Dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Volgens de verslaggevingsregels moeten wij de dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien apart inzichtelijk maken. Dat doen wij in deze paragraaf.

De dekkingsmiddelen bestaan uit alle baten plus het saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat).

3.5.4.1 Tabel: Dekkingsmiddelen

Dekkingsmiddelen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Watersysteemheffing	142.679	145.898	152.836
Zuiveringsheffing	163.059	173.664	187.449
Verontreinigingsheffing	83	46	49
Totaal belastingopbrengsten	305.821	319.608	340.334
Dividenden	689	827	689
Saldo van de financieringsfunctie			
Overige algemene opbrengsten	36.351	32.064	30.838
Totaal dekkingsmiddelen	342.861	352.499	371.861

De baten zijn opgebouwd uit:

- de algemene dekkingsmiddelen (paragraaf 3.5.2); plus
- de baten uit de andere programma's.

Vennootschapsbelasting (vpb)
De waterschappen zijn sinds 2016 vpb-plichtig geworden. Dit houdt in dat we winstbelasting moeten afdragen over ondernemersactiviteiten. Denk hierbij aan het uitlenen en detacheren van personeel, het overnemen van het beheer en onderhoud van gemeentelijke kunstwerken en het vermarkten van reststromen (de levering van biogas aan bedrijven en de levering van elektriciteit aan het net).

Voor 2027 verwachten wij geen fiscale winst te maken met deze activiteiten en betalen wij geen vpb.

Post onvoorzien
In de begroting nemen wij een post onvoorzien op ter grootte van € 100.000. Dit is gelijk aan 2026. Deze post verdelen we 50-50 over de twee waterschapstaken.
De realisatie 2025 was € 0 (nul).

3.5.5 Geraamde baten en lasten programma Financiën, algemene dekkingsmiddelen

3.5.5.1 Tabel: Exploitatie

Programma Financiën, algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	14.593	14.978	14.310	10.089	10.781	12.665	12.022
Baten	-313.163	-325.035	-345.452	-366.530	-388.068	-409.076	-425.009
Netto lasten	-298.571	-310.057	-331.142	-356.441	-377.288	-396.411	-412.987

3.6 Organisatie en bedrijfsvoering

3.6.1 Programmalijn Organisatie

Doel

3.6.1.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een professionele, toekomstbestendige, rechtmatig handelende en resultaatgerichte organisatie.
Nadere toelichting
We zijn een professionele organisatie die in verbinding staat met de maatschappij, strategieën ontwikkelt om veranderingen tegemoet te treden en deze vertaalt naar ons handelen. We opereren resultaatgericht door duidelijke sturing op doelen en goed ingerichte processen.

Verwacht resultaat in 2027
1. We versterken de weerbaarheid van onze organisatie tegen verstoringen (zoals stroomstoring, hack) en dreigingen. We voeren maatregelen en verbeteringen door om tijdig te voldoen aan de vereisten vanuit de Wwke. We versterken onze bedrijfscontinuïteitsplannen. Daarnaast houden we onze crisisorganisatie op orde, zodat we voorbereid zijn op verstoringen en kunnen blijven functioneren als het erop aankomt. 2. We hebben onze sturing versterkt door heldere opdrachten met meetbare doelen te formuleren, eigenaarschap te stimuleren, prioriteiten te stellen en bewust keuzes te maken die bijdragen aan het resultaat. 3. In 2026 heeft Delfland een door de VV vastgestelde risicobereidheidsverklaring vastgesteld. In 2027 gebruiken we deze actief als afwegingskader bij besluitvorming en prioritering, zodat keuzes expliciet worden gemaakt in samenhang tussen doelen, middelen en risico's.

Wat gaan we daarvoor doen?
Calamiteiten en bedrijfscontinuïteit
Het Handboek Calamiteiten wordt conform de PDCA cyclus actueel gehouden en op basis van een normenkader worden de calamiteitenbestrijdingsplannen gemonitord en geaudit. We oefenen 2 scenario's waarvan 1 keer multidisciplinair met een gemeente en/of veiligheidsregio, Voor alle kritieke processen is vastgesteld welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de continuïteit te waarborgen en bijbehorende implementatieplannen zijn opgesteld. De uitvoering is gestart en de voortgang van de maatregelen wordt gemonitord.
Resultaatgerichte werkwijze
Leidinggevenden sturen scherp op doelen en prioriteiten en bespreken actief de voortgang, terwijl medewerkers doelgericht werken, het 'waarom' en het gewenste resultaat kennen en weten wat zij zelf mogen beslissen, ondersteund door de competentie 'resultaatgericht werken'
Risicobereidheid
We borgen de toepassing van de risicobereidheidsverklaring in besluitvormingsprocessen, onder meer door deze expliciet te betrekken bij beleidsvoorstellen en investeringsbeslissingen.

Exploitatie

3.6.1.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Organisatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	13.608	12.961	12.331	12.215	12.003	12.106	12.274
Baten	-1.250	-680	0	0	0	0	0
Netto lasten	12.358	12.282	12.331	12.215	12.003	12.106	12.274

De netto kosten nemen met € 0,1 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. De lasten dalen met € 0,6 miljoen en de baten nemen met € 0,7 miljoen af. Hierna wordt het verschil tussen begroting 2026 en begroting 2027 verder toegelicht.

Lasten

De afgelopen twee jaar is intensief gewerkt aan het opwerken van de legger naar het kwaliteitsniveau dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de Omgevingswet. Om de behaalde resultaten duurzaam te verankeren binnen de organisatie wordt voorgesteld de inzet van de huidige externe consultant eenmalig te verlengen.	0,1
In 2026 is extra capaciteit ingehuurd ten behoeve van de ontvlechting en outsourcing van de centrale salarisadministratie en functioneel beheer (CSF). Deze kosten vallen weg in 2027.	-0,3
Het outsourcen van de Centrale Salarisadministratie en Functioneel Beheer leidt tot lagere personele lasten van € 0,7 miljoen. Daartegenover staan extra kosten als gevolg van een wijziging in de doorbelaste uren op andere projecten.	-0,1
Diverse kleine wijzigingen.	-0,3
Totaal	-0,6

Baten

Als gevolg van het *outsourcen* van CSF valt de bijdrage van Rijnland en Schieland weg en dalen de baten met € 0,7 miljoen.

Investeringen

3.6.1.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Organisatie	101	0	0	0	0	0	0

3.6.2 Programmalijn Informatievoorziening

Doel

3.6.2.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Informatievoorziening (IV) vormt een strategische randvoorwaarde voor het realiseren van de doelstellingen van Delfland. Als interne dienstverlener levert IV betrouwbare, veilige en toegankelijke (digitale) informatie en voorzieningen die de uitvoering van processen, besluitvorming en verantwoording ondersteunen. Daarmee creëert IV de digitale basis die nodig is om de organisatie effectief, beheerst en toekomstgericht uit te voeren.
Nadere toelichting
Informatievoorziening (IV) levert en beheert de informatie en digitale voorzieningen die nodig zijn voor het functioneren van Delfland. Dit omvat de digitale infrastructuur, applicaties, informatiebeheer, data, procesautomatisering, kantoorautomatisering en cybersecurity. Daarmee ondersteunt IV zowel de primaire als ondersteunende processen van de organisatie. Hiervoor werkt Delfland samen met strategische partners binnen de watersector, waaronder Het Waterschapshuis en de Unie van Waterschappen. IV stelt kaders en creëert de randvoorwaarden voor datagedreven werken, digitale dienstverlening en een beheerste inzet van nieuwe technologieën. De toepassing en benutting hiervan vindt plaats binnen de organisatieonderdelen zelf. Door middel van architectuur, portfoliomanagement, business consultancy en verandermanagement zorgt IV ervoor dat digitale ontwikkelingen integraal, beheerst en doelgericht worden gerealiseerd in lijn met de strategische prioriteiten van Delfland.

Verwacht resultaat in 2027

In 2027 zet Delfland verdere stappen in de ontwikkeling van een betrouwbare, veilige en toekomstgerichte informatievoorziening die bijdraagt aan de effectieve uitvoering van zowel primaire als ondersteunende processen. Digitale voorzieningen sluiten steeds beter aan op de behoeften van de organisatie, waardoor medewerkers, management en bestuur beschikken over passende digitale hulpmiddelen en actuele, kwalitatief hoogwaardige informatie voor uitvoering, sturing, besluitvorming en verantwoording.

Het eigenaarschap en de sturing op kritieke data zijn verder versterkt. Hierdoor wordt informatie beter vindbaar, uitwisselbaar en herbruikbaar, en kan deze aantoonbaar effectiever worden ingezet voor het nemen van onderbouwde besluiten. Daarmee groeit het vermogen van Delfland om datagedreven werken en maatschappelijke opgaven doelgericht te ondersteunen.

Ook de digitale weerbaarheid van Delfland groeit verder. De organisatie versterkt haar vermogen om risico's op het gebied van informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer te beheersen en speelt proactief in op nieuwe wettelijke, technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Door verdere professionalisering van governance, risicomanagement en beveiligingsmaatregelen versterken we de continuïteit van de dienstverlening, groeit het vertrouwen in de informatievoorziening en vergroot Delfland zijn wendbaarheid in een steeds meer digitaliserende omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Datagovernance en datakwaliteit

Het eigenaarschap van kritieke data versterken we door verantwoordelijkheden helder te beleggen en databeheer structureel in te richten. Kaders, standaarden en uniforme werkwijzen zorgen voor een beheerste en consistente omgang met data binnen de organisatie. We werken aan uniforme definities en datamodellen, stellen architectuurstandaarden op en leggen rollen, verantwoordelijkheden en eigenaarschap van data vast in het datagovernance framework. Hierdoor ontstaat een betrouwbare basis voor processen, besluitvorming en verantwoording, terwijl de kwaliteit, beschikbaarheid en bruikbaarheid van data verder toenemen.

Digitale weerbaarheid

We vergroten de digitale weerbaarheid van de organisatie zodat informatie, systemen en dienstverlening veilig, betrouwbaar en beschikbaar blijven. Daarbij voldoen we aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer, waaronder Cyberbeveiligingswet (CBW) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (WWKE). Delfland is hierdoor beter in staat om cyberdreigingen te voorkomen, te detecteren en adequaat te herstellen van incidenten. Tegelijkertijd blijven het continu verbeteren van onze beveiligingsmaatregelen en blijvende alertheid noodzakelijk. Het dreigingslandschap ontwikkelt zich voortdurend, waardoor we onze weerbaarheid steeds moeten aanpassen aan nieuwe dreigingen en aanvalstechnieken.

Daarnaast vergroten we het bewustzijn van cyberrisico’s en veilig digitaal werken, onder andere door ARDA-modules aan medewerkers en leden van het bestuur aan te bieden. Daarmee versterken we de continuïteit van de dienstverlening en bevorderen we een zorgvuldige, veilige en verantwoordelijke omgang met informatie.

Prestatie-indicatoren

3.6.2.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn: Informatievoorziening							
Prestatie-indicator	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Gebruik van het dataplatform (aantal actieve afdelingen)	-	-	6	8	10	12	14
Cyber weerbaarheid	-	-	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar

Met ingang van 2027 vervalt de PI Percentage Arda gevolgd door bestuurders en medewerkers. In 2026 is gestart met het actief monitoren van de deelname. Deze monitoring is inmiddels onderdeel van de reguliere processen, waarbij het management periodiek wordt geïnformeerd over de voortgang.

De nieuwe prestatie-indicatoren geven inzicht in de voortgang van het datagedreven waterschap en de weerbaarheid van Delfland tegen cyberdreigingen. Het succes van het datagedreven werken meten we op basis van het aantal afdelingen (21 in totaal) dat actief gebruik maakt van het dataplatform voor analyses en rapportages. De cyberweerbaarheid wordt gemeten op basis van een *self-assessment* op verschillende criteria die inzicht geven in het voorkomen, detecteren, reageren én herstellen van cyberincidenten. De mogelijke uitkomst varieert van kritiek tot weerbaar.

Exploitatie

3.6.2.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Informatievoorziening	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	18.988	20.144	21.168	21.578	21.652	21.607	21.602
Baten	-36	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	18.952	20.144	21.168	21.578	21.652	21.607	21.602

De netto kosten nemen met € 1,0 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Hierna wordt het verschil tussen begroting 2026 en begroting 2027 verder toegelicht.

Het IV-budget voorziet in de instandhouding, beveiliging en doorontwikkeling van de informatievoorziening van Delfland. Ook de bijdragen aan centrale digitale voorzieningen van het Rijk en aan Het Waterschapshuis, voor gezamenlijke sectorale voorzieningen, zijn hier onderdeel van.

Lasten

De implementatie van het VTH-systeem Relieve (vergunningverlening, toezicht en handhaving) vindt plaats in samenwerking met de leverancier. De kosten worden structureel en centraal belegd bij de IV-afdelingen.	0,5
Herberekening van de kapitaallasten.	0,4
Door tegenvallende kwaliteit van het fysieke archief zijn er in 2026 eenmalig extra kosten gemaakt. Deze kosten hadden incidenteel karakter en komen in 2027 niet terug.	-0,2
Delfland draagt bij aan het Waterschapshuis voor het uitvoeren van sectorbrede diensten en afstemming op collectieve thema's. De bijdrage aan het Waterschapshuis is verhoogd door uitbreiding van de taken en hogere loonkosten.	0,1
Diverse besparingen op advies- en inhuurkosten bij algemene- en Infra ICT projecten.	-0,9
Hogere personeelslasten/doorbelasting van uren; deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet voor diverse projecten.	1,0
De aanbesteding voor de nieuwe fysieke verbindingen met Delfland-objecten is afgerond. De jaarlijkse exploitatiekosten vallen hoger uit door scherpere eisen aan cyberveiligheid.	0,1
Totaal	1,0

Investeringen

3.6.2.4 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Informatievoorziening	365	1.035	0	0	1.250	0	0

In 2025 is de nieuwe ICT-werkplek uitgerold met een afschrijving in 5 jaren. Voor 2029 is de vervanging van de hardware voorzien.

3.6.3 Programmalijn Regulering en Handhaving

Doel

3.6.3.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een effectieve en efficiënte regulerings- en handhavingsketen als schakel tussen buiten en binnen.
Nadere toelichting
Regulering vormt een transparante schakel tussen Delfland en initiatiefnemers zoals burgers, bedrijven en medeoverheden; oftewel tussen 'binnen' en 'buiten'. We zetten toezicht en handhaving effectief en risicogestuurd in om het gewenste naleefgedrag te bevorderen en structureel te verbeteren. Binnen wet- en regelgeving houden we daarbij rekening met externe factoren als klimaatverandering en druk op ruimte.

Verwacht resultaat in 2027
We passen regelgeving en beleid aan, scherpen regulering aan en passen de toezicht- en handhavingsstrategie strikt toe. Zo leveren we een bijdrage aan de bescherming van Delflandse assets. Op het gebied van waterkwaliteit voorkomen we zo achteruitgang en dragen we waar mogelijk bij aan verbetering, door de Waterschapsverordening aan te passen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Toezicht en handhaving
We geven uitvoering aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma Toezicht & Handhaving en richten onze inzet risicogestuurd op de naleving van wet- en regelgeving. Naast het reguliere toezicht gaan we door met de risicogestuurde aanpak glastuinbouw. Ook de prioritaire risico's op het gebied van waterkwantiteit en waterveiligheid zijn in het uitvoeringsprogramma opgenomen en bepalen mede de inzet van toezicht en handhaving.
Regulering
Door aangescherpte regelgeving voor water- en grondwaterkwaliteit is extra inzet, kennisontwikkeling en ondersteuning van processen nodig. Daarnaast wordt de samenwerking in de vergunningverleningsketen versterkt.
Uitvoeringsbeleid
In 2027 bereidt Delfland zich voor op nieuwe regelgeving vanuit de Kaderrichtlijn Water en actualiseren we bestaande regels rond grondwater en oppervlaktewaterkwaliteit. De Waterschapsverordening wordt actueel gehouden en deze wordt doorontwikkeld. Vanuit toezicht en handhaving wordt hierop aangesloten door aanvullende interventies te verkennen om overtredingen sneller en effectiever te stoppen. In samenwerking met het Openbaar Ministerie doen we in 2027 gericht ervaring op met handhaving op de zorgplicht en maatwerkvoorschriften. Daarnaast zetten we de toepassing van hogere dwangsommen, opleggen van Lasten onder Dwangsom aan natuurlijke personen en het benutten van de zorgplicht voort.

Prestatie-indicatoren

3.6.3.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Regulering en Handhaving	Rekening 2025	Prognose 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
% vergunningen binnen de termijn	93%	94%	95%	95%	95%	95%	
% gecontroleerde vergunningen dat bij de eerste controle voldoet aan wet- en regelgeving (effect toezicht)	-	-	80%	80%	80%	80%	80%
% overtredingen dat na handhavend optreden bij hercontrole is opgeheven (effect handhaving)	-	-	85%	85%	85%	85%	85%

Exploitatie

3.6.3.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Regulering en handhaving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	10.639	11.634	11.424	11.406	11.611	11.883	12.147
Baten	-33	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Netto lasten	10.606	11.629	11.419	11.401	11.606	11.878	12.142

De netto kosten nemen met € 0,2 miljoen af ten opzichte van de begroting 2026. Hierna wordt het verschil tussen begroting 2026 en begroting 2027 verder toegelicht.

Lasten

Hogere personeelslasten/doorbelasting van uren; deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet voor onder andere niet-nautisch toezicht en regulering en planadvisering.	0,3
De implementatie van het VTH systeem Relieve (vergunningverlening, toezicht en handhaving) vindt plaats in samenwerking met de leverancier. De kosten worden structureel en centraal belegd bij de IV-afdelingen.	-0,3
In 2026 is er tijdelijk aanvullende expertise ingezet onder andere op het gebied van AI-coördinatie.	-0,2
Totaal	-0,2

3.6.4 Programmalijn Interne dienstverlening en bestuursondersteuning

Doel

3.6.4.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een effectieve, betrouwbare en wendbare interne product- en dienstverlening en een juiste, tijdige en transparante besluitvorming.
Nadere toelichting
Binnen de bedrijfsvoering van Delfland zorgen we er vanuit meerdere disciplines voor dat alle werknemers hun werk goed kunnen uitvoeren. Nieuwe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld Kunstmatige Intelligentie (AI) maar ook duurzaamheid nemen we mee bij het continu verbeteren van de dienstverlening. Besluitvorming vindt plaats via een gestructureerd zorgvuldig besluitvormingsproces dat bekend is binnen de ambtelijke organisatie en bij het bestuur.

Verwacht resultaat in 2027
- rechtmatig verlopen waterschapsverkiezingen en een rechtsgeldige verkiezingsuitslag voor Delfland. - Het nieuwe algemeen en dagelijks bestuur is goed voorbereid op de komende bestuursperiode.

Wat gaan we daarvoor doen?
Verkiezingen 2027
Uitvoeren van het plan van aanpak voor het project waterschapsverkiezingen 2027 op 17 maart 2027. Onderdeel van het plan van aanpak is onder andere de installatie van het nieuwe algemeen bestuur. Daarnaast wordt er een inwerkprogramma opgesteld en uitgevoerd voor zowel de leden van het algemeen bestuur als het nieuwe college.

Exploitatie

3.6.4.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn interne dienstverlening en bestuursondersteuning	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	11.394	11.874	12.279	12.133	12.339	12.691	12.971
Baten	-44	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	11.349	11.874	12.279	12.133	12.339	12.691	12.971

De netto kosten nemen met € 0,4 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Hierna wordt het verschil tussen begroting 2026 en begroting 2027 verder toegelicht.

Lasten

Extra bijdrage Min. van Binnenlandse zaken en meerkosten voor de waterschapsverkiezingen in 2027.	0,2
Besparingen op niet kritische monumenten van Delfland door hoge eenmalige kosten in 2026, die in 2027 wegvallen.	0,4
Nieuwe aanbestedingen en indexatie van FZO contracten.	0,3
Door contractuele verplichtingen (verzekeringen, wegenbelasting en autonome stijgingen) van het wagenpark is er een toename van de lasten.	0,2
Hogere personeelslasten deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet.	0,1
Totaal	0,4

3.6.5 Programmalijn Communicatie

Doel

3.6.5.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Met communicatie en het servicepunt (loket) bouwen we aan de reputatie van een deskundige, betrouwbare, toegankelijke en mensgerichte organisatie. We maken Delfland zichtbaar op belangrijke thema's zoals de verbetering van waterkwaliteit en omgaan met klimaatverandering.
Nadere toelichting
Door communicatie en het servicepunt effectief in te zetten dragen we bij aan onze organisatiedoelen, maken we Delfland zichtbaar en verstevigen we de gewenste reputatie. Zo profileren we Delfland allereerst op thema's, die voor de omgeving en organisatie belangrijk zijn: verbetering van waterkwaliteit en omgaan met klimaatverandering. En daarnaast op de organisatiedoelstellingen: droge voeten, voldoende en schoon water, en gezuiverd afvalwater.

Verwacht resultaat in 2027
Met focus in onze communicatie weten we Delfland strategisch te positioneren op de belangrijke thema's waterkwaliteit en klimaatadaptatie. Het verwachte effect is dat inwoners en belanghebbenden Delfland steeds meer zien als een deskundige organisatie die zich inzet om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en de omgeving voorbereidt op de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast blijven inwoners en bedrijven hoog tevreden over hun contact met Delfland.

Wat gaan we daarvoor doen?
Communicatiecampagnes
We zorgen met gerichte campagnes ervoor dat inwoners meer weten over onze organisatie en ons werken. Het streven is dat ze Delfland meer zien als een organisatie die zich inzet om (1) de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren en (2) de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Hiervoor voeren we de meerjarige campagne Weerkrachtig om inwoners handelingsperspectieven te geven wat ze zelf kunnen doen om de gevolgen van weersextremen te beperken. Ook zetten we een campagne richting de waterschapsverkiezingen op om meer bekendheid te geven aan de verkiezingen en om de intentie om te gaan stemmen, te vergroten.
Vergroten zichtbaarheid Delfland
In de media (online en print) is Delfland goed zichtbaar. In 2027 zetten we in om ook de fysieke zichtbaarheid van onze organisatie te vergroten door onder andere informatieborden centraal te verzorgen, meer over onze fysieke projecten te communiceren. Ook blijven we samenwerken met andere maatschappelijke organisaties en verzorgen we gastlessen op scholen.
Klanttevredenheid
Inwoners en bedrijven van Delfland zijn uiterst tevreden over hun contact met Delfland. Wanneer het gaat om de kwaliteit van de algehele dienstverlening is er nog ruimte voor verbetering, zoals tijdig en integraal beantwoorden van vragen. Hiervoor is in 2026 een 'klantcontactsysteem' aangeschaft. Dit gaan we in 2027 verder vullen met alle processen zodat afdelingen effectief en efficiënt kunnen (samen)werken om vragen en meldingen van inwoners goed, tijdig en integraal af te handelen. Ook kunnen we zo de doorlooptijden en voortgang beter monitoren.

Prestatie-indicatoren

3.6.5.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Communicatie	2024	2025	2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	9	9,2	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8
Delfland wordt in toenemende mate geassocieerd als waterschap dat zich inzet om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering.		Water-kwaliteit: 56,5% Klimaat: 68%	Water-kwaliteit: 59,5% Klimaat: 66%	>5% stijging t.o.v. 2026			

Exploitatie

3.6.5.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Communicatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	2.926	2.783	3.094	2.954	2.634	2.694	2.756
Baten	-357	-302	-302	-282	-70	-70	-70
Netto lasten	2.569	2.481	2.792	2.672	2.564	2.624	2.686

De netto kosten nemen met € 0,3 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt veroorzaakt door hogere personeelslasten; deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet.

3.6.6 Programmalijn Personeel

Doel

3.6.6.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Een toekomstgerichte, aantrekkelijke en veilige werkgever.
Nadere toelichting
Wij zijn een organisatie waar iedereen zich welkom voelt, die bekend staat als een aantrekkelijk werkgever en hierdoor nieuwe medewerkers weet aan te trekken. Ons gezamenlijke doel is een veilige en gezonde werkomgeving zonder ongevallen. Daarom investeren we actief in een proactieve veiligheidscultuur

Verwacht resultaat in 2027
- We stimuleren een betere afspiegeling van de arbeidsmarkt in ons personeelsbestand en onderzoeken of we diversiteit op een verantwoorde manier kunnen meten. - We hebben de juiste talenten kunnen aantrekken en onze zichtbaarheid bij werkzoekenden is vergroot. - We werken gezamenlijk aan het versterken van onze veiligheidscultuur en gaan eind 2027 op voor certificatie trede 4.

Wat gaan we daarvoor doen?
Personeelsbestand
We werven competentiegericht, bevorderen diversiteit en zetten interventies in op het tegengaan van onbewuste vooroordelen.
Arbeidsmarktstrategie
We ontwikkelen een gerichte arbeidsmarktstrategie voor specifieke doelgroepen. Op basis van doelgroepkenmerken en -gedrag richten we de campagnes in.
Veiligheid & Gezondheid

We werken organisatiebreed aan een proactieve veiligheidscultuur. De geplande certificatie voor trede 4 in 2027 moet het bewijs leveren dat we deze ambitie hebben behaald. Ook blijven we investeren in duurzame inzetbaarheid en de fysieke en mentale gezondheid van medewerkers.

Prestatie-indicatoren

3.6.6.2 Tabel: Prestatie-indicatoren:

Programmalijn Personeel	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Werkgeverschap*	n.v.t.	n.v.t.	8,0	8,0	8,0	8,0	
TRCF	2,4	2,0	1,8	1,8	1,6	1,6	

* Voor werkgeverschap houden wij één keer per twee jaar een waterschapsbreed sectoraal medewerkersonderzoek.

De prognose van een TRCF (Total Recordable Case Frequency) van 2.0 voor 2026 wordt ruimschoots gehaald want de TCRF is sinds augustus 2026 0.0. Dat betekent dat we bij Delfland, in de laatste 12 maanden voor augustus 2026, géén bedrijfsongevallen met doktersbehandeling of erger (ziekenhuisopname, fataal) hebben gehad.

Exploitatie

3.6.6.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Personeel	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	2.124	2.584	2.365	2.322	2.316	2.300	2.315
Baten	-223	-190	-190	-190	-190	-190	-190
Netto lasten	1.901	2.394	2.175	2.132	2.126	2.110	2.125

De netto kosten nemen met € 0,2 miljoen af ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt veroorzaakt door minder inzet van personeel.

3.6.7 Programmalijn Digitale transformatie

Doel

3.6.7.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Digitale transformatie stelt Delfland in staat technologische ontwikkelingen doelgericht in te zetten voor het realiseren van maatschappelijke opgaven en organisatiedoelen. Innovaties en nieuwe werkwijzen worden daarbij beheerst vertaald naar duurzame verbeteringen in dienstverlening, besluitvorming en uitvoering.
Nadere toelichting
Digitale transformatie benut de digitale basis van Delfland om maatschappelijke opgaven en organisatiedoelen effectiever te realiseren. We versterken de waarde van data, passen technologie verantwoord toe en bouwen aan een digitaal weerbare en toekomstbestendige organisatie. De uitvoering sluit aan bij de sectorale koers voor digitale transformatie van de waterschappen, zoals beschreven in de Digitale Vaarkaart.

Verwacht resultaat in 2027

In 2027 heeft Delfland verdere stappen gezet in de digitale transformatie van de organisatie. Er is een breed gedragen visie op de rol van digitale ontwikkelingen en nieuwe technologieën bij het realiseren van maatschappelijke opgaven, organisatiedoelen en ambities. Medewerkers, management en bestuur beschikken over de kennis en het inzicht om digitale mogelijkheden verantwoord toe te passen. Daarnaast zijn goedgekeurde AI-toepassingen beschikbaar en worden deze aantoonbaar ingezet ter ondersteuning van werkzaamheden en besluitvorming.

Digitale innovaties worden vaker toegepast binnen primaire en ondersteunende processen. Er wordt gestuurd op aantoonbare meerwaarde in de vorm van effectievere processen, betere dienstverlening, betere besluitvorming en een doelmatige inzet van middelen. Kansrijke innovaties worden beheerst opgeschaald en passend geïntegreerd in reguliere werkwijzen en dienstverlening.

Delfland heeft zich verder ontwikkeld naar een datagedreven en digitaal wendbare organisatie. Data en digitale technologie worden doelgericht ingezet ter ondersteuning van beleidsvorming, besluitvorming en uitvoering. Door aansluiting op sectorale standaarden worden samenwerking, kennisuitwisseling en hergebruik van oplossingen versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Visie, leiderschap en adoptie

Een gedeelde visie op digitale transformatie wordt ontwikkeld en verankerd binnen de organisatie in lijn met de Digitale Vaarkaart van de Unie van Waterschappen. De visie biedt richting aan de inzet van data, digitale technologie en innovatie voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven en organisatiedoelen van Delfland. Door communicatie, kennisdeling en praktijkvoorbeelden ontstaat een gezamenlijk perspectief op de kansen en mogelijkheden van digitale transformatie.

Het digitaal vakmanschap van medewerkers, management en bestuur wordt versterkt door trainingen, inspiratiesessies en praktijkgerichte ondersteuning. Hierdoor groeit de kennis en vaardigheid om digitale ontwikkelingen en nieuwe technologieën verantwoord toe te passen in de dagelijkse werkzaamheden. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in samenwerking, nieuwe werkwijzen en een cultuur van continu leren en verbeteren. Zo groeit het draagvlak voor digitale transformatie en neemt het vermogen van de organisatie toe om kansen van digitalisering daadwerkelijk te benutten.

Toepassing van nieuwe technologie en digitale mogelijkheden

Kansrijke digitale ontwikkelingen en nieuwe technologieën worden vertaald naar toepassingen die bijdragen aan maatschappelijke opgaven en organisatiedoelen van Delfland. Daarbij staat de gerealiseerde maatschappelijke en organisatorische meerwaarde centraal, zoals effectievere processen, betere dienstverlening, beter onderbouwde besluitvorming en een doelmatige inzet van middelen. Daarbij wordt actief samengewerkt met andere waterschappen, kennisinstellingen en ketenpartners, waaronder het Waterschapshuis.

De mogelijkheden van kunstmatige intelligentie (AI) worden verder ontwikkeld en toegepast binnen zowel primaire als ondersteunende processen. Hiervoor worden concrete toepassingen gerealiseerd, ondersteund door passende kaders, opleidingen en adoptieactiviteiten. De inzet van AI wordt jaarlijks gemonitord en gerapporteerd op gebruik, toegevoegde waarde en verantwoord gebruik.

Prestatie-indicatoren

Met ingang van 2027 vervalt de PI Medewerkers hebben een AI-geletterdheidstraining gevolgd. In 2026 is de monitoring van deelname aan AI-geletterdheidstrainingen geborgd in de reguliere processen en onderdeel geworden van de managementrapportages. Daarmee vervalt de noodzaak voor deze afzonderlijke PI en ontstaat ruimte voor nieuwe PI's binnen de programmalijn Informatievoorziening ter ondersteuning van datagedreven werken.

Exploitatie

3.6.7.3 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Digitale transformatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	831	754	718	723	727	741	755
Netto lasten	831	754	718	723	727	741	755

3.6.8 Programmalijn Innovatie

Doel

3.6.8.1 Tabel: Doel, verwacht resultaat en activiteiten

Doel
Ontwikkelen, toepassen en delen van kennis en innovaties die bijdragen aan een effectieve, toekomstbestendige en doelmatige uitvoering van de taken van Delfland.
Nadere toelichting
Innovatie is essentieel voor het in de toekomst doelmatig en effectief uitvoeren van de opgaven van Delfland. Daarvoor ondersteunt Delfland medewerkers bij het ontwikkelen en realiseren van vernieuwende oplossingen. Het Innovatiefonds biedt financiële ruimte voor onderzoek en innovatietrajecten. Samenwerking met kennisinstellingen, andere waterschappen en externe partners draagt bij aan kennisontwikkeling en het vinden van innovatieve oplossingen voor actuele en toekomstige opgaven. Dit varieert van het testen en toepassen van veelbelovende technologieën en digitale toepassingen tot het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen. Vanuit een strategische blik op toekomstige uitdagingen ontstaat inzicht in concrete innovatiebehoeften voor de lange termijn. Hierdoor komen kansen en potentiële gamechangers vroegtijdig in beeld en kunnen deze worden opgenomen in de innovatieagenda.

Verwacht resultaat in 2027
1. Van Binnen naar Buiten: intern innovatie-agenda opgezet en deze extern geagendeerd bij relevante samenwerkingspartners, zoals kennisinstellingen, STOWA, het Waterschapshuis, VP Delta en HortiScience Innovation Center 2. Van Buiten naar Binnen: externe innovatiekansen voor Delfland structureel geïdentificeerd en benut. 3. Rode draden voor toekomstgerichte innovatie: drie rode draden geïdentificeerd op basis van strategische inzichten, waarmee innovatiekansen en potentiële gamechangers voor de lange termijn in beeld zijn gebracht. Gamechangers zijn risicovolle innovaties met mogelijk grote impact op de belangrijkste taken en doelen van Delfland.

Wat gaan we daarvoor doen?
Financiering en facilitering
Via het Innovatiefonds stellen we financiële middelen beschikbaar voor kansrijke innovatie-initiatieven. We begeleiden initiatiefnemers bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van trajecten.
Begeleiden van innovatieve initiatieven
Ondersteunen van medewerkers bij het verkennen van vraagstukken, het ontwikkelen van ideeën en het verder brengen van innovatieve initiatieven. Daarbij bieden we advies, begeleiding en ondersteuning bij besluitvorming, organisatie en uitvoering. Bijvoorbeeld HARKOS, Biovase en Waterbank Westland.
Samenwerking, kennisdeling en ontwikkeling innovaties
Via samenwerkingen en netwerken delen we kennis, benutten we externe expertise en ontwikkelen we gezamenlijk oplossingen voor wateropgaven. Ook ontwikkelen we samen met partners proactief nieuwe kennis, inzichten en oplossingsrichtingen voor vraagstukken waarvoor bestaande werkwijzen of kennis nog onvoldoende antwoord bieden. Dit doen we onder meer met partners als STOWA, het Waterschapshuis en de Unie van Waterschappen, de gemeenten Rotterdam en Westland, TU Delft, VPdelta en het HortiScience Innovation Center (HIC).
Ontwikkelen rode draden
Samen met de strategisch adviseurs identificeren we rode draden voor de lange termijn. Op basis daarvan vullen we de kennis- en innovatieagenda en verkennen we proactief, zowel binnen als buiten Delfland, nieuwe innovatieopgaven en potentiële gamechangers.

Exploitatie

3.6.8.2 Tabel: Exploitatie

Programmalijn Innovatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	2.873	2.945	3.141	3.137	2.808	2.809	2.820
Baten	-119	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	2.754	2.945	3.141	3.137	2.808	2.809	2.820

De nettokosten nemen met € 0,2 miljoen toe ten opzichte van de begroting 2026. Dit wordt veroorzaakt door hogere personeelslasten; deels door de gestegen loonkosten en deels als gevolg van meer personele inzet.

3.6.9 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

Het Waterschapshuis

Het Waterschapshuis (hWh) is de gezamenlijke regie- en uitvoeringsorganisatie van de Nederlandse waterschappen op het gebied van informatievoorziening en ICT. Delfland neemt actief deel aan hWh om gezamenlijk digitale voorzieningen te ontwikkelen, kennis te delen en invulling te geven aan sectorbrede opgaven op het gebied van informatievoorziening, digitalisering, informatieveiligheid en innovatie.

De samenwerking binnen hWh richt zich op de collectieve thema's architectuur en standaarden, wet- en regelgeving, informatieveiligheid en privacy, data en ethiek en sinds 2026 ook digitale weerbaarheid. Daarnaast verzorgt hWh het beheer van diverse gezamenlijke voorzieningen die door de waterschappen worden gebruikt. Ook voert hWh de regie op de uitvoering van verschillende sectorale informatievoorzienings- en ICT-projecten waarin Delfland participeert. Hierdoor worden expertise, capaciteit en middelen gezamenlijk ingezet voor de ontwikkeling en implementatie van voorzieningen die de individuele waterschappen ondersteunen.

Door deelname aan hWh profiteert Delfland van kennisdeling, schaalvoordelen en gezamenlijke innovatie. Hiermee worden de kwaliteit en continuïteit van de informatievoorziening versterkt, kunnen kosten en risico's worden beperkt en wordt de digitale transformatie van Delfland ondersteund. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige en veilige organisatie die haar maatschappelijke opgaven effectiever kan uitvoeren.

3.6.10 Geraamde baten en lasten programma Organisatie en bestuur

3.6.10.1 Tabel: Exploitatie

Programma Organisatie en bedrijfsvoering	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Lasten	63.383	65.679	66.522	66.468	66.090	66.831	67.640
Baten	-2.063	-1.177	-497	-477	-265	-265	-265
Netto lasten	61.320	64.502	66.025	65.991	65.825	66.566	67.375

3.6.11 Investeringen programma Organisatie en bestuur

3.6.11.1 Tabel: Investeringen

Programmalijn	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Organisatie	101	0	0	0	0	0	0
Informatievoorziening	365	1035	0	0	1.250	0	0
Interne dienstverlening en bestuursondersteuning	491	0	0	0	0	0	0
Totaal	957	1.035	0	0	1.250	0	0

4 Paragrafen

4.1 Uiteenzetting van de financiële positie

4.1.1 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van Delfland komen voort uit de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido), Wet Hof (houdbare overheidsfinanciën), Ufdo (Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale overheden), Ruddo (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden), de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (exclusief artikel 108 Waterschapswet), het Waterschapsbesluit en het Treasurystatuut Delfland. In dit hoofdstuk gaan we in op de financieringsactiviteiten van Delfland in relatie tot bovengenoemde kaders.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

Voor waterschappen is de wettelijk vastgestelde kasgeldlimiet (Wet Fido) 23% van het begrotingstotaal. Deze limiet begrenst de maximale netto korte schuld. Voor 2027 betekent dit een kasgeldlimiet van € 80,0 miljoen (23% van € 347,7 miljoen).

Delfland heeft momenteel een positief saldo bij de schatkist. De verwachting is dat het saldo de komende periode zal afnemen als gevolg van de investeringen. Mede door het aangaan van nieuwe leningen blijft de netto korte schuld binnen de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is om renterisico's te beperken en is wettelijk 30% van het begrotingstotaal. Voor 2027 betekent dit een renterisiconorm van € 104,3 miljoen.

Op basis van de huidige leningenportefeuille bedragen in 2027 de aflossing en het leningenbedrag voor renteherziening in totaal € 49,2 miljoen. Delfland zal in 2027 nieuwe financiering aangaan, de aflossing hiervan zal vanaf 2028 plaatsvinden.

Delfland blijft in 2027 ruimschoots binnen de vastgestelde renterisiconorm. Ook meerjarig blijven we binnen de vastgestelde renterisiconorm.

4.1.1.1 Tabel: Renterisiconorm

	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Begrotingstotaal	347.709	348.808	354.261	379.586	431.727
Percentage	30%	30%	30%	30%	30%
Renterisiconorm	104.313	104.642	106.278	113.876	129.518
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	49.194	52.957	60.750	69.351	57.810
Renterisico	49.194	52.957	60.750	69.351	57.810
Ruimte onder RRN	55.118	51.685	45.528	44.525	71.708

Derivaten

Het Treasurystatuut van Delfland staat het afsluiten van derivatencontracten niet toe.

Kredietrisico op uitgezette gelden
Delfland loopt geen risico; het waterschap moet verplicht schatkistbankieren. Dus wij zetten eventuele overtollige liquide middelen bij het Rijk uit. Het risico is nihil.

Koersrisico
Delfland loopt geen risico. De in bezit zijnde aandelen zijn niet verhandelbaar op de beurs.

Valutarisico
Delfland loopt geen risico, omdat we niet handelen en betalen in vreemde valuta.

Kasbeheer
Rekening-courant
Vanwege de lage rekening-courantrente maakt Delfland bij de huisbankier Nederlandse Waterschapsbank (NWB) in 2027 zo nodig maximaal gebruik van de toegestane kredietlimiet van € 80,0 miljoen.

Waterschap financiering
Totaal financiering
Delfland gaat voor het aantrekken van financiering uit van de totale vermogensbehoefte. We zorgen er daarbij voor dat we te allen tijde aan onze betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Op 16 juli 2026 heeft de verenigde vergadering het investeringsplan voor project De Vergulde Hand vastgesteld voor een bedrag van € 1,2 miljard. In de begroting 2026 was al rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe financiering, waarbij met name in de periode 2027-2029 een stijging van de schuldenlast werd voorzien. Door de verschuiving van de oplevering naar 2033 schuift ook de financieringsbehoefte op in de tijd. Waar in de begroting 2026 voor 2027 nog werd uitgegaan van € 250 miljoen aan nieuwe leningen, wordt in de begroting 2027 gerekend met € 50 miljoen. Hierdoor daalt ook de NSQ in 2027: van 202% in de meerjarenschijf 2027 (begroting 2026) naar 144% in de begroting 2027. Zie ook tabel 4.1.1.3.

4.1.1.2 Tabel: Leningenportefeuille

Bank	Bedrag (*€1 mln.)	Soort	Start jaar	Eind jaar	Rente%	2027 Rente	2028 Rente	2029 Rente	2030 Rente	2031 Rente
NWB	30,0	Fixe	2006	2031	4,05%	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
NWB	10,0	Fixe	2007	2032	4,59%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	20,0	Fixe	2007	2032	4,75%	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
NWB	10,0	Fixe	2007	2032	4,82%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	10,0	Fixe	2008	2033	4,78%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	10,0	Fixe	2008	2033	4,74%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	30,0	Fixe	2008	2033	4,88%	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
NWB	200,6	Termijn aflossing	2009	2036	4,80%	8,9	7,6	6,2	4,8	4,1
NWB	10,0	Fixe	2007	2037	4,81%	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
NWB	50,0	Fixe	2009	2039	2,66%	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Subtotaal:	380,6					16,3	15,0	13,6	12,2	11,5
NWB-PPS	95,4	Lineair	2016	2031	4,62%	4,3	3,3	2,2	1,0	0,0
Totaal	476,0				4,33%	20,6	18,3	15,8	13,2	11,5

In totaal bedraagt de langlopende geldleningenportefeuille ultimo 2026 € 476,0 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van deze geldleningen is 4,33%. De portefeuille bestaat uit leningen voor de herfinanciering van de PPS uit 2016 en leningen voor de overige eigen activa. De PPS-lening is per 1 januari 2027 € 95,4 miljoen groot en loopt nog tot en met 2031; hierop lossen wij elk jaar circa € 20 miljoen af.

De overige leningen hebben per 1 januari 2027 een omvang van € 380,6 miljoen. De individuele leningen lost Delfland elk jaar voor het eind van de looptijd ineens af. Hierop is één uitzondering: de lening van € 200,6 miljoen die in 2036 afloopt, lossen wij in zeven termijnen af (zes keer € 28,5 miljoen en een slottermijn van € 29,6 miljoen) met een ritme van 2027-2030 en 2034-2036.

In de periode 2027-2031 bedragen de aflossingen op de overige (reeds afgesloten) leningen in totaal € 144 miljoen. De overige € 237 miljoen lost Delfland af in de periode 2032-2039.

Daarnaast houden wij voor de komende jaren rekening met het aantrekken van nieuwe leningen, waarvan, naar verwachting, de eerste tranche van € 50 miljoen in 2027 wordt opgenomen. Zie paragraaf 5.2.1 voor de meerjarige balans en de verwachte ontwikkeling van onze schuldpositie.

Netto schuldquote
Het verloop van de NSQ geven we hierna weer in zowel tabelvorm als grafiekvorm (van 2025 tot en met 2031). De NSQ ligt in 2027 onder de norm van 250%. Door de sterk toegenomen liquiditeitsbehoefte als gevolg van de investeringen in onder andere De Vergulde Hand, trekt Delfland aanvullende leningen aan. In 2028 stijgt de NSQ daardoor naar ongeveer 151%. De stijging in de NSQ zet zich in de jaren daarna voort, maar blijft onder de norm van 250%.

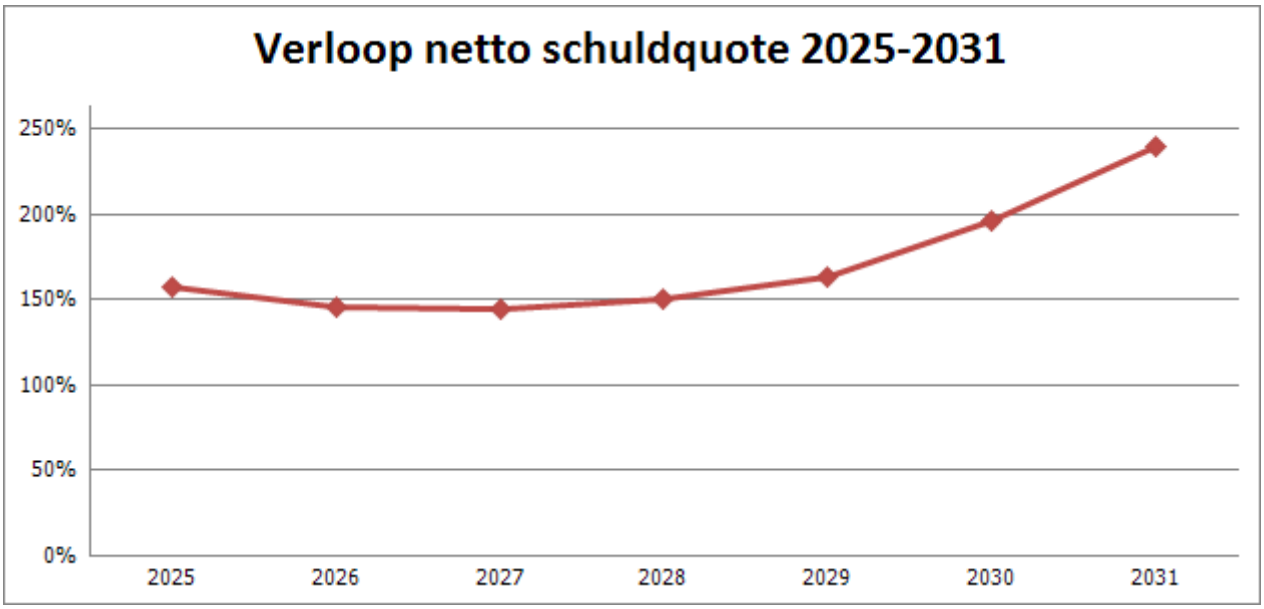
4.1.1.3 Tabel: Netto Schuld Quote

Netto schuldpositie per 31-12 Bedragen * € 1 miljoen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Leningen PPS	114,8	95,4	74,7	52,7	27,9	1,5	0,0
Overige leningen	400,6	380,6	402,1	471,1	585,2	792,2	985,9
Rekening-courant	-14,7	1,6	26,9	34,2	25,8	16,5	44,3
Vlottende activa/passiva	0,1	7,7	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Totaal netto schuldpositie	500,8	485,3	513,7	568,0	648,9	820,2	1.040,2
Waterschapsbelastingen + Grensoverschrijdend afvalwater	319,8	334,3	355,6	376,7	398,2	419,2	435,1
Netto schuldquote	157%	145%	144%	151%	163%	196%	239%

De netto schuldpositie is de som van de langlopende leningen, het saldo van kortlopende vorderingen en -schulden (vlottende activa/passiva) en het rekening-courant saldo. Een positief rekening-courant saldo hierboven betekent dat er gebruik wordt gemaakt van het toegestane kredietlimiet, dit heeft een verhogend effect op de netto schuld positie.

Vanwege de liquiditeitsbehoefte worden er oriënterende gesprekken met banken en andere geldschieters gevoerd. Op basis van deze gesprekken en de ontwikkelingen in 2026 hanteren we in de meerjarenraming 2027-2031 een rente van 3,9% voor nieuwe leningen. Dat is 0,15% hoger dan waar we in 2026 van uitgingen.

4.1.1.4 Grafiek: Verloop Netto Schuld Quote

EMU-saldo

Op basis van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 geven we in de volgende wettelijk voorgeschreven tabel de ontwikkeling van het EMU-saldo weer. In deze tabel nemen we ook de individuele referentiewaarde op van het EMU-saldo voor Delfland over de periode 2025-2031.

4.1.1.5 Tabel: EMU-saldo

Opbouw EMU-saldo (bedragen * € 1 miljoen)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Exploitatiesaldo voor bestemming	24,2	15,8	24,2	46,6	62,5	55,5	19,3
Invloed investeringen							
Bruto-investeringsuitgaven	-40,1	-44,4	-97,9	-148,7	-191,1	-275,2	-287,0
Investeringsbijdragen	-	-	-	-	-	-	-
Verkoop van materiële en immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	41,5	44,1	45,4	47,8	47,7	48,5	47,7
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	0,9	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van de exploitatie	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorziening	-	-	-	-	-	-	-
Deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-	-	-
Boekwinst	-	-	-	-	-	-	-
Boekverlies	-	-	-	-	-	-	-
Totaal EMU-saldo	26,5	15,5	-28,4	-54,3	-80,9	-171,3	-220,0
EMU-referentiewaarde	-50,9	-51,4	-52,6	-54,8	-56,9	-59,0	-60,9

Vanaf 2029 is het totale EMU-saldo lager dan de referentiewaarde. Dit komt met name door investeringen in De Vergulde Hand, maar heeft geen gevolgen voor Delfland en de waterschapsector. Een negatieve afwijking van de referentiewaarde heeft pas gevolgen als we landelijk een EMU-tekort hebben en aan lokale overheden is verzocht om iets aan onze EMU-saldo te doen. Dat is momenteel niet aan de hand.

4.1.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen

We hanteren een organisatiebreed risicobeleid waarmee we onze risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen op een consistente manier in beeld brengen. Hiermee voldoen we aan de wettelijke verplichting voor waterschappen om risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Halfjaarlijks actualiseren we onze risico's en stellen we de lijst op van top-risico's en beheersmaatregelen die we daarvoor getroffen hebben. Onder top-risico's verstaan we de risico's met het hoogste risiconiveau (niveaus hoog of zeer hoog) of risico's die anderszins strategisch relevant zijn, bijvoorbeeld omdat ze een organisatie-brede impact kunnen hebben of onze weerbaarheid kunnen verstoren.

Ten opzichte van de vorige actualisatie (per eind 2025, opgenomen in de jaarstukken 2025) is het risicobeeld niet één-op-één vergelijkbaar. In de tussentijd hebben wij de indeling van de top-risico's aangescherpt. Sommige risico's zijn samengevoegd omdat zij inhoudelijk sterk samenhangen, terwijl andere risico's juist explicieter zijn uitgesplitst. Dit is met name zichtbaar bij digitale weerbaarheid, informatiehuishouding, leveranciersafhankelijkheid, calamiteitenparaatheid en langdurige stroomuitval. Deze wijziging maakt onderdeel uit van de verdere professionalisering van ons risicomanagement en sluit aan bij de behoefte aan een scherper inzicht in de weerbaarheid van Delfland. Onderdeel hiervan zijn ook aan de toenemende wettelijke eisen rond continuïteit, cyberveiligheid en kritieke processen, zoals de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten (WWKE) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw). De nieuwe indeling betekent niet dat risico's inhoudelijk zijn afgevoerd of buiten beeld zijn geraakt. Een aantal risico's komt niet meer letterlijk onder dezelfde naam terug, maar is verwerkt in bredere of scherper afgebakende risico's. Zo zijn bestaande kwetsbaarheden rond cyber en IT, informatiehuishouding, leveranciersafhankelijkheid, continuïteit van de waterketen en bedrijfscontinuïteit nu integraler geordend. Daarmee geeft het overzicht een scherper beeld van de risico's die Delfland loopt, zonder dat sprake is van het vervallen van onderliggende risico's.

Inhoudelijk laat het risicobeeld vooral zien dat Delfland met meer samenhangende en meerjarige onzekerheden te maken krijgt. Het zwaartepunt verschuift van afzonderlijke incidentrisico's naar risico's die raken aan de structurele weerbaarheid van Delfland en de robuustheid van de primaire processen. Bij de zuiveringen, het PPS-contract met Delfluent en het project Waterzuivering Vergulde Hand gaat het bijvoorbeeld niet alleen om mogelijke financiële tegenvallers, maar ook om de vraag of Delfland tijdig voldoende grip houdt op capaciteit, assetkwaliteit, contractuele afhankelijkheden en nieuwe wettelijke eisen. Bij KRW, biodiversiteit en waterkwaliteit wordt daarnaast zichtbaar dat juridische aantoonbaarheid, ecologische druk en afhankelijkheid van derden steeds bepalender worden voor het risicoprofiel. Ook bij calamiteitenparaatheid, langdurige stroomuitval, cyber en IT gaat het minder om één geïsoleerd risico en meer om de vraag of Delfland onder verstorende omstandigheden zijn vitale taken kan blijven uitvoeren. In het kader van deze doorontwikkeling zijn de risico's ook opnieuw gewogen. Daardoor is meer onderscheid aangebracht tussen zeer hoge, hoge en middenrisico's. Hiervoor hebben we gekeken naar de restrisico's: het huidige risiconiveau gegeven de beheersmaatregelen die al zijn geïmplementeerd. Die differentiatie helpt om scherper focus aan te brengen in de beheersing.

Niet elk risico vraagt immers dezelfde mate van sturing, versnelling of besluitvorming. Het actuele overzicht moet daarom vooral worden gelezen als een aangescherpte duiding van een complexer en meer weerbaarheidsgericht risicobeeld.

Een actueel overzicht van de top-risico's is te vinden in onderstaande tabel. Door de aangescherpte indeling en herweging van de risico's is de trend ten opzichte van de vorige actualisatie niet één-op-één weer te geven. Vanaf de volgende actualisatie kan de trend weer worden ingevuld. Een uitgebreidere toelichting op de risico's is opgenomen in bijlage 6.4.

4.1.2.1 Tabel: Overzicht top-risico's

Nr	Risico	Beschrijving	Niveau
1	Langdurige stroomuitval	Het risico dat een langdurige stroomuitval meerdere vitale processen tegelijk verstoort en Delfland het minimale dienstverleningsniveau niet kan handhaven.	Zeer Hoog
2	Onvoldoende calamiteitenparaatheid & herstelvermogen	Het risico dat Delfland bij incidenten, rampen of langdurige verstoringen onvoldoende snel kan reageren en herstellen.	Zeer Hoog
3	Onvoldoende continuïteit en toekomstbestendigheid zuiveringen	Het risico dat de zuiveringen door veroudering, capaciteitsproblemen, ketenafhankelijkheden en strengere eisen onvoldoende continu en toekomstbestendig functioneren.	Zeer Hoog
4	Risico's PPS-contract Delfluent	Het risico dat financiële of operationele onzekerheden binnen het PPS-contract Delfluent de continuïteit van de dienstverlening en een beheerste contractovergang bedreigen.	Zeer Hoog*
5	Niet halen KRW	Het risico dat Delfland onvoldoende kan aantonen dat tijdig en doeltreffend is voldaan aan wat binnen de eigen taken en bevoegdheden voor de KRW wordt verwacht.	Zeer Hoog
6	Achteruitgang biodiversiteit & schade door exoten	Het risico dat biodiversiteit en ecologische waterkwaliteit achteruitgaan en invasieve exoten schade veroorzaken aan onder meer oevers en waterkeringen.	Zeer Hoog
7	Falen waterkeringen	Het risico dat primaire of regionale waterkeringen falen, met mogelijk zeer grote maatschappelijke gevolgen.	Hoog
8	Wateroverlast	Het risico dat het watersysteem extreme neerslag onvoldoende kan verwerken, waardoor wateroverlast en maatschappelijke schade ontstaan.	Hoog
9	Zoetwatertekort	Het risico dat tijdens langere droogteperioden onvoldoende zoetwater beschikbaar is door verzilting, toenemende watervraag en beperkte regionale aanvoer.	Hoog
10	Vertraging baggeren door verontreinigde waterbodems	Het risico dat verontreinigde waterbodems en microverontreinigingen baggerwerkzaamheden vertragen of duurder maken en zo het onderhoud van het watersysteem belemmeren.	Hoog
11	Verontreinigingen in het oppervlaktewater	Het risico dat microverontreinigingen en andere schadelijke stoffen de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater aantasten.	Hoog
12	Uitloop in planning en kosten project Waterzuivering Vergulde Hand	Het risico dat het project Waterzuivering Vergulde Hand vertraging oploopt en duurder wordt door onder meer netcongestie, procedures, prijsontwikkeling, bestuurlijke keuzes en veranderende wetgeving.	Hoog
13	Ongeautoriseerde toegang & dataverlies	Het risico dat onbevoegden toegang krijgen tot digitale systemen of informatie, waardoor gegevens worden gelekt, gemanipuleerd of verloren gaan.	Hoog
14	Uitval kritieke IT-systemen	Het risico dat uitval van kritieke ICT of procesautomatisering de continuïteit van vitale en ondersteunende processen verstoort.	Hoog
15	Onbetrouwbare sturingsinformatie & informatiehuishouding	Het risico dat versnipperde, onvolledige of onbetrouwbare informatie leidt tot gebrekkige sturing, besluitvorming, verantwoording en juridische aantoonbaarheid.	Hoog

Nr	Risico	Beschrijving	Niveau
16	Falen externe dienstverlening & leveranciersrisico's	Het risico dat externe dienstverleners of leveranciers uitvallen of onvoldoende presteren, waardoor processen worden verstoord of niet aan eisen wordt voldaan.	Hoog
17	Letsel of gezondheidsschade medewerkers	Het risico dat medewerkers door operationeel werk, werken nabij water, publiekscontacten of psychosociale belasting letsel of gezondheidsschade oplopen.	Hoog
18	Onjuiste of onvolledige legger & vergunningen	Het risico dat onjuiste of onvolledige legger- en vergunninggegevens leiden tot juridische kwetsbaarheid en uitvoeringsproblemen.	Midden
19	Onbetrouwbare asset-informatie	Het risico dat onvolledige, versnipperde of onbetrouwbare asset-informatie leidt tot suboptimale keuzes over prestaties, onderhoud, kosten, risico's en investeringen.	Midden
20	Onbeheerst gebruik AI & opkomende technologieën	Het risico dat onbeheerst gebruik van AI en opkomende technologieën de privacy, informatiebeveiliging, betrouwbaarheid van output en verantwoord gebruik schaadt.	Midden
21	Gebrek aan noodzakelijke kennis en competenties	Het risico dat onvoldoende beschikbare of geborgde kennis en competenties leiden tot vertraging, kwaliteitsverlies of kwetsbaarheid in de uitvoering.	Midden
22	Pandemie	Het risico dat een pandemie leidt tot personeelsuitval, verstoring van kritieke functies en druk op toeleveringsketens.	Midden

* In deze risico-beoordeling zijn de ontwikkelingen rondom de vroegtijdige beëindiging van het contract met Delfluent niet meegenomen. In 2027 actualiseren we dit risico.

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen is de financiële buffer die Delfland minimaal nodig heeft om onvoorziene kosten als gevolg van optredende incidenten gedurende het boekjaar 2027 te kunnen opvangen. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit is bestuurlijk vastgesteld op € 25 miljoen. Elk jaar wordt berekend of, op grond van de actuele risicopositie van Delfland, dit bedrag met tenminste 95% zekerheid voldoende is om financiële schade door optredende risico's te kunnen opvangen.

Voor die berekening worden alleen risico's meegewogen met een potentiële financiële impact tussen de € 1 miljoen en € 100 miljoen per incident. Incidenten met een impact lager dan € 1 miljoen kunnen veelal in de eigen begroting opgevangen worden. Incidenten met een impact hoger dan € 100 miljoen overstijgen de draagkracht van Delfland en maken een beroep op landelijke regelingen noodzakelijk. Ook risico's die al zijn meegenomen in de begroting, zoals projectrisico's, worden niet meegewogen.

In de volgende tabel is aangegeven in welke mate de geïdentificeerde risico's een aandeel hebben in de omvang van het benodigde weerstandsvermogen. Om de omvang van de algemene reserve weerstandsvermogen per taak te kunnen beoordelen, worden de risico's, toegerekend aan de twee wettelijke taken: zuiveringsbeheer (ZB) en watersysteembeheer (WS). Enkele risico's hebben betrekking op beide taken.

4.1.2.2 Tabel: Top-risico's en aandeel in omvang van benodigd weerstandsvermogen

Nr	Omschrijving	Taak	Bedrag (*€ 1 mln.)
1	Langdurige stroomuitval	WS & ZB	6,7
2	Onvoldoende crisisparaatheid & herstelvermogen	WS & ZB	-
3	Onvoldoende continuïteit en toekomstbestendigheid zuiveringen	ZB	-
4	Risico's PPS-contract Delfluent	ZB	1
5	Niet voldoen aan KRW-verplichtingen	WS	-
6	Achteruitgang biodiversiteit & schade door exoten	WS	-
7	Falen waterkeringen	WS	6,7
8	Wateroverlast	WS	0,9
9	Zoetwatertekort	WS	-
10	Vertraging baggeren door verontreinigde waterbodems	WS	-
11	Verontreinigingen in het oppervlaktewater	WS	2,1
12	Uitloop in planning en kosten project Waterzuivering Vergulde Hand	ZB	-
13	Ongeautoriseerde toegang & dataverlies	WS & ZB	6,7
14	Uitval kritieke IT-systemen	WS & ZB	-
15	Onbetrouwbare sturingsinformatie & informatiehuishouding	WS & ZB	-
16	Falen externe dienstverlening & leveranciersrisico's	WS & ZB	0,9
17	Letsel of gezondheidsschade medewerkers	WS & ZB	-
18	Onjuiste of onvolledige legger & vergunningen	WS	-
19	Onbetrouwbare asset-informatie	WS & ZB	-
20	Onbeheerst gebruik AI & opkomende technologieën	WS & ZB	-
21	Personeelstekort & kennisverlies	WS & ZB	-
22	Pandemie	WS & ZB	-
	Totaal		25

Beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit het geheel aan beschikbare middelen om de risico's financieel af te dekken. Naast de (wettelijk verplichte) post voor onvoorzien gaat het om de algemene reserve voor zowel het watersysteem als de zuivering. De omvang van deze middelen per 1 januari 2027 bedraagt € 46,7 miljoen, zoals weergegeven in de volgende tabel.

4.1.2.3 Tabel: Beschikbaar weerstandsvermogen

Onderdeel weerstandsvermogen (bedragen * € 1 miljoen)	01-01-27
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	11,7
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	46,7

Beoordeling weerstandsvermogen
De ratio van het weerstandsvermogen van Delfland per 1 januari 2027 is als volgt:

4.1.2.4 Tabel: Beoordeling weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen =	*Beschikbare weerstandscapaciteit* / *Benodigde weerstandscapaciteit*	=	46,7 / 25,0	= 1,9

4.1.2.5 Tabel: Waarderingsopbouw

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	2,0 < x	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

We streven naar een ratio weerstandsvermogen van tussen de 1,0 en 1,4. Op grond van de waarderingstabel is ons weerstandsvermogen ruim voldoende.

4.1.2.6 Tabel: Meerjarige ontwikkeling weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

Onderdeel weerstandsvermogen (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Algemene reserve weerstandsvermogen Watersysteem	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen Zuivering	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	11,7	9,5	3,3	1,8	0,0
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	46,7	44,5	38,3	36,8	35,0
Benodigde weerstandscapaciteit	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Ratio	1,9	1,8	1,5	1,5	1,4

Meerjarige ontwikkeling
Ook meerjarig is het weerstandsvermogen ruim voldoende en neemt af tot 1,4. Omdat we jaarlijks een nul-resultaat begroten, wordt er niets toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar, terwijl deze reserve in een periode van vijf jaar wel volledig wordt ingezet.

Hierdoor neemt de totaal beschikbare weerstandscapaciteit af. Het hoofdbestandsdeel hiervan bestaat uit de twee algemene reserves weerstandsvermogen. Die zijn in 2031 samen € 35 miljoen, waardoor de ratio niet onder de 1,4 komt.

4.1.3 Reserves en voorzieningen

De reserves en het onverdeeld jaarresultaat vormen samen het eigen vermogen van Delfland. Voorzieningen vormen een schuld. De werking van reserves en voorzieningen staat in de nota Reserves en voorzieningen 2025.

Wij maken onderscheid in algemene reserves, bestemmingsreserves voor tariefegalisatie en overige bestemmingsreserves. De bestemming van het onverdeeld jaarresultaat 2025 aan de reserves heeft de VV op 4 juni 2026 vastgesteld met de Jaarrekening 2025. In de tabellen hieronder is de bestemming inzichtelijk gemaakt. Vervolgens staan er de mutaties uit begroting 2026 en bestuursrapportage 2026. Deze leveren tezamen een stand op per ultimo 2026. Deze stand is de basis voor de begroting 2027.

Het totaal aan begrote mutaties 2027 bedraagt € 24,2 miljoen. Dit is gelijk aan het begrote positieve exploitatieresultaat.

Algemene reserves

De algemene reserves dienen vooral om eventueel toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen. Delfland onderscheidt de algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem en de algemene reserve weerstandsvermogen zuivering. Daarnaast kent Delfland de algemene reserve vrij inzetbaar. Deze reserve vullen wij met efficiencyvoordelen uit een positief jaarresultaat.
Conform de nota Reserves en voorzieningen zetten wij deze reserve binnen vijf jaar volledig in. In 2027 onttrekken we € 2,2 miljoen om de lasten te dekken en daarmee de heffingen van zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer te dempen.

4.1.3.1 Tabel: Algemene reserves

Reserves	Saldo 31-12-2025	Rekening 2025	Saldo 01-01-2026	Begroting 2026	Burap 2026	Saldo 31-12-2026	Begroting 2027	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem	27.600	-	27.600	-	-	27.600	-	27.600
Algemene reserve weerstandsvermogen zuivering	7.400	-	7.400	-	-	7.400	-	7.400
Algemene reserve vrij inzetbaar	10.917	4.679	15.596	-3.900	-	11.696	-2.200	9.496
Totaal	45.917	4.679	50.596	-3.900	-	46.696	-2.200	44.496

Om de tarieven te egaliseren heeft Delfland per taak drie reserves tot zijn beschikking: de kostenegalisatiereserve, tariefdempingsreserve en tariefegalisatiereserve.

4.1.3.2 Tabel: Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie

Egalisatiereserves	Saldo 31-12-2025	Rekening 2025	Saldo 01-01-2026	Begroting 2026	Burap 2026	Saldo 31-12-2026	Begroting 2027	Saldo 31-12-2027
Kostenegalisatiereserve watersysteem	20	-	20	-	-20	-	-	-
Kostenegalisatiereserve zuiveringsbeheer	20	-	20	-	-20	-	-	-
Tariefdempingsreserve watersysteem	2.993	2.040	5.034	-490	722	5.266	-1.370	3.896
Tariefdempingsreserve zuiveringsbeheer	6.060	5.176	11.236	-500	-5.873	4.863	-4.860	3
Tariefegalisatiereserve watersysteem	450	-	450	-	-	450	100	550
Tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer	450	-	450	-	-	450	-450	-
Totaal	9.993	7.216	17.210	-990	-5.191	11.029	-6.580	4.449

Kostenegalisatiereserves
De kostenegalisatiereserves watersysteem en zuiveringsbeheer heeft Delfland ingesteld om de begrote kosten voor uitgestelde of vertraagde werkzaamheden te reserveren. Als de werkzaamheden in het volgende begrotingsjaar alsnog uitvoering krijgen, zijn die kosten uit deze reserves te dekken. In lijn met onze beleidsnota Reserves en voorzieningen worden de toevoegingen binnen een jaar weer op nul geboekt.

Tariefdempingsreserves
De tariefdempingsreserves zetten wij in om, na berekening van de belastingtarieven volgens de bestaande systematiek, de eventuele stijging van een of meer tarieven te beperken.

Uit de tariefdempingsreserve watersysteem is voor de categorieën ingezetenen en ongebouwd in totaal € 1,4 miljoen ingezet als demping voor de tarieven. Voor het zuiveringsbeheer is dat € 4,9 miljoen.

Uit de tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer is € 0,5 miljoen als onttrekking opgenomen. Bij de tariefegalisatiereserve watersysteem is sprake van een toevoeging aan de reserve van € 0,1 miljoen.

Daarnaast hebben we uit de algemene reserve vrij inzetbaar € 2,2 miljoen ingezet voor de tarieven, respectievelijk € 0,8 miljoen en € 1,4 miljoen voor zuiveringsbeheer en watersysteembeheer.

Overige bestemmingsreserves
Wij kunnen voor investeringsprojecten bestemmingsreserves opbouwen om de kapitaallasten van toekomstige (nieuwe en uitbreidings-) investeringen te dekken.

4.1.3.3 Tabel: Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves	Saldo 31-12-2025	Rekening 2025	Saldo 01-01-2026	Begroting 2026	Burap 2026	Saldo 31-12-2026	Begroting 2027	Saldo 31-12-2027
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197	0	1.197	0	0	1.197	0	1.197
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	51.438	0	51.438	8.533	0	59.970	8.533	68.503
Reserve baggerwerkzaamheden	0	3.000	3.000	0	750	3.750	-1.800	1.950
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	23.748	0	23.748	1.000	0	24.748	1.000	25.748
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem	62.514	0	62.514	15.600	0	78.114	25.200	103.314
Totaal	138.897	3.000	141.897	25.133	750	167.779	32.933	200.712

Reserve Zoetwaterfabriek
Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen in de Zoetwaterfabriek. Wij hebben de ontwikkeling van de Zoetwaterfabriek op het huidige terrein van De Groote Lucht gestopt en besloten de uitwerking onderdeel te maken van het project De Vergulde Hand. Tot die tijd blijft de reserve intact.

Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder
Door de in 2016 tot stand gekomen herfinanciering van de PPS ontstond vanaf 2016 tot en met 2030 een jaarlijks voordeel en over de jaren 2031, 2032 en 2033 een nadeel. In verband daarmee heeft Delfland in 2016 een egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder ingesteld. De afspraak is om tot en met 2030 jaarlijks een bedrag te storten in de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder zodat wij de hogere lasten in 2031 tot en met 2033 kunnen compenseren.

Reserve baggerwerkzaamheden
In 2025 hebben wij de reserve baggerwerkzaamheden ingesteld. Deze is bedoeld om de schommelingen in de baggerwerkzaamheden, onder andere veroorzaakt doordat de baggerseizoenen jaaroverstijgend zijn, te dempen. Vanuit het jaarresultaat 2025 is € 3,0 miljoen toegevoegd aan deze reserve. Aanvullend is in de bestuursrapportage 2026 € 0,75 miljoen aan de reserve toegevoegd. In 2027 onttrekken we € 1,8 miljoen aan de reserve. Hiermee zorgen we voor een gelijkmatige spreiding van de kosten in de tijd. Hiermee resteert een saldo van € 2,0 miljoen in de reserve.

Reserves ter dekking van toekomstige investeringen
Met de reserves ter dekking van de toekomstige investeringen watersysteem en zuiveringsbeheer dekken wij de kapitaallasten van de toekomstige investeringen voor de twee taken. In de begroting 2027 staat voor het watersysteem een toevoeging van € 1,0 miljoen en voor het zuiveringsbeheer van € 25,2 miljoen.

In de tabel hierna vatten we de drie soorten reserves samen. In hoofdstuk 7 Balans laten we de meerjarige ontwikkeling van de reserves zien.

4.1.3.4 Tabel: Samenvatting van de drie soorten reserves

Reserves	Saldo 31-12-2025	Rekening 2025	Saldo 01-01-2026	Begroting 2026	Burap 2026	Saldo 31-12-2026	Begroting 2027	Saldo 31-12-2027
Algemene reserves	45.917	4.679	50.596	-3.900	-	46.696	-2.200	44.496
Egalisatiereserves	9.993	7.216	17.210	-990	-5.191	11.029	-6.580	4.449
Bestemmingsreserves	138.897	3.000	141.897	25.133	750	167.780	32.933	200.712
Totaal	194.807	14.895	209.703	20.243	-4.441	225.504	24.153	249.657

Voorzieningen

4.1.3.5 Tabel: Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-26	Saldo 31-12-27
Voorziening wachtgeld	229	229
Voorziening pensioen (oud-)bestuurders	1.221	1.221
Totaal voorzieningen	1.450	1.450

De hoogte van de voorzieningen en inherent daaraan de stortingen en onttrekkingen bepalen wij met het opstellen van de jaarrekening. Deze begroten wij niet (meerjarig).

Voorziening wachtgeld
Delfland dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden met de voorziening wachtgeld. Voor deze zogenaamde arbeidsgerelateerde verplichting hebben wij in overeenstemming met artikel 4.55 van het Waterschapsbesluit een voorziening.

Voorziening pensioen
Voor (oud-)bestuurders bouwt Delfland pensioen op bij een verzekeraar. De opbouw hiervan stopte in 2022 vanwege aangepaste wetgeving. Het opgebouwde bedrag blijft bij de verzekeraar staan en Delfland kan hier aanspraak op maken. Bijvoorbeeld als we een verzoek krijgen voor waardeoverdracht.

Om aan onze huidige en toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen hebben wij een voorziening getroffen. De voorziening bestaat uit twee delen: de premie die wij zouden storten bij de verzekeraar en een bedrag om het tekort aan te vullen als gevolg van indexatie (benodigd kapitaal minus beschikbaar kapitaal).

Uiterlijk 1 januari 2028 moeten alle pensioenregelingen voldoen aan de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Dit betekent dat alle pensioenvoorzieningen volledig moeten worden ondergebracht bij een pensioenverzekeraar.

4.2 Waterschapsbelastingen

Kostenverdeling
Delfland heeft twee taken: de watersysteemtaak en de zuiveringstaak. Dit zijn gesloten systemen. Dat betekent dat wij de kosten die wij voor één van de twee taken maken aan die taak moeten toerekenen. Hetzelfde geldt voor eventuele opbrengsten. Hoe we de kosten verdelen over de twee taken staat in de nota Systematiek Kostenverdeling.
De netto kosten (kosten minus de overige opbrengsten) van een taak dekken we vervolgens met de waterschapsbelastingen. De belastingopbrengsten van een taak mogen niet meer bedragen dan de te dekken kosten van die taak. Hierin mag wel een opslag zitten voor bijvoorbeeld reserveren voor toekomstige kapitaallasten. Anderzijds kunnen we bijvoorbeeld de tariefdempingsreserves inzetten om een deel van de netto kosten te dekken. In de nota Reserves en voorzieningen staat hoe de reserves werken.

Kwijtscheldingsbeleid
Het staat ons vrij om kwijtschelding te verlenen, het is geen verplichting. Voor het zuiveringsbeheer verlenen wij geen kwijtschelding. Voor de watersysteemheffing hanteren wij een kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm. Binnen het watersysteem komt alleen de categorie ingezetenen in aanmerking voor kwijtschelding. Om die reden rekent Delfland de kwijtschelding van de ingezetenenomslag volledig toe aan de categorie ingezetenen (huishoudens).

Als een belastingplichtige voldoet aan een aantal voorwaarden dan is het mogelijk om kwijtschelding te ontvangen. Enkele van deze voorwaarden zijn: het inkomen moet op of onder bijstandsniveau liggen, er is geen sprake van een koopwoning, eigen bedrijf of veel spaargeld.

Heffingsgrondslagen
De RBG maakt altijd een raming van de heffingsgrondslagen. Deze baseert de RBG onder andere op ervaringscijfers en ontwikkelingen die gaande zijn.
Wij gebruiken de heffingsgrondslagen van de RBG voor de berekening van de heffingen en belastingopbrengsten.

4.2.1 Tabel: Heffingsgrondslagen Watersysteemheffing

Belastingsoort	Eenheid	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Watersysteemheffing								
Ingezetenen	Huishoudens	552.700	552.500	555.000	558.900	562.800	566.700	570.700
- Kwijtschelding	Huishoudens	-44.000	-44.200	-44.400	-44.700	-45.000	-45.300	-45.700
- Oninbaar	Huishoudens	-8.900	-9.900	-8.900	-8.900	-9.000	-9.100	-9.100
Gebouwd woningen	WOZ (miljoen)	266.789	251.980	265.000	278.250	292.163	306.771	322.109
Gebouwd niet-woningen	WOZ (miljoen)		34.436	36.750	37.118	37.489	37.864	38.242
Ongebouwd (overig)	Hectare	13.500	13.250	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.900	4.700	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800
Natuur	Hectare	3.100	3.000	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Verontreinigings-heffing	ve*	800	400	400	400	400	400	400

4.2.2 Tabel: Heffingsgrondslagen Zuiveringsheffing

Belastingsoort	Eenheid	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Zuiveringsheffing								
Woningen	ve	1.244.300	1.241.000	1.246.500	1.252.700	1.259.000	1.265.300	1.271.600
- Oninbaar	ve	-22.800	-22.300	-19.900	-20.000	-20.100	-20.200	-20.300
Bedrijven	ve	289.700	290.000	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
- Oninbaar	ve	-1.100	-2.900	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000

De verwachting is dat de groei van het aantal huishoudens (watersysteem) en het aantal woningen (zuivering) gestaag doorzet. Bij het aantal ve's uit bedrijven voor de zuivering verwachten we geen groei.

De WOZ-waardeontwikkeling van de woningen heeft de RBG ingeschat op 4,8% voor 2027. Voor 2028 tot en met 2031 gaan we uit van een groei van 5% per jaar.
Voor de niet-woningen verwacht de RBG voor 2027 een groei van 6,4%. In de periode daarna is het percentage 1% per jaar.

Het aantal kwijtscheldingen daalde de laatste paar jaar van meer dan 10% naar 8% van het aantal huishoudens. Voor 2027 en de jaren erna verwacht de RBG dat dit percentage niet wijzigt.

Met ingang van 2026 wordt vanwege het nieuwe belastingstelsel de ontwikkeling van de WOZ-waarden van woningen en niet-woningen apart weergegeven. Voor het jaar 2025 is die splitsing niet beschikbaar.

Heffingen

4.2.3 Tabel: Heffingen

Belastingsoort (bedragen * € 1)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Watersysteembeheer							
Heffing ingezetenen per huishouden	134,94	137,51	142,35	147,77	154,29	158,18	159,40
Heffing gebouwd woningen in proc. economische waarde	0,0245%	0,0256%	0,0257%	0,0258%	0,0254%	0,0250%	0,0241%
Heffing gebouwd niet-woningen in proc. economische waarde		0,0303%	0,0300%	0,0312%	0,0320%	0,0326%	0,0328%
Heffing ongebouwd per ha.	97,87	102,14	107,88	113,77	119,73	125,91	132,14
Heffing ongebouwd per ha. (wegen)	489,35	204,28	215,76	227,54	239,46	251,82	264,28
Heffing natuur per ha.	4,60	4,84	4,78	5,03	5,21	5,37	5,45
Verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid	107,55	115,33	123,03	131,37	140,38	150,01	157,96
Zuiveringsbeheer							
Heffingen woningen en bedrijven per vervuilingseenheid	107,55	115,33	123,03	131,37	140,38	150,01	157,96

In de vergelijkende cijfers van de jaarstukken 2025 zien we enkele afwijkingen die het gevolg zijn van het nieuwe belastingstelsel dat met ingang van 1 januari 2026 in werking is getreden. Voorheen bestond geen splitsing in de waarde-ontwikkeling van woningen en niet-woningen. Daarnaast is de heffing ongebouwd per hectare in 2025 hoger, omdat voor deze categorie tot 2026 de mogelijkheid bestond om een opslag van maximaal 400% op de heffing toe te passen. In het nieuwe belastingstelsel is de opslag tot maximaal 100% toepasbaar.

We hebben op basis van de begrote heffingen voor een aantal voorbeeldprofielen de aanslagen berekend voor 2027. In de tabel geven we de totale lasten per profiel weer.

4.2.4 Tabel: Voorbeeldprofielen

Voorbeeldprofielen (bedragen * € 1)	Begroting 2027	Begroting 2026	Verschil 2027-2026	Stijging in %
Alleenwonend, geen eigenaar	265	253	12	4,7%
Meer personen, geen eigenaar	511	484	27	5,6%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde 370K	361	348	13	3,7%
Alleenwonend, woning WOZ-waarde 500k	394	381	13	3,4%
Meer personen, woning WOZ-waarde 370K	607	578	29	5,0%
Meer personen, woning WOZ-waarde 500k	640	612	28	4,6%
Bedrijfspand, WOZ-waarde 5mln., 100 ve	13.802	13.047	755	5,8%
Veeteeltbedrijf, 40 hectare	4.315	4.086	229	5,6%
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde 0,4 mln., 1 ha	489	467	22	4,7%
Glastuinbouwbedrijf, WOZ-waarde 1,125 mln., 3 ha	1.444	1.379	65	4,7%
Openbare landweg, 25 hectare	5.394	5.107	287	5,6%
Eigenaar natuurterrein, 25 hectare	120	121	-1	-0,8%

Belastingopbrengsten per taak

Hieronder staan de belastingopbrengsten en de mutaties reserves voor de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer weergegeven.

De totale netto belastingopbrengsten nemen toe met € 20,7 miljoen ten opzichte van 2026. Voor de watersysteem taak is de toename € 7,0 miljoen en voor de zuivering taak € 13,7 miljoen. Hieronder volgt de toelichting op de toename per taak.

4.2.5 Tabel: Belastingopbrengsten voor taken watersysteembeheer

Watersysteembeheer	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal kosten	149.915	152.945	162.571
Belastingopbrengsten	-149.756	-153.383	-160.472
Kwijtscheldingen	5.780	6.078	6.320
Oninbaarverklaringen	1.215	1.361	1.267
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-10.758	-5.619	-6.216
Totaal opbrengsten	-153.519	-151.563	-159.101
Exploitatieresultaat voor bestemming	-3.604	1.383	3.470
Mutaties reserves watersysteembeheer	3.604	-1.383	-3.470
Exploitatieresultaat na bestemming	0	0	0

De belastingopbrengsten nemen ten opzichte van 2026 toe met € 7,1 miljoen. We verwachten dat de kwijtschelding stijgt met € 0,2 miljoen en dat de oninbaar verklaringen met € 0,1 miljoen dalen. Totaal leidt dit tot € 7,0 miljoen netto hogere belastingopbrengsten.

De belastingopbrengsten stijgen door de toename van het areaal en door de indexatie van de belastingtarieven (inflatie en cao). Voor de watersysteem taak zorgt de toename van het areaal voor € 4,2 miljoen meer belastingopbrengsten. De overige toename wordt veroorzaakt door de indexatie en de extra opslag in het tarief met oog op toekomstige grote opgaven, zoals de hogere bijdrage HWBP vanaf 2030.

Het exploitatietekort van € 3,5 miljoen voor bestemming dekken we door te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar en de tariefdempingsreserve watersysteem.

4.2.6 Tabel: Belastingopbrengsten voor taak zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal kosten	168.795	183.752	185.137
Belastingopbrengsten	-165.623	-176.570	-190.266
Kwijtscheldingen	0	0	-
Oninbaarverklaringen	2.563	2.906	2.817
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-26.282	-27.273	-25.311
Totaal opbrengsten	-189.341	-200.937	-212.760
Exploitatieresultaat voor bestemming	-20.546	-17.184	-27.623
Mutaties reserves zuiveringsbeheer	20.546	17.184	27.623
Exploitatieresultaat na bestemming	0	0	0

De belastingopbrengst zuiveringsbeheer neemt toe met € 13,7 miljoen. Hiervan is € 2,1 miljoen door toename van het areaal. De overige toename is het gevolg van indexatie en de extra opslagen op de zuiveringsheffing. De extra opslagen volgen uit de investeringen in de

Vergulde Hand en als gevolg van de Europese richtlijnen stedelijk afvalwater. In 2027 gaat het om 4,5% extra aan opslagen.

De dividenden en overige opbrengsten nemen af door met name lagere rentebaten.

Het voordelig exploitatieresultaat voor bestemming is € 10,4 miljoen hoger dan in 2026 en wordt toegevoegd aan onze reserves.

Belastingopbrengsten meerjarig
De verwachte ontwikkeling van de belastingopbrengsten in de komende jaren geven we in de volgende tabel weer.

4.2.7 Tabel: Belastingopbrengsten meerjarig

Belastingsoort	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Watersysteembeheer							
Ingezetenen	74.580	75.974	79.004	82.588	86.834	89.641	90.970
Kwijtschelding ingezetenen	-5.759	-6.078	-6.320	-6.605	-6.943	-7.166	-7.285
Oninbaar ingezetenen	-1.194	-1.361	-1.267	-1.315	-1.389	-1.439	-1.451
Gebouwd woningen	71.212	64.608	67.987	71.581	74.082	76.288	77.406
Gebouwd niet-woningen		10.427	10.978	11.554	11.961	12.314	12.495
Ongebouwd (overig)	1.320	1.353	1.402	1.478	1.556	1.637	1.718
Ongebouwd (wegen)	2.385	960	1.036	1.092	1.149	1.209	1.269
Natuur	14	15	15	16	17	17	17
Verontreinigingsheffing	83	46	49	52	56	60	63
Opbrengst voorgaande jaren	121	0	0	0	0	0	0
Totaal watersysteembeheer	142.762	145.944	152.885	160.443	167.325	172.561	175.202
Zuiveringsbeheer							
Opbrengst lopend jaar	164.984	176.570	190.266	203.981	203.188	218.859	248.242
Oninbaar	-2.563	-2.906	-2.817	-3.022	-3.243	-3.840	-3.680
Opbrengst voorgaande jaren	639	0	0	0	0	0	0
Totaal zuiveringsbeheer	163.060	173.664	187.449	200.959	215.617	231.337	244.562
Totaal belastingopbrengsten	305.822	319.608	340.334	361.402	382.942	403.898	419.764

Lastendruk
De lastendruk wordt in een kengetal uitgedrukt. Hiervoor gebruiken wij het profiel van een meerpersoonshuishouden met een eigen huis dat in 2026 een waarde had van € 370.000. De verwachte waardeontwikkeling van woningen (nog niet alle gegevens zijn binnen bij de RBG) is gemiddeld 4,8%. Dat betekent dat een woning van € 370.000 in 2026 gemiddeld genomen € 388.000 waard is geworden in 2027. In onderstaande tabel wordt getoond hoe de lastendruk zich ontwikkelt van 2026 naar 2027.

4.2.8 Tabel: Lastendruk

Heffing	Berekening	2026	2027	Stijging
Watersysteemheffing ingezetenen	1 ingezetenen * tarief	137,51	142,35	3,5%
Watersysteemheffing gebouwd	WOZ-waarde woning * tarief	94,87	99,83	5,2%
Zuiveringsheffing	3 vervuilingseenheden * tarief	345,99	369,09	6,7%
Totaal		578,37	611,27	5,7%

Gemiddeld neemt de lastendruk toe met 5,7%. Naast de waarde ontwikkeling van de eigen woning wordt de stijging ook veroorzaakt door:

- algemeen nemen de lasten toe met ongeveer 2,3% door inflatie en loonstijging door cao-aanpassingen;
- zowel de watersysteemheffing als de zuiveringsheffing neemt toe met 0,5% door extra opslag;
- de zuiveringsheffing neemt toe met 4% door extra opslagen.

Aan de andere kant worden de heffingen gedempt door de inzet van reserves
met € 4,6 miljoen voor het watersysteem (de categorieën ingezetenen en ongebouwd worden gedempt) en € 6,1 miljoen voor zuiveringsbeheer. Dit is ruim 3% van de totale kosten.

4.3 Assetmanagement

Assetsturing

Delfland werkt met assetmanagement. Dat betekent dat we onze assets, zoals watergangen, gemalen, dijken en waterzuiveringen, goed beheren en laten bijdragen aan onze doelen. Het gaat om droge voeten, voldoende en schoon water en gezuiverd afvalwater. Daarbij kijken we niet alleen naar wat wettelijk moet, maar ook naar onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het Waterbeheerprogramma en het Coalitieakkoord blijven de belangrijkste kaders. Deze kaders vertalen we naar assetmanagementplannen en naar de uitvoering.

Assetmanagement is onderdeel van de aansturing van Delfland. We noemen dit assetsturing. Hiermee sturen we op beheer, nieuwbouw en op objecten van anderen die belangrijk zijn voor onze taken. We werken daarbij in drie assetdomeinen: waterveiligheid, watersysteem en waterketen. Voor 2027 verandert de hoofdopzet niet veel. Wel werken we verder aan betere plannen, betere informatie en duidelijkere keuzes tussen prestaties, kosten en risico's.

Delfland blijft werken met het 7-stappenmodel voor assetsturing. Ook versterken we de samenhang tussen het Strategisch Assetmanagementplan, de assetmanagementplannen per domein en de opdrachten aan de uitvoering. Zo wordt duidelijker hoe doelen worden vertaald naar werk in de praktijk.

4.3.1 Afbeelding: 7-stappenmodel

Wat doen we in 2027

In 2027 werken we vooral aan:

- verbeteren van onze informatiehuishouding;
- goed inzicht in de staat van onze assets;
- betere asset managementplannen voor beheer, programmering en opdrachtverlening;
- onderhoud op basis van risico's, inspecties en actuele gegevens;
- betere onderhoudsstrategieën en voldoende budget voor inspecties en klein onderhoud;
- betere voortgangsgesprekken over opdrachten en prestaties;
- duidelijke keuzes tussen prestaties, kosten en risico's;
- doelmatige financiering van groot onderhoud, vervanging en rehabilitatie.

Goede informatie is nodig voor goed assetmanagement. Daarom verbeteren we in 2027 de informatiehuishouding. We willen betrouwbare asset data, duidelijke definities en betere

toegang tot broninformatie. Daarmee kunnen we beter sturen op onderhoud, risico’s en keuzes.
Bij assets kijken we naar de hele levenscyclus. Tijdig onderhoud, goed gebruik en het oplossen van terugkerende problemen helpen om assets langer goed te laten werken. In 2027 werken we daarom verder aan betere onderhoudsstrategieën en betere voortgangsgesprekken over opdrachten en prestaties.
Binnen de waterketen blijft extra aandacht nodig voor assets die via PPS-contracten worden beheerd.
Delfland wil beter zicht hebben op de technische staat, restlevensduur, onderhoudsopgave en risico’s. Zo kunnen we tijdig sturen op betrouwbaarheid, continuïteit en toekomstige overdracht. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de paragrafen voor waterveiligheid, watersysteem en waterketen (§3.1 – §3.4).

4.4 Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn ten behoeve van de primaire processen van de waterschappen. Hieronder vallen zaken zoals de algemene aansturing van de organisatie, personeel & organisatie, kwaliteits-, arbo- & milieuzorg, ondersteuning van de cyclus van beleidsvoorbereiding tot en met beleidsverantwoording, controlling, financieel beleid & beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle), informatisering, communicatietechnologie & automatisering, geografische informatievoorziening en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting).

De stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van bedrijfsvoering hebben wij in hoofdstuk 3 Programmaplan bij het programma Organisatie en bedrijfsvoering opgenomen.

Informatie over de financiële rechtmatigheid
In de Jaarrekening 2027 leggen we verantwoording af over de rechtmatige totstandkoming van de jaarrekeningcijfers. We doen dit aan de hand van de door de organisatie uitgevoerde verbijzonderde interne controles. De accountant controleert o.a. de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording.

Voor een goede totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording stelt de VV jaarlijks het normenkader rechtmatigheid vast. Dit kader bevat een inventarisatie van relevante regelgeving van hogere overheden (externe regelgeving) en van het Delfland zelf (verordeningen), die een directe relatie kunnen hebben op baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen stellen wij jaarlijks de begroting bij in de bestuursrapportage. Indien nodig zullen we op basis van de laatste prognoses de begroting aanpassen door middel van een begrotingswijziging die we in het 4^{e} kwartaal aan de VV voorleggen ter vaststelling.

4.5 Openbaarheid

Met de inwerkingtreding van de Wet open overheid (Woo) per 1 mei 2022 is Delfland verplicht om in zowel de begroting (wat gaan we doen?) als in de jaarstukken (wat hebben we gedaan?) hierover te rapporteren in een aparte paragraaf. In deze openbaarheidsparagraaf gaan we in op de volgende verplichte onderdelen:

1. Actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo).
2. Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën (artikel 3.1 Woo).
3. Passieve openbaarmaking (hoofdstuk 4 Woo).
4. Informatiehuishouding (hoofdstuk 6 Woo).
5. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo).
6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren.

1. *De actieve openbaarmaking van de verplichte categorieën documenten*

In 2025 begon Delfland met het publiceren van actieve openbaarmakingen in de applicatie IBabs. In 2027 automatiseren we het onderliggende proces verder en treffen we de voorbereidingen voor het publiceren van in de toekomst verplichte informatiecategorieën.

2. *Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën*

Delfland heeft de applicatie IBabs en de externe website aangewezen als de twee publicatieplatformen. Delfland analyseert actief welke informatiebehoefte er is onder de inwoners en publiceert daar waar mogelijk proactief over. Delfland volgt in samenwerking met de overige waterschappen welke verplichtingen het ministerie van Binnenlandse Zaken toevoegt.

3. *Passieve openbaarmaking*

Het volledig passief openbaar beschikbaar stellen van alle Woo-verzoeken en onderliggende stukken doen we al binnen de daarvoor geldende termijnen. Het openbaar maken van deze Woo-verzoeken, op het Ibabs platform, ronden we af in 2027. In 2027 zetten we tevens nieuwe tooling in om het zoeken naar informatie te vergemakkelijken en te verbeteren.

In 2026 hebben we een controle uitgevoerd op de registratie van de verschillende URL’s van documentverzamelingen in de landelijke Woo-index. Delfland voldoet aan de richtlijnen van de Woo-index. In 2027 doen we de controle opnieuw.

4. *De informatiehuishouding*

In 2025 heeft de CIO een routekaart digitale transformatie opgesteld. Deze beschrijft de toekomstplannen van de informatiehuishouding van Delfland tot 2030. In 2027 gaat Delfland verder met de uitwerking van deze strategie door het starten van diverse projecten. Tevens kreeg Delfland een nieuwe CIO in 2026.

Het op orde krijgen van de informatiehuishouding duurt meerdere jaren. Het is een grote opgave binnen Delfland door de verschillende informatiebronnen, projecten ter vervanging van het huidige document management systeem (DMS) en de invoering van procesgericht werken.

5. *De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon*

Delfland heeft ook in 2026 formeel een Woo-contactpersoon (1 fte) aangewezen en een waarnemend Woo-contactpersoon. Deze rollen zijn meerjarig van opzet en ook in volgende jaren beschikbaar.

6. *Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren*

Met de andere waterschappen volgen we in diverse werkgroepen de landelijke ontwikkelingen van de Woo. We werken samen vanuit het Waterschapshuis en volgen de ontwikkelingen en aankomende verplichtingen vanuit het ministerie van Binnenlandse zaken. In 2027 verwerken we de verwachte vernieuwing in de Woo-rapportages.

De prestatie-indicatoren in het meerjarenplan van de Unie van Waterschappen worden bepaald door het Rijk, VNG, IPO en UvW samen. De afspraak is dat alle bestuursorganen deze indicatoren monitoren, zodat vergelijking tussen de overheden mogelijk is. Onze monitor doen we via de Waterschapsspiegel.

De Woo-contactpersoon ontvangt ook in 2027 alle Woo-verzoeken, verzamelt informatie en beantwoordt ze. In 2027 werkt Delfland verder aan de interne bewustwording over het goed opslaan en verwerken van informatie. We doen dit middels (digitale) trainingen en het geven van presentaties bij de afdelingen. Delfland ontwikkelt zich in 2027 verder op het gebied van digitale dienstverlening. Door de vernieuwingen van de klantcontactsystemen en websites vergemakkelijken we het vinden en aanvragen van informatie. Dit gebeurt op een voor de burgers gewenste manier. In 2027 start Delfland met proces/zaakgericht werken.

4.6 Verbonden Partijen

Bij het uitvoeren van de wettelijke en reglementaire taken, de bedrijfsvoering en het behalen van doelstellingen kan Delfland niet alle vraagstukken en uitdagingen alleen aanpakken en oplossen. Het kan wenselijk zijn om voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden een langdurige samenwerking te zoeken met andere waterschappen of met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. Delfland werkt daarom samen met andere partijen om doelen op gebieden als klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteit effectiever en efficiënter te realiseren of om de organisatie goed uit te rusten en te optimaliseren op het vlak van ICT, belastingen en laboratoriumwerkzaamheden.

Een verbonden partij is volgens het Waterschapsbesluit (artikel 4.1) een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, waarin Delfland een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

- Bestuurlijk belang betekent: zeggenschap om met de verbonden partij de doelen van Delfland te behalen, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.
- Financieel belang betekent: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat; het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Op basis van de in 2022 door de VV vastgestelde nota Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden doen we in de jaarrekening 2027 verslag over wat in de Begroting 2027 staat.

Direct verbonden partijen

De direct verbonden partijen zijn partijen waarin Delfland, volgens de definitie van verbonden partijen, zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

Andere samenwerkingsverbanden

Naast de partijen die volgens de hiervoor genoemde definitie zijn aan te merken als verbonden partij, zijn er ook partijen waarmee Delfland een samenwerking heeft. Bij deze partijen is wel sprake van een financieel belang, maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang, bijvoorbeeld omdat de partij waarmee we samenwerken een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een derde partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van een achterliggende en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel er in voorkomende gevallen volgens de definitie dus geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze samenwerkingsverbanden aandacht te besteden.
In bijlage 3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden staat een overzicht van de voor Delfland relevante verbonden partijen en samenwerkingsverbanden.

5 Financiën

5.1 Exploitatierekening

5.1.1 Exploitatierekening naar kosten-en opbrengstensoorten

In hoofdstuk 3 'Programmaplan' zijn de toe- en afnames van de lasten en baten per programmalijn toegelicht. Dezelfde mutaties zijn opgenomen in tabellen 5.1.1.1 en 5.1.1.2, maar dan uitgesplitst naar respectievelijk kosten- en opbrengstensoort. Hieronder worden de grootste afwijkingen toegelicht.

Kostensoorten

5.1.1.1 Tabel: Kostensoorten

Kostengroepen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Rente en afschrijvingen							
Externe rentelasten	24.293	24.174	24.284	25.828	28.281	33.538	41.226
Afschrijvingen van activa	41.534	44.093	45.370	47.846	47.680	48.469	47.739
Afschrijvingen van boekverliezen	-85	0	0	0	0	0	0
Personeelslasten							
Salarissen huidig personeel en bestuurders	54.284	60.526	63.808	63.607	63.956	65.414	67.144
Sociale premies	14.528	16.726	17.376	17.251	17.252	17.560	17.940
Overige personeelslasten	3.532	3.646	3.757	3.700	3.667	3.672	3.690
Personeel van derden	13.958	5.687	5.441	5.244	4.864	4.774	4.774
Goederen en diensten van derden							
Duurzame gebruiksgoederen	9.025	7.548	8.661	8.593	8.590	8.592	8.594
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	240	185	193	202	212	222	232
Energie	5.554	6.337	6.445	6.786	7.221	7.625	7.626
Huren en rechten	108	81	81	81	81	81	81
Leasebetalingen operational lease	54.529	57.472	58.787	60.261	60.265	61.679	102.106
Pachten en erfpachten	5	4	4	4	4	4	4
Verzekeringen	468	435	435	435	435	435	435
Belastingen	1.641	2.043	2.046	2.050	2.053	2.057	2.057
Onderhoud door derden	9.579	28.969	32.241	27.845	27.738	24.974	24.947
Overige diensten door derden	66.255	59.548	57.453	58.506	60.018	61.802	63.438
Bijdragen aan derden							
Bijdragen aan bedrijven	994	528	768	359	359	659	659
Bijdragen aan het Rijk	11.994	11.900	12.400	12.600	14.500	29.200	30.200
Bijdragen aan openbare lichamen	4.331	6.309	6.080	3.061	2.165	2.222	2.240
Bijdragen aan overigen	808	271	304	406	437	435	435
Toevoegingen aan voorzieningen							
Toevoegingen aan voorzieningen	1.135	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	218	1.778	4.143	4.483	6.174	6.162
Totaal kostensoorten	318.710	336.697	347.709	348.808	354.261	379.586	431.727

Rente en afschrijvingen
De stijging van de *afschrijvingen van activa* met € 1,3 miljoen ten opzichte van de begroting 2026 heeft betrekking op de stijging van de materiële vaste activa door het gereedkomen van investeringsprojecten.

Personeelslasten
De stijging van de *salarissen huidig personeel en bestuurders* (€ 3,3 miljoen) en de stijging van de *sociale premies* (€ 0,6 miljoen) ten opzichte van de begroting 2026 wordt voor € 2,0 miljoen veroorzaakt door een hogere formatie in fte en voor € 1,9 miljoen door de cao-stijging. De uitbreiding van de formatie in fte is het gevolg van administratieve correcties ten opzichte van de formatie die als uitgangspunt is gehanteerd bij de begroting 2026. De kosten voor personeel van derden dalen met € 0,2 miljoen als gevolg van de verwerking van de in de kadernota 2026 opgenomen efficiencymaatregelen en ombuigingen.

Goederen en diensten van derden
Bij de *duurzame gebruiksgoederen* stijgen de kosten in 2027 ten opzichte van 2026 met € 1,1 miljoen onder meer door het VTH-systeem (vergunningverlening, toezicht en handhaving), als gevolg van de heraanbesteding van onze netwerkverbindingen en de kostenstijging van het wagenpark door elektrificatie.

De kosten onder *leasebetalingen operational lease* hebben betrekking op de dienstverleningsvergoeding aan Delfluent voor het beheer en onderhoud van de afvalwaterzuiveringen Harnaschpolder en Houtrust. Door hogere prijzen voor energie en chemicaliën stijgt deze vergoeding ten opzichte van 2026 met circa € 1,3 miljoen. De sterke stijging in 2031 hangt samen met de handback van de PPS en wordt nader toegelicht in de paragraaf *2.2. Duurzaam evenwichtige financiën.*

De kosten van *onderhoud door derden* zijn in 2027 € 3,3 miljoen hoger dan in 2026. Hiervan heeft € 1,7 miljoen betrekking op het budget voor het afvangen van rivierkreeften. Voor 2027 was in de begroting 2026 reeds rekening gehouden met een stijging van € 0,5 miljoen (van € 2,4 miljoen naar € 2,9 miljoen). Daarnaast is in de bestuursrapportage 2026 € 1,2 miljoen van het budget vrijgevallen, doordat de benodigde middelen lager uitvielen dan eerder geraamd. Een verschil van € 1,6 miljoen houdt verband met een hoger budget voor onderhoudsbaggeren. Deze stijging is het gevolg van de hogere afzet- en transportkosten, elektrificeren van de uitvoering en een grote baggeropgave in moeilijk bereikbare gebieden.

In de post *overige diensten door derden* zijn naast de inflatiecorrectie op verschillende budgetten ook hogere kosten zichtbaar. Dit komt onder andere door advieskosten voor maatregelen ter intensivering van de aanpak waterkwaliteit. Tegelijkertijd dalen bepaalde kosten door ombuigingen en efficiency uit de kadernota 2026.

Bijdragen aan derden
De *bijdragen aan bedrijven* stijgen in 2027 ten opzichte van 2026 met € 0,2 miljoen; dit komt door de Waterschapsverkiezingen in 2027. In 2028 en 2029 valt dit budget vrij om vervolgens weer in 2030 en 2031 te worden opgenomen in verband met verkiezingen in 2031.

Onder de *bijdragen aan het Rijk* valt de solidariteitsbijdrage aan het HWBP. Deze stijgt in de begroting 2027 met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2026 en loopt ook de volgende begrotingsjaren op conform de raming van de Unie van Waterschappen per juni 2026.

Onder *bijdragen aan openbare lichamen* is onder meer budget opgenomen voor het

renovatieproject rioolgemaal Heemraadplein van de gemeente Rotterdam en de persleiding Heemraadsingel. De bijdrage loopt af in 2028, dit verklaart de daling vanaf 2028.

Toevoegingen aan voorzieningen
De begroting bevat jaarlijks structureel de wettelijke post *onvoorzien* van € 0,1 miljoen.
De bedragen in 2027 en volgende jaren betreffen de nog niet verdeelde inflatiecorrectie van de budgetten in de meerjarenraming.

Opbrengstensoorten
5.1.1.2 Tabel: Opbrengstensoorten

Opbrengstengroepen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Financiële baten							
Dividenden en bonusuitkeringen	-689	-827	-730	-730	-730	-730	-730
Externe rentebaten	-1.123	0	0	0	0	0	0
Personeelsbaten							
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	-660	-390	-390	-390	-390	-390	-390
Uitlening van personeel	-678	-288	-208	-200	-200	-200	-200
Goederen en diensten aan derden							
Diensten voor derden	-22.078	-18.526	-19.501	-19.700	-19.913	-19.957	-20.012
Huuropbrengst uit overige eigendommen	-219	-180	-180	-180	-180	-180	-180
Opbrengst uit grond en water	-302	-330	-330	-330	-330	-330	-330
Verkoop van duurzame goederen	-592	0	0	0	0	0	0
Verkoop van grond	-426	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Verkoop van overige goederen	-5.197	-5.832	-5.850	-5.875	-5.868	-5.882	-5.882
Bijdragen van derden							
Bijdragen van het Rijk	-2.255	-3.499	-1.526	-3.723	-3.392	-592	-592
Bijdragen van overige openbare lichamen	-440	-77	-77	-77	-77	-77	-77
Bijdragen van overigen	-89	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van provincies	-314	0	0	0	0	0	0
Waterschapsbelastingen							
Kwijtscheldingen	5.780	6.078	6.320	6.605	6.943	7.166	7.285
Oninbaarverklaringen	3.778	4.268	4.084	4.337	4.631	4.920	5.131
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-315.379	-329.953	-350.738	-372.344	-394.516	-415.983	-432.179
Interne verrekeningen							
Geactiveerde lasten	-1.977	-2.742	-2.536	-2.554	-2.552	-2.603	-2.670
Totaal opbrengstensoorten	-342.861	-352.499	-371.861	-395.360	-416.774	-435.039	-451.027

(Bedragen met een min-teken zijn opbrengsten)

Financiële baten
Voor de raming van de *dividenden en bonusuitkeringen* is vanaf 2027 uitgegaan van het niveau van de in 2026 van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ontvangen uitkering. In de aandeelhoudersvergadering van de NWB is besloten om de uitkering over 2025 lager vast te stellen dan gebruikelijk. Deze bijstelling was nog niet verwerkt in de bestuursrapportage 2026.

Voor de begrotingsjaren 2027 en verder is door de verwachte lagere liquiditeitspositie geen rekening gehouden met *externe rentebaten* vanuit het schatkistbankieren.

Personeelsbaten
De personeelsbaten hebben betrekking op *baten in verband met salarissen en sociale lasten* waaronder uitkeringen in verband met zwangerschapsverlof en opbrengsten uit *uitlening van (eigen) personeel*. De laatste neemt iets af als gevolg van aflopende detacheringsovereenkomsten.

Goederen en diensten aan derden
In deze opbrengstengroep stijgt de opbrengst uit *diensten voor derden* met € 1,0 miljoen. Dit bestaat enerzijds uit een toename van de opbrengsten met € 1,8 miljoen. Dit betreft een budgetneutrale overheveling van opbrengsten uit onderhoudsbaggeren van *bijdragen van het Rijk* naar deze opbrengstensoort. Hierdoor worden opbrengsten op de juiste plaats verantwoord en sluit de begroting op opbrengstensoort beter aan op de realisatie. Daar tegenover staat een daling van € 0,8 miljoen, met name als gevolg van de ontvlechting van de Centrale Salarisadministratie en Functioneel Beheer (CSF) waardoor de doorbelasting aan de samenwerkingspartners is komen te vervallen.

Bijdragen van derden
Van de afname van *bijdragen van het Rijk* met € 2,0 miljoen in 2027 ten opzichte van 2026 heeft € 1,8 miljoen betrekking op een budgetneutrale overheveling van opbrengsten uit onderhoudsbaggeren van deze opbrengstensoort naar *diensten voor derden* (zie voorgaande toelichting). Daarnaast dalen de subsidieopbrengsten voor onderzoeksproject Zettingsvloeïng met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2026. Hier staan € 0,2 miljoen aan diverse extra opbrengsten tegenover.
De stijging van de bijdragen van het Rijk in 2028 en 2029 heeft betrekking op de geraamde vergoeding voor de kosten voor het wegvangen van rivierkreeften. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in paragraaf 3.2.1.

Waterschapsbelastingen
De waterschapsbelastingen lichten wij in paragraaf 4.2 *'Waterschapsbelastingen'* toe.

Interne verrekeningen
De doorbelasting van de inzet van eigen personeel op het investeringsproject de Vergulde Hand, wordt als opbrengst onder *geactiveerde lasten* opgenomen. Voor 2027 is een iets lagere inzet verwacht dan in 2026.

Bestemming exploitatieresultaat voor en na mutaties reserves

Het totaal aan kosten en opbrengsten levert een exploitatieresultaat op voor bestemming. Vervolgens muteren we de reserves (onttrekkingen zoals tariefdemping en stortingen zoals reservering toekomstige kapitaallasten) en krijgen we een exploitatieresultaat na bestemming. In de begroting en meerjarenraming dient het exploitatieresultaat na bestemming nul (0) te zijn.

5.1.1.3 Tabel: Bestemming exploitatieresultaat voor en na mutaties reserves

Opbrengstengroepen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Totaal kosten	318.710	336.697	347.709	348.808	354.261	379.586	431.727
Totaal opbrengsten	-342.861	-352.499	-371.861	-395.360	-416.774	-435.039	-451.027
Exploitatieresultaat voor bestemming*	-24.150	-15.802	-24.153	-46.553	-62.513	-55.453	-19.300
Mutaties reserves							
Toevoeging aan reserves	20.210	26.605	34.833	54.733	64.833	57.833	53.800
Onttrekkingen aan reserves	-10.955	-10.803	-10.680	-8.180	-2.320	-2.380	-34.500
Exploitatieresultaat na bestemming	-14.896	-	-	-	-	-	-

* Een minteken voor het exploitatieresultaat betekent dat er meer opbrengsten zijn dan kosten.

5.1.2 Baten en lasten per programma meerjarenraming 2026-2029

5.1.2.1 Tabel: Baten en lasten per programma meerjarenraming 2026-2029

Programma	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkeringen							
- Lasten	32.198	34.779	36.277	36.293	38.461	54.867	57.108
- Baten	-723	-1.224	-852	-269	-150	-150	-150
Nettolasten	31.476	33.555	35.425	36.024	38.311	54.717	56.958
Waterkwaliteit							
- Lasten	15.961	17.913	21.290	28.459	28.242	25.496	25.753
- Baten	-435	-100	-110	-2.910	-2.910	-110	-110
Nettolasten	15.526	17.813	21.180	25.549	25.332	25.386	25.643
Waterkwantiteit							
- Lasten	55.449	53.912	57.175	53.478	53.744	54.267	54.472
- Baten	-4.222	-1.854	-1.999	-2.157	-2.329	-2.329	-2.329
Nettolasten	51.227	52.057	55.176	51.320	51.415	51.938	52.143
Waterketen							
- Lasten	137.127	149.437	152.134	154.022	156.942	165.460	214.732
- Baten	-22.256	-23.108	-22.950	-23.016	-23.050	-23.109	-23.164
Nettolasten	114.872	126.328	129.184	131.005	133.892	142.352	191.568
Financiën, algemene dekkingsmiddelen*							
- Lasten	14.593	14.978	14.310	10.089	10.781	12.665	12.022
- Baten	-7.342	-5.427	-5.119	-5.128	-5.127	-5.178	-5.245
Nettolasten	7.250	9.551	9.191	4.961	5.654	7.487	6.777
Organisatie en bedrijfsvoering							
- Lasten	63.383	65.679	66.522	66.468	66.090	66.831	67.640
- Baten	-2.063	-1.177	-497	-477	-265	-265	-265
Nettolasten	61.320	64.502	66.025	65.991	65.825	66.566	67.375
Financiën, algemene dekkingsmiddelen							
Belastingen	-305.821	-319.608	-340.334	-361.402	-382.941	-403.898	-419.764
Vennootschapsbelasting**							
Onvoorzien***							
Exploitatieresultaat voor bestemming	-24.150	-15.802	-24.153	-46.553	-62.513	-55.453	-19.300
Mutaties reserves							
Toevoegingen	20.210	26.605	34.833	54.733	64.833	57.833	53.800
Onttrekkingen	-10.955	-10.803	-10.680	-8.180	-2.320	-2.380	-34.500
Totaal mutaties reserves	9.254	15.802	24.153	46.553	62.513	55.453	19.300
Exploitatieresultaat na bestemming	-14.896	-	-	-	-	-	-

* Exclusief belastingopbrengsten

** Op basis van de huidige cijfers is de verwachte vennootschapsbelasting nihil.

*** De wettelijke post onvoorzien is opgenomen bij het programma Financiën.

5.1.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten beïnvloeden het verwachte exploitatieresultaat over het begrotingsjaar 2027 en de meerjarenperiode 2028-2031. Dit zijn de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om (1) reguliere toevoegingen en onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of (2) om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel om structurele lasten te dekken. Baten uit de verkoop van grond en overige eigendommen kwalificeren we als incidentele baten.

De volgende tabel somt de incidentele baten en lasten op. Hierbij staat een voordeel met een minteken. De toelichtingen op de bedragen zijn onder de tabel weergegeven.

5.1.3.1 Tabel: Exploitatieresultaat exclusief Incidentele baten en lasten voor bestemming

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Exploitatieresultaat exclusief incidentele baten en lasten voor bestemming	-31,1	-47,3	-62,3	-55,2	-19,5
Onderzoek zettingsvloeiing Delflandsedijk	0,7	0,1	-	-	-
Onderzoek zettingsvloeiing Delflandsedijk	-0,7	-0,1	-	-	-
Subtotaal programma Waterveiligheid	-	-	-	-	-
Vangen rivierkreeften	2,9	2,8	2,8	-	-
Vangen rivierkreeften		-2,8	-2,8		
Subtotaal programma Waterkwaliteit	*2,9*	-	-	-	-
Bijdrage aan assets derden	4,0	1,0	-	-	-
Subtotaal programma Waterketen	*4,0*	*1,0*	-	-	-
Waterschapsverkiezingen	0,4	-	-	-	-
Verkoop vastgoed	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,2
Subtotaal programma Organisatie en bedrijfsvoering	*-0,2*	*-0,2*	*-0,2*	*-0,2*	*0,2*
Saldo incidentele baten en lasten exclusief reserves	*7,1*	*0,8*	*-0,2*	*-0,2*	*0,2*
Algemene reserve vrij inzetbaar	-2,2	-6,2	-1,5	-1,8	-
Tariefegalisatiereserve watersysteem	0,1	12,0	14,9	-	-
Tariefegalisatiereserve zuiveringssysteem	-0,5	-	-	-	-
Reserve baggerwerkzaamheden	-1,8				
Tariefdempingreserve watersysteem	-1,4	-2,0	-0,8	-0,6	-0,5
Tariefdempingsreserve zuiveringssysteem	-4,9	-	-	-	-
Subtotaal mutaties reserves	*-10,7*	*3,8*	*12,6*	*-2,4*	*-0,5*
Totaal incidentele baten en lasten	-3,6	4,6	12,4	-2,6	-0,3

Toelichting:

- Onderzoek zettingsvloeiing Delflandsedijk. We ontwikkelen een nieuwe rekenmethode voor de sterkte van de Delflandsedijk. Dit wordt gefinancierd vanuit het HWBP. In 2026 is hiervoor grondonderzoek uitgevoerd en is gestart met grootschalige laboratoriumproeven. Deze worden in 2027 afgerond en de uitkomsten worden vertaald in een rekenmethode.

Met deze methode bepalen we of en zo ja welke delen van de dijk we moeten versterken en aanmelden bij het HWBP.

- In 2026 is gestart met het grootschalig afvangen van rivierkreeften. In 2026 en 2027 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld. Ook voor 2028 en 2029 is rekening gehouden met kosten. Daarbij is de inzet dat deze volledig door het Rijk worden vergoed.
- Delfland draagt bij aan het benodigd groot onderhoud van rioolgemaal Heemraadsplein en vernieuwing van persleiding naar Dokhaven uitgevoerd door gemeente Rotterdam en het groot onderhoud aan rioolgemaal Zuidplantsoen uitgevoerd door de gemeente Delft. Doordat de bijdragen gebaseerd zijn op werkelijk uitgevoerd werk, verschillen de lasten per jaarschijf.
- Voor de waterschapsverkiezingen dragen wij structureel € 0,3 miljoen per jaar bij aan het Rijk. In het jaar van de verkiezingen (2027) wordt die bijdrage incidenteel verhoogd.
- De verkoop van eigendommen als grond en vastgoed is geen hoofdactiviteit en is vooraf lastig in te schatten. We weten dat we (bijna) ieder jaar wel iets verkopen, maar nog niet precies hoe en wat. Standaard begroten we € 0,2 miljoen per jaar.

Zowel de incidentele (hierboven) als de structurele (hieronder) reserve mutaties worden toegelicht in paragraaf 4.4 Reserves en voorzieningen.

5.1.3.2 Tabel: Exploitatieresultaat inclusief Incidentele baten en lasten voor bestemming

Omschrijving (bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Exploitatieresultaat inclusief incidentele baten en lasten voor bestemming	-34,7	-42,7	-49,9	-57,8	-19,8
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringssysteem	25,2	33,2	40,4	48,3	52,8
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	8,5	8,5	8,5	8,5	-34,0
Subtotaal toevoegingen aan reserves	*34,7*	*42,7*	*49,9*	*57,8*	*19,8*
Exploitatieresultaat na bestemming inclusief incidentele baten en lasten	-	-	-	-	-

5.1.4 Netto kosten naar beleidsproducten

Dit onderdeel betreft de raming van netto kosten naar de beleidsproducten.

5.1.4.1 Tabel: Netto kosten naar beleidsproducten

Beleidsproducten	Begroting 2027
Planvorming	
Eigen plannen	15.538
Plannen van derden	928
Aanleg en onderhoud waterkeringen	
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.031
Aanleg en onderhoud waterkeringen	33.510
Inrichting en onderhoud watersystemen	
Beheersinstrumenten watersystemen	1.183
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	15.234
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	15.139
Beheer hoeveelheid water	21.223
Monitoring watersystemen	11.256
Bouw en exploitatie zuivering technische werken	
Getransporteerd afvalwater	9.982
Gezuiverd afvalwater	22.128
Verwerkt slib	14.982
Afvalwaterbehandeling door derden	96.102
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	
Nautisch en vaarwegbeheer	81
Vergunningverlening en handhaving	
Beheer Keurkwartet en VTH beleid	1.256
Vergunningen en meldingen	2.891
Beheersing van lozingen	
Toezicht	3.299
Handhaving	405
Regulering lozingen	36
Heffing en invordering	
Belastingheffing	7.544
Bestuur en externe communicatie	
Bestuur	3.888
Externe communicatie	2.792
Calamiteitenzorg	1.131
Dekkingsmiddelen en exploitatieresultaat	
Opbrengsten algemeen	-331.202
Ondersteunende beheerproducten	
Ondersteunende producten	24.512
Ondersteunende producten vervolg	25.131
Exploitatieresultaat voor bestemming	0

5.2 Balans en reserves

5.2.1 Geprognosticeerde balans 2027 en meerjarige ontwikkeling

Deze paragraaf toont de geprognosticeerde balans 2027 en de meerjarige ontwikkeling van de balans. Deze zijn samengesteld op basis van:

- bekende gegevens zoals de aflossingsschema's van de leningen;
- de bestuursrapportage 2026;
- verwachte ontwikkelingen zoals geplande investeringen.

Verder is belangrijk:

- de vaste activa is de som van de boekwaarde (waarde investering minus de afschrijvingen) van in gebruik zijnde activa en onderhanden werken.
- de kortlopende vorderingen en de netto vlottende schulden zijn constant gehouden in het overzicht.
- het voordelig exploitatieresultaat van enig jaar komt in het daaropvolgend jaar in de reserves;
- de voorzieningen worden niet begroot. De dotaties en onttrekkingen bepalen we in de jaarrekening.

In onderstaande tabel staat de geprognosticeerde balans 2027.

5.2.1.1 Tabel: Geprognosticeerde balans 2026

Activa	31-12-2027	31-12-2026	Passiva	31-12-2027	31-12-2026
Vaste activa			*Vaste passiva*		
Materiële vaste activa	765.169	712.617	Algemene reserves	44.496	46.696
Financiële vaste activa	565	565	Bestemmingsreserves tariefegalisatie	4.449	11.029
			Overige bestemmingsreserves	200.712	167.779
			Resultaat jaar T-1	-	-
			Totaal eigen vermogen	*249.657*	*225.504*
			Voorzieningen	2.392	2.392
			Vaste schulden > 1 jaar	476.756	475.950
Totaal vaste activa	765.734	713.182	Totaal vaste passiva	728.805	703.846
Vlottende activa			*Vlottende passiva*		
Uitzettingen < 1 jaar	-	-	Uitzettingen < 1 jaar	26.929	1.636
Kortlopende vorderingen	40.000	42.300	Netto vlottende schulden	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	40.000	42.300	Totaal vlottende passiva	76.929	51.636
Totaal	805.734	755.482	Totaal	805.734	755.482

- De omvang van de materiële activa neemt toe, omdat de waarde van de nieuwe investeringen en op te leveren projecten hoger is dan het totaal aan afschrijvingen.
- Het eigen vermogen (reserves) neemt toe door een voordelig resultaat voor bestemming. Dit heeft als oorzaak dat we een tariefopslag hebben voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer. Het gaat om het voorbereiden op de hogere bijdrage HWBP vanaf 2030 respectievelijk de grote investeringen WVH/ERSA en de handback van de Harnaschpolder en Houtrust.

- Uitzettingen < 1 jaar: de verwachting is dat het saldo op de rekening-courant (schatkistbankieren) afneemt van ongeveer € 1,6 miljoen negatief eind 2026 naar € 77 miljoen negatief eind 2027. Omdat de kredietruimte bij de NWB goedkoper is dan het aangaan van lange termijn schulden maken we waar mogelijk gebruik van de kredietruimte. Neemt niet weg dat we verwachten in 2027 een langlopende lening van € 50 miljoen te gaan aantrekken.
  Omdat we gebruik maken van de kredietruimte bij de NWB wordt de (min) positie aan de passiva zijde van de balans gepresenteerd.
- Door het aantrekken van een nieuwe lening en het aflossen op bestaande leningen blijft de stand Vaste schulden > 1 jaar vrijwel gelijk.

Als we de balans meerjarig doortrekken, dan ziet deze er naar verwachting als volgt uit.

5.2.1.2 Tabel: Geprognosticeerde meerjarenbalans

Balans	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Materiële vaste activa	712.317	712.617	765.169	866.021	1.009.392	1.236.163	1.475.453
Financiële vaste activa	565	565	565	565	565	565	565
Rekening courant	14.699						
Kortlopende vorderingen	37.596	42.300	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal activa	765.178	755.482	805.734	906.586	1.049.957	1.276.728	1.516.018
Algemene reserves	45.917	46.696	44.496	38.296	36.796	35.006	35.006
egalisatiereserves	9.993	11.029	4.449	14.469	28.549	27.959	27.459
Overige bestemmingsreserves	138.897	167.779	200.712	243.444	293.377	351.209	371.009
Exploitatieresultaat	14.896	-	-	-	-	-	-
Voorzieningen	2.392	2.392	2.392	2.392	2.392	2.392	2.392
Opgenomen geldleningen	400.588	380.588	352.088	323.588	295.088	266.588	236.588
PPS-lening	114.795	95.362	74.668	52.711	27.861	1.510	-
Nieuwe financiering	-		50.000	147.500	290.100	525.600	749.300
Rekening courant		1.636	26.929	34.186	25.794	16.464	44.264
Netto vlottende schulden	37.701	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal passiva	765.178	755.482	805.734	906.586	1.049.957	1.276.728	1.516.018

De omvang van de balans verdubbeld de komende jaren. Aan de activa zijde neemt de materiële activa toe door de investeringen in met name de Vergulde Hand. Om deze investeringen te kunnen financieren, hebben we enerzijds extra opslagen op de heffingen doorgevoerd zodat onze reserves toenemen (eigen vermogen) en anderzijds zullen we langlopende leningen moeten aantrekken (vreemd vermogen).

5.2.2 Reserves meerjarig

Paragraaf 4.2.3 *'Reserves en voorzieningen'* beschrijft het verloop van de reserves in 2027. In deze paragraaf geven we de meerjarige ontwikkeling weer.

5.2.2.1 Tabel: Reserves meerjarig

Reserves per 31 december	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Algemene reserves							
Algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600	27.600
Algemene reserve weerstandsvermogen zuiveringsbeheer	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400	7.400
Algemene reserve vrij inzetbaar	10.917	11.696	9.496	3.296	1.796	6	6
Totaal algemene reserves	45.917	46.696	44.496	38.296	36.796	35.006	35.006
Egalisatiereserves							
Tariefdempingreserve watersysteem	2.993	5.266	3.896	1.916	1.096	506	6
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	6.060	4.863	3	3	3	3	3
Tariefegalisatiereserve watersysteem	450	450	550	12.550	27.450	27.450	27.450
Tariefegalisatiereserve zuiveringsbeheer	450	450	-	-	-	-	-
Totaal egalisatiereserves	9.953	11.029	4.449	14.469	28.549	27.959	27.459
Overige bestemmingsreserves							
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197	1.197
Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	42.905	59.970	68.503	77.035	85.568	94.100	60.100
Reserve baggerwerkzaamheden	-	3.750	1.950	1.950	1.950	1.950	1.950
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	23.748	24.748	25.748	26.748	27.748	28.748	29.748
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	55.914	78.114	103.314	136.514	176.914	225.214	278.014
Totaal bestemmingsreserves	123.764	167.779	200.712	243.444	293.377	351.209	371.009
Totaal reserves	179.634	225.504	249.657	296.209	358.722	414.174	433.474

De algemene reserve vrij inzetbaar en de twee tariefdempingsreserves worden in de komende vijf jaar volledig onttrokken. Dit is conform de nota Reserves en voorzieningen. De onttrekkingen zijn zodanig dat ze (a) waar nodig tekorten dekken en (b) de heffingen zo gelijkmatig laten ontwikkelen (zie hiervoor paragraaf 4.3).

De tariefegalisatiereserve watersysteem vullen wij de jaren met de overschotten van de extra opslag op de belastingen van 0,5% per jaar (oplopend naar 2,5% in 2030). De reserve zal vervolgens worden onttrokken om met name de extra bijdrage HWBP te dekken.

Vanuit de reserve baggerwerkzaamheden wordt in 2027 € 1,8 miljoen onttrokken. Hiermee zorgen we voor een gelijkmatige spreiding van de kosten van baggeren.

Zoals eerder is aangegeven, zijn de gevolgen van de voortijdige beëindiging van de overeenkomst met Delfluent nog niet verwerkt in de cijfers. Dit geldt ook voor de opbouw van de egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder.
Wij voegen jaarlijks € 8,5 miljoen toe aan die reserve. In 2030 vindt de laatste toevoeging plaats. In 2031 vindt een onttrekking plaats van € 34 miljoen. Deze is bedoeld om de extra service-fee die we aan Delfluent moeten betalen te dekken. Vanaf 2031 gaat namelijk de handback van de PPS spelen. De service-fee neemt voor drie jaar toe om de staat van onderhoud van de twee zuiveringen (Harnaschpolder en Houtrust) op een zodanig niveau te krijgen dat wij na overdracht van de twee installaties in 2033 de eerste vijf jaar nauwelijks onderhoudskosten gaan hebben.

Aan de reserve kapitaallasten investeringen watersysteem voegen we jaarlijks € 1 miljoen toe. In de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer lopen de toevoegingen op van € 25 miljoen in 2027 naar € 53 miljoen in 2031. Deze toename komt door de extra opslagen op de zuiveringsheffing. De onttrekkingen aan de reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer gaan plaatsvinden vanaf het moment dat de betreffende kosten in de exploitatie terechtkomen. Bijvoorbeeld bij het in gebruik nemen van de nieuwe AWZI in 2034.

5.3 Investeringen

De investeringsramingen zijn opgesteld op basis van actuele inzichten uit beheer, onderhoud en vervanging van assets en zijn verwerkt in de meerjarenraming.
Het uitgangspunt voor de ramingen is de stand van zaken over de voortgang van de projecten uit de bestuursrapportage 2026.

De toelichtingen op de investeringen zijn in de programmabegroting in hoofdstuk 3 opgenomen.

5.3.1 Tabel: Investeringen realisatie

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Uitgaven per 01-01-2027	Onderhanden werken in 2027	Op te starten werken in 2027	Uitgaven t/m 31-12-2027
Waterkeringen	72,4	12,9	0,7	86,0
Waterkwaliteit	12,9	4,0	0,6	17,5
Waterkwantiteit	25,8	4,2	2,3	32,3
Waterketen	61,6	10,4	62,8	134,8
Organisatie en bedrijfsvoering	4,4	0,0	0,0	4,4
Totaal	177,1	31,6	66,4	275,0

5.3.2 Tabel: Investeringen meerjarenraming

Programma (bedragen * € 1 miljoen)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Waterkeringen	15,3	15,0	13,6	15,4	14,4	14,4	14,4
Waterkwaliteit	2,4	5,6	4,6	4,0	3,0	3,0	3,0
Waterkwantiteit	8,5	6,5	6,5	10,0	11,0	18,5	16,5
Waterketen	17,1	16,2	73,2	119,4	161,4	239,4	253,1
Organisatie en bedrijfsvoering	1,0	1,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0
Totaal	44,2	44,4	97,9	148,7	191,1	275,2	287,0

6 Bijlagen

6.1 Lijst van begrippen en afkortingen

Afkorting/Begrip	Toelichting
Activa	Overzicht van bezittingen en vorderingen op de balans
Afschrijving	Het jaarlijks in de boekhouding opnemen van de waardedaling van onze activa. De kosten van waardevermindering door de tijd en gebruik van onze activa worden zo over de verwachte levensduur verdeeld.
Aquon	Het gezamenlijke onderzoeksinstituut voor waterkwaliteit van negen waterschappen, waaronder Delfland
AI	Artificiël Intelligence, ofwel kunstmatige intelligentie
API	Application Programming Interface, ofwel een geformaliseerde manier om gegevens uit te wisselen
Areaal	(ook: belastingareaal) Het aantal huishoudens en bedrijven in het beheergebied dat belastingplichtig is
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie
Balans	Overzicht van bezittingen en vorderingen (activa) en vermogen en schulden (passiva)
BBVW	Het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen bevat de comptabiliteitsvoorschriften voor waterschappen. Hierin staat aan welke voorwaarden begrotingen en verantwoordingen moeten voldoen. Doel is het voorleggen van eenduidige financiële stukken.
Begroting	Het overzicht van geraamde (verwachte) kosten en opbrengsten in een bepaald jaar, opgezet volgens de begrotingsvoorschriften (BBVW). De verenigde vergadering (VV, ofwel algemeen bestuur) stelt jaarlijks de begroting in november vast. Dit wordt de primitieve begroting genoemd. In de loop van het begrotingsjaar stelt de VV hierin wijzigingen vast. Daarom wijkt de uiteindelijke begroting per 31 december af van de primitieve begroting. De begroting wordt ingedeeld in een aantal programma's waarbinnen de doelstellingen zijn geformuleerd die veelal voortvloeien uit het coalitieakkoord.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van ramingen in de begroting gedurende het jaar waarin de begroting in uitvoering is. De verenigde vergadering (VV) stelt de begrotingswijzigingen vast.
Burap	Bestuursrapportage
Digitale transformatie	Het bieden van maatschappelijke meerwaarde door de verandering van producten, diensten, werkprocessen, cultuur en mensen, gedreven en ondersteund door informatievoorziening en techniek
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CIO	Chief information officer
Delfluent	Delfluent Services, de publiek-private-samenwerkings-partner van Delfland bij twee afvalwaterzuiveringsinstallaties

Afkorting/Begrip	Toelichting
DGL	De Groote Lucht; afvalwaterzuiveringsinstallatie in Vlaardingen
Dotatie	Toevoeging aan een reserve of voorziening
E.V.	Eigen vermogen. Dat deel van het vermogen dat in eigen bezit is. Op de balans zijn dat aan de passiefzijde de algemene reserve, de bestemmingsreserves en een eventueel voordelig exploitatieresultaat.
Egalisatiereserve	Een aangehouden reserve voor het opvangen van schommelingen in de bedrijfsvoering of tarieven
EMU-saldo	De optelsom van alle inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid en decentrale overheden
ERSA	Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater
ESF	Ecologische sleutelfactoren
Exploitatieresultaat	De winst of het verlies van een organisatie uit de dagelijkse activiteiten. Dit wordt berekend door alle opbrengsten (baten) en alle kosten (lasten) van elkaar af te trekken.
FE	Financiële Eenheid, onze gemeenschappelijke administratie met de waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland
Financiering	Financiering is het regelen van geld en kapitaal om bedrijfsuitgaven en investeringen te betalen. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan.
GR	Gemeenschappelijke Regeling. Dat is een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, tussen verschillende overheden. Het is een vorm van een zogeheten verbonden partij.
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater. Dit is afvalwater afkomstig uit het gebied van Delfland dat door een ander waterschap wordt gezuiverd en vice versa. Delfland betaalt of ontvangt hier een vergoeding voor op basis van de afspraken in de overeenkomsten die hiervoor zijn afgesloten.
GWW	Grond, weg- en waterbouw
Handback	Op dit moment beheert Delfluent de assets van de zuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaschpolder. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de prestaties van het zuiveren conform het DBFO-contract. De Handback is het moment waarbij aan het einde van de contractperiode de assets inclusief personeel, de bijbehorende kwaliteitssystemen en de afgesproken staat van onderhoud weer aan Delfland worden overgedragen.
HVC	Huisvuilcentrale Noord-Holland
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling afvalwater
iBabs	Applicatie voor papierloos vergaderen. Ook gebruikt voor de Woo (Wet open overheid).

Afkorting/Begrip	Toelichting
Inundatie	Waterpeil in de sloot stijgt zodanig dat het water over de slootkant het land op stroomt
Investeringsplanning	Het overzicht van alle investeringen die in de begroting zijn opgenomen en die door middel van een krediet worden gefinancierd
IV	Informatievoorziening
Kapitaallasten	Lasten door afschrijving en rente op activa
Kredieten	Het beschikbaar stellen van financiële middelen door de verenigde vergadering om een investering te doen. Aan de lening wordt rente toegekend. Samen met de afschrijvingslasten vormen deze de kapitaallasten.
KRW	Europese kaderrichtlijn water
NAD	Netwerk waterketen Delfland
NEZ	Natte ecologische zone
NIS2	Richtlijn voor network and information security
NPHD	Nationaal Park Hollandse Duinen
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NSQ	Netto schuldquote; indicator voor de omvang van de netto schulden ten opzichte van de belastingopbrengsten (netto schuldpositie/opbrengst)
NVO	Natuurvriendelijke oever
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
Onttrekking	Verlaging van een reserve of voorziening
PACAS	Powdered activated carbon in sludge; met dit actieve poederkool halen we medicijnresten uit het afvalwater
Passiva	Overzicht op de balans met eigen en vreemd vermogen
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen; verzamelnaam voor meer dan 6000 slecht afbreekbare stoffen
P&C-cyclus	Planning & control-cyclus. Het proces waarbij aansturing van de organisatie plaatsvindt door doelen te formuleren, termijnen aan te geven, middelen beschikbaar te stellen, verantwoordelijken aan te wijzen, de uitvoering te volgen, de gewenste effecten te normeren, resultaten te meten en alle betrokkenen te informeren. De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten in het kader van de begrotingscyclus.
PI	Prestatie-indicator
PPS	Publiek-private samenwerking. Hierbij werkt de overheid samen met marktpartijen om iets te realiseren, waarvoor bepaalde samenwerkingsvormen worden bedacht. Een voorbeeld binnen Delfland is het beheer en onderhoud van de zuiveringsinstallatie in de Harnaschpolder en de Houtrust.
RBG	Regionale Belasting Groep; deze gemeenschappelijke regeling is belast met de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen
RES	Regionale energie strategie

Afkorting/Begrip	Toelichting
SAMP	Strategische asset management plan
SGBP-3	Derde stroomgebiedsbeheerplan (2022-2027)
SGBP-4	Vierde stroomgebiedsbeheersplan (2028-2033)
SOC	Security operation centre
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer; het kenniscentrum van de Nederlandse waterschappen en provincies
Subsidie	Een bijdrage van een derde partij om een bepaalde activiteit te ondersteunen. De verstrekker ervan stelt meestal voorwaarden aan de besteding en verantwoording van de subsidiegelden.
Treasury	Het beheer van geldstromen, zoals het aantrekken of (tijdelijk) wegzetten van gelden
TRCF	Total recordable case frequency; aantal meldingsplichtige ongelukken per 1 miljoen gewerkte uren
TWP	Toekomstgerichte wateroverlastplannen
URL	Uniform resource locator; uniek internetadres voor een website, specifieke webpagina of een bestand dat op internet staat
Ve	Vervuilingseenheid
VTH	Vergunningen, toezicht en handhaving
V.V.	Vreemd vermogen; het deel van het vermogen dat niet tot het eigen vermogen behoort. Dit bestaat uit schulden en andere financiële verplichtingen aan derden, zoals voorzieningen, leningen en openstaande crediteuren.
VV	Verenigde vergadering, het algemeen bestuur van een waterschap.
Weerstandsvermogen	Het vermogen om ook in ongunstige tijden activiteiten te kunnen voortzetten
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
Woo	Wet open overheid
WOZ	Wet onroerende Zaakbelasting
WVH	Waterzuivering Vergulde Hand; project om in Vlaardingen een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie te bouwen ter vervanging van de huidige afvalwaterzuiveringsinstallatie De Groote Lucht
ZH-PLG	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

6.2 Delfland in kengetallen

Karakteristiek	Aantal	Eenheid
Oppervlakte van het gebied van Delfland	408	km2
Aantal inwoners	1,2	miljoen
Aantal gemeenten (gedeeltelijk) binnen Delfland	14	
Aantal huishoudens	555.000	
Hectare wegen	4.650	ha
Exploitatiekosten	347,7	miljoen €
Exploitatie opbrengsten	371,9	miljoen €
Exploitatieresultaat	24,2	miljoen €
Investeringsvolume	97,9	miljoen €
Langlopende leningen	380,6	miljoen €
PPS-langlopende leningen	95,4	miljoen €
Watergangen in beheer	4.366	km
Primaire watergangen	1.215	km
Secundaire watergangen	3.079	km
Polderwater	3.643	km
Boezemwater	651	km
Oppervlakte boezem	819	ha
Aantal glastuinbouwbedrijven	1.432	
areaal glastuinbouwbedrijven	3.345	ha
Aantal vispassages	31	
Aantal zwemwaterlocaties	12	
Areaal natte ecologische zones	247	
aantal boezemgemalen	9	
Aantal inlaatgemalen	2	
Aantal circulatiegemalen	2	
Aantal poldergemalen	213	
Aantal mobiele pompen permanent geplaatst	0	
Aantal sluizen in beheer	9	
Aantal compartimenteringswerken in beheer	26	
Aantal automatische stuwen	177	
Aantal stuwen	1.878	
Aantal windmolens	5	
Aantal polders	81	
Aantal peilschalen	1.133	
Lengte primaire waterkering	55	km
Lengte regionale watekering	433	km
Lengte overige keringen	202	km
Aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties	4	

Aantal rioolpersgemalen	35	
Aantal riool overstorten	719	
Productie biogas *	7,5	miljoen m3
Aantal slibvergistingsinstallaties	4	
Lengte (riool)persleidingen	172	km

6.3 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden

Onderstaande bedragen zijn * € 1000.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Slibverwerking (GR)						
Belang waterschap	Delfland optimaliseert de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en slib verwerken.						
Openbaar belang	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
			31-12-24	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
			31	31	39	33	0
Risico's	Het risicoprofiel van de GR Slibverwerking is beperkt. De GR voert zelf geen operationele taken uit; risico's ten aanzien van de verwerking van zuiveringsslib liggen primair bij HVC en de deelnemende waterschappen. Een aandachtspunt vormt de ontwikkeling van de kosten van slibverwerking. De financiële resultaten van de slibactiviteiten van HVC staan onder druk door de toenemende onderhoudskosten van de verouderende slibverbrandingsinstallatie, stijgende energiekosten en een afnemende bezettingsgraad tijdens onderhoudswerkzaamheden. Dit kan leiden tot hogere kosten voor verwerking, transport en opslag van slib. Op basis van de beschikbare informatie zijn er echter geen aanwijzingen dat deze ontwikkelingen in 2027 leiden tot een materieel risico voor de financiële positie van de GR Slibverwerking of van Delfland.						

Verbonden partij	Regionale Belasting Groep						
Belang waterschap	Door het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.						
Openbaar belang	Namens Delfland hebben twee hoogheemraden zitting in het algemeen bestuur van de RBG, waarvan een hoogheemraad de voorzitter is.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
			31-12-26	**31-12-27**	**31-12-26**	**31-12-27**	**Resultaat**
			2.680	1.762	4.900	4.900	
Risico's	Beperkt						

Verbonden partij	Aquon						
Belang waterschap	Verbeteren van de waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek. Ten behoeve van de begrotingsprogramma's Waterkwaliteit, Waterketen en Organisatie (toezicht, handhaving).						
Openbaar belang	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur. De dijkgraaf is technisch voorzitter van het bestuur.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
	01-01-26	**01-01-27**	**01-01-25**	**31-12-25**	**01-01-25**	**31-12-25**	**Resultaat**
	4.000	4.800	3.500	4.900	51.700	50.400	1.400
Risico's	geen						

Verbonden partij	Het Waterschapshuis

Belang waterschap	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis helpt de watersector in haar ambitie data gedreven te werken door samen te werken.
Openbaar belang	Door samen te werken met het Waterschapshuis trekken de waterschappen samen op in het versterken van de informatievoorziening. Samenwerking is noodzakelijk om maatschappelijke doelen te bereiken, risico's te delen en innovatiekracht te bundelen. De SD's van de waterschappen hebben zitting in de Opdrachtgeverstafel en de dijkgraven in het Algemeen Bestuur van het Waterschapshuis. Daarnaast is de dijkgraaf van Delfland voorzitter van het Dagelijks Bestuur van het Waterschapshuis en tevens voorzitter van deze GR.

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
	31-12-24	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
			0	0	15.108.053	24.639.161	

Risico's	Programma/project-specifieke risico’s worden door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde “loden deur”. Dit belangrijke principe is verankerd in de Gemeenschappelijke regeling (artikel 4, 5, 40) en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Wel wordt in de bestuursrapportage (per 30 april, 31 augustus en 31 december) inzicht gegeven in de risico’s per project. Financieel vooruitzicht: Al geruime tijd loopt een rechtszaak tussen hWh en de Belastingdienst met betrekking op vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen. De mogelijkheid bestaat dat de zaak in 2026 wordt afgerond. Indien hWh in het gelijk gesteld wordt, dan vindt een financiële correctie plaats vanaf 2019, wat zal leiden tot een BTW-verrekening met de waterschappen.

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Nederlandsche Waterschapsbank N.V.
Belang waterschap	Het verzorgen van het betalingsverkeer. De financiering en het uitkeren van dividend dragen bij aan de beleidsdoelstelling ‘een duurzaam financieel evenwicht’.
Openbaar belang	

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
	01-01-24	**31-12-24**	**01-01-24**	**31-12-24**	**01-01-24**	**31-12-24**	**Resultaat**
			2.060	2.094	73.523	76.347	94

Risico's	Risico's

Verbonden partij	Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V.
Belang waterschap	Het al in de planvormingsfase vanuit samenwerking zeker stellen van het waterbelang in nieuwe woningbouwprojecten in het Westland.
Openbaar belang	Het al in de planvormingsfase hebben van regie op de realisatie van openbare voorzieningen bij de ontwikkeling van nieuwe woningbouwprojecten.

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
			31-12-24	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
			8.420	10.991	32.971	18.464	

Risico's	Sinds 2002 is het belang van Delfland gemaximeerd op € 903.023. Sinds 2014 is dit volgestort en op basis van in 2015 gemaakte afspraken (Allonge) is dit 4,55% van het eigen vermogen (% winstaandeel is 2,3%). De waardering bedroeg per 31-12-2025 € 401.000 op de balans van Delfland. Het risico is dat als het eigen vermogen afneemt de waarde van ons aandeel afneemt. De intentie is om in 2027 Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V. op te heffen. De (financiële) gevolgen hiervan worden in onze administratie verwerkt.

Verbonden partij	Aquaminerals B.V.						
Belang waterschap	Aquaminerals onderzoekt en faciliteert bij het streven van Delfland om grondstoffen terug te winnen en duurzaam hergebruik toe te passen. Hiermee wordt bijgedragen aan beleidsdoelstellingen van de programmalijn Circulaire Economie.						
Openbaar belang	Door samenwerking met Aquaminerals geeft Delfland invulling aan afspraken uit het Grondstoffenakkoord, het Klimaatakkoord en de Klimaatwet.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
	01-01-27	**31-12-27**	**31-12-24**	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
	72	72	1.800	1.900	4.100	5.800	68
Risico's							

Verbonden partij	Delfluent B.V.						
Belang waterschap	Delfluent beheert en onderhoudt voor ons de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust. Het zuiveren van afvalwater is een van onze twee hoofdtaken. Deze samenwerkingsvorm draagt daaraan bij. Wij betalen jaarlijks een fee aan Delfluent.						
Openbaar belang							
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
							Resultaat
Risico's	De begroting is vastgesteld op geprognotiseerde indices. De realisatie is sterk afhankelijk van de werkelijke indices in januari van het lopende jaar, deze zijn pas later in het jaar bekend. De verschillen kunnen aanzienlijk zijn tussen begroting en realisatie, vanwege deze onzekerheid.						

Verbonden partij	HVC NV te Alkmaar						
Belang waterschap	HVC voert al het aangeboden slib af en verwerkt dat op een verantwoorde manier.						
Openbaar belang	De GR Slibverwerking is aandeelhouder B in de HVC. De aandeelhouders B staan 100% garant en ontvangen daarvoor een provisie. De GR behartigt de belangen van acht waterschappen in de aandeelhoudersvergadering van HVC.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
	01-01-25	**01-01-26**	**01-01-25**	**01-01-26**	**01-01-25**	**01-01-26**	**Resultaat**
	4.318		257.583	277.924	966.359		
Risico's							

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Unie van Waterschappen

Belang waterschap	Jaarlijks betaalt Delfland contributie aan de Unie. Voor 2026 bedroeg de contributie € 1.051.734. Dit bedrag is na een besluit van de Ledenvergadering (3-7-2026) incidenteel verhoogd met € 23.622. Tevens heeft de ledenvergadering besloten de contributie structureel te verhogen o.a. om de procesvoering van de Unie te versterken i.v.m. de toegenomen opgaven. Dit is exclusief de bijdrage muskusratten die ook aan de Unie wordt betaald.
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen brengt de belangen van alle waterschappen in Nederland samen en vertegenwoordigt deze op nationaal niveau. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting.

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
			31-12-24	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
			2.589.009	2.900.262	23.959.485	24.990.872	

Risico's	

Verbonden partij	NAD (Netwerk Afval(water)keten Delfland)
Belang waterschap	Het NAD levert een bijdrage aan doelmatig en toekomstbestendig transport en zuivering van stedelijk afvalwater. Het NAD helpt ons stappen te zetten in de transitie van lineair naar een circulaire waterketen en hiermee het sluiten van de watercyclus.
Openbaar belang	Door met verschillende partijen binnen het beheersgebied slim samen te werken kunnen we de waterketen efficiënter en kosteneffectiever inrichten. Ook dragen we bij aan kostenbesparing, ook met oog op de ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en energietransitie.

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
							Resultaat

Risico's	De huidige bestuurlijke overeenkomst loopt t/m 2027. Er bestaat het risico dat partijen dan uit de succesvolle samenwerking stappen en de slagkracht hierdoor verlaagd wordt. Verder geen financiële risico’s.

Verbonden partij	STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)
Belang waterschap	STOWA ontwikkelt, verzamelt en verspreidt toegepaste kennis voor de Nederlandse regionale waterbeheerders. Door deelname aan STOWA beschikt het waterschap over actuele kennis, onderzoeksresultaten, handreikingen en innovaties die bijdragen aan een doelmatige uitvoering van de wettelijke watertaken. De reguliere jaarlijkse bijdrage van Delfland in 2026 bedroeg € 633.847.
Openbaar belang	Door samen te werken binnen STOWA ontwikkelen en delen de waterschappen kennis voor de uitvoering van waterbeheeropgaven. Gezamenlijk onderzoek vergroot de innovatiekracht, voorkomt dubbel werk en draagt bij aan doelmatige en effectieve uitvoering van wettelijke taken.

Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel**
			31-12-24	**31-12-25**	**31-12-24**	**31-12-25**	**Resultaat**
			9.801.004	11.370.405	8.405.400	9.210.438	1.569.401

Risico's	Door vraaggestuurde programmering en betrokkenheid van waterschappen zijn de risico's rond aansluiting en toepasbaarheid van kennis zeer klein.

Overige samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Financiële eenheid						
Belang waterschap	Door het volledig, tijdig en efficiënt voeren van de financiële administratie wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'. De bijdrage in 2027 bedraagt € 1,2 miljoen.						
Openbaar belang	Bestuurlijk overleg met de partners.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel Resultaat**
Risico's							

Verbonden partij	Muskusrattenbeheer						
Belang waterschap	Muskusrattenbeheer is een taak van de waterschappen waarvoor Delfland de samenwerking is aangegaan met de waterschappen Hollands Noorderkwartier, Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland, De Stichtse Rijnlanden en Amstel, Gooi en Vecht.						
Openbaar belang	Bestuurlijk overleg met per waterschap één hoogheemraad.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel Resultaat**
Risico's							

Verbonden partij	Alliantie Waterkracht Rotterdam						
Belang waterschap	Kennis delen en ophalen, gezamenlijk onderzoek doen inzake waterveiligheid, watersysteem, klimaatadaptatie, zuivering van stedelijk afvalwater, etc. en het bevorderen van maatregelen Bijdrage van 8,5% van de kosten. Voor 2027 bedraagt dat ca. € 61.000.						
Openbaar belang	Gemiddeld twee keer per jaar is er een bestuurlijk overleg met één hoogheemraad.						
Financieel	**Financieel belang**		**Eigen vermogen**		**Vreemd vermogen**		**Financieel Resultaat**
Risico's							

6.4 Risico's Delfland

Nr.	Risico	Beschrijving	Risico-niveau
1	Langdurige stroomuitval	Langdurige stroomuitval kan meerdere vitale processen tegelijk raken, waaronder gemalen, zuiveringen, ICT, communicatie en toegang tot locaties. De relevantie neemt toe door netcongestie, afhankelijkheid van elektriciteit en bredere aandacht voor maatschappelijke weerbaarheid. Delfland werkt aan noodvoorzieningen, continuïteitsvoorbereiding en afstemming met partners. Het restrisico blijft zeer hoog omdat het minimale dienstverleningsniveau dat Delfland bij langdurige verstoringen wil kunnen handhaven nog moet worden vastgesteld. Juist voor kritieke processen kan Delfland veel doen om de gevolgen te beperken, maar daarvoor zijn scherpere continuïteitsnormen, herstelafspraken, prioritering en scenario-oefeningen nodig.	Zeer Hoog
2	Onvoldoende calamiteitenparaatheid & herstelvermogen	Dit risico betreft de vraag of Delfland bij incidenten, rampen of langdurige verstoringen voldoende snel kan reageren en herstellen. De ontwikkeling hangt samen met toenemende aandacht voor weerbaarheid, bedrijfscontinuïteit en wettelijke eisen aan vitale processen. Delfland werkt aan calamiteitenorganisatie, oefeningen, ketenafstemming en bedrijfscontinuïteitsmanagement. Het restrisico blijft zeer hoog omdat verstoringen meerdere processen tegelijk kunnen raken, herstel afhankelijk kan zijn van externe partijen en er nog werk nodig is om calamiteitenparaatheid, herstelvermogen en bedrijfscontinuïteit aantoonbaar als samenhangend stelsel te borgen.	Zeer Hoog
3	Onvoldoende continuïteit en toekomstbestendigheid zuiveringen	De zuiveringsopgave wordt zwaarder door veroudering van installaties, capaciteitsvragen, functionele mismatch, afhankelijkheden in de afvalwaterketen en aangescherpte Europese eisen. De ontwikkeling raakt zowel technische continuïteit als investeringsplanning, assetkwaliteit en vergunningen. Delfland werkt aan analyses, instandhoudingsmaatregelen en voorbereiding op toekomstige eisen. Het restrisico blijft zeer hoog door de omvang van de opgave en de meerjarige onzekerheid over tijdige realisatie.	Zeer Hoog
4	Risico’s PPS-contract Delfluent	Het PPS-contract met Delfluent kent financiële en operationele onzekerheden tijdens de resterende looptijd en richting einde contract. Indexeringsontwikkelingen en de toekomstige staat van over te dragen assets vragen tijdige voorbereiding. Delfland werkt aan meerjarige voorbereiding op contractovergang, financiële borging en risicobeheersing. Het restrisico blijft zeer hoog door de omvang van het contract, de afhankelijkheid van dienstverlening en de mogelijke financiële en operationele impact.	Zeer Hoog*
5	Niet halen KRW	Het KRW-risico draait vooral om aantoonbaarheid: kan Delfland laten zien dat tijdig en doeltreffend is gedaan wat binnen de eigen taken en bevoegdheden verwacht mag worden? De relevantie neemt toe door juridische toetsing, afhankelijkheid van derden en de noodzaak van goede dossiervorming. Delfland werkt aan maatregelen, monitoring, borging in processen en onderbouwing per waterlichaam. Het restrisico blijft zeer hoog omdat verdere versterking nodig is van aantoonbaarheid, juridische borging en structurele verankering in de werkprocessen.	Zeer Hoog
6	Achteruitgang biodiversiteit & schade door exoten	Biodiversiteit en ecologische waterkwaliteit staan onder druk door nutriëntenbelasting, opwarming, blauwalg, kroosvorming en invasieve exoten. Exoten kunnen ook schade veroorzaken aan oevers en waterkeringen. Delfland werkt aan monitoring, beheermaatregelen, ecologische inrichting en exotenaanpak. Specifiek voor de Amerikaanse rivierkreeft zet Delfland in op onderzoek, bescherming van natte ecologische zones en het terugdringen van rivierkreeftendichtheden, onder meer via	Zeer Hoog

Nr.	Risico	Beschrijving	Risico-niveau
		gerichte afvang op daarvoor aangewezen locaties. Het restrisico blijft zeer hoog omdat de oorzaken breed en deels extern zijn en de ecologische effecten zich over langere tijd ontwikkelen.	
7	Falen waterkeringen	Het risico betreft het falen van primaire of regionale waterkeringen. De relevantie blijft hoog door de combinatie van grote potentiële maatschappelijke gevolgen, klimaatverandering, zeespiegelstijging, bodemdaling en extremere weersomstandigheden. Delfland beheerst dit via inspecties, monitoring, onderhoud, noodprotocollen en versterkings- en verbeterprogramma's. Het restrisico blijft hoog omdat falen nooit volledig kan worden uitgesloten en de mogelijke impact zeer groot is.	Hoog
8	Wateroverlast	De druk op het watersysteem neemt toe door klimaatverandering, verstedelijking en intensievere piekbuien. Daardoor wordt tijdig onderhoud aan watergangen, kunstwerken, maaien en baggeren belangrijker voor het functioneren van het systeem. Delfland stuurt op beheer- en onderhoudsprogramma's, klimaatadaptieve maatregelen en calamiteitenvoorbereiding. Het restrisico blijft hoog omdat extreme neerslag niet volledig beheersbaar is en schade snel maatschappelijk zichtbaar wordt.	Hoog
9	Zoetwatertekort	Langere droogteperioden vergroten de druk op de beschikbaarheid van zoetwater. Het risico is actueel door verzilting, toenemende watervraag en afhankelijkheid van regionale aanvoer en bovenregionale keuzes. Delfland beheerst dit via droogteprotocollen, doorspoelmaatregelen, zoetwateraanvoer en regionale afspraken. Het restrisico blijft hoog omdat droogte en beschikbaarheid van aanvoerwater slechts deels beïnvloedbaar zijn.	Hoog
10	Vertraging baggeren door verontreinigde waterbodems	Verontreinigde waterbodems en microverontreinigingen kunnen baggerwerkzaamheden vertragen of duurder maken, bijvoorbeeld door onderzoek, verwerking of beperkte afzetmogelijkheden. Dit raakt de voortgang van onderhoud en daarmee indirect de werking van het watersysteem. Delfland beheerst dit via onderzoek, programmering en zorgvuldige uitvoering van baggerwerk. Het restrisico blijft hoog omdat stoffenproblematiek en afzetmogelijkheden onzeker kunnen blijven.	Hoog
11	Verontreinigingen in het oppervlaktewater	Microverontreinigingen en andere schadelijke stoffen kunnen de chemische waterkwaliteit onder druk zetten. Het risico is actueel omdat monitoring en kennis toenemen, terwijl bronaanpak vaak afhankelijk is van meerdere partijen en diffuse bronnen. Delfland blijft inzetten op monitoring, samenwerking en bronaanpak waar mogelijk. Het restrisico blijft hoog doordat de beheersing in de keten complex is en niet volledig binnen de invloedssfeer van Delfland ligt.	Hoog
12	Uitloop in planning en kosten project Waterzuivering Vergulde Hand	Waterzuivering Vergulde Hand kent veel afhankelijkheden. Vertraging of kostenstijging kan ontstaan door netcongestie, ruimtelijke en juridische procedures, prijsontwikkeling, bestuurlijke keuzes en wijzigende wet- en regelgeving. Delfland beheerst dit via projectsturing, besluitvorming, planning en risicobewaking. Het restrisico is hoog omdat uitloop niet alleen financiële gevolgen heeft, maar ook de afhankelijkheid van bestaande voorzieningen verlengt.	Hoog
13	Ongeautoriseerde toegang & dataverlies	Digitale dreigingen nemen toe en raken de vertrouwelijkheid en integriteit van informatievoorziening. Ongeautoriseerde toegang kan leiden tot datalekken, manipulatie of verlies van informatie. Dit risico is scherper zichtbaar door toenemende afhankelijkheid van digitale systemen en wettelijke eisen rond cyberveiligheid. Delfland beheerst dit via informatiebeveiliging, autorisatiebeheer, bewustwording en governance. Het restrisico blijft hoog door de veranderende dreiging en ketenafhankelijkheid.	Hoog
14	Uitval kritieke IT-systemen	De beschikbaarheid van informatievoorziening is essentieel voor primaire en ondersteunende processen. Uitval van ICT of procesautomatisering kan de continuïteit van vitale taken verstoren. Delfland werkt aan beschikbaarheid, beheer,	Hoog

Nr.	Risico	Beschrijving	Risico-niveau
		herstelvoorzieningen, lifecyclemanagement en continuïteitsafspraken. Het restrisico blijft hoog omdat digitale systemen sterk verweven zijn met de uitvoering en verstoringen snel doorwerken in meerdere processen.	
15	Onbetrouwbare sturingsinformatie & informatiehuishouding	Betrouwbare en vindbare informatie wordt belangrijker voor sturing, besluitvorming, verantwoording en juridische aantoonbaarheid. Versnipperde of onvolledige informatie kan leiden tot minder goede keuzes en kwetsbaarheid in verantwoording. Delfland werkt aan verbetering van informatiehuishouding, data governance en kwaliteit van sturingsinformatie. Het restrisico blijft hoog omdat informatiekwaliteit organisatiebreed afhankelijk is van processen, systemen en gedrag.	Hoog
16	Falen externe dienstverlening & leveranciersrisico's	Delfland is voor meerdere processen afhankelijk van externe dienstverleners, leveranciers en digitale ketens. Uitval, onvoldoende prestaties of tekortkomingen in afspraken kunnen leiden tot procesverstoringen of compliance-issues. De relevantie neemt toe door ketenafhankelijkheid en eisen aan weerbaarheid en cyberveiligheid. Delfland beheerst dit via contract- en leveranciersmanagement, afspraken en monitoring. Het restrisico blijft hoog omdat afhankelijkheid van derden niet volledig kan worden weggenomen en scherper moet worden bepaald welke leveranciers en diensten kritisch zijn, welke afspraken over continuïteit, beveiliging, datagebruik en herstel realistisch en noodzakelijk zijn, en welke alternatieven, terugvalopties of andere leveranciers beschikbaar zijn als de afhankelijkheid te groot wordt.	Hoog
17	Letsel of gezondheidsschade medewerkers	Medewerkers kunnen letsel of gezondheidsschade oplopen bij operationele werkzaamheden, werken nabij water, publiekscontacten of door psychosociale belasting. Veilig werken blijft actueel door de aard van de werkzaamheden en de noodzaak om cultuur, naleving en meldgedrag blijvend te versterken. Delfland beheerst dit via veiligheidsbeleid, instructies, meldingen, training en opvolging. Het restrisico blijft hoog omdat niet alle werksituaties volledig voorspelbaar of beheersbaar zijn en omdat een veiligheidsincident of gezondheidsschade door psychosociale belasting direct een grote persoonlijke impact kan hebben op betrokken medewerkers.	Hoog
18	Onjuiste of onvolledige legger & vergunningen	De legger en vergunninggegevens vormen een basis voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en uitvoering onder de Omgevingswet. Onjuiste of onvolledige gegevens kunnen juridische kwetsbaarheid en uitvoeringsproblemen veroorzaken. Delfland werkt aan actualisatie, kwaliteitsverbetering en betere borging in processen. Het restrisico is midden omdat verbeteringen lopen, maar datakwaliteit en procesborging blijvende aandacht vragen.	Midden
19	Onbetrouwbare asset-informatie	Betrouwbare asset-informatie is nodig om prestaties, onderhoud, kosten, risico's en investeringen goed te kunnen afwegen. Onvolledige of versnipperde informatie kan leiden tot suboptimale keuzes of onvoldoende onderbouwing. Delfland werkt aan verbetering van registratie, beheer en koppeling van asset-informatie. Het restrisico is midden omdat de basisinformatie in ontwikkeling is en betrouwbaarheid afhankelijk blijft van structureel beheer.	Midden
20	Onbeheerst gebruik AI & opkomende technologieën	AI en opkomende technologieën worden sneller onderdeel van werkprocessen en standaardsoftware. Dat biedt kansen, maar brengt ook risico's mee voor privacy, informatiebeveiliging, betrouwbaarheid van output en verantwoord gebruik. Delfland werkt aan kaders, bewustwording en governance voor verantwoord gebruik. Het restrisico is midden omdat beheersing in ontwikkeling is en de technologie zich snel blijft ontwikkelen.	Midden
21	Gebrek aan noodzakelijke kennis en competenties	Kennis en capaciteit zijn randvoorwaardelijk voor continuïteit en kwaliteit van uitvoering. Arbeidsmarktkrapte, specialistische kennis en afhankelijkheid van externe inhuur kunnen leiden tot vertraging of kwetsbaarheid. Delfland beheerst dit via personeelsplanning, kennisborging, overdracht en inzet van externe capaciteit waar nodig. Het restrisico is	Midden

Nr.	Risico	Beschrijving	Risico-niveau
		midden omdat kennisopbouw tijd vraagt en verdere structurele borging nodig is van kritieke kennis, competenties, back-up en kennisoverdracht.	

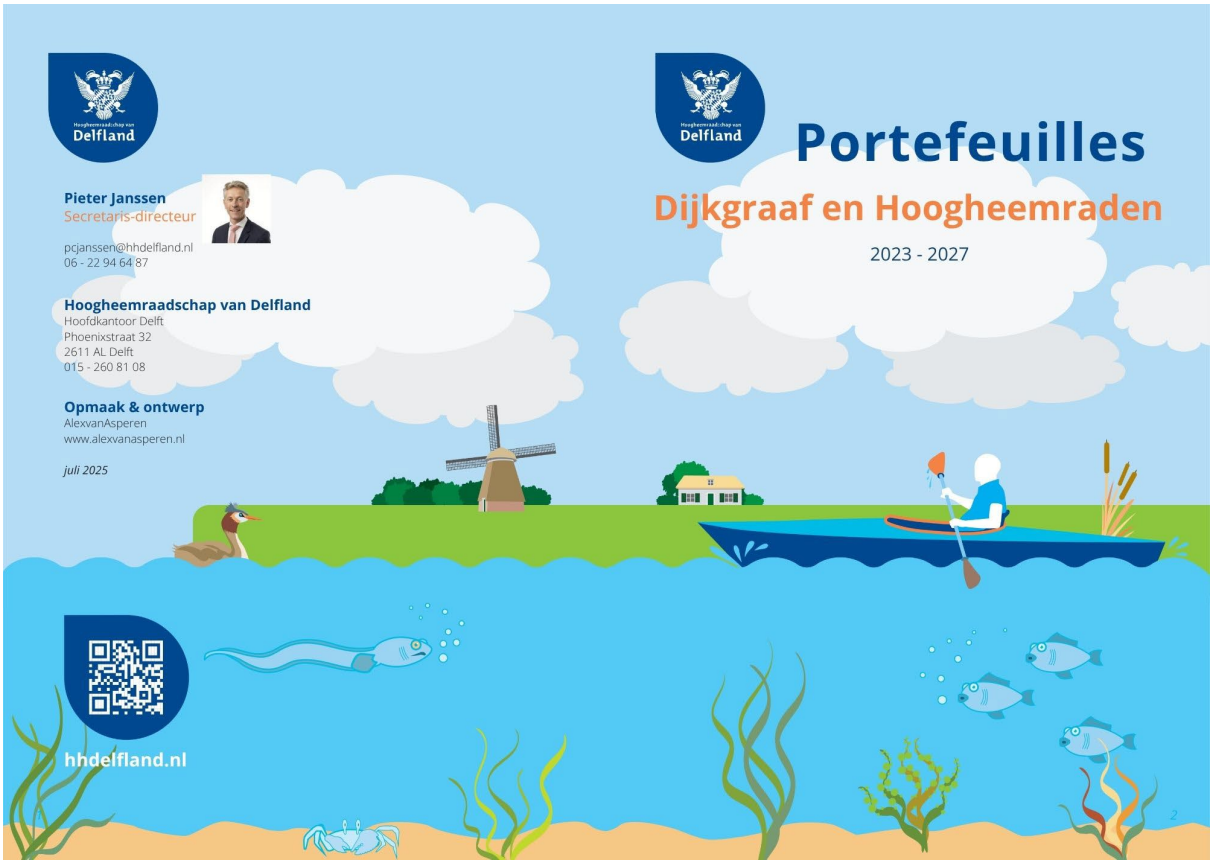
* In deze risico-beoordeling zijn de ontwikkelingen rondom de vroegtijdige beëindiging van het contract met Delfluent niet meegenomen. In 2027 actualiseren we dit risico.

6.5 Overzicht prestatie-indicatoren 2025-2031

Prestatie-indicatoren	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Programmalijn: Waterkeringen							
Primaire waterkeringen (55 kilometer)	92%	92%	92%	92%	92%	92%	92%
Regionale waterkeringen (432 kilometer)	80%	81%	82%	83%	85%	87%	88%
Polderkaden (170 kilometer)	56%	56%	56%	56%	57%	59%	60%
Programmalijn: Waterkwaliteit							
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	1,93 & 1,43 mg/l	n.n.b.	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l	2,0 & 1,8 mg/l
2) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	34,6%	50%	100%	100%	100%	100%	100%
3) Waternatuur: percentage voltooide NEZ-netwerken in kerngebieden en stapstenen t.o.v. totaal aantal kerngebieden (7) en stapstenen (12).	73,0%	74%	91%	100%	-	-	-
Programmalijn: Recreatief medegebruik							
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	4	≤3	3	3	3	3	3
Programmalijn: Waterkwantiteit							
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	40.100	40.400	40.400	40.600	40.600	40.600	40.600
	98,9%	99,5%	99,5%	100%	100%	100%	100%
Programmalijn: Waterketen							
Verwijderingsrendement stikstof %	86,0%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
Verwijderingsrendement fosfaat %	87,0%	87%	87%	87%	87%	87%	87%
Percentage naleving lozingseisen %*	-	99%	99%	98%	98%	97%	97%
Programmalijn: Energie- en klimaatneutraal							
Energieneutraal	90,1%	91,7%	94,7%	100%	100%	100%	100%
Hoeveelheid CO2-uitstoot (in tonnen, inclusief methaan en lachgas)	44.250	31.000	40.000	36.500	31.500	29.000	27.500
Programmalijn: Circulaire economie							
Aandeel toegepaste secundaire en biobased materialen in GWW-projecten	19,4%	12%	15%	20%	25%	30%	35%
Programmalijn: Financiën							
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	157%	145%	144%	151%	163%	196%	239%
Kapitaallasten als % van de totale lasten	21%	20%	20%	21%	22%	22%	21%
Vrije kasstroom (in € 1 miljoen)	-55,7	-14,2	-25,3	-7,3	8,4	9,3	-27,8

Prestatie-indicatoren	Rekening 2025	Prognose 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Programmalijn: Informatievoorziening							
Gebruik van het dataplatform (aantal actieve afdelingen)	1	4	6	8	10	12	14
Cyber weerbaarheid	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar	Weerbaar
Programmalijn: Regulering en Handhaving							
% vergunningen binnen de termijn	93%	94%	95%	95%	95%	95%	
% gecontroleerde vergunningen dat bij de eerste controle voldoet aan wet- en regelgeving (effect toezicht)	-	-	80%	80%	80%	80%	80%
% overtredingen dat na handhavend optreden bij hercontrole is opgeheven (effect handhaving)	-	-	85%	85%	85%	85%	85%
Programmalijn: Communicatie							
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	9,1	-	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	
Delfland wordt in toenemende mate geassocieerd als waterschap dat zich inzet om de kwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren en hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering.	Spontane naams-bekendheid 22%	>5% stijging t.o.v. 2025	>5% stijging t.o.v. 2026				
Programmalijn: Personeel							
Werkgeverschap*	n.v.t.	n.v.t.	8,0	8,0	8,0	8,0	
TRCF	2,4	2,0	1,8	1,8	1,6	1,6	

6.6 Portefeuilles dijkgraaf en hoogheemraden Delfland

Waterketen	Waterveiligheid & Financiën	Waterkwantiteit	Waterkwaliteit	Dijkgraaf
Bestuursleden				
Nieske Dijkshoorn 1e loco-dijkgraaf ndijkshoorn@hhdelfland.nl 06 - 21 59 28 75	**Peter Ouwendijk** 2e loco-dijkgraaf pouwendijk@hhdelfland.nl 06 - 20 60 28 82	**Manita Koop** 3e loco-dijkgraaf mkoop@hhdelfland.nl 06 - 20 97 25 00	**Stijn van Boxmeer** 4e loco-dijkgraaf svanboxmeer@hhdelfland.nl 06 - 50 09 98 48	**Piet-Hein Daverveldt** dijkgraaf pdaverveldt@hhdelfland.nl 06 - 15 07 83 37
Inhoudelijke taken & Projecten				
• Rioolwaterzuivering en slibverwerking • Grondstoffen • Realisatie nieuwe afvalwaterzuivering Vlaardingen • Transitie waterketen en Richtlijn stedelijk afvalwater	• Planning-en-controlcyclus • Financieel beleid • Vastgoed • Waterkeringen inclusief kust • Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	• Peilbeheer inclusief bijbehorende kunstwerken • Grondwater en bodemdaling • Cultureel erfgoed	• Ecologische en chemische waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water en overig water) • Zwemwater	• Algehele coördinatie, voorzitter VV en D&H • Bestuurlijke samenwerking & vernieuwing inclusief Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel • Crisisbeheersing • Organisatie • Governance waterketen (toekomst PPS)
Coördinatie				
• Duurzaamheid en circulariteit	• Waterbewustzijn en gedrags-beïnvloeding • Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG/ZH-PLG)	• Klimaatadaptatie en hemelwater • Droogte en zoetwatervoorziening • Woningbouwopgave ZH 2030 • Drinkwaterbedrijven	• Biodiversiteit (flora en fauna, kroos, exoten) • Recreatief medegebruik inclusief vaarwegbeheer • Ruimtelijke puzzel ZH • Watervisie en ruimtelijke plannen • Internationaal • Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) Delflands Groen	• Digitale transformatie en cybersecurity • Innovatie • Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) • Waterschapsverordening • Waterbeheerprogramma • Subsidies • Communicatie en educatie
Bestuurlijke Netwerken				
• Commissie Waterketens en Emissies (CWE) • Netwerk Waterketen Delfland/ Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (NAD/ROSA) • Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking/ HVC • Regionale Energiestrategie (RES)	• Commissie Bestuurszaken, Communicatie & Financiën (CBCF) • Commissie Waterkeringen (CWK) • Regionale Belasting Groep (RBG) • Nederlandse Waterschapsbank • Aquon • Deltaprogramma Veiligheid	• Commissie Watersystemen (CWS) • Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie • Deltaprogramma Zoetwater • Bernissecommissie (zoetwatervoor-ziening) • Klimaatbestendige Wateraanvoervoor-ziening (KWA)	• Commissie Internationaal (CINTER) • Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) Rijn-West • Zuid-Hollands Landschap/ Natuur-monumenten/ Staatsbosbeheer • Glastuinbouw Nederland • Nationaal Park Hollandse Duinen • Regiegroep Bestuurlijke Watertafel	• Vereniging Zuid-Hollandse Water-schappen (VZHW) • Bestuurlijke Watertafel • Greenport • Waterschapshuis • Green Village • Valorisatieprogramma (VP) Delta
1e Aanspreekpunt Andere Overheden				
• Schiedam • Vlaardingen • Maassluis • Rotterdam	• Westland • Midden-Delfland	• Den Haag • Leidschendam-Voorburg • Rijswijk	• Delft • Pijnacker-Nootdorp • Lansingerland	• Provincie Zuid-Holland • Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Begroting 2027 Projectenoverzicht verzamelkrediet Waterkeringen

Inhoudsopgave

1. Het verzamelkrediet waterkeringen 3
2. Doelstelling verzamelkrediet waterkeringen 4
3. Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet 5
4. Financiën in zicht 6
5. Planning in perspectief 8
6. Projecten op kaart 9

1. Het verzamelkrediet waterkeringen

Met het verzamelkrediet waterkeringen financieren we het Uitvoeringsprogramma waterkeringen. Dit bestaat uit het voorbereiden en uitvoeren van buitengewoon onderhoud en verbeteren van waterkeringen, waterkerende constructies en kunstwerken. Voor zowel de primaire waterkeringen, regionale waterkeringen en overige waterkeringen.

In 2020 is het verzamelkrediet assetsysteem waterkeringen (702084) ingericht. Om administratief technische reden is ervoor gekozen om de lopende projecten af te ronden op de eerder verstrekte verzamelkredieten (701753, 701916 en 701994). Vanaf 2021 wordt jaarlijks bij de besluitvorming voor de begroting het verzamelkrediet geactualiseerd en aangevuld zodat het de projecten in het lopende en de komende drie jaren bestrijkt. Deze ruimte is nodig om meerjarige verplichtingen te kunnen aangaan.

Dit projectenoverzicht dient als basis voor het actualiseren en aanvullen van het verzamelkrediet.

2. Doelstelling verzamelkrediet waterkeringen

Primaire waterkeringen

Het versterken van de primaire waterkeringen gebeurt vanuit het Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP). Dit programma wordt voor 50% gefinancierd door de waterschappen en voor 50% gefinancierd door het Rijk. De bijdrage vanuit de waterschappen is voor 40% een solidariteitsbijdrage (vanuit alle waterschappen) en voor 10% een projectgebonden eigen bijdrage (vanuit het projectwaterschap). De doelstelling is dat alle primaire waterkeringen in 2050 aan de norm voldoen.

Binnen Delfland voldoet op dit moment 93% van de primaire waterkering. De opgave bedraagt 4,5 km. De dijk voldoet daar nog niet aan de eisen voor zettingsvloeiing. Delfland heeft met het HWBP een eerste verkenning van het project doorlopen. Op basis daarvan is besloten onderzoek te doen naar de rekenregels voor zettingsvloeiing. Dit onderzoeksproject is in 2026 gestart en loopt door in 2027. Delfland krijgt hiervoor subsidie vanuit het HWBP. Met deze nieuwe rekenregels kunnen we de opgave definitief bepalen.

Regionale en overige waterkeringen

Het is onze ambitie dat in 2035 95% van de regionale keringen en 70% van de overige keringen aan de norm voldoen. Om dit te bereiken gaan we de komende jaren het uitvoeringsprogramma versnellen zodat we gemiddeld 10 km per jaar op orde brengen.

De te verbeteren trajecten programmeren we op basis van urgentie en meekoppelkansen. Zowel bij de regionale keringen als de overige keringen vragen de keringen met wegen extra aandacht. Deze kan Delfland alleen opknappen in samenwerking met de wegbeheerder (veelal de gemeente of de provincie). Delfland is dan ook in gesprek met de gemeente om gezamenlijk deze trajecten te programmeren en uit te voeren.

De huidige snelheid van het uitvoeringsprogramma bedraagt de komende jaren ca. 8 km per jaar. Om de benodigde 10 km per jaar te halen heeft Delfland het ontwikkelteam geïntroduceerd. Aanvullend hierop wil Delfland meer gaan samenwerken met marktpartijen.

3. Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet

Met de vaststelling van de begroting wordt ook het verzamelkrediet waterkeringen aangevuld. De peildatum voor de aanvulling is 1 januari 2026. De jaren 2026 t/m 2028 worden geactualiseerd en het jaar 2029 wordt toegevoegd aan het verzamelkrediet. In hoofdstuk 4 is het huidige krediet weergegeven. Op 1 januari 2026 was een resterend krediet beschikbaar van € 52 miljoen.

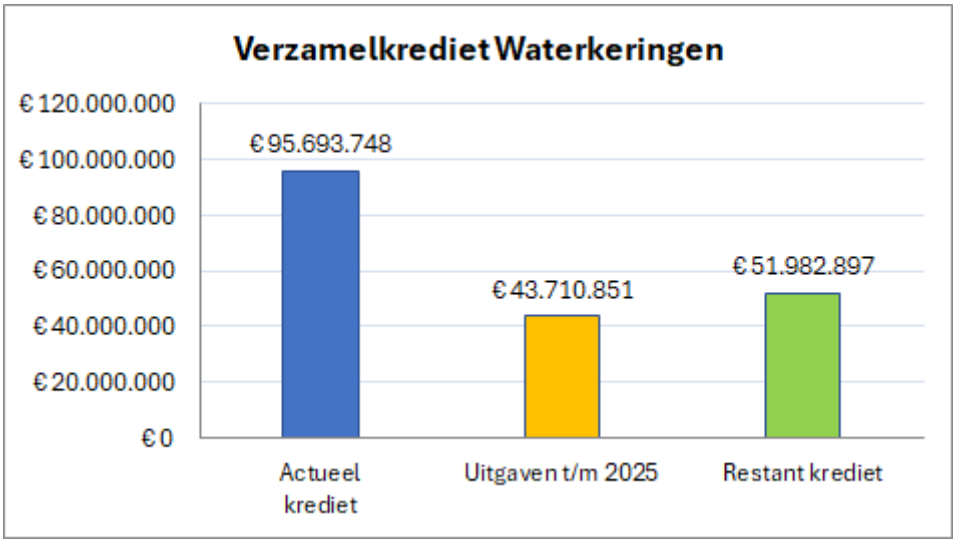
De planning voor de komende jaren is opgenomen in hoofdstuk 5. Het programma (2026-2031) bevat op dit moment 56 km aan groot onderhoud en dijkversterkingen en het onderhoud aan twee schutsluizen.

Voor de jaren 2026 t/m 2029 is in totaal €64,5 miljoen krediet benodigd. Gevraagd wordt het krediet en investeringsplan voor het verzamelkrediet waterkeringen (702084) op te hogen met € 12,5 miljoen. Hiervan is ca. € 6,1 miljoen voor bestaande projecten die doorlopen in 2029. € 6,4 miljoen is bestemd voor nieuwe projecten.

Delfland werkt binnen het verzamelkrediet waterkeringen met deterministische planningen waarbij geen rekening is gehouden met onvoorziene gebeurtenissen of risico's. Om hiermee rekening te houden is de prognose in de begroting 2027 20% lager. Dit is opgenomen in onderstaande tabel.

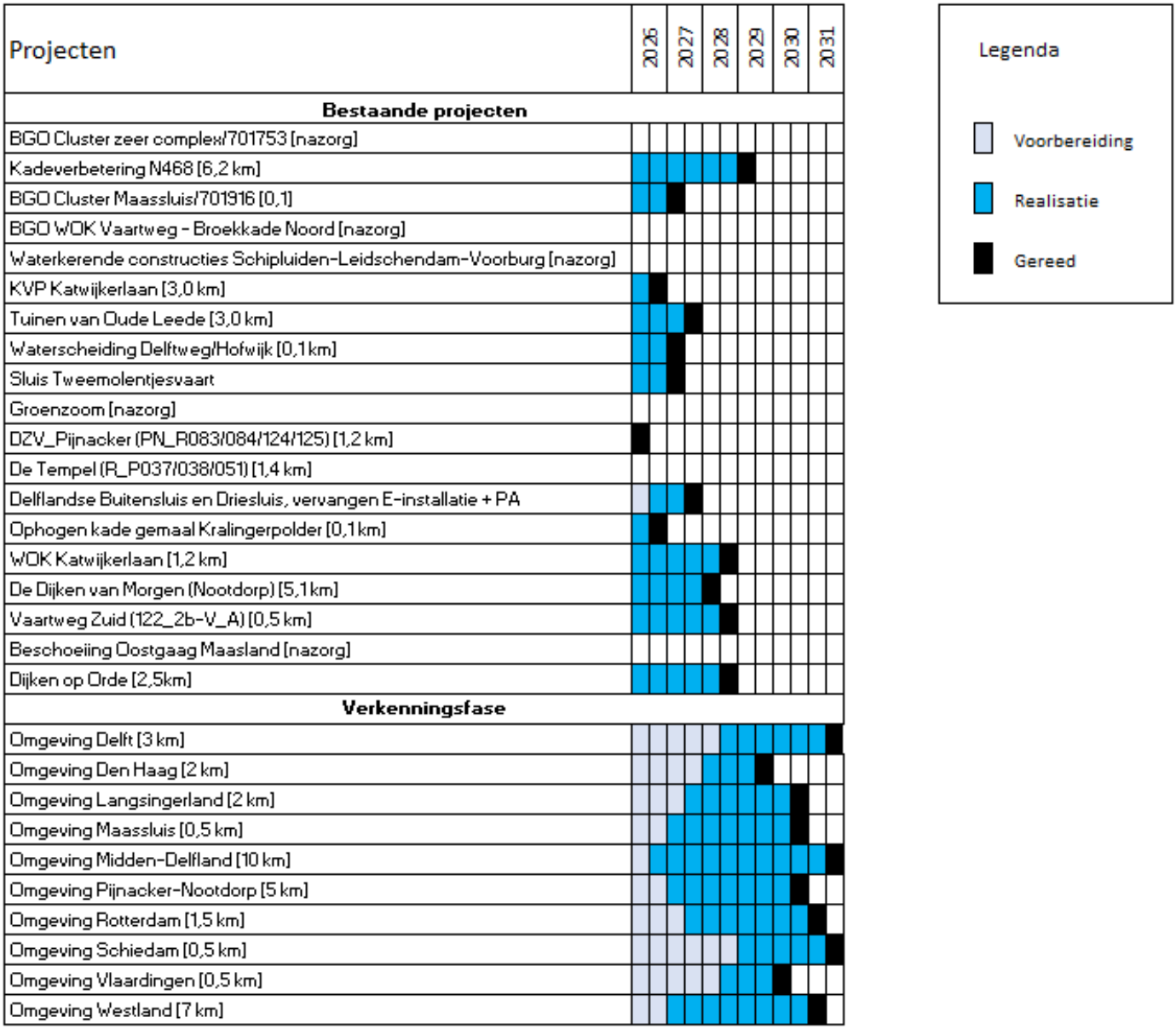
Verzamelkrediet	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Waterkeringen	15.250	10.300	13.600	15.400	14.400	14.400	14.400

4. Financiën in zicht

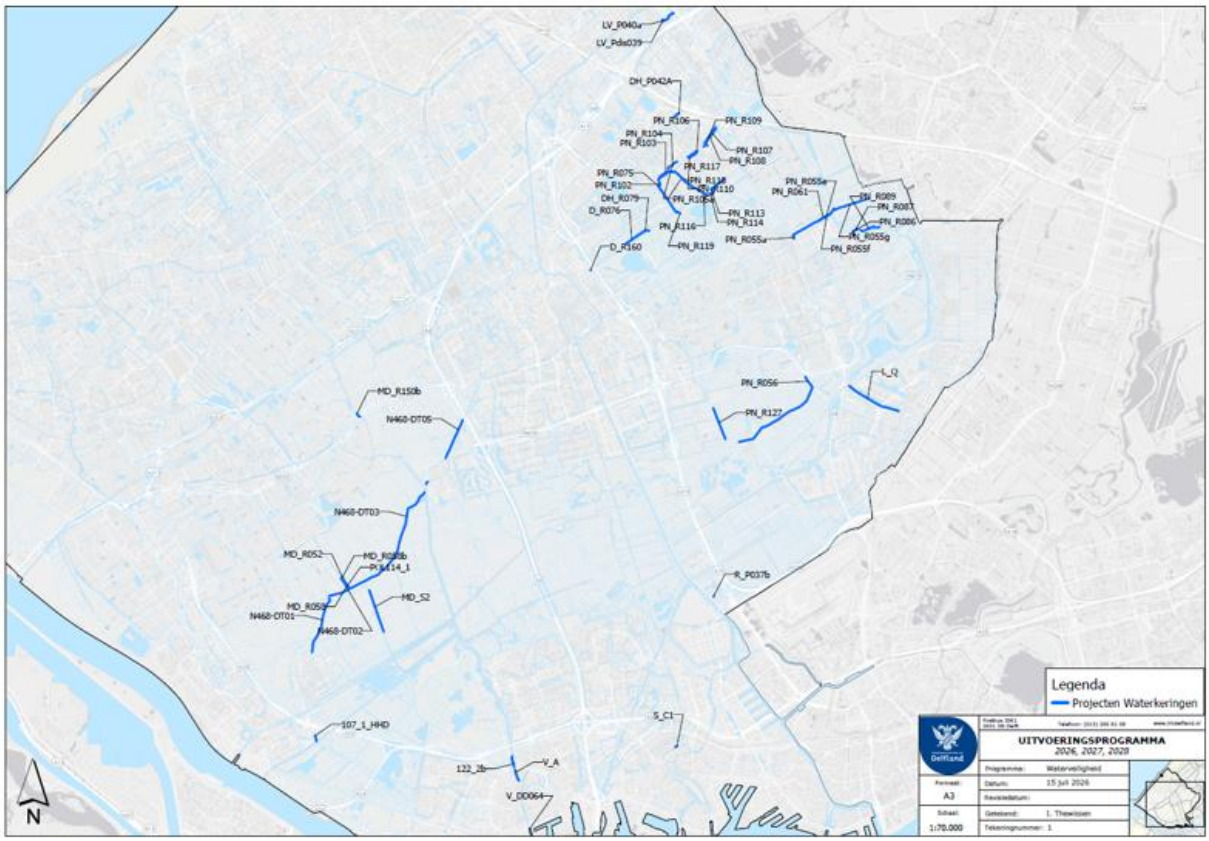

Project	Omschrijving	Actueel krediet	Uitgaven t/m 2025	Restant krediet
0.701914/001	BGO Cluster zeer complex/701753	5.755.000	5.613.139	141.861
0.701937/001	Kadeverbetering N468	19.902.000	10.361.394	9.540.606
0.701968/001	BGO cluster Maassluis/701916	3.823.000	3.286.574	536.426
0.701994/001	Verzamelkrediet Verbeteren waterkeringen 2016-2020	-338	-338	0
0.702000/001	BGO WOK Vaartweg - Broekkade	2.890.000	2.765.076	124.924
0.702021/001	Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg	8.590.000	8.533.954	56.046
0.702084/001	Verzamelkrediet assetsysteem Waterkeringen	26.201.212	0	26.201.212
0.702084/002	VK assetsysteem Waterkeringen Algemeen	1.731.000	997.087	733.913
0.702084/013	KVP Katwijkerlaan (Cl. Lans. + Pijn. - PN_R055)	5.207.000	3.184.510	2.022.490
0.702084/014	Tuinen van Oude Leede	4.290.000	3.395.745	894.255
0.702084/016	Waterscheiding Delftweg (R_C)	495.000	368.799	126.201
0.702084/020	Sluis Tweemolentjesvaart	470.000	5.947	464.053
0.702084/021	Groenzoom	1.560.000	1.208.941	351.059
0.702084/022	DZV_Pijnacker (PN_R083/084/124/125)	1.915.000	1.617.063	297.937
0.702084/023	De Tempel (R_P037/038/051)	827.000	565.990	261.010
0.702084/024	Delflandse Buitensluis en Driesluis, vervangen E-installatie + PA	50.000	32.429	17.571
0.702084/025	Ophogen kade gemaal Kralingerpolder	240.000	79.647	160.353
0.702084/026	WOK Katwijkerlaan PN_R061	3.620.000	263.233	3.356.767
0.702084/027	De dijken van morgen (Nootdorp)	3.294.140	973.730	2.320.410
0.702084/028	Vaartweg Zuid (122_2b-V_A)	4.440.000	85.653	4.354.347
0.702084/029	Beschoeiing Oostgaag Maasland	148.950	148.950	0
0.702084/030	BGO Dijken op Orde	244.784	223.331	21.453
Totaal		95.693.748	43.710.851	51.982.897

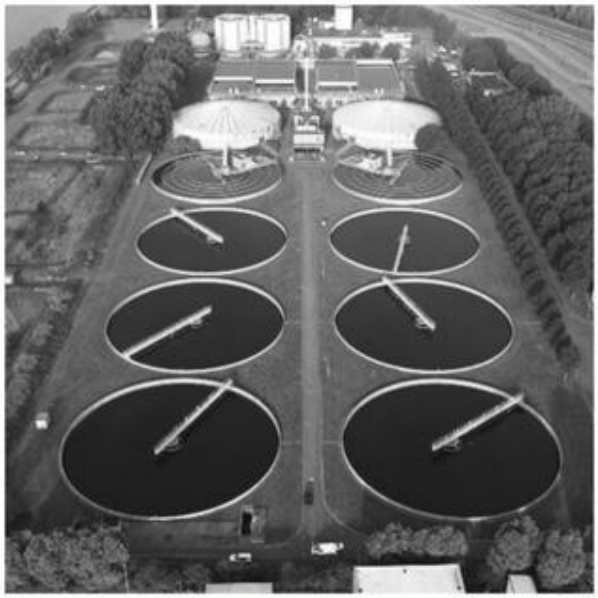
5. Planning in perspectief

6. Projecten op kaart

Begroting 2027 Projectenoverzicht verzamelkrediet Watersysteem

Inhoudsopgave

1. Het verzamelkrediet watersysteem 3
2. Doelstelling verzamelkrediet watersysteem 4
3. Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet 5
4. Financiën in zicht..... 6
5. Planning in perspectief 8
6. Projecten op kaart 10

1. Het verzamelkrediet watersysteem

Het verzamelkrediet van het watersysteem richt zich op het vervangings- en groot onderhoud, als ook renovaties binnen het watersysteem.

De looptijd van het krediet bedraagt 3 jaar en wordt op basis van de te verwachte onderhoudsopgave binnen Delfland, tijdens de begrotingsronde geactualiseerd en verlengd met één jaar.

2. Doelstelling verzamelkrediet watersysteem

Het verzamelkrediet watersysteem (nummer 702077) wordt ingezet voor bereiken van de doelen van Delfland, waartoe vervanging, groot onderhoud en renovaties binnen het watersysteem (incl. PA) behoren. Vanuit het verzamelkrediet wordt aan de volgende assetmanagementdoelen gewerkt:

Faciliteren wonen, werken en recreëren: We zorgen voor het behoud en optimalisatie van het watersysteem, zodanig dat mensen in het gebied van Delfland kunnen wonen, werken en recreëren, onder reguliere omstandigheden.

Robuust en klimaatbestendig watersysteem: We moeten ons inspannen om in 2027 te voldoen we aan de omgevingswaarden voor overstroming vanuit regionale wateren (wateroverlast), waarbij we uitgaan van huidig klimaat.

.

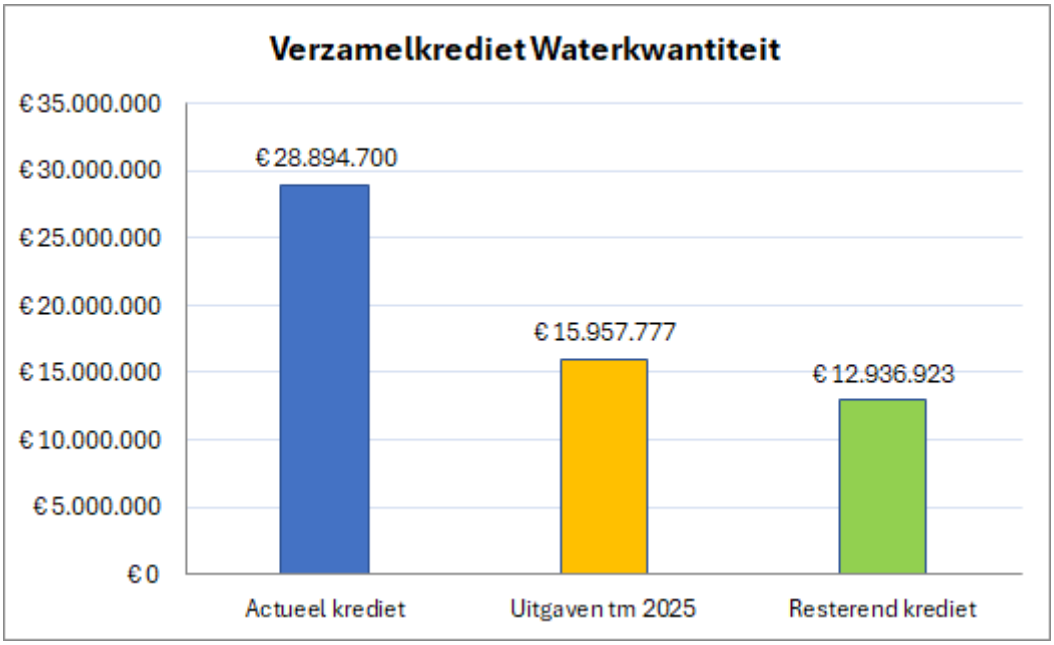
3. Actualiseren en aanvullen verzamelkrediet

Met de vaststelling van de begroting wordt ook het verzamelkrediet waterkwantiteit aangevuld. De peildatum voor de aanvulling is 1 januari 2026. De jaren 2026 t/m 2028 zijn geactualiseerd en het jaar 2029 is toegevoegd aan het verzamelkrediet. In hoofdstuk 4 is het huidige krediet weergegeven. Op 1 januari 2026 was een krediet beschikbaar van net geen €13 miljoen.

In onderstaande tabel is de meerjarenraming opgenomen. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 is in totaal €18,3 miljoen benodigd aan verzamelkrediet. Gevraagd wordt het krediet en investeringsplan voor het verzamelkrediet watersysteem (702077) op te hogen met € 5,3 miljoen.

Verzamelkrediet	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031
Watersysteem	nvt	4.100	3.400	4.800	6.000	6.500	ntb

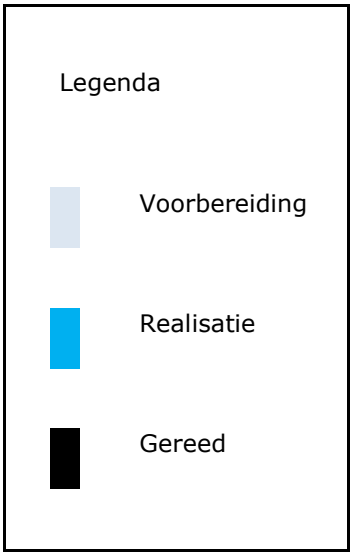
4. Financiën in zicht

Projectnummer	Projectnaam	Actueel krediet	Uitgaven tm 2025	Resterend krediet
0.702077/001	Verzamelkrediet Onderhoud/aanleg gemalen/stuwen/inlaat	3.179.473	28.655	3.150.818
0.702077/nvt	administratief afgesloten	8.004.621	8.004.621	0
0.702077/009	Gemaal Voordijkhoornsepolder (ON HOLD)	0	0	0
0.702077/016	Optimalisatie gemaal Kralingerpolder	325.010	71.982	253.028
0.702077/018	Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder	2.605.000	2.117.267	487.733
0.702077/019	Gemaal Duifpolder	615.000	89.519	525.481
0.702077/020	Klein Huis ten Velde (ON HOLD)	184.000	46.519	137.481
0.702077/021	Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder	1.760.000	1.509.317	250.683
0.702077/024	Voorbereiden nieuwe ROC GWC 2025 - 2029	0	0	0
0.702077/025	Stuwen binnenstad Delft	510.000	329.101	180.899
0.702077/026	Vervangen gemaal Ackerdijksche polder glastuinbouw	950.000	38.814	911.186
0.702077/027	Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)	378.125	378.125	0
0.702077/028	Herstel uitstroom en brug gemaal O-N Broekpolder (On Hold)	305.000	47.019	257.981
0.702077/029	Gemaal en inlaten Spieringshoek	550.000	7.445	542.555
0.702077/030	4 Noodstroomaggregaten (NSA's)	464.136	0	464.136
0.702077/031	Boezemgemaal Parksluizen	1.800.000	1.611.528	188.472
0.702077/032	Schiegemaal vervangen besturingskast/KHR en revisie pomp	1.070.401	1.051.828	18.573

Projectnummer	Projectnaam	Actueel krediet	Uitgaven tm 2025	Resterend krediet
0.702077/033	Renovatie software gebiedsregeling Binnenstad Delft	143.000	0	143.000
0.702077/034	Plas van Alle Winden	0	0	0
0.702077/036	Revisie pompen gemaal Westland	710.837	179.383	531.454
0.702077/037	Nieuwe elektromotoren gemaal Winsemius	470.772	202.111	268.661
0.702077/038	Gemaal Schoute, revisie tolkleppen, Auma terugslagkleppen	337.602	135.108	202.494
0.702077/039	Nieuwe toegang gemaal Harnaschpolder	0	0	0
0.702077/040	Gemaal Westambacht, vervangen aandrijfwerk en schuiven	0	0	0
0.702077/041	Gemaal Polder van Nootdorp, pomp revisie en KHR	0	0	0
0.702077/042	Waterberging Veilingweg	121.354	109.435	11.919
0.702077/043	Haalbaarheidsonderzoek 5 gemalen	0	0	0
0.702077/044	Gemaal Hoefpolder	0	0	0
0.702077/045	Gemaal Polder van Spangen	0	0	0
0.702077/046	Gemaal Bieslandse bovenpolder	0	0	0
0.702077/047	Gemaal Noordpolder	0	0	0
0.702077/048	Gemaal Vinkenlaantje	2.846	0	2.846
0.702077/049	Beschoeiing St. Jorispad en Molenlaan	102.077	0	102.077
0.702077/050	8 Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)	653.037	0	653.037
0.702077/051	Water Beheer Systeem (WBS)	3.198.168	0	3.198.168
0.702077/052	Beschoeiing Bagijnenland te 's-Gravenzande	142.241	0	142.241
0.702077/053	Analyse ABB-gemalen watersysteem	60.000	0	60.000
0.702077/054	ABB Refresh	252.000	0	252.000
0.702077/055	Parksluizen - fase 2	0	0	0
0.702077/056	3 stuwen Schiedam/Den Haag (216401 en 401406)	0	0	0
Totaal		28.894.700	15.957.777	12.936.923

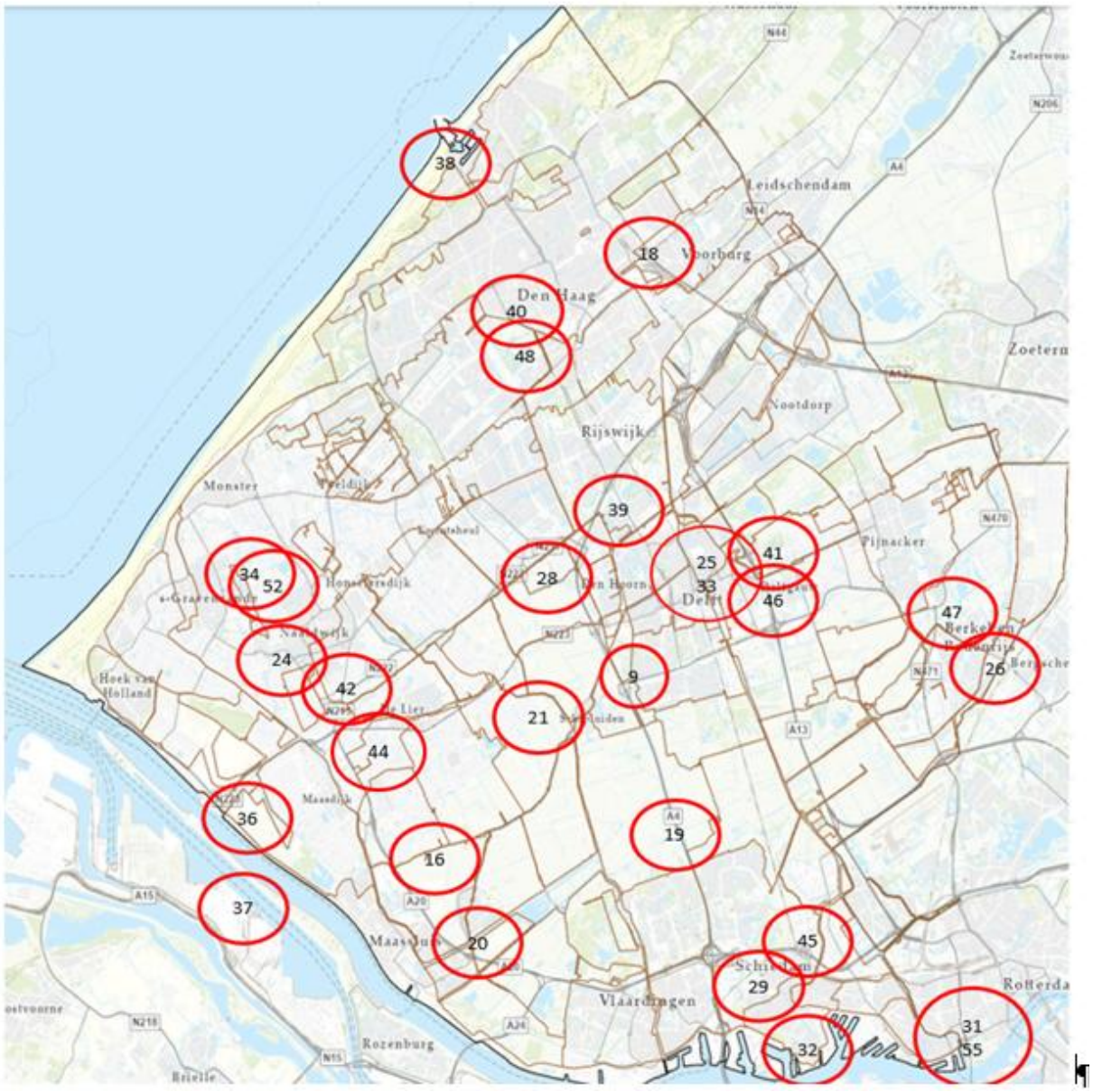
5. Planning in perspectief

Projectnummer	Projectnaam	2026		2027		2028		2029		2030	
0.702077/009	Gemaal Voordijkhoornsepolder (ON HOLD)	nvt									
0.702077/016	Optimalisatie gemaal Kralingerpolder										
0.702077/018	Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder										
0.702077/019	Gemaal Duifpolder										
0.702077/020	Klein Huis ten Velde (ON HOLD)	nvt									
0.702077/021	Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder										
0.702077/024	Voorbereiden nieuwe ROC GWC 2025 - 2029	nvt									
0.702077/025	Stuwen binnenstad Delft										
0.702077/026	Vervangen gemaal Ackerdijksche polder glastuinbouw										
0.702077/027	Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)										
0.702077/028	Herstel uitstroom en brug gemaal O-N Broekpolder (On Hold)										
0.702077/029	Gemaal en inlaten Spieringshoek										
0.702077/030	4 Noodstroomaggregaten (NSA's)										
0.702077/031	Boezemgemaal Parksluizen										
0.702077/032	Schiegemaal vervangen besturingskast/KHR en revisie pomp										
0.702077/033	Renovatie software gebiedsregeling Binnenstad Delft										
0.702077/034	Plas van Alle Winden	PM									

Projectnummer	Projectnaam	2026		2027		2028		2029		2030	
0.702077/036	Revisie pompen gemaal Westland										
0.702077/037	Nieuwe elektromotoren gemaal Winsemius										
0.702077/038	Gemaal Schoute, revisie tolkleppen, Auma terugslagkleppen										
0.702077/039	Nieuwe toegang gemaal Harnaschpolder										
0.702077/040	Gemaal Westambacht, vervangen aandrijfwerk en schuiven										
0.702077/041	Gemaal Polder van Nootdorp, pomp revisie en KHR										
0.702077/042	Waterberging Veilingweg										
0.702077/043	Haalbaarheidsonderzoek 5 gemalen	PM									
0.702077/044	Gemaal Hoefpolder	PM									
0.702077/045	Gemaal Polder van Spangen	PM									
0.702077/046	Gemaal Bieslandse bovenpolder	PM									
0.702077/047	Gemaal Noordpolder	PM									
0.702077/048	Gemaal Vinkenlaantje										
0.702077/049	Beschoeiing St. Jorispad en Molenlaan										
0.702077/050	8 Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)										
0.702077/051	Water Beheer Systeem (WBS)										
0.702077/052	Beschoeiing Bagijnenland te 's-Gravenzande										
0.702077/053	Analyse ABB-gemalen watersysteem										
0.702077/054	ABB Refresh										
0.702077/055	Parksluizen - fase 2										
0.702077/056	3 stuwen Schiedam/Den Haag (216401 en 401406)										
0.702077/xxx	Toekomstige vervangingen, groot onderhoud en renovaties										

6. Projecten op kaart

Objecten:

Projectnummer	Projectnaam
09	Gemaal Voordijkhoornsepolder (ON HOLD)
16	Optimalisatie gemaal Kralingerpolder
18	Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder
19	Gemaal Duifpolder
20	Klein Huis ten Velde (ON HOLD)
21	Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder

Projectnummer	Projectnaam
24	Voorbereiden nieuwe ROC GWC 2025 - 2029
25	Stuwen binnenstad Delft
26	Vervangen gemaal Ackerdijksche polder glastuinbouw
27	Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)
28	Herstel uitstroom en brug gemaal O-N Broekpolder (On Hold)
29	Gemaal en inlaten Spieringshoek
30	4 Noodstroomaggregaten (NSA's)
31	Boezemgemaal Parksluizen
32	Schiegemaal vervangen besturingskast/KHR en revisie pomp
33	Renovatie software gebiedsregeling Binnenstad Delft
34	Plas van Alle Winden
36	Revisie pompen gemaal Westland
37	Nieuwe elektromotoren gemaal Winsemius
38	Gemaal Schoute, revisie tolkleppen, Auma terugslagkleppen
39	Nieuwe toegang gemaal Harnaschpolder
40	Gemaal Westambacht, vervangen aandrijfwerk en schuiven
41	Gemaal Polder van Nootdorp, pomp revisie en KHR
42	Waterberging Veilingweg
43	Haalbaarheidsonderzoek 5 gemalen
44	Gemaal Hoefpolder
45	Gemaal Polder van Spangen
46	Gemaal Bieslandse bovenpolder
47	Gemaal Noordpolder
48	Gemaal Vinkenlaantje
49	Beschoeiing St. Jorispad en Molenlaan
50	8 Tijdelijke Bemalingsinstallaties (TBI's)
51	Water Beheer Systeem (WBS)
52	Beschoeiing Bagijnenland te 's-Gravenzande
53	Analyse ABB-gemalen watersysteem
54	ABB Refresh
55	Parksluizen - fase 2
56	3 stuwen Schiedam/Den Haag (216401 en 401406)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Verordening watersysteemheffing Delfland 2027
Versienummer	1.1
Dossiernummer	3822
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. de Verordening Watersysteemheffing Delfland 2027 (DMS 2553973), vast te stellen.

2) Aanleiding

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2027 zijn door de VV vastgestelde verordeningen benodigd. In de voorliggende verordening watersysteemheffing 2027 zijn de nieuwe modelverordening van de Unie van waterschappen en de verordening 2026 als basis gehanteerd. Hierin zijn de tarieven geactualiseerd voor 2027 berekend overeenkomstig de opgestelde kostentoedelingsverordening o.b.v. de conceptbegroting 2027.
Na vaststelling wordt de verordening 2027 verstrekt aan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning van de belastingen uitvoert.

3) Beoogd effect

Correcte verordening watersysteemheffing die in werking treedt met ingang van 1 januari 2027.

4) Kernboodschap

Het vaststellen van de belastingverordening voor de watersysteemheffing 2027 met daarin opgenomen de tarieven op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Bij besluit van de Verenigde Vergadering van 27 november 2025 is de verordening voor de watersysteemheffing 2026 vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet:
- Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.
- Artikelen 117, 118, 119: omschrijving en uitwerking watersysteemheffing.

Omgevingswet:
- Artikel 2.17

Algemene wet bestuursrecht:
- Artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.
- Artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Bekendmakingswet:
- Artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad

Inspraakverordening Delfland 2011:
- artikel 2.1.

7) Financiën

Met vaststelling van de nieuwe verordening vindt de belastingheffing met ingang van 2027 plaats op basis van de bij de begroting 2027 vastgestelde tarieven.
De vaststelling van de verordening zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde kostentoedelingsverordening 2026, de kostenverdeling 2023 en de begroting 2027.

De oude tarieven van 2026 en de nieuwe tarieven voor 2027 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tarieven watersysteemheffing	2026	2027
Heffing ingezetenen per huishouden	€ 137,51	€ 142,35
Heffing gebouwd woningen in proc. economische waarde	0,0256%	0,0257%
Heffing gebouwd niet woningen in proc. economische waarde	0,0303%	0,0300%
Heffing ongebouwd per ha.	€ 102,14	€ 107,88
Heffing ongebouwd per ha. (wegen)	€ 204,28	€ 215,76
Heffing natuur per ha.	€ 4,84	€ 4,78

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de Verenigde Vergadering de verordening niet heeft vastgesteld, kan geen nieuw tarief worden gehanteerd.
Beheersmaatregel: verordening tijdig ter vaststelling voorleggen.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Op grond van artikel 6 van de Bekendmakingswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van een verordening bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordening.

14) Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om de belastingverordening vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.
D&H is bevoegd om de besluiten van de VV voor te bereiden op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

De verordening is:
1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

Dossiernummer: 3822

In de nieuwe verordening watersysteemheffing zijn de volgende wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2026:
1. De tarieven voor 2027 zijn opgenomen (art. 4, 6, 8 en 10);
2. De naam van de verordening wordt voorzien van het jaartal 2027;

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de Verordening keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.
De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordeningen niet zinvol is, blijkt uit de relatie kostentoedelingsverordening, begroting en belastingverordening:
a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2027 nodig heeft;
b. Uit de vastgestelde kostentoedelingsverordening volgt op welke wijze de belastingen over de verschillende categorieën worden verdeeld;
c. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

De tarieven in de Verordening watersysteemheffing Delfland 2027, vloeien dus voort uit eerdere besluiten.

Met de vaststelling van de verordening 2027 wordt bepaald dat de verordening 2026 wordt ingetrokken per 1 januari 2027 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan. Zie artikel 19 van de verordening 2027.

16) Bijlagen

1. Verordening watersysteemheffing 2027 (DMS 2553973)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Verordening watersysteemheffing Delfland 2027
Dossiernummer	3822

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3822;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026

Overwegende dat:
De tarieven die voor de watersysteemheffing worden gehanteerd, gebaseerd zijn op de begroting 2027.
Voor de watersysteemheffing vanaf 1 januari 2027 een nieuwe verordening nodig is.

Gelet op:
Waterschapswet:
- artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.
- artikelen 117, 118, 119: omschrijving en uitwerking watersysteemheffing.
Omgevingswet: artikel 2.17
Algemene wet bestuursrecht:
- artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.
- artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd
Bekendmakingswet: artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad
Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1

Besluit:
Het college besluit:
De verenigde vergadering te verzoeken:
1. de Verordening Watersysteemheffing Delfland 2027 (DMS 2553973), vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3822

Verordening watersysteemheffing Delfland 2027

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. *bemalen gebieden*: delen van het waterschapsgebied die niet vrij afwateren en delen van het waterschapsgebied waarin uit de lager gelegen gebieden water wordt opgemalen;
b. *buitendijks gelegen onroerende zaken*: onroerende zaken die geheel of gedeeltelijk buiten de primaire waterkering zijn gelegen;
c. *de heffing*: de watersysteemheffing als bedoeld in artikel 117, eerste lid, van de Waterschapswet;
d. *draagvlakmeting*: meting als bedoeld in artikel 122, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
e. *gebied van het waterschap*: het gebied dat is aangegeven op de bij het provinciaal reglement van het waterschap behorende kaart waarin het beheer van watersystemen aan het waterschap is opgedragen;
f. *glasopstand*: onroerende zaak als bedoeld als bedoeld in artikel 220d, eerste lid, onderdeel b, van de Gemeentewet;
g. *heffingsambtenaar*: de ambtenaar bedoeld in artikel 123, derde lid, onderdeel b, of de ambtenaar bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onder a, van de Waterschapswet;
h. *ingezetene*: degene die blijkens de basisregistratie personen bij het begin van het kalenderjaar woonplaats heeft in het gebied van het waterschap en die aldaar gebruik heeft van woonruimte, met dien verstande dat gebruik van woonruimte door de leden van een gezamenlijke huishouding wordt aangemerkt als gebruik door een door de heffingsambtenaar aan te wijzen lid van dat huishouden;
i. *invorderingsambtenaar*: de ambtenaar bedoeld in artikel 123, derde lid, onderdeel c, of de ambtenaar bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel b, van de Waterschapswet;
j. *kostentoedelingsverordening*: de verordening van het waterschap, bedoeld in artikel 120, eerste lid, eerste volzin, van de Waterschapswet;
k. *kosten verbonden aan het beheer van watersystemen*: belastingopbrengst van de kostendrager watersysteembeheer zoals blijkend uit de begroting van het waterschap;
l. *natuurterreinen*: ongebouwde onroerende zaken waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel en duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Onder natuurterreinen worden mede verstaan bossen en open wateren met een oppervlakte van ten minste één hectare;
m. *ongebouwde onroerende zaken*: ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn;
n. *onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen*: onroerende zaken als bedoeld in artikel 220a, tweede lid, van de Gemeentewet;
o. *verharde openbare wegen*: het verharde gedeelte van een openbare weg en de verharde wegdelen die dienstbaar zijn aan de verkeersfunctie van de weg;
p. *wateraanvoerproject*: project dat door of vanwege het algemeen bestuur van het waterschap tot stand is of wordt gebracht in een bepaald gedeelte van het gebied van het waterschap waarin ongebouwde onroerende zaken liggen waarnaar water wordt aangevoerd;

q. *waterbergingsgebieden*: gebieden die uit onroerende zaken bestaan die blijkens de legger, bedoeld in artikel 2.39 van de Omgevingswet, als waterberging worden gebruikt. De gebieden maken integraal onderdeel uit van het watersysteem en zijn als zodanig in de legger van het waterschap opgenomen;
r. *watersysteemheffing ingezetenen:* de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;
s. *watersysteemheffing gebouwd*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel d, van de Waterschapswet;
t. *watersysteemheffing natuurterreinen*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel c, van de Waterschapswet;
u. *watersysteemheffing ongebouwd*: de heffing die wordt geheven van de heffingplichtigen bedoeld in artikel 117, eerste lid, onderdeel b, van de Waterschapwet;
v. *woonruimte*: ruimte die blijkens zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen blijkens de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven.

Artikel 2 Belastbaar feit en heffingplichtigen

1. Ter bestrijding van kosten verbonden aan het beheer van watersystemen wordt onder de naam watersysteemheffing een directe belasting geheven.
2. De heffing wordt geheven van hen die:
    a. ingezetenen zijn;
    b. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen, in het gebied van het waterschap;
    c. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van natuurterreinen in het gebied van het waterschap;
    d. krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van gebouwde onroerende zaken in het gebied van het waterschap.
3. Heffingplichtig in de zin van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is degene die bij het begin van het kalenderjaar als rechthebbende in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen rechthebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is;
4. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdelen b, c en d, is heffingplichtig de:
    a. beperkt gerechtigde en niet de eigenaar, ingeval de onroerende zaak is onderworpen aan het recht van beklemming, van erfpacht, van opstal, van vruchtgebruik, van gebruik of van bewoning;
    b. eigenaar voor wat betreft het recht van opstal, indien dat recht uitsluitend is gevestigd ten behoeve van de aanleg of het onderhoud, dan wel ten behoeve van de aanleg en het onderhoud, van ondergrondse dan wel bovengrondse leidingen.
5. Indien de onroerende zaak is onderworpen aan beperkte rechten als bedoeld in het vorige artikellid, heeft voor de heffingplicht:
    a. de vruchtgebruiker, gebruiker of bewoner voorrang boven zowel de opstaller als de erfpachter, onderscheidenlijk de beklemde meier;

b. de opstaller voorrang boven de erfpachter, onderscheidenlijk de beklemde meier.

Artikel 3 Heffingsmaatstaf

Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf:

a. ter zake van ingezetenen: de woonruimte;
b. ter zake van ongebouwde onroerende zaken als bedoeld in artikel 117, onderdeel b, van de Waterschapswet: de oppervlakte van de onroerende zaak, uitgedrukt in een aantal hectaren of een gedeelte daarvan;
c. ter zake van natuurterreinen: de oppervlakte van de onroerende zaak, uitgedrukt in een aantal hectaren of een gedeelte daarvan;
d. ter zake van gebouwde onroerende zaken als bedoeld in artikel 117, onderdeel d, van de Waterschapwet: de waarde die voor het kalenderjaar voor de onroerende zaak wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.

Hoofdstuk 2 Watersysteemheffing ingezetenen

Artikel 4 Tarief ingezetenen

Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief van de watersysteemheffing voor de categorie ingezetenen € 142,35 per woonruimte.

Hoofdstuk 3 Watersysteemheffing ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn

Artikel 5 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel b en artikel 9, derde lid van deze verordening, wordt als één ongebouwde onroerende zaak die geen natuurterrein is aangemerkt een kadastraal perceel of een gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:

   a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid, wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak;

   b. een natuurterrein.

2. Voor de heffing worden openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken, alsmede waterverdedigingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning, aangemerkt als ongebouwde onroerende zaken.

Artikel 6 Tarief

1. Met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief van de heffing voor ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn € 107,88 per hectare.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid en met inachtneming van het bepaalde dienaangaande in artikel 4 van de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief voor verharde openbare wegen, € 215,76 per hectare.

Hoofdstuk 4 Watersysteemheffing natuurterreinen

Artikel 7 Belastingobject

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel c van deze verordening, wordt als één natuurterrein aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten:

a. hetgeen ingevolge artikel 9, eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak;
b. hetgeen ingevolge artikel 5 wordt aangemerkt als een ongebouwde onroerende zaak.

Artikel 8 Tarief

1. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief van de heffing voor natuurterreinen € 4,78 per hectare.

Hoofdstuk 5 Watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken

Artikel 9 Belastingobject

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en van artikel 2, tweede lid, onderdeel d van deze verordening, wordt als één gebouwde onroerende zaak aangemerkt:
    a. een gebouwd eigendom;
    b. een gedeelte van een gebouwd eigendom dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
    c. een samenstel van twee of meer van de in onderdeel a bedoelde gebouwde eigendommen of van in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
    d. het binnen het gebied van een gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte of van een in onderdeel c bedoeld samenstel;
    e. het binnen het gebied van het waterschap gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde eigendom, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte, van een in onderdeel c bedoeld samenstel of van een in onderdeel d bedoeld deel.
2. Voor de toepassing van het eerste lid maken de ongebouwde eigendommen voor zover die een samenstel vormen met een gebouwd eigendom als bedoeld in het vorige artikellid, onderdeel a tot en met e, deel uit van de gebouwde onroerende zaak.
3. In afwijking van het bepaalde in het vorige artikellid maken de ongebouwde eigendommen, voor zover de waarde daarvan bij de waardebepaling op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken op basis van het bepaalde krachtens artikel 18, vierde lid, van die wet buiten aanmerking wordt gelaten, geen deel uit van de gebouwde onroerende zaak.

Artikel 10 Tarief

1. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief van de heffing voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,0257% van de heffingsmaatstaf als bedoeld in artikel 3, onderdeel d van deze verordening.

2. Met inachtneming dienaangaande van het bepaalde in de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Delfland 2027, bedraagt het tarief van de heffing voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,0300% van de heffingsmaatstaf als bedoeld in artikel 3, onderdeel d van deze verordening.

Hoofdstuk 6 Heffing en invordering

Artikel 11 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 12 Wijze van heffing

De heffing wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 13 Tenaamstelling en invordering belastingaanslag bij meer heffingplichtigen

1. Indien ter zake van hetzelfde voorwerp van de belasting of ter zake van hetzelfde belastbare feit twee of meer personen heffingplichtig zijn, stelt de heffingsambtenaar de aanslag ten name van een van hen.
2. Indien de heffingplicht, bedoeld in het eerste lid, voortvloeit uit het genot van een onroerende zaak krachtens eigendom, bezit of beperkt recht en de aanslag ten name van een van de heffingplichtigen is gesteld, kan de invorderingsambtenaar de belastingaanslag op de gehele onroerende zaak verhalen op degene op wiens naam de aanslag ingevolge het eerste lid is gesteld, zonder rekening te houden met de rechten van de overige heffingplichtigen.

Artikel 14 Niet opleggen van aanslagen

1. Een aanslag die het bedrag van € 5,00 niet te boven gaat, wordt niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen aangemerkt als één aanslag.

Artikel 15 Vrijstellingen

1. De heffing wordt niet geheven ter zake van:
    a. ongebouwde onroerende zaken of natuurterreinen waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genot hebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is,
    b. ongebouwde gronden behorende tot het strand en de buitenduinen als bedoeld in de legger van de zeewering,
    c. ongebouwde gronden behorende tot de Delflandsedijk als bedoeld in de legger van de Delflandsedijk en de binnenwaterkering als bedoeld in de legger Binnenwaterkering, landscheidingen, boezem- en polderkaden en waterscheidingen,
    d. wateren als zodanig in de basisregistratie kadaster vermeld en behorende tot Delflands boezem.
2. De watersysteemheffing gebouwde onroerende zaken wordt niet geheven ter zake van:
    a. straatmeubilair, waaronder alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen- worden begrepen die zijn geplaatst ten gerieve of in het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van een in het waterschapsgebied gelegen gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri’s, hekken en palen,

b. gebouwde onroerende zaken waarvan het Hoogheemraadschap van Delfland genot hebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 16 Invorderingstermijnen

1. De belastingaanslag bedoeld in artikel 2 het tweede lid, onderdelen a, b, c en d is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 15.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 17 Kwijtschelding

Van de watersysteemheffing natuurterreinen, de watersysteemheffing ongebouwd en de watersysteemheffing gebouwd wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 18 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de heffing.

Artikel 19 Intrekken bestaande verordening, inwerkingtreding, tijdstip van ingang van de heffing en citeertitel nieuwe verordening

1. De "Verordening Watersysteemheffing Delfland 2026", vastgesteld bij besluit van 27 november 2025 wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2027, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening Watersysteemheffing Delfland 2027", treedt in werking na bekendmaking, doch niet eerder dan 1 januari 2027.

Onderwerp	Verordening zuiveringsheffing Delfland 2027 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2027
Versienummer	1.1
Dossiernummer	3823
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De Verordening Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2027 (DMS 2553974), vast te stellen.

2) Aanleiding

Voor het opleggen van de waterschapsbelastingen in 2027 is een door de VV vastgestelde verordening 2027 benodigd. In de voorliggende verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2027 zijn de nieuwe modelverordeningen van de Unie van waterschappen en onze verordeningen 2026 als basis gehanteerd.
Na vaststelling wordt de verordening 2027 verstrekt aan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning van de belastingen uitvoert.

3) Beoogd effect

Een correcte verordeningen zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing die in werking treedt met ingang van 1 januari 2027.

4) Kernboodschap

Het vaststellen van de belastingverordening voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2027 met daarin opgenomen het tarief op basis waarvan de RBG, de gemeenschappelijke regeling die voor Delfland de heffing en inning verricht, haar werkzaamheden voor Delfland kan uitvoeren.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Bij besluit van de Verenigde Vergadering van 27 november 2025 zijn de verordening voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026 vastgesteld.

6) Regelgeving en Beleid

Waterwet:
- artikel 7.2 en volgende voor de uitwerking van de verontreinigingsheffing

Waterschapswet:
- Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.
- Artikelen 122c tot en met 122l: omschrijving en uitwerking zuiveringsheffing.

Algemene wet bestuursrecht:
- Artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.
- Artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd

Bekendmakingswet:
- Artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad

Waterschapsbesluit:
- artikel 6.12.

Dossiernummer: 3823

Omgevingswet:
- artikel 2.17
Inspraakverordening Delfland 2011:
- artikel 2.1.

7) Financiën

Met de vaststelling van de verordening vindt de belastingheffing 2027 plaats op basis van het bij de begroting 2027 vastgestelde tarief.
De nieuwe verordening zelf heeft geen financiële gevolgen, het is de uitkomst van andere besluiten namelijk de vastgestelde kostentoedelingsverordening 2026, de kostenverdeling 2023 en de begroting 2026.

Het oude tarief van 2026 en het nieuwe tarief voor 2027 zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Tarief verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing	2026	2027
Per vervuilingseenheid	€ 115,33	€ 123,03

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Risico: Zolang de Verenigde Vergadering de verordening niet heeft vastgesteld, kan geen nieuw tarief worden gehanteerd.
Beheersmaatregel: verordening tijdig ter vaststelling voorleggen.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Op grond van artikel 6 van de Bekendmakingswet wordt het besluit van de VV tot vaststelling van een verordening bekendgemaakt in het elektronisch Waterschapsblad door plaatsing van de integrale tekst van die verordening. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het Hoogheemraadschap op Phoenixstraat 32 te Delft.

14) Bevoegd orgaan

De VV is bevoegd om de belastingverordeningen vast te stellen op grond van artikel 110 van de Waterschapswet.
D&H is bevoegd om de besluiten van de VV voor te bereiden op grond van artikel 84 lid 2 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

De verordening is:
1. gebaseerd op de modelverordening van de Unie van Waterschappen;
2. aangepast aan de situatie bij Delfland.

In de nieuwe verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing zijn de volgende wijzigingen verwerkt ten opzichte van die uit 2026:

Dossiernummer: 3823

1. Het tarief voor 2027 is opgenomen (art. 17 van de verordening);
2. De naam van de verordening wordt voorzien van het jaartal 2027.

Inspraak is alleen zinvol als er bij vaststelling van de Verordening keuzevrijheid is waarbij rekening gehouden kan worden met de zienswijzen van belanghebbenden en dat is hier niet het geval.
De onderbouwing dat inspraak op de belastingverordening niet zinvol is, blijkt uit de relatie kostentoedelingsverordening, begroting en belastingverordening:
a. Uit de vastgestelde begroting volgt welke belastinginkomsten Delfland in 2027 nodig heeft;
b. In de belastingverordening worden de belastbare feiten, belastingplichtigen, heffingsmaatstaven evenals de uit a. en b. voortvloeiende tarieven vastgelegd.

Het tarief in de Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2027, vloeit dus voort uit eerdere besluiten.

Met de vaststelling van de verordening 2027 wordt bepaald dat de verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026 wordt ingetrokken per 1 januari 2027 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan. Zie artikel 23 van de verordening 2027.

16) Bijlagen

1. Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027 (DMS 2553974)
2. Verordening zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027 - wijzigingen tov 2026

Onderwerp	Verordening zuiveringsheffing Delfland 2027 en Verordening verontreinigingsheffing Delfland 2027
Dossiernummer	3823

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3823;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026

Overwegende dat:
Het tarief dat voor de zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing wordt gehanteerd, gebaseerd is op de begroting 2027.
Voor de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing vanaf 1 januari 2027 een nieuwe verordening nodig is.

Gelet op:
Waterwet: artikel 7.2 en volgende voor de uitwerking van de verontreinigingsheffing
Waterschapswet: Artikel 110: bevoegdheid van het algemeen bestuur tot het vaststellen van een belastingverordening.
Artikelen 122c tot en met 122l: omschrijving en uitwerking zuiveringsheffing.
Algemene wet bestuursrecht:
- artikel 3.40: een besluit treedt niet in werking voordat het bekend is gemaakt.
- artikel 3.42: het besluit wordt gepubliceerd
Bekendmakingswet: artikel 6: bekendmaking in Waterschapsblad
Waterschapsbesluit: artikel 6.12.
Omgevingswet: artikel 2.17
Inspraakverordening Delfland 2011: artikel 2.1

Besluit:
Het college besluit:
De verenigde vergadering te verzoeken:
1. De Verordening Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2027 (DMS 2553974), vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris, de voorzitter,

Dossiernummer: 3823

Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing Delfland 2027

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- *afvoeren*: brengen van stoffen op een openbaar vuilwaterriool of op een systeem als bedoeld in artikel 2.16, derde lid, van de Omgevingswet dat wordt beheerd door of namens het waterschap;
- *bedrijfsruimte*: naar zijn aard en inrichting als afzonderlijk geheel te beschouwen ruimte of terrein, niet zijnde een woonruimte, een zuiveringtechnisch werk of een openbaar vuilwaterriool;
- *heffingsambtenaar*: de daartoe aangewezen ambtenaar van de door het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling De Regionale Belasting Groep aangewezen ambtenaar, bedoeld in artikel 124, vijfde lid, onderdeel a, van de Waterschapswet;
- *heffingsjaar*: kalenderjaar;
- *ingenomen water*: geleverd drink- en industriewater en warm tapwater, onttrokken grond- en oppervlaktewater en opgevangen hemelwater;
- *lozen*: het brengen van afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap;
- *openbaar vuilwaterriool*: voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast;
- *oppervlaktewaterlichaam*: samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, alsmede flora en fauna;
- *stedelijk afvalwater*: huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater;
- *stoffen*: afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen;
- *waterschap*: het Hoogheemraadschap van Delfland;
- *watersysteem*: samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;
- *woonruimte*: ruimte die gezien zijn inrichting bestemd is om als een afzonderlijk geheel te voorzien in woongelegenheid en waarvan de delen gezien de inrichting van die ruimte niet bestemd zijn om afzonderlijk in gebruik te worden gegeven;
- *zuiveringtechnisch werk*: werk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater, in exploitatie bij een waterschap of gemeente, of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, met inbegrip van het bij dat werk behorende werk voor het transport van stedelijk afvalwater.

Artikel 2 Bijlagen

Bij deze verordening behoren de volgende bijlagen:

a. bijlage I: voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening;

b. bijlage II: tabel afvalwatercoëfficiënten, zoals opgenomen in artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet;
c. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het waterschap aan de Phoenixstraat 32 te Delft.

Hoofdstuk 2 De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing
Artikel 3 Belastbaar feit en heffingsplicht

1. Als dekking van de kosten die zijn verbonden aan de behartiging van de taak inzake het zuiveren van afvalwater, wordt onder de naam zuiveringsheffing een directe belasting geheven ter zake van direct of indirect afvoeren op een zuivering technisch werk.
2. Onder de naam verontreinigingsheffing wordt een heffing ingesteld voor lozen. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de bekostiging van het beheer van het watersysteem van het waterschap
3. Aan de heffing worden onderworpen:
    a. als het gaat om een bedrijfsruimte of woonruimte: degene die het gebruik heeft van die ruimte;
    b. als het gaat om lozen met behulp van een openbaar vuilwaterriool of een zuiveringtechnisch werk: degene bij wie dat openbaar vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk in beheer is;
    c. als het gaat om andere situaties dan als bedoeld in onderdeel a of b: degene die afvoert of loost.
4. Voor de toepassing van het derde lid, onderdeel a, is heffingplichtig:
    a. in geval van gebruik van een woonruimte door de leden van een huishouden: degene die door de heffingsambtenaar is aangewezen;
    b. in geval van gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven: degene die dat deel in gebruik heeft gegeven, met dien verstande dat degene die het deel in gebruik heeft gegeven, bevoegd is de heffing te verhalen op degene aan wie dat deel in gebruik is gegeven;
    c. in geval van het ter beschikking stellen van een woonruimte of bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik: degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld, met dien verstande dat degene die de ruimte ter beschikking heeft gesteld, bevoegd is de heffing te verhalen op degene aan wie de ruimte ter beschikking is gesteld.
5. Als stoffen met behulp van een openbaar vuilwaterriool worden afgevoerd, is degene bij wie dat openbaar vuilwaterriool in beheer is, slechts voor die stoffen die de beheerder zelf op het openbaar vuilwaterriool heeft gebracht aan een zuiveringsheffing onderworpen.
6. Het afvoeren door het Hoogheemraadschap van Delfland is vrijgesteld van de heffing.
7. Van de verontreinigingsheffing zijn vrijgesteld:
    a. lozingen die plaatsvinden met behulp van een openbaar vuilwaterriool;
    b. lozingen van stoffen vanuit een zuiveringtechnisch werk door het waterschap zelf;

c. lozingen van stoffen afkomstig uit een zuiveringtechnisch werk anders dan door het waterschap zelf, mits de hoeveelheid afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen niet is toegenomen.

8. De opbrengst van de zuiveringsheffing kan ook worden besteed:

   a. aan het verstrekken van subsidies ter tegemoetkoming in de kosten van het voorbereiden en uitvoeren van maatregelen die verband houden met de zuivering van afvalwater aan diegenen die tot het treffen van die maatregelen zijn gehouden;

   b. aan het verstrekken van subsidies aan heffingplichtigen tot behoud van het gebruik van zuiveringtechnische werken om een stijging van het tarief van de heffing zoveel mogelijk te voorkomen;

   c. aan het doen van uitgaven ter beperking van de afvoer van hemelwater op een zuiveringtechnisch werk of op een openbaar vuilwaterriool;

   d. aan de bekostiging van maatregelen voor het opwekken van hernieuwbare energie ter compensatie van de uitstoot van broeikasgassen, die vrijkomen als gevolg van de zuivering van afvalwater en die in redelijkheid niet te vermijden zijn.

Artikel 4 Grondslag en heffingsmaatstaf

1. Voor de heffing geldt als grondslag de hoeveelheid en de hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd.

2. Voor de heffing geldt als heffingsmaatstaf de vervuilingswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd, waarbij de vervuilingswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.

3. Eén vervuilingseenheid vertegenwoordigt voor:

   a. het zuurstofverbruik: het jaarlijks verbruik van 54,8 kilogram zuurstof;

   b. gewichtshoeveelheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink: 1,00 of hoger kilogram;

   c. gewichtshoeveelheden van de groep van stoffen arseen, kwik en cadmium: 0,100 of hoger kilogram;

   d. gewichtshoeveelheden van de stof chloride: 650 of hoger kilogram;

   e. gewichtshoeveelheden van de stof sulfaat: 650 of hoger kilogram;

   f. gewichtshoeveelheden van de stof fosfor: 20,0 of hoger kilogram.

4. Het zuurstofverbruik van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd of geloosd, wordt bepaald op basis van de som van het chemisch zuurstofverbruik door omzetting van de hoeveelheid totaal organisch koolstof in de stoffen en het zuurstofverbruik door omzetting van de hoeveelheid totaal stikstof verminderd met de som van nitriet-stikstof en nitraat-stikstof in de stoffen, zoals voorgeschreven in Bijlage 1. Hierbij wordt het chemisch zuurstofverbruik gesteld op driemaal het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen.

5. Het aantal vervuilingseenheden voor de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver, zink, arseen, kwik, cadmium, chloride, sulfaat en fosfor wordt bepaald op basis van de afgevoerde gewichtshoeveelheden, zoals voorgeschreven in Bijlage 1.

6. De stoffen zilver, chloride, sulfaat en fosfor worden niet aan de zuiveringsheffing onderworpen.

7. De stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver, zink, arseen, kwik, cadmium, chloride, sulfaat en fosfor worden niet aan de verontreinigingsheffing onderworpen.

Artikel 5 Afwijkende verhouding chemisch zuurstofverbruik en totaal organisch koolstof

1. Op aanvraag van de heffingplichtige besluit de heffingsambtenaar dat de heffingplichtige mag doen blijken dat de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen lager is dan tweeënhalf onderscheidenlijk hoger is dan drieënhalf. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:

    a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen die in het onderzoek worden betrokken;

    b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering plaatsvinden, óf ieder etmaal van die tijdvakken, óf één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan;

    c. de manier waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot de verhouding in het kalenderjaar tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof over het heffingsjaar.

2. De heffingsambtenaar kan het besluit op aanvraag en de in het vorige lid bedoelde voorschriften opnemen in de beschikking als bedoeld in artikel 5, zesde lid, of artikel 6, eerste lid.

3. De verhouding, bedoeld in het eerste lid, wordt bepaald door meting, bemonstering en analyse volgens de in artikel 5 opgenomen voorschriften. Als de heffingsambtenaar op grond van artikel 6 heeft ingestemd met meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen, dan wordt de in deze etmalen vastgestelde verhouding tussen de totale vracht aan chemisch zuurstofverbruik en de totale vracht aan totaal organisch koolstof representatief gevonden voor het gehele kalenderjaar.

4. In afwijking van artikel 3, vierde lid, tweede volzin, wordt de daarin bedoelde verhouding vastgesteld op de verhouding die overeenkomstig de vorige leden, onderscheidenlijk ambtshalve door de heffingsambtenaar, is bepaald. Als deze verhouding lager is dan tweeënhalf of hoger is dan drieënhalf, wordt de verhouding gedeeld door tweeënhalf onderscheidenlijk drieënhalf en vermenigvuldigd met drie.

5. De in het vorige lid bedoelde verhouding geldt tot het heffingsjaar waarin dit artikel door de heffingplichtige of door de heffingsambtenaar opnieuw wordt toegepast.

6. De heffingplichtige meldt veranderingen in de bedrijfsomstandigheden die aanleiding kunnen geven tot een wijziging in de verhouding als bedoeld in het vierde lid, direct bij de heffingsambtenaar.

Artikel 6 Meting, bemonstering en analyse

1. Het aantal vervuilingseenheden van zuurstofbindende en niet-zuurstofbindende stoffen wordt berekend door meting, bemonstering en analyse verkregen gegevens. De meting, bemonstering, analyse en berekening vinden zo plaats dat de in Bijlage 1 opgenomen voorschriften worden nageleefd.

2. De in het eerste lid bedoelde meting, bemonstering en analyse vinden ieder etmaal van het heffingsjaar plaats, tenzij artikel 7 wordt toegepast.
3. De meting, bemonstering en analyse vinden zo plaats dat:
    a. de gemeten hoeveelheid afvalwater niet meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid afvalwater;
    b. het verkregen monster representatief is voor de totale hoeveelheid stoffen die gedurende de bemonsteringsperiode vanuit de bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan wordt afgevoerd of geloosd.
4. De heffingplichtige brengt de wijze van meting, bemonstering en analyse met een beschrijving van de daarvoor te gebruiken apparatuur voor het begin van het heffingsjaar ter kennis van de heffingsambtenaar. Als de apparatuur in de loop van het heffingsjaar in gebruik wordt genomen of wijzigt, dan wordt dit vóór de ingebruikname of de wijziging ter kennis van de heffingsambtenaar gebracht.
5. De heffingsambtenaar:
    a. kan ambtshalve bepalen dat meting en bemonstering plaatsvinden in afwijking van één of meer van de in Bijlage 1, onderdeel A, opgenomen voorschriften, als deze aannemelijk maakt dat dit noodzakelijk is ter voldoening aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
    b. beslist op aanvraag van de heffingplichtige, dat meting en bemonstering kunnen plaatsvinden in afwijking van een of meer van de in Bijlage 1, onderdeel A, opgenomen voorschriften, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat daarbij wordt voldaan aan het bepaalde in het derde lid, onderdelen a en b;
    c. beslist op aanvraag van de heffingplichtige, dat kan worden afgeweken van de in Bijlage 1, onderdeel B, opgenomen analysevoorschriften, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de nauwkeurigheid van de uitkomsten van de analyse hierdoor niet wordt beïnvloed;
    d. kan over de afwijkingen als bedoeld in de onderdelen a, b en c nadere voorschriften geven.
6. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c, bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
    a. de voorschriften van Bijlage 1, onderdelen A en B, waarvan wordt afgeweken;
    b. de afwijkingen bedoeld in het vijfde lid, onderdelen a, b en c;
    c. de nadere voorschriften bedoeld in het vijfde lid, onderdeel d;
    d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
7. De heffingsambtenaar kan twee of meer op grond van het vijfde lid genomen beschikkingen, die betrekking hebben op dezelfde heffingplichtige, in één brief samenvoegen.
8. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde of geloosde, respectievelijk af te voeren of te lozen stoffen, de op grond van het vijfde lid genomen beschikkingen, ambtshalve wijzigen of intrekken.

Artikel 7 Beperkte meting, bemonstering en analyse

1. Op aanvraag van de heffingplichtige, die aannemelijk maakt dat voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden kan worden volstaan met gegevens die door meting, bemonstering en analyse in een beperkt aantal etmalen zijn verkregen, besluit de heffingsambtenaar dat meting en bemonstering plaatsvinden in afwijking van het bepaalde in artikel 6, tweede lid. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
    a. een opgave van de afvalwaterstromen en de stoffen die in het onderzoek worden betrokken;
    b. de tijdvakken waarin meting en bemonstering plaatsvinden, óf ieder etmaal van die tijdvakken, óf één of meer daartoe aangewezen etmalen daarvan;
    c. de manier waarop de op de voet van letter b verkregen uitkomsten worden herleid tot het aantal vervuilingseenheden over een daar bedoeld tijdvak, onderscheidenlijk over het heffingsjaar;
    d. een vermelding van het heffingsjaar of de heffingsjaren waarvoor de beschikking wordt gegeven.
2. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde of geloosde, respectievelijk af te voeren of te lozen stoffen, de beschikking als bedoeld in het eerste lid, ambtshalve wijzigen of intrekken, als toepassing van berekeningsvoorschrift C.2 van onderdeel C van Bijlage 1 leidt tot een ander aantal etmalen dan in die beschikking is opgenomen.
3. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing, bedoeld in het vorige lid, bij voor bezwaar vatbare beschikking.

Artikel 8 Hoedanigheidscorrectie

1. Op aanvraag van de heffingplichtige, die aannemelijk maakt dat de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik als bedoeld in artikel 3, vierde lid, in belangrijke mate wordt beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, besluit de heffingsambtenaar dat op die uitkomst een correctie wordt toegepast. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing bij voor bezwaar vatbare beschikking. Deze beschikking bevat in elk geval:
    a. de wijze van berekening van de correctie;
    b. de samenstelling van het afvalwater waarop de correctie van toepassing is;
    c. de frequentie en de wijze van onderzoek met betrekking tot meting, bemonstering en analyse.
2. De heffingsambtenaar kan het besluit op aanvraag en de in het vorige lid bedoelde voorschriften opnemen in de beschikking als bedoeld in artikel 6, zesde lid of artikel 7, eerste lid.
3. De aanvraag, het onderzoek en de berekening van de correctie geschieden met inachtneming van de voorschriften welke zijn opgenomen in onderdeel D van Bijlage 1.

4. De heffingsambtenaar kan bij veranderingen of te verwachten veranderingen in de hoeveelheid of hoedanigheid van de afgevoerde of geloosde, respectievelijk af te voeren of te lozen stoffen, de beschikking als bedoeld in het eerste lid, ambtshalve wijzigen of intrekken.

Artikel 9 Tabel afvalwatercoëfficiënten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan vastgesteld met behulp van de in Bijlage 2 opgenomen tabel afvalwatercoëfficiënten, mits door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar 1.000 of minder bedraagt en dit aantal met de hoeveelheid ingenomen water kan worden bepaald.
2. Het aantal vervuilingseenheden als bedoeld in het eerste lid wordt berekend volgens de formule: A x B, waarbij,
   A = het aantal m^3 in het kalenderjaar voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water;
   B = de afvalwatercoëfficiënt behorende bij klasse 8 van de in Bijlage 2 opgenomen tabel of als de heffingplichtige of de heffingsambtenaar doet blijken dat een andere klasse dan 8 van toepassing is, de afvalwatercoëfficiënt behorende bij een andere klasse van de in Bijlage 2 opgenomen tabel met de klassegrenzen waarbinnen de vervuilingswaarde van het zuurstofverbruik per m^3 voor de bedrijfsruimte of van het onderdeel van de bedrijfsruimte ingenomen water is gelegen.
3. Als de in het kalenderjaar ingenomen hoeveelheid water niet kan worden vastgesteld met watermeterstanden die aan het begin en aan het einde van het kalenderjaar zijn opgenomen, stelt de heffingsambtenaar die hoeveelheid vast op een door hem nader vast te stellen wijze.
4. De vervuilingswaarde van het zuurstofverbruik per m^3 als bedoeld in het tweede lid wordt bepaald met toepassing van het Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009.
5. Als het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik in een kalenderjaar voor een bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan meer dan 1.000 bedraagt en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de berekening van dat aantal vervuilingseenheden met toepassing van de in het eerste lid bedoelde tabel niet tot een lagere uitkomst leidt dan de uitkomst van de berekening op de voet van artikel 6, eerste lid, besluit de heffingsambtenaar op aanvraag van heffingplichtige dat het eerste lid van overeenkomstige toepassing is. De heffingsambtenaar neemt zijn beslissing bij voor bezwaar vatbare beschikking.
6. De heffingplichtige meldt veranderingen in de bedrijfsomstandigheden, die aanleiding kunnen geven tot een wijziging in de vervuilingswaarde per m^3 ingenomen water, direct bij de heffingsambtenaar.

Artikel 10 Heffingsvrije grens

1. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel en zink wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 5 tot en met 9, te vermenigvuldigen met 0,0162.
2. Voor de berekening van het aantal vervuilingseenheden in het heffingsjaar voor de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik wordt een aftrek toegepast, met dien verstande dat het aantal vervuilingseenheden niet lager dan op nihil kan worden gesteld. De aftrek wordt

bepaald door het totaal aantal vervuilingseenheden van de zuurstofbindende stoffen, als berekend op grond van de artikelen 5 tot en met 9, te vermenigvuldigen met 0,0027.

Artikel 11 Meetverplichting niet-zuurstofbindende stoffen

1. Als de vervuilingswaarde voor de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte minder dan 1.000 vervuilingseenheden bedraagt, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 6:
   a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, en zink op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, eerste lid, bedoelde aftrek te boven gaat;
   b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, tenzij de heffingsambtenaar aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, tweede lid, bedoelde aftrek te boven gaat.
2. Als de vervuilingswaarde van de zuurstofbindende stoffen van een bedrijfsruimte 1.000 vervuilingseenheden of meer bedraagt, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 6:
   a. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink op nihil gesteld, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, eerste lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat;
   b. het aantal vervuilingseenheden van de groep van stoffen arseen, cadmium en kwik op nihil gesteld, als de heffingplichtige aannemelijk maakt dat het aantal vervuilingseenheden voor deze stoffen de in artikel 10, tweede lid, bedoelde aftrek niet te boven gaat.

Artikel 12 Vervuilingswaarde tuinbouwkassen

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die worden afgevoerd of geloosd vanuit een bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte bestemd om in het kader van de uitoefening van een beroep of een bedrijf onder een permanente opstand van glas of kunststof gewassen te telen, gesteld op drie vervuilingseenheden per hectare vloeroppervlak waarop onder glas of kunststof wordt geteeld en per deel van een hectare vloeroppervlak een evenredig deel van drie vervuilingseenheden.
2. Als in de loop van het kalenderjaar het gebruik van een in het eerste lid bedoelde bedrijfsruimte of onderdeel van een bedrijfsruimte dan wel van een deel daarvan door de heffingplichtige begint of eindigt, wordt hij in dat kalenderjaar voor die bedrijfsruimte of dat onderdeel, voor een evenredig gedeelte aan de heffing onderworpen.
3. Een vervuilingswaarde voor de bedrijfsruimte of het onderdeel van een bedrijfsruimte, berekend op basis van het eerste of tweede lid van minder dan vijf vervuilingseenheden, wordt op drie vervuilingseenheden, en van één of minder dan één vervuilingseenheid op één vervuilingseenheid gesteld.

Artikel 13 Totale vervuilingswaarde bedrijfsruimte

De vervuilingswaarde van een bedrijfsruimte, wordt bepaald op de som van de aantallen vervuilingseenheden als berekend volgens de artikelen 6 tot en met 12, voor zover deze van toepassing zijn.

Artikel 14 Vervuilingswaarde kleine bedrijfsruimten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen, die vanuit een bedrijfsruimte worden afgevoerd of geloosd, gesteld op drie vervuilingseenheden wanneer door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die vervuilingswaarde minder dan vijf vervuilingseenheden bedraagt en op één vervuilingseenheid wanneer door de heffingplichtige aannemelijk is gemaakt dat die één vervuilingseenheid of minder bedraagt.
2. De heffing voor het afvoeren of lozen vanuit bedrijfsruimten als bedoeld in het eerste lid is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij het begin van de heffingsplicht.
3. Als de aanslag in het heffingsjaar al is opgelegd voor drie vervuilingseenheden en de heffingplichtige aannemelijk maakt dat de vervuilingswaarde één vervuilingseenheid of minder bedraagt, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe binnen zes weken na afloop van het heffingsjaar of, bij beëindiging van de heffingsplicht in de loop van het heffingsjaar, binnen zes weken na het einde van de heffingsplicht een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.

Artikel 15 Vervuilingswaarde woonruimten

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een woonruimte worden afgevoerd of geloosd, gesteld op drie vervuilingseenheden. De vervuilingswaarde van de stoffen die vanuit een door één persoon gebruikte woonruimte worden afgevoerd of geloosd bedraagt één vervuilingseenheid.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op de voor recreatiedoeleinden bestemde woonruimten die zich bevinden op een voor verblijfsrecreatie bestemd terrein dat zo wordt geëxploiteerd. De in de vorige volzin bedoelde woonruimten worden tezamen aangemerkt als één bedrijfsruimte dan wel als onderdeel van een bedrijfsruimte.
3. Indien de in het eerste lid bedoelde situatie dat een woonruimte wordt gebruikt door één persoon ontstaat in de loop van het heffingsjaar, wordt de vervuilingswaarde op één vervuilingseenheid vastgesteld met ingang van de eerste dag volgend op de dag waarin die situatie is ontstaan. Indien de hiervoor bedoelde situatie ontstaat op de eerste dag van een kalendermaand, wordt de vervuilingswaarde met ingang van die dag op één vervuilingseenheid vastgesteld.
4. Als de in het derde lid bedoelde situatie ontstaat na de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op vermindering. De heffingplichtige kan daartoe binnen zes weken nadat de situatie is ontstaan een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.
5. De heffing voor woonruimten als bedoeld in het eerste lid is verschuldigd bij het begin van het heffingsjaar of, zo dit later is, bij het begin van de heffingsplicht.
6. Wanneer de heffingsplicht als bedoeld in het vijfde lid in de loop van het heffingsjaar begint, is de heffing verschuldigd voor een evenredig aantal kalenderdagen dat er in het heffingsjaar, na het begin van de heffingsplicht, nog overblijft. De dag van inschrijving in de basisregistratie personen geldt in dat geval als de datum waarop de heffingsplicht aanvangt.
7. Wanneer de heffingsplicht als bedoeld in het vijfde lid in de loop van het heffingsjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor een evenredig aantal kalenderdagen dat er in het heffingsjaar, na het einde van de heffingsplicht, nog overblijft. De dag vóór die van

uitschrijving uit de basisregistratie personen geldt in dat geval als de datum waarop de heffingsplicht eindigt.

8. Als de in het zevende lid bedoelde situatie ontstaat na de dagtekening van de aanslag, bestaat aanspraak op ontheffing. De heffingplichtige kan daartoe binnen zes weken nadat de situatie is ontstaan een aanvraag indienen bij de heffingsambtenaar.
9. Het zesde en zevende lid zijn niet van toepassing als de heffingplichtige het gebruik van de woonruimte beëindigt en direct aansluitend binnen het waterschap het gebruik krijgt van een woonruimte van waaruit eveneens wordt afgevoerd of geloosd.

Artikel 16 Schatting

De heffingsambtenaar kan het aantal vervuilingseenheden in een kalenderjaar geheel of gedeeltelijk schatten wanneer door de heffingplichtige:

a. de meting, bemonstering en analyse niet of niet geheel heeft plaatsgevonden volgens de in deze verordening en Bijlage 1 opgenomen voorschriften;
b. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend door meting, bemonstering en analyse en bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 9, eerste of vijfde lid, 11, eerste lid, 13, eerste lid, en 14, eerste lid, niet mogelijk is;
c. het aantal vervuilingseenheden niet is berekend door meting, bemonstering, bepaling van de vervuilingswaarde op basis van artikel 9, vijfde lid, wel mogelijk is, maar door de heffingplichtige gedurende het heffingsjaar geen verzoek als bedoeld in dat artikel is gedaan;
d. niet of niet geheel is voldaan aan de voorschriften, verbonden aan het in artikel 5, 6, 7 of 8 bedoelde besluit.

Artikel 17 Tarief

Het tarief bedraagt € 123,03 per vervuilingseenheid.

Hoofdstuk 3 Heffing en invordering

Artikel 18 Wijze van heffing en termijnen van betaling

1. De heffing wordt geheven bij wege van aanslag.
2. De aanslag bedoeld in artikel 4 is invorderbaar twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid kan de aanslag, indien deze het bedrag van € 15.000,00 niet te boven gaat, op verzoek van de belastingschuldige door middel van automatische incasso worden ingevorderd in maximaal 10 gelijke maandelijkse termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
4. Het minimum termijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.

Artikel 19 Aangifte

1. Het uitnodigen tot het doen van aangifte gebeurt door het uitreiken of toesturen van een aangiftebiljet of een aangiftebrief.
2. Het doen van aangifte gebeurt door het inleveren of toesturen van het uitgereikte aangiftebiljet met de daarbij gevraagde documenten of het op elektronische wijze toesturen van de door de programmatuur gevraagde gegevens.

Artikel 20 Niet opleggen van aanslagen

1. Belastingaanslagen van minder dan € 5,00 worden niet opgelegd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel wordt het totaal van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen als één aanslag aangemerkt.
3. Het bepaalde in dit artikel geldt alléén voor aanslagen vastgesteld als gevolg van artikel 18, eerste lid.

Artikel 21 Nadere regels

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering.

Hoofdstuk 4 Strafbepalingen

Artikel 22 Strafbare feiten

Het dagelijks bestuur van het waterschap kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing

a. het niet voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 5, zesde lid, artikel 6, vierde lid, en artikel 9, zesde lid;
b. het niet voldoen aan een in Bijlage 1, onderdelen A en B, opgenomen voorschrift, tenzij de heffingsambtenaar voor dit voorschrift gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid als bedoeld in artikel 6, vijfde lid.

Hoofdstuk 5 Slotbepalingen

Artikel 23 Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking huidige verordening

1. De "Verordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing 2026" wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2027 met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Deze verordening, die kan worden aangehaald als "Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027", treedt, met de daarbij behorende bijlagen I (Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening) en II (Tabel afvalwatercoëfficiënten), in werking na bekendmaking, doch niet eerder dan 1 januari 2027.
3. De in bijlage I genoemde normbladen worden bekendgemaakt door terinzagelegging op het kantoor van het waterschap aan de Phoenixstraat 32 te Delft.

Bijlage I behorende bij de Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027

Voorschriften voor meting, bemonstering, analyse en berekening

Inhoudsopgave

Definitiebepalingen

A. Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

Paragraaf A.2 Meting

A.2.1 Doorstroomsnelheid

A.2.2 Inbouw en instellingen debietmeter

A.2.3 Verificatie (controle debietmeter)

A.2.4 Verificatierapport

A.2.5 Kalibratie (controle meetsysteem)

A.2.6 Kalibratiecertificaat

Paragraaf A.3 Bemonstering

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

A.4.1 Algemeen

A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

B. Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

Paragraaf B.2 Analyse

C. Berekeningsvoorschriften

Paragraaf C.1 Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden

Paragraaf C.2 Berekeningswijze van het aantal etmalen

Paragraaf C.3 Correctie ingenomen oppervlaktewater

D. Hoedanigheidscorrectie (artikel 8)

Paragraaf D.1 De aanvraag

Paragraaf D.2 Het onderzoek

Paragraaf D.3 De berekening

D.3.1 Toxiciteit

Paragraaf D.4 De frequentie

Definitiebepalingen

In deze bijlage wordt verstaan onder:

a. aantoonbaarheidsgrens: de laagste concentratie van een component in het monster waarvan de aanwezigheid nog met een bepaalde betrouwbaarheid kan worden vastgesteld, zijnde driemaal de spreiding van binnen laboratoriumreproduceerbaarheid op dit niveau;
b. bewaartermijn: de periode tussen het einde van het etmaal en het nemen van het etmaalverzamelmonster en de conserveringstermijn;
c. conserveringstermijn: de periode tussen het nemen van het monster uit het monsterverzamelvat en het zekerstellen van het gehalte, zijnde het begin van de uitvoering van de analyse;
d. debiet: de hoeveelheid volume afgevoerd of geloosd afvalwater gedurende het etmaal;
e. debietmeter: vloeistofmeter waarmee (bijvoorbeeld met magnetische inductie) het debiet gemeten wordt;
f. etmaal: een aaneengesloten periode van 24 uur;
g. etmaalverzamelmonster: een verzamelmonster dat wordt samengesteld in een etmaal;
h. gesloten meetsysteem: systeem dat het debiet meet in een gesloten (druk)leiding waarbij het afvalwater niet in contact staat met de buitenlucht;
i. ingesteld meetbereik: het meetbereik waarop een debietmeter is ingesteld;
j. in-situ kalibratie: een kalibratie in ingebouwde toestand in het bestaande meetsysteem;
k. justeren: het softwarematig aanpassen van (een) correctiefactor(en)/meterconstante(n)/het nulpunt;
l. kalibreren: bepalen van de afwijking van een debietmeter ten opzichte van de van toepassing zijnde standaard waarbij een nauwkeurig bekende hoeveelheid vloeistof door de debietmeter/het meetsysteem wordt geleid;
m. meetbereik: totale bereik van de debietmeter (zoals opgegeven door de fabrikant);
n. meetcyclus: de specifieke opstelling en procedure die wordt gebruikt om nauwkeurige metingen te verrichten, met inbegrip van de fysieke opstelling van de meetapparatuur, de kalibratie van de instrumenten en het verzamelen en analyseren van de gemeten data;
o. momentaan debiet: de actuele hoeveelheid water;
p. normale bedrijfsomstandigheden: de operationele omgeving waarbij sprake is van omstandigheden waaronder de debietmeter normaal functioneert;
q. open meetsysteem: meetsysteem waarbij het oppervlak van het stromende afvalwater in contact staat met de buitenlucht;
r. referentiemeter: debietmeter, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van een aangewezen instantie als bedoeld in artikel 3 van de Metrologiewet;
s. verificatie: het controleren van een debietmeter door het elektronisch nabootsen van het meetsignaal;
t. verzamelmonster: monster dat is samengesteld in een vooraf vastgestelde periode dat wordt verkregen door (deel)monsters die op basis van volume of tijd zijn genomen;
u. werkgebied: het meetbereik van de te verifiëren en/of te kalibreren debietmeter onder normale bedrijfsomstandigheden.

A. Wijze van meting, bemonstering en monsterbehandeling

Paragraaf A.1 Algemeen

In deze paragraaf worden enkele voorschriften gegeven die gelden bij de wijze van meting, de wijze van monstername en –behandeling. Hierbij gelden de volgende algemene eisen:

- De meet- en bemonsteringsvoorzieningen verkeren in een goede staat, worden regelmatig schoongemaakt en zijn altijd goed en veilig toegankelijk.
- De meet- en monsternemingstoestellen en hulpmiddelen worden volgens onderstaande bepalingen respectievelijk NEN 6600-1:2019 nl geïnstalleerd en onderhouden.
- Een afvalwaterstroom kan zowel in een open als in een gesloten meetsysteem worden gemeten en bemonsterd. Voor het bepalen van de hoeveelheid afvalwater is meting met een gesloten meetsysteem in beginsel de toe te passen methode.

In paragraaf A.2 wordt nader ingegaan op de meting en in paragraaf A.3 op de bemonstering. In paragraaf A.4 wordt nader ingegaan op de monsterbehandeling.

Paragraaf A.2 Meting

Meting heeft tot doel de hoeveelheid afvalwater per etmaal (het debiet) vast te stellen. Het debiet wordt in de afvalwaterstroom gemeten. Als het niet mogelijk is om het debiet in de afvalwaterstroom te meten kan het debiet in plaats daarvan worden bepaald op basis van meting van de hoeveelheid water in het watertoevoersysteem van de bedrijfsruimte of een onderdeel daarvan. In het laatstbedoelde geval mag de per etmaal afgevoerde of geloosde hoeveelheid afvalwater niet groter zijn dan de in dezelfde periode toegevoerde hoeveelheid water. Afvalwater kan zowel onder druk (met pompen) of onder vrij verval worden afgevoerd of geloosd.

De totaalteller waarmee registratie plaatsvindt mag niet worden gereset. Registratie van momentane meetgegevens en etmaalgegevens vindt plaats met een printer of datalogger of andere vorm van geautomatiseerd registratiesysteem. Het meetsignaal van het registratiesysteem moet overeenkomen met het meetsignaal van de debietmeter.

A.2.1 Doorstroomsnelheid

Voor een betrouwbare meting in een gesloten meetsysteem is de doorstroomsnelheid van het afvalwater van belang.

Voor het bepalen van de geschiktheid van de debietmeter moet het debiet (als groter dan nul) van de te meten stroom in 95% van de tijd (etmaal) binnen het minimale en maximale debiet van de debietmeter liggen.

A.2.2 Inbouw en instellingen debietmeter

Bij nieuwe debietmeters wordt een ‘af fabriek’ kalibratiecertificaat meegeleverd waarop de meterspecifieke kalibratiefactoren zoals diameter, nulpunt, kalibratiefactor(en) en/of meterconstante(s) staat aangegeven. Kalibratie van het meetsysteem vindt zo snel mogelijk plaats na inwerkingstelling van de debietmeter.

Voor het uitvoeren van een representatieve meting verkeert de debietmeter en het meetsysteem in goede staat en wordt het meetsysteem goed onderhouden.

Het is niet toegestaan om (meet)apparatuur zo in te stellen, instellingen te veranderen of te corrigeren zodat feitelijke onjuistheden kunnen ontstaan in de verkregen (meet)gegevens.

Aan de inbouw van een debietmeter in een gesloten systeem worden de volgende eisen gesteld:

a. De debietmeter wordt volgens de voorschriften van de fabrikant geïnstalleerd.
b. Bij het inbouwen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid tot het uitvoeren van een kalibratie in ingebouwde toestand op de locatie waar de debietmeter wordt ingezet.
c. De debietmeter is zo geïnstalleerd dat terugstroming wordt voorkomen.
d. Luchtinsluiting in de afvalwaterstroom vanuit de atmosfeer moet worden voorkomen.
e. Onder normale bedrijfsomstandigheden staat de 'low-flow' of 'max-flow' cutoff van een debietmeter 'uit'. Als het noodzakelijk is dergelijke instellingen te wijzigen moet dit voorafgaand aan de aanpassingen gemotiveerd aan de heffingsambtenaar kenbaar worden gemaakt.
f. Het meetbereik van de debietmeter moet afgestemd zijn op het afgevoerde of geloosde debiet onder normale bedrijfsomstandigheden.
g. Als er sprake is van een defect aan de debietmeter en/of het meetsysteem wordt deze in goede staat gebracht waarna er opnieuw een in-situ kalibratie van de debietmeter plaatsvindt.

A.2.3 Verificatie (controle debietmeter)

Ten minste éénmaal per jaar wordt de debietmeter geverifieerd, tenzij in dat jaar een kalibratie (A.2.5) plaatsvindt.

Aan de verificatie worden de volgende eisen gesteld:

a. Bij een verificatie wordt de weerstand tussen de elektroden en ten opzichte van aarde gemeten.
b. Bij de verificatie wordt ook de werking van randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een juiste werking gecontroleerd.
c. Als uit de verificatie blijkt dat de meetbuis (mogelijk) vervuild is, wordt deze gereinigd. Na reiniging wordt de verificatie opnieuw uitgevoerd.
d. Als de debietmeter voor de reiniging moet worden uitgebouwd en/of als uit de verificatie blijkt dat het aannemelijk is dat de afwijking groter is dan ± 5% wordt de debietmeter direct opnieuw in ingebouwde toestand gekalibreerd.

A.2.4 Verificatierapport

Van een debietmeter moet het meest recente rapport van een verificatie worden overlegd.

Dit rapport bevat:

- datum en tijdstip waarop de verificatie is uitgevoerd;
- de controlebevindingen van de verificatie, inclusief de ruwe meetdata;
- de specificaties en instellingen van de debietmeter en randapparatuur voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens;
- de 'as-found' en 'as–left' rapportage (met meetwaarde(n) en afwijking(en) voor en na eventuele aanpassing).

A.2.5 Kalibratie (controle meetsysteem)

Voor referentiemeters en mobiele meetsets (waaronder meetwagens) vindt de kalibratie jaarlijks plaats in ingebouwde toestand bij minimaal de volgende meetpunten: 10%, 25%, 50%, 75% en 100% van het maximale meetbereik bij een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie, waarvan de installatie kan worden herleid naar de nationale volumestandaard van een aangewezen instantie als bedoeld in artikel 3 van de Metrologiewet.

Verder worden de volgende eisen gesteld aan de kalibratie van de referentiemeter:

a. De kalibratie van de referentiemeter vindt plaats op een installatie van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie. Ook wanneer de referentiemeter nieuw is, wordt deze gekalibreerd, waarbij de meter is ingebouwd in de meetset of meetwagen waarin deze in de praktijk zal worden ingezet.
b. Het minimale debiet waarop de referentiemeter gekalibreerd is, is kleiner dan het minimale debiet van de te kalibreren debietmeter waarbij deze de opgegeven precisie haalt.
c. Het maximale debiet waarop de referentiemeter gekalibreerd is, is groter dan het maximale debiet van het ingestelde meetbereik van de te kalibreren debietmeter.
d. Het kalibratiecertificaat van de referentiemeter mag niet ouder zijn dan 12 maanden. Dit kalibratiecertificaat wordt bij die van het gekalibreerde meetsysteem bewaard.

Verder worden aan de te kalibreren debietmeter de volgende eisen gesteld:

e. Minimaal éénmaal per drie jaar worden gesloten meetsystemen in ingebouwde toestand gekalibreerd op een door de heffingsambtenaar vooraf goedgekeurde methode. Hiertoe wordt uiterlijk 6 weken voor de kalibratie een voorstel tot uitvoering van kalibratie (kalibratieplan) ter goedkeuring bij de heffingsambtenaar ingediend. Dit kalibratieplan bevat in elk geval:
   - gegevens over de wijze van afvoer of lozen en de aanwezige voorzieningen en randapparatuur;
   - gegevens over de minimale en maximale afvoer of lozing en de afvoer of lozing onder normale bedrijfsomstandigheden
   - specificaties van de te kalibreren debietmeter en de toe te passen referentiemeter;
   - kalibratiecertificaat van de referentiemeter;
   - een omschrijving/overzicht van de wijze van uitvoer van kalibratie inclusief datum en tijdstip(pen) waarop de kalibratie wordt uitgevoerd en vermelding van eventuele aanpassingen aan de debietmeter en/of het meetsysteem;
   - de manier waarop rapportage plaatsvindt.
f. In het jaar van kalibratie hoeft niet ook een verificatie te worden uitgevoerd.
g. De kalibratie vindt plaats in het werkgebied waarin de te kalibreren debietmeter onder normale bedrijfsomstandigheden functioneert.
h. De kalibratie vindt plaats door:
   - een vooraf nauwkeurig bepaalde hoeveelheid (afval)water door de te kalibreren debietmeter te leiden (waarbij deze hoeveelheid is vastgesteld bij een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie); of
   - een tweede, bij voorkeur op hetzelfde meetprincipe gebaseerd meetsysteem in serie te plaatsen die fungeert als referentiemeter; of
   - op een andere, door de heffingsambtenaar goedgekeurde methode.
i. Tijdens de kalibratie(s) wordt zoveel (afval)water door het te kalibreren meetsysteem geleid, dat minimaal 2.000 waarnemingen worden bereikt, waarbij de tijdsduur van de kalibratie minimaal 25 minuten bedraagt. Wanneer nodig kan hiertoe – in overleg met de heffingsambtenaar – voor de kalibratieperiode de pulsinstelling tijdelijk aangepast worden.
j. Om te kunnen vaststellen of de debietmeter binnen het werkgebied goed functioneert, wordt bij kalibratie op één of meerdere vaste meetbereiken de herhaalbaarheid van de meter aangetoond. Als sprake is van afvoer of lozing van afvalwater met een constant debiet (bijvoorbeeld pomp aan/uit) vindt dit plaats door het uitvoeren van 3 meetcycli op elk gekozen meetbereik. Elke meetcyclus is gedefinieerd als een kalibratie en voldoet aan de onder h gestelde voorwaarden. De relatieve herhaalbaarheidsstandaardafwijking per gekozen meetbereik van de meetcyclus mag niet groter zijn dan 5%.

k. Bij het gebruik van een referentiemeter kunnen de normale bedrijfsomstandigheden worden beïnvloed. Hierbij wordt een maximaal verschil van 10% ten opzichte van het maximaal momentane debiet onder "normale bedrijfsomstandigheden" toegestaan.
l. Tijdens de kalibratie worden de gemeten hoeveelheden (afval)water van de te kalibreren debietmeter (én van de referentiemeter, wanneer daarvan sprake is) met printers of dataloggers continu geregistreerd. In geval van het toepassen van dataloggers worden ook de ruwe, onbewerkte data bij het kalibratiecertificaat gevoegd.
m. Bij de kalibratie wordt ook de randapparatuur, voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens, op een juiste werking gecontroleerd.
n. Als blijkt dat de gemeten hoeveelheid (afval)water meer dan 5% afwijkt van de werkelijke hoeveelheid (afval)water, zoals gesteld in artikel 5, derde lid onder a van deze verordening, vindt nader onderzoek plaats naar de oorzaak van de afwijking. Eventuele justering van de debietmeter vindt plaats na uitbouw van de meter op een installatie van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie, waarna (opnieuw) een in-situ kalibratie plaatsvindt ("as left"). Een rapportage van het justeren wordt bij het kalibratiecertificaat gevoegd.

A.2.6 Kalibratiecertificaat

Van een debietmeter moet het meest recente kalibratiecertificaat kunnen worden overgelegd. Bij een kalibratie in ingebouwde toestand (dat wil zeggen: ter plekke op het bedrijf, of als complete mobiele meetset op een testbank van een voor vloeistofmeters RvA-geaccrediteerde instantie), worden de volgende aspecten vastgesteld én gerapporteerd op het kalibratiecertificaat:

- datum en tijdstip waarop de kalibratie is uitgevoerd;
- de controlebevindingen van de kalibratie, inclusief ruwe meetdata;
- de specificaties en instellingen van de debietmeter en randapparatuur voor zover die betrokken is bij de registratie van de meetgegevens;
- de instellingen van de referentiemeter;
- de 'as–found' meetafwijking (de gevonden meetwaarde(n) en afwijking(en) vóor aanpassing);
- eventuele soft- en/of hardwarematige aanpassingen die hebben plaatsgevonden aan de debietmeter, het meetsysteem en/of de registratie;
- als justering heeft plaatsgevonden: de nieuwe correctiefactor/meterconstante;
- de 'as–left' meetafwijking (de meetwaarde(n) en afwijking(en) na eventuele aanpassing).

Paragraaf A.3 Bemonstering

De bemonstering vindt plaats met behulp van geautomatiseerde monsternameapparatuur op tijdbasis of volumeproportioneel volgens NEN 6600-1:2019, tenzij anders is bepaald door de heffingsambtenaar.

Paragraaf A.4 Monsterbehandeling

A.4.1 Algemeen

De monsterbehandeling vindt plaats volgens NEN 6600-1:2019. Conform paragraaf 9 van deze norm worden de monsters binnen 12 uur na bemonstering uit het etmaalverzamelmonster geconserveerd, verpakt en getransporteerd volgens NEN-EN-ISO 5667-3:2024. De monsters worden gekoeld en in het donker bewaard tussen 1° en 5° C.

Na vullen van de monsterflessen wordt van het etmaalverzamelmonster een representatief deel gedurende 24 uur in een goed gesloten vat/fles in het donker bewaard tussen 1° en 5° C voor contra-analyse door de heffingsambtenaar. De monsterflessen bestemd voor analyse door de heffingplichtige en voor contra-analyse door de heffingsambtenaar worden om en om gevuld. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat het monster voor de analyse op een heffingsparameter door de heffingplichtige en voor de contra-analyse door de heffingsambtenaar zoveel mogelijk identiek zijn.

A.4.2 Conservering en maximale bewaartermijn

De verkregen monsters worden tot en met het einde van de bewaartermijn gekoeld zoals aangegeven in tabel A onder omgevingstemperatuur en geconserveerd op de wijze zoals is aangegeven in tabel A. Als een monster uit het etmaalverzamelmonster wordt ingevroren of chemisch geconserveerd, geschiedt dit binnen twaalf uur na monstername. De eventuele voorschriften over chemische conservering gelden in aanvulling op de voorschriften over de conserveringstemperatuur gedurende de bewaartermijn.

In tabel A zijn ook de maximale conserveringstermijnen opgenomen die gelden voor de onderscheidenlijk uit te voeren analyses. De voorbehandeling ten behoeve van een analyse vangt aan binnen de maximale conserveringstermijn die bij de desbetreffende analyse in tabel A is vermeld. De voorbehandeling van het monster bestemd voor de analyse, waaronder onder meer wordt begrepen het ontdooien van bevroren monsters, wordt uitgevoerd op een wijze en binnen een termijn dat daardoor de representativiteit van het monster niet wordt verstoord. Een monster dat op één van de in tabel A aangegeven wijzen chemisch is geconserveerd wordt niet gebruikt voor één van de in tabel A opgenomen wijzen van analyse, waarvoor op basis van tabel A geen of andere voorschriften op het vlak van de chemische conservering gelden.

Tabel A

Voor analyse op	**Omgevingstemperatuur**		**Methode conservering**	**Maximale conserveringstermijn**
	tijdens transport	**tot einde bewaartermijn**		
totaal organisch koolstof (TOC)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
totaal gebonden stikstof (TN_b)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
		tussen 1 en 5 °C	Filtreren in het veld	14 dagen

som nitriet- en nitraatstikstof (TON)	tussen 2 en 8 °C		Ongefilterd	1 dag
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
som totaal gebonden stikstof verminderd met nitriet- en nitraatstikstof (TNb-TON)[1)]	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H_2S0_4 tot pH < 2	8 dagen
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand
chemisch zuurstofverbruik (CZV)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met H_2S0_4 tot pH < 2	6 maanden
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	6 maanden
biochemisch zuurstofverbruik (BZV)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen onder uitsluiting van licht	1 dag
		<-18 °C	Invriezen binnen 12 uur	1 maand (als BZV ≤ 50 mg/L) 6 maanden (als BZV >50 mg/L)
cadmium (Cd), chroom (Cr), koper (Cu), lood (Pb), nikkel (Ni), zilver (Ag), zink (Zn)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met $HN0_3$ tot pH < 2	6 maanden
arseen (As)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met $HN0_3$ tot pH < 2 Als hydride techniek wordt gebruikt aanzuren met HCI tot pH < 2	6 maanden

kwik (Hg)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen en aanzuren met $HN0_3$ tot pH < 2	1 maand
			Koelen en aanzuren met HCI, 1 mL/100 mL	2 dagen
chloride (Cl)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
sulfaat (SO_4)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Koelen	1 maand
fosfor (totaal)	tussen 2 en 8 °C	tussen 1 en 5 °C	Aanzuren met $HN0_3$ of H_2S0_4 tot pH < 2	1 maand

[1)] De totale hoeveelheid stikstof in afvalwater bestaat uit organisch gebonden stikstof, ammonium stikstof en totaal geoxideerde stikstof. Voor de heffing wordt uitsluitend gerekend met het stikstofdeel dat bestaat uit organisch gebonden stikstof en niet-geoxideerde stikstof door totaal gebonden stikstof (TNb) te verminderen met de som nitriet- en nitraatstikstof (TON). Indien TNb groter is dan 10 mg N/L en voor meer dan 30% bestaat uit TON kan als alternatief voor het afzonderlijk bepalen van TNb en TON de bepaling plaatsvinden door ontsluiting volgens normblad NEN 6645:2005 in combinatie met analyse volgens normblad NEN-EN-ISO 15923-1:2024, NEN-EN-ISO 11732:2005 of NEN 6646+C1:2015.

Het biochemisch zuurstofverbruik is weliswaar geen heffingsparameter, maar wordt aangewend bij toepassing van berekeningsvoorschrift D.3 van onderdeel D van deze bijlage. Op grond van dit berekeningsvoorschrift wordt de methode van het biochemisch zuurstofverbruik toegepast voor de bepaling van het percentage chemisch zuurstofverbruik van de biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen.

B. Analysevoorschriften

Paragraaf B.1 Algemeen

De analyses worden uitgevoerd in het representatieve monster, dat is verkregen op de in onderdeel A van deze bijlage vermelde wijze. Het onderzoek wordt in het water uitgevoerd zonder dat daaruit bezinkbare of opdrijvende bestanddelen zijn verwijderd.

Er is in dit onderdeel verwezen naar normbladen, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN). Bij wijziging in/van een normblad gedurende het kalenderjaar wordt voor de toepassing van deze verordening deze wijziging eerst van kracht op 1 januari van het jaar volgende op de wijziging.

De in tabel B vermelde aantoonbaarheidsgrenzen zijn de concentraties van de stoffen die bij de analyse ten minste aangetoond moeten kunnen worden.

Paragraaf B.2 Analyse

De analyse van het monster vindt plaats op de wijze zoals die is aangegeven in tabel B.

Tabel B

Parameter/stof/methode/test	**Ontsluiting volgens normblad**	**Meting volgens normblad**	**Aantoonbaarheidsgrens** [1)]
totaal organisch koolstof (TOC)		NEN-EN-ISO 20236:2024	1 mg/L
totaal gebonden stikstof (TN_b)		NEN-EN-ISO 20236:2024	1 mg/L
som nitriet- en nitraatstikstof (TON)		NEN-EN-ISO 13395:1997	0,1 mg/L
		NEN-EN-ISO 15923-1:2024	
som totaal gebonden stikstof verminderd met nitriet- en nitraatstikstof (TN_b-TON) [2)]	NEN 6645:2005	NEN-EN-ISO 15923-1:2024	0,5 mg/L
		NEN 6646+C1:2015	
		NEN-EN-ISO 11732:2005	
opgelost organisch koolstof (DOC)		NEN-EN-ISO 20236:2024	1 mg/L
chemisch zuurstofverbruik (CZV)		NEN-ISO 15705:2003 [3)]	5 mg/L [4)]
biochemisch zuurstofverbruik (BZV)		NEN-EN-ISO 5815-1:2019	volgens norm; 1 mg/L
onopgeloste stoffen		NEN-EN 872:2005	2 mg/L
		NEN 6499:2025	
elektrisch geleidingsvermogen		NEN-ISO 7888:1994	volgens norm
cadmium (Cd), chroom (Cr), koper (Cu), lood (Pb),	NEN-EN-ISO 15587-1:2002	NEN-EN-ISO 11885:2009	Cd: 0,3 µg/L Cr: 2 µg/L Cu: 10 µg/L Pb: 10 µg/L
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 (Cor. 2024-02)	

nikkel (Ni), zilver (Ag), zink (Zn)	NEN 6953:2017, hoofdstuk 5.3.3.3 [5])	NEN-EN-ISO 11885:2009	Ni: 7 µg/L Ag: 10 µg/L Zn: 40 µg/L
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023	
arseen (As)	NEN-EN-ISO 11969:1997		2 µg/L
	NEN-EN-ISO 15587-1:2002	NEN-EN-ISO 11885:2009	
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023	
kwik (Hg)	NEN-EN-ISO 15587-1:2002	NEN-EN-ISO 12846:2012	0,25 µg/L
		NEN-EN-ISO 17852:2008	
		NEN-EN-ISO 11885:2009	
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 (Cor. 2024-02)	
chloride (Cl)		NEN-EN-ISO 15923-1:2024	5 mg/L
		NEN 6476:1981/A1:2010	
		NEN-EN-ISO 10304-1:2009	
		NEN-EN-ISO 15682:2001	
sulfaat (SO_4)		NEN-EN-ISO 15923-1:2024	volgens norm
		NEN-EN-ISO 10304-1:2009	
		NEN-ISO 22743:2006	
fosfor (P)	NEN 6645:2005	NEN-EN-ISO 15923-1:2024	0,1 mg/L

		NEN-EN-ISO 15681-1:2005	
		NEN-EN-ISO 15681-2:2018	
	NEN-EN-ISO 15681-1:2005		
	NEN-EN-ISO 15681-2:2018		
	NEN-EN-ISO 6878:2004	NEN-EN-ISO 6878:2004	
		NEN-EN-ISO 15681-1:2005	
		NEN-EN-ISO 15681-2:2018	
	NEN-EN-ISO 15587-1:2002	NEN-EN-ISO 11885:2009	
		NEN-EN-ISO 17294-2:2023 (Cor. 2024-02)	
Zahn-Wellens test	NEN-EN-ISO 9888:1999		volgens norm
Respiratieremmingstest (toxiciteitstest)	NEN-EN-ISO 8192:2007		volgens norm

[1)] De aantoonbaarheidsgrenzen voor zware metalen zijn gebaseerd op een afvalwatermonster met een soortelijke geleiding tot 1500 µS/cm en bij onopgeloste stoffen tot een gehalte van 100 mg/L. Bij afvalwatermonsters met een matrix die groter is dan genoemde waarden voor elektrisch geleidingsvermogen en onopgeloste stoffen kan een hogere aantoonbaarheidsgrens gelden.

[2)] Indien TNb groter is dan 10 mg N/L en voor meer dan 30% bestaat uit TON, kan als alternatief voor het afzonderlijk bepalen van TNb en TON de bepaling plaatsvinden door ontsluiting volgens normblad NEN 6645:2005 in combinatie met analyse volgens normblad NEN-EN-ISO 15923-1:2024, NEN-EN-ISO 11732:2005 of NEN 6646+C1:2015.

[3)] De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705:2003 en is toepasbaar voor onverdunde monsters met een gehalte aan zuurstofverbruik tot aan 1.000 mg/L en chlorideconcentratie die lager zijn dan 1.000 mg/L. Voor hogere concentraties chloride wordt verdunning van het monster toegepast of door toepassing van door de leverancier aangegeven alternatieve testbuizen voor hoge concentraties chloride. De heffingsambtenaar kan verder de methode niet toepasbaar verklaren als naar zijn oordeel andere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

[4)] De analyse volgens normblad NEN-ISO 15705:2003 en heeft een aantoonbaarheidsgrens van 6 mg/L voor fotometrische detectie bij 600nm en 15 mg/L voor titrimetrische detectie (gebaseerd op één enkelvoudige meting van één laboratorium) wanneer cuvetten worden gebruikt met een bereik van maximaal 1.000 mg/L.

[5)] NEN 6953:2017, hoofdstuk 5.3.3.3 mag alleen worden toegepast op afvalwatermonsters met een soortelijke geleiding tot 1500 µS/cm en bij onopgeloste stoffen tot een gehalte van 100 mg/L.

C. Berekeningsvoorschriften

Paragraaf C.1 Berekeningswijze van het aantal vervuilingseenheden

a. Zuurstofbindende stoffen (artikel 3, vierde lid):

Het aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik wordt berekend door het totale aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de in het kalenderjaar afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen te delen door 54,8 kilogram.

Het aantal kilogrammen zuurstofverbruik van de gedurende een etmaal afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen wordt berekend volgens de formule:

$$\frac{Q \times (3 \times TOC + 4{,}57 \times (TN_b - TON))}{1000}$$

Met dien verstande dat als op grond van artikel 4 de verhouding tussen het chemisch zuurstofverbruik en het gehalte totaal organisch koolstof in de afgevoerde of geloosde stoffen op een afwijkende factor dan 3 is vastgesteld, in bovenstaande formule de factor 3 wordt vervangen door deze vastgestelde factor.

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd of geloosd afvalwater per etmaal;

TOC: het totaal organisch koolstof bepaald volgens de in onderdeel B van deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L;

TN_b: het totaal gebonden stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L;

TON: de som van nitriet-stikstof en nitraat-stikstof volgens de in onderdeel B van de in deze bijlage vermelde analysevoorschriften, in mg/L.

b. <Niet-zuurstofbindende stoffen (artikel 3, vijfde lid):

Het aantal vervuilingseenheden voor de niet-zuurstofbindende stoffen wordt berekend door het totale aantal kilogrammen van deze in het kalenderjaar afgevoerde stoffen te delen door respectievelijk:

1. <1,00> kilogram voor de stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;
2. <0,100> kilogram voor de stoffen arseen, kwik en cadmium;
3. <650> kilogram voor de stoffen chloride en sulfaat;
4. <20,0> kilogram voor de stof fosfor.

De afgevoerde hoeveelheden per etmaal voor de hierboven onder b genoemde stoffen worden bepaald met behulp van de formule:

$$\frac{Q \times C}{1.000}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

Q: het aantal m³ afgevoerd afvalwater per etmaal;

C: de concentratie van de stoffen in mg/L, bepaald volgens de in onderdeel B omschreven wijze.>

Paragraaf C.2 Berekeningswijze van het aantal etmalen

Bij de bepaling van het aantal etmalen in artikel 7, wordt gebruik gemaakt van de volgende formule:

$$n = \frac{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso}\right)^2 \times N}{\left(\frac{2 \times \sigma_n}{tso}\right)^2 + N}$$

In deze formule wordt verstaan onder:

n: het berekende aantal meetdagen;

N: het aantal dagen per jaar waarop wordt afgevoerd of geloosd;

σ_n: spreidingspercentage in de meetwaarden, uitgedrukt ten opzichte van de gemiddelde hoeveelheid zuurstofverbruik van de onderzoeksresultaten gedurende het heffingsjaar;

tso: toelaatbare statistische onnauwkeurigheid = 35/e 0,000175*VeO, <met dien verstande dat VeO vervangen kan worden door respectievelijk VeZ en VeG, >waarbij:

VeO: vervuilingswaarde van de afgevoerde of geloosde zuurstofbindende stoffen<;.

VeG: vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen chroom, koper, lood, nikkel, zilver en zink;

VeZ: vervuilingswaarde van de afgevoerde stoffen arseen, cadmium en kwik>.

Paragraaf C.3 Correctie ingenomen oppervlaktewater

Als door een bedrijf water wordt onttrokken uit een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap en dit water vervolgens weer wordt geloosd in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap, worden voor de berekening van de vervuilingswaarde de hoeveelheden verontreinigende stoffen, aanwezig in het onttrokken water en vervolgens weer geloosde water, in mindering gebracht op de hoeveelheden van die stoffen in het geloosde water, met dien verstande dat deze vermindering niet mag leiden tot een negatieve waarde.

D. Hoedanigheidscorrectie (artikel 8)

Paragraaf D.1 De aanvraag

De hoedanigheidscorrectie (hierna: T-correctie) vindt plaats op aanvraag van de heffingplichtige. Deze aanvraag bevat in elk geval de volgende onderdelen:

a. een omschrijving van de afvalwaterstromen waarvoor hoedanigheidscorrectie wordt aangevraagd;
b. de wijze van meten, bemonsteren en analyseren;
c. de frequentie van meten, bemonsteren en analyseren;
d. de naam van de partij of personen die het onderzoek uitvoeren met een verklaring dat deze partij of personen aantoonbare ervaring heeft met de proeven die worden aangevraagd.
e. het type uit te voeren toxiciteitstesten, biodegradatieonderzoeken en te volgen methodieken, zoals eventuele voorbehandelingsmethoden;
f. het aantal uit te voeren biodegradatieonderzoeken waarbij de f-factor wordt bepaald;
g. de herkomst van het entmateriaal ten behoeve van de biodegradatieonderzoeken van welke zuiveringsinstallatie entslib of effluent wordt gebruikt, dat te gebruiken is in een onderzoek naar het biologisch zuurstofverbruik en bijbehorende toxiciteitstest;

Paragraaf D.2 Het onderzoek

Er zijn twee typen biodegradatieonderzoeken met bijbehorende toxiciteitstesten. De keuze tussen deze twee wordt bepaald op basis van de grenswaarde voor de totale hoeveelheid organische koolstof (TOC) in het te onderzoeken afvalwater. Deze grenswaarde is 33 mg/L.

- Bij een TOC kleiner dan deze grenswaarde wordt het biodegradatieonderzoek BZV_{19} toegepast.
- Bij een TOC gelijk aan of groter dan 33 mg/L wordt de Zahn-Wellens test toegepast.

In beide gevallen vindt onderzoek plaats op het gefiltreerde deel van het monster. Filtratie vindt plaats over een 0,45 µm filter. Als de frequentie van het onderzoek naar de T-correctie afwijkt van de frequentie als bedoeld in artikel 5, tweede lid, of de frequentie die met toepassing van artikel 6 is bepaald, moet ook op de etmalen die zijn voorgeschreven in de beschikking als bedoeld in voornoemde artikelen de TOC van het afvalwater geanalyseerd worden in zowel het ongefiltreerde als het gefiltreerde monster (0,45 µm). Hiermee wordt de factor bepaald voor welk deel van het monster de T-correctie kan worden toegepast.

BZV_{19} onderzoek

Bij een BZV_{19} onderzoek gelden de volgende meetdagen: 0, 5, 7, 9, 12, 15, 19.

Als het afvalwater wordt afgevoerd wordt als entmateriaal bij het onderzoek effluent van de ontvangende rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt. Als het afvalwater wordt geloosd wordt bij het onderzoek commercieel verkrijgbaar geschikt entmateriaal toegepast of entwater van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt. De voorwaarde is dat hetzelfde entmateriaal gebruikt wordt als bij de toxiciteitstest (zie onderdeel D.3.1).

Er wordt geen gebruik gemaakt van entwater afkomstig van een eventueel aanwezige eigen biologische zuivering van de heffingplichtige. De reden hiervoor is dat de restverontreiniging in het effluent niet of zeer moeilijk biologisch afbreekbaar kan zijn. De aanwezige bacteriën van de eigen biologische zuivering zijn volledig ingesteld op het aanbod van bedrijfsspecifieke stoffen dit in tegenstelling tot een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

De biochemische afbraak van organisch materiaal wordt als volgt beschreven.

Bij de afleiding van BZV_{19} dient altijd uitgegaan te worden van een eerste orde reactie. In de praktijk kan echter een afwijking ontstaan waardoor een pseudo eerste orde reactielijn ontstaat.

De snelheid waarmee zuurstof door bacteriën wordt gebruikt (de snelheid waarmee het gemeten BZV toeneemt in de tijd) is evenredig aan de hoeveelheid nog in het water aanwezige organisch materiaal. De afbraaksnelheid neemt namelijk af in de tijd.

Dit betekent dat de afbraak verloopt volgens de reactievergelijking:

$$\frac{dBZV}{dt} = -k \times BZV$$

Stel dat de BZV_5 het BZV is op het tijdstip t=0, dus bij het begin van de BZV_{19} bepaling. Het BZV op het tijdstip t=n dagen op BZV_{19}. De toename van de BZV gedurende de tijd n is BZV_{19} - BZV_5. De evenredigheidsconstante k is te vergelijken met een snelheidsconstante bij chemische reacties. De dimensie van k = $tijd^{-1}$.

Hieruit volgt:

$$\frac{dBZV}{BZV} = -k \times dt$$

of

$$\int_{BZV_5}^{BZV_n} \frac{1}{BZV} dBZV = \int_{5}^{n} -k dt$$

of

$$Ln\frac{BZV_n}{BZV_5} = -k \times t$$

Door nu grafisch de $Ln(BZV_n/BZV_5)$ uit te zetten tegen 1/t kan de $Ln(BZV_{19}/BZV_5)$ worden afgelezen op het snijpunt van de y–as, en daarmee BZV_{19} worden berekend. Door middel van lineaire regressie is het snijpunt op de y-as te berekenen. De regressie wordt uitgevoerd op de analyseresultaten vanaf BZV_5 tot en met BZV_{19}.

Triplo en duplo metingen van de verschillende BZV verdunningen dienen gemiddeld te worden, tenzij blijkt dat een meting aantoonbaar onjuist is.

Als de BZV_{19} is bepaald, is het mogelijk om de T-correctie te bepalen. Het onafbreekbaarheidspercentage T wordt bepaald met:

$$\frac{3 \times TOC - BZV_{19}}{3 \times TOC}$$

Als de TOC-waarde voor ten minste 25% afkomstig is van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen in het afvalwater, wordt op die waarde een correctie toegepast door deze te vermenigvuldigen met de breuk:

$$\frac{100 - T}{75}$$

waarbij:

T = het percentage TOC afkomstig van biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, hierna het onafbreekbaarheidspercentage genoemd.

Zahn-Wellens test

Als het afvalwater wordt afgevoerd, wordt actief slib gebruikt van de rioolwaterzuiveringsinstallatie waarop het afvalwater wordt afgevoerd. Als het afvalwater wordt geloosd, wordt actief slib gebruikt van een willekeurige rioolwaterzuiveringsinstallatie. De voorwaarde is dat hetzelfde actief slib gebruikt wordt als bij de toxiciteitstest (zie onderdeel D.3.1). Er mag geen gebruik gemaakt worden van actief slib afkomstig van een eventueel aanwezige eigen biologische zuivering van de heffingplichtige. De reden hiervoor is dat de restverontreinigingen in het effluent niet of zeer moeilijk biologisch afbreekbaar kunnen zijn. De aanwezige bacteriën in het actief slib van de eigen biologische zuivering zijn volledig ingesteld op het aanbod van bedrijfsspecifieke stoffen dit in tegenstelling tot een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Het onafbreekbaarheidspercentage T wordt met een Zahn-Wellens test berekend met:

$$\frac{3 \times TOC_{t=eind}}{3 \times TOC_{t=0}}$$

Het gaat hierbij om de opgeloste organische koolstof (DOC).

Toepassing f-factor

Als niet gedurende elk etmaal, of elk etmaal volgens de beschikking op grond van artikel 6, analyse plaatsvindt kan niet van elke analyse nauwkeurig bepaald worden hoe de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik gecorrigeerd moet worden. In dat geval kan alleen een correctie worden toegepast op analyses tot een (boven)grenswaarde voor de TOC. Deze bovengrens zal na afloop van het heffingsjaar, op basis van alle TOC analyses die voor de T-correctie bepaling in het heffingsjaar zijn uitgevoerd, worden vastgesteld. De hoogst gemeten waarde van de TOC ter bepaling van de f-factor in deze monsters is de bovengrenswaarde voor TOC. De TOC-waarde (gefiltreerd) wordt vervolgens vermenigvuldigd met de f-factor.

Paragraaf D.3 De berekening

De berekende f-factor (f) uit het BZV_{19} onderzoek of de Zahn-Wellens test wordt als volgt in de heffingsformule toegepast ter bepaling van het aantal kg zuurstofverbruik:

$$\frac{Q \times (3 \times ((TOC - DOC) + (DOC \times f)) + 4{,}57 \times (TN_b - TON))}{1000}$$

D.3.1 Toxiciteit

Als blijkt dat het water in een periode toxisch is, kan geen betrouwbaar onderzoek in deze periode plaatsvinden en kan voor deze periode ook geen correctie worden bepaald. De factor voor correctie van de TOC wordt dan voor deze onderzoeksperiode op 1 gesteld.

BZV_{19} onderzoek

In aanvulling op NEN-EN-ISO 5815-1:2019 bepaalt de bij deze methode behorende toxiciteitstest de acute toxiciteit voor aerobe bacteriën door na vijf dagen de respiratie te meten. De toxiciteit wordt vastgesteld in hetzelfde etmaalverzamelmonster als voor het BZV19-onderzoek, door aan het te onderzoeken monster een glucose-/glutaminezuuroplossing toe te voegen, die overeenkomt met een BZV5 van 200 mg O2/L. Als deze concentratie na vijf dagen onveranderd blijft, kan worden geconcludeerd dat het water niet toxisch is voor de aerobe bacteriën.

De resultaten worden uitgedrukt als percentage van het rendement van de standaard, oftewel het percentage van de glucose-/glutaminezuuroplossing dat na vijf dagen wordt teruggemeten. Voor de beoordeling van toxiciteit geldt: als meer dan 75% van de glucose-/glutaminezuuroplossing wordt teruggemeten, is er geen sprake van toxiciteit.

Bij het BZV19 onderzoek wordt als entwater effluent van de ontvangende rioolwaterzuiveringsinstallatie gebruikt.

Zahn-Wellens test

De toxiciteit wordt vastgesteld via de respiratieremmingstest. De toxiciteit wordt vastgesteld in hetzelfde etmaalverzamelmonster als voor het Zahn-Wellens onderzoek. Bij het Zahn-Wellens onderzoek wordt actief slib gebruikt van de rioolwaterzuiveringsinstallatie waarop het afvalwater wordt afgevoerd.

Paragraaf D.4 De frequentie

De heffingplichtige maakt aannemelijk dat de uitkomst van de methode tot bepaling van het chemisch zuurstofverbruik als bedoeld in artikel 3, vierde lid, in belangrijke mate wordt beïnvloed door biologisch niet of nagenoeg niet afbreekbare stoffen, door in beginsel onderzoek uit te voeren met inachtneming van de frequentie als bedoeld in artikel 6, tweede lid, of de frequentie die met toepassing van artikel 7 is bepaald.

In afwijking van het voorgaande kan de heffingsambtenaar bepalen dat de frequentie wordt bepaald aan de hand van het, op basis van onderzoek in het voorgaande jaar voor aanvraag van de T-correctie, geschatte verschil in vervuilingswaarde tussen toepassing van de T-correctie en zonder toepassing van de T-correctie, inhoudende:

- bij een verschil kleiner dan 100 vervuilingseenheden: 4 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 100 en 200 vervuilingseenheden: 5 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 200 en 300 vervuilingseenheden: 6 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 300 en 400 vervuilingseenheden: 7 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 400 en 500 vervuilingseenheden: 8 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 500 en 600 vervuilingseenheden: 9 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 600 en 700 vervuilingseenheden: 10 onderzoeken;
- bij een verschil tussen de 700 en 800 vervuilingseenheden: 11 onderzoeken;
- bij een verschil groter dan 800 vervuilingseenheden: 12 onderzoeken.

Als in het voorgaande jaar geen onderzoek naar de T-correctie is uitgevoerd, dan bepaalt de heffingsambtenaar de frequentie op 12 onderzoeken. Het aantal onderzoeken als hiervoor bedoeld wordt evenredig over het heffingsjaar verdeeld. De onderzoeken moeten gezamenlijk representatief zijn voor het heffingsjaar.

Bijlage II behorende bij de Verordening Zuiverings- en verontreinigingsheffing Delfland 2027

Tabel afvalwatercoëfficiënten

De onderstaande tabel is ontleend aan artikel 122k, derde lid, van de Waterschapswet en bevat klassen met bijbehorende klassegrenzen en afvalwatercoëfficiënten:

Klasse	**Klassegrenzen uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden voor het zuurstofverbruik per m³ ingenomen water**		**Afvalwatercoëfficiënt uitgedrukt in aantal vervuilingseenheden per m³ ingenomen water in het heffingsjaar**
	Ondergrens	**Bovengrens**	
1	> 0	0,0013	0,0010
2	> 0,0013	0,0020	0,0016
3	> 0,0020	0,0031	0,0025
4	> 0,0031	0,0048	0,0039
5	> 0,0048	0,0075	0,0060
6	> 0,0075	0,012	0,0094
7	> 0,012	0,018	0,015
8	> 0,018	0,029	0,023
9	> 0,029	0,045	0,036
10	> 0,045	0,070	0,056
11	> 0,070	0,11	0,088
12	> 0,11	0,17	0,14
13	> 0,17	0,27	0,21
14	> 0,27	0,42	0,33
15	> 0,42		0,5

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Legesverordening Delfland 2027 en bijbehorende Uitleg
Versienummer	1.1
Dossiernummer	3846
D&H datum	dinsdag 29 september 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

- De Legesverordening Delfland 2027 (DMS 2531784) vast te stellen.

2) Aanleiding

Dit voorstel maakt onderdeel uit van de jaarlijkse actualisatie van de Legesverordening Delfland 2027. Naast de jaarlijkse indexatie van de tarieven zijn diverse artikelen en onderdelen van de tarieventabel aangepast. De wijzigingen bestaan onder meer uit het laten vervallen van een tariefcategorie, het opnemen van nieuwe tariefcategorieën, het aanpassen van verschillende artikelen, het verduidelijken van de tarieventabel en het aanpassen van de systematiek binnen een bestaande categorie. Daarnaast is de Uitleg geactualiseerd, zodat de verordening duidelijker en beter toepasbaar is voor interne en externe gebruikers.

3) Beoogd effect

Het jaarlijks indexeren van de tarieven draagt bij aan een kostendekkende legesheffing.
De voorgestelde wijzigingen in de Legesverordening zorgen ervoor dat de verordening beter aansluit bij de uitvoeringspraktijk, duidelijker is voor zowel interne als externe gebruikers en eenvoudiger toepasbaar is. Hiermee wordt de uitvoerbaarheid verbeterd en worden interpretatieverschillen zoveel mogelijk voorkomen. De Legesverordening Delfland 2027 treedt in werking op 1 januari 2027 en vervangt daarmee de Legesverordening Delfland 2026.

4) Kernboodschap

Met deze jaarlijkse actualisatie van de Legesverordening blijven de tarieven kostendekkend en sluit de verordening beter aan op de uitvoeringspraktijk.

5) Historie – eerdere besluitvorming

De Legesverordening Delfland 2026 (dossiernummer 3501) is op 27 november 2025 vastgesteld door de verenigde vergadering en trad op 1 januari 2026 in werking.
De Uitleg bij de verordening werd ter informatie bijgevoegd.

6) Regelgeving en Beleid

Leges zijn retributies en worden geheven op grond van artikel 115, eerste lid, onder b en c, van de Waterschapswet. Voor zover het gaat om aanvragen om omgevingsvergunningen vormt daarnaast artikel 13.1a, eerste en derde lid, van de Omgevingswet een specifieke wettelijke grondslag. Op grond van artikel 78 van de Waterschapswet is de verenigde vergadering bevoegd tot het vaststellen van verordeningen. In de verordening is bepaald dat dijkgraaf en hoogheemraden nadere regels kunnen stellen met betrekking tot de heffing en invordering van leges.

7) Financiën

De jaarlijkse indexering van de tarieven vindt plaats conform de ontwikkeling van de kosten en draagt daarmee bij aan een kostendekkende legesheffing.
De toevoeging van drie nieuwe categorieën en de herziening van de tariefstructuur voor grondwateronttrekkingen zorgen voor een betere aansluiting tussen de verrichte werkzaamheden en de in rekening gebrachte leges. Het niet opnemen van categorie 7.7 uit de Legesverordening Delfland 2026 in de Legesverordening Delfland 2027 en het

onderbrengen van de regeling voor geen heffing en teruggaaf in artikel 10 dragen bij aan een eenduidige en beter uitvoerbare legesregeling.

8) Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9) Organisatorische en personele consequenties

De wijziging van de Legesverordening Delfland 2027 heeft geen organisatorische of personele gevolgen.

10) OR

Niet van toepassing.

11) Risico's en beheersmaatregelen

De risico's verbonden aan de voorliggende wijzigingen zijn beperkt.
De toevoeging van nieuwe categorieën, de wijzigingen in de tarieventabel en de herziening van de tariefstructuur voor grondwateronttrekkingen zijn gericht op een betere aansluiting bij de uitvoeringspraktijk en een duidelijkere en eenduidigere toepassing van de legesverordening. De wijzigingen zijn vooraf afgestemd met de betrokken uitvoerende afdelingen. Hierdoor wordt het risico op onduidelijkheid of onjuiste toepassing beperkt. Daarnaast worden de wijzigingen voorafgaand aan de inwerkingtreding bekendgemaakt via het Waterschapsblad en de website. Dit draagt bij aan transparantie en zorgt ervoor dat betrokkenen tijdig worden geïnformeerd.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

De wijzigingen in de Legesverordening Delfland 2027 worden voorafgaand aan de inwerkingtreding gecommuniceerd via de nieuwsbrief D&H en de website. De communicatie is zowel intern als met de Regionale Belasting Groep (RBG) afgestemd, zodat alle betrokkenen tijdig op de hoogte zijn van de wijzigingen.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

De Legesverordening Delfland 2027 en de bijbehorende Uitleg worden op 26 november 2026 aan de VV aangeboden ter vaststelling.
Na vaststelling worden de verordening en de Uitleg gepubliceerd in het digitale Waterschapsblad. De verordening treedt op 1 januari 2027 in werking.

14) Bevoegd orgaan

Op grond van artikel 78 van de Waterschapswet is de Verenigde Vergadering bevoegd tot het vaststellen van verordeningen. De bevoegdheid tot het vaststellen van de legesverordening volgt daarnaast uit artikel 115 van de Waterschapswet.

15) Toelichting

In de Legesverordening Delfland 2027 zijn diverse wijzigingen doorgevoerd in de tarieventabel, artikelen en de Uitleg. Deze wijzigingen zijn bedoeld om de verordening actueel, kostendekkend en beter uitvoerbaar te houden, en aan te laten sluiten op de geldende wet- en regelgeving.

De wijzigingen in de Legesverordening Delfland 2027 betreffen de volgende onderdelen:

- het jaarlijks indexeren van de tarieven op basis van cao-ontwikkeling en inflatie, zodat de leges kostendekkend en actueel blijven;

- het niet opnemen van categorie 7.7 uit de Legesverordening Delfland 2026 in de Legesverordening Delfland 2027. Deze bepaling heeft betrekking op het in rekening brengen van leges voor aanvragen die worden ingetrokken voordat daarop een besluit is genomen.
  Wanneer een aanvraag na indiening zodanig moet worden aangepast dat een nieuwe aanvraag nodig is, wordt de oorspronkelijke aanvraag in overleg met Delfland ingetrokken en een nieuwe, aangepaste aanvraag ingediend. Op grond van de huidige regeling zijn dan zowel voor de ingetrokken aanvraag als voor de nieuwe aanvraag leges verschuldigd. Hierdoor worden voor één initiatief meerdere keren leges in rekening gebracht.
  Door categorie 7.7 te laten vervallen, wordt voorkomen dat initiatiefnemers bij noodzakelijke aanpassingen van hun aanvraag met dubbele legeskosten worden geconfronteerd. De voorgestelde wijziging sluit daarmee beter aan bij de uitvoeringspraktijk en maakt de legesregeling voor aanvragers duidelijker en beter uitlegbaar;

- de aanpassing van artikel 10, waarin de regeling voor geen heffing en teruggaaf van leges is samengebracht. De bepaling over het buiten behandeling stellen van aanvragen is daarbij uit de tarieventabel in dit artikel ondergebracht. Tevens is hierin opgenomen dat bij intrekking van een aanvraag voordat op de aanvraag is beslist geen leges worden geheven;

- de aanpassing van categorie 2.2 voor grondwateronttrekking, waarbij de indeling is gewijzigd van een volumestaffel naar een indeling op basis van type aanvraag (eenvoudig, regulier en complex), ter verbetering van de aansluiting op de uitvoeringspraktijk;

- het opnemen van infiltratie als afzonderlijke tariefcategorie binnen de Legesverordening, waarbij infiltratie in samenhang met grondwateronttrekking onder de projectcategorie valt vanwege de benodigde behandelingsinspanning;

- het opnemen van een tariefcategorie voor het aanvragen van een vaarontheffing vanwege het gestandaardiseerde karakter van de aanvraag en de eenduidige behandelduur;

- het opnemen van een afzonderlijke tariefcategorie voor het aanvragen van een stremmingsbesluit, vanwege de specifieke werkzaamheden en de bijbehorende behandelduur;

- het verwijderen van de NEZ-vermelding uit de tarieventabel, omdat de vrijstelling voor het aanleggen of hebben van Natte Ecologische Zones (NEZ) reeds is geregeld in artikel 8, waardoor de dubbele vermelding in de tarieventabel vervalt;

- de wijziging van artikel 2, waarbij het belastbare feit duidelijker wordt omschreven door expliciet te verwijzen naar de in de tarieventabel opgenomen diensten, waaronder omgevingsvergunningen, ontheffingen en maatwerkvoorschriften;

- de aanpassing van artikel 4, waarbij de projectsystematiek overzichtelijker is geregeld;

- de aanpassing van artikel 5, waarbij de kennisgevingsregeling is vereenvoudigd en de bestaande bepalingen over de kennisgeving en doorbelasting van kosten zijn verduidelijkt en samengebracht;

Bij de verwerking van de wijzigingen is de Schrijfwijzer Duidelijk Delflands gevolgd. In de tarieventabel en de Uitleg zijn enkele tekstuele en terminologische aanpassingen doorgevoerd om de leesbaarheid en eenduidigheid van de verordening te verbeteren.

16) Bijlagen

Legesverordening Delfland 2027, DMS 2531784
Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2027, DMS 2531949
Wijzigingen Legesverordening 2027 t.o.v. 2026, DMS 2555940

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Legesverordening Delfland 2027 en bijbehorende Uitleg
Dossiernummer	3846

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van dinsdag 29 september 2026, dossiernummer 3846;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie.

Overwegende dat:

In de Legesverordening Delfland 2027 zijn diverse wijzigingen doorgevoerd in de tarieventabel, artikelen en de Uitleg. Deze wijzigingen zijn bedoeld om de verordening actueel, kostendekkend en beter uitvoerbaar te houden, en aan te laten sluiten op de geldende wet- en regelgeving.

De wijzigingen in de Legesverordening Delfland 2027 betreffen de volgende onderdelen:

- het jaarlijks indexeren van de tarieven op basis van cao-ontwikkeling en inflatie, zodat de leges kostendekkend en actueel blijven;

- het niet opnemen van categorie 7.7 uit de Legesverordening Delfland 2026 in de Legesverordening Delfland 2027. Deze bepaling heeft betrekking op het in rekening brengen van leges voor aanvragen die worden ingetrokken voordat daarop een besluit is genomen.
  Wanneer een aanvraag na indiening zodanig moet worden aangepast dat een nieuwe aanvraag nodig is, wordt de oorspronkelijke aanvraag in overleg met Delfland ingetrokken en een nieuwe, aangepaste aanvraag ingediend. Op grond van de huidige regeling zijn dan zowel voor de ingetrokken aanvraag als voor de nieuwe aanvraag leges verschuldigd. Hierdoor worden voor één initiatief meerdere keren leges in rekening gebracht.
  Door categorie 7.7 te laten vervallen, wordt voorkomen dat initiatiefnemers bij noodzakelijke aanpassingen van hun aanvraag met dubbele legeskosten worden geconfronteerd. De voorgestelde wijziging sluit daarmee beter aan bij de uitvoeringspraktijk en maakt de legesregeling voor aanvragers duidelijker en beter uitlegbaar;

- de aanpassing van artikel 10, waarin de regeling voor geen heffing en teruggaaf van leges is samengebracht. De bepaling over het buiten behandeling stellen van aanvragen is daarbij uit de tarieventabel in dit artikel ondergebracht. Tevens is hierin opgenomen dat bij intrekking van een aanvraag voordat op de aanvraag is beslist geen leges worden geheven;

- de aanpassing van categorie 2.2 voor grondwateronttrekking, waarbij de indeling is gewijzigd van een volumestaffel naar een indeling op basis van type aanvraag (eenvoudig, regulier en complex), ter verbetering van de aansluiting op de uitvoeringspraktijk;

- het opnemen van infiltratie als afzonderlijke tariefcategorie binnen de Legesverordening, waarbij infiltratie in samenhang met grondwateronttrekking onder de projectcategorie valt vanwege de benodigde behandelingsinspanning;

- het opnemen van een tariefcategorie voor het aanvragen van een vaarontheffing vanwege

het gestandaardiseerde karakter van de aanvraag en de eenduidige behandelduur;

- het opnemen van een afzonderlijke tariefcategorie voor het aanvragen van een stremmingsbesluit, vanwege de specifieke werkzaamheden en de bijbehorende behandelduur;

- het verwijderen van de NEZ-vermelding uit de tarieventabel, omdat de vrijstelling voor het aanleggen of hebben van Natte Ecologische Zones (NEZ) reeds is geregeld in artikel 8, waardoor de dubbele vermelding in de tarieventabel vervalt;

- de wijziging van artikel 2, waarbij het belastbare feit duidelijker wordt omschreven door expliciet te verwijzen naar de in de tarieventabel opgenomen diensten, waaronder omgevingsvergunningen, ontheffingen en maatwerkvoorschriften;

- de aanpassing van artikel 4, waarbij de projectsystematiek overzichtelijker is geregeld;

- de aanpassing van artikel 5, waarbij de kennisgevingsregeling is vereenvoudigd en de bestaande bepalingen over de kennisgeving en doorbelasting van kosten zijn verduidelijkt en samengebracht;

Bij de verwerking van de wijzigingen is de Schrijfwijzer Duidelijk Delflands gevolgd. In de tarieventabel en de Uitleg zijn enkele tekstuele en terminologische aanpassingen doorgevoerd om de leesbaarheid en eenduidigheid van de verordening te verbeteren.

Gelet op:
de artikelen 78, 110, 111, 115, eerste en derde lid, 123, tweede en derde lid, en 132 van de Waterschapswet; artikel 13.1a, eerste en derde lid, van de Omgevingswet;

Besluit: De legesverordening Delfland 2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

LEGESVERORDENING DELFLAND 2027

Artikel 1 Definities
a. Delfland: het hoogheemraadschap van Delfland;
b. dijkgraaf en hoogheemraden: het dagelijks bestuur van Delfland;
c. tarieventabel: de in deze verordening opgenomen tarieventabel.

Artikel 2 Aard van de belasting en belastbaar feit
Onder de naam 'leges' worden rechten geheven voor het in behandeling nemen van aanvragen en verzoeken om diensten van Delfland, waaronder omgevingsvergunningen, ontheffingen en maatwerkvoorschriften, genoemd in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

Artikel 3 Belastingplichtige
Belastingplichtig is de aanvrager of verzoeker van de diensten, dan wel degene ten behoeve van wie deze diensten worden aangevraagd.

Artikel 4 Heffingsmaatstaf en tarievenstructuur
1. De leges worden geheven overeenkomstig de tarieven die zijn opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2. De tarieven zijn gebaseerd op de aard en omvang van de werkzaamheden en de gemiddelde tijd die benodigd is voor de behandeling van een aanvraag of verzoek.

3. Een aanvraag of verzoek wordt als project aangemerkt indien sprake is van één van de volgende situaties:
a. de behandeling daarvan een inspanning vergt die valt binnen de in de tarieventabel opgenomen projectcategorie;
b. sprake is van samenhangende aanvragen of verzoeken die voor de berekening van de leges als één geheel worden behandeld;
c. de kosten van de afzonderlijke onderdelen van een aanvraag of verzoek worden bij elkaar opgeteld. Indien het totaal gelijk is aan of hoger is dan het projecttarief dat in de tarieventabel is opgenomen, wordt het projecttarief toegepast.

4. Opvolgende aanvragen of verzoeken worden als onderdeel van hetzelfde project beschouwd indien zij binnen vijf jaar na de eerste aanvraag of het eerste verzoek worden ingediend. Voor deze opvolgende aanvragen of verzoeken worden geen leges geheven, voor zover voor het betreffende project reeds leges zijn geheven.

5. Voor een aanvraag of verzoek dat betrekking heeft op een project als bedoeld in het derde lid en waarvan de behandeling naar verwachting meer dan 780 uur in beslag neemt, worden de leges vastgesteld op basis van een door dijkgraaf en hoogheemraden vast te stellen begroting.

Artikel 5 Kennisgeving en kosten
1. Na indiening van de aanvraag of het verzoek ontvangt de aanvrager of verzoeker een kennisgeving van Delfland over de op de aanvraag of het verzoek van toepassing zijnde onderdelen van de tarieventabel en de berekening van het totaalbedrag van de leges. Indien van toepassing worden ook de bekende kosten voor externe adviezen vermeld.

2. Indien de aanvrager of verzoeker de aanvraag of het verzoek na ontvangst van de kennisgeving wenst in te trekken, kan de aanvraag of het verzoek via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) worden ingetrokken.

3. Kosten die tijdens de behandeling van de aanvraag of het verzoek door andere bestuursorganen aan Delfland in rekening worden gebracht, worden overeenkomstig de

tarieventabel volledig doorberekend aan de aanvrager of verzoeker. De aanvrager of verzoeker wordt hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld.

4. Indien externe advieskosten worden voorzien of tijdens de behandeling van de aanvraag of het verzoek ontstaan, wordt de aanvrager of verzoeker hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld. Deze kosten worden overeenkomstig de tarieventabel volledig doorberekend.

Artikel 6 Wijze van heffing
De leges worden geheven door middel van een aanslag.

Artikel 7 Tijdstip en wijze van betaling
1. De leges moeten worden betaald aan de Regionale Belasting Groep.
2. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet, moeten de leges worden betaald binnen twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
3. In afwijking van het tweede lid moeten, indien een machtiging voor automatische incasso is afgegeven en zolang de verschuldigde bedragen via automatische incasso kunnen worden afgeschreven, de aanslag(en) worden betaald in maximaal 10 termijnen. De eerste termijn vervalt een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
4. In afwijking van het derde lid is betaling via automatische incasso alleen mogelijk voor zover het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde belastingaanslagen minder is dan het genoemde bedrag in het Reglement automatische incasso Regionale Belasting Groep.
5. Het minimumtermijnbedrag bij automatische incasso bedraagt € 15,00.
6. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8 Vrijstellingen
1. Voor het in behandeling nemen van aanvragen of verzoeken om diensten van Delfland, genoemd in de bij deze verordening behorende tarieventabel, die door of namens Delfland worden ingediend, worden geen leges geheven.
2. Voor het in behandeling nemen van aanvragen om een omgevingsvergunning voor het aanleggen of hebben van Natte Ecologische Zones (NEZ) worden geen leges geheven. Deze vrijstelling geldt ook wanneer de NEZ-activiteit onderdeel uitmaakt van een groter project.

Artikel 9 Kwijtschelding
Bij de invordering van leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10 Geen heffing en teruggaaf van leges
1. Ten aanzien van de in de tarieventabel opgenomen activiteiten wordt in de in dit artikel genoemde gevallen geen leges geheven of wordt teruggaaf van leges verleend, met uitzondering van de kosten bedoeld in categorie 9.3 en 9.6.
2. Indien een aanvraag buiten behandeling wordt gesteld, worden geen leges geheven.
3. Indien een aanvrager zijn aanvraag of verzoek intrekt voordat daarop is beslist, worden geen leges geheven.
4. Indien dijkgraaf en hoogheemraden een omgevingsvergunning, maatwerkvoorschrift, ontheffing of een ander in de tarieventabel opgenomen besluit intrekken, wordt teruggaaf van de geheven leges verleend.
5. Indien een rechterlijke instantie een omgevingsvergunning, maatwerkvoorschrift, ontheffing of een ander in de tarieventabel opgenomen besluit vernietigt en de vernietiging onherroepelijk is geworden, wordt teruggaaf van de geheven leges verleend.
6. Voor teruggaaf van leges als bedoeld in dit artikel kan overeenkomstig artikel 132 van de Waterschapswet een verzoek worden ingediend.

Artikel 11 Nadere regels leges
Het bevoegde bestuur kan nadere regels stellen over de heffing en invordering van de leges.

Artikel 12 Tarieventabel

Categorie	Activiteiten		Tarief (€)/ wijze van berekening
1.	Wateractiviteiten - Lozingen in/op een oppervlaktewaterlichaam/ zuiveringtechnisch werk (niet zijnde een lozing vanuit een openbaar vuilwaterriool op een zuiveringtechnisch werk)		
1.1	Waterkwaliteit (lozen van water, stoffen en warmte/koude)		
1.1.1	Eenvoudig		753
1.1.2	Regulier		1.775
1.1.3	Complex		3.229
1.2	Waterkwantiteit (lozen van hoeveelheid water)		
			753
2.	Wateractiviteiten - Onttrekkingen		
2.1	Ten aanzien van oppervlaktewater		
			753
2.2	Ten aanzien van grondwater		
2.2.1	Eenvoudig		1.969
2.2.2	Regulier		4.359
2.2.3	Complex		7.373
2.3	Infiltratie in samenhang met een grondwateronttrekking		
	Infiltratie in samenhang met een grondwateronttrekking wordt behandeld als een project als bedoeld in categorie 4.		
3	Beperkingengebiedactiviteiten m.b.t. waterstaatswerken		
3.1	1 of 2 beperkingengebiedactiviteiten		
3.1.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling		753
3.1.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling		1.022
3.2	3 tot en met 5 beperkingengebiedactiviteiten		
3.2.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling		1.453
3.2.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling		1.991
3.3	6 tot en met 10 beperkingengebiedactiviteiten		
3.3.1	Aanvraag voldoet aan de reguliere beoordeling		2.798
3.3.2	Aanvraag behoeft aanvullende beoordeling		3.928
4	Activiteiten behorend tot een project		
4.1	Aanvragen tot 780 uur		
4.1.1	Klein, op basis van geschatte tijdsbesteding:	43- 104 uur	7.911
		105- 156 uur	14.046
4.1.2	Gemiddeld, op basis van geschatte tijdsbesteding:	157- 312 uur	25.240
		313- 468 uur	42.031
4.1.3	Groot, op basis van geschatte tijdsbesteding:	469- 624 uur	58.822

		625- 780 uur	75.613
4.2	Aanvragen vanaf 781 uur		
	De leges worden vastgesteld op basis van een door dijkgraaf en hoogheemraden vastgestelde begroting van uren en kosten.		Begroting
5	Aansluiten openbaar vuilwaterriool of ander riool op zuiveringtechnisch werk		
			1.022
6	Verhardingsactiviteiten		
			753
7	Vaarontheffing		
			161
8	Stremmingsbesluit		
			430
9	Overige activiteiten		
9.1	Maatwerkvoorschrift		
			753
9.2	Treffen gelijkwaardige maatregel		
			753
9.3	Kosten in rekening gebracht bij Delfland door een ander bestuursorgaan (meervoudige aanvraag)		
	Alle hiervoor bij Delfland in rekening gebrachte kosten worden doorberekend aan de aanvrager of verzoeker.		100%
9.4	Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn, bestaande omgevingsvergunning		
			269
9.5[1]	Kleine aanpassing, bestaande omgevingsvergunning		
			591
9.6	Externe advieskosten		
			100%
9.7	Weigering omgevingsvergunning		
			100%
9.8	Overige omgevingsvergunning		
	Niet vallend onder de overige categorieën van deze tarieventabel.		753

[1] Deze categorie is uitsluitend van toepassing op kleine wijzigingen van een bestaande omgevingsvergunning. Voor overige wijzigingen is een nieuwe aanvraag vereist.

Artikel 13 Overgangsbepaling, inwerkingtreding en citeertitel

1. De ‘Legesverordening Delfland 2026’ wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2027, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op aanvragen en verzoeken die vóór deze datum zijn ingediend.

2. De Legesverordening Delfland 2027 treedt in werking met ingang van 1 januari 2027.

3. Deze verordening wordt aangehaald als: ‘Legesverordening Delfland 2027’.

Uitleg bij de Legesverordening Delfland 2027

Vraagt u een vergunning aan bij het Hoogheemraadschap van Delfland? Dan betaalt u daarvoor kosten: leges. Daarbij gelden de regels uit deze Legesverordening. Hierin leest u voor welke activiteiten u deze kosten betaalt. En hoe hoog de kosten zijn.

Artikel 1: Voor wie gelden deze regels?

Deze regels gelden voor het Hoogheemraadschap van Delfland (Delfland). In deze legesverordening verwijzen wij naar Delfland als 'wij'. Deze regels gelden voor degene voor wie wij de aanvraag behandelen. Voor die persoon gebruiken wij in deze tekst 'u'.

Artikel 2: Waarom betaalt u voor uw aanvraag?

Vraagt u een omgevingsvergunning, ontheffing of maatwerkvoorschrift aan? Dan behandelen wij uw aanvraag. Hiervoor betaalt u leges. U betaalt deze kosten ook als uw aanvraag niet wordt verleend. In de tarieventabel bij deze verordening staat hoeveel u betaalt.

Soms laten wij een andere partij werk doen voor uw aanvraag, zoals onderzoek of advies. Deze kosten betaalt u ook.

Denkt u dat wij een fout hebben gemaakt in een besluit en vraagt u ons die te herstellen? Dan hoeft u daarvoor geen leges te betalen.

Artikel 3: Wie betaalt de kosten?

U betaalt de kosten voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, ontheffing of maatwerkvoorschrift. Als de aanvraag voor iemand anders of een organisatie is, moet in de aanvraag staan wie de kosten betaalt: de aanvrager of de persoon of organisatie voor wie de aanvraag is.

Artikel 4: Hoe bepalen wij hoeveel u betaalt?

1. U kunt voor verschillende activiteiten een aanvraag doen voor een omgevingsvergunning, ontheffing of maatwerkvoorschrift. Voor elke activiteit betaalt u leges. In de tarieventabel staan de activiteiten en de tarieven.

2. Hoeveel u betaalt, hangt af van:

- het soort activiteit dat u aanvraagt;
- de tijd die nodig is om uw aanvraag te behandelen.

3. Wanneer is er sprake van een project?
Er is sprake van een project in de volgende situaties:

- de behandeling vraagt om een inspanning die past binnen de projectcategorie in de tarieventabel;
- er zijn samenhangende aanvragen of verzoeken die wij voor de berekening van de leges als één geheel behandelen;

- wij tellen de kosten van de onderdelen bij elkaar op. Is het totaal gelijk aan of hoger dan het projecttarief in de tarieventabel? Dan geldt het projecttarief. De onderdelen worden dan niet apart berekend.

4. Aanvragen die bij hetzelfde project horen
Als het projecttarief van toepassing is, betaalt u geen leges voor latere aanvragen of verzoeken die binnen vijf jaar voor hetzelfde project worden ingediend, als voor dit project al leges in rekening zijn gebracht.

5. Zeer grote projecten
Valt uw aanvraag onder het projecttarief en verwachten wij dat de behandeling meer dan 780 uur kost? Dan maken wij een begroting van de kosten. Wij bespreken deze begroting met u voordat de leges worden vastgesteld.

Artikel 5: Hoe behandelen wij uw aanvraag?

Heeft u een aanvraag of verzoek ingediend? Dan leest u hieronder wat er daarna gebeurt.

Kosten van uw aanvraag

Na ontvangst van uw aanvraag krijgt u een bericht over de kosten van uw aanvraag. In dit bericht staat ook hoe de kosten zijn opgebouwd.

Niet eens met de kosten

Bent u het niet eens met de berekende leges? Dan kunt u uw aanvraag binnen tien werkdagen na verzending van dit bericht intrekken via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Kosten van andere bestuursorganen

Kosten die andere bestuursorganen aan ons in rekening brengen, worden volledig aan u doorberekend.

Externe advieskosten

Soms schakelen wij een andere organisatie in voor uw aanvraag, bijvoorbeeld voor onderzoek of advies. U krijgt dan te horen wat dit kost. Deze kosten worden volledig doorberekend.

Artikel 6 en 7: Hoe betaalt u de kosten?

U ontvangt een aanslag van de Regionale Belasting Groep. In deze aanslag staat hoeveel u moet betalen.

Betalingstermijn

U betaalt het bedrag binnen 2 maanden na de datum op de aanslag.

Betalen in termijnen

Kunt u het bedrag niet in één keer betalen? En heeft u toestemming voor automatische incasso? Dan kunt u in maximaal 10 termijnen betalen.

De eerste termijn betaalt u binnen 1 maand na de datum op de aanslag. Daarna volgt elke maand een volgende termijn.

Voorwaarden automatische incasso

Automatische incasso is alleen mogelijk als het totale bedrag aan aanslagen niet hoger is dan het bedrag dat in het reglement automatische incasso staat.

Het minimumbedrag per termijn is € 15.

Over de betalingstermijnen

De regels over het verschuiven van termijnen (bijvoorbeeld als een datum in het weekend valt) gelden niet voor deze betalingstermijnen.

Artikel 8: Wanneer betaalt u geen leges?

Voor deze aanvragen of verzoeken worden geen leges geheven:

- als het gaat om een aanvraag of verzoek door of namens Delfland
- als het gaat om Natte Ecologische Zones (NEZ)

De vrijstelling voor Natte Ecologische Zones (NEZ) geldt ook indien de NEZ-activiteit onderdeel uitmaakt van een groter project. Voor dat onderdeel worden geen leges in rekening gebracht.

Artikel 9: Kwijtschelding

U krijgt geen kwijtschelding voor leges. Dit betekent dat u het bedrag altijd moet betalen.

Artikel 10: Wanneer krijgt u geld terug of vervalt de betaling?

Dit kan gebeuren tijdens de behandeling van uw aanvraag of nadat een besluit is genomen. Dat is het geval als:

- uw aanvraag buiten behandeling wordt gesteld. U hoeft dan geen leges te betalen;
- u uw aanvraag intrekt voordat op de aanvraag is beslist. U betaalt dan geen leges;
- wij een verleende omgevingsvergunning, ontheffing, maatwerkvoorschrift of ander besluit intrekken. U kunt dan de betaalde leges terugkrijgen;
- de rechter een verleende omgevingsvergunning, ontheffing, maatwerkvoorschrift of ander besluit definitief vernietigt. U kunt dan de betaalde leges terugkrijgen.

Voor de tarieven in categorie 9.3 en 9.6 wordt geen teruggaaf verleend.

Wilt u teruggaaf van leges aanvragen? Dan kunt u daarvoor een verzoek indienen volgens artikel 132 van de Waterschapswet.

Artikel 11: Welke aanvullende regels kunnen worden opgesteld?

Het bevoegde bestuur kan nadere regels maken over het heffen en innen van leges.

Artikel 12: Welke categorieën en tarieven zijn er voor u?

In de tarieventabel staan de categorieën van activiteiten waarvoor u leges betaalt en de bijbehorende tarieven.

Artikel 13: Wanneer gelden de regels uit de legesverordening?

De Legesverordening Delfland 2027 geldt vanaf 1 januari 2027. Heeft u uw aanvraag ingediend vóór 1 januari 2027? Dan blijft de Legesverordening Delfland 2026 op uw aanvraag van toepassing.

Uitleg bij de tarieventabel

U betaalt leges wanneer u een aanvraag of verzoek indient en wij deze in behandeling nemen.

Voor verschillende activiteiten kunt u een aanvraag of verzoek indienen. In de tarieventabel staan de categorieën waarvoor leges worden berekend en de bijbehorende tarieven.

Soms valt een aanvraag of verzoek onder meerdere categorieën. In dat geval tellen wij de kosten van die categorieën bij elkaar op.

1. Lozingen

U wilt water, stoffen of warmte/koude lozen in een sloot, kanaal of ander oppervlaktewater of rechtstreeks afvoeren naar een zuivering. Hoeveel u betaalt voor het in behandeling nemen van uw aanvraag hangt af van de aard en omvang van de lozing.

1.1 Waterkwaliteit | 7 tot 30 uur

Deze categorie heeft betrekking op het lozen van water, stoffen en warmte of koude. Binnen deze categorie onderscheiden wij drie soorten aanvragen.

Eenvoudig | 7 uur

De aanvraag kan worden beoordeeld aan de hand van standaardcriteria. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

Regulier | 16,5 uur

De aanvraag vergt een beoordeling van meerdere aspecten van de lozingsactiviteit(en). Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 16,5 uur.

Complex | 30 uur

De aanvraag vergt een uitgebreide beoordeling van meerdere aspecten van de lozingsactiviteit(en). Hierbij is vaak specialistische kennis nodig. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 30 uur.

1.2 Waterkwantiteit| 7 uur

Deze categorie heeft betrekking op het lozen van een hoeveelheid water. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

Waterkwaliteit én waterkwantiteit

Valt uw aanvraag onder categorie 1.1 en 1.2? Dan tellen wij beide categorieën bij elkaar op. U betaalt de kosten van beide categorieën.

2. Onttrekken van water

U wilt water onttrekken uit oppervlaktewater of uit de bodem. Hoeveel u betaalt voor het in behandeling nemen van uw aanvraag hangt af van de aard en omvang van de onttrekking. Hieronder leest u hoe de verschillende categorieën zijn opgebouwd.

2.1 Onttrekken van oppervlaktewater | 7 uur

U wilt water onttrekken uit een sloot, kanaal of ander oppervlaktewater.
Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

2.2 Onttrekken van grondwater

Wilt u grondwater onttrekken? Dan beoordelen wij uw aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Wij onderscheiden eenvoudige, reguliere en complexe aanvragen. Deze indeling bepaalt het tarief.

Hieronder ziet u de verschillende categorieën.

Eenvoudig |18,3 uur

- beperkte invloed op de omgeving;
- aantoonbaar geen verlaging onder de gemiddeld laagste grondwaterstand in de omgeving;
- geen grondwaterverontreiniging;
- geen andere onttrekkingen in het invloedsgebied.

Regulier |40,5 uur

- verlaging onder de gemiddeld laagste grondwaterstand kan optreden;
- en/of sprake van grondwaterverontreiniging;
- en/of invloed op andere onttrekkingen in het invloedsgebied.

Complex | 68,5 uur

- verlaging onder de gemiddeld laagste grondwaterstand kan optreden;
- en/of sprake van grondwaterverontreiniging;
- en/of invloed op andere onttrekkingen in het invloedsgebied;
- aanvullend specialistische kennis is noodzakelijk voor de beoordeling van de aanvraag.

2.3 Infiltratie in samenhang met een grondwateronttrekking

Infiltratie in combinatie met een grondwateronttrekking wordt behandeld als een project.

3. Activiteiten bij water en waterwerken

Wilt u een omgevingsvergunning aanvragen voor activiteiten bij water of waterwerken? Bijvoorbeeld bij een brug, sluis, dijk of kade, of voor het veranderen van het waterpeil? Dan moet u een aanvraag indienen.

Wij beoordelen wat de gevolgen van uw plan zijn voor het watersysteem. Soms stellen wij extra voorwaarden.

Hoe bepalen wij de kosten?

De kosten hangen af van het aantal activiteiten in uw aanvraag. Daarnaast kijken wij of een reguliere beoordeling voldoende is of dat een aanvullende beoordeling nodig is.

Reguliere beoordeling | 7 tot 26 uur

Bij een reguliere beoordeling hangt de benodigde tijd af van het aantal activiteiten in uw aanvraag.

Aantal activiteiten in uw aanvraag	**Aantal uren dat wij gemiddeld nodig hebben voor de aanvraag**
1 tot 2	7
3 tot 5	13,5
6 tot 10	26

Aanvullende beoordeling | 9,5 tot 36,5 uur

Bij een aanvullende beoordeling kost de behandeling van uw aanvraag meer tijd.

In deze of vergelijkbare situaties is een uitgebreide toetsing nodig:

- Uw aanvraag valt niet binnen de reguliere beoordeling.
- Niet alle betrokkenen zijn het met elkaar eens over de beste aanpak.
- U wilt een nieuwe techniek of methode gebruiken waarvoor nog geen regels bestaan.
- Uw plan heeft veel invloed op de omgeving.
- Het is nog niet duidelijk wat de invloed op de omgeving is, en wij moeten dat eerst onderzoeken.

Aantal activiteiten in uw aanvraag	**Aantal uren dat wij gemiddeld nodig hebben voor de aanvraag**
1 tot 2	9,5
3 tot 5	18,5
6 tot 10	36,5

4. Activiteiten die horen bij één project

Wanneer geldt het projecttarief?

- uw aanvraag bestaat uit samenhangende activiteiten;
- de behandeling van uw aanvraag valt binnen de projectcategorie in de tarieventabel;
- de kosten van de afzonderlijke onderdelen van uw aanvraag worden bij elkaar opgeteld. Is het totaal gelijk aan of hoger dan het projecttarief in de tarieventabel, dan geldt het projecttarief en worden de onderdelen niet afzonderlijk berekend.

Dient u binnen vijf jaar één of meer aanvragen of verzoeken in voor hetzelfde project? Dan behandelen wij deze als onderdeel van datzelfde project. Hebben wij voor het project al leges in rekening gebracht? Dan betaalt u voor deze latere aanvragen of verzoeken geen leges meer.

Projectcategorieën

Klein project | 43 tot 156 uur

U wilt een project uitvoeren dat gevolgen kan hebben voor de omgeving. Voor de beoordeling kan aanvullend onderzoek nodig zijn en kunnen meerdere partijen betrokken zijn. Afhankelijk van de aard en omvang van het project rekenen wij hiervoor 43 tot 156 uur. Binnen deze categorie gelden de volgende tijdsindelingen: 43 tot 104 uur en 105 tot 156 uur.

Gemiddeld project | 157 tot 468 uur

U wilt een project uitvoeren dat invloed kan hebben op de omgeving. Voor de beoordeling is eventueel aanvullend onderzoek nodig en werken wij samen met verschillende betrokken partijen. Afhankelijk van hoe groot uw project is en hoeveel overleg er nodig is, rekenen wij hiervoor 157 tot 468 uur. Binnen deze categorie gelden de volgende tijdsindelingen: 157 tot 312 uur en 313 tot 468 uur.

Groot project | 469 tot 780 uur

U wilt een project uitvoeren met grote gevolgen voor de omgeving. Vaak is aanvullend onderzoek nodig en zijn meerdere partijen betrokken. Ook is meer overleg nodig. Hiervoor rekenen wij 469 tot 780 uur. Binnen deze categorie gelden de volgende tijdsindelingen: 469 tot 624 uur en 625 tot 780 uur.

Meer dan 780 uur

Verwachten wij dat voor de beoordeling van uw plan en de behandeling van de bijbehorende aanvragen of verzoeken meer dan 780 uur nodig is? Dan maken wij een begroting van de verwachte kosten. Deze begroting bespreken wij vooraf met u. Op basis van deze begroting worden de leges vastgesteld.

5. U wilt een riool laten aansluiten op een installatie waarmee wij water zuiveren | 9,5 uur

Wilt u een riool laten aansluiten op een installatie waarmee wij water zuiveren? Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 9,5 uur.

6. Een verhardingsactiviteit uitvoeren | 7 uur

Wilt u een verhardingsactiviteit uitvoeren? Dan beoordelen wij welke gevolgen dit heeft voor het watersysteem. Voor de behandeling van deze aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

7. Een vaarontheffing aanvragen | 1,5 uur

U kunt een vaarontheffing aanvragen als u wilt varen op wateren van Delfland waarvoor u een ontheffing nodig heeft. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 1,5 uur.

8. Een stremmingsbesluit aanvragen | 4 uur

U kunt een stremmingsbesluit aanvragen als u een vaarweg van Delfland tijdelijk wilt afsluiten of beperken voor de scheepvaart. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 4 uur.

9. Overige activiteiten aanvragen

Wilt u een andere aanvraag doen dan uit één van de hierboven genoemde categorieën? Dan brengen wij ook leges in rekening. Hieronder leest u hoeveel uur wij nodig hebben om uw aanvraag te behandelen.

Een maatwerkvoorschrift aanvragen | 7 uur

Soms kunt u vragen om een maatwerkvoorschrift, zodat de algemene regels beter aansluiten bij uw situatie. U vraagt dit apart aan, los van een omgevingsvergunning. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

Een andere regel voorstellen | 7 uur

Soms kunt u een andere maatregel voorstellen die hetzelfde resultaat oplevert als de algemene regel. Zo kan deze maatregel beter aansluiten bij uw situatie. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

Een ander bestuur is verantwoordelijk voor een deel van de aanvraag | 100% van de kosten

Soms moet een ander bestuur dan Delfland een deel van de aanvraag goedkeuren. Wij betalen de kosten die door dit bestuur in rekening worden gebracht, en deze kosten worden bij de kosten voor uw aanvraag opgeteld.

Wij vragen een andere partij om advies | 100% van de kosten

Soms hebben wij het advies van een deskundige van buiten Delfland nodig. Wij betalen de kosten voor dit advies, en deze kosten worden bij de kosten van uw aanvraag opgeteld.

Uw aanvraag aanpassen of weigeren

Gaat uw aanvraag toch niet door? Of wilt u iets veranderen? Dan rekenen wij ook kosten. Hieronder leest u hoeveel uur wij nodig hebben om uw aanvraag te behandelen.

Uw bestaande omgevingsvergunning aanpassen

U heeft al een omgevingsvergunning. En u wilt die aanpassen. De kosten hangen af van wat voor soort aanpassing u wilt doen.*

Wijziging voorschrift uitvoeringstermijn| 2,5 uur

Heeft u al een omgevingsvergunning en wilt u alleen de uitvoeringstermijn aanpassen? Voor de behandeling van uw wijziging rekenen wij gemiddeld 2,5 uur.

Kleine aanpassing bestaande omgevingsvergunning |5,5 uur

Een kleine aanpassing is een eenvoudige wijziging van een bestaande omgevingsvergunning. Deze aanpassing vraagt geen nieuwe beoordeling van de bestaande vergunning. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 5,5 uur.

*Is voor de wijziging een nieuwe beoordeling van de omgevingsvergunning nodig? Dan moet u een nieuwe aanvraag indienen.

Uw aanvraag weigeren | 100% van de kosten

Als wij besluiten uw aanvraag te weigeren, brengen wij de volledige kosten voor het behandelen van de aanvraag in rekening. Wilt u teleurstellingen of onnodige kosten voorkomen? Overleg dan vooraf met ons voordat u uw aanvraag officieel indient. Wij adviseren u graag over de haalbaarheid van uw aanvraag en over eventuele aandachtspunten.

Overige omgevingsvergunning | 7 uur

Het kan voorkomen dat u een vergunningsactiviteit aanvraagt die niet specifiek in onze tarieventabel staat. Voor de behandeling van uw aanvraag rekenen wij gemiddeld 7 uur.

Onderdeel	**Was 2026**	**Wordt 2027**
Tarieventabel 1.1	Klein / Gemiddeld / Groot	Eenvoudig / Regulier / Complex
Tarieventabel 2.2	Grondwater: volumestaffel (7 categorieën)	Indeling naar type aanvraag (3 categorieën: Eenvoudig / Regulier / Complex)
Tarieventabel 2.3	Niet opgenomen	Infiltratie toegevoegd; valt onder projectcategorie 4
Tarieventabel 7	Niet opgenomen	Vaarontheffing toegevoegd
Tarieventabel 8	Niet opgenomen	Stremmingsbesluit toegevoegd
NEZ	Vermelding in tarieventabel	Vermelding vervalt; vrijstelling geregeld in art. 8
Categorie 7.7	Regeling voor leges bij intrekking aanvraag	Vervalt; regeling opgenomen in art. 10
Categorie 7.10	Buiten behandeling stellen; geen leges	Vervalt; regeling opgenomen in art. 10
Artikel 1	Definities: o.a. omgevingsvergunning en legesbegroting	Definities gewijzigd: omgevingsvergunning en legesbegroting vervallen; tarieventabel toegevoegd
Artikel 2	Belastbaar feit: omgevingsvergunningen en diensten	Verduidelijkt: o.a. omgevingsvergunningen, ontheffingen en maatwerkvoorschriften
Artikel 4	Regeling voor projecten	Projectsystematiek overzichtelijker geregeld
Artikel 5	Berichtgeving leges; termijn van 2 weken en regeling voor intrekking	Kennisgeving en kosten; termijn en intrekkingsregeling vervallen

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026
Versienummer	1
Dossiernummer	3875
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026 (DMS 2551797), vast te stellen;
2. De verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS 2447767), vastgesteld op 27 november 2025, in te trekken;
3. Te bepalen dat de beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026 (DMS 2551797)in werking treedt op de dag na bekendmaking.

2) Aanleiding

In de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie wordt onder andere de hoogte van de verantwoordingsgrens vastgelegd die bepaalt wanneer het college fouten en onduidelijkheden over rechtmatigheid moet opnemen in haar rechtmatigheidsverantwoording aan de VV. In de huidige Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 is deze grens 1% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves.

De VV stelde de verordening oorspronkelijk vast op 10 april 2025. Op dat moment stond nog niet in het Waterschapsbesluit dat rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden bij elkaar moeten worden opgeteld voor de verantwoordingsgrens. Ook in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV werden fouten en onduidelijkheden afzonderlijk beoordeeld.

Na deze vaststelling is het Waterschapsbesluit aangepast. Artikel 4.64 bepaalt nu dat rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden samen meetellen voor de verantwoordingsgrens. Ook bepaalt dit artikel dat het algemeen bestuur de grens vaststelt op maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves. De Kadernota Rechtmatigheid 2025, door de commissie BBV gepubliceerd in september 2025, licht deze nieuwe regels verder toe.

De verordening is daarna op 27 november 2025 opnieuw door de VV vastgesteld. Toen is artikel 12, tweede lid, technisch aangepast. In de tekst staat sindsdien dat rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden samen worden beoordeeld. De hoogte van de verantwoordingsgrens is toen niet opnieuw afgewogen. Deze bleef 1%. Met dit voorstel wordt die afweging alsnog aan de VV voorgelegd.

De uitvoering van de rechtmatigheidscontrole en de gesprekken met de accountant over de jaarrekening 2025 geven aanleiding om de 1%-grens opnieuw te beoordelen. Daarbij spelen de volgende overwegingen mee:

- een grens van 2% wordt door alle andere waterschappen toegepast;
- deze grens sluit aan bij de goedkeuringstolerantie van de accountant;
- een verantwoordingsgrens van 2% past binnen het wettelijke kader;
- het risicoprofiel van Delfland past bij deze grens.

De accountant geeft in haar verslag bij de jaarstukken 2025 de VV in overweging om de verantwoordingsgrens op 2% vast te stellen.

Daarom wordt voorgesteld artikel 12, tweede lid, van de verordening te wijzigen en de verantwoordingsgrens te verhogen naar 2%.

3) Beoogd effect

Met dit voorstel stelt de verenigde vergadering een proportioneel en consistent kader vast voor de rechtmatigheidsverantwoording. Dit past binnen de wet en sluit beter aan bij materialiteit, uitvoerbaarheid en de accountantscontrole.

4) Kernboodschap

Aangezien in het aangepaste Waterschapsbesluit onrechtmatigheden en onzekerheden bij elkaar worden opgeteld, wordt aan de verenigde vergadering voorgesteld de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording te verhogen van 1% naar 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves. Deze wijziging wordt verwerkt in artikel 12, tweede lid, van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026.

5) Historie – eerdere besluitvorming

- Bij besluit van de verenigde vergadering van 10 april 2025 is de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 vastgesteld (DMS 2404903).
- Op 27 november 2025 heeft de verenigde vergadering een technische wijziging door laten voeren en de huidige verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 vastgesteld (DMS 2447767).
- Op 4 juni 2026 heeft de verenigde vergadering kennis genomen van de controleverklaring (DMS 2536693) en het accountantsverslag (DMS 2536696) van de externe accountant Deloitte bij de jaarstukken 2025.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet
Artikel 108 van de Waterschapswet bepaalt dat de VV bij verordening de uitgangspunten vaststelt voor het financiële beleid, het financiële beheer en de financiële organisatie. De Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 geeft hieraan invulling.

Waterschapsbesluit
Hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit bevat regels voor de begroting, het jaarverslag, de jaarrekening en de rechtmatigheidsverantwoording. Artikel 4.64 bepaalt dat de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording bevat. Dit artikel bepaalt ook dat de verantwoordingsgrens geldt voor het totaal van rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden. Het algemeen bestuur stelt deze grens vast op maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves. Alleen als het totaal van de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden hoger is dan deze grens, worden deze opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025
In artikel 12, tweede lid, van deze verordening staat nu dat de verantwoordingsgrens 1% is van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief toevoegingen aan reserves. Dit voorstel wijzigt alleen dit artikellid. De verantwoordingsgrens wordt verhoogd naar 2%.

Kadernota Rechtmatigheid Commissie BBV
De Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV is geen wet. De Kadernota helpt wel bij de uitleg en toepassing van de regels voor de rechtmatigheidsverantwoording. Dit geldt ook voor waterschappen.

7) Financiën

N.v.t.

Dossiernummer: 3875

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Een risico is dat de verhoging van de verantwoordingsgrens minder transparant lijkt voor de VV. Dit risico wordt beperkt doordat de rapportagegrens niet verandert. Daardoor kan de VV ook informatie krijgen over fouten en onduidelijkheden die onder de verantwoordingsgrens blijven, maar wel bestuurlijk belangrijk zijn of boven de rapportagegrens uitkomen.

Een tweede risico is dat een lagere verantwoordingsgrens nodig kan zijn als het risico op rechtmatigheidsfouten toeneemt. Dat kan bijvoorbeeld bij terugkerende problemen in financiële processen of aanbestedingsdossiers. Een grens van 2% past binnen de wettelijke bandbreedte. Deze grens is passend als er geen verhoogd risicoprofiel is dat vraagt om een lagere grens.

Uit het accountantsverslag 2025 blijkt dat de onrechtmatigheden onder de huidige verantwoordingsgrens van 1% zijn gebleven. De accountant geeft de VV daarnaast in overweging om de verantwoordingsgrens op 2% vast te stellen. Daarom is er op dit moment geen aanleiding om vast te houden aan de 1%-grens. Als de situatie verandert, kan de VV de verantwoordingsgrens opnieuw beoordelen.

Naast de hiervoor genoemde aandachtspunten zijn geen directe juridische, financiële, organisatorische of maatschappelijke gevolgen voorzien.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Extern - De Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap 2026 zal na vaststelling worden bekendgemaakt in het Waterschapsblad.

Intern - De verordening zal na vaststelling worden opgenomen in het Algemeen Management Handboek (AMH).

14) Bevoegd orgaan

De VV is op basis van artikel 108 van de Waterschapswet bevoegd de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 aan te passen.

15) Toelichting

Bij het bepalen van de verantwoordingsgrens maakt de VV een afweging tussen informatiebehoefte en uitvoerbaarheid. Een lagere grens leidt tot meer detailinformatie, maar vraagt ook meer inzet voor controle, beoordeling en rapportage. Een grens van 2% legt meer nadruk op afwijkingen die belangrijk zijn voor de jaarrekening en voor de bestuurlijke beoordeling.

De informatiepositie van de VV blijft behouden. De rapportagegrens verandert niet. Daardoor kunnen rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden die bestuurlijk relevant zijn of boven de rapportagegrens uitkomen nog steeds worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Dossiernummer: 3875

De wijziging wordt verwerkt door de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland opnieuw vast te stellen en de vorige versie in te trekken. Deze werkwijze sluit aan bij de werkwijze van 27 november 2025. Toen is de verordening opnieuw vastgesteld vanwege de wijziging van "of" naar "én" in artikel 12, tweede lid. Nu wordt in hetzelfde artikellid alleen "1%" vervangen door "2%".

16) Bijlagen

1. Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie 2026 (DMS 2551797)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026
Dossiernummer	3875

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3875;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026.

Overwegende dat:
1. in artikel 12, tweede lid, van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 de verantwoordingsgrens is vastgesteld op 1% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves;
2. artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit bepaalt dat het algemeen bestuur de verantwoordingsgrens vaststelt op maximaal 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves;
3. de accountant in het accountantsverslag 2025 de verenigde vergadering in overweging geeft om de verantwoordingsgrens op 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves, vast te stellen;
4. een verantwoordingsgrens van 2% passend is, zolang geen sprake is van een verhoogd risicoprofiel dat aanleiding geeft om een lagere grens vast te stellen;
5. het daarom wenselijk is de verantwoordingsgrens te verhogen van 1% naar 2% en dit te verwerken in de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026.

Gelet op:
- artikel 108 van de Waterschapswet;
- artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit;
- de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV.

Besluit:
1. de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026 (DMS 2551797), vast te stellen;
2. de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2025 (DMS 2447767), vastgesteld op 27 november 2025, in te trekken;
3. te bepalen dat de beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026 (DMS 2551797) in werking treedt op de dag na bekendmaking.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris, de voorzitter,

Dossiernummer: 3875

ir. P.C. Janssen

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3875

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026

Geldend van 26-11-2026 tot en met heden

Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. *administratie*: het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens alsmede, het verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het functioneren en het beheersen van (onderdelen van) de organisatie van het hoogheemraadschap en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;

b. *administratieve organisatie*: stelsel van organisatorische maatregelen dat is gericht op het tot stand brengen en in stand houden van de goede werking van de bestuurlijke en ambtelijke informatieverzorging;

c. *autorisatie*: toestemming van de VV aan het college om in een bepaald jaar voor een bepaald doel uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan, tot een bepaald bedrag;

d. *begroting*: beleidsinstrument van de VV waarin zij enerzijds het beleid vaststelt, als opdracht aan het college, en anderzijds daarvoor de financiële middelen beschikbaar stelt aan het college (autorisatie tot besteding van de ter beschikking gestelde middelen), als bedoeld in het Besluit;

e. *begrotingscriterium (begrotingsrechtmatigheid):* criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de VV geautoriseerde begroting van exploitatiebudgetten- en investeringskredieten, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;

f. *besluit*: Waterschapsbesluit;

g. *college*: dijkgraaf en hoogheemraden, als het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland;

h. *doelmatigheid*: de mate waarin een bepaalde prestatie met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen wordt gerealiseerd;

i. *doeltreffendheid*: de mate waarin een beoogd doel of effect van het beleid daadwerkelijk wordt behaald;

j. *eerstvolgende verantwoordingsmoment*: het eerstvolgende P&C-product;

k. *financiële administratie*: onderdeel van de administratie dat het systematisch verzamelen, verwerken en vastleggen van de financiële gegevens van de organisatie van het waterschap omvat, teneinde te komen tot een goed inzicht in:
   - de financiële positie;
   - het financieel beheer;
   - de uitvoering van de begroting;
   - de uitvoering van investeringsprojecten;
   - het afwikkelen van vorderingen en schulden;
   - het afleggen van rekening en verantwoording daarover;

l. *financiële rechtmatigheid*: de mate waarin wordt gehandeld in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving, waaronder waterschapsverordeningen en besluiten van de VV;

m. *misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium*: criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en eigendommen van het hoogheemraadschap bij financiële beheershandelingen;

n. *netto-kosten*: saldo van kosten en opbrengsten, niet zijnde belastingopbrengsten;

o. *programma*: een samenhangend geheel van activiteiten als hoofdonderdeel van de begroting*;*
p. *rechtmatigheidsverantwoording*: verantwoording van het college waarbij aangegeven wordt in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met de relevante wet- en regelgeving;
q. *Verenigde Vergadering (VV)*: het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland;
r. voorwaardencriterium: criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen;
s. Waterschapsbesluit: besluit houdende regels met betrekking tot de waterschappen;
t. *wet*: Waterschapswet.

Hoofdstuk 2 Beleidsvoorbereiding en -verantwoording

Kaderstelling

Artikel 2 Beleids- en verantwoordingscyclus

1. De VV stelt, aanvullend op de wet- en regelgeving, de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus vast voor het begrotingsjaar en de periode van de meerjarenraming, als die langer moet zijn dan in de wet aangegeven, en geeft aan op welk moment in het jaar de onderdelen daarvan aan hem moeten worden aangeboden ter behandeling en/of vaststelling.
2. Het college zorgt ervoor dat de onderdelen van de beleids- en verantwoordingscyclus voldoen aan de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Besluit, aan relevante overige wetgeving en aan datgene wat in deze verordening daarover wordt bepaald.

Artikel 3 Vaststellen programma-indeling en paragrafen

1. De VV stelt bij aanvang van iedere bestuursperiode een programma-indeling van de begroting vast voor die betreffende bestuursperiode.
2. De begroting bevat de paragrafen die zijn voorgeschreven in het Waterschapsbesluit (artikel 4.13, lid 2 en 3). Naast de verplichte paragrafen kunnen het college en de VV besluiten extra paragrafen op te nemen.

Beleidsbepaling

Artikel 4 Kaders meerjarenbeleid

Het college behoudt zich het recht voor om deze bepaling in de toekomst nader uit te werken.

Artikel 5 Meerjarenraming

1. Het college biedt de VV jaarlijks een meerjarenraming met toelichting aan, waarin voorstellen worden gedaan voor het beleid in het komende begrotingsjaar en ten minste de vier daaropvolgende jaren.
2. In het onderdeel ‘uiteenzetting van de financiële positie’ in de toelichting op de meerjarenraming wordt, met inachtneming van artikel 4.6, onderdeel d, en artikel 4.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit, in ieder geval ingegaan op:
   a. een vermogensbehoeftenplanning;
   b. een financiële risicoanalyse.

Artikel 6 Begroting en autorisatie

1. Het college biedt de VV jaarlijks ter vaststelling een ontwerpbegroting aan, waarin het volgende is opgenomen:
   a. de te realiseren doelstellingen, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten;
   b. een investeringsplanning, bestaande uit:
      I. een overzicht van de lopende en voorgenomen nieuwe investeringen;
      II. een raming van de investeringsuitgaven en de daaraan gerelateerde inkomsten.
2. Een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma.
3. In de ontwerpbegroting wordt een post "onvoorzien" opgenomen. Bij het vaststellen van de begroting neemt de VV een besluit over de omvang van deze post.
4. Het college zorgt ervoor dat de begrote exploitatielasten en -baten naar programma zijn ingedeeld en dat deze, door middel van de vastgestelde kostenverdeling, eenduidig kunnen worden toebedeeld aan de reglementaire taken en de beleids- en beheerproducten.
5. De VV autoriseert, met het vaststellen van de begroting, het college tot het besteden van de ter beschikking gestelde middelen tot maximaal de bedragen die per programma zijn opgenomen, en mandateert het college tot het innen van exploitatiebaten.

Artikel 7 Investeringsvoorstellen en -kredieten

1. Voor nieuwe investeringen die in de loop van het begrotingsjaar in uitvoering worden genomen, worden investeringsvoorstellen en aanvragen voor investeringskredieten aan de VV ter goedkeuring voorgelegd. Het college informeert de VV in het betreffende voorstel over het doel en de effecten van de investering op de begroting en meerjarenraming van het waterschap.
2. Met het goedkeuren van de investeringsvoorstellen en de investeringskredieten stelt de VV aan het college middelen ter beschikking tot het voldoen van de investeringslasten, tot maximaal het vastgestelde krediet voor de betreffende investering. Pas nadat het investeringskrediet door de VV is goedgekeurd, mogen verplichtingen ter zake van die investering worden aangegaan.
3. Investeringskredieten kunnen als in één keer worden aangevraagd, of in delen, te weten: onderzoeks-, ontwerp- en uitvoeringskrediet.
4. De aan te vragen en door de VV te autoriseren investeringskredieten zijn gebaseerd op bruto-kostenramingen.

Uitvoering, sturing en beheersing

Artikel 8 Beheersing begroting

1. Het college zorgt voor het per programma verzamelen en vastleggen van gegevens over de doelstellingen en beoogde te bereiken effecten, de middeleninzet, de maatregelen die zijn getroffen, de prestaties die worden geleverd en de baten en lasten die worden gemaakt, opdat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, zoals vastgesteld door de VV, kunnen worden getoetst.
2. Het college zorgt ervoor dat de lasten van de programma's en de investeringsuitgaven, zoals geautoriseerd door de VV, met inachtneming van artikel 9, niet worden overschreden.
3. Het college zorgt ervoor dat de baten van de programma's en inkomsten met betrekking tot de investeringen zoals geautoriseerd door de VV, met inachtneming van artikel 9, niet worden onderschreden.

Artikel 9 Ruimte bij begrotingsuitvoering

1. Het college is bevoegd per begrotingsjaar de exploitatielasten van een programma te overschrijden onder de volgende voorwaarden:
   a. tot maximaal 10% van de begrote kosten van dat programma;
   b. met een absoluut maximum van € 500.000 totaal voor dat programma;
   c. de hiervoor benodigde financiële ruimte in een ander programma binnen de begroting wordt gevonden;
   d. de overschrijding dient een doel dat past binnen het vastgestelde beleid;
   e. een dergelijk feit wordt achteraf bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment (P&C-product) aan de VV gerapporteerd en als begrotingswijziging vastgelegd. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.
2. Het college is bevoegd de voor een investeringsproject toegekende middelen voor de gehele looptijd van het project:
   a. met 10% te overschrijden en de geraamde inkomsten met 10% te onderschrijden;
   b. met een absoluut maximum van € 500.000 totaal voor de investering;
   c. de overschrijding dient een doel dat past binnen het vastgestelde beleid;
   d. een dergelijk feit wordt achteraf bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment aan de VV gerapporteerd en als investeringsvoorstel vastgelegd. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.

Rapportage en verantwoording

Artikel 10 Informatieplicht, tussentijdse rapportage en begrotingswijzigingen

1. Het college informeert bij het eerstvolgende verantwoordingsmoment de VV als de realisatie van het beleid in betekende mate afwijkt van wat in de begroting is opgenomen. Wanneer het niet meer mogelijk is om hier in het betreffende begrotingsjaar invulling aan te geven, moet het college dit achteraf melden en toelichten in de jaarrekening.
2. Het college informeert de VV als hij verwacht dat de lasten van een programma de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden, de investeringsuitgaven van een investeringsproject de geautoriseerde investeringsuitgaven dreigen te overschrijden, de baten van een programma de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden of de investeringsinkomsten van een investeringsproject de geautoriseerde investeringsinkomsten dreigen te onderschrijden.
3. Het college informeert de VV door middel van tussentijdse rapportages.
4. De inrichting van de tussentijdse rapportages sluit aan bij de programma-indeling van de begroting.
5. De tussentijdse rapportages gaan in op de voortgang en op afwijkingen van betekende mate, zowel wat betreft de doelstellingen en effecten die worden bereikt, als de middeleninzet, de maatregelen die worden getroffen en de prestaties die worden geleverd.
6. In de tussentijdse rapportages worden afwijkingen op de oorspronkelijke ramingen van de baten en lasten van programma's en de uitgaven en inkomsten van investeringsprojecten in de begroting groter dan € 100.000 toegelicht.
7. In de tussentijdse rapportages doet het college, als dat noodzakelijk is, voorstellen voor wijziging van de geautoriseerde budgetten en (meerjarige) investeringskredieten, en voor bijstellingen van het beleid. Waar nodig legt het college een voorstel tot begrotingswijziging voor.

Artikel 11 Jaarstukken

1. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de uitvoering van de programma's door middel van het aanbieden van het jaarverslag en de door de accountant gecontroleerde jaarrekening.
2. De VV bepaalt aan de hand van de uitvoering van de programma's of de beleidsdoelen van de programma's voor het lopende jaar bijstelling behoeven. Het college doet hiertoe voorstellen aan de VV.
3. Een overzicht van de gerealiseerde incidentele baten en lasten per programma.

Hoofdstuk 3 Rechtmatigheidsverantwoording

Artikel 12 Verantwoordings- en rapportagegrens rechtmatigheidsverantwoording

1. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de geconstateerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden in de jaarrekening, door middel van een rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering, met een toelichting daarop.
2. Voor zover het totaalbedrag aan rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden in het kader van de financiële rechtmatigheid hoger is dan de verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van het hoogheemraadschap, exclusief toevoegingen aan reserves, neemt het college deze op in de rechtmatigheidsverantwoording.
3. In de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag worden de geconstateerde rechtmatigheidsfouten of onduidelijkheden groter dan 0,2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan reserves, nader toegelicht.

Artikel 13 Voorwaardencriterium

1. Het voorwaardencriterium, als gedefinieerd in artikel 1, heeft betrekking op de eisen en voorwaarden die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen, afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, en heeft betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
2. Het college biedt de VV jaarlijks een normenkader rechtmatigheid aan. Dit kader bestaat uit alle relevante (interne) wet- en regelgeving waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

Artikel 14 Begrotingscriterium

1. De begrotingsrechtmatigheid, zoals gedefinieerd in artikel 1, wordt beoordeeld op programmaniveau, het niveau waarop de begroting door de VV is geautoriseerd, zoals opgenomen in artikel 6.
2. Bij investeringsprojecten die zijn onderverdeeld in deelprojecten, wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet voor het gehele investeringsproject. Een overschrijding van de jaarbegroting die binnen dit krediet valt, wordt als rechtmatig beschouwd.
3. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting, die niet tijdig is gemeld aan de VV, als onrechtmatig wordt beschouwd. Onder tijdig wordt de laatste tussenrapportage in het boekjaar bedoeld, zoals opgenomen in de door de VV vastgestelde beleids- en

verantwoordingscyclus, zoals bedoeld in artikel 2. Als dit niet het geval is, kan de melding tussentijds bij de VV plaatsvinden of bij de jaarstukken.

4. Begrotingsonrechtmatigheden worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
   a. overschrijdingen van de lasten waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
   b. overschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven die vallen binnen de bepalingen van artikel 9;
   c. overschrijdingen van lasten die passen binnen het bestaande beleid maar die niet eerder konden worden gemeld aan de VV;
5. Begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel worden aangemerkt door de VV, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheidsfouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden toegelicht in het jaarverslag, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
6. Overschrijding van baten, investeringsinkomsten en/of onderschrijding van lasten, investeringskredieten en baten zijn onrechtmatig als deze niet tijdig aan de VV zijn gemeld. Voor tijdig wordt verwezen naar lid 3 van dit artikel.

Artikel 15 Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Het college zorgt voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en eigendommen van het hoogheemraadschap en legt daartoe regels vast.

Hoofdstuk 4 Uitgangspunten financieel beleid

Artikel 16 Financieel beleid algemeen

1. Het college doet voorstellen aan de VV die zijn gericht op een volledig en actueel beleid van het hoogheemraadschap ten aanzien van de volgende onderwerpen:
   a. waardering en afschrijving van activa;
   b. weerstandsvermogen en risicomanagement;
   c. reserves en voorzieningen;
   d. kostenverdeling en onderbouwing van tarieven;
   e. treasury.
2. Het college zorgt ervoor dat de in het eerste lid bedoelde voorstellen in overeenstemming zijn met de relevante bepalingen van hoofdstuk 4 van het Besluit, met andere regelgeving die van toepassing is, en met de in deze verordening opgenomen aanvullende eisen.
3. Wanneer tijdens de realisatie is afgeweken van de kaders die zijn vastgelegd in het desbetreffende onderdeel van het in het eerste lid bedoelde beleid, wordt daarop specifiek ingegaan, waarbij de reden van afwijking wordt vermeld.

Artikel 17 Waardering en afschrijving van activa

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
   a. een drempelbedrag waaraan de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs minimaal moet voldoen om te mogen worden geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd;
   b. dat op gronden en terreinen niet wordt afgeschreven;
   c. de afbakening tussen investering en exploitatie;
   d. de wijze waarop het hoogheemraadschap omgaat met de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van

ondersteunende diensten van het hoogheemraadschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
   e. de afschrijvingsmethodiek en de afschrijvingstermijnen;
   f. het moment van starten met afschrijven;
   g. de restwaarde;
   h. de regels voor investeringen in een activa van derden.
2. Het beleid ten aanzien van activering, waardering en afschrijving van kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen.
3. De uitwerking van dit artikel geschiedt in de Nota Activabeleid.

Artikel 18 Risicomanagement, weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen

1. De VV stelt het beleid vast omtrent het weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Het beleid omvat in ieder geval:
   a. een beschrijving van de soorten risico's die het hoogheemraadschap loopt;
   b. de weerstandscapaciteit van het hoogheemraadschap, zijnde de middelen en mogelijkheden van het hoogheemraadschap om niet begrote kosten en risico's te dekken;
   c. het opvangen van risico's door verzekeringen, voorzieningen, reserves, de weerstandscapaciteit of anderszins;
   d. het doel, de vorming, gewenste omvang en besteding van reserves;
   e. het doel, de vorming, noodzakelijke omvang en besteding van voorzieningen;
   f. de berekening en verwerking van rente over de reserves en de voorzieningen;
   g. de reserves en voorzieningen worden jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening getoetst en de onderliggende bestedingsplannen worden hierbij geactualiseerd.
2. De uitwerking van dit artikel geschiedt in de nota's 'Beleidsnotitie Risicomanagement' en 'Uitvoeringskader Beleidsnotitie Risicomanagement'.

Artikel 19 Kostenverdeling en onderbouwing tarieven

1. Het beleid van het college omtrent kostenverdeling en onderbouwing van tarieven omvat in ieder geval:
   a. een beschrijving van het systeem van kostenverdeling;
   b. de wijze waarop het hoogheemraadschap invulling geeft aan de eis uit het Besluit dat de kostenverdeling plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria;
   c. de kwantitatieve grondslagen die onderdeel vormen van de kostenverdelingssystematiek;
   d. de methodiek voor de berekening van de rentelasten van vaste activa;
   e. de onderbouwing van de tarieven die gelden voor de door het bestuur in rekening te brengen rechten als bedoeld in artikel 115 van de Waterschapswet;
   f. de onderbouwing van de prijs van producten en diensten die het hoogheemraadschap aan derden kan leverenen waarmee het in concurrentie treedt met marktpartijen;
   g. de mate van kostendekkendheid van de onder e en f bedoelde tarieven.
2. Ten aanzien van het eerste lid, onderdeel f, geldt aanvullend dat:
   a. voor de levering van producten en diensten door het hoogheemraadschap ten minste de geraamde integrale kostprijs in rekening wordt gebracht;
   b. bij het verstrekken van leningen of garanties door het hoogheemraadschap ten minste de geraamde integrale kosten in rekening worden gebracht;
   c. bij het verstrekken van kapitaal door het hoogheemraadschap ten minste wordt uitgegaan van de geraamde integrale kosten van de verstrekte middelen.

3. Het college zorgt ervoor dat er een actueel overzicht is van de tarieven, prijzen en kosten van de in dit artikel bedoelde rechten, diensten en zaken.
4. De uitwerking van dit artikel geschiedt onder meer in de legesverordening, de kostentoedelingsverordening, de nota Systematiek kostenverdeling en de nota Reserves en voorzieningen.

Artikel 20 Financiering

1. Het college zorgt ervoor dat bij de uitoefening van de financieringsfunctie:
   a. een continue toegang tot de financiële markten aanwezig is;
   b. voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de programma's binnen de door de VV met de begroting vastgestelde kaders te kunnen uitvoeren;
   c. de onderstaande risico's verbonden aan de financieringsfunctie worden beheerst: renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's, debiteurenrisico's en valutarisico's;
   d. de rentekosten van de leningen zo veel mogelijk worden beperkt en er een voldoende rendement op de uitzettingen wordt bereikt.
2. Het risicobeheer van het hoogheemraadschap wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
   a. de uitvoering van de financieringsfunctie is er op gericht toekomstige (financiële) risico's te beperken;
   b. bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties uit hoofde van de reglementaire taak bedingt het college, indien mogelijk, zekerheden;
   c. bij het beheersen van renterisico's vormen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm uit de Wet fido de ondergrens waaraan wordt voldaan;
   d. de VV wordt geïnformeerd indien de kasgeldlimiet of de renterisiconorm dreigt te worden of is overschreden.
3. De secretaris-directeur, gemandateerd door het college, neemt bij de uitvoering van de financieringsfunctie de volgende richtlijnen en limieten in acht:
   a. in besluiten over uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties wordt het openbaar belang van dergelijke uitzettingen gemotiveerd;
   b. het uitzetten van overtollige geldmiddelen gebeurt uitsluitend bij financiële instellingen die voldoen aan één van de volgende criteria, waarbij geldt dat deze criteria niet van toepassing zijn op uitzettingen tegen waardepapieren waarvoor een solvabiliteitsratio van 0 procent geldt:
      I. zij zijn gevestigd in een lidstaat die ten minste beschikt over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus; en
      II. zij kunnen voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren aantonen dat ze ten minste over een A-rating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus.
   c. overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet bij een instelling die voldoet aan het hiervoor onder b gestelde, tegen vastrentende waarden, dan wel in producten waarbij de hoofdsom ten minste aan het eind van de looptijd intact is;
   d. bij het gebruik van derivaten wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 4 van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
   e. geldleningen kunnen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kan slechts worden gegarandeerd, indien de wederzijdse betalingsverplichtingen zijn uitgedrukt in euro of in één van de nationale munteenheden van de lidstaten van de Europese Unie die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie;

f. geldleningen kunnen slechts worden aangegaan of verstrekt en de nakoming van uit geldleningen voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de betaling van rente en aflossing kunnen slechts worden gegarandeerd, indien de hoofdsom niet onderhevig is aan enige vorm van indexatie;
g. aandelen worden uitsluitend gekocht indien dit plaatsvindt in het kader van de uitvoering van de Waterschapstaken.

4. In het Treasurystatuut wordt aangegeven voor welke bedragen en onder welke voorwaarden het college middelen mag aantrekken en uitzetten, en wordt dit artikel uitgewerkt.

Hoofdstuk 5 Paragrafen in begroting en jaarverslag

Artikel 21 Paragraaf uiteenzetting van de financiële positie

1. Het college geeft in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' van de begroting en van het jaarverslag de risico's van materieel belang en hun financiële consequenties weer. Het college brengt hierbij in elk geval de risico's in beeld en actualiseert de risico's die worden genoemd in het beleid, zoals bedoeld in artikel 18.
2. Het college geeft in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' van de begroting en van het jaarverslag aan wat de weerstandscapaciteit is en in hoeverre schade en verliezen als gevolg van de risico's van materieel belang met de weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen.
3. In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'uiteenzetting van de financiële positie' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.14 van het Besluit in ieder geval op:
   a. algemene interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de financieringsfunctie;
   b. de relatie met de meerjarenraming.

Artikel 22 Paragraaf assetmanagement

In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'assetmanagement' de verplichte onderdelen op, op grond van artikel 4.15 van het Besluit.

Artikel 23 Paragraaf Bedrijfsvoering

1. In de paragraaf 'bedrijfsvoering' in de begroting en het jaarverslag gaat het college in op de bedrijfsvoeringsonderwerpen die aandacht behoeven.
2. In de begroting en het jaarverslag besteedt het college in de paragraaf 'bedrijfsvoering' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.16 van het Waterschapsbesluit, onderdelen a en b van het Besluit, in ieder geval aandacht aan:
   a. het aantal personeelsleden in vaste en in tijdelijke dienst,
   b. de instroom, uitstroom en het percentage ziekteverzuim van het personeel;
3. In het jaarverslag besteedt het college in de paragraaf 'bedrijfsvoering', gelet op artikel 4.16, onderdelen c en d van het Besluit, aandacht aan:
   a. alle rechtmatigheidsfouten én onduidelijkheden die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen;

b. een overzicht van en toelichting op niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet fido en de bijbehorende ministeriële regelingen, als deze voorkomen;
c. rapportage van het veelvuldig niet naleven van normen uit de gids proportionaliteit en/of slechte documentatie of naleving hiervan, als deze voorkomen;
d. geconstateerde fraude door eigen medewerkers, als dit voorkomt.

4. Het college rapporteert in de paragraaf 'bedrijfsvoering' van de begroting en het jaarverslag over de plannen en voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid en de uitputting van bijbehorende budgetten van de organisatie.

Artikel 24 Paragraaf Wet open overheid

In de begroting en het jaarverslag neemt het college in de paragraaf 'Wet open Overheid' de verplichte onderdelen op grond van de Wet open overheid (Woo).

Artikel 25 Paragraaf verbonden partijen

In de begroting en het jaarverslag gaat het college in de paragraaf 'verbonden partijen' naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 4.17 van het Besluit in ieder geval in op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van relaties met bestaande verbonden partijen, wijzigingen bij of ten aanzien van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Hoofdstuk 6 Financiële organisatie en financieel beheer

Artikel 26 (Financiële) administratie

1. Het college zorgt ervoor dat de administratie zodanig van opzet en werking is, dat zij in ieder geval dienstbaar is aan:
   a. het sturen en het beheersen van activiteiten en processen in het hoogheemraadschap als geheel en in zijn organisatieonderdelen;
   b. het geven van een actueel en volledig inzicht in de bezittingen van het hoogheemraadschap, waaronder ook worden begrepen de niet-geactiveerde objecten met cultuurhistorische waarde (waaronder panden, bedrijfsgebouwen, bedrijfsmiddelen en kunstvoorwerpen) alsmede overige investeringen die niet zijn geactiveerd;
   c. het verstrekken van informatie over ontwikkelingen in de omvang van de (vaste) activa, voorraden, vorderingen, schulden en contracten;
   d. het verstrekken van informatie over geleverde prestaties en de maatschappelijke effecten van het beleid;
   e. het verstrekken van informatie over baten, lasten, prestaties, maatregelen en effecten aan budgethouders voor zowel de planning, de uitvoering als de verantwoording van de realisatie;
   f. een doelmatig beheer van geldstromen en financiële posities;
   g. een goede interne en externe informatievoorziening over de uitvoering van de financieringsfunctie;
   h. het verkrijgen van inzicht in en bevorderen van de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde beleid in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;

i. het afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde beleid in relatie tot de gestelde beleidsdoelen, de begroting en relevante wet- en regelgeving;
j. de controle van de registratie van gegevens en de controle op rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid.

2. Het college zorgt ervoor dat:
   a. de inrichting en de werking van de financiële administratie voldoen aan het Besluit en andere relevante wet- en regelgeving;
   b. de financiële administratie tijdig:
      I. alle door de VV en het college genomen besluiten waaraan financiële gevolgen zijn verbonden alsmede,
      II. alle overige gegevens en stukken verstrekt krijgt, die ten behoeve van een juiste verzorging van de financiële administratie, de verslaggeving en het beheer van de vermogenswaarden nodig is;
   c. de vereiste informatie tijdig verstrekt wordt aan het rijk, de provincie(s), de Europese Unie en het Centraal Bureau voor de Statistiek, alsmede aan andere instellingen die specifieke verantwoordingsverplichtingen opleggen aan het hoogheemraadschap.

Artikel 27 (Administratieve) organisatie

1. Het college zorgt voor en legt (in een besluit) vast:
   a. een eenduidige indeling van de organisatie van het hoogheemraadschap en een eenduidig toewijzing van de taken van het hoogheemraadschap aan organisatorische eenheden;
   b. een adequate scheiding van taken, functies, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, zodat aan de eisen van interne controle wordt voldaan en de betrouwbaarheid van de verstrekte informatie aan beleids- en beheersorganen is gewaarborgd;
   c. de wijze waarop wordt gewaarborgd dat de uitvoering van de begroting rechtmatig, doelmatig en doeltreffend verloopt;
   d. de verlening van mandaten en volmachten voor:
      I. het aangaan van verplichtingen ten laste van de toegekende budgetten en investeringskredieten;
      II. het innen van baten.
   e. de te maken afspraken met de verantwoordelijken voor organisatorische eenheden over de te leveren prestaties, de daarvoor beschikbare middelen en de wijze en frequentie van rapportage over de voortgang van de activiteiten en uitputting van middelen;
   f. de interne regels (protocol) voor de inkoop en aanbesteding van werken, diensten en leveringen die waarborgen dat wordt gehandeld in overeenstemming met de Europese en nationale regels ter zake;
   g. de regels die aangeven welke elementen in ieder geval moeten worden opgenomen in voorstellen voor investeringen die aan het college of VV worden voorgelegd;
   h. de regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie;
   i. de wijze waarop de gegevensbestanden worden beveiligd en veilig gesteld.
2. Het college actualiseert de in het eerste lid bedoelde organisatie en regeling zodra hiertoe aanleiding is.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 28 inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking de dag na publicatie en werkt terug tot en met 1 januari 2025.
2. De verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap Delfland 2025 wordt ingetrokken per de datum waarop de verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap Delfland 2026 van kracht wordt, doch behoudt zijn werking voor 26 november 2026 en de daaraan voorafgaande jaren.

Artikel 29 citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2026'.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Verenigde Vergadering van 26 november 2026

De VV voornoemd,

de Secretaris, de Voorzitter,

ir. P. C. Janssen dr. P. H. W. M. Daverveldt

Hoogheemraadschap van Delfland

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Participatieverordening Delfland 2026
Versienummer	1.0
Dossiernummer	3942
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1) de Participatieverordening Delfland 2026 **(bijlage 1 DMS 2555397)** en bijbehorende toelichting **(bijlage 2 DMS 2555402)** vast te stellen;

2) te bepalen dat de Participatieverordening Delfland 2026 in werking treedt met ingang van de dag na die van bekendmaking, onder gelijktijdige intrekking van de inspraakverordening Delfland 2011.

2) Aanleiding

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Deze wet beoogt het draagvlak te vergroten voor het beleid van decentrale overheden door inwoners een grotere rol te geven bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. In de Waterschapswet is een verplichting opgenomen om een participatieverordening vast te stellen. Waterschappen hebben tot 1 januari 2027 de tijd om aan deze verplichting te voldoen.

De participatieverordening regelt de betrokkenheid van belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarnaast geeft het invulling aan de wettelijke verplichting om regels te stellen over het uitdaagrecht. Bij het uitdaagrecht kunnen inwoners of maatschappelijke partijen het waterschap verzoeken om de feitelijke uitvoering van een taak van het waterschap over te nemen als zij denken deze taak beter te kunnen uitvoeren.

De participatieverordening treedt in de plaats van de inspraakverordening. Daarom wordt de Inspraakverordening Delfland 2011 ingetrokken. Ten opzichte van de inspraakverordening biedt de participatieverordening een uitbreiding: van participatie bij de voorbereiding van door de verenigde vergadering vast te stellen beleid naar participatie bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van het college en de verenigde vergadering. Daarnaast wordt het uitdaagrecht geïntroduceerd. Een nadere vergelijking tussen beide documenten is bijgevoegd in **bijlage 3**.

Delfland heeft op 11 maart 2021 het Beleidskader Participatie vastgesteld. In dit beleidskader worden 3 rollen benoemd, waaronder de rol van Delfland als initiatiefnemer. Voor deze rol is een procesinstrument ontwikkeld waarmee de gewenste participatie in beeld gebracht wordt met een analyse, strategie en ontwerp. In de participatieverordening wordt verwezen naar het Beleidskader Participatie. Daarmee wordt het bestaande beleid in de verplichte verordening vastgelegd.

3) Beoogd effect

Door de vaststelling en publicatie van de Participatieverordening Delfland 2026 en intrekking van de Inspraakverordening Delfland 2011 voldoen we aan de Wet versterking participatie op decentraal niveau zoals vertaald in art. 79 van de Waterschapswet.

4) Kernboodschap

De Participatieverordening Delfland 2026 bevat een wettelijk verplichte uitbreiding op participatiemogelijkheden voor burgers. De participatieverordening regelt betrokkenheid van belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarnaast bevat het regels over uitdaagrecht. Bij het uitdaagrecht kunnen inwoners of maatschappelijke partijen het waterschap verzoeken om de feitelijke uitvoering van een taak van het waterschap over te nemen als zij denken deze taak beter te kunnen uitvoeren. De participatieverordening benoemt daarbij de mogelijkheid en stelt grenzen. Het bevat geen standaard recht dat uitdaging toegekend moet worden. Als een verzoek binnenkomt, wordt dit beoordeeld.

5) Historie – eerdere besluitvorming

1) Inspraakverordening Delfland 2011 zoals door de verenigde vergadering vastgesteld op 24 november 2011 en laatst gewijzigd met het Invoeringsbesluit Omgevingswet Delfland 2024 zoals vastgesteld door de verenigde vergadering van 30 november 2023. Deze verordening wordt ingetrokken en vervangen door de Participatieverordening Delfland 2026.

2) Beleidskader Participatie zoals door de verenigde vergadering vastgesteld op 11 maart 2021.

6) Regelgeving en Beleid

De participatieverordening raakt het volgende intern beleid en wet- en regelgeving:
- Waterschapswet
- Beleidskader Participatie (2021).

7) Financiën

Het vaststellen van de Participatieverordening heeft geen directe financiële gevolgen.

8) Duurzaamheid

n.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

Vaststelling heeft geen organisatorische consequenties, implementatie mogelijk wel. Het behandelen van verzoeken in het kader van het uitdaagrecht kunnen mogelijk extra inzet van medewerkers vragen. Op dit moment is nog niet in te schatten hoeveel gebruik gemaakt zal worden van de mogelijkheden die de verordening biedt. Een eventueel verzoek zal op de al bestaande 'participatietafel' besproken worden. Verder zal de verplichte participatieparagraaf zoals opgenomen in art. 3 van de participatieverordening aandacht vragen. In het Beleidskader Participatie wordt ook al over een participatieparagraaf in bestuursvoorstel en/of plan van aanpak gesproken, dit wordt in de verordening verder geformaliseerd.

10) OR

n.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Wanneer onverhoopt blijkt, dat er veel aanvragen in het kader van het uitdaagrecht gedaan worden (hetgeen niet in de lijn der verwachting ligt), zal vanwege de wettelijke taak om een dergelijke verzoeken in behandeling te nemen herprioritering van de werkzaamheden van de projectleider van de participatietafel moeten plaatsvinden. Dat kan geëffectueerd worden door het vertragen van de andere werkzaamheden in relatie tot de participatietafel.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

De participatieverordening bevat alleen algemene procedurele regels. Dit wordt beschouwd als een besluit van algemene strekking die gezien de aard niet in aanmerking komt voor participatie. Om die reden heeft bij de voorbereiding geen participatie plaatsgevonden.

Er wordt een bericht over de participatieverordening opgenomen in de D&H-nieuwsbrief. Vaststelling van de Verordening wordt bekend gemaakt in het Waterschapsblad op de website
Dossiernummer: 3942

van Delfland.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

Na besluitvorming wordt de Participatieverordening Delfland 2026 bekendgemaakt in het digitale Waterschapsblad en opgenomen in de regelingenbank op overheid.nl. De Participatieverordening Delfland treedt in werking op 1 januari 2027. De Inspraakverordening Delfland uit 2011 wordt gelijktijdig ingetrokken.

14) Bevoegd orgaan

Op basis van artikel 97 Waterschapswet is de verenigde vergadering bevoegd de participatieverordening vast te stellen.

15) Toelichting

Aanleiding wettelijke voorschrift tot opstellen van een participatieverordening
Het doel van de Wet versterking participatie op decentraal niveau is om de participatie van inwoners en maatschappelijke partijen te bevorderen. De wetgever vindt het belangrijk dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op beslissingen die hen aangaan. Met hun ideeën en kennis kunnen zij ervoor zorgen dat besluiten van het overheidsorgaan beter aansluiten bij hun behoeften. Tegen die achtergrond breidt de wet participatie verder uit.

De Wet versterking participatie verplicht tot het opstellen van een participatieverordening. In de participatieverordening mogen decentrale overheden zelf beslissen op welke manier ze inwoners betrekken bij de verschillende beleidsfasen. De verordening gaat alleen over de participatie waarvoor het betreffende overheidsorgaan zelf verantwoordelijk is.

Als basis voor de participatieverordening is het Model Participatieverordening gebruikt van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit model is vervolgens ingevuld en aangepast naar de situatie van Delfland.

Verhouding met de Inspraakverordening en Beleidskader Participatie
Voorafgaand aan de implementatie van de Wet versterking participatie op decentraal niveau was in de Waterschapswet de verplichting opgenomen om een Inspraakverordening vast te stellen. In de Inspraakverordening wordt geregeld op welke wijze ingezeten en belanghebbenden bij de voorbereiding van het beleid van de verenigde vergadering betrokken moet worden. Deze verplichting bestaat vanaf begin jaren '90. In vervolg is in 2020 in de Eerste Kamer een motie aangenomen voor het beter regelen van burgerparticipatie door wettelijk te verplichten dat gemeenten, provincies en waterschappen een participatiebeleid opstellen. Hierin leggen ze vast hoe ze participatie wordt vormgeven en welke eisen daarbij gelden.

Delfland heeft in 2021 het Beleidskader Participatie vastgesteld. Hierin wordt onderkend dat participatie belangrijk is en dat participatie bijdraagt aan een grotere betrokkenheid van de samenleving bij beleidsvorming en meer ruimte biedt voor maatschappelijke initiatieven in de fysieke leefomgeving. In dit beleidskader beschrijft Delfland ambities en kaders voor participatie met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties vanuit de verschillende rollen van Delfland: initiatiefnemer, bevoegd gezag en participant.

In de participatieverordening zijn bindende regels vastgelegd over hoe ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van Delfland worden betrokken. Het toepassingsgebied richt zich op Delfland in de rol van initiatiefnemer bij de eigen beleidsontwikkeling en initiatieven, bijvoorbeeld bij beleid over het voorkomen van wateroverlast of het aanleggen van een natte ecologische zone. In de participatieverordening wordt verwezen naar het Beleidskader Participatie. Daarmee wordt het bestaande beleid in de verordening vastgelegd.

Uitdaagrecht
De wet verankert het uitdaagrecht. In strikte zin is dat echter geen participatie. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van bepaalde taken over te nemen. Door de specifieke wettelijke taken die toegewezen zijn aan waterschappen, is de verwachting dat niet veel gebruik zal worden gemaakt van het uitdaagrecht. Uit een

werksessie met onderhoud, beheer en biodiversiteit kwamen mogelijke onderwerpen naar boven zoals knotten van bomen, maaien en onderhoud, aanleggen waternatuur, bestrijding van exoten (Japanse duizendknoop, rivierkreeften en bepaalde waterplanten), kroos scheppen en eventuele monitoring. Daar zou onder andere interesse vanuit natuurorganisaties en natuurvereniging meerwaarde kunnen hebben. Voordat specifiek gekomen zal worden tot het invulling geven van het uitdaagrecht, is in de verordening vastgelegd dat er altijd een duidelijk plan moet zijn. In de verordening is onder andere uitgesloten dat het waterschap zal ingaan op uitdaging als het onderwerp onze wettelijk toebedeelde taken betreft, zoals rioolwaterzuivering. Omdat het uitdaagrecht iets nieuws is, zal de ervaring moeten leren hoeveel gebruik hiervan gemaakt zal worden.

16) Bijlagen

1. Participatieverordening Delfland 2026 **(DMS 2555397)**
2. Toelichting op de Participatieverordening Delfland 2026 **(DMS 2555402)**
3. Vergelijking inspraakverordening en participatieverordening **(DMS 2555404)**

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Participatieverordening Delfland 2026
Dossiernummer	3942

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3942;

gelezen het positieve advies van de commissie BFO.

Overwegende dat:

1. op 1 januari 2025 de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden; en
2. ter uitvoering van deze wet vanuit het algemeen bestuur conform art. 79 Waterschapswet een participatieverordening vastgesteld dient te worden, die in de plaats treedt van de Inspraakverordening uit 2011,

Gelet op:
1. art. 77 en 79 Waterschapswet
2. het op 11 maart 2021 vastgestelde Beleidskader participatie;

Besluit:

1) de Participatieverordening Delfland 2026 **(bijlage 1 DMS 2555397)** en bijbehorende toelichting **(bijlage 2 DMS 2555402)** vast te stellen;

2) te bepalen dat de Participatieverordening Delfland 2026 in werking treedt met ingang van de dag na die van bekendmaking, onder gelijktijdige intrekking van de inspraakverordening Delfland 2011.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,	de voorzitter,
ir. P.C. Janssen	dr. P.H.W.M. Daverveldt

Dossiernummer: 3942

DMS#2555397

Participatieverordening Delfland 2026

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Doel en Begripsbepalingen

Deze participatieverordening regelt de betrokkenheid van belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en stelt regels over het uitdaagrecht.

In deze verordening wordt verstaan onder:

- beleid: beleid van een bestuursorgaan in brede zin, waaronder algemeen verbindende voorschriften, andere besluiten van algemene strekking en gedragslijnen, projecten, programma's of plannen van Delfland om een bepaald doel te realiseren;
- bestuursorgaan: verenigde vergadering of college;
- college: college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland;
- Delfland: Hoogheemraadschap van Delfland;
- inspraak: de mogelijkheid die een bestuursorgaan inwoners en belanghebbenden biedt om hun mening te geven als bedoeld in artikel 79, tweede lid, van de Waterschapswet;
- inwoners: ingezetenen van Delfland als bedoeld in artikel B 4 van de Kieswet;
- maatschappelijke organisaties: verenigingen, stichtingen en andere organisaties zonder winstoogmerk die tot doel hebben een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving in het beheergebied van Delfland;
- participatie: het op initiatief van Delfland betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid;
- uitdaagrecht: recht van inwoners en maatschappelijke partijen om een waterschapstaak uit te voeren als bedoeld in artikel 79, derde lid, van de Waterschapswet.

Hoofdstuk 2. Participatie

Artikel 2. Toepassen van participatie

1. Participatie wordt toegepast met als doel:
    a. kennis en ervaring uit de samenleving te benutten,
    b. draagvlak voor beleid en projecten te vergroten,
    c. de kwaliteit van besluiten te verbeteren,
    d. transparantie en vertrouwen tussen bestuur en samenleving te versterken.
2. Elk bestuursorgaan besluit over zijn eigen beleid of en op welke wijze participatie plaatsvindt.
3. Deze verordening wordt zoveel mogelijk toegepast bij:
    a. het vaststellen of wijzigen van de waterschapsverordening bedoeld in artikel 2.5 van de Omgevingswet,
    b. een programma als bedoeld in artikel 3.4 van de Omgevingswet en
    c. een projectbesluit als bedoeld in artikel 5.44 van de Omgevingswet.

    Daarbij neemt het bestuursorgaan de motiveringsplicht, bedoeld in de artikelen 10.3a en 10.8 van het Omgevingsbesluit, in acht.
4. Er vindt geen participatie plaats als:
    a. het om een lopend uitvoerings- of evaluatietraject of een ondergeschikte herziening van die trajecten of het beleid gaat;
    b. participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
    c. de uitkomst van de participatie vanwege de spoedeisendheid niet kan worden afgewacht;

d. sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
e. het om interne of personele aangelegenheden van Delfland gaat;
f. het de financiën van Delfland betreft, zoals de begroting, de jaarrekening, de tarieven voor de dienstverlening door Delfland of belastingverordeningen;
g. het een subsidieverordening of een subsidieregeling betreft.

Artikel 3. Participatieproces

1. Het bestuursorgaan stelt voorafgaand aan de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid een participatieparagraaf op, waarin staat omschreven:
   a. of een participatieproces zal worden doorlopen.
   b. zo ja, hoe dat participatieproces wordt vormgegeven, waarbij het bestuursorgaan een keuze maakt uit:
      - 1°. informeren: inwoners en maatschappelijke partijen krijgen informatie;
      - 2°. raadplegen of inspraak: inwoners en maatschappelijke partijen kunnen hun mening geven;
      - 3°. adviseren: het bestuursorgaan gaat in gesprek met inwoners en maatschappelijke partijen en betrekt hun adviezen bij het nemen van het besluit;
      - 4°. coproduceren: het bestuursorgaan maakt samen met inwoners en maatschappelijke partijen een plan en besluit daarover.
   c. wat met de resultaten van het participatieproces wordt gedaan.
2. Bij het opstellen van de participatieparagraaf wordt rekening gehouden met het door de verenigde vergadering vastgestelde Beleidskader Participatie 2021, inclusief het daarin opgenomen procesinstrument participatie.
3. Als de verenigde vergadering het bevoegde bestuursorgaan is, draagt het college zorg voor het opstellen van de participatieparagraaf en neemt deze op in het bestuursvoorstel voor de verenigde vergadering.

Artikel 4. Inspraak

Als een bestuursorgaan in het kader van de participatie voor inspraak kiest of als inspraak wettelijk verplicht is, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 5. Eindverslag

1. Nadat participatie heeft plaatsgevonden stelt het bestuursorgaan een eindverslag op.
2. Het eindverslag bevat in ieder geval:
   a. een beschrijving van het participatieproces en de gebruikte participatievormen;
   b. een overzicht van de deelnemers;
   c. de uitkomsten van het proces;
   d. een reactie op die uitkomsten waarbij beargumenteerd is aangegeven of en hoe het beleid naar aanleiding daarvan is aangepast.
3. Als het college op grond van artikel 3, derde lid, de participatieparagraaf heeft opgesteld, stelt het college ook het eindverslag op en informeert de verenigde vergadering over de inhoud.

Hoofdstuk 3. Uitdaagrecht

Artikel 6. Toepassen van uitdaagrecht

1. Elk bestuursorgaan besluit over zijn eigen waterschapstaken of hierop uitdaagrecht wordt toegepast.
2. Toepassing van het uitdaagrecht, al dan niet naar aanleiding van een spontaan verzoek, is in ieder geval niet mogelijk als:

a. het verzoek geen betrekking heeft op een taak van Delfland;
b. het activiteiten betreft waarvan de aard zich tegen de toepassing van het uitdaagrecht verzet, waaronder:
    i. de uitvoering van de wettelijke waterschapstaken zoals het beheer van waterkeringen en rioolwaterzuiveringen, dan wel
    ii. activiteiten die mogelijk de waterveiligheid of processen op de RWZI's kunnen verstoren;
c. de continuïteit van de taakuitoefening;
d. het een lopend uitvoeringstraject of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft;
e. toepassing van het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift of beleid is uitgesloten;
f. de uitvoering van de taak dermate spoedeisend is dat de toepassing van het uitdaagrecht niet kan worden afgewacht;
g. de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen of uitvoering strijdig zou zijn met lopende opdrachten, staatssteunregels of het beleid van Delfland, waaronder inkoopbeleid.

3. Bij de afweging of het uitdaagrecht wordt toegepast worden onder andere meegenomen:
a. doelmatigheid en (kosten)efficiëntie. Dit geldt zowel voor de inhoud van het verzoek zelf, als voor de inpassing van het verzoek in het geheel van bestaande en voorziene werkzaamheden van Delfland.
b. of voldaan wordt aan dezelfde eisen als waaraan Delfland gebonden is als eindverantwoordelijke voor de betreffende waterschapstaak.

Artikel 7. Verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht wordt schriftelijk ingediend bij het college. Indien het college niet het bestuursorgaan is dat bevoegd is hierop te reageren, stuurt het college het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht door aan het bestuursorgaan dat bevoegd is hierop te reageren en informeert de verzoeker hierover.
2. Als het gebruik van een bepaald formulier of andere vorm van indiening is voorgeschreven, wordt daarvan gebruik gemaakt. Het verzoek bevat in ieder geval de volgende onderdelen:
    a. een omschrijving van de taak die de verzoeker wil uitvoeren;
    b. een motivering waarom en hoe de verzoeker de taak wil uitvoeren en hoe dit aansluit bij een doelmatige aanpak;
    c. informatie over de betrokkenheid, kennis en ervaring van de verzoeker;
    d. een indicatie van het draagvlak onder belanghebbenden;
    e. een indicatie van de kosten die aan de uitvoering van de taak zijn verbonden en welke financieringsbronnen zijn voorzien;
    f. een omschrijving van de manier waarop de verzoeker wil samenwerken met Delfland of ondersteuning nodig heeft van Delfland;
    g. hoe en over welke periode de activiteiten zullen worden uitgevoerd en op welke wijze de uitvoering zal leiden tot eenzelfde of beter resultaat dan dat wanneer Delfland de activiteit zelf zou uitvoeren;
    h. inzicht in hoe de kwaliteit en de uitvoering van de taak op de langere termijn kan worden gewaarborgd.
3. Het college kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie vragen.

Artikel 8. Beoordeling verzoek toepassing uitdaagrecht

1. Als de verenigde vergadering op het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht moet reageren, bereidt het college de reactie op het verzoek voor.
2. Het bevoegde bestuursorgaan reageert inhoudelijk binnen 12 weken op het verzoek en kan deze termijn tot 1 jaar verlengen.
3. Het bestuursorgaan onderbouwt de definitieve reactie op het verzoek.

Artikel 9. Uitvoering taak

Als het bestuursorgaan het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht toewijst, maakt het met de verzoeker afspraken via een overeenkomst over in ieder geval:

a. het proces, het resultaat en de looptijd van de uitvoering van de taak;
b. het budget en de financieringswijze van de uitvoering van de taak;
c. het contact met het bestuursorgaan gedurende de uitvoering van de taak;
d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de uitvoering van de taak; en
e. de evaluatie van de uitvoering van de taak.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 10. Evaluatieverslag

Het college brengt verslag uit aan de verenigde vergadering over de uitvoering van deze verordening.

Artikel 11. Nadere regels college

Het college kan over participatie of het uitdaagrecht nadere regels vaststellen.

Artikel 12. Hardheidsclausule

Het bestuursorgaan kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan onderbouwt waarom het afwijkt.

Artikel 13. Intrekking oude verordening

De Inspraakverordening Delfland 2011 wordt ingetrokken gelijktijdig met de inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 14. Overgangsrecht

Op inspraakprocedures die zijn gestart voor inwerkingtreding van deze verordening blijft de Inspraakverordening Delfland 2011 van toepassing.

Artikel 15. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na die van bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening Delfland 2026.

DMS#2555402

Toelichting Participatieverordening Delfland 2026

Algemeen

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking Participatie op decentraal niveau in werking getreden (Stb. 2024, 203, hierna: wet). Deze wet beoogt het draagvlak voor het beleid van decentrale overheden, en de uitvoering en evaluatie daarvan, te vergroten door inwoners hier een grotere rol in te geven. Met de invoering van de wet komt er een wettelijke verplichting om de Inspraakverordening Delfland 2011 te vervangen door een participatieverordening. Bij de inwerkingtreding van de participatieverordening wordt daarom gelijktijdig de inspraakverordening Delfland 2011 ingetrokken.

Deze participatieverordening regelt de betrokkenheid van belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarnaast verplicht de wet regels te stellen over uitdaagrecht. Bij het uitdaagrecht kunnen inwoners of maatschappelijke partijen het waterschap verzoeken om de feitelijke uitvoering van een taak van het waterschap over te nemen als zij denken deze taak beter te kunnen uitvoeren.

Verhouding met het Beleidskader Participatie
De verenigde vergadering heeft op 11 maart 2021 het Beleidskader Participatie vastgesteld. In dit beleidskader beschrijft Delfland ambities en kaders voor participatie met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties vanuit de verschillende rollen van Delfland: initiatiefnemer, bevoegd gezag en participant. Voor de rol van initiatiefnemer is een procesinstrument ontwikkeld waarmee de gewenste participatie in beeld gebracht wordt met een analyse, strategie en ontwerp.

In deze verordening zijn bindende regels vastgelegd over hoe ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van Delfland worden betrokken. Het toepassingsgebied richt zich zodoende op Delfland in de rol van initiatiefnemer bij de eigen beleidsontwikkeling en initiatieven, bijvoorbeeld bij beleid over het voorkomen van wateroverlast of het aanleggen van een natte ecologische zone. In de participatieverordening wordt verwezen naar het Beleidskader Participatie 2021. Daarmee wordt het bestaande beleid in deze verordening vastgelegd.

Artikelsgewijs

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit artikel is een aantal definities opgenomen. Enkele begrippen worden hieronder nader toegelicht.

beleid
Het begrip ‘beleid’ heeft betrekking op het beleid van een bestuursorgaan in brede zin. Algemeen verbindende voorschriften en andere besluiten van algemene strekking worden tot beleid gerekend. Ook gedragslijnen, projecten, programma's en plannen vallen hieronder.

bestuursorgaan
Participatie is mogelijk bij besluiten van twee bestuursorganen van het Hoogheemraadschap van Delfland: de verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden (hierna: het college). Besluiten van de verenigde vergadering worden overigens altijd voorbereid door het college (artikel 84, tweede lid, van de Waterschapswet).
De dijkgraaf is voor het doel van deze verordening buiten de definitie van bestuursorgaan gehouden. De dijkgraaf zal in zijn hoedanigheid als bestuursorgaan alleen in zeldzame gevallen

een besluit nemen. In een dergelijk geval zal een besluit vanwege het bijzondere belang zich niet lenen voor toepassing van participatie.

participatie
De wet voorziet participatie in verschillende fases van het proces. Naast de voorbereiding wordt ook participatie bij uitvoering en evaluatie van beleid genoemd. Gezien de specifieke wettelijke taak van het waterschap zullen de uitvoering en evaluatie van beleid zich in de regel minder lenen voor participatie.

uitdaagrecht
Voor de definitie van uitdaagrecht is aangesloten bij artikel 79, derde lid, van de Waterschapswet. Op grond daarvan kunnen inwoners en maatschappelijke organisaties een verzoek doen om waterschapstaken uit te voeren. Het uitdaagrecht omvat niet alleen het overnemen van taken, maar ook het zogenoemde samenwerkingsrecht. Een verzoek tot het overnemen van de feitelijke uitvoering van een taak van het waterschap kan ook leiden tot afspraken over het uitvoeren van publieke taken tussen inwoners en waterschap.

Hoofdstuk 2. Participatie

Artikel 2. Toepassen van participatie

Uitgangspunt is dat de bestuursorganen binnen het waterschap, elk over hun eigen taken en bevoegdheden, bepalen of participatie plaatsvindt. Dit is vanzelfsprekend met uitzondering van die gevallen waarin de wet tot participatie verplicht.

Hier is aan toegevoegd dat bij het vaststellen of wijzigen van bepaalde kerninstrumenten uit de Omgevingswet, namelijk: de waterschapsverordening, programma’s en projectbesluiten, ook zoveel mogelijk de verordening wordt gevolgd.

Vervolgens is een aantal uitzonderingen voor participatie geformuleerd. Er vindt bijvoorbeeld geen participatie plaats als participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten. Maar ook als er voor het bestuursorgaan heel weinig ruimte is gelaten om (beleids)keuzes te maken of als het interne of personele aangelegenheden van Delfland betreft. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een mandaatbesluit. In die gevallen heeft participatie geen toegevoegde waarde.

Het is van belang op te merken dat terughoudend met de uitzonderingsgronden moet worden omgegaan. Ook moet steeds aandacht zijn voor het feit dat participatie zich niet alleen over de voorbereiding, maar ook over de uitvoering en evaluatie uitstrekt. Als participatie bij de voorbereiding geen toegevoegde waarde heeft, geldt dat niet noodzakelijkerwijs ook voor de uitvoering of evaluatie. Als een beroep op een uitzonderingsgrond wordt gedaan en van participatie wordt afgezien, dan moet dat worden onderbouwd in bijvoorbeeld het bestuursvoorstel.

De rekenkamer valt buiten het toepassingsgebied van de participatieverordening. Dit geldt zowel voor de besluiten die de rekenkamer zelf neemt, voornamelijk: het vaststellen van onderzoeksrapporten, als op de besluiten die de verenigde vergadering neemt naar aanleiding van de rapporten van de algemene rekenkamer aangaande het wel of niet overnemen van aanbevelingen.

Volledigheidshalve: Deze verordening gaat over overheidsbeleid en participatie waarvoor de overheid zelf verantwoordelijk is. Deze gaat niet over de eventueel door de initiatiefnemer bij een aanvraag om een omgevingsvergunning te verrichten participatie.

Artikel 3. Participatieproces

In dit artikel is geregeld dat het bestuursorgaan een participatieparagraaf moet opstellen. Dit zorgt voor duidelijkheid over het proces, het doel en de vorm van de participatie. De participatieparagraaf kan onderdeel zijn van een bestuursvoorstel of plan van aanpak. Een losstaand participatieplan is ook mogelijk. Bij het opstellen moet rekening worden gehouden met het procesinstrument participatie uit het door de verenigde vergadering vastgestelde Beleidskader Participatie. Verder is geregeld dat het college voor het opstellen van de participatieparagraaf zorgt als het om een bevoegdheid van de verenigde vergadering gaat.

Dit artikel sluit aan bij de verschillende participatieniveaus uit de participatieladder zoals opgenomen in het Beleidskader Participatie uit 2021. Die participatieladder kent vijf participatieniveaus: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en beslissen. Daarbij is in het beleidskader opgemerkt dat het niveau 'beslissen' niet aan de orde is omdat Delfland de uitvoering van haar specifieke vanuit wet- en regelgeving opgedragen taken niet kan overdragen. In de terminologie van de participatieladder is in deze verordening 'inspraak' toegevoegd naast 'raadplegen'. Inspraak is specifiek verder uitgewerkt in artikel 4.

Daarbij wordt volledigheidshalve opgemerkt dat het participatiebegrip zoals opgenomen in de Waterschapswet na invoering van de Wet versterking participatie op decentraal niveau niet geheel synchroon loopt met de participatiedefinitie uit de Omgevingswet die als basis dient voor het Beleidskader Participatie. De Omgevingswet verstaat onder participatie: '*het in een vroegtijdig stadium betrekken van bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit*'. Vanuit de Waterschapswet is in het huidige artikel 79 opgenomen dat de verenigde vergadering een verordening vaststelt waarin regels worden gesteld met betrekking tot '*de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid van dat bestuur worden betrokken*'.

Artikel 4. Inspraak
Dit artikel is een vertaling van art. 79 lid 2 Waterschapswet, waarin staat dat indien de verenigde vergadering participatie regelt in de vorm van inspraak, deze wordt verleend door toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, tenzij in de verordening anders is bepaald.

Een bestuursorgaan kan op grond van de verordening inspraak verlenen, ook als de wet dat niet verplicht stelt. Inspraak kan eventueel naast een andere vorm van participatie plaatsvinden. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bevat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Deze afdeling is van toepassing als inspraak wordt verleend.

Voor de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt dat het doel is om:

- zorgvuldige besluitvorming te waarborgen,
- de uitkomsten hiervan te legitimeren,
- de rechten en belangen van burgers te beschermen en
- beleid met andere overheden te coördineren.

De procedure voorziet in de wijze waarop een bestuursorgaan ontwerpbesluiten ter inzage moet leggen, hoe belanghebbenden hierop kunnen reageren en hoe bestuursorganen met deze reacties moeten omgaan. Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk als mondeling kunnen reageren

en moet de termijn voor de reactie ten minste zes weken bedragen. Dit geldt dus ook als afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht op inspraak wordt toegepast.

Artikel 5. Eindverslag
Op grond van dit artikel moet het bestuursorgaan, nadat participatie heeft plaatsgevonden, een eindverslag daarvan opstellen. Dit eindverslag kan worden opgenomen in een losstaand document, maar het kan ook een onderdeel van een bestuursvoorstel of passage in een brief zijn. Hierbij is een aantal elementen opgesomd die in ieder geval een plaats moeten krijgen in het verslag. Verder is geregeld dat het college voor het opstellen van het verslag zorgt als het om een bevoegdheid van de verenigde vergadering gaat. Het ligt overigens voor de hand om degenen die hebben deelgenomen aan de participatie het eindverslag toe te sturen.

Dit eindverslag sluit aan bij de motiveringsplicht zoals opgenomen in het Beleidskader Participatie.

Hoofdstuk 3. Uitdaagrecht

Artikel 6. Toepassen van uitdaagrecht
Uitgangspunt is dat de bestuursorganen binnen het waterschap, elk over hun eigen taken, bepalen of het uitdaagrecht wordt toegepast. Naast een actief besluit van het bestuursorgaan om het uitdaagrecht toe te passen op bepaalde taken, kan het uitdaagrecht ook op eigen initiatief van burgers of maatschappelijke organisaties worden ontvangen.

In dit artikel is een aantal gevallen opgenomen waarin toepassing van het uitdaagrecht in ieder geval niet mogelijk is. Omdat bij het uitdaagrecht de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij Delfland blijft liggen, moet de uitvoering door inwoners of maatschappelijke partijen aan dezelfde eisen voldoen. Een belangrijk aspect is het aanbestedingsrecht, omdat daarvan niet kan worden afgeweken. Het uitdaagrecht kan worden gezien als een vorm van maatschappelijk aanbesteden, waarop het inkoopbeleid van Delfland van toepassing is.

Artikel 7. Verzoek toepassing uitdaagrecht
Toepassing van het uitdaagrecht begint, ongeacht het bestuursorgaan dat bevoegd is, met een verzoek aan het college. Hiervoor is gekozen zodat het verzoek centraal wordt ontvangen. Het verzoek moet schriftelijk worden ingediend. Met ‘schriftelijk’ is meer bedoeld dan ‘op papier geschreven’. Een verzoek kan ook digitaal worden gedaan. In het artikel is bepaald welke gegevens het verzoek in ieder geval bevat. Als hiervoor een formulier of een andere vorm van indiening is voorgeschreven, moet het verzoek met gebruikmaking van dat formulier of andere vorm van indiening worden gedaan.

Als aanvullende informatie nodig is om op het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht te reageren of als het verzoek niet compleet is, kan het college deze informatie opvragen. Het ligt voor de hand dat het college dan met de verzoeker in gesprek gaat.

Artikel 8. Beoordeling verzoek toepassing uitdaagrecht
Het college neemt alle verzoeken om toepassing van het uitdaagrecht in ontvangst en zendt deze door aan het bevoegde bestuursorgaan. Het bevoegde bestuursorgaan wijst het verzoek af als een van de gevallen, genoemd in artikel 6, tweede lid, zich voordoet. Verder zijn in dit artikel een aantal omstandigheden genoemd waaronder het bestuursorgaan het verzoek kan afwijzen. Het is dan aan het bestuursorgaan om een afweging te maken welke belangen zwaarder wegen.

In het artikel is een ruime termijn opgenomen waarbinnen het bestuursorgaan inhoudelijk op het verzoek reageert. De ruime termijn van 12 weken met mogelijkheid tot verlenging tot een jaar is

gekozen omdat de beoordeling van een verzoek om toepassing te geven aan het uitdaagrecht maatwerk vraagt. De diversiteit van onderwerpen is groot, waardoor implicaties en complexiteit ver uiteen kunnen lopen. Hierdoor is vooraf moeilijk in te schatten wanneer een inhoudelijke reactie mogelijk zal zijn. De verzoeker zal tussen indiening en de inhoudelijke reactie op de hoogte gesteld worden van de verwachte reactietijd. Op voorhand zijn geen specifieke eisen gesteld aan de inhoud van de reactie. Het spreekt voor zich dat de definitieve reactie moet worden onderbouwd.

Het uitdaagrecht is een recht dat zich richt op het mogen indienen van een verzoek. Deze verordening geeft kaders waaraan een verzoek moet voldoen en wanneer een verzoek afgewezen zal worden, maar bevat geen recht op honorering van het verzoek wanneer aan bepaalde eisen wordt voldaan.

Artikel 9. Uitvoering
Als het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht wordt toegewezen, maakt het bestuursorgaan afspraken met de indiener over de uitvoering en welke stappen er volgen als de afspraken niet worden nagekomen. Afspraken zullen worden vastgelegd in een overeenkomst.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 10. Evaluatieverslag
Dit artikel bevat de verplichting voor het college om periodiek aan de verenigde vergadering inzichtelijk te maken hoe de participatieprocessen zijn verlopen. Vanuit praktisch oogpunt zal deze evaluatie samen uitgevoerd worden met evaluatie van het Beleidskader Participatie.

Artikel 11. Nadere regels college
Het college heeft de bevoegdheid om nadere regels vast te stellen en bepaalde artikelen uit de verordening verder uit te werken.

Artikel 12. Hardheidsclausule
Om maatwerk te garanderen en onevenredig bezwarende uitkomsten van de toepassing van deze verordening te voorkomen, heeft het bestuursorgaan de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan moet wel onderbouwen waarom het afwijkt.

DMS#2555404

Bijlage 3

Vergelijking Inspraakverordening Delfland 2011 en Participatieverordening Delfland 2026

De Participatieverordening Delfland 2026 is de wettelijk verplichte opvolger van de Inspraakverordening Delfland 2011. De participatieverordening verschilt van de inspraakverordening op twee punten:

1. Uitgebreider toepassingsbereik:
    - Inspraakverordening: beperkt tot inspraak bij voorbereiding van besluiten van de verenigde vergadering.
    - Participatieverordening: betreft voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van zowel de verenigde vergadering als het college. Hierbij is aansluiting gezocht bij het bestaande Beleidskader Participatie 2021.
2. Introductie van het uitdaagrecht.

De participatieverordening is een nieuw document, gebaseerd op aangepaste wetgeving. Als uitgangspunt is de Model Participatieverordening van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) gebruikt. In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in hoe de bepalingen uit de Inspraakverordening Delfland 2011 vertaald zijn in de Participatieverordening Delfland 2026:

Artikel in inspraakverordening:	Artikel in participatieverordening:
1. Begrippen	1. Doel en begrippen. *De begrippenlijst is aangepast naar terminologie en vindplaats in huidige wetgeving, en daarnaast uitgebreid om aan te sluiten bij de nieuwe inhoud.*
2. Object van inspraak *Beschrijft het beperkte toepassingsbereik van de inspraakverordening*	2. Toepassen van participatie *Beschrijft het ruimere toepassingsbereik van de participatieverordening.*
3. Inspraakprocedure *Verwijst naar afdeling 3.4 Awb (uniforme openbare voorbereidingsprocedure).*	3. Participatieproces • *Verwijst naar Beleidskader Participatie 2021. Dit artikel bevat ook verplichting om een participatieparagraaf op te stellen.* • *Inspraak als participatievorm wordt verder uitgewerkt in artikel 4.* 4. Inspraak *Verwijst naar afdeling 3.4 Awb (uniforme openbare voorbereidingsprocedure).*
4. Terinzagelegging	*Komt niet zelfstandig terug. Standaardprocedure rond terinzagelegging uit afdeling 3.4 Awb wordt toegepast.*
5. Rapportage	5. Eindverslag bij toepassing participatie 10. Evaluatieverslag
6. Inwerkingtreding	15. Inwerkingtreding en citeertitel
7. Overgangsrecht	14. Overgangsrecht
8. Citeertitel	15. Inwerkingtreding en citeertitel

Daarnaast bevat de Participatieverordening Delfland 2026 in hoofdstuk 3 (artikel 6 tot en met 9) de regels met betrekking tot het uitdaagrecht. Daaronder vallen de omschrijving van het toepassingsbereik, de eisen die worden gesteld aan een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht, de wijze van beoordeling en de vastlegging van afspraken als tot uitvoering wordt overgegaan. Dit komt niet terug in de Inspraakverordening Delfland 2011.

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Evaluatie verbonden partijen
Versienummer	1.0
Dossiernummer	3922
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

1. Het format voor evaluatie van de verbonden partijen (DMS 2552557) vast te stellen (als nadere uitwerking bij de Nota verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden (DMS 2140377));
2. In te stemmen met het uitvoeren van de evaluatie conform het format onder punt 1 voor de volgende verbonden partijen/samenwerkingsverbanden in de huidige bestuursperiode:
a. Nationaal Park Hollandse Duinen;
b. Alliantie Waterkracht.

2) Aanleiding

In de commissie BFO van 2 juli jl. heeft portefeuillehouder Peter Ouwendijk een toezegging gedaan over de evaluatie van verbonden partijen.

3) Beoogd effect

Met dit voorstel wordt gehoor gegeven aan de behoefte van de VV aan meer informatie om haar controlerende taak uit te oefenen op gebied van de evaluatie van verbonden partijen.

4) Kernboodschap

Met de gekozen evaluatie vorm wordt verdere invulling gegeven aan de kaders uit de door de VV vastgestelde Nota verbonden partijen (DMS 2140377) om de verbonden partijen te evalueren.

5) Historie – eerdere besluitvorming

-Brief Rekeningcommissie aan VV: Onderzoek Rekeningcommissie naar Verbonden Partijen Veiligheid d.d. 11 januari 2021;
- Brief college van D&H aan VV: Brief aan VV met reactie college op onderzoek van Rekeningcommissie m.b.t. verbonden partijen d.d. 2 maart 2021;
- Nota verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden 2022 vastgesteld in VV van 22 december 2022 (DMS 2140377);
- Brief college van D&H aan VV inzake evaluatie verbonden partijen (DMS 2524036).

6) Regelgeving en Beleid

-Nota verbonden partijen Delfland (DMS nr.2140377);
- Verordening beleids-en verantwoordingsfunctie Delfland (DMS 1299394)
- Waterschapsbesluit, art. 4.11 en 4.30;
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) art. 50;

Dossiernummer: 3922

7) Financiën

N.v.t.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

N.v.t.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

N.v.t.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

N.v.t.

14) Bevoegd orgaan

De VV heeft een kaderstellende en controlerende taak bij het aangaan en beëindigen van verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden. Deze taken zijn wettelijk verankerd in de Waterschapswet(artikelen 108, 109, 56 en 78).

15) Toelichting

Begin 2021 heeft de rekeningcommissie de conclusies en aanbevelingen uit het door haar verrichte onderzoek naar verbonden partijen aan de Verenigde Vergadering aangeboden.

In 2022 heeft de VV de geactualiseerde nota "Nota Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden 2022" vastgesteld. In de geactualiseerde nota zijn zowel de wetswijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen uit 2022 en de aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekeningcommissie verwerkt.

De nota vormt het formele, beleidsmatige kader voor het inzetten en evalueren van verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden. Daarnaast geeft de nota aan welke afwegingen moeten worden gemaakt bij het aangaan of wijzigen van samenwerkingsverbanden.

In de huidige bestuursperiode heeft het college in een brief aan de VV (DMS 2524036), naar aanleiding van de schriftelijke vragen hierover van de fractie Natuurterreinen, toegelicht op welke wijze de invulling van de evaluatie van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden is opgepakt.

In de commissie BFO van 2 juli jl. heeft de portefeuillehouder Financiën aanvullend toegezegd een voorstel voor de evaluatie van verbonden partijen te doen.

Het voorliggende voorstel is om in de huidige bestuursperiode de drie bij het gevraagde besluit genoemde verbonden partijen/samenwerkingsverbanden op basis van het Dossiernummer: 3922

voorliggende format te evalueren en de resultaten hiervan in de VV van 11 februari 2027 ter kennisname aan te bieden.

De keuze voor de te evalueren partijen is gebaseerd op de partijen die niet reeds in een informatieve VV zijn gepresenteerd. Verder is voor een aantal overige verbonden partijen en samenwerkingsverbanden, die nog niet in een informatieve VV zijn gepresenteerd, de overweging gemaakt om deze niet te evalueren vanwege contractbeëindiging, uittreding en opheffing van de verbonden partij. Dit betreft respectievelijk Delfluent, ONW en de Centrale Salarisadministratie en functioneel beheer (CSF). Daarnaast zijn in de overweging ook samenwerkingsverbanden in de bedrijfsvoering uitgesloten, omdat evaluatie hier een onderdeel is van de reguliere operationele afstemming.

In het format voor de evaluatie zijn de in de nota Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden 2022 opgenomen relevante aspecten opgenomen.

Met dit voorstel wordt gehoor gegeven aan de behoefte van de VV aan toezicht en het kunnen uitvoeren van controlerende taak door de evaluatie van verbonden partijen.

De gekozen evaluatie vorm sluit aan op de kaders voor evaluatie uit de Nota verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden.

16) Bijlagen

1. Format Evaluatie verbonden partijen (DMS 2552557)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Evaluatie verbonden partijen
Dossiernummer	3922

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3922;

gelezen het positieve advies van de commissie BFO 12 november 2026.

Overwegende dat:
1. Met de gekozen evaluatie vorm wordt voldaan aan de kaders uit de door de VV vastgestelde Nota verbonden partijen;
2.
Met dit voorstel wordt gehoor gegeven aan de behoefte van de VV aan toezicht en het kunnen uitvoeren van de controlerende taak door de evaluatie van verbonden partijen.

Gelet op:
- Waterschapswet art. 56, 78, 108 en 109);
- Waterschapsbesluit, art. 4.11 en 4.30;
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) art. 50;
- Nota verbonden partijen Delfland (DMS nr.2140377);
- Verordening beleids-en verantwoordingsfunctie Delfland (DMS 1299394)

Besluit:

1. Het format voor evaluatie van de verbonden partijen (DMS 2552557) vast te stellen (als nadere uitwerking bij de Nota verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden (DMS 2140377));
2. In te stemmen met het uitvoeren van de evaluatie conform het format onder punt 1 voor de volgende verbonden partijen/samenwerkingsverbanden in de huidige bestuursperiode:
a. Nationaal Park Hollandse Duinen;
b. Alliantie Waterkracht.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris, de voorzitter,

Dossiernummer: 3922

Evaluatie VV-besluit deelname *(vul de naam in van de verbonden partij/samenwerkingsverband en het DMS-nummer van dit document)*

Inleiding

(Benoem de eerdere relevante besluitvorming, zowel intern (D&H- en VV-besluiten) als bestuurlijke afspraken extern).

1. Beschrijving bestuurlijke context

(Beschrijf kort de bestuurlijke context waarin de verbonden partij/samenwerkingsverband opereert. Denk aan politieke agenda, coalitieakkoord, wet- en regelgeving, bestuurlijke verhoudingen en besluitvormingsprocedures).

2. Doel en opzet evaluatie

Met het besluit om deel te nemen aan de verbonden partij/het samenwerkingsverband heeft de VV een doel gesteld en kaders (geld, fte, risicoprofiel) meegegeven. De evaluatie gaat in op de mate van doelrealisatie en toetst de meegegeven kaders. De evaluatie betreft de periode vanaf het begin van deze bestuursperiode tot en met heden of het moment van deelname tot en met heden als de deelname is gestart na aanvang van deze bestuursperiode.

De Nota Verbonden Partijen biedt bruikbare handvatten voor een (periodieke) evaluatie. Beantwoording van de drie volgende hoofdvragen is feitelijk de basis van de evaluatie.

1. Is er iets veranderd in de doelstellingen van Delfland die onderliggend zijn geweest bij het aangaan van de samenwerking?

2. Is er iets veranderd in de voordelen, nadelen en verwachte meerwaarde die wij zagen bij samenwerken met de verbonden partij/samenwerkingsverband en zitten we op koers met het behalen van de gestelde doelen?

3. *Is het risicoprofiel veranderd of is er iets veranderd bij de verbonden partij/samenwerkingsverband zelf waardoor samenwerking anders beschouwd zou moeten worden?*

3. Conclusies en advies

Beschrijf de uitkomst van de evaluatie. Benoem daarbij ook welke keuzes/opties het algemeen bestuur heeft om te kunnen sturen op basis van de uitkomsten.

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Bestuurlijke P&C-kalender 2027
Versienummer	1
Dossiernummer	3876
D&H datum	donderdag 15 oktober 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1. Het gevraagde besluit

1. De bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS 2551792) vast te stellen.

2. Aanleiding

De bestuurlijke P&C-kalender wordt conform de Verordening Beleids- en verantwoordings-functie Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld.

3. Beoogd effect

Een door de VV vastgestelde bestuurlijke P&C-kalender 2027 met daarin beschreven uit welke P&C-producten de P&C-cyclus 2027 bestaat en de jaarplanning van de P&C-producten.

4. Kernboodschap

De P&C kalender 2027 bevat de P&C-producten:

- de jaarstukken 2026, kijkt terug en leg verantwoording af - juni 2027;
- de kaderbrief 2028; kijkt (financieel) strategisch meerjarig vooruit - juni 2027;
- de bestuursrapportage 2027, tussentijdsrapportage van het lopend jaar - juli 2027;
- de begroting 2028 en de meerjarenraming 2029 t/m 2032 - november 2027;
- de tweede begrotingswijziging 2027, vanwege rechtmatigheid - november 2027.

5. Historie – eerdere besluitvorming

De bestuurlijke P&C-kalender 2027 wordt conform de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld.

6. Regelgeving en Beleid

De bestuurlijke P&C-kalender 2027 is opgesteld met inachtneming van de landelijke en provinciale kaders (Waterschapswet, Waterschapsbesluit) en het kaderstellende beleid van Delfland (Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie).

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

10. OR

Niet van toepassing.

Dossiernummer: 3876

11. Risico's en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern) en participatie

Over de P&C-producten wordt, als zij nieuwswaarde hebben, actief gecommuniceerd. Een aantal momenten in de P&C-kalender biedt kansen om te laten weten wat de ambities van Delfland zijn en wat we doen voor het belastinggeld. Uit ervaring weten we dat persberichten bij het presenteren van de begroting voor D&H en de tariefvaststelling door de VV interessant zijn en goed worden overgenomen door de regionale media. Op onze website richten we een digitale begroting in en een pagina over de tarieven. Voor de begroting in een oogopslag plaatsen we wederom een advertentie in de huis-aan-huis bladen.

Ook het jaarverslag benutten we communicatief om terug te blikken op de mijlpalen en behaalde resultaten van het afgelopen jaar.

De communicatie over de financiën van Delfland vullen we aan met een belastingflyer die de RBG voor ons verspreidt bij de belastingaanslag.

De overige momenten uit de P&C-kalender beperken we tot berichten op het samenwerkingsportaal voor de interne organisatie.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd de bestuurlijke P&C-kalender 2027 vast te stellen.

15. Toelichting

De bestuurlijke P&C-kalender 2027 wordt conform artikel 2, lid 1 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland 2025 jaarlijks door de VV vastgesteld. In de toelichting op de P&C-kalender zijn de vijf P&C-producten beschreven.
In verband met de waterschapsverkiezingen op 15 maart 2027 wordt er geen kadernota opgesteld. Het nieuwe college heeft de mogelijkheid om een kaderbrief 2028 op te stellen. In de kaderbrief worden de financiële kaders voor de begroting 2028 meegegeven. De inhoudelijke kaders komen vanuit het coalitieakkoord dat na de verkiezingen wordt opgesteld.

16. Bijlagen

1. Bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS-2551792)
2. Toelichting Bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS-2551793)

Dossiernummer: 3876

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Bestuurlijke P&C-kalender 2027
Dossiernummer	3876

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van donderdag 15 oktober 2026, dossiernummer 3876;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026.

Overwegende dat:
het doel van de P&C-cyclus is om alle voor Delfland relevante informatie rond de P&C-cyclus zodanig weer te geven dat de P&C-producten effectief, efficiënt en rechtmatig worden samengesteld, waarmee een belangrijke basis wordt gelegd voor het in control blijven van de organisatie door het bestuur.

Gelet op:
artikel 77 van de Waterschapswet

Gevraagd besluit:
1. De bestuurlijke P&C-kalender 2027 (DMS 2551792) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Bestuurlijke P&C-kalender 2027

P&C kalender Delfland 2027		
Legenda	Actoren	Dag/periode
VV	VV	Donderdag
Informatieve VV	VV	Woensdag
Inwerkprogramma VV	VV	
Cie's	Commissies	Di, Wo en Do
PZH	Verzending naar toezichthouder	Juli/december
Audit cie	Audit commissie	Nog te plannen
Acc	Accountantscontrole	Februari

Hoogheemraadschap van Delfland

Weeknr. Producten	Datum maandag	Jaarrekening 2026	Kaderbrief 2028	Bestuurs rapportage 2027	Begroting 2028	2e begrotings wijziging 2027	Gremia, feestdagen en vakantie
Week 53	28-dec						Kerstvakantie
Week 01	4-jan						D&H
Week 02	11-jan						Informatieve VV
Week 03	18-jan						D&H
Week 04	25-jan						Cie's
Week 05	1-feb						D&H
Week 06	8-feb	Acc					VV
Week 07	15-feb	Acc					D&H
Week 08	22-feb	Acc					Voorjaarsvakantie
Week 09	1-mrt						D&H
Week 10	8-mrt						
Week 11	15-mrt		**Verkiezingen**				D&H/17 maart verkiezingen
Week 12	22-mrt						
Week 13	29-mrt	Afscheid oude VV (30 maart)/ Installatie nieuwe VV (31 maart)					29 maart 2e Paasdag/VV/D&H
Week 14	5-apr						Inwerkprogramma VV
Week 15	12-apr						Inwerkprogramma VV/D&H
Week 16	19-apr						Cie's
Week 17	26-apr						27 apr Koningsdag/meivakantie
Week 18	3-mei						6 mei Hemelvaartdag
Week 19	10-mei						Inwerkprogramma VV/D&H
Week 20	17-mei						17 mei 2e Pinksterdag/VV
Week 21	24-mei						Inwerkprogramma VV/D&H
Week 22	31-mei	Cie	Cie				Cie's
Week 23	7-jun						D&H
Week 24	14-jun	VV	VV				VV
Week 25	21-jun						D&H
Week 26	28-jun			Cie			Cie's
Week 27	5-jul						Informatieve VV/D&H
Week 28	12-jul	PZH		VV			VV
Week 29	19-jul						Zomervakantie/reces
Week 30	26-jul						Zomervakantie/reces
Week 31	2-aug						Zomervakantie/reces
Week 32	9-aug						Zomervakantie/reces
Week 33	16-aug						Zomervakantie/reces
Week 34	23-aug						Zomervakantie/reces
Week 35	30-aug						
Week 36	6-sep						Informatieve VV/D&H
Week 37	13-sep						
Week 38	20-sep						D&H
Week 39	27-sep						Cie's
Week 40	4-okt						D&H
Week 41	11-okt						VV
Week 42	18-okt						Herfstvakantie/D&H
Week 43	25-okt						Informatieve VV
Week 44	1-nov						D&H
Week 45	8-nov				Cie	Cie	Cie's
Week 46	15-nov						D&H
Week 47	22-nov				VV	VV	VV
Week 48	29-nov				PZH		Informatieve VV/D&H
Week 49	6-dec						
Week 50	13-dec						D&H
Week 51	20-dec						
Week 52	27-dec						Kerstvakantie
Week 01	3-jan						Kerstvakantie

Onder voorbehoud

Dit betreft een voorlopige planning. De definitieve planning wordt verder uitgewerkt in de richtlijnenbrief van het desbetreffende product.
De geplande overleggen kunnen op een later moment nog worden aangepast.

Week nummer	Vergaderdatum verenigde vergadering (VV)
6	Donderdag 11 februari 2027
13	Dinsdag 30 maart 2027 (afscheid oude VV)
13	Woensdag 31 maart 2027 (installatie nieuwe VV)
20	Donderdag 20 mei 2027
24	Donderdag 17 juni 2027
28	Donderdag 15 juli 2027
34	Donderdag 14 oktober 2027
47	Donderdag 25 november 2027

Week nummer	Vergaderdatum	Commissie
4	Dinsdag 26 januari 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 27 januari 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 28 januari 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
16	Dinsdag 20 april 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 21 april 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 22 april 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
22	Dinsdag 1 juni 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 2 juni 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 3 juni 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
26	Dinsdag 29 juni 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 30 juni 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 1 juli 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
39	Dinsdag 28 september 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 29 september 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 30 september 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie
45	Dinsdag 9 november 2027	Commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit
	Woensdag 10 november 2027	Commissie Waterveiligheid en Waterketen
	Donderdag 11 november 2027	Commissie Bestuur, Financiën en Organisatie

Bestuurlijke P & C -kalender 2027 - toelichting

Bestuurlijke P&C-kalender 2027
Dossiernummer: 3876

Inhoud

Inhoud 2
1 Uitgangspunten voor de P&C-cyclus.....3
1.1 Wet- en regelgeving 3
1.2 Waterbeheerprogramma 6 en 7.....3
1.3 De P&C-cyclus in het kalenderjaar 4
1.4 Uitgangspunten P&C-producten.....**Error! Bookmark not defined.**
2 De planning & control cyclus 2027.....5
2.1 Jaarstukken 2026.....5
2.2 Kadernota 2028 5
2.3 Bestuursrapportage 2027 6
2.4 Tweede begrotingswijziging 2027 6
2.5 Begroting 2028 en meerjarenraming 2029-2032.....7

1 Uitgangspunten voor de P&C-cyclus

1.1 Wet- en regelgeving

Artikel 108 van de Waterschapswet verplicht het algemeen bestuur van een waterschap tot het vaststellen van een financiële verordening. Dit document waarborgt dat de organisatie voldoet aan de wettelijke eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle. De verordening omvat onder meer de uitgangspunten voor het financieel beleid en beheer, waaronder de producten uit de planning en control cyclus (P&C-cyclus).

De Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie van Delfland is de uitwerking van artikel 108 van de Waterschapswet en vormt het kader voor onze P&C-cyclus. De jaarlijkse P&C-cyclus wordt met deze bestuurlijke kalender inzichtelijk gemaakt en aan de verenigde vergadering (VV) aangeboden voor vaststelling. De P&C-producten worden elk afzonderlijk voor besluitvorming voorgelegd aan de VV.

Voor de vaststelling van de begroting en de jaarstukken gelden wettelijke bepalingen. Voor de jaarstukken geldt dat het vastgestelde jaarverslag en de vastgestelde jaarrekening, inclusief besluit, uiterlijk 15 juli van het volgende jaar aan de toezichthouder (de provincie Zuid-Holland) moeten zijn aangeboden[1].
De datum van vaststelling van de begroting 2028 door de VV wordt bepaald door de vereisten uit de Waterschapwet[2] ten aanzien van aanlevering bij de provincie en het tijdig ingericht zijn van de administratie voor het nieuwe boekjaar. De begroting 2028 moet vóór 1 december 2027 aan de toezichthouder zijn aangeboden.

Hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit regelt de beleidsvoorbereiding en verantwoording van waterschappen. Het bevat de specifieke voorschriften waaraan de meerjarenraming, begroting, het jaarverslag en de jaarrekening van een waterschap moeten voldoen, inclusief de inrichting van de balans en de toelichting. Dit hoofdstuk is de wettelijke basis voor het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). De specifieke verslaggevingsregels voor de opstelling van deze financiële documenten zijn vastgelegd in de ministeriële regeling. De BBVW schrijft precies voor hoe waterschappen hun begrotingen, jaarrekeningen en reserves moeten inrichten, waardoor de cijfers transparant en onderling vergelijkbaar blijven:

a. Er is een programma-indeling, waarin doelen, beleid en kosten zijn weergegeven. Over de afwijkingen ten opzichte van de doelen en kosten wordt gerapporteerd.
b. Elk programma bevat een overzicht van prestatie-indicatoren met een korte toelichting.
c. Voor de bestuursrapportage geldt dat over zowel de voortgang als de financiële afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde begroting wordt gerapporteerd.

1.2 Waterbeheerprogramma 6 en 7

Het inhoudelijke vertrekpunt voor de totstandkoming van de P&C-producten is het Waterbeheerprogramma 6 (WBP6). Dit programma vormt het kader voor de activiteiten van Delfland. Hierin zijn voor een periode van zes jaar de doelstellingen van Delfland vastgelegd en wordt op hoofdlijnen beschreven wat daarvoor moet worden gedaan. Het WBP6 houdt

[1]Waterschapswet art. 107: het DB zendt de vastgestelde jaarrekening en het jaarverslag binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli aan GS van de provincie.
[2]Waterschapswet art 101: het DB zendt de begroting binnen 2 weken na vaststelling, en uiterlijk 1 december aan GS van de provincie.

rekening met de Europese richtlijnen en de integrale plannen van het Rijk en de provincie. Het WBP6 (2022-2027) is door de VV vastgesteld in maart 2022.

In 2026 en 2027 wordt gewerkt aan het nieuwe Waterbeheerprogramma 7 (2028-2033), dat naar verwachting in het voorjaar 2027 in concept wordt aangeboden. De planning is dat het WBP7 in de VV van november 2027 wordt vastgesteld. De planning kan afwijken onder andere door het verloop van de coalitievorming naar aanleiding van de verkiezingen die op 15 maart 2027 worden gehouden.

1.3 Waterschapsverkiezingen

In verband met de waterschapsverkiezingen op 15 maart 2027 wordt er geen kadernota opgesteld. Het nieuwe college heeft de mogelijkheid om een kaderbrief 2028 op te stellen. In de kaderbrief worden de financiële kaders voor de begroting 2028 meegegeven. De inhoudelijke kaders komen vanuit het coalitieakkoord dat na de verkiezingen wordt opgesteld.

1.4 De P&C-cyclus in het kalenderjaar

De logische volgorde van de P&C-producten in de P&C-cyclus wijkt af van de volgorde waarin ze binnen een kalenderjaar worden vastgesteld. De jaarstukken 2026 zijn het sluitstuk van de P&C-cyclus 2026, maar is het eerste P&C-product dat in 2027 wordt vastgesteld.
Tegelijk met de jaarstukken 2026 worden de voorbereidingen getroffen voor de kaderbrief 2028. Na de verkiezingen en gesloten coalitieakkoord wordt de kaderbrief definitief opgesteld.
In het voorjaar wordt tevens het proces van de bestuursrapportage 2027 opgestart. Dat betekent dat in de periode van februari tot juni aan drie P&C-producten wordt gewerkt die betrekking hebben op drie verschillende jaren.

De volgorde van onze P&C-cyclus 2027 is:

1. kadernota 2027 vastgesteld in 2026;
2. begroting en meerjarenraming 2027 vastgesteld in 2026;
3. bestuursrapportage 2027 vastgesteld in 2027;
4. tweede begrotingswijziging 2027 vastgesteld in 2027;
5. jaarstukken 2027 vastgesteld in 2028.

De volgorde van de P&C-producten die in 2027 worden aangeboden ter besluitvorming is:

1. jaarstukken 2026 VV juni 2027;
2. optie: kaderbrief 2028 VV juni 2027;
3. bestuursrapportage 2027 VV juli 2027;
4. tweede begrotingswijzing 2027 VV november 2027;
5. begroting 2028 en meerjarenraming 2029-2032 VV november 2027;

In het volgende hoofdstuk worden de vijf P&C-producten in bovenstaande volgorde toegelicht.

2 De planning & control cyclus 2027

2.1 Jaarstukken 2026

Doel
De jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, betreffen een verantwoording van het college aan de VV over het door het college gevoerde bestuur[3], de bestede middelen en de bereikte resultaten ten opzichte van de begroting 2026, waarbij rekening wordt gehouden met de bijstellingen in de bestuursrapportage 2026 en met die in de tweede begrotingswijziging 2026.

De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant. De accountant brengt een verslag van bevindingen uit aan het college en de VV, inzake de getrouwheid van baten en lasten en activa en passiva, inclusief een oordeel over de kwaliteit, betrouwbaarheid. Het college legt na afloop van ieder begrotingsjaar verantwoording af aan de VV over de gecontroleerde rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering.

De jaarrekening is verder van belang voor een aantal externe doelen, zoals de opgave voor de berekening van het totale EMU-saldo, CBS-statistieken en de Waterspiegel. Tot slot moeten de jaarstukken inclusief het ondertekend besluit, accountantsverklaring en accountantsverslag worden ingediend bij onze toezichthouder de provincie Zuid-Holland. De deadline hiervoor is 15 juli 2027.

Inhoud
De indeling van de jaarstukken volgt de indeling van de begroting. In het Waterschapsbesluit en de BBV zijn de wettelijke vereisten beschreven waaraan de jaarstukken moeten voldoen. De volgende hoofdonderdelen zijn te onderscheiden:
1. Het jaarverslag, met daarin opgenomen de programmaverantwoording en de financiële paragrafen[4].
2. De jaarrekening, met daarin opgenomen de exploitatierekening, ingedeeld naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstensoorten, de balans[5] en investeringen.

Planning
Het jaarverslag en de jaarrekening over 2026 worden vastgesteld in de VV van 17 juni 2027.

2.2 Kaderbrief 2028

Doel
De kaderbrief geeft de nieuwe VV de mogelijkheid om op basis van het afgesloten coalitieakkoord de organisatie financiële richtlijnen mee te geven voor de begroting 2028 en meerjarenraming 2029-2032.

Inhoud
In de kaderbrief worden de financiële kaders voor het begrotingsproces opgenomen.

De kaderbrief is vormvrij, omdat het geen wettelijk vereist P&C-product is.

[3]Waterschapswet art. 103
[4]Waterschapsbesluit art. 4.27 t/m 4.35
[5]Waterschapsbesluit art. 4.36 t/m 4.62

Planning
De kaderbrief 2028 wordt door de VV vastgesteld op 17 juni 2027.

2.3 Bestuursrapportage 2027

Doel
De bestuursrapportage is gebaseerd op de realisatie over de eerste vier maanden van het jaar en structurele effecten uit de jaarrekening of uit de tweede begrotingswijziging 2026. In deze rapportage rapporteert het college aan de VV over de voortgang per programma op het gebied van doelrealisatie (voortgang op prestatie-indicatoren), exploitatie en investeringen. Ook wordt gerapporteerd over de in de begroting opgenomen risico's en beheersmaatregelen. Voor de VV is dit de eerste mogelijkheid om bij te sturen in de begroting van het lopende begrotingsjaar en te beslissen over wijzigingen, al dan niet door het college voorgesteld, van de lopende begroting. De bestuursrapportage wordt door de VV vastgesteld, waarmee voorgestelde begrotingswijzingen worden doorgevoerd.

Inhoud
Gerapporteerd wordt over de afwijkingen op basis van cijfers tot en met april ten opzichte van de begroting van het lopende jaar. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden in de bestuursrapportage verwerkt door middel van een prognose of een voorgestelde begrotingswijziging. Gelijktijdig met de bestuursrapportage wordt ter kennisname aan de VV gerapporteerd over de investeringen waarop verzamelkredieten van toepassing zijn.

Planning
De bestuursrapportage wordt vastgesteld op 15 juli 2027.

2.4 Tweede begrotingswijziging 2027

Doel
De tweede begrotingswijziging heeft als doel de VV te informeren over de uitnutting van de begroting 2027 - en waar nodig - goedkeuring te vragen voor financiële mutaties in de begroting 2027 die hebben plaatsgevonden ná de bestuursrapportage 2027. Daarnaast heeft de tweede begrotingswijziging als doel om een rechtmatig financieel beleid te realiseren.

In tegenstelling tot de bestuursrapportage worden in de tweede begrotingswijziging uitsluitend financiële wijzigingen opgenomen die leiden tot een aanpassing op programmaniveau. Deze worden voorzien van een onderbouwde toelichting, zonder nadere analyse van doelrealisatie, prestatie-indicatoren of voortgang van activiteiten. Alleen mutaties die leiden tot overschrijding of onderschrijding van lasten en baten per programma, of tot een wijziging van de investeringsuitgaven, worden opgenomen en ter vaststelling voorgelegd aan de VV.

Inhoud
Gerapporteerd wordt over de afwijkingen op basis van cijfers tot en met augustus ten opzichte van de begroting van het lopende jaar. De afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting worden in de tweede begrotingswijziging verwerkt door middel van een voorgestelde begrotingswijziging (exploitatie) of een prognose (investeringen).

Planning
De vaststelling van de tweede begrotingswijziging 2027 vindt 25 november 2027 plaats.

2.5 Begroting 2028 en meerjarenraming 2029-2032

Doel
In de begroting 2028 stelt de VV de financiële en inhoudelijke kaders vast waarbinnen het college het komende begrotingsjaar moet opereren: welke doelen Delfland dat jaar wil bereiken en de beleidsmatige en financiële kaders daarvoor. Bij de begroting wordt ook een doorkijk gegeven in de vorm van de meerjarenraming 2029-2032.

Inhoud
De begroting 2028 is de uitwerking van het WBP6, het coalitieakkoord en de kaderbrief 2028 in concrete doelen, prestatie-indicatoren en activiteiten per programmalijn en de bijbehorende (financiële) middelen.
De planning is dat in het najaar van 2027 het WBP7 wordt vastgesteld. Indien mogelijk worden eventuele effecten meegenomen in de begroting 2028 en meerjarenraming.

De begroting 2028 bestaat uit de bestuurlijke begroting waarin, naast lopende zaken, nieuwe ontwikkelingen en beleid (uit het coalitieakkoord 2027-2031) zijn opgenomen. De meerjarenraming 2029-2032 bevat de meerjarige[6] doorkijk en is primair van belang voor de kostenontwikkeling, de financieringsonderbouwing en de tariefstelling.

Het Waterschapsbesluit schrijft voor wat ten minste in de begroting en meerjarenraming opgenomen moet worden.[7]

Planning
De VV stelt de begroting 2028 vast op 25 november 2027.

[6]Waterschapswet art 100: ten minste 4 op het begrotingsjaar volgende jaren
[7]Waterschapsbesluit artikel 4.7 en 4.8 omschrijft de minimale vereisten aan de inhoud van de toelichting in de meerjarenraming; artikel 4.9 t/m 4.25 die voor de indeling en toelichting in de begroting.

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Normenkader financiële rechtmatigheid 2026
Versienummer	n.v.t.
Dossiernummer	3873
D&H datum	Thursday 15 October 2026
Wijze agenderen	Openbaar

1) Het gevraagde besluit

Het normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2026 (DMS 2541811) vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording behorende bij de jaarrekening 2026.

2) Aanleiding

Het college legt jaarlijks via de jaarrekening verantwoording af aan de verenigde vergadering. Onderdeel daarvan is de rechtmatigheidsverantwoording. Daarin geeft het college aan of de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Om deze rechtmatigheidsverantwoording goed te kunnen opstellen, is een actueel normenkader financiële rechtmatigheid nodig. Dit normenkader geeft aan welke wet- en regelgeving relevant is voor de financiële rechtmatigheid van Delfland. Het gaat daarbij om regelgeving van hogere overheden en om eigen verordeningen van Delfland die invloed kunnen hebben op baten, lasten en balansmutaties.

Het normenkader wordt jaarlijks geactualiseerd en ter vaststelling aan de verenigde vergadering voorgelegd. Daarmee stelt de verenigde vergadering vooraf vast welke regelgeving het college moet betrekken bij de rechtmatigheidsverantwoording over 2026. De accountant controleert vervolgens of deze rechtmatigheidsverantwoording getrouw is opgenomen in de jaarrekening.

Het normenkader 2026 sluit zoveel mogelijk aan bij het model normenkader van de Unie van Waterschappen. In dit voorstel is toegelicht welke wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het normenkader 2025.

3) Beoogd effect

Het college kan op basis van het normenkader de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties toetsen. Daarmee kan het college over 2026 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opnemen.

4) Kernboodschap

Met het normenkader financiële rechtmatigheid 2026 stelt de verenigde vergadering vast welke wet- en regelgeving relevant is voor de financiële rechtmatigheid van Delfland. Dit normenkader vormt de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording van het college bij de jaarrekening 2026.

5) Historie – eerdere besluitvorming

Het normenkader financiële rechtmatigheid 2025 is op 27 november 2025 vastgesteld door de verenigde vergadering.

6) Regelgeving en Beleid

Waterschapswet
Op grond van artikel 77 van de Waterschapswet stelt de verenigde vergadering de jaarrekening vast. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van deze

jaarrekening. Artikel 109 van de Waterschapswet bepaalt dat bij verordening regels worden gesteld voor de financiële organisatie, het financieel beheer en de controle daarop. Het normenkader financiële rechtmatigheid geeft aan welke wet- en regelgeving het college betrekt bij de rechtmatigheidsverantwoording over 2026.

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
Deze verordening regelt de taakverdeling en bepaalt de verantwoordingskaders tussen het college en de verenigde vergadering. In artikel 13 lid 2 is vastgelegd dat het college jaarlijks de VV een normenkader rechtmatigheid aanbiedt ter vaststelling.

7) Financiën

N.v.t.

8) Duurzaamheid

N.v.t.

9) Organisatorische en personele consequenties

N.v.t.

10) OR

N.v.t.

11) Risico's en beheersmaatregelen

Aan het vaststellen van het normenkader financiële rechtmatigheid 2026 zijn geen directe bestuurlijke, financiële of organisatorische risico’s verbonden.

Het belangrijkste aandachtspunt is dat het normenkader volledig en actueel blijft. Dit wordt beheerst door het normenkader jaarlijks te actualiseren en de wijzigingen ten opzichte van het voorgaande jaar expliciet toe te lichten.

12) Communicatie (in- en extern) en participatie

Het normenkader wordt na vaststelling geplaatst op de afdelingspagina van CCA op het intranet.

13) Bekendmaking en vervolgprocedure

N.v.t.

14) Bevoegd orgaan

De verenigde vergadering stelt het normenkader vast conform artikel 13, lid 2 van de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie.

15) Toelichting

De wijzigingen ten opzichte van het normenkader 2025 zijn vooral technisch van aard. Ze volgen uit nieuwe regelgeving, actualisatie van bestaande regelgeving en aansluiting op het model van de Unie van Waterschappen. In de tabel hieronder zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen.

De tabel gebruikt de volgende aanduidingen voor de reden van toevoeging of verwijdering:
+[a] nieuwe wet- en regelgeving;
+[b] bestaande relevante wet- en regelgeving alsnog opgenomen;
+[c] Toegevoegd als gevolg van aansluiting op model Unie van Waterschappen;
- [d] Verwijderd als gevolg van aansluiting op model Unie van Waterschappen;
- [e] Wet- en regelgeving die ingetrokken, vervallen of niet meer van toepassing is;

+[b] Vrijstellingsverordening (VVV) (EU/2022/2473)
+[a] Groepsvrijstellingsverordening Vervoer (TBER) (EU/2026/562)

Dossiernummer: 3873

+[c] Gedelegeerde verordening (EU) 2025/2152 van de commissie
+[c] Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
+[c] Uitvoeringsbesluit belastingen op milieugrondslag
+[c] Besluit uitvoering Pensioenwet
+[c] Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)
+[b] Regeling stimulering Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)
- [d] Pensioenstelsel 2023
- [d] Pensioenreglement ABP 2021
- [d] Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen
- [d] Uitvoeringsregeling POP-3 Zuid-Holland
- [d] Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)

Opname van wet- en regelgeving in het normenkader betekent niet dat alle bepalingen daarvan afzonderlijk worden getoetst. Bij de controle worden alleen de bepalingen betrokken die relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid van Delfland.

16) Bijlagen

1. Normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2026 (DMS 2541811)

Hoogheemraadschap van Delfland

Onderwerp	Normenkader financiële rechtmatigheid 2026
Dossiernummer	3873

De verenigde vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van Thursday 15 October 2026, dossiernummer 3873;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, Financiën en Organisatie van 12 november 2026.

Overwegende dat:
Het normenkader financiële rechtmatigheid jaarlijks opnieuw door de verenigde vergadering dient te worden vastgesteld.

Gelet op:
Artikel 77 van de Waterschapswet; en
Artikel 109 van de Waterschapswet;

Besluit:

Het normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2026 (DMS 2541811) vast te stellen ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording behorende bij de jaarrekening 2026.

Aldus besloten in de openbare vergadering van donderdag 26 november 2026.

De verenigde vergadering voornoemd,

de secretaris,

ir. P.C. Janssen

de voorzitter,

dr. P.H.W.M. Daverveldt

Normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2026

Europees
Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831)
DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832)
Landbouwgroepsvrijstellingsverordening (EU/2022/2472)
Vrijstellingsverordening (VVV) (EU/2022/2473)
Groepsvrijstellingsverordening Vervoer (TBER) (EU/2026/562)
Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Verordening (EU) 2021/2116 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
Gedelegeerde verordening (EU) 2025/2152 van de commissie
Horizon Europe (verordening EU Nr. 695/2021)

Nationaal
Algemeen
Algemene wet bestuursrecht
Besluit proceskosten bestuursrecht
Besluit maximumtarieven open overheid
Burgerlijk wetboek boek 6 en boek 7
Mededingingswet
Pachtprijzenbesluit 2007
Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens
Wet Basisregistratie Personen
Wet normering topinkomens
Milieu / Natuur
Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
Regeling garanties van oorsprong voor energie uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK-elektriciteit
Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
Visserijwet 1963
Warmtebesluit
Warmteregeling
Warmtewet
Belastingen
Algemene wet inzake Rijksbelastingen
Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
Fiscale vereenvoudigingswet 2010

Fiscale vereenvoudigingswet 2017
Invorderingswet 1990
Kostenwet invordering rijksbelastingen
Regeling diplomatieke en internationale vrijstellingen waterschapsbelastingen
Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken
Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
Waterregeling
Waterschapsbesluit
Waterschapswet
Waterwet
Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
Wet op de Vennootschapsbelasting 1969
Wet Waardering Onroerende Zaken
Wet wederzijdse bijstand in de Europese Unie bij de invordering van belastingschulden en enkele andere schuldvorderingen 2012
Natuurschoonwet 1928
Financiën
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
Uitvoeringsbesluit belastingen op milieugrondslag
Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968
Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Wet belastingen op milieugrondslag
Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO)
Wet houdbare overheidsfinanciën
Wet inkomstenbelastingen 2001
Wet op de accijns
Wet op de belastingen van rechtsverkeer
Wet op de Omzetbelasting
Wet terugvordering staatssteun
Personeel en organisatie
Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
CAO Werken voor Waterschappen 2025-2026
Wet Arbeid en Zorg (WAZ)

Participatiewet
Pensioenreglement ABP
Pensioenwet
Besluit uitvoering Pensioenwet
Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
Werkloosheidswet
Wet arbeid vreemdelingen
Wet financiering sociale verzekeringen
Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel
Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
Wet op de loonbelasting 1964
Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
Wet verbetering poortwachter
Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)
Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Ziektewet
Zorgverzekeringswet
Archief
Burgerlijk wetboek
Inkoop en aanbestedingen
Aanbestedingsbesluit
Aanbestedingswet 2012
Aanbestedingsreglement Werken 2016 (Arw 2016)
Subsidies
Regeling bijzondere subsidies waterkeren en waterbeheren
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027
Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014
Regeling Europese EZ-subsidies
Subsidieregeling instandhouding monumenten
Subsidieregeling Molens Zuid-Holland 2013
Stimuleringsregeling duurzame energietransitie (SDE++)
Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater
Subsidieregeling natuurmaatregelen Zuid-Holland 2026
Subsidieregeling groen Zuid-Holland 2016
Regeling stimulering Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)

Interne regelgeving
Algemeen, bestuur
Verordening bijdrage Fractiekosten
Bezwaarschriftenverordening
Nadeelcompensatie
Verordening Nadeelcompensatie
Waterschapsverordening
Waterschapsverordening
Belastingen
Verordening verontreinigingsheffing
Verordening watersysteemheffing
Verordening zuiveringsheffing
Legesverordening
Vaarverordening
Kwijtscheldingsverordening
Financiën
Controleverordening
Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie
Treasurystatuut Delfland 2025
Kostentoedelingsverordening watersystemheffing
Beleidsnotitie Risicomanagement
Nota Activabeleid
Nota Reserves en Voorzieningen
Nota Verbonden partijen
Nota systematiek kostenverdeling
Inkoop en aanbesteding
Inkoop en aanbestedingsbeleid 2025